

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550:
จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE PROTECTION ACT B.E. 2550:
FROM SPIRIT OF THE LAW TO IMPLEMENTATION

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550: จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ
โดย	น.ส.ฐานา วิบูลย์ภาณุเวช
สาขาวิชา	อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์เอก ตังทรัพย์วัฒนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณอมรา พงศาพิชญ์)	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
.....	
(รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย)	กรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทวิทย์ จิตสว่าง)	กรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์)	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
.....	
(ดร.เมทินี พงษ์เวช)	

ฐานา วิบูลย์ภานุเวช : พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550: จากเจตนารมณ์
สู่การปฏิบัติ. (THE VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE PROTECTION ACT B.E. 2550: FROM SPIRIT OF THE
LAW TO IMPLEMENTATION) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว หลังจากที่มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปบังคับใช้ 2) เพื่อ
ศึกษาแนวคิด ที่มา เจตนารมณ์และกระบวนการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
โดยศึกษาเปรียบเทียบจากปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against
Women) 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบต่อหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และ
ผลกระทบต่อสังคม ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และ 4) เพื่อ
วิเคราะห์ผลกระทบของกระบวนการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนา
กระบวนการออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเสริมพลังสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัย
เชิงคุณภาพ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) เพื่อรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบเจตนารมณ์ในการออกกฎหมายคือ 1) เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษา
สิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม 2) เพื่อใช้
กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมายอาญา กรณีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว 3)
เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง 4) เพื่อรักษาสภาพความเป็นครอบครัว

เมื่อนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปใช้บังคับ พบว่ามีปัญหาหลัก 5
ประการ ดังนี้ 1) ในมาตรา 5 ต้องให้มีการร้องทุกข์ให้เป็นคดีก่อนแล้วจึงมีกลไกในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว การฟื้นฟูและปรับปรุงพฤติกรรม 2) เปิดโอกาสให้ยอมความได้ในทุกชั้นของกระบวนการยุติธรรม 3) เจ้าหน้าที่
ผู้ปฏิบัติงานที่ประสานกันระหว่างหน่วยงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก 4) ความไม่รู้กฎหมายของประชาชน และ 5) มีงบประมาณ
ไม่เพียงพอสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ สิ่งเหล่านี้ควรเร่งแก้ไขปรับปรุงให้กฎหมายมีความชัดเจน สร้าง
แนวทางการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่ ตลอดจนสร้างความรู้เรื่องกฎหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงได้เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถใช้กฎหมายดังกล่าวเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองได้

สาขาวิชา วิชาญาวิทยาและงานยุติธรรม

ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5881356924 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: domestic violence, victims of domestic violence, the victims of domestic violence protection act B.E. 2550, legislative process, women' s rights, violence protection

Tana Wiboonpanuvej : THE VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE PROTECTION ACT B.E. 2550: FROM SPIRIT OF THE LAW TO IMPLEMENTATION. Advisor: Assoc. Prof. Jutharat Ua-amnoey, Ph.D.

The four main purposes of this article were 1) to study the violence against women after the implementation of the Victims of Domestic Violence Protection Act B.E.2550 2) to understand the concept, background, the spirit of the law and the lawmaking process and how it has been implemented and comparing between the law and the Declaration on the Elimination of Violence Against Women 3) to study the problems and obstacles after the law implementation and social impact and 4) to analyze and point out the suggestions to the implementation of the Victims of Domestic Violence Protection Act B.E.2550. The researcher used qualitative research and gathered the information from the key informant by using in-depth interview method and documentary research.

The result from the interview and the study of the related documents, in brief, were that the spirit of the law was 1) to open the opportunity for the state and the people to step in to protect the rights for the children youth and the people in the family from the violence and unfair discrimination 2) to use other law apart from the criminal law to protect the person who commits the domestic violence conduct in the domestic violence case 3) to correct and rehabilitate the person who commits the domestic violence conduct and to protect the domestic violence victim 4) to settle the case for peaceful cohabitation of the family.

The 5 main problems after the implementation are 1) the law in section 5 stated that the victims must make a notification or file a complaint to go through the mechanism of the law which are the protection of the victims of domestic violence, correct and rehabilitation program 2) the conciliation can be achieved at every stage under the criminal justice process 3) the difficulty to work in harmony among the officials from within and across the organizations 4) the people did not know about the law and 5) the related departments are lack of the budget for the management under the law. The state should make the law amendment to solve the unclear problem within the law. Set up the clear work procedure to cope with the domestic violence case and the government should provide the information of the law to the community so that the people or other related NGOs will use such knowledge to protect their rights against violence.

Field of Study: Criminology and Criminal Justice Student's Signature

Academic Year: 2019 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย ที่ปรึกษาหลักของวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ที่คอยเป็นที่ปรึกษา ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งผลักดันให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงตามที่คาดหวังไว้ทุกประการ และขอกราบขอบพระคุณและระลึกถึงคุณูปการของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ยอมเสียสละเวลาอันมีค่ามาร่วมเป็นกรรมการงานวิจัย รวมทั้งให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความละเอียดและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบด้วยศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมนทิพย์ จิตสว่าง หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวีกา ศรีรัตนบัลล์ และ ดร. เมทินี พงษ์เวช

งานวิจัยชิ้นนี้จะไม่สำเร็จและสมบูรณ์ หากไม่ได้รับความเมตตาช่วยเหลือและการเสียสละเวลาส่วนตัวจากผู้ให้สัมภาษณ์ในหน่วยงานต่างๆ และขอข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคลากรที่สำคัญจากหน่วยงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตำรวจ อัยการ ศาล รัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม บ้านพักฉุกเฉินดอนเมือง มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล มูลนิธิผู้หญิง และหน่วยงานอื่นๆ ที่ผู้วิจัยไม่สามารถนำรายชื่อทุกท่านมากล่าวถึงได้อย่างครบถ้วนในหน้านี้ แต่ตลอดการทำวิจัย ผู้วิจัยได้สัมผัสถึงความตั้งใจจริงในการทำงานของทุกท่าน ทุกฝ่าย เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงโดยเฉพาะสตรี ผ่านทางกฎหมายและการใช้กฎหมาย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยระลึกถึงทุกครั้งในการเขียนและอ่านงานวิจัยชิ้นนี้

สุดท้ายนี้งานชิ้นนี้จะสำเร็จไม่ได้ หากปราศจากความรักและกำลังใจจากครอบครัววิบูลย์ภานุเวช และครอบครัว ตำนวิริยะกุลทุกคน โดยเฉพาะนางฐากูร และนายไพฑูรย์ วิบูลย์ภานุเวช คุณแม่และคุณพ่อ ผู้เป็นต้นแบบได้ปลูกฝังเสมอมา อาจารย์ ดร. วิภาต วิบูลย์ภานุเวช อาจารย์สิรินญา บุญชูสนอง น้องชายและน้องสะใภ้สำหรับกำลังใจ รวมถึงเพื่อนพ้องที่รักทุกคนจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (สถานที่ทำงานที่ผู้วิจัยได้รับทุนการศึกษา) คริสตจักรสะพานเหลือง และสถานศึกษาที่ผู้วิจัยเคยได้ศึกษาร่ำเรียน ที่ช่วยเหลือให้งานวิจัยนี้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และที่สำคัญขอขอบคุณพระเจ้าที่ตอบคำอธิษฐานทำให้ผู้วิจัยผ่านความยากลำบากในการทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และสังคมโดยรวมในการปรับปรุงระบบการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ให้มีกำลังใจในการทำงาน รวมถึงมีความเข้าใจเรื่องทัศนคติและความอ่อนไหวต่อประเด็นด้านเพศสภาพ (gender sensitivity) มากขึ้น หากมีข้อผิดพลาดประการใดจากงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับและขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ฐานา วิบูลย์ภานุเวช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ด
สารบัญแผนภาพ.....	ธ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 กลไกยุติความรุนแรงต่อสตรีและครอบครัว.....	5
1.3 สถานการณ์ของสตรีไทยในปัจจุบัน.....	9
1.4 สถานภาพของสตรีไทยกับกฎหมาย.....	10
1.5 คำถามของการวิจัย.....	15
1.6 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	15
1.7 ขอบเขตการวิจัย.....	15
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
1.9 นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	16
1.10 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology).....	17
1.11 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants).....	18
1.12 เครื่องมือที่ใช้.....	19
1.13 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
1.14 จริยธรรมในงานวิจัย.....	20

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	21
2.1 แนวคิดด้านเหยื่ออาชญากรรม.....	22
2.1.1 ความหมายของเหยื่อวิทยา (Victimology)	22
2.1.2 ประเภทของเหยื่ออาชญากรรม.....	24
2.1.3 สาเหตุของเหยื่ออาชญากรรม.....	26
2.1.4 ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม.....	26
2.1.5 แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม.....	27
2.2 แนวคิดสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง (Violence Against Women) ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence Against Women) และผลกระทบของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	29
2.2.1 นิยามและความหมายของความรุนแรงและความรุนแรงต่อสตรี (Concept and Meaning of Violence and Violence Against Women).....	29
2.2.2 ประเภทของความรุนแรงต่อสตรี (Types of Violence Against Women)	32
2.2.2.1 มิติทางกายภาพ ได้แก่ ความรุนแรงทางกาย ทางจิตใจ และทางเพศ	32
2.2.2.2 มิติระดับทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน และรัฐ	37
2.2.2.3 มิติองค์รวม (holistic) ได้แก่ ความรุนแรงทางตรง เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม.....	38
2.2.3 สาเหตุของความรุนแรงต่อสตรี (Causal of Violence Against Women)	38
2.2.4 วงจรของความรุนแรง.....	43
2.2.5 ผลกระทบของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	44
2.2.6 แนวทางการช่วยเหลือดูแลเยียวยาสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	46
2.2.7 แนวทางการป้องกันสตรีไม่ให้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง	47
2.3 มุมมองของบุรุษในฐานะผู้กระทำความรุนแรง	50
2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	52
2.5 ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี (Women Movement).....	57

2.5.1	ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีในต่างประเทศ	57
2.5.2	ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีในประเทศไทย	60
2.6	รัฐธรรมนูญของไทยในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายและการคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรง	63
2.7	กระบวนการตรากฎหมายของไทย.....	69
2.7.1	การใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทาง 3 ฝ่าย.....	69
2.7.2	ระบบรัฐสภาและอำนาจหน้าที่.....	70
2.7.3	ขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติของไทย	72
2.7.4	ขั้นตอนการดำเนินการภายหลังจากประกาศเป็นพระราชบัญญัติ	73
2.7.5	กฎหมายในแต่ละปีที่ออกโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติเปรียบเทียบกับในระบบสภาพกติก	75
2.8	กระบวนการบังคับใช้กฎหมายภายใต้กระบวนการยุติธรรมของไทย.....	78
2.8.1	แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย.....	79
2.8.2	สถานภาพของพระราชบัญญัติในฐานะ นโยบายสาธารณะ	79
2.9	CEDAW ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อขจัดความรุนแรงต่อสตรี.....	83
2.9.1	สาระสำคัญและความสำคัญของ CEDAW	83
2.9.2	กลไกการทำงานของ CEDAW ในประเทศไทย.....	86
2.9.3	การเรียกร้องของ CEDAW ต่อประเทศไทย (สถานะล่าสุด)	87
2.9.4	องค์การสหประชาชาติกับความพยายามที่จะช่วยยุติความรุนแรงต่อสตรี	89
2.10	บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	95
2.10.1	บทความวิจารณ์ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิสตรีในประเทศไทย.....	95
2.10.2	การประเมินการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดย อุดุลย์ ณรงค์ศักดิ์.....	97

2.10.3 จากการศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์ (The Study of Family Violence Situations as Reported in Newspapers) โดยพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ	98
2.10.4 ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดย สุนิสา จงวัฒนา	99
2.10.5 การเสริมใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวภายใต้พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 โดย นิถมน รัตนรัต	100
2.10.6 จากบทความ "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการเยียวยารอยร้าวแห่ง สัมพันธภาพอันเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว" โดย จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย	101
2.10.7 จากบทความ The Trailing Trails of Humiliation: Legal, Social, and Medical Perspectives of Women Facing Domestic Violence in India โดย Kumuda Rao, K. Shambu Sharma, Shereesha U. Kumar, K.Vighnaraj Bhat, Subhas G. Babu ใน Indian Journal of Social Psychiatry	103
2.10.8 จากบทความ Mainstreaming domestic and gender-based violence into sociology and criminology of violence โดย Sylvia Walby, Jude Towers และ Brian Francis	105
2.11 กรอบแนวคิดการวิจัย	106
บทที่ 3 เจตนารมณ์ และกระบวนการนิติบัญญัติ	109
3.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และการบังคับใช้	109
3.2 แนวคิดและที่มาของการก่อร่างพระราชบัญญัติ	111
3.2.1 สภาพปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย	111
3.2.2 การตื่นตัวของสังคมโลกและการดำเนินการของภาครัฐ	112
3.2.3 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)	114
3.3 เจตนารมณ์ในการจัดทำพระราชบัญญัติ	118
3.3.1 เพื่อใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมาย อาญา กรณีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว	119

3.3.2 มุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง....	120
3.3.3 เปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาสีทิตต่อเด็ก เยาวชน และบุคคล ในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม	121
3.3.4 เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว.....	122
3.4 กระบวนการนิติบัญญัติ.....	123
3.4.1 ก่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ.....	124
3.4.2 ประเด็นการพิจารณาในชั้นคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	125
3.4.2.1 ประเด็นก่อนการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	126
3.4.2.2 ประเด็นการพิจารณาในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	129
3.4.3 ประเด็นการพิจารณาในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	132
3.4.3.1 ประเด็นการพิจารณาในวาระที่ 1 ชั้นรับหลักการ.....	133
3.4.3.2 ประเด็นการพิจารณาในวาระที่ 2 การพิจารณากฎหมายในชั้นกรรมาธิการ	134
3.4.3.3 ประเด็นการพิจารณาในวาระที่ 3 การลงมติเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมาย	138
3.5 การเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women).....	146
3.6.ประเด็นปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติ.....	157
3.6.1 ประเด็นจากการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักมาใช้มากกว่าใช้กลไก จากกฎหมายฉบับนี้	157
3.6.2 บางมาตราในกฎหมายเมื่อร่างเสร็จแล้วกลับเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ	159
3.6.3 การโยกย้ายภายในของระบบราชการ	162
บทที่ 4 จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ : การบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทาง อาญา กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผลกระทบต่อสังคม	166
4.1 แนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพ.ศ. 2550	166

4.2	สถานการณ์สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.....	172
4.3	สถานการณ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550	181
4.3.1	ชั้นตำรวจ	181
4.3.1.1	ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการชั้นตำรวจ	182
4.3.1.2	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	192
4.3.1.3	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	198
4.3.2	ชั้นอัยการ.....	207
4.3.2.1	ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการชั้นอัยการ.....	209
4.3.2.2	การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ.....	214
4.3.2.3	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	223
4.3.3	ชั้นศาลยุติธรรม	224
4.3.3.1	ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการชั้นศาลยุติธรรม.....	225
4.3.3.2	การปฏิบัติงานของศาล	229
4.3.3.3	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	233
4.3.4	การทำงานในชั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	234
4.3.4.1	ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการชั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	234
4.3.4.2	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่.....	236
4.3.4.3	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	238
4.4	ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	240
4.4.1	ปัญหาจากบุคลากร	240
4.4.2	ปัญหาจากกระบวนการนิติบัญญัติสร้างให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย	241
4.4.3	ปัญหาจากการใช้กฎหมายหลายฉบับ.....	244

4.4.4 ปัญหาจากบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน	244
4.4.5 ปัญหาจากแนวทางในการปฏิบัติงาน	247
4.4.6 ปัญหาความไม่รู้กฎหมายของประชาชน	250
4.4.7 ปัญหาจากอำนาจศาล และศาลไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นครอบครัว	251
4.4.8 ปัญหาจากการอบรม	251
4.4.9 ปัญหาจากโครงสร้างการทำงานของรัฐ	252
4.4.10 ปัญหาจากการจัดทำสถิติ	253
4.4.11 ปัญหาในการประเมิน และติดตามผล	253
4.4.12 ปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินการ	253
4.4.13 บ้านพักเด็กและครอบครัวมีจำนวนน้อย	253
4.4.14 การประชาสัมพันธ์ไม่เข้าถึงชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมาย	254
4.5 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	254
4.6 ผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550	260
4.6.1 กระตุ้นให้ภาคประชาสังคมโดยเฉพาะกลุ่มมูลนิธิตื่นตัวต่อการนำพระราชบัญญัติ ไปปฏิบัติ	261
4.6.2 สร้างให้เกิดการรับรู้ในเรื่องพระราชบัญญัติผ่านกลุ่มมูลนิธิ	262
4.6.3 ทำให้ฝ่ายรัฐบาลต้องผลิตคู่มือเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องดังกล่าว	264
4.6.4 สร้างเครื่องมือให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการเสริมพลังสตรี (women empowerment)	264
4.6.5 เป็นแนวทางการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกรณีที่เกิดขึ้นกับครอบครัว	265
4.7 ปัญหาที่เกิดขึ้นของภาคสังคมจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	265
4.7.1 ปัญหาจากตัวกฎหมาย	265

4.7.2 การปฏิบัติงานจริง.....	266
4.7.3 บทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน.....	269
4.7.4 โครงสร้างการทำงานของรัฐ.....	270
4.7.5 ประชาชนไม่รู้เรื่องกฎหมาย.....	271
4.7.6 งบประมาณ.....	271
4.7.7 โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล.....	272
4.7.8 ขาดผู้เชี่ยวชาญ.....	272
4.8 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคม.....	273
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	281
5.1 สภาพสังคมก่อนมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.....	282
5.1.1 ปัจจัยจากสภาพสังคมภายในประเทศไทย.....	282
5.1.2 ปัจจัยภายนอก.....	284
5.2 วิเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัว.....	285
5.3 แนวคิด ที่มา และเจตนารมณ์ในการตรากฎหมาย และการเปรียบเทียบกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1.....	287
5.3.1 แนวคิดและที่มา.....	287
5.3.2 เจตนารมณ์ของกฎหมาย.....	287
5.3.2.1 เปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาสิทธิต่อเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม.....	288
5.3.2.2 เพื่อใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมายอาญา กรณีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว.....	288
5.3.2.3 เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง.....	288

5.3.2.4	เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว	289
5.3.3	การเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กับ ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women)	289
5.4	สภาพสังคมหลังจากที่มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2	290
5.5	ปัญหา และอุปสรรค ในกระบวนการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3	291
5.5.1	ชื่อของกฎหมายมีได้สะท้อนถึงเจตนารมณ์โดยรวมของกฎหมาย	291
5.5.2	กระบวนการตรากฎหมายมิได้มีการสอบถามความต้องการจากกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วย ความรุนแรง	292
5.5.3	ควรพิจารณาหนังสือขอความอนุเคราะห์เร่งการพิจารณาร่างกฎหมาย	293
5.5.4	ข้อสังเกตในการอภิปรายในสภานิติบัญญัติแห่งชาติก่อนการพิจารณาในวาระที่ 1 มิได้มี การหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเพื่อแก้ไขร่างกฎหมายในชั้นกรรมาธิการ	294
5.5.5	การพิจารณาร่างกฎหมายในคณะกรรมาธิการ มีการพิจารณาในรายมาตรา แต่มิได้มี การนำข้อสังเกตมาบรรจุเอาไว้ในร่างกฎหมาย	295
5.5.6	ในการพิจารณาในวาระที่ 3 ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีการอภิปรายและข้อเสนอแนะ แต่มิได้มีการปรับปรุงร่างกฎหมาย	296
5.5.7	มิได้ตรวจสอบความจำเป็นและความต้องการในการตราพระราชบัญญัติ	297
5.5.8	กระบวนการยกร่างกฎหมาย พิจารณากฎหมาย และการประกาศใช้ มิได้รับรู้ในวงกว้าง	297
5.6	ปัญหา และอุปสรรค จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3	298
5.6.1	ปัญหาจากตัวกฎหมาย	298
5.6.1.1	ไม่มีความชัดเจนในบางมาตรา	298
5.6.1.2	ไม่มีการแจ้งความเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย	298

5.6.2 ปัญหาจากบุคลากรจากหน่วยงานผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย.....	299
5.6.2.1 ทศนคติในการปฏิบัติหน้าที่	299
5.6.2.2 เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมาย	299
5.6.2.3 เจ้าหน้าที่ขาดการอบรมในเรื่องประเด็นอ่อนไหวของเพศสภาพ (gender sensitivity).....	300
5.6.2.4 ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละหน่วยงาน	300
5.6.2.5 ไม่มีการออกข้อบังคับในการปฏิบัติงานตามตัวบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้โดยง่าย.....	300
5.6.3 พนักงานเจ้าหน้าที่ จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	300
5.5.3.1 ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน.....	300
5.6.3.2 หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเพียงพนักงานราชการ ไม่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน	300
5.6.3.3 ขาดการเชื่อมโยงระหว่างสาขาวิชาชีพและตำรวจในการทำงาน ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระบวนการยุติธรรม.....	301
5.6.3.4 ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่.....	301
5.6.3.5 การดำเนินการออกเอกสารของพนักงานเจ้าหน้าที่มีความล่าช้า.....	301
5.6.3.6 เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับสวัสดิการที่เพียงพอ	301
5.6.3.7 มิได้ทำหน้าที่แบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจ.....	302
5.6.4 ปัญหาจากโครงสร้างของหน่วยงาน.....	302
5.6.4.1 ทศนคติในการทำงานที่มองว่าหน่วยงานอื่น ๆ เป็นศัตรู.....	302
5.6.4.2 การโยกย้ายตำแหน่งทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง.....	302
5.6.4.3 งบประมาณ	303
5.7 ผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3.....	303

5.7.1	สตรีหลายคนไม่ทราบว่ามิพระราชบัญญัติฉบับนี้คุ้มครองสิทธิของตนเองภายในครัวเรือน.....	304
5.7.2	เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่รับแจ้งความ.....	304
5.7.2.1	เจ้าหน้าที่ที่มีความถนัดดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญามากกว่า.....	304
5.7.2.2	ทัศนคติส่วนตัวของเจ้าหน้าที่.....	304
5.7.2.3	ปัญหาการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ.....	304
5.7.3	สตรีไม่ต้องการที่จะแจ้งความเนื่องจากกังวลในเรื่องการเป็นคดีของบุคคลในครอบครัว.....	305
5.7.4	เจตนารมณ์ของกฎหมายชัดเจน แต่การร่างกฎหมายไม่ชัดเจน.....	305
5.8	ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 4.....	305
5.8.1	เชิงนโยบาย.....	308
5.8.1.1	ควรสร้างกลไกการร่างกฎหมายอย่างมีคุณภาพ.....	308
5.8.1.2	แนวทางการตรากฎหมายควรเน้นให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และคำนึงถึงการนำไปปฏิบัติงานได้จริง.....	310
5.8.1.3	ก่อนการจัดทำร่างกฎหมายควรมีการตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในกระบวนการ.....	311
5.8.1.4	รัฐควรมีนโยบายการประเมินการบังคับใช้กฎหมาย ทุก 5 ปี.....	311
5.8.1.5	รัฐควรควรมีนโยบายให้การดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงกระบวนการภายหลังการรับแจ้งเหตุเป็นไปด้วยความรวดเร็ว.....	312
5.8.1.6	รัฐควรมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการบ้านพักฉุกเฉินของสตรี ให้มากขึ้น.....	312
5.8.1.7	การดำเนินนโยบายของรัฐควรเป็นไปด้วยความต่อเนื่องและยืดหยุ่น.....	312
5.8.1.8	การประสานความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ หรือมูลนิธิต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว.....	313

5.8.1.9	สร้างนโยบายชุมชนเข้มแข็ง และชุมชนเฝ้าระวัง โดยมีการจัดทำตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในเรื่องดังกล่าว	313
5.8.1.10	สร้างภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งผ่านทางกลุ่ม NGOs.....	314
5.8.1.11	รัฐควรจัดเตรียมบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ทันที.....	314
5.8.2	เชิงปฏิบัติการ.....	314
5.8.2.1	นำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาอบรมเพื่อสร้างให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ.....	314
5.8.2.2	ควรสร้างคู่มือในการทำงานของแต่ละท้องที่ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างไม่ต้องรอนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	315
5.8.2.3	จัดหน่วยงานนำร่องภายใต้ชุมชนต้นแบบที่นำกฎหมายไปใช้ เพื่อขยายไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป.....	315
5.8.2.4	สร้างกลุ่มสหวิชาชีพให้ทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง	315
5.8.2.5	สร้างเครื่องมือป้องกันอาชญากรรมความรุนแรงในครอบครัว.....	315
5.8.2.6	แยกผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงออกจากผู้กระทำความรุนแรง ให้เร็วที่สุด	316
5.8.2.7	ลดขั้นตอนการใช้เอกสารหลายประเภท	316
5.8.2.8	สร้างประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงบุคคลทั่วไปผ่านทางบุคคลสำคัญ หรือสื่อสังคมออนไลน์.....	316
5.8.3	เชิงวิชาการ.....	317
5.8.3.1	ปลูกฝังทัศนคติที่ดีสำหรับเจ้าหน้าที่ และประชาชนในเรื่องความรุนแรง และความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย.....	317
5.8.3.2	ดำเนินการปรับหลักสูตรบทเรียนในทุกกระดับ และสายงาน	317
5.8.3.3	ดำเนินการฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	318
5.8.3.4	จัดทำกรวิจัยเชิงวิชาการก่อนเริ่มการร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้น.....	318
5.8.3.5	การให้ข่าวสาร ความรู้ แนวคิดใหม่ กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยวิธีการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก	318

5.9 การเปรียบเทียบ พระราชบัญญัติ ฉบับเก่าและฉบับใหม่ และสถานะปัจจุบันของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	319
5.10 ข้อจำกัดในการทำวิจัย.....	330
5.10.1 หัวข้อในการทำวิจัยเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อ 10 ปีก่อน.....	330
5.10.2 เอกสารในบางรายการไม่สามารถเข้าถึงได้.....	331
5.10.3 การโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน.....	331
5.11 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต.....	331
บรรณานุกรม.....	333
ภาคผนวก.....	347
ภาคผนวก ก.....	348
ภาคผนวก ข.....	350
ภาคผนวก ค.....	354
ภาคผนวก ง.....	361
ภาคผนวก จ.....	373
ภาคผนวก ฉ.....	405
ประวัติผู้เขียน.....	409

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 : จำแนกสาเหตุของความรุนแรงต่อสตรีตามระดับโครงสร้างภายในสังคม	42
ตารางที่ 2 : ตารางเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญที่มีข้อความในเรื่องของสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ กับช่องว่างระหว่างเพศในแต่ละประเทศ	64
ตารางที่ 3 : เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 ในมิติที่เกี่ยวข้องกับ สตรีและบทวิเคราะห์.....	66
ตารางที่ 4 : ตารางเปรียบเทียบการตราพระราชบัญญัติระหว่างสภาพักติและสภานิติบัญญัติ	76
ตารางที่ 5 : กำหนดส่งรายงานและสถานการณ์ส่งรายงาน CEDAW ของประเทศไทย.....	87
ตารางที่ 6 : ความแตกต่างของคำถาม 3 ข้อระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	116
ตารางที่ 7 : การเปลี่ยนแปลงชื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ.....	132
ตารางที่ 8 : ตารางการเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women).....	147
ตารางที่ 9 : ตารางเปรียบเทียบจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงที่มารับบริการ ของ ศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข	173
ตารางที่ 10 : ตารางเปรียบเทียบ จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ ได้รับข้อมูลจากบ้านพักเด็กและครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์	173
ตารางที่ 11 : ตารางเปรียบเทียบ จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ ได้รับข้อมูลจากสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร (จำนวนเฉพาะที่เกิดในกรุงเทพ มหานคร).....	174
ตารางที่ 12 : ตารางเปรียบเทียบ จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ ได้รับข้อมูลจากสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์ เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ.....	174

ตารางที่ 13 : ตารางเปรียบเทียบจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ที่ได้รับข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิง.....	175
ตารางที่ 14 : จำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นตำรวจภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ	181
ตารางที่ 15 : ตารางแสดงการถอดบทเรียน กรณีศึกษาการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว โดย พันตำรวจเอกหญิง ปวีณา เอกฉัตร และคณะ.....	200
ตารางที่ 16: จำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นอัยการภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ	208
ตารางที่ 17 : ตารางแสดงตัวอย่างเขตอำนาจศาลที่พิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัว โดยนายสาโรช นักเบตร์ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการและโครงการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา.....	215
ตารางที่ 18 : ตารางแสดงการตรวจสำนวนสอบสวนของพนักงานอัยการ	216
ตารางที่ 19 : ตารางแสดงการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	219
ตารางที่ 20 : จำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นศาลภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ	225
ตารางที่ 21 : จำนวนสถิติด้านความรุนแรงจากหมายเลข 1300 ศูนย์ช่วยเหลือสังคม.....	235
ตารางที่ 22 : จำนวนสถิติเปรียบเทียบเหตุการณ์ความรุนแรงที่เป็นคดีและไม่เป็นคดี ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2560	235
ตารางที่ 23 : ตารางการเปรียบเทียบระหว่าง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562.....	319

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 : ลำดับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมของหญิงและชายในต่างประเทศและประเทศไทย	8
แผนภาพที่ 2 : แนวทางในการทบทวนวรรณกรรมโดยใช้หลักจากการวิเคราะห์กระบวนการ	21
แผนภาพที่ 3 : วงล้อแห่งอำนาจและการควบคุม (power and control wheel).....	35
แผนภาพที่ 4 : ขั้นตอนการตราพระราชบัญญัติในช่วงที่เป็นสภาพกติ	74
แผนภาพที่ 5 : ขั้นตอนการตราพระราชบัญญัติในช่วงที่เป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	75
แผนภาพที่ 6 : กรอบแนวคิดในการวิจัย	107
แผนภาพที่ 7 : กระบวนการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	164
แผนภาพที่ 8 : เปรียบเทียบจำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจาก 5 หน่วยงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550.....	176
แผนภาพที่ 9: แผนผังการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว (คดีอาญาอันยอมความได้)	192
แผนภาพที่ 10 : แผนผังการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.....	193
แผนภาพที่ 11 : แผนผังการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยุติคดีโดยประนีประนอมยอมความและไกล่เกลี่ย.....	194
แผนภาพที่ 12 : แผนผังการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (๒).....	195
แผนภาพที่ 13: แผนผังการทำงานของอัยการ.....	222
แผนภาพที่ 14 : แผนผังการทำงานของศาลที่ดำเนินคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.....	231
แผนภาพที่ 15 : แผนผังการทำงานของศาลและเยาวชน ในหมวด 15 การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553.....	232
แผนภาพที่ 16 : หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ.....	309

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“เครื่องหมายสำคัญอย่างหนึ่งแห่งความรุ่งเรือง (ศิวิไลเซชัน) คือสถานภาพแห่งสตรี”¹

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนิพนธ์โดยแสดงให้เห็นว่าสถานภาพแห่งสตรีเป็นเครื่องหมายของความรุ่งเรือง พระองค์ท่านได้ยกตัวอย่างโดยกล่าวถึงหมู่ชนชาติอริยกะผู้ที่ได้ครอบครองชมพูทวีป (อินเดีย) ว่านิติธรรมของชนชาติอริยกะให้ความเสมอภาคแก่สตรีอย่างเต็มที่มีปรากฏในคัมภีร์ไตรเพทและพระมานวธรรมศาสตร์ ซึ่งบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ภรรยามีความเสมอหน้ากับสามีทุกสถานทั้งในการปกครองครอบครัวเวทาสถานและทรัพย์สินสมบัติ แต่ต่อมาชมพูทวีปได้ตกไปอยู่ในอำนาจแห่งชนต่างชาติผู้ที่มีภูมิธรรมต่ำกว่าชาติอริยกะ ทำให้มีประเพณีกีดกันกักขังกีดกันสตรีมีขึ้นในชมพูทวีป และคงมีมาจนทุกวันนี้ เหล่านี้เป็นผลเนื่องจากชายมีภรรยาจำนวนมากต้องหวนหาหญิงไว้แต่เนื่องจากไม่สามารถดูแลหญิงเหล่านั้นได้อย่างทั่วถึงทุกคนจึงต้องสร้างบทบัญญัติประเพณี กักขังและควบคุมหญิงไว้ด้วยอำนาจ และเพราะผู้ชายเป็นเพศที่บัญญัติกฎหมาย ประเพณี ดังนั้นกฎหมายทั้งสิ้นจึงถูกบัญญัติไว้เพื่อความสะดวกของผู้ชายเป็นหลัก

จากบทความของพระองค์ท่านแสดงให้เห็นความสำคัญใน 2 ประการ คือ 1. การยกสถานภาพหญิงเสมอชายอย่างเท่าเทียมกัน และ 2. กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือยกระดับสถานภาพของสตรีให้ทัดเทียมบุรุษ หรือแม้กระทั่งกีดกันมิให้สตรีเข้ามามีบทบาททัดเทียมบุรุษ เป็นเพียงแค่มรดกของสามีเท่านั้นเสมือนว่าสตรีมีฐานะที่ด้อยต่ำกว่าบุรุษ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ในภาพรวมจะกล่าวถึงการยกระดับสถานภาพของหญิงชายผ่านทางกระบวนการตรากฎหมาย ซึ่งในอดีตมีกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อสตรี และยังรวมถึงการไม่มีกฎหมายที่เอื้อต่อสิทธิสตรีมากเท่าที่ควร

นอกจากนี้ บทความยังได้กล่าวถึงพฤติกรรมของชายที่มีภรรยาจำนวนมากนำมาซึ่งความทรมาณของฝ่ายหญิง ทำให้ฝ่ายหญิงต้องอดทนในฐานะเป็นสมบัติของสามี เมื่อผ่านระยะเวลายาวนานจนกลายเป็นชนบประเพณีทำให้ชายเป็นผู้ปกครองและหญิงอยู่ใต้การปกครอง แม้ว่าการปกครองของชายจะมาจากความคิดดี หรือมาจากอำนาจก็ตามแต่ไม่ควรที่จะปฏิบัติต่อสตรีเหมือนเป็นเบี้ยล่าง โดยพระองค์ท่านใช้คำว่า เยี่ยงปศุสัตว์ ดังนั้น เหตุที่จะทำให้สถานภาพของสตรีดีขึ้นคือการแก้ไขทั้งประเพณีและกฎหมายของแผ่นดิน หากมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงความไม่เสมอภาคดังกล่าวแล้ว ผลที่ตามมานอกจากจะช่วยยกสถานะสตรีให้ทัดเทียมบุรุษแล้ว ยังเป็นผลดีในการช่วยพัฒนาประเทศชาติโดยการใช้ทรัพยากรมนุษย์ทั้งสองเพศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน

¹รามจิตติ, เครื่องหมายแห่งความรุ่งเรืองคือสภาพแห่งสตรี. กรุงเทพฯ: สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย, 2535. หน้า 1-8.

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเรื่องของสถานภาพ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันของสตรี (Gender Equality) ควรเป็นส่วนหนึ่งที่สังคม หรือผู้มีอำนาจในการออกนโยบายและกฎหมายควรให้ความสนใจ ทั้งนี้การจะเปิดประเด็นในเนื้อหาเรื่องของสตรีเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกัน ไม่เสมอภาคกันระหว่างบุรุษและสตรี ควรกล่าวถึงหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานด้วย เนื่องจากในเรื่องความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะชายหรือหญิงย่อมมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งสิ่งนี้เป็นหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน โดยที่ประชุมสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ 3 มีการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right: UDHR) ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ถือเป็นเอกสารฉบับแรกที่มีการประกาศเรื่องสิทธิมนุษยชน และวางรากฐานกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องดังกล่าวในข้อแรกของปฏิญญาได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ” (Article 1 : All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood)² แม้ว่าจะไม่มีการแสดงให้เห็นอย่างเฉพาะเจาะจงว่าเป็นเรื่องของสตรี แต่ได้มองภาพใหญ่คือสิทธิของมนุษย์ทุกคนบนโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็นเพศใด อาชีพใด ชาติพันธุ์ใด สีผิวใด ย่อมสมควรที่จะได้รับการปกป้องสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น หากไม่มีการเคารพสิทธิ และศักดิ์ศรี ซึ่งกันและกัน สิ่งนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างสังคมให้เกิดความรุนแรง สร้างความเกลียดชังขึ้นในสังคม และก่อให้เกิดอุปสรรคขัดขวางมิให้ประเทศนำไปสู่สันติภาพ และขัดกับหลักการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ

เมื่อสหประชาชาติมีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อประกาศใช้แทนเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ที่หมดวาระลงเมื่อปี พ.ศ. 2558 และมีวาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ต่อไปในอีก 15 ปีข้างหน้า พ.ศ. 2559 – 2573 (2016 - 2030) มีการจัดทำเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทั้งสิ้น 17 เป้าหมาย³ และแม้ว่าขณะนี้ได้มีการกล่าวถึงเรื่อง “โลกหลังสตรีนิยม” (post feminism)⁴ ที่มีคนบางกลุ่มเชื่อว่าเรื่องของสตรีนิยมไม่ควรที่จะถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงแล้ว เนื่องจากเป้าหมายในหลายเรื่องได้บรรลุแล้วไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัด การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention to Eliminate All Forms of Discrimination against Women: CEDAW) หรือเป้าหมายการรณรงค์ต่าง ๆ ในด้านการต่อสู้เรียกร้องสิทธิสตรีที่เพิ่มขึ้นและเติบโตขึ้นนำไปสู่วาทกรรมในเวลาต่อมา ซึ่งใช้คำว่า "สตรีนิยมตายแล้ว" (Feminism's Death) เป็นปรากฏการณ์ในช่วงทศวรรษตั้งแต่ พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970s) แม้กระนั้นองค์การสหประชาชาติยังคงให้ความสำคัญเรื่อง

² กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์], 22 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>

³ องค์การสหประชาชาติ, เป้าหมาย From MDGs to SDGs [ออนไลน์], 22 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>

⁴ Mary Hawkesworth, *The Semiotics of Premature Burial: Feminism in a Postfeminist Age* [online] 22 December 2017. Available from:

<http://www.jstor.org/stable/pdf/10.1086/383492.pdf?refreqid=excelsior%3Aeece073f266d241ed79581e2fc7a7d63>

ความเท่าเทียมทางเพศดำรงอยู่ โดยเรื่องดังกล่าวได้รับการบรรจุในแผนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (SDGs) ในเป้าหมายที่ 5 เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality) เพื่อบรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และให้อำนาจผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน (Achieve Gender Equality and Empower All Women and Girls)⁵ ในเป้าหมายดังกล่าวได้กล่าวถึงเรื่องการยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กในทันที และการขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงทั้งในที่สาธารณะและที่รโหฐาน รวมถึงการค้ำนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น เป็นต้น โดยแนวทางที่จะช่วยบรรลุเรื่องดังกล่าวได้ คือ ให้ออกาสผู้หญิงในการเข้าถึงทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการให้อำนาจแก่ผู้หญิง รวมถึงเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านนโยบายที่ดี รวมถึงกฎระเบียบเพื่อความเสมอภาคระหว่างเพศ และให้อำนาจแก่ผู้หญิงและเด็กทุกคนในทุกระดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เรื่องของสตรีและความเสมอภาคทางเพศมีความเกี่ยวข้องกันกับเรื่องของความรุนแรงต่อสตรีอย่างแยกกันไม่ขาด เนื่องจากสตรีถือว่าเป็นกลุ่มเปราะบางและต้องการการปกป้องดูแลตามที่ได้มีการตั้งเอาไว้เป็นหนึ่งในเป้าหมายของแผนการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวไปแล้วนั้น

นอกจากนี้ ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ ยังได้ใส่เรื่องของความเท่าเทียมกันภายในสังคมผ่านทางกระบวนการยุติธรรม โดยให้เป้าหมายที่ 16 เรื่องส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน (Peace, Justice and Strong Institutions) โดยเป้าหมายที่ 16 นี้ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ โดยสิ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 16 นี้คือ การลดความรุนแรงทุกรูปแบบ และอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่ง ให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ยุติการข่มเหง ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติ และระหว่างประเทศ สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ และการรับสินบนทุกรูปแบบ รวมถึงพัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ รวมถึงการสร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศ และความตกลงระหว่างประเทศ การบรรลุเรื่องดังกล่าว สามารถกระทำได้โดย การเสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง ผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม รวมถึงการส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายโดยไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากเป้าหมายที่ 5 สูเป้าหมายที่ 16 แสดงให้เห็นว่า หากต้องการให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึงมิติทางสังคม ประชาชน และกระบวนการยุติธรรม ที่เป็นทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน ในการทำงานให้สอดคล้องและประสานกันเพื่อประโยชน์ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประชาคมโลก หัวใจหลักในเรื่องดังกล่าวก็คือ การสร้างสังคมให้เกิดความเท่าเทียมกัน ปราศจากความรุนแรง แต่การจะสร้างสังคมให้เกิดความเท่าเทียมกันสามารถกระทำได้ผ่านการปรับแก้ไขนโยบาย

⁵ มูลนิธิมั่นพัฒนา, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน [ออนไลน์] 22 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.tsdf.or.th/th/seminar-event/10268/เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน>

กฎหมายให้มีการเข้าถึงอย่างยุติธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ การที่มีกฎหมายเพื่อเอื้อต่อเรื่องดังกล่าวในสังคมแล้วแต่สังคมยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกไปยังทุกภาคส่วนเพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงสิทธิในมิติต่าง ๆ ของสังคมได้อย่างทั่วถึงแล้ว ทำให้ผู้วิจัยต้องกลับมาวิเคราะห์ดูว่า การจะสร้างสถาบันที่เกี่ยวข้องให้เข้มแข็งเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคประชาชนในทุกมิติต้องทำอย่างไร และนอกจากนี้ ในส่วนของกลไกระหว่างประเทศนั้นจะสามารถใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงานในประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหลักการสากลระหว่างประเทศได้หรือไม่

จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติในปี 2558 แสดงให้เห็นว่ามีพื้นที่บางแห่งยังไม่บรรลุถึงความเท่าเทียมกันทางสถานะระหว่างสตรีและบุรุษโดยสมบูรณ์ และสตรียังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังคงอยู่เรื่อยมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น คำกล่าวที่ว่า สังคมโลกได้มาถึงยุคหลังสตรีนิยมแล้ว น่าจะเป็นคำกล่าวที่เกินความจริง เพราะไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อให้สตรีสามารถช่วยเหลือตนเองได้ อาทิ ทางด้านเศรษฐกิจ การครอบครองที่ดินทำกิน (women's land and property rights) การศึกษา และการทำงาน จะเห็นได้ว่าสตรีมักตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการได้รับค่าจ้างแรงงานที่ไม่เป็นธรรม (payment gap) และระยะเวลาในการทำงานที่เสียเปรียบบุรุษ รวมไปถึงการไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในบางประเทศในอดีต จนเกิดกระแสการเดินประท้วงในเวลาต่อมา ไม่นับรวมถึงเรื่องการสาธารณสุขซึ่งในบางพื้นที่แสดงให้เห็นว่าสตรีไม่มีสิทธิเสรีภาพในเนื้อตัวหรือร่างกายของตนเอง เช่น ประเพณีการขลิบอวัยวะเพศสตรี สิทธิในเรื่องการอนามัยเจริญพันธุ์ สิทธิการแต่งงาน สร้างปัญหาการตั้งท้องก่อนวัยอันควร จนทำให้มีเด็กหญิงต้องเสียชีวิตจากเรื่องดังกล่าวเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การถือว่าภริยาเป็นเพียงสมบัติของสามี ทำให้สตรีหลายคนไม่มีความปลอดภัยในชีวิต มักได้รับการกระทำความรุนแรงในฐานะเหยื่อที่มีร่างกายอ่อนแอกว่าบุรุษ สิ่งเหล่านี้เป็นภัยต่อสิทธิและเสรีภาพของสตรี รวมถึงเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อสตรี (Violence Against Women) ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ควรจะกำจัด

นอกจากนี้ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทั่วโลกเชื่อมต่อถึงกันผ่านอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่าแม้แต่ในปัจจุบันสตรียังต้องตกเป็นเหยื่อเช่นเคย จากสื่อมวลชนที่คอยตอกย้ำอคติ และข้อจำกัดของสตรีผ่านทางขนบธรรมเนียมและประเพณี เป็นการผลิตซ้ำเรื่องภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่จะต้องเป็นผู้ดูแลบ้านและครอบครัว ภาพของศรีภรรยาในอุดมคติที่จะต้องมีความสุขในการดูแลบ้าน มีสามี และลูก ๆ ที่น่ารัก จนกลายมาเป็นภาพแบบฉบับของผู้หญิงหรือที่เรียกว่า stereotype⁶ ในเรื่องดังกล่าว หนังสือชื่อ “The Feminine Mystique” จากประเทศสหรัฐอเมริกาพยายามจะเปลี่ยนแปลงแนวคิดขนบเดิมในเรื่องภาพของผู้หญิง การที่สื่อได้แสดงภาพของ แม่ และภรรยาที่แสนดี เป็นสตรีที่สวยแต่ไร้สมอง ทำให้ผู้หญิงรับเอาความเชื่อจากสื่อต่าง ๆ ที่ใส่เข้ามา และบางคนได้ยินยอมให้สิ่งเหล่านี้บงการชีวิตตนเอง สิ่งที่เป็นมายาคตินี้เอง (myth) ทำให้ต้องกลับมาตั้งคำถามว่า จากฐานคิดดังกล่าว จะมีวิธีหรือแนวทางใดที่จะรื้อถอนโครงสร้าง(deconstruct) และจะใช้เครื่องมือ(tool) อะไรและอย่างไรเพื่อช่วยเหลือในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับผู้หญิง

⁶ วัลลภสินี พิพิธกุล, "เกริ่นนำ", ใน การฉายภาพความรุนแรงต่อผู้หญิง: วิเคราะห์หมมมองสื่อไทย (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความปลอดภัยเรื่องสุขภาพผู้หญิง, มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์, 2548) หน้า 6-12.

จากหนังสือ “การฉายภาพความรุนแรงต่อผู้หญิง : วิเคราะห์มุมมองสื่อไทย” แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นเหยื่อวาทกรรมจากสื่อมากมาย เป็นความรุนแรงในระดับเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรม (Structural and cultural violence) โดยการยุติความรุนแรงต่อสตรีไม่สามารถจะสำเร็จได้ หากไม่มีการรื้อถอนฐานคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อสตรีภายในสังคมที่ถ่วงมิให้ผู้หญิงได้รับอิสระ ทั้งทางกฎหมาย และขนบธรรมเนียมจากการใช้ชีวิตที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมไทย อันเป็นที่มา ของกรอบแนวคิดเรื่องความรุนแรงที่มาจาก การเลือกปฏิบัติต่อหญิงและชาย (gender-based violence) และมาจากสังคมที่ชายเป็นใหญ่ (patriarchy)

จากที่สหประชาชาติได้พูดถึงวิธีแก้ไขปัญหาด้านสตรีต่าง ๆ ที่มักจะแนะนำให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตามเพื่อช่วยเหลือปัญหาด้านสตรี อาทิ ให้รัฐเห็นความสำคัญของสตรี โดยการหยิบยกเรื่องสตรี เป็นเรื่องหลักในการพัฒนาและกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ (gender mainstreaming) และจาก นโยบายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลนั้น ให้มีการคำนึงถึงมุมมองและมิติด้านสตรี (gender sensitivity) รวมไปถึงเรื่องการใช้งบประมาณ (gender sensitive budgeting) ตามที่ UNWomen ได้กล่าวถึงเรื่อง ดังกล่าวอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มผู้ตัดสินใจทางด้านนโยบาย (decision-making position) โดยการที่จะทำให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมได้ก็ควรที่จะยอมรับในระบบ โควตา (gender quota system) เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีได้มีโอกาสเข้ามาในพื้นที่ที่โดยส่วนมากมีบุรุษ ทำหน้าที่อยู่มาก อาทิ ในทางการเมือง หรือในการบริหารงานราชการเพื่อครอบคลุมต่อความจำเป็น และความต้องการของสตรีหรือสะท้อนปัญหาว่านโยบายเหล่านี้มีส่วนได้หรือส่วนเสียต่อชีวิตของสตรี ในสังคมอย่างไร สิ่งนี้จะเป็นการสร้างอำนาจในการต่อรอง (bargaining power) ให้กับสตรีเพศได้อีก ทางหนึ่งเช่นกันนอกจากนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายเพื่อให้โอกาสแก่สตรีได้เข้าถึงความเท่า เทียมในมิติต่าง ๆ ภายในสังคมมากขึ้น สังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายใน วาระระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยการดำเนินการ ดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเป็นการยกระดับสถานะสตรีให้มีความเท่าเทียมกับบุรุษภายในประเทศ แต่จะ สร้างให้ประเทศเกิดภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในสายตานานาชาติอารยประเทศไปด้วย

1.2 กลไกยุติความรุนแรงต่อสตรีและครอบครัว

มีหลายองค์การระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องสตรี และได้ยกร่างมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ (tool) หรือ แนวปฏิบัติ (guideline) เพื่อช่วยเหลือและสร้างให้เกิดความเท่า เทียมระหว่างเพศ ทั้งนี้เรื่องสตรีเป็นส่วนหนึ่งในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ ตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเรื่องดังกล่าวผ่านเป้าหมายที่ 5 และ 16 การที่สหประชาชาติได้สร้าง เครื่องมือ เพื่อใช้เป็นมาตรการสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างเพศผ่านการอนุวัติด้าน กฎหมายของแต่ละประเทศกลไกเหล่านี้จะช่วยในแต่ละประเทศที่เข้าเป็นภาคี หรือรับเอาเครื่องมือ ต่าง ๆ เหล่านี้ไปปรับใช้ภายในประเทศ จะตระหนักถึงเรื่องมิติของสตรีในขั้นตอนของการตรา กฎหมายเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนากฎหมาย และเป็นเกณฑ์ในการยกระดับสถานะ สตรีในประเทศ

อนุสัญญาที่สำคัญในเรื่องสตรี คือ **อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW)** อนุสัญญาดังกล่าวได้รับการรับรองและเห็นชอบจากที่ประชุมสมัชชาแห่ง สหประชาชาติ สมัยที่ 34 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 และประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 โดยถือได้ว่าอนุสัญญาดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญและโดดเด่น สร้างให้เกิดการ ปรับปรุง พัฒนา และเปลี่ยนแปลงกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้สตรีมีสิทธิทัดเทียมกับบุรุษมากขึ้น ใน ประเทศที่เป็นภาคีของอนุสัญญา ซึ่งองค์การสหประชาชาติ และรวมถึงในถ้อยแถลงของนักสู้เพื่อสิทธิ สตรี มักจะเรียกร้องให้ประเทศที่ยังมิได้เข้าเป็นภาคีพิจารณาในการเข้าเป็นภาคี และบังคับใช้ อนุสัญญาดังกล่าวภายในประเทศโดยเร็ว

นอกจากอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว ต่อมาที่ประชุมสหประชาชาติมีมติเห็นชอบ **ปฏิญญาว่าด้วย การขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women)** เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องของความรุนแรงต่อสตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อกล่าวถึงนิยามความรุนแรงต่อสตรี ความเท่าเทียมกันต่อสตรี การคุ้มครองสิทธิ มนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ให้รัฐเป็นผู้จัดทำนโยบายเพื่อขจัดความรุนแรงต่อสตรี และไม่ควรมี การอ้างถึงชนบประเพณีเพื่อใช้หลีกเลี่ยงการไม่ขจัดความรุนแรงต่อสตรีในประเทศ

การประชุมสตรีโลก (World Conference on Women) จัดขึ้นโดยสหประชาชาติ เกิดขึ้น ทั้งสิ้นจำนวน 4 ครั้ง ในครั้งที่ 4 ปีพ.ศ. 2538 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ประชุมมีมติ รับรอง **แผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Platform for Action)** มีเป้าหมายเพื่อความเสมอภาค การพัฒนาและสันติภาพสำหรับผู้หญิงทั่วโลก ซึ่งในหลายครั้งด้วยกันมี การกล่าวถึงแผนปฏิบัติการปักกิ่งในการนำมาปรับปรุง พัฒนาโครงการด้านสตรีในแต่ละประเทศ

นอกจากนี้ สหประชาชาติ ยังได้ให้สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) จัดทำยุทธศาสตร์ต้นแบบและ มาตรการเชิงปฏิบัติของสหประชาชาติในการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในด้านการป้องกัน อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา⁷ (**Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence Against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice**) และมีฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ข้อกำหนดต่าง ๆ ให้มีความ ทันสมัยมากขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับมาตรการในการ ดำเนินการ 10 หัวข้อ ได้แก่ 1) กฎหมายอาญา (Criminal Law) 2) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal procedure) 3) ตำรวจ ราชทัณฑ์ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอื่น ๆ (Police, prosecutors and other criminal justice officials) 4) การลงอาญาและการแก้ไข ผู้กระทำความผิด (Sentencing and corrections) 5) การสนับสนุนและช่วยเหลือเหยื่อ (Victim

⁷ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice [online], 23 December 2017. Available from: <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/egm/nap2010/EGM.GPNAP.2010.SP.01.UNODC.pdf>

support and assistance) 6) สุขภาวะ และการบริการสังคม (Health and social services) 7) Training (การฝึกอบรม) 8) การวิจัยและประเมินผล (Research and evaluation) 9) มาตรการป้องกันทางอาญา (Crime prevention measures) 10) ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International cooperatoin) โดยมาตรการที่สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ สร้างขึ้นเพื่อจัดทำแนวทางเป็นหลักการสำหรับประเทศที่ต้องการหาแนวทางหรือวิธีปฏิบัติ (practice) ในการดำเนินการขจัดความรุนแรงต่อสตรี นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามของสหประชาชาติ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความรุนแรงต่อสตรีอย่างจริงจัง และเพื่อให้มีการเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมผ่านทางแนวทางปฏิบัติการดังกล่าว

ในส่วนภูมิภาคที่ประเทศไทยตั้งอยู่ในกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศด้วยกันนี้ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (ASEAN Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Women) ซึ่งเป็นการเห็นชอบจากคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the Rights of Women and Children: ACWC) และคณะกรรมการอาเซียนด้านสตรี (ASEAN Committee on Women: ACW) โดยมีระยะเวลาครอบคลุมเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2559 – 2568) ประกอบด้วย 8 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ดังนี้ 1) การป้องกัน 2) การคุ้มครองและการให้บริการสำหรับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง 3) กรอบกฎหมาย การลงโทษ และระบบยุติธรรม 4) การพัฒนาศักยภาพ 5) การวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) การบริหารจัดการ การประสานงาน การตรวจสอบ และการประเมินผล 7) ภาควิชาและการประสานความร่วมมือ และ 8) การทบทวนและการสื่อสาร โดยยุทธศาสตร์ทั้ง 8 ข้อจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และนโยบายเพื่อป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบภายใน 10 ประเทศอาเซียน

นอกจากนี้ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับวันที่เกี่ยวข้องกับสตรีถึงสองวันตามวันที่ประกาศโดยสหประชาชาติอีกด้วย นั่นคือ **วันสตรีสากล(International Women's Day)** คือวันที่ 8 มีนาคม ของทุกปี จากเหตุการณ์เบื้องหลังในปี พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908)⁸ มีสตรีเดินขบวนประท้วงเรียกร้องให้เพิ่มค่าจ้างที่ตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมและไม่เท่าเทียมกับบุรุษ ในภายหลังเมื่อมีการประชุมที่โคเปนเฮเกน มีการริเริ่มจัดวันสตรีสากลขึ้นครั้งแรก คือปี พ.ศ. 2454 (ค.ศ. 1911) ในประเทศออสเตรีย เดนมาร์ก เยอรมัน และสวีเดน และอีกวันหนึ่งคือ **วันยุติความรุนแรงต่อสตรี (International Day for the Elimination of Violence against Women)**⁹ คือวันที่ 25 พฤศจิกายน ของทุกปี โดยในอดีต เมื่อปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) มีการสังหารนักเคลื่อนไหวทางการเมืองสตรีชาวโดมินิกัน ซึ่งเป็นพี่น้อง 3 คนของตระกูล Mirabal ในเวลาต่อมาในปี พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการรำลึกถึงเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้น องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ทุกวันที่

⁸United Nations, [International Women's Day 8 March](http://www.un.org/en/events/womensday/history.shtml) [online], 23 December 2017. Available from: <http://www.un.org/en/events/womensday/history.shtml>

⁹United Nations, [International Day for the Elimination of Violence against Women 25 November](http://www.un.org/en/events/endviolenceday/) [online], 23 December 2017. Available from: <http://www.un.org/en/events/endviolenceday/>

25 พฤศจิกายน ของทุกปีเป็นวันยุติความรุนแรงต่อสตรีสากล ต่อมาในประเทศไทยได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้เดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นเดือนแห่งการยุติความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อทั้งสตรีและเด็ก

ซึ่งจากการที่มีการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีมาโดยตลอด สามารถแสดงให้เห็นว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือให้สตรีและบุรุษให้มีสิทธิเท่าเทียม เนื่องจากหากไม่ระบุเรื่องสิทธิของสตรีไว้อย่างชัดเจนผ่านทางกฎหมายซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในการควบคุมสังคมอาจไม่มีมาตรการใดที่ชัดเจนที่เข้ามามีส่วนช่วยด้านสิทธิสตรี และการลิดรอนสิทธิสตรีโดยที่สตรีอาจไม่ทราบถึงเรื่องการปกป้องสิทธิของตนเอง จะยังคงดำรงอยู่ต่อไป อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณีสร้างให้เกิดสังคมชายเป็นใหญ่ และจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย หรือการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีนี้การรับรองอนุสัญญาต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยมีกฎหมายเพื่อสร้างให้เกิดความเท่าเทียม และช่วยเหลือสิทธิสตรีต่าง ๆ อีกมากมาย โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงต่อสตรี พ.ศ. 2550 เกิดขึ้นก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของชายและหญิงให้ปราศจากความรุนแรงในครอบครัว ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอแสดงให้เห็นภาพลำดับเหตุการณ์การเคลื่อนไหว เพื่อเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมของหญิงและชาย ทั้งในต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายของประเทศไทย แสดงในแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 : ลำดับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมของหญิงและชายในต่างประเทศและประเทศไทย

(ประยุกต์โดยผู้วิจัย)

1.3 สถานการณ์ของสตรีไทยในปัจจุบัน

แม้ว่าภายในสังคมไทยมักไม่ให้ความสนใจในเรื่องของสตรี และเข้าใจว่าสังคมปัจจุบันได้บรรลุถึงความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายแล้ว แต่จากข่าวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าสตรียังคงเป็นเป็ยล่างของบุรุษอย่างชัดเจน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อาทิ เรื่องสตรีตกเป็นเป้าหมายต่อการถูกลวนลามในที่ทำงานโดยจากข่าวเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2560 ลูกจ้างชั่วคราวสัญญาจ้างปีต่อปี ถูกหัวหน้ากลุ่มงานกระทำลวนลามและอนาจาร โดยการจับหน้าอกมาตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน และถูกข่มขู่หากไม่ยินยอมจะไม่ได้รับการต่อสัญญา ซึ่งหัวหน้างานคนดังกล่าวยังได้ลวนลามสตรีในที่ทำงานอีกหลายคน และไม่ได้มีผู้ใดออกมาปกป้องสตรีเหล่านี้ จนกระทั่งสตรีผู้หนึ่งได้ติดตั้งกล้องวิดีโอเพื่อถ่ายภาพดังกล่าวเพื่อเอาไว้ใช้เป็นหลักฐานในการต่อสู้กับนายจ้างของตนเองเรื่องการลวนลามภายในที่ทำงาน นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่เกิดในระยะเวลาไล่เลี่ยกันคือการลักพาตัวสตรีและฆ่าโดยการเผาทั้งเป็น ในคดีของน้องพลอย ซึ่งมารดาได้เข้าแจ้งความกับตำรวจว่าลูกสาวหายตัวไป และได้รับการบอกกล่าวจากคนรอบข้างว่าลูกสาวคงหนีตามผู้ชายไปเป็นระยะเวลา 3 ปี จนเมื่อช่วงวันที่ 12 สิงหาคม 2560 ตำรวจได้แจ้งข่าวว่าน้องพลอยได้เสียชีวิตแล้วโดยแฟนของน้องพลอยเป็นผู้กระทำ ซึ่งแฟนเป็นผู้มีครอบครัวมาก่อนและเกิดเหตุหึงหวงเนื่องจากน้องพลอยตีจากหลังทราบข่าวว่าฝ่ายชายมีครอบครัวแล้ว ซึ่งก่อนหน้านี้ ฝ่ายชายเคยก่อเหตุทำร้ายร่างกายน้องพลอยโดยการตบตี และบีบบังคับ

จากทั้ง 2 ข่าวในปัจจุบันที่หยิบยกขึ้นมาแสดงให้เห็นว่า สตรีมักตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงอยู่เสมอ และแม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายภายในประเทศ แต่ก็มิได้เป็นเครื่องประกันว่าความรุนแรงต่อสตรีในประเทศไทยจะยุติลง นอกจากนี้จากข้อมูลเมื่อเดือนมีนาคม 2559 ขององค์การสหประชาชาติระบุว่า¹⁰ ตามสถิติประเทศไทยติดอันดับในเรื่องมีคดีความรุนแรงต่อเด็กและสตรี สูงเป็นอันดับ 1 ใน 10 ของโลก ในส่วนของประเทศไทย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเปิดเผยข้อมูลปี 2558 ว่า มีเด็กและสตรีในประเทศไทยถูกกระทำด้วยความรุนแรงกว่า 20,000 ราย โดยเฉลี่ยวันละ 66 ราย

นอกจากนี้จากรายงานผลการสำรวจระดับประเทศปี พ.ศ. 2560: ความรุนแรงในครอบครัวไทยต่อผู้หญิงและบุคคล ดำเนินการโดยคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ทำการเก็บข้อมูลจาก 2,280 ครอบครัวภายในประเทศ พบว่า ความชุกของความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว พบจำนวน 787 ครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 34.6 โดยเป็นผลกระทบทางด้านจิตใจ ร้อยละ 32.3 ทางร่างกาย ร้อยละ 9.9 และทางเพศ ร้อยละ 4.5 ในจำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาความรุนแรงจากการสำรวจพบว่าการแก้ไขปัญหาใช้ความอดทนเป็นหลักถึงร้อยละ 74.3 และร้อยละ 82.6 ไม่ไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานอื่น จากการรายงานผลการสำรวจดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการที่จะบรรลุเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นศูนย์นั้น ยังห่างไกลจากความเป็นจริงมาก และ

¹⁰ คมชัดลึก, 17 ปี ไอเดียใหม่...ยุติความรุนแรงเด็ก-สตรี [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.komchadluek.net/news/scoop/250487>

จากประชากร 69 ล้านคนในประเทศไทย จำนวนที่เก็บข้อมูลนั้นมีเพียง 2,280 ครัวเรือนเท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่ามีผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่ได้รับการสำรวจอาจได้รับผลกระทบทางด้านความรุนแรงด้วย

การจัดความรุนแรงจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยยกระดับความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีอีก โดยเฉพาะทัศนคติในเรื่องสตรีเป็นสมบัติของสามี หรือแฟน ซึ่งสร้างให้เกิดการใช้กำลัง ข่มขู่ บังคับ ขึ้นใจได้ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยมีโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อให้ชายเป็นใหญ่ ไม่ว่าจะมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีการเลี้ยงดู หรือแม้แต่สตรีเองยังยินยอมที่จะอยู่ภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ ดังกล่าวด้วย การดำเนินการเพื่อรื้อถอนโครงสร้างทางสังคมดังกล่าวอาจเกิดอุปสรรคขึ้นได้ ทั้งจากตัวบุรุษ และตัวสตรีด้วยกันเอง ดังนั้นการที่จะรื้อถอนการประกอบสร้างของโครงสร้างทางสังคมที่ครอบสตรีอยู่นั้น นั่นคือกระบวนการตรากฎหมาย แม้ว่าอาจจะไม่ใช่แนวทางที่ดีที่สุด แต่การตรากฎหมายเพื่อสตรีก็มีส่วนช่วยเหลือสตรีผ่านทางกลไกทางสังคมส่วนหนึ่ง เป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมว่ารัฐมีความจริงใจที่จะยกระดับสถานะของสตรี ให้เท่าเทียมกับบุรุษ โดยการยกเลิกข้อกำหนดที่เอารัดเอาเปรียบสตรี (อาทิ กฎหมายว่าด้วยการขายลูกภรรยา) หรือสนับสนุนให้กฎหมายเพื่อเพิ่มสถานะทางด้านสตรีในสังคม (อาทิ พระราชบัญญัติชื้อบุคคล, พระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง) ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการนอกเหนือไปจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมผ่านทางด้านการเลี้ยงดูภายในบ้านเพื่อปลูกฝังทัศนคติเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศตั้งแต่ในบ้าน เป็นต้น

1.4 สถานภาพของสตรีไทยกับกฎหมาย

ความก้าวหน้าและความเท่าเทียมกันทางกฎหมายมีส่วนช่วยสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างสตรีและบุรุษ เพราะหากกฎหมายได้กำหนดสิทธิและบทบาทในสังคมของสตรีอย่างชัดเจน เพื่อยกระดับสถานะความเป็นหญิงขึ้น อาทิ การให้สิทธิการเข้าถึงในด้านต่าง ๆ ที่ในอดีตสตรีมิได้รับสิทธิดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการศึกษา การถือครองที่ดิน หรือแม้แต่การเลือกตั้ง นอกจากนี้หากมีกฎหมายแล้วรัฐเองต้องให้ความสะดวกในการอำนวยความสะดวกเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านทางตัวบทกฎหมายเหล่านั้น เพื่อให้สตรีได้เข้าถึงกฎหมายและใช้กฎหมายดังกล่าวได้โดยไม่ยากลำบาก การขาดการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมจะทำให้เสียงของประชาชนโดยเฉพาะในกรณีนี้คือเสียงของสตรีไม่ได้รับการสะท้อนถึงสภาพปัญหาการใช้ชีวิตจริงที่สตรีเหล่านั้นอาจต้องเผชิญ

กระบวนการผลักดันให้เกิดกฎหมายต่าง ๆ สำหรับสตรีเพื่อให้ความมั่นใจสำหรับสตรี ว่าสตรีจะไม่ถูกเอาเปรียบ อาจมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ดังที่กล่าวมาแล้ว ว่าปัจจัยภายในได้แก่จำนวนสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง จำนวนคดีความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในสังคม และสังเกตได้จากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งตามหลักแนวนโยบายสาธารณะเมื่อสังคมเกิดปัญหาขึ้น การสร้างกฎหมายหรือนโยบายขึ้นจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งเพื่อช่วยเหลือและควบคุมสังคมไม่ให้วุ่นวาย และสร้างให้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดจะได้รับความยุติธรรมที่เท่าเทียมกันกับทุกฝ่าย และปัจจัยภายนอกได้แก่เครื่องมือจากหน่วยงาน องค์การระหว่างประเทศ อาทิ อนุสัญญาและพันธกรณีระหว่างประเทศ

การตรากฎหมายเพื่อสตรีเป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยอย่างมาก เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่มีกษัตริย์ตามขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ที่มีมาเป็นระยะเวลายาวนาน การจะยกเลิกค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้ อาทิ ในเรื่องการใช้ชายไทยนิยมมีภรรยาหลายคนมิใช่เรื่องง่าย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงเป็นแบบอย่างของการมีพระมเหสีเพียงพระองค์เดียว¹¹ พระองค์ได้ใช้การตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะผัวเมีย พ.ศ. 2473 มีผลบังคับใช้วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2475 ระบุให้มีการจดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า และการรับรองบุตร เพื่อทดแทนธรรมเนียมดั้งเดิมของไทยเป็นครั้งแรก ยังผลให้มีการยอมรับในหลักการเรื่องการมีภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายเพียงคนเดียวในปัจจุบันมาจนทุกวันนี้

เมื่อมองย้อนกลับไปในอดีต เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับต่างชาติมากขึ้น บุคคลในประเทศย่อมได้รับการพัฒนาความคิดและเจตคติในเรื่องของความเท่าเทียมกันระหว่างเพศมากขึ้น เห็นได้จากมีการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่สตรีมากขึ้น อาทิ พระราชบัญญัติลักพา พ.ศ. 2408 บัญญัติไว้ว่า “บิดามารดาไม่ได้เป็นเจ้าของบุตรชายหญิงตั้งหนึ่งคนเป็นเจ้าของโค กระบือ ช้าง ม้า จะตั้งราคาขายตามใจได้” และพระราชบัญญัติผัวชายเมีย พ.ศ. 2410 ห้ามชายขายเมีย ถ้าจะขายต้องได้รับความยินยอมจากเมื่อก่อนจึงจะขายได้¹²

จากรัฐธรรมนูญของประเทศไทยหลายฉบับได้พูดถึงเรื่องของความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่รัฐได้วางรากฐานและให้แนวนโยบายหลักในการตรากฎหมายลูก กฎกระทรวง หรือนโยบายด้านอื่น ๆ ตามมา เพื่อให้สิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันกับประชาชนทุกคนทั้งชายและหญิง มีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

- 1) รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 หรือรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย ระบุว่า "ราษฎรไม่ว่าเพศใด เมื่อมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ ย่อมมีสิทธิออกเสียงเลือกผู้แทน" หมายความว่าผู้หญิงด้วยจากคำว่า "ไม่ว่าเพศใด" โดยนิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้เขียนคอลัมน์ "ความก้าวหน้าท่ามกลางความล่าช้า" ในมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 15 วันที่ 21 ธันวาคม 2560 ว่า "การให้สิทธิเลือกตั้งอย่างสมบูรณ์เป็นความก้าวหน้าอย่างมากในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะเปรียบเทียบกับประเทศใดในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เป็นความคิดก้าวหน้าของปัญญาชนไทยมากกว่าจะเดินตามตะวันตก รัฐธรรมนูญในหลายฉบับของไทยอาจถอยในเรื่องต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน แต่ด้านสิทธิเลือกตั้งของผู้หญิงยังคงดำรงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลงจนทุกวันนี้"
- 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 มาตรา 28 วรรค 2 บัญญัติว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย"

¹¹ ฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร, กฎหมายลักษณะผัวเมีย พ.ศ. 2473 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ 7: จุดเริ่มต้นของสถานะภรรยาสมัยปัจจุบัน [ออนไลน์], 15 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา:

<http://kingprajadhipokstudy.blogspot.com/2010/06/2473.html>

¹² กุลพล พลวัน, การเลือกปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ [ออนไลน์], 15 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา:
<http://203.114.122.85/download/Journals/4-3.pdf>

3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 30 "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้" และมาตรา 53 บัญญัติว่า "เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม" ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นฐานคิดหนึ่งที่ทำให้เกิดมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ตามมา

4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 5 "ประชาชนชาวไทยไม่ว่าแหล่งกำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน" มาตรา 30 วรรค 2 "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" "การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้"

นอกจากนี้จากหนังสือสถานภาพสตรีไทยทางกฎหมายและสังคม โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ อมรา พงศาพิชญ์ และรองศาสตราจารย์ วิมลศิริ ชำนาญเวช¹³ แสดงให้เห็นความสำคัญของการปรับปรุง ปฏิรูปกฎหมาย เนื่องจาก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asean Development Bank: ADB) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทางกฎหมายและสังคมของสตรีในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นสมาชิกของ ADB เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการระดับภูมิภาค (Regional Technical Assistance : RETA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการให้ความเสมอภาคแก่สตรีเท่าเทียมกับบุรุษ ทั้งในด้านกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น ความช่วยเหลือทางวิชาการนี้ยังช่วยในการให้แนวกลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้ โดย ADB สนับสนุน อาทิ การปฏิรูปทางกฎหมาย การจัดตั้งองค์กรทางกฎหมาย และการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมาย เพื่อให้ทุกเรื่องสำคัญต่อความตระหนักในบทบาทหญิงชาย (Gender mainstreaming) หรือการกระทำให้ไวต่อการรับรู้ถึงบทบาทหญิงชาย (Gender Sensitivity)

จากเอกสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางกฎหมายเพื่อช่วยเหลือสตรีมากขึ้นแล้ว แต่ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกมากมายที่จำเป็นจะต้องแก้ไข อาทิ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ที่บัญญัติให้บุตรถือสัญชาติตามบิดาได้ แต่ในกรณีมารดาไทยและบิดาเป็นต่างชาติ บุตรจะไม่ได้สัญชาติไทย บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ขัดกับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ข้อ 9 ซึ่งต่อมารัฐบาลไทยได้มีการปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสัญชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 ให้เด็กที่มีบิดาหรือมารดาไทยสามารถถือ

¹³ อมรา พงศาพิชญ์ และวิมลศิริ ชำนาญเวช, สถานภาพสตรีไทยทางกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2541), หน้า 4-9.

สัญชาติไทยได้ แต่ยังมีประเด็นหญิงต่างด้าวเปลี่ยนสัญชาติตามชายไทยที่เป็นสามีได้ แต่ชายต่างด้าวไม่สามารถเปลี่ยนสัญชาติได้

นอกจากนี้ แม้ประกาศกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2515 เรื่องการคุ้มครองแรงงาน ข้อ 26 กำหนดว่า นายจ้างต้องจ่ายค่าแรงเท่ากัน ไม่ว่าลูกจ้างจะเป็นชายหรือหญิง แต่ในความเป็นจริงเนื่องจากหญิงมีโอกาสเรียนน้อยกว่า ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือน้อยกว่า จึงได้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่า และมีโอกาสก้าวหน้าน้อยกว่าชาย ที่สำคัญคือ ในอดีตยังไม่มีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ในเรื่องการคุกคามทางเพศ หากหญิงใดมีผู้บังคับบัญชาหรือผู้อาวุโสกว่าคุกคามทางเพศ ทางเลือกที่ผู้หญิงควรทำคือการเปลี่ยนที่ทำงานใหม่ หรือยอมให้เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในอดีตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 บัญญัติว่า "ผู้ใดข่มขืนหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท" หมายความว่า หากเป็นภริยามีสิทธิข่มขืนได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้คือ กฎหมายอาญา มาตรา 276 โดยใช้ถ้อยคำว่า "ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น" ซึ่งไม่เพียงแต่ครอบคลุมในเรื่องของภรรยาอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึง กลุ่มประสาธน์กลุ่มอื่นได้เช่นกัน อาทิ เด็กชายที่มักจะเป็นเหยื่อการข่มขืนทางทารุณหรือหญิงที่ข่มขืนชายได้

เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างเพียงเล็กน้อยที่แสดงให้เห็นว่า แม้จะมีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องใด หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วอาจมองเห็นภาพว่ากฎหมายเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างให้เกิดการลิดรอนสิทธิบางอย่างของพลเมืองโดยเฉพาะสตรีได้ รวมถึงอาจเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวตามมา ที่ผ่านมามีการตรวจไม่แจ้งความกรณีเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และพยายามไกล่เกลี่ยทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในฐานะลำบากมากขึ้น ซึ่งหากไม่มีหลักฐานการแจ้งความอาจทำให้ผู้หญิงขาดหลักฐานในการฟ้องหย่าได้ ด้วยมาตรการทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวมิได้แก้ไขปัญหาคความรุนแรงได้ผล จะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ และโครงสร้างทางสังคมใหม่ด้วย เรื่องของความรุนแรงในครอบครัวมักถูกมองว่าเป็นเรื่องภายใน คนนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว เป็นเรื่องของครอบครัว จึงไม่เคยมีการให้ความคุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือถูกข่มขู่ทางเพศในชีวิตสมรส นอกจากนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นยังรวมถึงเรื่อง จำนวนของสตรีที่เข้ามาฟ้องร้องในระบบศาลและระบบยุติธรรมยังมีอยู่จำนวนน้อยในทางกลับกันสตรีในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งได้แก่จำนวนผู้พิพากษา อัยการ และตำรวจที่เป็นหญิงมีจำนวนน้อยกว่าชาย ดังนั้นทั้งสภาพทางสังคมและโครงสร้างต่าง ๆ กลับสร้างให้สตรีถูกกระทำซ้ำ ๆ จากกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมได้

ในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ประเทศไทยได้สร้างกลไกเพื่อช่วยเหลือสตรี และป้องกันความรุนแรงต่อสตรี คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีความสำคัญเพื่อแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงในครอบครัว ไม่ใช่เรื่องของครอบครัวอีกต่อไป เนื่องจากสิ่งที่สังคมต้องการจะเห็นคือสังคมที่ไม่ยอมรับ ไม่นิ่งเฉย และไม่

กระทำความรุนแรง เพื่อสร้างสังคมและครอบครัวที่แข็งแกร่งขึ้น ในที่สุด เนื้อหาของพระราชบัญญัติฉบับนี้เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความรุนแรงมีการแก้ไขบำบัดอย่างถูกต้อง โดยไม่ได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาดีทางอาญา เนื่องจากในบางกรณีผู้เป็นภรรยาถูกสามีทำร้าย แต่ยังรักสามีอยู่และไม่ได้ต้องการแจ้งความ อาจจะต้องด้วยเหตุผลที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับสามี พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือโดยการแยกสามีออกจากภรรยาชั่วคราว และให้โอกาสสามีในการกลับตัว รวมถึงให้ที่พักพิง ให้นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์เข้ามาช่วยเหลือในกระบวนการ ดังนั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีความต้องการที่จะลดความรุนแรงภายในครอบครัวลง จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำมาช่วยเหลือสตรีในเรื่องโอกาสต่าง ๆ ในมิติอื่น ๆ โดยมีต้องกังวลว่าตนเองจะถูกทำร้ายทั้งทางกาย จิตใจ ทางเพศ

ผู้วิจัยต้องการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว นำมา วิพากษ์ วิเคราะห์ ถึงเจตนารมณ์ ในการร่างกฎหมายโดยกฎหมายฉบับดังกล่าว อยู่ในรูปแบบของพระราชบัญญัติ ที่เสนอจากหน่วยงานต้นเรื่องคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผ่านทางคณะรัฐมนตรี และเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ ผ่านทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น และประกาศใช้ในเวลาต่อมา จากกระบวนการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้มีการเปลี่ยนแปลงเจตนารมณ์ไปมากน้อยเพียงไร จะเป็นสิ่งที่นำมาเสนอในผลของการวิจัยนี้ นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีอุปสรรค หรือยากเพียงไร และควรมีกระบวนการเช่นไร เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ รวมถึง สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้รับความพึงพอใจหรือไม่ และผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้กฎหมายเป็นเช่นไร เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาาระบบสังคมของไทยให้ดีขึ้น

งานวิจัยชิ้นนี้จะสร้างให้เกิดความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ในกระบวนการตรากฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี โดยหากต้องการให้กฎหมายสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันทางสถานะระหว่างสตรีและบุรุษเพิ่มขึ้น รัฐควรรับฟังเสียงสะท้อนจากทุกองคาพยพในกระบวนการตรากฎหมายและบังคับใช้กฎหมายเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่านอกจากจะช่วยพัฒนาปรับปรุงกระบวนการตรากฎหมายแล้วยังเป็นการดำเนินการเพื่อเสริมพลังผู้หญิงในสังคมผ่านการตรากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังหวังว่า งานวิจัยชิ้นนี้อาจช่วยทลายกรอบวิถีความคิดเดิมที่เป็นชนบประเพณีที่ครอบความคิดว่าผู้หญิงเป็นประชาชนชั้นสองของสังคมไทยไว้ และเพื่อลดช่องว่างระหว่างเพศภายในสังคมลง รวมถึงบรรลุถึงความเท่าเทียมกันอย่างเป็นรูปธรรม และชัดเจนที่สุดคือผ่านทางกฎหมาย เพื่อสังคมจะมีความยั่งยืนและผาสุกต่อไป

1.5 คำถามของการวิจัย

การทำงานของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติในการตรากฎหมายเพื่อช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมีบทบาท แนวทาง และกระบวนการอย่างไร การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการร่างกฎหมาย ตั้งแต่เจตนารมณ์ในการร่างจนถึงการบังคับใช้กฎหมาย เป็นเช่นไร และบทบาทดังกล่าวสอดคล้องเพียงใดกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) นอกจากนี้ยังศึกษาต่อไปว่าภายหลังการบังคับใช้กฎหมายมีผลกระทบอย่างไรต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และสังคม

1.6 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ที่มา เจตนารมณ์และกระบวนการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women)
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวภายหลังจากมีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปบังคับใช้
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ต่อกระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนากระบวนการตรากฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเสริมพลังสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

1.7 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำความเข้าใจและเปรียบเทียบเจตนารมณ์ในการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ก่อนและภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ตราเป็นกฎหมายแล้ว รวมถึงผลกระทบจากพระราชบัญญัตินี้กับดังกล่าวต่อสังคม โดยประชากรที่ศึกษาคือกลุ่มผู้ร่างกฎหมาย ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่างกฎหมาย กลุ่มกระบวนการนิติบัญญัติ คือสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย คือตำรวจ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกลุ่มผลกระทบต่อสังคม คือ กลุ่มมูลนิธิต่าง ๆ

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบเจตนารมณ์ในการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากตราเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ของสหประชาชาติ คือ ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) ซึ่งมีการประกาศใช้ในปี 2536

และเพื่อใช้เรื่องดังกล่าวเป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการร่างพระราชบัญญัติในมิติเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

2. เพื่อทราบสภาพปัญหาและสถานการณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว หลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และเพื่อใช้ในการประเมินสภาพสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวหลังใช้พระราชบัญญัติ

3. เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และผลกระทบต่อนสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในกระบวนการตรากฎหมาย ผ่านทางหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผลกระทบต่อนสังคมของการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการตราพระราชบัญญัติ และบังคับใช้กฎหมาย

4. เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากกระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการทำงานขององค์กรที่มีใช้องค์กรของรัฐ และกลุ่มมูลนิธิ จัดทำต้นแบบ (model) ในการพัฒนากระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อคุ้มครองและเสริมพลังสตรี ผ่านทางกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐ

1.9 นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. **ความรุนแรงต่อสตรี (Violence Against Women)** หมายถึง ความรุนแรงที่เน้นในเรื่องเพศ ภาวะเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ความรุนแรงเกิดขึ้นจากการกระทำของบุรุษต่อสตรี สามารถเกิดขึ้นได้ทุกช่วงวัยของสตรี และเกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นจากสังคมภายนอก หรือภายในครอบครัว มี 3 รูปแบบ คือ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ และความรุนแรงทางจิตใจ สตรีอาจมีปัญหาด้านจิตใจ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากความรุนแรงมาในระยะเวลายาวนาน หรือบางครั้งสตรีอาจตอบโต้ และทำให้คู่กรณีอีกฝ่ายถึงขั้นเสียชีวิตได้

2. **ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence)** หมายถึง ความรุนแรงในครอบครัว เป็นความรุนแรงต่อสตรีในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งความรุนแรงในครอบครัวเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นต่อบุคคลในครอบครัว กินความหมายกว้าง อาทิ คู่สมรส บุตร บุคคลวัยชราภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความต้องการควบคุม

3. **ความเท่าเทียมกันทางเพศ หรือความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย (Gender Equality)** หมายถึง การเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรในสังคมอย่างเท่าเทียมของมนุษย์ทุกคนโดยไม่มีเรื่องเพศ ภาวะมาเกี่ยวข้อง เนื่องมาจากสภาพสังคมที่แสดงให้เห็นว่าชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) หรือชายได้รับโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรมากกว่าหญิง สร้างให้เกิดการเรียกร้องความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย เพื่อให้ทั้งสองเพศสามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสในสังคมได้อย่างมีความสุข การบรรลุให้ถึงความเท่าเทียมกันทางเพศกระทำได้โดยการเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ และการตัดสินใจ เพื่อสร้างให้เกิดโอกาสในการพึ่งพิงบุรุษน้อยลง

4. **อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW)** หมายถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (The United Nations General Assembly) เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2522 อนุสัญญานี้ ร่างขึ้นเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ทางเศรษฐกิจ สุขภาพ การทำงาน ทางกฎหมาย ต่อมาได้มีการรับรอง**ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี(Declaration on the Elimination of Violence Against Women)**ในที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2536 เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการกระทำความรุนแรงต่อสตรี เนื่องจากความรุนแรงต่อสตรีเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุซึ่งความเสมอภาคการพัฒนา และสันติภาพ รวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี

5. **กระบวนการตรากฎหมาย (Legislation Process)** หมายถึง ขั้นตอนในการร่างกฎหมาย เริ่มจาก 1. การเสนอร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งสามารถกระทำได้ผ่านทางกลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้ (1) คณะรัฐมนตรี (2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (3) ศาล หรือองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และ (4) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เสนอชื่อต่อประธานรัฐสภา 2. การพิจารณาพระราชบัญญัติ ผ่านทางรัฐสภาและ 3. การตราเป็นพระราชบัญญัติ โดยให้นายกรัฐมนตรีทูลเกล้าต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา และประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

6. **กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Process)** หมายถึง กระบวนการคุ้มครองสิทธิของ ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิด ในการดำเนินคดีความผิดทางอาญา โดยกระทำการภายใต้บังคับที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยจะประกอบไปด้วยหน่วยงาน 4 หน่วยงาน คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

7. **สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (National Legislative Assembly)** หมายถึง สภาที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐประหาร ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญการปกครอง หรือรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวเพื่อมิให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการปกครองประเทศ ซึ่งสภานิติบัญญัติจะทำหน้าที่เป็นสภาเดี่ยว (unicameral) คือทำหน้าที่ทั้งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ซึ่งหากเป็นช่วงที่มีได้เกิดรัฐประหาร รัฐสภาจะเป็นสภาคู่ (bicameral) ประกอบไปด้วยสองสภา คือสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

1.10 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม โดยนำ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาศึกษา จึงใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) เพื่อศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมาย การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบตัดขวาง (Cross-sectional Analytical Study) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการตรากฎหมาย ณ ช่วงเวลาก่อนที่จะมีการตรากฎหมายจนกระทั่งมีการบังคับใช้กฎหมายรวมถึงใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อเก็บข้อมูลให้ได้คำตอบเชิงลึกจากการให้ข้อมูลของผู้ที่มีประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในวงงานที่เกี่ยวข้องกับ

สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง โดยใช้เทคนิค snowball เพื่อหาข้อมูลจากผู้มีความรู้ นำไปสู่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในหัวข้อดังกล่าวจนได้ข้อมูลในลักษณะที่เข้มข้นมากขึ้น

1.11 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ภายใต้กระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งสิ้น 3 กระบวนการ จึงมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กระบวนการตรากฎหมาย

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมาย และผู้ที่อยู่ภายใต้กระบวนการตรากฎหมาย จำนวน 5 คน ดังนี้

- 1.1 ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- 1.2 นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 1.3 นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- 1.4 นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชน หนึ่งในคณะกรรมการสิทธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- 1.5 นางมุกดา อินต๊ะสาร หนึ่งในคณะกรรมการสิทธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2. กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

สัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมของไทย ประกอบด้วย ชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ ชั้นศาลยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 7 คน ดังนี้

2.1 ชั้นตำรวจ

- 2.1.1 พล.ต.อ. ธรรมศักดิ์ วิชชาริยะ ที่ปรึกษา (มค 1) ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2.1.2 พ.ต.ต.ธีรยุทธ เสรีนันทชัย ผู้เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนในโรงพัก
- 2.1.3 พ.ต.อ.หญิง ฉัตรแก้ว วรรณฉวี ผู้กำกับการ (สอบสวน) ดำรงตำแหน่งประธานชมรมพนักงานสอบสวนหญิง
- 2.1.4 พ.ต.อ.หญิงปวีณา เอกฉัตร ผู้กำกับการ (สอบสวน) รับผิดชอบคดีเกี่ยวกับสตรี เยาวชน และครอบครัว

2.2 ชั้นอัยการ

นายสาโรช นักเบตร์ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการและโครงการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

2.3 ชั้นศาลยุติธรรม

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาอาวุโส ศาลจังหวัดตลิ่งชัน

2.4 ชั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นางสาวราภรณ์ พงศ์พินิตานนท์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. ผลกระทบต่อสังคม

สัมภาษณ์กลุ่มมูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและตัวแทนจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวน 5 คน ดังนี้

- 3.1 นางสาวสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง มูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม
- 3.2 นางสาวอังคณา อินทสา และนายจะเด็จ เชาวน์วิไล มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล
- 3.3 นางสาวณัฐิยา ทองศรีเกตุ ผู้อำนวยการฝ่ายสังคมสงเคราะห์ บ้านพักฉุกเฉินดอนเมือง
- 3.4 นางสาวอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชน
- 3.5 ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ผู้อำนวยการจากหน่วยงานมูลนิธิแห่งหนึ่ง

1.12 เครื่องมือที่ใช้

ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured) ผู้วิจัยจะกำหนดคำถามที่พอจะตัดสินใจได้ว่าจะต้องถามอะไรบ้าง โดยอาจใช้คำสำคัญ (keywords) เพื่อเป็นเครื่องชี้นำในการสัมภาษณ์ ซึ่งในบางครั้ง จะเรียกการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างนี้ว่าการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided interview) โดยนักวิจัยจะเตรียมคำถามที่ร่างขึ้นมา แต่ไม่ได้มีคำถามที่ชัดเจนแน่นอนในแต่ละประเด็น เป็นคำถามปลายเปิดที่มีคำสำคัญที่ต้องการ และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้สอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้อย่างยืดหยุ่น

ซึ่งแนวทางคำถามในการสัมภาษณ์นี้ จะประกอบไปด้วย รายละเอียดจำนวน 4 ส่วนเพื่อสอบถามกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนตามคำถามในการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ ชื่อ หรือ นามสมมติอายุสถานภาพ การสมรสการศึกษาอาชีพและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2. กระบวนการตราเป็นพระราชบัญญัติเพื่อใช้สอบถามผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการตรากฎหมายคือ กลุ่มขบวนการสตรี เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์ สถานิติบัญญัติแห่งชาติกลุ่มผู้ร่างพระราชบัญญัติ โดยแนวทางคำถาม ได้แก่ เจตนารมณ์ และที่มาในการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ขึ้นตอน และกระบวนการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สภาพปัญหา สถานการณ์ของสตรีภายในสังคมขณะนั้น และอุปสรรค รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ 3 การนำพระราชบัญญัติไปบังคับใช้เพื่อใช้สอบถามกับตำรวจ ซึ่งเป็นหน่วยงานแรกในกระบวนการยุติธรรม และเป็นผู้ใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยแนวทางคำถาม ได้แก่ สถิติความรุนแรงในครอบครัวหลังจากที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติ

คุ้มครองฯ ปัญหาในกระบวนการสอบสวน และจับกุม ซึ่งเป็นหน่วยแรกของการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ แนวทางในการแก้ไขปัญหาเป็นเช่นไร

ส่วนที่ 4 ผลกระทบที่ได้รับจากการนำพระราชบัญญัติไปบังคับใช้ เพื่อสอบถามกับสตรีที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ขบวนการสตรี นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งแนวทางคำถาม ได้แก่ ผู้ที่ได้รับความรุนแรงรับทราบถึงรายละเอียดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ และต้องการบังคับใช้ให้เป็นไปตามบทบัญญัติหรือไม่หากมีต้องการเป็นเพราะเหตุใด ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำพระราชบัญญัติดังกล่าวไปบังคับใช้ แนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นเช่นไร ได้รับผลกระทบเช่นไรจากการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว และเห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติในเรื่องใดบ้าง

1.13 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยจะใช้แนวทางในการสัมภาษณ์ ไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเมื่อได้รับข้อมูลที่เพียงพอแล้วจะนำมารวบรวม และจัดหมวดหมู่ จัดทำประเด็นเพื่อหาแก่นและความหมาย (core meaning) ของปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยศึกษา เพื่อให้ได้คำตอบไปตอบคำถามในการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้ในการวิพากษ์ในมิติความสัมพันธ์เชิงอำนาจหญิงชาย (gender power relation) เพื่อสื่อให้เห็นว่า แม้ว่าในสังคมจะแสดงออกให้เห็นเชิงประจักษ์ว่าเป็นสังคมที่ไร้การกดขี่ข่มเหงสตรี และเห็นว่ามีความเท่าเทียมกันระหว่างเพศอย่างมาก แต่หากมองอย่างแท้จริงยังมีการกดขี่ผู้หญิงในเชิงลึกที่มีได้แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องการการเข้าถึงข้อมูลและการวิพากษ์ เพื่อที่จะถอนรากฝังลึกที่ทำให้ผู้หญิงต้องติดกับความไม่เท่าเทียมเหล่านี้ในสังคมต่อไป และเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นการเสริมพลังเพื่อให้สตรีได้ดำรงชีวิตภายใต้สิทธิที่ตนพึงจะมีอย่างมีความสุขในสังคมต่อไป

1.14 จริยธรรมในงานวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ปรากฏหมายกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากภาคสังคม ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ในการตรวจสอบข้อมูลภายหลังจากที่สัมภาษณ์และได้รับอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูล และเปิดเผยชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว

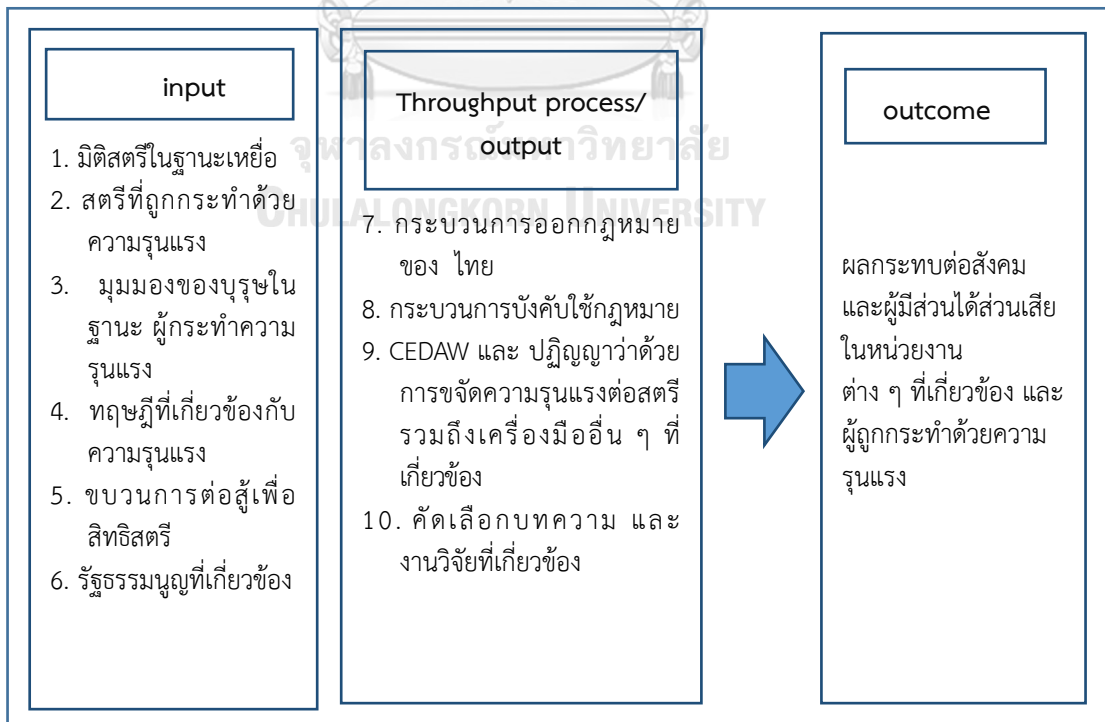
บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

มิติด้านความรุนแรงต่อสตรี สามารถสะท้อนออกมาได้หลากหลายแนวความคิดด้วยกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรี เป็นผู้เปราะบางและควรได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย โดยแนวคิด และ ชุดความคิดที่เกี่ยวข้องโดยใช้หลักการวิเคราะห์กระบวนการ (input/output process model) ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) คือเรื่องมิติของสตรีในฐานะเหยื่อ และสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง สร้างความตระหนักว่าสตรีอยู่ในกลุ่มเปราะบางต้องการการคุ้มครองจากสังคมและรัฐ กลุ่ม ขบวนการสตรี และรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องล้วนแล้วแต่สร้างให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อ คุ้มครองสตรีทั้งสิ้น กระบวนการดำเนินการ (throughput/process) ที่เกี่ยวข้องคือกระบวนการตรา กฎหมายของประเทศไทย ผลลัพธ์ (output) ที่ได้คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายรวมถึงเครื่องมือจากต่างประเทศ อันได้แก่ CEDAW และปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี จนกระทั่งถึง ผลสุดท้าย (outcome) ของการบังคับใช้กฎหมาย เกิดประโยชน์และมีผลเช่นใดกับสังคม ซึ่งแนวทางในการ ทบทวนวรรณกรรมได้แสดงให้เห็นในแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 : แนวทางในการทบทวนวรรณกรรมโดยใช้หลักจากการวิเคราะห์กระบวนการ (input/output process model)

2.1 แนวคิดด้านเหยื่ออาชญากรรม

ในทางอาชญาวิทยา นอกจากจะศึกษาปัญหาอาชญากรรม สาเหตุ และแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นหลักแล้ว ยังมีการศึกษาในกลุ่มหัวข้อย่อย ๆ (sub area) ที่นักอาชญาวิทยาให้ความสนใจศึกษา ดังนี้ **สถิติอาชญากรรม (criminal statistic)** เป็นการรวบรวมสถิติเพื่อวิเคราะห์วิธีการ รูปแบบ และแนวโน้มอาชญากรรม **กฎหมายและสังคม (law and society)** เพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย วิเคราะห์ปัจจัยที่สร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายและสังคม **การประกอบสร้างทฤษฎี (Theory construction)** เพื่อการทำนายพฤติกรรมของแต่ละบุคคล การเข้าใจสาเหตุของการประกอบอาชญากรรมและแนวโน้มการประกอบอาชญากรรม **รูปแบบพฤติกรรมอาชญากรรม (Criminal behavior system)** เพื่อแก้ไขธรรมชาติและสาเหตุของรูปแบบเฉพาะทางอาชญากรรม ศึกษาการใช้ความรุนแรง การขโมยของ อาชญากรรมองค์การ อาชญากรรมปกขาว และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน (public order crime) **ทัณฑวิทยา: การลงโทษ มาตรการบังคับ และการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Penology: punishment, sanctions, and corrections)** เป็นการศึกษาการแก้ไขผู้กระทำความผิดเพื่อการควบคุมพฤติกรรม โดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ และ **เหยื่อวิทยา (Victimology)**

เหยื่อวิทยา จะศึกษาเรื่องธรรมชาติและสาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม สร้างความเข้าใจในธรรมชาติและรายละเอียดของเหยื่อ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทฤษฎีว่าด้วยความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ การศึกษาด้านเหยื่อวิทยานี้มุ่งให้ความสนใจเหยื่อมากกว่าเรื่องอื่น ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อเกิดการประกอบอาชญากรรม สิ่งที่น่าสนใจศึกษาคืออาชญากรรม รูปแบบอาชญากรรม และตัวอาชญากร แต่มีได้ให้ความสนใจกับเหยื่ออาชญากรรม แต่แท้จริงแล้วการศึกษาจากเหยื่อสามารถนำไปวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมได้ และสามารถยุติภัยภัยความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ รวมถึงสามารถนำรายละเอียดจากเหยื่ออาชญากรรมไปออกแบบโครงการเพื่อช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อ การให้คำปรึกษาเหยื่อ และการชดเชยเหยื่อได้อีกด้วย¹⁴

2.1.1 ความหมายของเหยื่อวิทยา (Victimology)

จากหนังสือ “เหยื่ออาชญากรรม” โดย ผศ.สุดสงวน สุธีสร¹⁵ และ หนังสือ “ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Victimology)” โดย รศ.อัมณพ ชูบำรุง และ อ.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด¹⁶ ได้กล่าวถึงเรื่องเหยื่อและเหยื่อวิทยาที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังนี้ ความหมายของคำว่าเหยื่อ (Victim) มีความหมายที่กว้างจะกล่าวถึงรูปแบบของเหยื่อที่มีหลากหลายรูปแบบ อาทิ ความทุกข์จากความพิการ ความเจ็บป่วย ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ อกติ นอกจากนี้ส่วนมากสังคมมักให้ความสำคัญกับผู้ที่กระทำความผิดเสียมากในการแก้ไข ปรับปรุงและฟื้นฟูผู้ที่กระทำความผิดทำให้ผู้เสียหายถูกลืมดังนั้น นักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาจึงมีการคิดศาสตร์ที่ศึกษาเหยื่ออาชญากรรมเรียกว่า เหยื่อวิทยา หรือ

¹⁴Larry J. Siegel, *Criminology: the Core*, Fifth Edition. USA: Cengage Learning, 2011. page 58.

¹⁵สุดสงวน สุธีสร, *เหยื่ออาชญากรรม* (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2546). หน้า 1-5.

¹⁶อัมณพ ชูบำรุง และศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, *ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Victimology)* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาสาธารณสุข อาเซียน, 2538). หน้า 1-12.

Victimology มาจากการประสมกันของสองคำคือ Victim ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินคือ Victima แปลว่าสัตว์ป่าสำหรับบูชา และ Logy หรือ ความรู้ หรือศาสตร์ โดยหมายถึงศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเหยื่อ หรือ ผู้เสียหายจากอาชญากรรม โดยลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้เสียหายโดยตรง (direct victims) หรือผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากอาชญากรรมนั้น และผู้ได้รับความเสียหายโดยอ้อม (indirect victims) หรือบุคคลที่สามที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมายบางตำราใช้คำว่า Survivor โดยจากหนังสือทั้งสองเล่มได้มีการให้คำนิยามโดยบุคคลที่สนใจศึกษาในเรื่องเหยื่อวิทยา ดังนี้

Benjamin Mendelsohn ได้กล่าวถึงขอบเขตของ Victimology ว่ามิได้ศึกษาเพียงแค่เหยื่อของอาชญากรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเหยื่อที่เป็นผลมาจากสถานการณ์ทางด้านการเมืองการปกครอง เทคโนโลยี และอุบัติเหตุต่าง ๆ ด้วย เขามีความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและอาชญากรจึงมีการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เหยื่อและพยาน และพบว่าเหยื่อและอาชญากรมักจะรู้จักกัน และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Hans Von Hentig เขียนหนังสือชื่อ The Criminal and His Victim: Studies in the sociobiology of crime ได้ศึกษาความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อตามวิถีอาชญาวิทยาจะให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่สร้างให้เกิดอาชญากรรม เขาสังเกตว่าปัจจัยที่สร้างให้เกิดอาชญากรรมสามารถสร้างให้เกิดการเป็นเหยื่อได้ เขาจึงได้ศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรและเหยื่อ และเชื่อว่าทั้งอาชญากรและเหยื่อไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ นอกจากนี้ด้วยลักษณะนิสัยของเหยื่อสร้างความเสี่ยงให้เกิดการเป็นเหยื่อเพิ่มมากขึ้นได้

Denis Szabo ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาอาชญาวิทยาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยมอนทรีล แคนาดา ได้กำหนดขอบเขตวิชาว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม ไว้ว่าเป็นการปรับปรุงและการวางหลักเกณฑ์การศึกษาภาวะการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เป็นการศึกษาประเภทของเหยื่ออาชญากรรม ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและอาชญากร สถานการณ์ของกลุ่มคนที่ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ปัจจัยทางจิตวิทยาต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมตลอดจนถึงผลกระทบของสังคมและความผิดปกติของจิตใจหลังจากตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และการประเมินผลนโยบายอาชญากรรมของรัฐบาล บทบาทหน้าที่ของเหยื่อในระบบงานยุติธรรมและสังคม

Frank E. Hagan นักอาชญาวิทยา ได้กล่าวถึงการศึกษาเหยื่อวิทยา หมายถึง การศึกษาเหยื่ออาชญากรรมหรือกลุ่มบุคคลที่ถูกระบบงานยุติธรรมทอดทิ้ง 3

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์ว่าด้วยเหยื่อวิทยา เป็นการศึกษามิติต่าง ๆ ของเหยื่ออาชญากรรม ดังนี้

1. สาเหตุ ปัญหา และผลกระทบของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
2. บุคคลที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในมุมมองต่าง ๆ อาทิ บทบาทของเหยื่ออาชญากรรม ประเภทของเหยื่ออาชญากรรม และการมีส่วนร่วมของเหยื่อในอาชญากรรมนั้น
3. การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหยื่ออาชญากรรม อาทิ การฟื้นฟูเยียวยาสภาพจิตใจของเหยื่อ การชดเชยความเสียหายของเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงสิทธิที่เหยื่ออาชญากรรมควรได้รับ

4. ศึกษาสภาพสังคม สถานการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้เกิดเหยื่ออาชญากรรม

5. แนวทางการป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

6. ประเมินนโยบายของรัฐบาล และระบบงานยุติธรรมเพื่อกำหนดนโยบายในการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และเพื่อชดเชยค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมอย่างเป็นธรรม

7. ในบางครั้งอาจพบว่า เหยื่อวิหายังสามารถศึกษาอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อ หรืออาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดตกเป็นเหยื่อของตนเอง เช่น โสเภณี และการพนัน

2.1.2 ประเภทของเหยื่ออาชญากรรม

Hans von Hentig ได้แบ่งแยกเหยื่ออาชญากรรมตามปัจจัยทางกายภาพออกเป็น 13 ประเภทโดยให้เหตุผลว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะเป็นบางกลุ่มใน 13 ประเภท¹⁷ คือ

- 1) ผู้เยาว์ (young)
- 2) ผู้หญิง (females)
- 3) คนชรา (old)
- 4) ผู้ที่อพยพจากที่อื่น (immigrants)
- 5) คนที่มีจิตใจหดหู่ (depressed)
- 6) ผู้เป็นโรคจิตหรือจิตบกพร่อง (mentally defective/deranged)
- 7) คนโลภ (acquisitive)
- 8) คนโง่โดยกำเนิด (dull normals)
- 9) ชนกลุ่มน้อย (minorities)
- 10) คนเสเพล (wanton)
- 11) คนเปล่าเปลี่ยวและคนอกหัก (the lonesome and heartbroken)
- 12) คนที่ตกอยู่ในความทุกข์ทรมาน (tormentor)
- 13) คนที่ถูกตัดขาดและต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรี (the blocked, exempted, and

fighting)

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

นอกจากนี้จากเอกสาร introduction to victimology¹⁸ ได้กล่าวถึงการที่เหยื่อมีส่วนร่วมให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของเหยื่อ (Victim Precipitation) หรือเหยื่อมีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดอาชญากรรม อาชญากรรมจะเกิดขึ้นจากบุคคล 2 คน ร่วมกันก็คือ อาชญากร และเหยื่อ ในกรณีนี้ทั้งสองมีส่วนร่วมในการก่ออาชญากรรมทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเกิดอาชญากรรม ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นของเหยื่อชนิดนี้คือ มักจะเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำ ความผิดโดยมิได้พิจารณาถึงบทบาทอาชญากร

2) การให้ความช่วยเหลือของเหยื่อ (Victim facilitation) กรณีนี้เหยื่อมิได้ตั้งใจจะสร้างให้เกิดอาชญากรรม แต่การที่เหยื่อทำไปทำให้มีส่วนร่วมในการเกิดอาชญากรรมได้ อาทิ เหยื่อวางกระเป๋าต๋างค์ทิ้งเอาไว้ขณะไปห้องน้ำ และกระเป๋าต๋างค์ถูกขโมยไป แสดงให้เห็นว่าเหยื่อมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดอาชญากรรมได้โดยง่ายขึ้น

3) การยั่วยุของเหยื่อ (Victim provocation) แสดงให้เห็นว่าหากปราศจากพฤติกรรมของเหยื่อ ก็จะไม่ปราศจากอาชญากรรม ทั้งนี้เส้นแบ่งของรูปแบบของเหยื่อที่มีส่วนในอาชญากรรมยังไม่ชัดเจนนัก

Benjamin Mendelsohn ได้แบ่งแยกเหยื่อโดยดูจากความผิดที่ได้กระทำลงไป (culpability) หรือระดับในการกล่าวหาเหยื่อ (degree of victim's blame) โดยแยกได้สองกรณีคือ

1) เหยื่อที่เป็นผู้บริสุทธิ์อย่างแท้จริง (completely innocent victim) คือเหยื่อที่ไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบสำหรับการเป็นเหยื่อ หรือการเป็นเหยื่อก็เพราะสภาพธรรมชาติของตนเอง เช่น เหยื่อที่เป็นเด็ก

2) เหยื่อที่มีความผิดระดับเล็ก (Victim with minor guilt) หรือเหยื่อที่ตกเป็นเหยื่อจากความไม่รู้ หรือเหยื่อที่ไม่ได้ตั้งใจที่จะพาตัวเองไปสู่เส้นทางอันตราย

3) เหยื่อที่มีความผิดเช่นเดียวกับอาชญากร (victim as guilty as offender or voluntary victim) เหยื่อที่สามารถร่วมรับผิดชอบเช่นเดียวกับอาชญากร เช่น การเข้าไปสู่กลุ่มฆ่าตัวตายหมู่

4) เหยื่อที่มีความผิดมากกว่าอาชญากร (Victim guiltier than offender) หรือเหยื่อที่ยั่วยุให้ตัวเองต้องตกเป็นเหยื่อ

5) เหยื่อที่มีความผิดที่สุด (Most guilty victim) เหยื่อที่ถูกทำให้เป็นเหยื่อระหว่างการกระทำผิด หรือเป็นผลมาจากอาชญากร

6) การลอกเลียนแบบเหยื่อ หรือจินตนาการว่าเป็นเหยื่อ (Simulating or imaginary victim) เหยื่อที่ไม่ได้ถูกกระทำให้เป็นเหยื่อ แต่สร้างเรื่องจากอาชญากรรมขึ้น

¹⁸Sage Publications Inc., Chapter 1: Introduction to Victimology [online], 2016. Available from: https://in.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/70565_Daigle_Chapter_1.pdf

2.1.3 สาเหตุของเหยื่ออาชญากรรม

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของเหยื่ออาชญากรรมแล้ว สามารถแยกสาเหตุของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ ดังนี้ 1) พฤติกรรมของเหยื่ออาจสร้างแรงจูงใจให้อาชญากรได้ อาทิ การเดินเล่นในซอยเปลี่ยวตอนกลางคืน 2) บุคลิกภาพของเหยื่อ หากเป็นผู้มีบุคลิกภาพอ่อนแอ หรือขาดการเชื่อมั่นในตัวเองมักเป็นผู้ยอมจำนนต่อทุกคนและทุกสถานการณ์มักตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้ 3) ลักษณะทางชีวภาพไม่ว่าจะเป็นเด็ก สตรี และคนชรา เป็นสามประเภทของกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงต่ออาชญากรรมได้ เนื่องจากมีความอ่อนแอ และมีร่างกายที่แข็งแรงไม่มีความว่องไว 4) สถานที่ ในบางแห่งสามารถสร้างให้เกิดอาชญากรรมได้ อาทิ สวนสาธารณะ 5) สภาพเศรษฐกิจและสังคม ถ้าสังคมเป็นสังคมที่มีความเป็นอยู่ที่ดี อัตราการเกิดอาชญากรรมจะน้อยลง ตามแนวทางของสำนัก Positive ที่เชื่อในเรื่องเจตจำนง (determinism) เป็นผู้กำหนดการก่ออาชญากรรม 6) การดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม ตามหลักการของสำนัก Positive โดย ซีชาร์ แบคคาเรีย ซึ่งเป็นบิดาแห่งทฤษฎีการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) ที่การลงโทษผู้ที่กระทำผิดจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ การลงโทษที่รวดเร็ว (Swiftness) มีความเคร่งครัดและรุนแรงในการลงโทษ (Severity of Punishment) และความแน่นอนในการลงโทษ (Certainty of punishment) ซึ่งเป็นคุณภาพที่สำคัญที่สุดในการลงโทษ หากมีการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษช้าและขาดความเป็นธรรม อาชญากรอาจเกิดความเหิมเกริมและกล้าที่จะกระทำผิดได้อีก

2.1.4 ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

มีหลากหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ดังนี้ จากหนังสือเรื่อง Criminology The core ของ Larry J. Siegel¹⁹ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีว่าด้วยการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม 4 ทฤษฎีด้วยกัน ดังนี้

1) ทฤษฎีว่าด้วยเหยื่อเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม (Victim precipitation) กล่าวถึง การที่เหยื่อ เป็นผู้ริเริ่มให้เกิดการกระทำผิด ซึ่งเหยื่ออาจแสดงออกทางพฤติกรรมโดยไม่รู้ตัวว่าการแสดงออกบางประการอาจทำให้เกิด หรือส่งเสริมให้เกิดการกระทำผิด อาทิ การล้วงละเมิดทางเพศ หรือการทำร้ายร่างกาย

2) ทฤษฎีว่าด้วยรูปแบบการดำรงชีวิต (Lifestyle) การใช้ชีวิตของเหยื่อสร้างให้เกิดความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อได้ เป็นการเปิดเผยตัวของเหยื่อสร้างให้เกิดความเสี่ยงสูง เช่น การไปยังสถานที่ที่อันตราย เช่น ผับ หรือไปที่เปลี่ยวคนเดียว หรือไปตามแหล่งอาชญากรรม การคบเพื่อน เรื่องการตกเป็นเหยื่อด้วยทฤษฎีนี้ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เป็นการเลือกวิถีชีวิตโดยเหยื่อเอง

3) ทฤษฎีว่าด้วยสถานที่ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant place) กล่าวถึงสถานที่อันตรายที่คนมักตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสังคมไร้ระเบียบ โดยมากมักเป็นสถานที่ที่มีคนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และที่อยู่ของผู้อพยพ เนื่องจากผู้ที่อาศัยอยู่ในที่ดังกล่าวมักเป็นพวกเร่ร่อน ดิถยา และยากจน

¹⁹Larry J. Siegel, *Criminology: The Core*, page 67-73.

4) ทฤษฎีว่าด้วยกิจวัตรประจำวัน (Routin Activities Theory) ของนักทฤษฎี Lawrence Cohen และ Marcus Felson ได้กล่าวถึงเรื่องการทำกิจวัตรประจำวันของคนสามารถทำให้คนเหล่านั้นตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย เนื่องจากการทำกิจวัตรประจำวันของคนสร้างให้เกิดเป้าหมายที่เหมาะสม มีโอกาสดึงดูดสายตาอาชญากร หากมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมก็สร้างให้เกิดอาชญากรรมได้ โดยปัจจัยที่จะสร้างให้เกิดอาชญากรรมคือ การขาดผู้พิทักษ์ เช่น ตำรวจ เพื่อนบ้าน เจ้าของบ้าน มีเป้าหมายที่เหมาะสม และผู้กระทำความผิดที่มีแรงจูงใจ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ได้กล่าวถึงการเกิดอาชญากรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีพร้อมด้วย 3 ปัจจัย คือ 1) โอกาส (เวลาและสถานที่) 2) คนร้าย (แรงจูงใจที่จะกระทำความผิด) 3) เหยื่อ (เป้าหมาย)

2.1.5 แนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

จากหนังสือเหยื่ออาชญากรรม ของผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดสงวน สุธีสร²⁰ ได้แบ่งแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1) ป้องกันโดยตนเอง คือ ระวังระวังมิให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ล่อแหลม อาทิ ไม่เดินไปที่เปลี่ยวช่วงกลางคืน ไม่ไปเที่ยวแหล่งบันเทิง เนื่องจากมีเหตุทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นได้บ่อย ๆ การคบกับเพื่อนดังเช่นสุภาพดี “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด” หากคบเพื่อนที่ไม่ดี อาจส่งผลให้ต้องเดือดร้อนไปด้วย

2) ป้องกันโดยเพื่อนบ้าน หรือชุมชน หมายถึงการปลูกฝังทัศนคติที่ดี ให้เพื่อนบ้าน หรือชุมชน ให้ความรัก ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะได้เป็นหูเป็นตา คอยช่วยเหลือดูแลทรัพย์สินแทนกันได้ เพื่อปิดโอกาสไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น

3) ป้องกันโดยรัฐ เกิดจากการที่รัฐเป็นผู้อำนวยความสะดวกในด้านความปลอดภัยให้แก่ประชาชนทุกคน โดยไม่คำนึงถึงเพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผ่านทางส่วนต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานตำรวจ ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม เช่น จัดให้มีสายตรวจไปยังสถานที่ที่จะเกิดอาชญากรรมได้โดยง่าย อาทิ สถานเริงรมย์ หรือ ตรอก ซอย เปลี่ยว เพื่อตัดโอกาสผู้ที่จะกระทำความผิด สายสืบเพื่อสืบหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ป้องกันคนในสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำความผิด จัดอบรมโครงการเพื่อให้ตำรวจและประชาชนเกิดความไว้วางใจกัน และร่วมกันเคารพกฎหมาย ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงหลักการเรื่องการป้องกันตนเอง อาทิ เรื่องการตรวจตรา ประตู หน้าต่างให้ปิดมิดชิดก่อนออกจากบ้าน ไม่เก็บของมีค่าไว้ในรถเพื่อล่อตาอาชญากร เป็นต้น นอกจากนี้รัฐควรจะมีเรื่องทั้งตัวอาชญากรที่มีการอบรมแก้ไข โดยกรมราชทัณฑ์ เพื่อมิให้กระทำความผิดซ้ำ ก็จะช่วยป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมในอนาคต ในขณะเดียวกัน ด้านตัวเหยื่ออาชญากรรมนั้น มักจะถูกหลอกละเลย เนื่องจากสังคมส่วนมากมักให้ความสำคัญกับตัวผู้กระทำความผิดมากกว่า ดังนั้นการศึกษาที่ตัว

²⁰สุดสงวน สุธีสร, เหยื่ออาชญากรรม, หน้า 22-29.

เหยื่ออาชญากรรม จะทำให้เรียนรู้ถึงวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดซ้ำเรียนรู้ในการป้องกันตนเอง นอกจากนี้เหยื่อควรยอมรับและเผชิญหน้ากับความเป็นจริง

4) ป้องกันโดยลักษณะผสมผสาน คือการนำแนวทางทั้ง 3 แนวทางมาผสมผสานกัน อาทิ รัฐบาลกับชุมชนควรร่วมมือกันเพื่อป้องกันอาชญากรรม เช่น สายด่วนเพื่อป้องกันอาชญากรรม เพื่อให้ประชาชนร่วมกันแจ้งเหตุไปยังตำรวจ เมื่อทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันสังคมก็จะอยู่ด้วยความสงบสุข

จากการศึกษาด้านเหยื่อวิทยาทั้งในเรื่อง ความหมาย ประเภท สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ทฤษฎีในการตกเป็นเหยื่อ และแนวทางการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม สามารถวิเคราะห์ได้ใน 2 มิติ คือ

1. มิติในการใช้มุมมองด้านเหยื่อวิทยามาเชื่อมโยงในหลักการท้าวิจัย เป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมอง (paradigm shift) จากมุมมองการศึกษาอาชญาวิทยาที่มักศึกษาจากมุมมองของอาชญากร และอาชญากรรมเป็นหลัก เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ และแนวทางการป้องกัน เปลี่ยนมาเป็นการศึกษาจากมุมมองของเหยื่ออาชญากรรม เพื่อศึกษาว่าเพราะเหตุใด “เหยื่อ” จึงตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และย้อนกลับไปหาแนวทางในการป้องกันมิให้เหยื่อต้องตกเป็นเหยื่อได้อีกต่อไป

2. มิติที่ว่าสตรีมักตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่าย ในมุมมองของ Hans von Hentig อยู่ในกลุ่มที่ 2 ที่มักเป็นประเภทของเหยื่ออาชญากรรมได้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งที่จะศึกษาแนวทางทั้งสาเหตุในการเกิดอาชญากรรม ว่าเพราะสาเหตุใด ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการใช้ชีวิตประจำวันที่ซ้ำ ๆ เดิม (routine activity theory) ทำให้สตรีมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นทำให้สตรีต้องระมัดระวังในการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การเป็นฝ่ายที่ช่วยให้เกิดอาชญากรรมขึ้น (Victim Facilitation) หรือการกระตุ้น หรือยั่วยุของสตรี (Victim Provocation) มักเป็นปัญหาที่จะเพิ่มความเสี่ยงให้กับสตรีได้เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ สตรีนิยมมักจะหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงสตรีในฐานะของเหยื่อ โดยอาจใช้คำว่า สตรีที่ผ่านสถานการณ์ (survivor) แทน แต่ผู้วิจัยไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะแสดงให้เห็นว่า จากการศึกษาจากทฤษฎีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และสถิติ เป็นเครื่องยืนยันได้ดีว่า สตรีมักตกเป็นเหยื่อได้ง่ายกว่าบุรุษ โดยมีสาเหตุมาจากตัวสตรีเอง และจากคนใกล้ชิด

จากมิติทางด้านเหยื่อ จะนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือสตรีที่ตกเป็นเหยื่อ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยยกระดับสถานภาพและคุณภาพชีวิตของสตรีให้ดีขึ้นได้ และลดพฤติกรรมของสตรี ไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมอีกต่อไป

2.2 แนวคิดสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง (Violence Against Women) ความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence Against Women) และผลกระทบของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

Benjamin Mendelsohn ได้ศึกษางานวิจัยระหว่างเหยื่อและอาชญากร มักจะพบว่าเหยื่อและอาชญากรมักจะรู้จักกัน และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงเรื่องของสตรีที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ง่ายแล้ว ย่อมต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่สตรีมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อได้ง่ายที่สุดนั่นคือภายในครัวเรือน

สตรีมักจะตกเป็นเหยื่อความรุนแรงภายในครอบครัว และสตรีหลายคนเลือกที่จะอดทนในการถูกกระทำด้วยความรุนแรง โดยมักจะคิดว่า ความรุนแรงดังกล่าวเป็นเรื่องปกติ และบางส่วนอาจไม่ต้องการให้เรื่องภายในบ้านลวงรู้ถึงบุคคลภายนอก ดังนั้นสตรีและความรุนแรงที่สตรีได้รับการกระทำซ้ำ ๆ จนทำให้สตรีตอบโต้และทำให้อีกฝ่ายถึงแก่ความตาย ยังผลให้สตรีต้องโทษคดีอาญาในที่สุด ดังนั้น เพื่อสร้างสังคมที่ปกติสุข จึงควรที่จะสร้างความเข้าใจต่อเรื่องความรุนแรงต่อสตรี (Violence against Women) เพื่อแก้ไขปัญหาที่สาเหตุความรุนแรงและยับยั้งการกระทำความรุนแรงต่อสตรีได้ สังคมก็จะเป็นสังคมที่ปลอดจากความรุนแรง และหากปราศจากความรุนแรงแล้ว สังคมก็จะเป็นสังคมที่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ไม่มีเพศใดตกเป็นเบี้ยล่างของการใช้ความรุนแรง เพื่อให้ประเทศได้ใช้ทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากผลของความรุนแรงรังแต่จะบั่นทอนความมั่นคงภายในสังคมไม่ให้บรรลุซึ่งถึงความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของหลักการด้านสิทธิมนุษยชน

2.2.1 นิยามและความหมายของความรุนแรงและความรุนแรงต่อสตรี (Concept and Meaning of Violence and Violence Against Women)

ในเรื่องความรุนแรงนั้น โจฮาน กัลตุง (Johan Galtung) นักสังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ และบุคคลแรกที่เริ่มแนวคิดการศึกษาในเรื่องสันติภาพและความขัดแย้ง (peace and conflict studies) ชาวนอร์เวย์ผู้ศึกษาเรื่องความรุนแรงและสันติภาพ (conflict and peace studies) ได้เขียนบทความและหนังสือหลายเล่มเกี่ยวข้องกับเรื่องของความรุนแรง โดยจากบทความเรื่อง violence, peace, and peace research²¹ ได้กล่าวถึงหลัก 3 ประการของสันติภาพไว้ดังนี้

- 1) คำว่า 'สันติภาพ' ควรใช้เป็นเป้าหมายทางสังคม (social goals) ที่อย่างน้อยหลายคนเห็นพ้องต้องกัน (ไม่จำเป็นต้องโดยส่วนใหญ่)
- 2) เป้าหมายทางสังคมนี้อาจจะซับซ้อนและยากลำบากแต่เป็นไปได้ที่จะดำเนินการ
- 3) คำว่า "สันติภาพคือการปราศจากความขัดแย้ง" (peace is absence of violence) สามารถนำมาใช้ได้ตลอด โดยความหมายและมิติของความรุนแรง คือ ความรุนแรงเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ได้รับอิทธิพลทำให้ความตระหนักรู้ฝ่ายร่างกายและจิตใจ (somatic and mental realizations) มีระดับต่ำกว่าความตระหนักทางสมรรถภาพ (potential realizations)

²¹Galtung, Johan, "Violence, Peace and Peace Research", *Journal of Peace Research* 6,3 (1969): page 167-191.

ทั้งนี้ก็ลืมนึกคิดว่า ความรุนแรงในมุมมองดังกล่าวยังไม่เพียงพอ โดยเขาอธิบายเพิ่มเติมว่าจากความหมายดังกล่าวได้แยก "ความเป็นจริง" (actual) กับ "สมรรถภาพ" (potential) ออกจากกัน หากเกิดความรุนแรงขึ้นนั่นคือ เพราะว่ามี ความแตกต่างอย่างมากระหว่างความเป็นจริงกับเรื่องของสมรรถภาพ เขายกตัวอย่างเช่นการเกิดวัณโรคในอดีต อาทิ ช่วงศตวรรษที่ 18 การเป็นวัณโรคไม่มีใครรับรู้ได้ว่าเป็นเรื่องของความรุนแรงเนื่องจากการเป็นวัณโรคเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หากมีใครก็ตามในปัจจุบันตายด้วยวัณโรค จะถือว่าเป็นความรุนแรง ตามคำจำกัดความในเรื่องความรุนแรงนี้ ก็ลืมนึกได้ขยายความหมายเพิ่มเติมในเรื่องความรุนแรงใน 6 มิติด้วยกัน

1) มิติแรก กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างความรุนแรงทางกาย (physical) และทางจิต (psychological) มิติที่สำคัญเนื่องจาก คำจำกัดความแบบแคบที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านั้นเกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางกายเท่านั้น ความรุนแรงทางกายของมนุษย์เกี่ยวข้องกับทางร่างกายไปจนถึงจุดที่สูงที่สุดคือ "การฆ่า" ดังนั้นควรแยกความรุนแรงระหว่าง ความรุนแรงทางชีวภาพ (biological violence) ซึ่งลดความสามารถทางด้านร่างกายลง (somatic capability) ออกจากความรุนแรงทางร่างกาย (physical violence) อาทิ ในเรื่องความแตกต่างระหว่างความรุนแรงที่กระทำต่อร่างกาย และความรุนแรงที่กระทำต่อจิตวิญญาณ โดยในภายหลัง จะเกี่ยวข้องกับ การโกหก การล้าสมอง การปลุกฝังทางลัทธิต่าง ๆ การข่มขู่ เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการย่อหย่อนของสมรรถภาพทางจิต (mental)

2) มิติที่สอง เป็นความแตกต่างระหว่าง อิทธิพลด้านบวก และลบ (negative and positive approach) มิติดังกล่าวได้กล่าวถึงเรื่อง มนุษย์จะได้รับอิทธิพลไม่เพียงแต่เรื่องการทำโทษจากกลุ่มที่มีอิทธิพลพิจารณาว่าเขากระทำผิดอย่างเดียวเท่านั้น แต่เกี่ยวกับการพิจารณาว่ากระทำถูกด้วย โดยแทนที่จะเพิ่มข้อจำกัดในด้านการเคลื่อนไหวของเขา ข้อจำกัดนี้สามารถทำให้ลดลงได้ และความสามารถทางด้านร่างกาย (somatic capabilities) จะเพิ่มมากขึ้นแทนที่จะถูกทำให้ลดลง สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเนื่องจากผลพวงทำให้มนุษย์ถูกจำกัดความตระหนักรู้ทางด้านสมรรถภาพของตนเอง และเน้นการให้รางวัลจากการกระทำดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเพราะมนุษย์จะได้รับความพึงพอใจมากกว่าความเจ็บปวด แต่ข้อเสียคือถูกชักนำทางด้านความคิด

3) มิติที่สามเป็นความแตกต่างในด้านสิ่งของ (object side) ซึ่งความเจ็บปวดนั้นเป็นรูปธรรมได้ เมื่อบุคคล กลุ่ม หรือประเทศ ได้แสดงวิถีแห่งความรุนแรงทางด้านร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการขว้างปาหิน หรือ การทดลองอาวุธนิวเคลียร์ เหล่านี้อาจจะไม่ได้เกิดความรุนแรงให้เห็นว่าจะมีใครได้รับผลกระทบหรือเจ็บปวด แต่เหล่านี้เป็นการข่มขู่ทางด้านร่างกาย เป็นการข่มขู่ทางอ้อมของความรุนแรงทางจิตใจ เป็นส่วนหนึ่งของความรุนแรงทางจิตใจที่จำกัดการกระทำของมนุษย์ การทำลายสิ่งของเป็นความรุนแรงหรือไม่นั้น หากกล่าวถึงคำจำกัดความด้านบนคือไม่เกี่ยวข้องกัน แต่อาจสร้างให้เกิดความเสียหาย แต่มีสองคุณลักษณะที่สามารถกล่าวถึงด้านความรุนแรงได้คือ ความรุนแรงทางจิตใจ (psychological violence) การทำลายสิ่งของเป็นการข่มขู่ก่อนการทำร้ายร่างกายต่อไปได้ และการทำลายสิ่งของ เป็นการร้ายบางสิ่งทีอาจเป็นของรักของบุคคลดังกล่าวที่เรียกได้ว่าผู้บริโภคนั้นได้

4) มิติที่สี่ เป็นความแตกต่างที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ ด้านบุคคล (subject side) ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นย่อมมีบุคคลเป็นผู้กระทำการ เราสามารถแบ่งแยกประเภทของความรุนแรงเมื่อมีผู้กระทำการว่าเป็นความรุนแรงจากบุคคลหรือความรุนแรงโดยตรง (personal or direct) และความรุนแรงที่ไม่มีผู้กระทำการเรียกว่า ความรุนแรงเชิงโครงสร้างหรือความรุนแรงทางอ้อม (structural or indirect) ทั้งทางตรงและทางอ้อมนี้ บุคคลสามารถถูกฆ่าหรือเกิดอันตรายได้ ถูกกระทำความรุนแรงและทำร้าย ได้ทั้งสองกรณี และถูกชักจูงจากวิถีแห่งการใช้กลยุทธ์ด้านการลงโทษหรือให้รางวัลได้ (stick or carrot strategies) ทั้งนี้ในกรณีแรกสามารถมองย้อนกลับมายังผู้กระทำการได้ ในขณะที่กรณีที่สองนั้นแทบจะไม่มี ความหมาย เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดสามารถทำร้ายผู้อื่นผ่านเชิงโครงสร้างได้ เพราะความรุนแรงสร้างขึ้นภายใต้โครงสร้าง และแสดงออกผ่านทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันและผลลัพธ์คือโอกาสในชีวิตที่ไม่เท่าเทียมกัน อาทิ ทรัพยากรในสังคมไม่ได้ถูกกระจายไปอย่างเท่าเทียมกัน

5) มิติที่ห้า เป็นความแตกต่างในเรื่องของความตั้งใจและไม่ตั้งใจ (intended or unintended) มิตินี้จะมีเรื่องความรู้สึกผิด (guilt) เป็นตัวตัดสิน เนื่องจากแนวความคิดเรื่องความรู้สึกผิดผูกติดกับเรื่องของความตั้งใจ ทั้งนี้ เรื่องของความรุนแรงในปัจจุบันมักผูกติดกับเรื่องของผลของการกระทำมากกว่า เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องของความรุนแรง สันติภาพ และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกัน อาทิ ระบบศีลธรรมที่ต่อต้านความรุนแรงโดยตรง จะใช้ไม่ได้เมื่อกล่าวถึงเรื่องของความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

6) มิติที่หก คือความแตกต่างระหว่าง ความรุนแรงที่แสดงออก (manifest) และความรุนแรงที่ซ่อนเร้น (latent) ความรุนแรงที่สามารถแสดงออกได้ สังเกตได้ทั้งส่วนบุคคลและเชิงโครงสร้าง ความรุนแรงที่ซ่อนเร้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ ความรุนแรงซ่อนเร้นเกิดขึ้นเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่มั่นคงและทำให้ง่ายต่อการลดระดับความตระหนักรู้ในความจริง

ในส่วนความหมายของความรุนแรงต่อสตรีจากปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)²² เป็นเอกสารได้รับการรับรองในที่ประชุมสหประชาชาติ ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2536 ได้กล่าวถึงความหมายของ “ความรุนแรงต่อสตรี” ดังนี้

“การกระทำใด ๆ ที่เป็นความรุนแรงที่เกิดจากอคติทางเพศ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่ข่มขู่ คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว”

“Any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life”

²²United Nations, [Declaration on the Elimination of Violence against Women](http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm) [online], 22 December 2017, Available from: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>

จากหนังสือความรุนแรงต่อสตรี: บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัย²³ อธิบายนิยามในเรื่อง “ความรุนแรงต่อสตรี” (Violence Against Women) ขององค์การสหประชาชาติที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ในความหมายให้เป็นสากลมากขึ้น กว้างมากขึ้นไม่ใช่เฉพาะเพียงความรุนแรงในครอบครัวเพียงอย่างเดียว เนื่องจากความรุนแรงต่อสตรีนั้นเกิดได้กับสตรีในทุกช่วงวัย โดยความรุนแรงที่เกิดในเด็กบุคคลอายุต่ำกว่า 15 ปี เรียกว่า “ความรุนแรงในเด็ก” (Child abuse) และที่เกิดในบุคคลที่อายุเกิน 65 ปี ขึ้นไปนิยมเรียกว่า “ความรุนแรงในผู้สูงอายุ” (Elder abuse) ซึ่งจะมีสาเหตุและบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้มีการเรียกความรุนแรงที่เกิดจากสามี ภรรยา ว่า “ความรุนแรงที่เกิดจากคู่สมรส” (Intimate Partner Violence: IPV) ซึ่งได้รับการนิยามโดยศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค (Centers for Disease Control and Prevention: CDC) ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยขยายความจากคำจำกัดความขององค์การสหประชาชาติให้ชัดเจน เน้นความสัมพันธ์ของผู้ถูกระงับและผู้กระทำเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเพียงสามีภรรยาเท่านั้นทางกฎหมายอย่างเดียว แต่อาจหมายถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อกัน (intimate relationship) และมีความผูกพันทางอารมณ์ต่อกัน (emotional bonding) ซึ่งอาจจะไม่ได้แต่งงานกันตามกฎหมาย ซึ่งเหยื่อที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ส่วนมากเป็นสตรี และผู้กระทำคือสามี นั่นเอง

2.2.2 ประเภทของความรุนแรงต่อสตรี (Types of Violence Against Women)

ประเภทของความรุนแรงต่อสตรี และความรุนแรงในครอบครัว มีหลากหลายมิติด้วยกันซึ่งหากแบ่งแยกประเภทของความรุนแรงนั้นสามารถแบ่งแยกได้ดังนี้

2.2.2.1 มิติทางกายภาพ ได้แก่ ความรุนแรงทางกาย ทางจิตใจ และทางเพศ

ซึ่งมิติทางกายภาพ อันได้แก่ ความรุนแรงทางกาย จิตใจ และทางเพศ เป็นมิติที่มีการนำมาหยิบยกมาใช้เสมอเมื่อมีการกล่าวถึงมิติทางด้านกายภาพ เมื่อเกิดความรุนแรงต่อสตรีหรือความรุนแรงในครอบครัว ที่สตรีมักตกเป็นเหยื่อความรุนแรง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(ก) จากเอกสาร ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ภาควิชาสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่²⁴ ได้แบ่งแยกประเภทของความรุนแรงต่อสตรีโดยหลักแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย เช่น การทุบตี ทำร้ายร่างกาย ตบ ตะบอง การใช้อาวุธ
- 2) ความรุนแรงทางด้านจิตใจ เช่น การใช้คำพูด กิริยา หรือการกระทำที่เป็นการดูหมิ่น เหยียดหยาม คำว่า ทำให้อับอาย กลั่นแกล้ง ทรมานให้เจ็บช้ำน้ำใจ การบังคับ ช่มชู้ กังขัง ควบคุม ไม่ให้แสดงความคิดเห็น การหึงหวง การเลือกปฏิบัติ

²³ นันทนา ธนาโนวรรณ, ความรุนแรงต่อสตรี: บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัย, กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินทร์ (๑๙๙๑) จำกัด, 2557. หน้า 2-3.

²⁴ ภาควิชาสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง [ออนไลน์], 31 ตุลาคม 2557. แหล่งที่มา: <https://static1.squarespace.com/static/สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา>

การเอาใจใส่เปรียบ การตัดดวงผลประโยชน์ การถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ เลี้ยงดู

3) ความรุนแรงทางเพศ เช่น การถูกละเมิดทางเพศ การพูดเรื่องลามก อนาจาร การแอบดู การจับต้องของสงวน การบังคับให้เปลื้องผ้า การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

(ข) จากหนังสือ ความรุนแรงต่อสตรี : บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานการวิจัย โดยนันทนา ธนาโนวรรณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล²⁵ ได้กล่าวถึงการแบ่ง ความรุนแรงที่เกิดจากคู่สมรสจาก Centers for Disease Control and Prevention และ องค์การอนามัยโลก ว่ามีทั้งหมด 4 ชนิดด้วยกัน ดังนี้

1) ความรุนแรงทางกาย (physical violence) คือความรุนแรงที่ผู้กระทำมีความตั้งใจหรือเจตนาในการทำร้าย ผู้ถูกกระทำเกิดการบาดเจ็บ ทุพพลภาพ เป็นอันตรายถึงชีวิต เช่น การตบ ตี เตะ ต่อย ผลัก จับเขย่าแรง ๆ กัดรัศบริเวณหน้าอกทำให้หายใจไม่ออก ชีตช่วน ขว้างปาสิ่งของใส่ เผา กักขังหน่วยเหี่ยว หรือใช้อาวุธประเภทต่าง ๆ หรือเครื่องใช้ภายในบ้านมาแทนอาวุธเพื่อทำร้าย

2) ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) หมายถึงความรุนแรงที่เกิดจากการทำร้ายทางเพศ แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 2.1) การใช้กำลังบังคับข่มขืนโดยไม่สมัครใจ อาจเป็นการสำเร็จความใคร่หรือไม่สำเร็จความใคร่ก็ได้ 2.2) ความพยายามข่มขืนหรือกระทำการข่มขืน โดยผู้ถูกกระทำไม่สามารถรับรู้หรือเข้าใจการกระทำดังกล่าว ด้วยเพราะมีความเจ็บป่วย พิการ หรือตกอยู่ในสภาพมึนเมา จากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือยาเสพติด 2.3) การมีเพศสัมพันธ์ที่รุนแรง (abusive sexual contact) รวมถึงการใช้วัตถุสิ่งของสอดใส่เข้าไปในช่องคลอดเพื่อช่วยในการสำเร็จความใคร่ด้วย

3) ความรุนแรงทางจิตใจ หรืออารมณ์ (Psychological/Emotional violence) หมายถึงความรุนแรงที่เกิดผลกระทบทางจิตใจหรืออารมณ์ เช่น การพูดเหยียดหยัน ถากถาง เพื่อให้อาย โดยเฉพาะในที่สาธารณะ (humiliating) การข่มขู่ (controlling) การปิดกั้นการรับรู้ข่าวสาร (withholding information) การไม่ให้ความช่วยเหลือจากผู้อื่น (isolating) การกระทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความอับอาย (embarrassing) การปฏิเสธความช่วยเหลือด้านการเงินหรืออื่น ๆ (denying) การติดตามคุกคาม จนทำให้ผู้ถูกกระทำเกิดความหวาดกลัว (stalking) เป็นต้น

4) การคุกคามทางกายหรือทางเพศ (threats of physical or sexual violence) หมายถึง การทำร้ายทางกายหรือทางเพศ จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ ทุพพลภาพ หรือถึงแก่ความตายในที่สุด

²⁵ นันทนา ธนาโนวรรณ, ความรุนแรงต่อสตรี: บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัย, หน้า 4.

(ค) จากหนังสือความรุนแรงต่อสตรี: บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัยได้กล่าวถึงรูปแบบของความรุนแรงไว้โดยอ้างอิงจาก Domestic Abuse Intervention Programs ซึ่งเป็นหน่วยงานแรกที่จัดทำวงล้อแห่งอำนาจและการควบคุม หรือ “power and control wheel”²⁶ โดยให้สตรีที่อยู่ในเมือง Daluth แห่งรัฐมินิโซตา ร่วมกันจัดทำขึ้น ซึ่ง Daluth Model ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับรูปแบบ พฤติกรรมของความรุนแรง จำนวน 8 รูปแบบด้วยกัน ซึ่ง 8 รูปแบบดังกล่าวยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในแต่ละรูปแบบด้วยกันซึ่งเกิดเฉพาะความรุนแรงในคู่สมรสเท่านั้น แต่ไม่พบกรณีความรุนแรงดังกล่าวในเด็ก หรือในผู้สูงอายุ ซึ่ง 8 รูปแบบมีดังนี้

1) การบังคับและข่มขู่ (using coercion and threats) อาทิ การข่มขู่ว่าจะทำร้าย ข่มขู่ว่าจะทิ้งไป จะฆ่าตัวตาย จะรายงานเรื่องของเธอให้สวัสดิการสังคม รับทราบ (เพื่อที่เธอจะไม่ได้สวัสดิการต่อ) ทำให้เธอไม่ฟ้องร้องผู้กระทำความรุนแรง ทำให้เธอกระทำผิดกฎหมาย

2) การคุกคาม (using intimidation) อาทิ ทำให้เธอกลัวโดยท่าทาง การแสดงออก และการเคลื่อนไหว ทบและทำลายข้าวของ ทำลายของของสตรี ทำร้ายสัตว์เลี้ยง การนำปืนและมีดออกมาแสดงให้เธอเห็น

3) การบีบคั้นทางอารมณ์ (using emotional abuse) อาทิ ทำให้สตรีรู้สึกต่ำต้อยทำให้เธอรู้สึกแยกับตัวเอง เรียกชื่อเธอ สร้างเรื่องให้สตรีคิดว่าตัวเองเป็นบ้า เล่นสงครามจิตวิทยา ทำให้เธอรู้สึกผิด

4) การกักขังหน่วงเหนี่ยว (using isolation) อาทิ ควบคุมเธอว่าจะต้องทำอะไร ควรไปพบใคร และพูดกับใครได้บ้าง สิ่งไหนที่เธอต้องการ การเดินทางไปที่ไหน ควบคุมกิจกรรมการออกไปนอกบ้านของเธอ ใช้ความหึงหวงมาพิสูจน์ว่าสิ่งที่กระทำนั้นถูกต้อง

5) การปฏิเสธความรับผิดชอบและตำหนิตีเดีย (minimizing denying and blaming) อาทิ กระทำความรุนแรงที่มองว่าดูเบาเพื่อไม่ให้สตรีคิดกังวล บอกว่าไม่ได้กระทำความรุนแรง บอกว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความผิดของผู้อื่น บอกว่าสิ่งนี้เป็นความผิดของสตรีเอง

6) การใช้บุตรเป็นเครื่องมือ (using children) อาทิ แสดงให้สตรีรู้สึกผิดเกี่ยวกับลูกของเธอ ให้ลูกเป็นผู้นำสารไปถึงสตรี ใช้การไปหาลูกเพื่อสร้างความรำคาญใจให้สตรี ข่มขู่ว่าจะเอาลูกไปจากเธอ

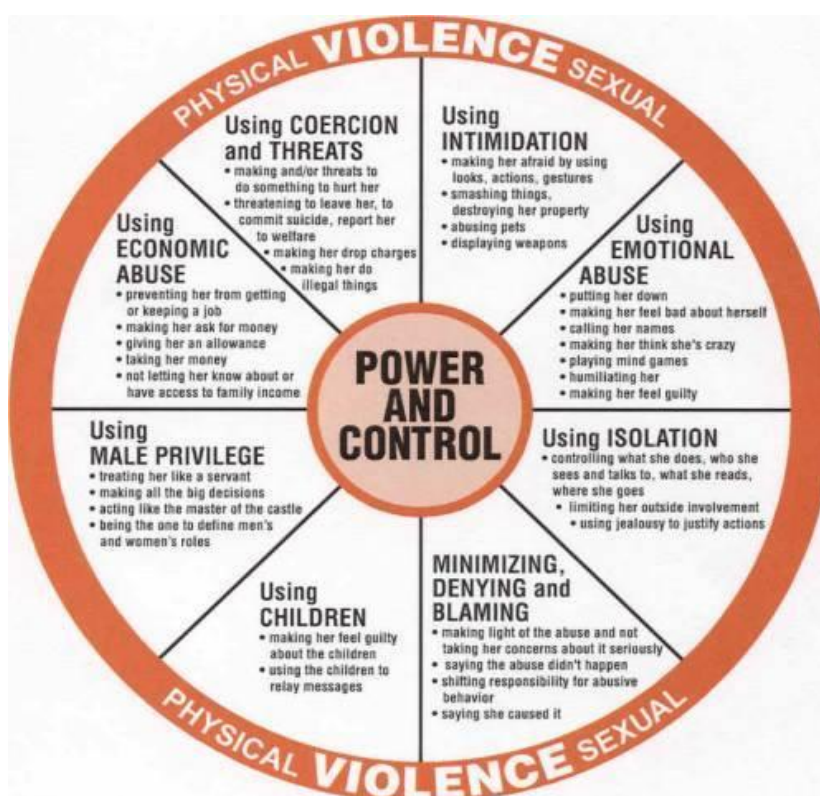
7) การใช้สิทธิพิเศษของความเป็นชาย (using male privilege) อาทิ ปฏิบัติกับเธอเหมือนเป็นคนใช้ เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องใหญ่ ๆ ทั้งหมด กระทำตัวเหมือนเป็นเจ้านายตลอดเวลา เป็นผู้ตัดสินใจว่างานใดเป็นของผู้หญิงและงานใดเป็นของผู้ชาย

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

8) การบีบบังคับทางการเงิน (using economic abuse) อาทิ บังคับไม่ให้เธอทำงานทำให้เธอต้องขอเงิน ไม่ให้เงินเธอเพียงพอ เอาเงินจากเธอ ไม่ให้เธอมีส่วนร่วมรู้ในเรื่องการเงินของครอบครัว

ทั้ง 8 รูปแบบ สามารถแสดงออกมาในแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 : วงล้อแห่งอำนาจและการควบคุม (power and control wheel)²⁷

(นำมาจาก Duluth Model Power and Control Wheel)

²⁷Patricia G. Barnes, When the abuser goes to work [online], 20 June 2018. Available from: <http://www.abusergoestowork.com/2010/09/21/power-and-control/>

(ง) กฤตยา อาชวนิจกุล²⁸ ได้แบ่งรายละเอียดในเรื่อง ความรุนแรงลึกลงไปถึงขั้น ขนาด ลักษณะ และความถี่ของความรุนแรงทางกาย ทางเพศ และการซ้อนทับกันของเรื่องทางกายและทางเพศจากหนังสือความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง ดังนี้

1) ขนาด ลักษณะ และความถี่ของความรุนแรงทางกาย

ทางวิจัยมีการใส่รายละเอียดลงในแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ตบหน้า หรือปาสิ่งของใส่ 2) ผลัก หรือกระแทก อย่างตั้งใจให้เจ็บ 3) ต่อย หรือตีด้วยสิ่งของที่ทำให้บาดเจ็บ 4) ตะ ลาก ซ้อม ทูตี่ 5) รัตคอ หรือ เอาไฟลน หรือทำให้พุพอง หรือ ไหม้ 6) พู่ว่าจะใช้อาวุธหรือลงมือใช้อาวุธ เช่น มีด ปืน ทำร้าย โดยแบ่งแยกกว่า การกระทำในข้อที่ 1 - 2 เป็นความรุนแรงระดับปานกลาง ในขณะที่ที่เหลือเป็นความรุนแรงระดับร้ายแรง แต่การกระทำรุนแรงจนเสียชีวิตไม่เข้าข่ายนี้ เนื่องจากผู้เสียชีวิตแล้วไม่เข้าข่ายการศึกษาดังกล่าว หากเคยตอบข้อใดข้อหนึ่ง ใน 6 ข้อ จะมีการสอบถามถึงความถี่ของการกระทำรุนแรง โดยจากผลงานวิจัยพบว่า ผู้ที่ตอบว่าไม่เคยถูกกระทำรุนแรงทางร่างกาย มีจำนวนที่น้อยกว่า โดยที่กรุงเทพมหานครมีมากกว่าต่างจังหวัด และส่วนมากเป็นความรุนแรงในระดับปานกลาง

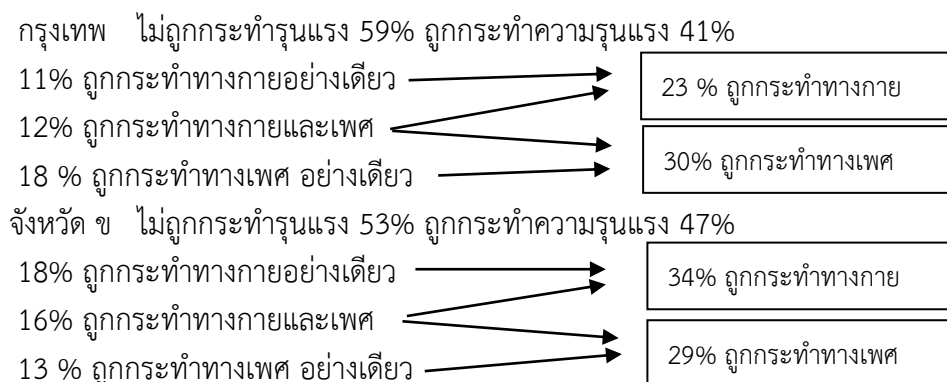
2) ขนาด ลักษณะ และความถี่ของความรุนแรงทางเพศ

วัดได้จากการที่ผู้หญิงตอบว่าเคยมีประสบการณ์ถูกสามี หรือคนรัก กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) ใช้กำลังบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ 2) จำยอมมีเพศสัมพันธ์ เพราะกลัวผลที่ตามมา เช่นกลัวสามีไม่รัก กลัวสามีทำร้าย หรือสามีไปมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น 3) ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในลักษณะที่ตนเองไม่ชอบ ทำให้รู้สึกแยะ รู้สึกต่ำต้อย หรือขยะแขยง หรือรู้สึกว่ามีผิดธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศนั้นไม่แตกต่างกันระหว่างกรุงเทพ กับจังหวัดอื่น โดยผู้ตอบในข้อสอง ทั้งในกรุงเทพ และจังหวัดอื่น มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือจำยอมมีเพศสัมพันธ์ เพราะกลัวผลที่จะตามมา ตามมาด้วยการใช้กำลัง และบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ในลักษณะที่ตนไม่ชอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สตรีที่แต่งงานแล้ว อาจถือว่า การยอมมีเพศสัมพันธ์เป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อคู่ของตนต้องการ จึงไม่สามารถปฏิเสธได้

3) การซ้อนทับของความรุนแรงทางกาย และ/หรือทางเพศ

งานวิจัย ได้จำแนกเรื่องของการทับซ้อนของความรุนแรงทางกาย และทางเพศ ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทางกายและกระทำรุนแรงทั้งทางกายและเพศ 2) ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ และกระทำรุนแรงทั้งทางกายและเพศ 3) ผู้หญิงที่ถูกกระทำทั้งทางกายและทางเพศ 4) ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทางกาย และ/หรือ ทางเพศ โดยมีสัดส่วนดังนี้

²⁸ กฤตยา อาชวนิจกุล ชื่นกฤษย์ กาญจนะจิตตรา วาสนา อิมเอม และอุษา เลิศศรีสันต์. ความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง (นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546). หน้า 39-54.

2.2.2.2 มิติระดับทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน และรัฐ

จากแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Platform for Actions)²⁹ ได้ให้ความหมายขอบเขตของความรุนแรงต่อผู้หญิงใน 3 ข้อ ซึ่งเป็นหลักการที่มักใช้ในการนิยามเรื่องความรุนแรงโดยทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรุนแรงต่อร่างกาย ทางเพศและจิตใจที่เกิดขึ้นใน**ครอบครัว** รวมทั้งการทุบตี การทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กและสตรี ในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงให้กับครอบครัวสามี (dowry-related violence) การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศสตรี (female genital mutilation) และข้อปฏิบัติตามประเพณีต่าง ๆ อันเป็นอันตรายต่อสตรี ความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากคู่สมรส และความรุนแรงที่เป็นการหาประโยชน์จากสตรี

2. ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นภายใน**ชุมชนทั่วไป** รวมถึงการข่มขืนการทารุณกรรมทางเพศ การลวนลามทางเพศ การข่มขู่ในสถานที่ทำงาน ในสถาบันการศึกษาและสถานที่ต่าง ๆ การค้าหญิงและการบังคับค้าประเวณี

3. **ความเพิกเฉยของรัฐ**ต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็ความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ”

ซึ่งจากมิติระดับทางสังคมนี้จากหนังสือ ความรุนแรงในชีวิตคู่ กับสุขภาพผู้หญิง โดย กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ³⁰ ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงเรื่องผู้หญิงบางกลุ่มมีแนวโน้มถูกรังแรงมากกว่าผู้หญิงทั่วไป อาทิ ผู้หญิงชนกลุ่มน้อย ผู้หญิงพื้นเมือง ผู้หญิงยากจน ผู้หญิงบริการ นักโทษหญิง ผู้หญิงพิการ ผู้หญิงสูงอายุ และกลุ่มผู้หญิงรักผู้หญิง โดยถือได้ว่าปัญหาความรุนแรงต่อสตรีดังกล่าวเป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั่นคือ สิทธิในการมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย

²⁹ United Nations, *Beijing Platform for Action* [online], 1995, Available from:

http://beijing20.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/csw/pfa_e_final_web.pdf#page=82

³⁰ กฤตยา อาชวนิจกุล ชื่นกัญญา กาญจนะจิตรา วาสนา อิมเอม และอุษา เลิศศรีสันต์. *ความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง* นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546. หน้า 39-54.

2.2.2.3 มิติองค์รวม (holistic) ได้แก่ ความรุนแรงทางตรง เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม

สุวรรณา สถาอนันท์ ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท โดยได้กล่าวถึงในเวทีการอภิปรายเรื่อง “สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง: มิติทางสังคมผสมกับมุมมองของกระบวนการยุติธรรม” แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท³¹ คือ

1) **ความรุนแรงทางตรง** คือการทำร้ายร่างกาย เป็นความรุนแรงชนิดหยาบเห็นชัดและวัดได้ง่าย ว่าใครจะทำร้ายใคร

2) **ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง** หมายถึงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองที่ทำให้สตรีตกอยู่ในสถานะด้อยโอกาส เป็นความรุนแรงชนิดหยาบปานกลาง เนื่องจากโครงสร้างมีส่วนเกื้อหนุนให้เกิดความรุนแรงทางตรง

3) **ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม** รวมถึงความเชื่อ ศาสนา อุดมการณ์ทางสังคม ระบบกฎหมาย ซึ่งเป็นความรุนแรงเชิงทัศนคติ ที่ก่อแก่สตรี สร้างให้เกิดการเอาใจเอาเปรียบเพศหญิง เป็นความรุนแรงชนิดละเอียดลึกซึ้ง หากไม่พินิจดูให้ดี อาจไม่เรียกว่าความรุนแรง เนื่องจากเป็นการสร้างความรุนแรงทางวัฒนธรรม สร้างให้เกิดทัศนคติ ความคิด และความเข้าใจ ที่เป็นลบต่อเพศหญิงซึ่งน่ากลัวที่สุด เนื่องจากคนส่วนใหญ่มองไม่เห็นเพราะฝังรากลงไปในระดับความคิดและความเชื่อของบุคคล อิทธิพลของวัฒนธรรมส่งผลไปทุกระดับของโครงสร้างทางสังคมมาสู่ระดับปัจเจกบุคคล

2.2.3 สาเหตุของความรุนแรงต่อสตรี (Causal of Violence Against Women)

สาเหตุของความรุนแรงต่อสตรีมีด้วยกันหลากหลายสาเหตุ โดยแบ่งได้ดังนี้

(ก) จากหนังสือความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง โดย กฤตยา อาชวนิจกุลและวาสนา อิมเอม³² ได้กล่าวถึงสาเหตุที่สร้างให้เกิดความรุนแรงนั้นพิจารณาจากสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมที่สามารถป้องกันและส่งเสริมผลให้เกิดการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ 4 ระดับ ดังนี้

(1) โครงสร้างสังคมโดยรวม (larger society) การที่สังคมมีโครงสร้างแบบปิตาธิปไตย คือ มีระบบความคิดเน้นอำนาจผู้ชายเป็นใหญ่

(2) ระดับสถาบันและบริบทของสังคมในระดับชุมชนใกล้ตัว (immediate social context) ที่มีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความรุนแรง (risk factors) อาทิ อัตราการว่างงานสูง อัตราอาชญากรรมสูง มีแหล่งอบายมุข การแพร่ระบาดของยาเสพติด สื่อลามก และสื่อรุนแรง สถานภาพที่ด้อยกว่าของผู้หญิง หรือไม่ได้รับการยอมรับ การอยู่

³¹รัฐบาลนิวีแลนด์ สถาบันกฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอร์จ และสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, กระบวนการยุติธรรมกับความรุนแรงที่เกิดแก่ผู้หญิง: รายงานการสัมมนาทางวิชาการในโครงการเวทีความคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย วันที่ 17 กันยายน 2542 โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพฯ, กรุงเทพมหานคร: 2542. หน้า 20-23.

³²กฤตยา อาชวนิจกุล ขึ้นถ้อย กัญจนะจิตรา วาสนา อิมเอม และอุษา เลิศศรีสันต์. ความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง, หน้า4-6.

โดดเดี่ยวของผู้หญิง ส่งผลให้เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงในชุมชนนั้น ถ้าสังคมต้องการกำจัดความรุนแรงก็ต้องแก้ไขปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดความรุนแรงเหล่านี้ โดยการสร้างให้เกิดชุมชนที่มีความสงบสุข เอื้ออาทรต่อกัน มีการรวมกลุ่มของผู้หญิง ผู้หญิงมีสิทธิถือครองที่ดินและทรัพยากรจำเป็นอื่น ๆ ได้ เหล่านี้จะส่งผลให้อัตราความรุนแรงของผู้หญิงมีน้อยลงได้

(3) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน (immediate family context) ได้แก่ ความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน โดยเฉพาะการถือครองทรัพย์สิน อำนาจในการจัดการค่าใช้จ่ายในบ้าน รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ในครอบครัว การไม่พูดจาสื่อสารกันของสามีภรรยา และบุคคลในบ้าน ความขัดแย้งในการแต่งงาน ครอบครัวเหล่านี้มีโอกาสที่เกิดความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวสูง

(4) ปัจจัยระดับตัวบุคคล (individual involve) จากข้อค้นพบทั่วโลกยืนยันได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคู่กัน ผู้ชายมีแนวโน้มมากกว่าผู้หญิงที่จะเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงต่อคู่ของตน ลักษณะที่สร้างให้บุคคลกระทำ ความรุนแรง คือ คนที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมาก่อนในวัยเด็ก การที่มีอาวุธครอบครอง การดื่มแอลกอฮอล์ หรือสารเสพติด ปัญหาความเครียดจากที่ทำงาน การสูญเสียสถานภาพ เช่น ตกงาน ผู้ที่ขาดทักษะชีวิตในการระงับความโกรธ ระงับความขัดแย้ง และการรับมือกับความเครียด หากบุคคลเหล่านี้อยู่ในสังคมที่ไม่ยอมรับในพฤติกรรมหรือการกระทำดังกล่าว

(ข) นอกจากนี้หนังสือความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพของผู้หญิง³³ ได้กล่าวถึงสถานการณ์ที่นำไปสู่การเกิดความรุนแรงทางกาย จากการวิจัยสถานการณ์ที่นำไปสู่การที่ผู้หญิงถูกคู่ของตนทำร้ายทางกาย จะถูกถามว่าสถานการณ์อะไรบ้างที่เกิดขึ้นเสมอก่อนเกิดการกระทำรุนแรงขึ้น โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพมหานคร และจังหวัด ข. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุของการทำร้ายในกรุงเทพฯ คือความหึงหวง เมา และปัญหาครอบครัว ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัด ข. คือ เมาปัญหาครอบครัว และหึงหวง ในลำดับที่สี่ ทั้งสองจังหวัดคือเรื่องปัญหาการเงิน ซึ่งมีจำนวนไม่ต่างจากลำดับที่สองเท่าใดนัก ดังนั้นอาจสังเกตได้ว่า ประเด็นเรื่องความหึงหวง และสถานการณ์ทางการเงิน มีผลทำให้ไม่พอใจกันจนเกิดปากเสียงขึ้นจนถึงขั้นลงไม้ลงมือในที่สุด

(ค) จากหนังสือผู้หญิงกับความรุนแรง ของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีสภาสังคมสงเคราะห์ฯ³⁴ ได้แบ่งปัญหาและสาเหตุความรุนแรงในสังคมและในครอบครัวออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1) สภาพความรุนแรงในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการที่สังคมประกอบไปด้วยแหล่งอบายมุขสถานบันเทิง สถานที่วัยรุ่นนั่วมั่วสุ่มมากมาย ปัญหาอาชญากรรม การข่มขืนที่มีเพิ่มมากขึ้น ผู้ถูกกระทำส่วนมากเป็นสตรี เด็ก และคนชรา แม้ถูกคุมขังและถูก

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า46-47.

³⁴ วชิรญา บัวศรี, "ปัญหาและสาเหตุความรุนแรงในสังคมและในครอบครัว", ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, 2546. หน้า 4-9.

ปล่อยตัวออกมาที่มักจะกลับมาที่อาชญากรรมเช่นเดิมอีก สภาวะทางเศรษฐกิจที่คนถูกเลิกจ้างก่อให้เกิดความเครียด ทำให้สามารถระบายความเครียดด้วยการใช้ความรุนแรงกับสมาชิกในครอบครัวได้ นอกจากนี้ ค่านิยมของสังคมไทย ถือว่าสถานภาพของผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง ทำให้เกิดการแสดงอำนาจเหนือเพศหญิงที่อ่อนแอกว่า รวมถึงสื่อมากมายในสังคมสร้างให้เกิดการมอมเมา เหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่หล่อหลอมสังคมให้อยู่กับความรุนแรงได้

2) สภาพความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากสังคมเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม จึงเป็นเหตุให้พ่อแม่ นำลูกสาวมาขาย สร้างให้เกิดวงจรการถูกล่อลวงให้มาขายบริการทางเพศ เป็นการกระทำที่ความรุนแรง และเหยียดหยามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ภายในครอบครัวเอง อาจขาดศีลธรรมจนเป็นสาเหตุให้ ผู้ชายในครอบครัวถือโอกาสเอารัดเอาเปรียบ สตรีและเด็กที่เป็นกลุ่มบุคคลที่เปราะบาง และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ อย่างเช่นเหตุการณ์ พ่อหรือพ่อเลี้ยงข่มขืนลูก ปู่ข่มขืนหลาน รวมไปถึงปัญหาการนอกใจคู่สมรส ปัญหาความรุนแรงที่มาจากความเครียดทางเศรษฐกิจนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว อาจถึงระดับเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ ปัญหาโรคเอดส์ของบุคคลในครอบครัว ทำให้เกิดการติดโรค และเมื่อคนในครอบครัวเสียชีวิตลง เด็กเล็กในครอบครัวจะต้องกำพร้า หรือติดโรคดังกล่าวสร้างให้เกิดภาระต่อสังคมได้ โดยหนังสือฉบับดังกล่าวได้สรุปว่า ปัญหาความรุนแรงในสังคมไทยเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องตระหนัก และร่วมมือกันแก้ไข โดยแจ้งความให้ตำรวจเข้ามาช่วย ให้สถานที่พักพิงชั่วคราว เป็นต้น

(ง) จากหนังสือผู้หญิงและเด็ก: เหยื่อความรุนแรงในครอบครัว โดยอรอนงค์ อินทรจิตร³⁵ ได้กล่าวถึงเรื่องสาเหตุความรุนแรงในครอบครัว ที่ศูนย์ฮอทไลน์พบเสมอ ได้แก่

(1) การขาดความพร้อมในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล เนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่ได้เลี้ยงดูด้วยความรักความเข้าใจ ความเมตตา และเอื้ออาทรต่อกันในสมาชิกของครอบครัว หรือการเติบโตมาในครอบครัวที่มีการแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงต่อกัน ทั้งทางร่างกาย วาจา และทัศนคติที่มีต่อเพศตรงข้ามในทางลบ ก็จะเป็นความรุนแรงที่ซ่อนเร้น ทำให้เกิดการดูดซับเอาพฤติกรรม การกระทำ การใช้วาจา และความคิดที่นำไปสู่การกระทำที่เอาเปรียบทางเพศ

(2) ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่ถูกถ่ายทอดมาทางศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ให้ความสำคัญกับผู้หญิง ผู้ชายเป็นผู้นำ เป็นผู้สร้างกฎระเบียบ ควบคุมข้อบังคับทางสังคม ผู้ชายเป็นผู้สร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจ ผู้ชายจึงมีอำนาจในการต่อรอง มีสิทธิมากกว่าผู้หญิง และได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของ เป็นผู้ครอบครองผู้หญิง เป็นต้น

³⁵อรอนงค์ อินทรจิตร และ นรินทร์ กรินชัย, ผู้หญิงและเด็ก: เหยื่อความรุนแรงในครอบครัวกรุงเทพมหานคร: สถาบันจิตวิทยาฮอทไลน์, 2542. หน้า 7-12.

(3) สังคมและสิ่งแวดล้อมในสังคมที่เอื้ออำนวยให้เกิดความรุนแรง เช่นการยอมรับว่าการที่สามีภรรยาทะเลาะวิวาทต่อกันเป็นเรื่องธรรมดาระหว่างสามีภรรยา คนอื่นไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ที่นำภาพ และพฤติกรรมมาเสนอเป็นเรื่องธรรมดา หรือเห็นจนชินตา ดังนั้น เมื่อมีความรุนแรงเกิดขึ้น จึงไม่มีการประณามผู้กระทำความรุนแรงให้หลายจำ แต่คนถูกกระทำกลับเป็นผู้เผชิญความอับอาย หรือถูกเยาะเย้ย ให้เสียหาย

(4) ประชาชนไม่เข้าใจ และไม่ตระหนักเรื่องสิทธิส่วนบุคคล สิทธิสตรี ตลอดจนสิทธิเด็กเมื่อไม่เข้าใจก็ไม่สามารถลุกขึ้นมาปกป้องสิทธิของตนได้ และสิทธิของเด็กได้เช่นกัน ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สตรี และเด็ก เรื่อยมา

(5) กฎหมายและข้อบังคับทางสังคมไม่เอื้อต่อการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดทางเพศ ให้รุนแรงและเฉียบพลัน กฎระเบียบมีช่องทาง ที่ทำให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงเป็นเรื่องของบุคคล ไม่ใช่ปัญหาของส่วนรวม ผู้หญิงที่ถูกสามี หรือคู่รักทำร้ายร่างกาย หรือถูกข่มขืน กลายเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่ควรยุ่งเกี่ยว ทำให้เสมือนเป็นการส่งเสริมให้ความรุนแรงดำเนินต่อไป

(6) ความเจ็บป่วยทางจิตใจอาการทางจิต ทางประสาท และการตกเป็นทาสของสุราหรือสารเสพติดอื่น ๆ เป็นอีกสาเหตุที่นำไปสู่พฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว และสังคม เมื่อตกอยู่ในอาการเมาสุรา จะเกิดอาการประสาทหลอน ตลอดจนถึงการฆ่าตัวตาย

(จ) รศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์ จิตแพทย์คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี ได้กล่าวถึงปัจจัยนำพฤติกรรมความรุนแรง จากการวิเคราะห์คนไข้ทางจิตเวชซึ่งเป็นที่มาของพฤติกรรมความรุนแรงโดยแบ่งเป็นปัจจัย 4 P³⁶ ดังนี้

(1) Predisposing หรือปัจจัยนำของปัญหา การที่บุคคลหนึ่งมีความผิดปกติทางจิตใจจะต้องมีปัจจัยนำมาก่อน เช่น พ่อแม่เป็นคนเครียด พ่อหรือแม่มีประวัติป่วย หรือวิธีการเลี้ยงดูที่ผิด ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงลูกมิให้ออกนอกกรอบ หรือเอาแต่ใจมากจนเกินไปจนทำให้มีปัญหาทางความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือแม้กระทั่งการหย่าร้างของพ่อแม่ ทำให้เด็กที่เกิดมามีความผิดปกติและนำไปสู่ความผิดปกติทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์

(2) XPrecipitate ตัวกระตุ้นหรือตัวจุดชนวน ความต้านทานหรือความอดทนของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันออกไป ความต้านทานนี้เป็นผลสะท้อนมาจาก Predisposing หรือพื้นฐานของเด็กแต่ละคนว่ามีความแข็งแกร่งแค่ไหน เมื่อเจอสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น ก็สามารถนำไปสู่พฤติกรรมที่ก้าวร้าวได้

(3) Perpetuating ปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยภายนอกที่เกิดจากสังคม หรือสภาพแวดล้อมบ่มเพาะให้แต่ละบุคคลมีความเครียด เมื่อพื้นฐานในชีวิตของเด็กไม่ดี ไม่มีแรงต้านทานจากสังคมภายนอก หรือมีแรงต้านทานที่ต่ำ เมื่อมาเจอกับปัจจัย

³⁶รณชัย คงสกนธ์, 100 (ร้อย) เรื่องรัก...รุนแรง, กรุงเทพมหานคร: หสน.สหประชาชาติ, 2550. หน้า 112-116.

เสริม อาทิ การย้ายจากครอบครัวข้าง จากสถานการณ์ที่บีบบังคับทำให้ต้องอับอาย ก็ จะส่งผลให้เกิดปัญหา ความเครียด และความรุนแรงมากขึ้น

(4) Preventive ปัจจัยที่จะป้องกัน คือสิ่งที่สังคมและสิ่งรอบข้าง รวมถึงคน ในครอบครัวต้องใส่ใจ และสามารถที่จะป้องกันได้ตั้งแต่แรกด้วยการให้การเลี้ยงดู และเอาใจใส่เด็ก เพื่อไม่ให้เด็กมีพัฒนาการที่ผิดปกติ และสามารถใช้ชีวิตในสังคม และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างปกติสุข

ในเรื่องของความรุนแรงต่อสตรี ผู้วิจัย จึงขอสรุปรายละเอียดของสาเหตุ และแนวทางในการ แก้ไขปัญหา ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 : จำแนกสาเหตุของความรุนแรงต่อสตรีตามระดับโครงสร้างภายในสังคม

ระดับ	สาเหตุความรุนแรง	แนวทางการแก้ไขปัญหา
ระดับบุคคล	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาการเจ็บป่วยทางจิต 2. การตกเป็นทาสของสุราหรือสิ่งเสพติดอื่น ๆ 3. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กมีความอดทน เพื่อไม่ให้ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าได้ง่าย และกระทำความรุนแรง 4. บังคับบุคคลไม่เข้าใจและไม่ตระหนักในเรื่องสิทธิของตนเอง สิทธิสตรี และสิทธิเด็ก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัญหาทางชีวภาพต้องได้รับการเยียวยาแก้ไข 2. ความกดดันทางสังคมสร้างให้บุคคลต้องหันไปพึ่งพาสิ่งเสพติดและรัฐอาจไม่ควบคุมการซื้อขายสุราเท่าที่ควร ทำให้สุราซื้อขายได้ง่ายขึ้น รัฐควรสร้างสังคมที่ปราศจากยาเสพติดอันตราย และความรุนแรง รวมถึงดูแลปัญหาด้านสุขภาพจิตของประชาชน 3. ปัจจัยภายในครอบครัว ที่ครอบครัวจะต้องสอนเด็กในเรื่อง self-control 4. รัฐต้องเร่งทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักต่อประชาชนในเรื่องสิทธิ
ระดับครอบครัว	บุคคลในครอบครัวได้รับแรงกดดันในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ตกงาน ปัญหาทางการเงิน หึงหวง ทำให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็กและเยาวชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดศูนย์ปรึกษาปัญหาครอบครัวเพื่อบรรเทาปัญหาครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ 2. รัฐเข้ามาแก้ไขเรื่องปัญหาการตกงาน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพ
ระดับสังคม	1. โครงสร้างทางสังคมเปิดโอกาสให้ชายเป็นใหญ่ (สังคมปิตาธิปไตย) เห็นได้จาก ขนบธรรมเนียมประเพณีทัศนคติที่หล่อหลอมให้หญิงตกเป็นเหยื่อได้ง่าย	1. เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมโดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว เน้นปลูกฝังความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายตั้งแต่อยู่ในบ้าน ให้หญิงชาย เท่าเทียมกัน สอนผู้ชายให้ทำงานบ้าน ให้โอกาสในการเข้าถึงระหว่าง

ระดับ	สาเหตุความรุนแรง	แนวทางการแก้ไขปัญหา
	2. สังคมเต็มไปด้วยแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุ่ม มีสื่อลามก 3. สังคมเป็นสังคมบริโภคนิยม และวัตถุนิยม 4. กฎหมายภายในสังคมมีการลงโทษที่ไม่รุนแรง และไม่เด็ดขาดเพียงพอ	หญิงและชายอย่างเท่าเทียม และในการเรียนการสอน หนังสือเรียนควรเน้นในเรื่องของสิทธิความเท่าเทียมระหว่างเพศ 2. รัฐเข้ามาควบคุมดูแลแหล่งอบายมุข เพื่อมิให้เป็นการมอมเมาประชาชน 3. สร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ มีความเกรงกลัว

(ประยุกต์โดยผู้วิจัย)

2.2.4 วงจรของความรุนแรง

ผู้วิจัยเชื่อว่าวงจรของความรุนแรงสามารถใช้ตอบคำถามที่ว่า เหตุใดสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นแฟน ภรรยา ไม่ได้เลิก หรือ หย่าขาดจากคู่ของตนเองไป แม้ว่าจะถูกกระทำความรุนแรงเพียงใดก็ตาม รายละเอียดวงจรของความรุนแรงได้มีการหยิบยกมากล่าวถึงในหนังสือหลายเล่มด้วยกัน แต่จากหนังสือ ผู้หญิงกับความรุนแรงของ คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรี สภาสังคมสงเคราะห์³⁷ ได้กล่าวถึงวงจรแห่งความรุนแรง (Cycle of Violence) โดยนำงานวิจัยของ Walker's ที่ศึกษาผู้หญิง 400 คน ที่ถูกทำร้าย มาอธิบายแบ่งเป็น 3 ระยะ ของความรุนแรง มีรายละเอียดดังนี้

1) ระยะเริ่มตึงเครียด (Tension Building Stage) ในชีวิตคู่ จะมีความตึงเครียดเกิดขึ้น หากมีแรงกดดัน อาจจะมีการตำหนิ ทะเลาะเบาะแว้ง หรือการทำร้ายร่างกายเล็ก ๆ น้อย ๆ เกิดขึ้น

2) ระยะของการเริ่มทำร้าย (Acute Battering Stage) เป็นระยะที่เกิดความตึงเครียดมากขึ้น ผู้กระทำ จะไม่สามารถยับยั้ง หรือควบคุมการกระทำของตัวเองได้ และทำให้ผู้ถูกกระทำเกิดอาการบาดเจ็บรุนแรง ระหว่างนั้นเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกไป (depersonalize) แต่สามารถจดจำรายละเอียดของเหตุการณ์ได้ ทั้งคู่จะอยู่ในช่วงชะงักงัน (shock)

3) ระยะต็มน้ำผึ้งพระจันทร์ (Honeymoon Stage) เป็นระยะที่ทั้งคู่แสดงความรักและอ่อนโยนต่อกัน ผู้กระทำสำนึกผิด และสัญญาว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์นี้อีก และเหยื่อก็เชื่อมั่นในคำสัญญาบางคนถอนแฉความ ไม่ดำเนินคดีต่อ หากเหยื่อไม่ได้รับการช่วยเหลือ วงจรนี้จะดำเนินต่อไปด้วยตัวเอง จนกระทั่งเกิดความตึงเครียดก่อตัวขึ้นอีกครั้ง จนสุดท้ายเหยื่อขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เพราะเชื่อว่าถูกต้องแล้วที่จะถูกทำร้ายถูกกระทำความ

³⁷เบญจพร ปัญญา, "วงจรของความรุนแรง", ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง, กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, 2546. หน้า 13.

รุนแรง เพราะตัวเหยื่อเป็นคนไม่ดี จึงต้องถูกลงโทษ เกิดอาการซึมเศร้า ลึ้นหวัง (immobilization)

โดยส่วนมาก ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง มักไม่ยอมเลิกรา หากย้ายออกจากบ้านมาแล้ว บางครั้งจะย้อนกลับไปอยู่กับผู้ที่กระทำความรุนแรง จุดสำคัญมาจากผลพวงของระยะดื่มน้ำผึ้ง พระจันทร์ (Honeymoon Stage) เพราะเป็นระยะที่ผู้กระทำความรุนแรงแสดงความรู้สึกสำนึกผิด และสัญญาว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก สิ่งนี้ทำให้เหยื่อเชื่อมั่นในคำสัญญา ส่งผลให้เหยื่อไม่ หลุดจากวงจรความรุนแรง เมื่อเป็นเช่นนี้ วงจรดังกล่าวอาจกลับเข้าสู่ระยะตึงเครียด และเริ่มทำร้าย ร่างกายได้อีกในที่สุด และเมื่อสตรีถูกกระทำอย่างซ้ำ ๆ หลายครั้งมีความเป็นไปได้ที่เหยื่อที่เป็นสตรี อาจจะกระทำความรุนแรงเพื่อตอบโต้กลับ จนสามเ็นอันตรายถึงชีวิตได้

2.2.5 ผลกระทบของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(ก) จากหนังสือ การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบ 4 ปัญหาหลักของ OSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม: การ ประเมินและบำบัดฟื้นฟู สำหรับบุคลากรสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล³⁸ ได้กล่าวถึง ผลกระทบความรุนแรง ดังนี้

1) ผลกระทบทางร่างกาย ได้แก่ อาการบาดเจ็บ ฟกช้ำ อวัยวะภายในฉีกขาด โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ การแท้งที่ไม่ปลอดภัย รวมถึงความพิการ และการเสียชีวิต

2) ผลกระทบทางด้านจิตใจ ได้แก่ เกิดบาดแผลทางจิตใจ (psychological trauma) ลึ้นหวัง สูญเสียความมั่นใจ เกิดโรคเครียดภายหลังเหตุการณ์รุนแรง (Post-Traumatic Stress Disorder:PTSD) และอาจกลายเป็นบุคคลที่กระทำความรุนแรงต่อ บุคคลอื่นได้

3) ผลกระทบทางสังคม ได้แก่ ระบายเพื่อนบ้าน ครอบครัวแตกแยก มีผลต่อ เศรษฐกิจของครอบครัว

(ข) จากหนังสือ 100 (ร้อย) เรื่อง รักรุนแรง³⁹ ได้กล่าวถึงผู้หญิงที่ถูกทำร้ายสร้างให้เกิดโรค ทางภาวะจิตใจ เรียกว่า PTSD หรือ Post-Traumatic Stress Disorder จะมีอาการวิตกกังวลเป็น ประจำวานอนฝันร้าย หากมีอาการมาก จะหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตายหรือตอบโต้สามเ็นจนถึงกับ พลิ้งมือฆ่าได้ ผลของความรุนแรงก่อให้เกิดภาวะกับสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านค่าใช้จ่ายเพื่อพยาบาล รักษา หรือสวัสดิการของรัฐและเอกชนที่ต้องช่วยเหลือผู้ได้รับผลจากความรุนแรงดังกล่าว โดยถือว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากอาชญากรรมอื่นตรงที่มักจะมี เกิดภายใต้หลังคาบ้านที่บุคคลทั่วไปจะมองว่าเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อมีความ รุนแรงเกิดขึ้น คนในครอบครัวมักไม่ต้องการให้เรื่องลุกลามใหญ่โต จึงได้ปกปิดเอาไว้ ผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงจึงเป็นฝ่ายที่จะต้องอดทน กล้าก่ลืนและรับผลกระทบของความรุนแรงต่อไป โดยมีความ เชื่อที่ว่า “ความรุนแรงในบ้านเป็นเรื่องส่วนตัว และเป็นปกติธรรมดา” ซึ่งสิ่งนี้จะทำให้สตรีที่ถูก กระทำด้วยความรุนแรง ถูกละเลยจากสังคม ผลกระทบของความรุนแรงนี้ แบ่งแยกได้เป็น

³⁸ กรมสุขภาพจิต, การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบ 4 ปัญหาหลักของ OSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม: การประเมินและบำบัดฟื้นฟู สำหรับบุคลากรสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, กรุงเทพฯ:กรมสุขภาพจิต, 2556, หน้า 34-35.

³⁹ รณชัย คงสกนธ์, 100 (ร้อย) เรื่องรัก...รุนแรง, หน้า 23, 109-110.

ผลกระทบต่อสตรีผู้ถูกรักษา มีดังนี้

1. หญิงที่ถูกทำร้ายร่างกาย และทางเพศ อาจได้รับบาดเจ็บ พิการ หรือถึงแก่ชีวิต สตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศอาจตั้งครรภโดยไม่พึงประสงค์ นำไปสู่ปัญหาการทำแท้ง มีบุตรโดยไม่พร้อม ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กลายเป็นภาวะให้สังคมต่อไป

2. หญิงที่ถูกทำทารุณกรรมจะมีผลกระทบทางด้านจิตใจ คือสูญเสียความมั่นใจ อับอาย กลัวสังคมไม่ยอมรับ มีความกดดัน เครียด หวาดผวา สูญเสียคุณค่าความเป็นมนุษย์ บางรายมีอาการทางจิต เสียสติ หากถูกรักษาซ้ำ ๆ

ผลกระทบต่อครอบครัว มีดังนี้

1. ไม่สามารถทำหน้าที่สมาชิกในครอบครัวได้ เพราะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวถูกทำลายลง เกิดความห่างเหิน ขาดความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจในครอบครัว

2. เกิดการหย่าร้างมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อลูกที่ไม่มีผู้ดูแล ขาดความอบอุ่น อาจกลายเป็นเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว แปรปลกแยก เรียกร้องความสนใจ ติดเพื่อน และอาจมีปัญหา ยาเสพติดตามมา

ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม มีดังนี้

1. สังคมไทยจะไม่ปลอดภัยต่อสตรีและเด็ก

2. ครอบครัวเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อเกิดความรุนแรงจึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสภาพแวดล้อม

3. ปัญหาสังคมจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากครอบครัวไม่สามารถรวมตัวเป็นพลังให้ชุมชน หรือทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

4. ปัญหาความรุนแรงต่อสตรีจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของสตรี และกระทบต่อการพัฒนาความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ และเป็นการทำลายเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาคและสงบสุข

(ค) จากหนังสือ The Battered Woman Syndrome โดย Lenore E. Waker⁴⁰ ได้กล่าวถึงความหมายของ Battered Woman Syndrome ว่าการที่ครอบครัวมีความรุนแรงสามารถสร้างให้เกิดผลกระทบทางจิตใจได้ โดยผลกระทบดังกล่าวเรียกว่า "Battered Woman Syndrome: BWS" หรือภาวะตื่นเครียดของสตรีหลังจากเกิดการทารุณกรรม โดย Lenore E. Waker ได้ศึกษาวิจัยว่า กลุ่มสัญญาณทางจิตและกลุ่มอาการของโรค BWS นั้นมีหรือไม่ ซึ่งกลุ่มสตรีที่มีความตื่นเครียดสามารถระบุได้จาก 7 ปัจจัย คือ

1) ได้รับการกระทำให้เกิดภาวะบอบซ้ำทางจิตใจซ้ำ ๆ (Reexperiencing the trauma events intrusively)

2) ได้รับการช่วยเหลือและมีความกังวลใจสูง (High levels of arousal and anxiety)

3) เกิดความรู้สึกลึกลับเลื่อง และสร้างให้เกิดความชินชาสูง (High levels of avoidane and numbing of emotions)

⁴⁰Lenore E.A. Walker, The Battered Women Syndrome Fourth Edition(NewYork: Springer Publishing Company,2017). page 49.

- 4) มีความยากลำบากทางด้านการรับรู้ (Cognitive difficulties)
- 5) เกิดความแตกแยกในความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Disruption in interpersonal relationships)
- 6) มีปัญหาด้านสุขภาพกายและรูปลักษณ์ทางกาย (Physical health and body image problems)
- 7) ปัญหาทางด้านเพศและความสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual and intimacy issues)

ซึ่งปัจจัย 4 ตัวแรกเป็นปัจจัยสำหรับการวินิจฉัยทางการแพทย์ของอาการเครียดหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ (Posttraumatic Stress Disorder : PTSD) จึงอาจกล่าวได้ว่า BWS เป็นอาการย่อยของ อาการเครียดหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ และสามปัจจัยต่อมาเกิดจากการศึกษาวิจัย โดยตัวแบบที่ใช้ระบุกลุ่มอาการ BWS จากข้อมูลที่ได้รับรวมถึงเรื่อง วัยเด็ก และสถานการณ์ก่อนเกิดเหตุการณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับความรุนแรงและความถี่ของการถูกทำร้าย และสร้างให้เกิดปัจจัยทั้ง 7 ในบุคคล

ผลกระทบของสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงจะนำมาใช้ในการสอบถามเหยื่อที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่ว่าจะเป็น อาการบาดเจ็บทางร่างกาย และอาการบาดเจ็บทางจิตใจอาทิ PTSD หรือ BWS ซึ่งเป็นอาการของเหยื่อที่ถูกกระทำรุนแรงมีผลกระทบเล็กน้อยเพียงไรเพื่อตอบปัญหาที่ได้จากผลกระทบจากความรุนแรง และพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ มีส่วนช่วยเหลือบรรเทาและเยียวยาอาการดังกล่าวของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือไม่ อย่างไร

2.2.6 แนวทางการช่วยเหลือดูแลเยียวยาสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

จากหนังสือ ผู้หญิงกับความรุนแรง ของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรี สภาสังคมสงเคราะห์⁴¹ ได้แบ่งความช่วยเหลือออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 (การให้การปรึกษาระยะวิกฤติ) เป็นระยะการประเมินปัญหาเร่งด่วน เช่นอาการบาดเจ็บ ให้คำปรึกษาเรื่องโรคเอดส์ และการตั้งครร์ภ์ มีการให้ยาป้องกัน โดยเฉพาะผู้ที่มาโรงพยาบาลภายใน 72 ชั่วโมง หลังเกิดเหตุการณ์ ประเมินภาวะเสี่ยง (risk assessment) ของอาการโรคจิต ความคิดฆ่าตัวตาย และพยายามฆ่าตัวตาย

2. ระยะที่ 2 (การให้การปรึกษาระยะเร่งด่วน) เป็นระยะประเมินปัญหาด่วน เช่น ภาวะซึมเศร้า ฆ่าตัวตาย อาการของโรค PTSD รวมทั้งประเมินการตั้งครร์ภ์ ประเมินความเสี่ยงในการถูกทำร้ายซ้ำ และการป้องกันการถูกทำร้ายซ้ำ

3. ระยะที่ 3 (การให้การปรึกษาระยะยาว) เป็นระยะให้คำปรึกษาทั่วไป ไม่เร่งด่วน มีการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การหาข้อดีในตัวเอง มองหาแหล่งช่วยเหลืออื่น ๆ หน้าที่การงาน การตัดสินใจเรื่องอื่น ๆ ในการดำเนินชีวิต

สุวณี รักธรรม⁴² ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงด้านการรักษาพยาบาลไว้ในหนังสือ ผู้หญิงกับความรุนแรง ของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรี สภาสังคมสงเคราะห์ฯ ว่า

⁴¹ เบญจพร ปัญญา, "วงจรของความรุนแรง". ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง, หน้า 14-15.

⁴² สุวณี รักธรรม. การช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงด้านการรักษาพยาบาล. ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, 2546. หน้า 16-18

สถานพยาบาลของรัฐมีการจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่สตรีและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงอย่างครบวงจร ชื่อว่า “One Stop Crisis Center” (OSCC) เพื่อให้การรักษาร่างกาย และจิตใจ รวมถึงการฟื้นฟูสภาพให้เป็นปกติ ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม มีการติดตามประเมินผล โดยบุคลากรสาธารณสุขที่ผ่านการอบรมเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ควรให้ความช่วยเหลือสตรีในด้านการแพทย์และการสาธารณสุข เช่น การเก็บวัตถุพยานทาง การแพทย์ การตรวจรักษา และฟื้นฟูร่างกายจิตใจด้านกฎหมาย เพื่อให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมี สิทธิได้รับความคุ้มครองสวัสดิภาพผู้กระทำความรุนแรงควรได้รับการแทรกแซงด้วยกระบวนการด้าน กฎหมาย โดยให้ผู้กระทำความรุนแรงได้รับการเยียวยา เช่นจากยาเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์โรค ซึมเศร้า โรคหลงผิด เป็นต้น ผ่านทางการบังคับใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 ด้านสวัสดิภาพและคุ้มครองความปลอดภัย โดยผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงควร ได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือผ่านทางที่พักพิงชั่วคราว การหางานหรือฝึกอาชีพ

เพื่อทราบว่าประเทศไทยมีแนวทางการช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และ แนวทางดังกล่าวได้ประสานกับแนวนโยบายของรัฐหรือไม่ในส่วนกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่ประกอบ ไปด้วยกระทรวงสาธารณสุข ที่ดูแลการบาดเจ็บของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และสำนักงานตำรวจ แห่งชาติที่ดูแลคดีความที่มีการฟ้องร้อง เพื่อให้กลไกดังกล่าวจะถูกออกแบบมาเพื่อให้สตรีได้รับ ประโยชน์สูงสุดแท้จริง

2.2.7 แนวทางการป้องกันสตรีไม่ให้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

2.2.7.1 เพื่อมิให้สตรีต้องตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ในการสัมมนาเรื่อง “เวที ความคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับความรุนแรงที่เกิดแก่ ผู้หญิง” เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2542⁴³ ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข 12 ข้อ ดังนี้

1) การมีกฎหมายบังคับให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัด ฟื้นฟู เปลี่ยนพฤติกรรม ใหม่ เพื่อกลับเข้าไปอยู่ในครอบครัวได้ โดยปราศจากอันตราย

2) ระบบกระบวนการยุติธรรม จัดให้มีศาลชำนาญเฉพาะคดีความรุนแรงต่อผู้หญิง และเด็ก และต้องมีช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว (fast track) เพื่อให้ผู้หญิงที่เสียหายสามารถ เรียกร้องขอรับสิทธิในการคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก โดยไม่อับอาย

3) จัดตั้งหน่วยงานอิสระที่เป็นกลาง เพื่อคอยช่วยปรับปรุงกฎหมาย และแก้ไข กฎหมายใหม่เพื่อคุ้มครองสตรีจากความรุนแรง และเป็นหน่วยงานที่ช่วยเผยแพร่กฎหมาย ใหม่ให้ผู้บังคับใช้กฎหมายเข้าใจ โดยให้กฎหมายครอบคลุมในทุกมิติ อาทิ ในเรื่อง การร่วม เพศวิถีการ กฎหมายสถานบริการ สื่อลามก และวัตถุลามก เป็นต้น

4) สร้างการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนทางความคิดและทัศนคติที่มีต่อบทบาทหญิง ชายให้ถูกต้อง โดยเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว ให้เด็กตระหนักถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ

⁴³รัฐบาลนิวซีแลนด์ สถาบันกฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น และสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, กระบวนการยุติธรรมกับความรุนแรงที่เกิดแก่ผู้หญิง: รายงานการสัมมนาทางวิชาการใน โครงการเวทีความคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย วันที่ 17 กันยายน 2542 โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพฯ, หน้า 5-6.

5) หากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรง ให้เจ้าพนักงานตำรวจใช้พิจารณาอนุญาตในการ ปราบ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ผู้กระทำให้เกิดความเกรงกลัวและกระทำผิดซ้ำอีก

6) นำระบบชะลอการฟ้อง มาใช้ในคดีความรุนแรงต่อสตรี โดยมีเงื่อนไขเช่นเดียวกับระบบคุมประพฤติ และนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้แทนการพิพากษาจำคุก

7) จัดโอกาสทางการศึกษาให้หญิงชายได้รับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การศึกษาจะช่วยยกระดับจิตสำนึกเกี่ยวกับบทบาทชายหญิงได้อีกทางหนึ่ง

8) ชุมชนในสังคม ควรมีบทบาทในการช่วยกันสอดส่อง และเฝ้าระวังมิให้เกิดการกระทำความรุนแรง เพื่อเป็นหูเป็นตาให้กับตำรวจได้

9) ความรุนแรงที่เป็นการล่วงเกินทางเพศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ควรขยายขอบเขตให้ครอบคลุมเรื่องการล่วงเกินทางเพศ (sexual harassment) หรือบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการล่วงเกินทางเพศ โดยเฉพาะ

10) คดีล่วงเกินทางเพศ มักไม่มีพยาน หลักฐาน หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ดังนั้น ผู้หญิงที่ตกเป็นผู้เสียหาย ต้องแก้ไขปัญหามีสติในการรวบรวมหลักฐานเพื่อใช้อ้างอิง ในการร้องเรียนไปให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจเหนือขึ้นไป

11) สร้างระบบจัดเก็บข้อมูล ในเรื่องสถิติความรุนแรงของสตรีที่ชัดเจน เพื่อเป็นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐและจัดสรรนโยบาย

12) ตระหนักว่าความรุนแรงทางเพศ เกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้าง และวัฒนธรรม ก่อหนุนให้ความรุนแรงทางตรงที่เกิดแก่ร่างกายยังคงเกิดขึ้นอยู่ ดังนั้น จึงต้องสร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี และสร้างให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิงต่อไป

จากการสัมมนาและได้ให้แนวทางทั้ง 12 แนวทางเอาไว้ ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องดังกล่าวไปมากน้อยเพียงไร เป็นเรื่องที่ควรสอบถามความเห็นจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของสตรี และอยู่กับกรณีของเหยื่อที่ถูกกระทำความรุนแรง การดำเนินการของบุคลากรภาครัฐได้มีส่วนนำข้อคิดเห็นจากนักวิชาการมาวิเคราะห์ ต่อยอด เพื่อดำเนินการหรือไม่ เพื่อจะสร้างนโยบายที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความรุนแรง เป็นสังคมที่ปลอดภัยความรุนแรงได้ในที่สุด

การที่สังคมในยุคปัจจุบันมีความเครียดจากการทำงาน ปัญหาการว่างงาน สังคมไร้ระเบียบ (anomie) ทำให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเกิดความเครียดได้ง่าย แต่การนำความเครียดมาระบายกับคนที่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการพูดด้วยวาจาทำร้ายจิตใจ การทำร้ายร่างกาย หรือกระทำความรุนแรงทางเพศ โดยเฉพาะกับภรรยาเป็นสิ่งที่สร้างความเจ็บปวด และบาดแผลให้กับคนที่ได้ชื่อว่าเป็นคนรัก และเป็นครอบครัวเดียวกัน สิ่งเดียวที่จะสามารถปกป้องให้ผู้ที่อยู่ในครอบครัวได้รับความคุ้มครอง และปลอดภัยจากการกระทำความรุนแรงในทุกรูปแบบคือ การตรากฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิในการมีชีวิตอย่างปลอดภัย และได้รับโอกาสการเข้าถึงการบริการของรัฐในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม ซึ่งการทำงานด้านการตรากฎหมายเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนในประเทศไทยจะประกอบไปด้วยการทำงานของ 3 ฝ่ายด้วยกัน เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน

2.2.7.2 แนวทางป้องกันในมุมมองเชิงอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม

Susan Geason และ Paul R. Wilson ผู้เขียนหนังสือ Crime Prevention Theory and Practice ได้แสดงให้เห็นว่าการป้องกันอาชญากรรมทั้งในผู้ใหญ่และเด็กนั้น แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) การป้องกันเชิงการแก้ไข (Corrective Prevention) เพื่อยกระดับสถานการณ์ภายในสังคมที่อาจสร้างให้เกิดอาชญากรรมได้อาทิ การลดจำนวนคนที่มากเกินไป สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ปรับปรุงพื้นที่สลัม และการสร้างคลินิกสุขภาพ และสถานที่นันทนาการให้ชุมชน
- 2) การป้องกันเชิงการลงโทษ (Punitive Prevention) การให้ตำรวจป้องกันอาชญากรรมผ่านกระบวนการทางกฎหมาย ทนาย ศาล และราชทัณฑ์
- 3) การป้องกันเชิงกลไก (Mechanical Prevention) เน้นในเรื่องกลไกอุปกรณ์เพื่อป้องกันอาชญากรรม เช่น ล็อค ประตู และ ลูกกรง
- 4) การป้องกันเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Prevention) การใช้สภาพแวดล้อม การออกแบบตึก เพื่อลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรม

ซึ่งโดยส่วนมากการป้องกันดังกล่าว ยังสามารถนำมาปรับใช้ในทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (Situation Crime Prevention) โดยเฉพาะการป้องกันเชิงกลไก (Mechanical prevention) และการป้องกันเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental prevention) เพื่อลดโอกาสที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม ลดแรงจูงใจ ยกตัวอย่างเช่น การติดตั้งกล้องอัตโนมัติบนถนน เพื่อให้ผู้ใช้บังคับที่กระทำผิดกฎหมาย เนื่องจากผู้กระทำจะรู้สึกผิดและเสี่ยงที่จะได้รับโทษ

ทั้งนี้ การป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์นั้น โดยพื้นฐานเกิดมาจากทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) นั่นคือ การที่ผู้กระทำมีความผิดมีอิสระที่จะเลือกที่จะกระทำความผิดด้วยตัวเอง และการเลือกที่จะกระทำผิดนั้นเกิดจากการกระทำโต้ตอบภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ แรงจูงใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการคำนวณถึงผลดี และรางวัล มากกว่าจะคำนึงถึงผลที่จะตามมาเมื่อกระทำผิดแล้ว

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) ซึ่งเป็นแนวทางป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อของทฤษฎีอาชญาวิทยาสำนักดั้งเดิม (Classical School) ซึ่งมีแนวคิดว่าการจับกุมจะต้องมีประสิทธิภาพ คือ มีความรวดเร็ว แน่นนอน และสมเหตุสมผลต่อการกระทำความผิดนั้น มีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยใช้บุคลากรทางกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก คือ ตำรวจ เป็นหลัก

ในทางตรงกันข้าม หากมีการใช้ชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรม ยังมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอีกทฤษฎี ชื่อว่า ชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations) ซึ่งสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมกันป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนของตนเอง โดยมีตำรวจเป็นผู้วางแผนสนับสนุนให้คำปรึกษาภายในชุมชน ทั้งนี้ เมื่อใช้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมนั้น จะสามารถนำไปสู่หลักการของยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) และยุติธรรมชุมชน (Community Justice) ได้ เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจภายในสังคม ในลักษณะที่ทุกฝ่ายเป็นผู้ชนะภายหลังจากที่เกิดเหตุ

2.3 มุมมองของบุรุษในฐานะผู้กระทำความรุนแรง

ซูซาน แฮงก์ส (Susan Hanks, Ph.D) ผู้อำนวยการสถาบันครอบครัวและความรุนแรง (Director of the Family and Violence Institute)⁴⁴ ได้กล่าวถึงเรื่องสาเหตุของผู้ชายที่กระทำความรุนแรง มาจากเรื่องชีววิทยา (biological) เนื่องมาจากความแตกต่างของบุรุษและสตรี และมนุษย์ทุกคนสามารถที่จะกระทำความรุนแรงได้ และไม่ใช่ผู้ชายทุกคนที่เป็นผู้กระทำความรุนแรง มีผู้ชายบางประเทศเท่านั้นที่กระทำความรุนแรง ผู้ชายกระทำความรุนแรงต่อคู่ของเขาเพราะความกลัวว่าจะเสียคู่ของเขาไป บางคนกลัวการปฏิเสธ หรือ บางคนได้รับสารเสพติดหรือติดเหล้า เป็นสาเหตุแห่งการกระทำความรุนแรงเช่นกัน หลายต่อหลายครั้ง สังคมมิได้เข้าไปแทรกแซงการที่ผู้ชายกระทำความรุนแรงต่อสตรีในครัวเรือนของตนเอง รวมไปถึงการที่สังคมอนุญาตให้ผู้ชายเหล่านี้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่นในครอบครัวได้ เรื่องการยินยอมโดยสังคมนั้นกระทำผ่านการมิได้ตรากฎหมายแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงต่อสมาชิกในครอบครัวนั้นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ซึ่งการกระทำความรุนแรงนั้นไม่ใช่จำกัดเพียงเฉพาะคนแปลกหน้ากระทำต่อกัน จะต้องหมายถึงการกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวสามารถดำเนินการให้เป็นเรื่องผิดกฎหมายได้

John G. Taylor ได้เขียนบทความ Behind the Veil: Inside the Mind of Men “That Abuse” โดยกล่าวถึงบุคลิกลักษณะของกลุ่มบุรุษที่กระทำความรุนแรง (Profile of an Abuser/Batterer) จำนวน 5 ลักษณะ ดังนี้ 1) พวกขี้หึง (Jealousy) ผู้ชายประเภทดังกล่าวมักจะตั้งคำถามกับผู้หญิงอยู่ตลอดเวลาว่าอยู่ที่ไหน และจะหึงเมื่อรู้ว่าผู้หญิงของเขาไม่ใช้เวลาร่วมกับเขามากเท่าที่ควร 2) พฤติกรรมชอบควบคุม (Controlling behavior) เป็นกลุ่มที่เหยื่อความรุนแรงไม่สามารถไปทำงานได้ หรือออกจากบ้าน หรืออาบน้ำ หากไม่ได้ขออนุญาตเสียก่อน 3) พวกโดดเดี่ยว (Isolation) กลุ่มดังกล่าวต้องการให้คู่ของเขาย้ายออกจากบ้าน ไม่ต้องการให้คบหาสมาคมกับครอบครัวหรือเพื่อนของเธอ และต้องการให้เธอพึ่งพาเขาเพียงคนเดียว 4) บังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยที่ฝ่ายหญิงไม่ต้องการ (Forces her to have sex against her will) อาทิ บังคับให้มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน หรือบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยขณะที่เธอต้องการพัก 5) ไม่ยึดหยุ่นต่อเรื่องบทบาทของเพศสภาพ (Holds very rigid gender roles) กลุ่มดังกล่าวเชื่อว่าบทบาทของสตรีคือการดูแล ซึ่งผู้ชายเปรียบเสมือนพระราชอาของปราสาท (King of the castle) ซึ่งหากมองในมุมมองด้านจิตวิทยา เป็นกลุ่มอาการของโรค 3 ชนิด คือ 1) โรคบุคลิกภาพผิดปกติแบบต่อต้านสังคม (Antisocial Personality Disorder) กลุ่มดังกล่าวมักจะหลอกลวงกล่าวคำโกหกอยู่เสมอ เพื่อให้เขาได้รับความพึงพอใจ และได้ในสิ่งที่ต้องการ 2) โรคบุคลิกภาพผิดปกติแบบก้ำกึ่ง (Borderline Personality Disorder) เป็นกลุ่มที่มีภาวะสุขภาพจิตรุนแรง ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์ที่แปรปรวน มีความเครียดไม่สามารถคบกับผู้อื่นได้ 3) โรคหลงตัวเอง (Narcissistic Personality Disorder) กลุ่มดังกล่าวคิดว่าตัวเองสำคัญที่สุดเป็นบุคคลที่ต้องการมีอำนาจ ไม่ยอมรับความผิดของตัวเอง มักแสดง

⁴⁴Susan Hanks, No Safe Place: Violence against Women [online], 27 June 2018. Available from: <http://www.pbs.org/kued/nosafeplace/interv/hanks.html>

พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง อ่อนไหวง่าย มักพุ่มพวยเสียใจเกินเหตุในฐานะนักจิตวิทยาแพทย์เลอร์ได้กล่าวว่า จากการรักษาชายที่กระทำความรุนแรงต่อคู่ของเขา แสดงให้เห็นว่าชายกลุ่มดังกล่าวคิดว่าตนเองไม่ได้เป็นโรคที่ต้องการการรักษา ดังนั้นสิ่งเดียวที่คู่ของกลุ่มคนเหล่านี้จะนำพวกเขามารับรักษาได้คือการโทรแจ้งตำรวจ หรือ ให้ศาลเป็นผู้ตัดสินให้ได้รับการรักษาเยียวยาทางจิต หรือการชู้ว่าจะทิ้งพวกเขาไป แต่ทั้งนี้ขอให้ระวังในเรื่องการเป็นเหยื่อที่รุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมีโอกาสสูงที่ผู้ถูกรักษาด้วยความรุนแรงจะถูกฆ่าเมื่อพวกเขาต้องการจะทิ้งคู่ที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงไป ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่สตรีเหล่านั้นยังทนอยู่กับชายที่ทำร้ายตนเองในครอบครัวต่อไป

Sally Cheney เขียนหนังสือ Crime Against Women ปี 2545 ได้กล่าวถึงสาเหตุของผู้ที่กระทำความรุนแรง หรือสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะกระทำความรุนแรงได้ ดังนี้ 1) มีการเลี้ยงดู หรือมีประวัติอยู่ในครอบครัวที่กระทำความรุนแรงมาก่อน 2) มักจะใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา มีปฏิกริยารุนแรงหรือหงุดหงิดในเรื่องเล็กน้อย มีการต่อแย้ง โยนข้าวของ หรือแสดงพฤติกรรมโหดร้ายต่อสัตว์ (หนังสือบางเล่มบอกว่ารวมถึงแสดงพฤติกรรมโหดร้ายกับเด็ก) 3) ใช้สิ่งเสพติด หรือติดเหล้า 4) ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง บางครั้งต้องปกป้องความเป็นบุรุษด้วยการแสดงออกว่าเข้มแข็ง 5) ฝังใจต่อมุมมองของชนบในเรื่องบทบาทของบุรุษและสตรีในสังคม 6) มีความหึงหวงภรรยาและแฟน จากครอบครัวและเพื่อนของเธอ 7) ชอบเล่นปืน มีด หรือวัตถุมีคมที่สามารถเอาชีวิตได้ และมีการข่มขู่ว่าจะใช้วัตถุเหล่านี้ในการทำร้ายผู้อื่น 8) โกรธง่ายเมื่อภรรยาหรือแฟนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือไม่เข้าร่วมในสิ่งที่เขาต้องการ 9) มีความแปรปรวนทางอารมณ์สูง ไม่ว่าจะป็นอารมณ์ดีหรือหวั่นไหวซึมเศร้า 10) ทำให้ภรรยาหรือแฟนซึมซับความกลัวและอับอายเมื่อเขาโกรธ 11) ทำร้ายผู้หญิงที่เขาเดทด้วย

หนังสือดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เพื่อการรักษาไว้ซึ่งอำนาจและการควบคุม (power and control) มีฝ่ายที่ควบคุม (dominance) และฝ่ายที่อยู่ใต้การควบคุมนั้น (subordination) ซึ่งในมิติบทบาทของหญิงและชาย แสดงให้เห็นว่าความเป็นผู้ชายและความเป็นผู้หญิงนั้น ได้รับการนิยามโดยกลุ่มที่มีอำนาจและไม่มีอำนาจ (powerful and powerless)

จาก The National Domestic Violence Hotline⁴⁵ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวนั้น เกิดขึ้นมาจากความต้องการที่จะได้รับ หรือยังคงรักษาไว้ซึ่งอำนาจและการควบคุมต่อคู่รัก/คู่สมรส (intimate partner) ของผู้กระทำความรุนแรง ผู้ที่กระทำความรุนแรงเชื่อว่าพวกเขามีสิทธิที่จะควบคุม และจำกัด คู่ของพวกเขา รวมถึงพวกเขาเองกลับมีความสุขที่ได้ใช้อำนาจเหนือคู่รัก/คู่สมรสของตนเอง พวกเขามักคิดว่าความรู้สึก ความต้องการของพวกเขาเองเป็นสิ่งที่สำคัญในความสัมพันธ์ ดังนั้นเขาจึงใช้วิธีการกระทำความรุนแรง เพื่อลดระดับ

⁴⁵The National Domestic Violence Hot Line, Why Do People Abuse? [online], 20 June 2018. Available from: <http://www.thehotline.org/is-this-abuse/why-do-people-abuse/>

ความเท่าเทียมกัน และต้องการทำให้คู่รัก/คู่สมรสของพวกเขารู้สึกด้อยคุณค่าลง และต้องการได้รับความเคารพในความสัมพันธ์

จากบทความของศูนย์สายฉุกเฉินเรื่องความรุนแรงในครอบครัวแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่าทุกคนสามารถเป็นเหยื่อความรุนแรงได้ เพราะความรุนแรงเกิดขึ้นโดยไม่แบ่งว่าคุณ คือ เพศอะไร อายุเท่าไร เพศวิถีเป็นอย่างไร (sexual orientation) เชื้อชาติใด มีสถานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร ทั้งนี้มีหลายครั้งที่สตรีเกิดความสับสน และไม่แน่ใจว่าการกระทำความรุนแรงนั้นเป็นสิ่งสมควรหรือไม่ ในครอบครัว ซึ่งบทความได้แสดงให้เห็นว่า การกระทำความรุนแรงมิใช่สิ่งที่จะต้องยอมรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว (you are never responsible for your partner's abusive actions) การเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงเป็นทางเลือก มันเป็นกลยุทธ์ทางพฤติกรรมของผู้ที่กระทำความรุนแรงใช้เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการอำนาจ ซึ่งทุกคนไม่ควรถูกกระทำ ความรุนแรง (no one ever deserves to be abused)

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ทฤษฎีที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับสตรีและความรุนแรงในครอบครัวและเกี่ยวข้องกับการวิจัยชิ้นนี้ มีทฤษฎีที่สำคัญทั้งสิ้น 3 ทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist theory) 2) ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory: RCT) และ 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory) กล่าวถึงเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สตรีต้องออกมาเรียกร้องให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย มุมมองของสตรีนิยม เป็นปัญหาสังคมเชิงโครงสร้าง เกิดจากความลำเอียง การเลือกปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ แนวคิดของกลุ่มนี้คือต้องการให้มีการปฏิรูปกฎหมายที่สร้างให้เกิดความลำเอียงทางเพศ ทฤษฎีสตรีนิยมแสดงให้เห็นถึงสาเหตุใหญ่ของปัญหาที่เรื้อรังภายในสังคมต่าง ๆ เป็นแนวคิดที่ฝังรากลึกในแต่ละบุคคล ในครอบครัวซึ่งรื้อถอนได้ยากมากที่สุด ในสังคมปิตาธิปไตย (patriarchy) เนื่องจากเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติจนเป็นปกติวิสัย เป็นประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา แม้แต่สตรีเองอาจยอมรับความคิดดังกล่าวโดยไม่รู้ตัวว่าเป็นเรื่องของการลิดรอนสิทธิของตนเอง ซึ่งโดยเบื้องลึกนั้นมีผลลัพธ์ที่บุรุษเพศได้รับอภิสิทธิ์ (privilege) มากกว่าสตรีเพศ ในหลายปัจจัย หากกล่าวถึงมิติสตรีในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวแล้ว อาจกล่าวได้ว่าสตรีหลายกลุ่มเชื่อว่า การยอมรับปัญหาในเรื่องของความรุนแรง รวมถึงการยอมสามี อดทน แม้ว่าจะเจ็บปวดเพียงไร เพื่อลูก และเพื่อให้ยังคงสถานะของความเป็นครอบครัวเอาไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่พึงกระทำตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีมา

ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory: RCT) เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากในวงวิชาการ มีการกล่าวถึงทฤษฎีดังกล่าวทั้งในสายเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น จากมุมมองของอาชญาวิทยา ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลอยู่ในสำนักคลาสสิก เนื่องจากทฤษฎีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเจตจำนงเสรี

(Free Will) เพราะเชื่อว่ามนุษย์ใช้เหตุผล (Rational) ในการตัดสินใจที่จะกระทำการใด ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของตนเองตามแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งตรงกับแนวคิดการกระทำที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น โดยส่วนมากที่เป็นบุรุษ หรือสามี ที่ต้องการทำร้ายภรรยา หรือบุคคลในครอบครัว เนื่องจากต้องการกำราบให้อยู่ในอภินิหาร และบุคคลดังกล่าวอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี ด้วยความเป็นหัวหน้าครอบครัว ที่มีสิทธิและอำนาจในการกระทำที่รุนแรงได้โดยไม่ผิด นอกจากนี้ จากการศึกษาในอดีตไม่มีกฎหมายมาจัดการกับบุคคลที่กระทำด้วยความรุนแรง ผู้กระทำความรุนแรงจึงเลือกที่จะกระทำความรุนแรงโดยคำนึงถึงเหตุและผลดังกล่าว

สิ่งนี้สร้างให้เกิดการกระทำด้วยความรุนแรงภายในครอบครัวต่อมา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นงานวิจัยของ Albert Bandura เรื่อง **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)** เป็นส่วนที่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดพฤติกรรมความรุนแรงจึงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ภายในสังคม เนื่องจากวงจรการกระทำที่รุนแรงดังกล่าว เกิดขึ้นได้จากพฤติกรรมที่เลียนแบบ อาทิ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่กระทำความรุนแรง มักจะมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบ พฤติกรรมความรุนแรงที่ตนเองได้รับ เมื่อเขาเติบโตขึ้นและมีครอบครัว สิ่งเหล่านี้มีผลอาจทำให้เกิดครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงขึ้นได้

ทั้งนี้ผู้วิจัย ขอเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเรื่องความรุนแรงเพิ่มเติมจากหนังสือ ความรุนแรงต่อสตรี : บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัย ซึ่งนันทนา ธนาโนวรรณ ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง (theoretical framework) โดยแบ่งทฤษฎีออกได้ 3 ประเภท⁴⁶ ดังนี้

2.4.1 ทฤษฎีระดับจุลภาค (Micro - Oriented theories) ประกอบไปด้วย

(1) **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory: SLT)** สร้างขึ้นโดยอัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่อธิบายว่า การใช้ความรุนแรงเป็นพฤติกรรมที่สามารถเรียนรู้และส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นได้ (the intergenerational transmission of violence) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า ผู้ชายที่เคยได้รับหรือพบเห็นความรุนแรงในวัยเด็กมีความเสี่ยงที่จะใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสเพิ่มขึ้น 2 เท่า ส่วนผู้หญิงที่เคยได้รับความรุนแรงในวัยเด็กมีความเสี่ยงที่จะได้รับความรุนแรงเพิ่มขึ้น 1.5 เท่า เด็กสามารถเรียนรู้ความรุนแรงได้ผ่านทางครอบครัว วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมในสังคม รวมไปถึงสื่อประเภทต่าง ๆ และเด็กสามารถเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวได้โดยไม่รู้ตัว ในปัจจุบันเด็กสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายมากขึ้น สื่อจึงมีส่วนในการเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดพฤติกรรมความรุนแรงที่ไม่เหมาะสมกับเด็กได้มากกว่าแหล่งอื่น ๆ

(2) **แนวคิดด้านชีวภาพ (Biological Perspectives)** เป็นแนวคิดที่อธิบายสาเหตุความรุนแรงเกี่ยวข้องกับระบบประสาท (neurotransmitters) เนื่องจากธรรมชาติกำหนดให้เพศชายมีหน้าที่ในการขยายเผ่าพันธุ์ (reproduce) และเพศหญิงมีหน้าที่ในการรักษาเผ่าพันธุ์

⁴⁶นันทนา ธนาโนวรรณ, ความรุนแรงต่อสตรี: บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัย, หน้า 18-27.

(nurture) ดังนั้นการทำหน้าที่สืบพันธุ์จึงเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเกิดเป็นเพศชาย กรณีดังกล่าวเห็นได้ชัดจากการข่มขืน (รวมทั้งข่มขืนภรรยาตัวเอง) เป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศชายที่เรียกว่าฮอร์โมนก้าวร้าว (aggressive hormone) แนวคิดนี้สอดคล้องในเรื่องความรุนแรงต่อสตรีที่ว่าผู้กระทำมักเป็นชาย แต่ตัวอย่างการศึกษาวิจัยยังมีกลุ่มตัวอย่างที่น้อยดังนั้นจึงไม่อาจหาข้อสรุปได้ว่า ตัวส่งกระแสประสาท และฮอร์โมนเพศชายเป็นสาเหตุที่ทำให้ชายกระทำความรุนแรงต่อสตรีได้หรือไม่

(3) แนวคิดทางด้านจิตใจ (Psychological Perspective) แนวคิดนี้อธิบายว่าสาเหตุของความรุนแรงมีความเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและความผิดปกติทางจิตของผู้กระทำความรุนแรง บุคคลเหล่านี้มักมีบุคลิกภาพแปรปรวน (borderline personality) มีภาวะซึมเศร้า (depressive symptoms) รู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย (low self-esteem) ซื่อจรรย์ยา (extremely jealous) และมีพฤติกรรมก้าวร้าว (hostility) แนวคิดนี้กล่าวถึงการสูญเสียอำนาจของผู้ชายซึ่งจะแสดงอำนาจของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย ทางเพศ และทางจิตใจ การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการระบายออกของความรู้สึกขาดการได้รับความช่วยเหลือ แต่แนวคิดนี้มีข้อจำกัดในเรื่องการมองข้ามองค์ประกอบอื่น ๆ ทางสังคม เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม เป็นต้น

(4) ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) กล่าวถึงเรื่องพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุตรมากที่สุด โดยเฉพาะในวัยเด็กจนถึงอายุ 5-6 ปี เนื่องจากเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด หากพ่อแม่ไม่ทำหน้าที่ หรือแสดงบทบาทที่ดีให้ลูกได้รับรู้ ลูกอาจขาดความมั่นคงทางกายและใจ จนสามารถแสดงพฤติกรรมรุนแรงได้ อย่างไรก็ตามทฤษฎีดังกล่าวไม่อาจใช้ได้กับเด็กที่กำพร้าหรือในสถานสงเคราะห์ ว่าไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเด็กใช้ความรุนแรงเสมอไป

(5) ทฤษฎีทรัพยากร (ReAvailable from Theory) กล่าวถึงการรักษาอำนาจในการหาทรัพยากรในครอบครัว สามภรรยาต้องมีบทบาทที่ถ่วงดุลอำนาจกัน หากสามีมีรายได้ที่น้อยกว่า หรือการศึกษาที่ต่ำกว่า หรือหน้าที่การงานที่ต่ำกว่าภรรยา เมื่อนั้น สามีจะใช้ความรุนแรงต่อภรรยาเพื่อเรียกร้องอำนาจที่สูญเสียไปกลับคืนมา แต่ทั้งนี้ ทฤษฎีนี้มิได้พิจารณาบริบทอื่น ๆ เช่น ความแตกต่างทางเพศกับการจัดหาทรัพยากรให้กับสมาชิกในครอบครัว

(6) ทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการแสดงออกของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล จะต้องการประเมินผลได้ผลเสียก่อน (reward and punishment) ซึ่งการที่ผู้ชายแสดงพฤติกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นวิธีการควบคุมอำนาจ (control power) เพื่อรักษาสถานภาพทางสังคมให้คงอยู่ แต่ทฤษฎีนี้ไม่สามารถอธิบายสาเหตุของความรุนแรงที่มีความซับซ้อนและปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นได้

2.4.2 ทฤษฎีระดับมหภาค (Macro - Oriented theories) ประกอบไปด้วย

(1) **ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory)** ทฤษฎีนี้กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ เป็นที่มาของระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ซึ่งเพศชายใช้อำนาจเพื่อควบคุมเพศหญิง (power and control over women) เป็นการที่ชายเป็นใหญ่แต่ผู้เดียว (male dominance) และเพศหญิงอยู่ในสถานะที่ต่ำต้อยกว่า (subordinate position) และไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใด ๆ สิ่งเหล่านี้หล่อหลอมมาจากค่านิยม ทักษะคติ ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีในสังคม เมื่อแต่งงานแล้วผู้หญิงจะต้องทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ดี มีความอดทนเพื่อความสมบูรณ์ของคนในครอบครัว แม้ว่าทฤษฎีนี้จะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางแต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมสตรีจึงใช้ความรุนแรงต่อผู้ชายเช่นเดียวกัน หรือในความเป็นจริงผู้ชายจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่นิยมสังคมแบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy)

(2) **แนวคิดความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Perspective)** แนวคิดนี้อธิบายสาเหตุของความรุนแรงมาจากโครงสร้างของสถาบันครอบครัว เมื่อผู้ชายแต่งงานกับผู้หญิงถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อนั้นฝ่ายชายสามารถทุบตีทำร้ายฝ่ายหญิงได้โดยถูกต้องตามกฎหมายเช่นกัน จากประโยคที่ Straus กล่าวไว้ว่า "the marriage license is a license to hit" นั่นคือภรรยาหรืออาจรวมทั้งบุตรด้วย จากการสำรวจเหยื่อที่ถูกทำร้าย (victims) ผู้ได้รับความรุนแรงส่วนใหญ่ร้อยละ 90-95 เป็นผู้หญิง ดังนั้นแนวความคิดทฤษฎีเรื่องสตรีนิยม และแนวคิดความรุนแรงในครอบครัวมักนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และไม่ได้มีเพียงแนวคิดเดียวเท่านั้น เนื่องจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน ทฤษฎีเดียวจึงไม่อาจกล่าวถึงเรื่องความรุนแรงในครอบครัวได้ครอบคลุม

(3) **วัฒนธรรมที่ยอมรับความรุนแรง (Cultural Acceptance of Violence)** จากวัฒนธรรมในสังคมปัจจุบันที่มีกีฬาที่ต้องใช้ความรุนแรงและได้รับความนิยมเชิงบวกจากสังคม ฉากในละครหรือในภาพยนตร์ที่มีความรุนแรงทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ชื่นชอบ สร้างให้เกิดความเคยชินต่อวัฒนธรรมการใช้ความรุนแรง จากการสำรวจของ Faramarzi et al. เปรียบเทียบการทำร้ายภรรยา (wife abuse) โดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัย มีกลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีจำนวน 2,000 คน ในประเทศอิหร่าน พบว่าสตรีที่ได้รับความรุนแรงมีจำนวน 297 คน ไม่ได้ได้รับความรุนแรงจำนวน 1,703 คน กลุ่มตัวอย่าง 2 ใน 3 เชื่อว่าความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ และยังมีทัศนคติเชิงบวกในเรื่องชายเป็นใหญ่ (male dominance) จะได้รับความรุนแรงทางกายและจิตใจมากกว่าสตรีที่มีทัศนคติเชิงลบในเรื่องดังกล่าว ตัวแปรที่สำคัญที่สุดและมีอำนาจในการทำนายความรุนแรงทางกายมากที่สุดคือ ทัศนคติเชิงบวกในเรื่องชายเป็นใหญ่ สร้างวัฒนธรรมที่ยอมรับว่าความรุนแรงเป็นเรื่องปกติธรรมดา และกลายเป็นวัฒนธรรมไทยไปโดยปริยาย เพราะได้กระทำสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตกาล แต่ทั้งนี้ทฤษฎีนี้อาจไม่สามารถอธิบายสาเหตุของการที่ผู้ชายจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง

2.4.3 ทฤษฎีที่มีหลายมิติ (Multidimensional Theories) มาจากการทำทฤษฎีระดับจุลภาคและมหภาคมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่ออธิบายสาเหตุของความรุนแรง

(1) แบบจำลองเพศภาวะและความรุนแรง (Gender and Violence Model) แนวคิดนี้พัฒนาโดย Anderson เนื่องจากทฤษฎีสตรีนิยมและแนวคิดความรุนแรงในครอบครัวมีการใช้ระเบียบวิจัยที่แตกต่างกัน นักวิจัยกลุ่มสตรีนิยมไม่นำปัจจัยทางสังคมมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ส่วนนักวิจัยกลุ่มแนวคิดความรุนแรงในครอบครัวไม่นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะ (gender) มาใช้ในการศึกษา ดังนั้นหากนำทั้งสองเรื่องมาศึกษาวิจัย อาจมีส่วนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากหญิงและชายมีแนวคิดที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวยังไม่ได้รับการพัฒนาต่อยอด

(2) แบบจำลองการสนับสนุนจากเพื่อนชาย (Male Peer - Support Model) พัฒนาโดย Schwartz & Dekeserdy เป็นการนำทฤษฎีระดับจุลภาคและมหภาคมาใช้ร่วมกันเพื่ออธิบายสาเหตุความรุนแรงโดยเฉพาะในเรื่องของการข่มขืน โดยมีข้อสังเกตในเรื่องของสังคมที่มีชายเป็นใหญ่การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนชาย การเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม การใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดต่าง ๆ จากการศึกษาวิจัยในประเทศอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาหญิงได้รับความรุนแรงทางเพศมากกว่านักศึกษาชาย ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนแนวความคิดทางชีวภาพ (Biological Perspectives) เพราะความรุนแรงเป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศชาย (Testosterone hormone) และสนับสนุนทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory) ที่ว่าเพศชายมีความแข็งแรงมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นผู้กำลังจึงใช้กำลังขึ้นใจผู้อ่อนแอกว่า

(3) แบบจำลองเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Model) แนวคิดนี้พัฒนาโดย Bronfenbrenner อธิบายสาเหตุความรุนแรงในหลายระดับ ได้แก่

ปัจจัยระดับบุคคล (Individual: Microsystem) เช่น เพศ อายุ การศึกษา ประวัติการถูกทำร้าย การใช้สารเสพติด ภาวะสุขภาพจิต เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น บุคคลที่นิยมใช้ความรุนแรงมักเป็นเพศชาย มีประวัติเคยพบเห็นหรือถูกทำร้ายในวัยเด็กมาก่อน มีการใช้เครื่องดื่มที่มีการใช้สารเสพติด หรือแอลกอฮอล์

ปัจจัยระหว่างบุคคล (Relationships: Mesosystem) เช่น สามี-ภรรยา พ่อ-แม่-ลูก เพื่อนฝูง ปัจจัยระหว่างชุมชน (Community: Exosystem) เช่น โรงเรียน สถานที่ทำงานหมู่บ้าน เป็นต้น

ปัจจัยระหว่างสังคม (Society: Macrosystem) เช่น บทบาททางเพศทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และการบังคับใช้กฎหมายในสังคม เป็นต้น

แนวคิดดังกล่าวมีการนำไปใช้เป็นการรอบในการวิจัยอย่างกว้างขวาง และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเพศและผลกระทบทางจิตใจ ได้แก่ ความผิดปกติที่เกิดหลังความเครียดที่สะเทือนใจ (Post-Traumatic Stress Disorder: PTSD) ความกังวล (anxiety) ภาวะซึมเศร้า (depression) การฆ่าตัวตาย (suicidality) และการใช้สารเสพติด (substance use) โดยผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 6 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับบุคคล เช่น ลักษณะทางสังคม ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางพันธุกรรม
- 2) ลักษณะการทำร้าย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและถูกกระทำ การบาดเจ็บ และการใช้เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์
- 3) Microsystem factors เช่น การสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการจากครอบครัวและเพื่อน
- 4) Meso/Exosystem factors การบังคับใช้กฎหมาย การใช้บริการจากสถานพยาบาล หน่วยบริการทางสุขภาพ ศูนย์พึ่งได้
- 5) Macrosystem factors เช่น ความเชื่อผิด ๆ เรื่องการข่มขืน
- 6) Chronosystem factors เช่น การตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางเพศซ้ำ หรือเคยมีประสบการณ์ความรุนแรงประเภทอื่น ๆ ปัจจัยดังกล่าวสามารถทำนายผลกระทบทางจิตใจได้ว่า มีการตำหนิตนเอง (self-blame) เป็นผลกระทบทางจิตใจ เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยทั้งหมดร่วมกัน ดังนั้น การป้องกันและรักษาผลกระทบทางจิตใจ โดยเฉพาะการตำหนิตนเอง จึงมีความสำคัญมากต่อสตรีที่ได้รับความรุนแรงทางเพศ

2.5 ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี (Women Movement)

จากเอกสาร Introduction to Victimology ได้กล่าวถึงการเคลื่อนไหวของสตรี(Women's Movement) ซึ่งหนึ่งในการเคลื่อนไหวเรื่องของการเหยื่อที่ใหญ่ที่สุดคือการเคลื่อนไหวของสตรี เนื่องจากการตกเป็นเหยื่อของสตรี มีได้หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่เรื่องการถูกทารุณทางเพศ (sexual assault) และความรุนแรงในครอบครัว (domestic violence) เป็นผลพวงจากเรื่องการกีดกันทางเพศ (sexism) ประเพณีเรื่องบทบาททางเพศ (traditional sex roles) ซึ่งให้คุณค่ากับเรื่องของครอบครัว และการจำกัดการเข้าถึงทางด้านเศรษฐกิจของสตรี ดังนั้นการเคลื่อนไหวของสตรีเหล่านี้เพื่อมิให้ผู้หญิงต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

2.5.1 ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีในต่างประเทศ

ในโลกตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา มีขบวนการสตรีที่เข้มแข็ง มีการเรียกร้องให้สตรีมีสิทธิในการเลือกตั้ง การเรียกร้องให้ยุติเรื่องการเหยียดผิว เนื่องจากคนชนบทอเมริกันหนึ่งปีบังคับให้สตรีแอฟริกัน-อเมริกัน ซึ่งนั่งอยู่ในเก้าอี้ของกลุ่มคนผิวสี (colored section) ต้องสละที่ให้แก่คนผิวขาวนั่งบนรถเมล์ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2498 จนเกิดเหตุการณ์ Montgomery Bus Boycott ขึ้นในเวลาต่อมา⁴⁷

จากนั้น นาง Elizabeth Cady Stanton และ Susan B. Anthony นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีคนสำคัญในประวัติของประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวคิดที่ว่า อกตวิสัยเรื่องสีผิวยังไม่รุนแรงเท่ากับอคติในเรื่องของสตรี โดยได้กล่าวถึงเรื่องผิวสีและการมีสิทธิเลือกตั้งไว้ดังนี้ “African-American men were

⁴⁷History.com Editors, [Montgomery Bus Boycott](https://www.history.com/topics/black-history/montgomery-bus-boycott), [online], 15 November 2019. Available from: <https://www.history.com/topics/black-history/montgomery-bus-boycott>

(eventually) granted the rights of citizens, and African-American women, of course, weren't” (ชายชาวแอฟริกัน-อเมริกันซึ่งเป็นชาวผิวสีในท้ายที่สุดจะได้รับสิทธิในการเป็นพลเมือง แต่หญิงชาวแอฟริกัน-อเมริกันจะไม่ได้รับสิทธินั้น-ผู้วิจัย)⁴⁸

ไม่เพียงแต่เฉพาะประเทศที่เพิ่งเกิดเป็นประเทศอย่างสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่เกิดการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิสตรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในรากฐานการสร้างความมั่นคงต่อการไม่ล่วงละเมิด หรือการกระทำความรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบ ยังมีเหตุการณ์ที่สำคัญอีกสองเหตุการณ์ที่น่ากล่าวถึงเช่นกัน เหตุการณ์แรกเกิดขึ้นในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2503 มีการสังหารนักเคลื่อนไหวทางการเมืองสตรีชาวโดมินิกัน ซึ่งเป็นพี่น้องตระกูล Mirable 3 คนคือ Patria, Maria และ Minerva Mirable เนื่องจากการต่อต้านการปกครองของนายพล Rafael Trujillo ต่อมาในปี 2542 เพื่อเป็นการรำลึกถึงเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนักเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เป็นสตรีที่ถูกสังหารทั้ง 3 คน องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ทุกวันที่ 25 พฤศจิกายน ของทุกปีเป็นวันยุติความรุนแรงต่อสตรีสากล (International Day for the Elimination of Violence Against Women) ในประเทศไทย ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2542 ได้กำหนดให้เดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นเดือนแห่งการยุติความรุนแรงต่อสตรีและเด็ก เพื่อมุ่งเน้นที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อทั้งสตรีและเด็ก⁴⁹

เหตุการณ์สำคัญเหตุการณ์ที่สอง เป็นเหตุสังหารหมู่ที่ร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์แคนาดา ในวันที่ 6 ธันวาคม 2532 เมื่อนาย Marc Lepine วัย 25 ปี ใช้ปืนไรเฟิลกึ่งอัตโนมัติสังหารนักศึกษาหญิง ภายในโรงเรียน the école polytechnique ของมหาวิทยาลัยมอนทรีออล เขาสังหารไปทั้งสิ้น 14 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด ก่อนที่จะฆ่าตัวตายโดยตั้งใจจดหมายใจความว่า เขาต่อต้านพวกสนับสนุนสิทธิสตรีที่ทำลายชีวิตของเขา ทำให้วันดังกล่าวเป็นวันที่ระลึกถึงและดำเนินการเรื่องการใช้ความรุนแรงต่อสตรีแห่งชาติของแคนาดา (Canada's National Day of Remembrance and Action on Violence Against Women) ในภายหลังมีกลุ่มนักศึกษาชายจำนวนหนึ่งแสนคนได้ตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงต่อสตรีจึงได้เรียกร้องให้ผู้ชายทั่วโลกรับผิดชอบต่อปัญหาความรุนแรงต่อสตรี โดยริเริ่มการใช้สัญลักษณ์โดยการติดริบบิ้นสีขาวที่ปกเสื้อเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าจะไม่ยอมรับ ไม่นิ่งเฉย ไม่กระทำความรุนแรงต่อสตรี ดังนั้นจึงเห็นวันยุติความรุนแรงต่อสตรีมีสัญลักษณ์เป็นการติดริบบิ้นสีขาวเพื่อเรียกร้องและกระตุ้นให้ทุกคนไม่กระทำความรุนแรงต่อสตรีนั่นเอง⁵⁰

เมื่อใช้มุมมองเรื่องในต่างประเทศซึ่งมีการตื่นตัวต่อเรื่องการกระทำความรุนแรงต่อสตรีมากมาย รวมไปถึงองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ (United Nations) ได้ตั้งให้วันที่ 25 พฤศจิกายนของทุกปีเป็นวันยุติความรุนแรงต่อสตรี และรวมถึงในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้มีการรับรอง อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW: The Convention on the Elimination of All

⁴⁸National Public Radio, For Stanton, All Women Were Not Created Equal, [online], 15 November 2019. Available from: <https://www.npr.org/2011/07/13/137681070/for-stanton-all-women-were-not-created-equal>

⁴⁹United Nations, International Day for the Elimination of Violence against Women 25 November, [online], 15 November 2019. Available from: <https://www.un.org/en/events/endviolenceday/background.shtml>

⁵⁰WhiteRibbon.ca, On December 6th, Remember, Take Action and Become an ally, [online], 15 November 2019. Available from: <https://www.whiteribbon.ca/blog/on-december-6th-remember-take-action-and-become-an-ally>

Forms of Discrimination against Women) ในปี 2522 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อสิทธิสตรี

นอกจากนี้ วิถีชีวิตของสตรีมีความเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิสตรี (women's rights) โดยกลุ่มผู้เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศจะถูกเรียกว่าสายสตรีนิยม (Feminism) ในทางทฤษฎีแล้วการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีมีทั้งสิ้น 3 ช่วงเวลา โดยคลื่นลูกที่หนึ่ง (ศตวรรษที่ 17-19) เป็นช่วงที่มีความแตกต่างของสตรีและบุรุษอย่างเห็นได้ชัด โดยหลังแต่งงานแล้วภรรยาคือสมบัติของสามี งานบ้านเป็นงานของผู้หญิง จึงได้เกิดการเรียกร้องสิทธิ อาทิ เรื่องการศึกษา โครงสร้างทางกฎหมายให้เอื้อต่อสตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษ (สิทธิอย่างกว้าง) จนกระทั่งภายหลังการก้าวไปสู่จุดเปลี่ยนแปลงคือการที่สตรีได้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้สำเร็จ ในช่วงศตวรรษที่ 20 ซึ่งก้าวเข้าสู่คลื่นลูกที่สอง (เกิดขึ้นช่วงปี 1960-1980) มีการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เพิ่มมากขึ้น เน้นในเรื่องสิทธิชายหญิงไม่เท่าเทียมกัน สตรีต้องอุ้มท้องมีประจำเดือน (สิทธิของสตรีที่เฉพาะเจาะจงสีกองไป) อาทิ กฎหมายการแต่งงาน กฎหมายว่าด้วยการทำงาน (ให้สตรีได้ค่าแรงเท่าเทียมกับบุรุษในการทำงานตำแหน่งเดียวกัน) มีการประกาศให้วันที่ 8 มีนาคม ตั้งแต่ปี 1910 เป็นวันสตรีสากล เนื่องจากเพื่อเป็นการระลึกถึงการต่อสู้ที่ยาวนานในการให้ผู้หญิงได้ทำงานในเวลาที่เหมาะสมกับผู้ชายคือ 8 ชั่วโมง และมีเวลาหยุดพักผ่อน และคลื่นลูกที่สามได้เกิดขึ้น (ตั้งแต่ปี 1980-ปัจจุบัน) มีนักวิชาการหลายกลุ่มที่เรียกว่า ยุคหลังสตรีนิยม (Post-Feminism) ทั้งนี้ ความหมายของยุคสมัยใหม่นั้นมีหลากหลายนัยยะ ไม่ว่าจะเป็นมองในมุมที่ดีคือการที่สตรีได้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ในขณะที่อีกมุมหนึ่งนักวิชาการหลายคนมองว่า ยุคหลังสตรีนิยมจะทำให้สตรีนิยมกลับไปยังจุดเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง หรือเทียบเท่ากับการตายของสตรีนิยมแล้ว และในอีกส่วนหนึ่งมองว่า มีการเกิดขึ้นของกลุ่ม gender หรือเพศสภาพกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเกย์และเลสเบียน ความหมายของสตรีนิยมในคลื่นลูกที่สามนี้จึงให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของความหลากหลายแต่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นในแต่ละกลุ่ม และยังรวมถึงการให้ผู้ชายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียกร้องเพื่อสิทธิสตรีมากขึ้นด้วย⁵¹

จาก ขบวนการสิทธิมนุษยชน: กรณีขบวนการสิ่งแวดล้อมและขบวนการสตรี ของอมรา พงศาพิชญ์⁵² ได้กล่าวถึง ขบวนการสิทธิสตรี ในระยะเริ่มแรกว่า เกิดขึ้นเพื่อเรียกร้องสิทธิอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ขบวนการสตรีนิยม (feminist movement) และขบวนการผู้หญิง (women's movement) มีความแตกต่าง เนื่องจากขบวนการสตรีนิยมมีแนวคิดทฤษฎี และอุดมการณ์ที่มากกว่า ในขณะที่ขบวนการผู้หญิง จะมีความมุ่งหมายที่เฉพาะกว่าโดยดำเนินการผ่านทางกิจกรรมของสังคม ขบวนการสตรีนิยมในระยะแรก เรียกร้องให้เกิดสิทธิและความเสมอภาคทางเพศ ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปทางสังคมและการเมือง ในขณะที่ระยะสอง เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงรากฐานทางความคิดที่ทำให้ผู้หญิงต้องตกเป็นเหยื่อ ถูกกดขี่ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ซึ่งในช่วงนี้เป็นขบวนการสังคมแนวใหม่ที่ทำให้ประเด็นเรื่องผู้หญิงกลายเป็นประเด็นทาง

⁵¹Gender and Water in Central Asia, *History and Theory of Feminism*, [online], 15 November 2019.

Available from: http://www.gender.cawater-info.net/knowledge_base/rubricator/feminism_e.htm

⁵²อมรา พงศาพิชญ์, ขบวนการสิทธิมนุษยชน : กรณีขบวนการสิ่งแวดล้อมและขบวนการสตรี, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.nhrc.or.th/getattachment/0a023b0e-4ec2-47f1-b45f-a07a2e280858/>

การเมือง โดยยกระดับประเด็นเรื่องปัญหาของครอบครัวของสตรี ขึ้นเป็นระดับสาธารณะ ดังนั้น จึงก่อให้เกิดขบวนการผู้หญิงขึ้นในสังคม ซึ่งบางครั้งเกิดการต่อต้าน และต้องเผชิญหน้ากับรัฐบาล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม ในเรื่องระหว่างเพศ ซึ่งสิ่งนี้เกิดขึ้นในทุกสังคม ขบวนการสตรีนิยมในช่วงที่สาม มีการเคลื่อนไหวในแง่ของความหลากหลายในการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเรื่องผู้หญิง ช่วงที่สามนี้จะเน้นในเรื่องกิจกรรมทางการเมือง ไม่เน้นเพียงแต่อุดมการณ์ ขบวนการสตรีและขบวนการผู้หญิงมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก กลุ่มสตรีนิยมมักต่อต้านอำนาจรัฐและองค์การระหว่างประเทศ ในส่วนขบวนการผู้หญิง ได้การสนับสนุนจากสหประชาชาติ ประเทศพัฒนาแล้ว และกองทุนการพัฒนา จึงเป็นไปได้ว่าองค์การระหว่างประเทศเข้ามาแทรกแซงอำนาจรัฐ ทั้งนี้ ขบวนการผู้หญิงอาจจะต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการตามแนวนโยบายของรัฐ หรือต้องการจะต่อต้านกรอบที่รัฐวางไว้ โดยขบวนการสตรีนิยมและขบวนการผู้หญิงในยุคที่สามเป็น มีความเป็นพลวัต และเป็นขบวนการทางสังคมแนวใหม่ (social movement) ที่ให้ความสนใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งขบวนการสตรีนิยมจึงเป็นกิจกรรมทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้เหล่านักสิทธิสตรี (feminists) ยังมีข้อห่วงใยเรื่องสตรีที่เป็นเหยื่อจะได้รับการปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมอย่างไร และผลักดันให้สตรีที่เป็นเหยื่อจากการข่มขืน และความรุนแรงในครอบครัวได้รับการปฏิบัติและการบริการที่พิเศษ จึงสร้างให้เกิดบ้านพักพิงของเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว และศูนย์ช่วยเหลือวิกฤติการณ์ข่มขืน การสร้างบ้านพักฉุกเฉิน (women's shelter or refuge)⁵³ เกิดขึ้นที่เมือง ชิสวิค (Chiswick) ที่ประเทศอังกฤษโดย Erin Pizzey สร้างให้เกิดการพัฒนาหลัก ๆ 3 เรื่องด้วยกันคือ 1) การเคลื่อนไหวสร้างให้เกิดความตระหนักว่าการเป็นเหยื่อมักจะเป็นอันตรายต่ออารมณ์และจิตใจของเหยื่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ 2) ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีสามารถพึ่งพาได้ในเรื่องการให้เหยื่อได้รับความช่วยเหลือ ในการสร้างชีวิตใหม่ของเธอ ดังนั้นควรที่จะหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อซ้ำจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 3) การบริการของบ้านพักพิงโดยส่วนมากจะพึ่งพาระบบอาสาสมัคร ดังนั้นการบริการควรที่จะดำเนินการต่อไปได้แม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินก็ตาม

2.5.2 ขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีในประเทศไทย

จากหนังสือ “แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย: วิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อถกเถียงและยุทธศาสตร์” ของดวงหทัย บุรณเจริญกิจ⁵⁴ ในเดือนมีนาคม 2560 ซึ่งเป็นการศึกษาโดย มุลนิธิฟรีดริช เอแบร์ท ได้กล่าวถึง แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อความเป็นธรรมทางเพศในสังคมไทย

⁵³ United Nations Office on Drugs and Crimes, *Psychosocial Care for Women in Shelter Homes*, [online], 15 November 2019. Available from: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2011/Psychosocial_care_for_women_in_shelter_homes.pdf

⁵⁴ ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ, *แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย: วิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อถกเถียงและยุทธศาสตร์*, [ออนไลน์], 22 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/thailand/13364-20170526.pdf>

โดยจากการศึกษาดังกล่าว ได้กล่าวถึงสังคมไทยมีการสร้างเวทีเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีและความก้าวหน้าของผู้หญิงผ่านทางหลากหลายเวที อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ วรรณกรรม องค์กรผู้หญิง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เครือข่ายความร่วมมือขององค์กรผู้หญิง กรอบอ้างอิงสากล และกลไกรัฐเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้หญิง การศึกษาได้อ้างอิง งานของ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ที่แปลและเรียบเรียงหนังสือเรื่อง “กำเนิดครอบครัวของมนุษยชาติ ระเบียบและสังคมของมนุษย์” เขียนโดย เฟรเดอริก เองเกิลส์ ในปี 2497 ซึ่งวิพากษ์ในเรื่องความกดดันทางเศรษฐกิจ เป็นที่มาของความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยเสนอว่า หากต้องการสร้างความเสมอภาค ชายหญิงจะต้องร่วมกันควบคุมปัจจัยการผลิต เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างเพศ แต่มีเรื่องชนชั้นรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังได้ยกการศึกษาของ จิตร ภูมิศักดิ์ เรื่อง “อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของสตรีไทย” ปี พ.ศ. 2000 ซึ่งในแนวคิดของลัทธิมาร์กซ์ วิเคราะห์สถานภาพของผู้หญิง ว่าสัมพันธ์กับวิถีการผลิตในแต่ละยุค หากผู้หญิงไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และการเมือง จะทำให้ผู้หญิงถูกกดขี่ทางเพศ และทางชนชั้นเพราะต้องพึ่งพิงผู้ชาย ต่อมาหลังจากมีการเรียกร้องประชาธิปไตยโดยขบวนการนักศึกษาในปี พ.ศ.2516 ได้มีการกล่าวถึงแนวคิดในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างกว้างขวาง จนมีการระบุอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2517 ว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” เป็นครั้งแรก

องค์กรผู้หญิงในระยะเริ่มแรก เพื่อการปรับตัวตามกระแสภัยคุกคามของโลก ทำให้ผู้หญิงออกสู่พื้นที่สาธารณะ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรสตรีขึ้น เช่น สภาอุณาโลมแดงแห่งชาติสยาม ซึ่งต่อมาคือสภาภคาชาติไทย สมาคมความสามัคคีของเพศหญิง ต่อมามีการขยายไปสู่การส่งเสริมผู้หญิงกรรมกร และมีองค์กรผู้หญิงตามกลุ่มอาชีพมากขึ้น เช่น นักธุรกิจ พยาบาล และนักกฎหมาย ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม มีส่วนกระตุ้นให้ผู้หญิงออกมาช่วยงานสังคม ซึ่งส่งเสริมนโยบายการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในยุคนั้น จึงมีการก่อตั้ง สโมสรวัฒนธรรมหญิง เมื่อ พ.ศ. 2486 ต่อมาปี พ.ศ.2499 มีการก่อตั้งสภาสตรีแห่งชาติ เพื่อบรรวมองค์กรผู้หญิงต่าง ๆ ให้มาทำงานร่วมกัน และเป็นตัวแทนติดต่อองค์กรนานาชาติในนามองค์กรสตรีไทย มีการก่อตั้งสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ.2496 เพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงตระหนักถึงสิทธิสตรีผ่านการรณรงค์เปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อความเสมอภาคระหว่างเพศ ในขณะเดียวกันประเทศไทยได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางการเมืองของสตรี ในปี 2497 จึงทำให้เริ่มมีกฎหมายครอบครัวและมรดก ขณะเดียวกันนั้น มีการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทย หลังจากเปิดรับระบอบทุนนิยมเต็มตัว มีการขูดรีดค่าแรงในกลุ่มสตรี จึงมีการประท้วงนัดหยุดงาน เป็นการแสดงความเข้มแข็งของกรรมกรหญิงในการใช้อำนาจต่อรองกับนายทุน

การขับเคลื่อนสิทธิแรงงานหญิงในภาคเอกชน มีการผลักดันกฎหมายลาคลอด 90 วันประสบความสำเร็จในปี พ.ศ.2536 แสดงให้เห็นถึงพลังแห่งขบวนการเคลื่อนไหว ทั้งสหภาพแรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ภาคประชาสังคม นักการเมือง ที่ร่วมกันผลักดันกฎหมายฉบับนี้ เป็นระยะเวลาถึง 3 ปีทำให้มีการขับเคลื่อนในประเด็นเรื่องเพศสภาพสำเร็จ ส่งผลมีการกล่าวถึงสิทธิในเรื่องอื่น ๆ ตามมา ต่อมาเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 เป็นช่วงที่รัฐบาลอ่อนแอ ภาคประชาสังคมมีความ

เข้มแข็ง ในปี พ.ศ. 2539 เป็นช่วงร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 องค์กรผู้หญิง ภาคการเมือง และรัฐ ภาคประชาสังคม และกลุ่มมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ ตามที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ มีการดำเนินการทำวิจัยในประเด็นผู้หญิง มีการจัดทำสิ่งพิมพ์เผยแพร่ สร้างความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยความสำเร็จสำคัญ คือ การบัญญัติในมาตรา 53 ให้รัฐคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ซึ่งนับว่าเปลี่ยนจากประเด็นส่วนตัวเป็นเรื่องการเมือง (the personal is political) ที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย

ความก้าวหน้าในเรื่องสตรี ส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยมองเห็นได้คือ ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เป็นองค์กรก่อนที่มีรัฐ (NGOs) ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนหนึ่งที่นำเครื่องมือจากต่างประเทศมาใช้ อาทิ นางศิริพร สะโครบานีค ประธานมูลนิธิผู้หญิง ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงทุกข์ยาก และด้วยโอกาสในสังคม รวมถึงสนับสนุนสิทธิผู้หญิงตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากล รวมถึงจัดทำตัวชี้วัด ตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) เพื่อนำเสนอตัวชี้วัดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิสตรี รวมไปถึงมีการประเมินและทบทวน ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Declaration and Platform for Action) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาและนำไปพัฒนาเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อสตรีได้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้จัดกิจกรรมวันสิทธิมนุษยชนสากล ปี 2558 หัวข้อ “สิทธิมนุษยชนกับการเดินทางประเทศไทย” พร้อมมอบรางวัลให้กับบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งนางศิริพร สะโครบานีค ประธานมูลนิธิผู้หญิง ได้มีส่วนช่วยเหลือ คุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ผู้หญิง และเด็กผู้หญิงที่ถูกละเมิด มาตลอดระยะเวลา 30 ปี โดยได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวว่า

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านสตรี แม้จะเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงสาระอย่างเห็นผล ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบ กฎหมาย ฉะนั้นจะทำอย่างไรที่จะให้กฎหมายมีการนำไปปฏิบัติใช้อย่างจริงจัง ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้หญิงจริงจัง ยกตัวอย่างความรุนแรงต่อสตรี แม้จะมี พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 แต่ยังมีเหตุการณ์เกิดขึ้นต่อเนื่อง คิดว่าเพราะคนยังไม่รู้ว่ามีกฎหมายนี้ งานต่อไปคือการเผยแพร่องค์ความรู้ งานตรงนี้เป็นเรื่องของทัศนคติของคนในสังคม ดิฉันโชคดีที่เกิดมาในครอบครัวที่ไม่รู้สึกว่าการเลือกปฏิบัติ มีพ่อเป็นแรงบันดาลใจ มีสามีที่ดีและเข้าใจ ทำให้มองว่าจริง ๆ ก็มีผู้ชายที่ดีและเข้าใจอยู่ไม่น้อย ก็มาศึกษาว่าผู้ชายเหล่านี้เขาถูกหล่อหลอมมาอย่างไร เพื่อไปหล่อหลอมคนต่อไป เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกต่อไป⁵⁵

ไม่เพียงแต่มูลนิธิเพื่อนหญิงเท่านั้น มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ซึ่งมี นายจะเด็ด เขาวนวิไล เป็นผู้อำนวยการ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่เพื่อต่อสู้กับอคติทางเพศของสังคมไทย รวมถึง มูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งมี นางสาวสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง เป็นผู้อำนวยการ และมูลนิธิอื่น ๆ

⁵⁵ มติชนออนไลน์, *คนรางวัลสิทธิมนุษยชน "58 สิทธิไม่ใช่เรื่องซับซ้อน เป็นเรื่องใจเขาใจเรา*, [ออนไลน์], 15 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_3475

ที่ต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ มูลนิธิทั้ง 3 แห่งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยหยิบยกตัวแสดงที่มีใช้รัฐซึ่งช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายภายในสังคม รวมไปถึงมีส่วนช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ร่วมผลักดันให้เกิดการรับรองเครื่องมือเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายต่าง ๆ อาทิ CEDAW และ Beijing Declaration and Platform for Action จากสหประชาชาติ และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิสตรีในประเทศไทย

2.6 รัฐธรรมนูญของไทยในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายและการคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรง

อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญ คือกฎหมายสูงสุดที่กฎหมายอื่นไม่สามารถบัญญัติสิ่งใดที่ขัดกับรัฐธรรมนูญได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแต่ละประเทศจะแสดงให้เห็นว่าทัศนคติ และแนวนโยบายแห่งรัฐที่ประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญเหล่านั้นยึดถือ มีฐานวิธีคิดเน้นในเรื่องใดเป็นพิเศษ จากข้อมูลของ The guardian⁵⁶ มีการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรี (Women's Rights) ของแต่ละประเทศ ซึ่งใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลของธนาคารโลก (World Bank) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations) เป็นข้อมูลปี 2556 รายละเอียดข้อมูลจะเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญที่มีเรื่องเกี่ยวกับสิทธิสตรีในเรื่องต่าง ๆ อาทิ รัฐธรรมนูญในประเทศที่สำรวจมีประโยคเรื่อง การไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) รวมอยู่ด้วยหรือไม่ในประโยคที่เกี่ยวกับการไม่เลือกปฏิบัติดังกล่าว ได้มีการกล่าวถึงคำว่า เพศสภาพ หรือไม่และรัฐธรรมนูญมีการรับรองเรื่องสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกระบวนการของกฎหมายอย่างเป็นธรรม⁵⁷ ซึ่งได้จัดสำรวจเรื่องดังกล่าวในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยผู้ดำเนินการวิจัยจึงได้จัดทำตารางเพื่อเปรียบเทียบการมีรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวว่าจะช่วยเหลือในเรื่องการลดช่องว่างระหว่างเพศได้อย่างไร จึงได้เปรียบเทียบเรื่องการมีรัฐธรรมนูญดังกล่าวกับเรื่องช่องว่างระหว่างเพศสภาพ โดยเทียบจากรายงานดัชนีช่องว่างหญิงชายโลก (The Global Gender Gap Report 2013 และ 2017) ในปี 2556⁵⁸ และปี 2561⁵⁹ ซึ่งเป็นปีที่จัดสำรวจเรื่องรัฐธรรมนูญและช่องว่างระหว่างเพศจากอดีต จนถึงปีล่าสุด จัดทำโดย World Economic Forum รายละเอียดในการสำรวจเรื่องช่องว่างระหว่างเพศ ได้ใช้ข้อมูลประเทศทั่วไปประกอบด้วย GDP GDP per capita จำนวนประชากร การเติบโตของประชากร จำนวนของสตรี ต่อบุรุษและในส่วนตัวชี้วัดด้านอื่น

⁵⁶The Guardian, [Women's rights country by country-interactive](https://www.theguardian.com/global-development/ng-interactive/2014/feb/04/womens-rights-country-by-country-interactive), [Online], 15 November 2019. Available from: <https://www.theguardian.com/global-development/ng-interactive/2014/feb/04/womens-rights-country-by-country-interactive>

⁵⁷[Women's rights country by country interactive \(Feb 2013\) – data](https://docs.google.com/spreadsheets/d/17xsCvAb3BuOgmcRM7KEOIVJclDdmzdA3K387CuSNUTM/edit#gid=3), [Online], 15 November 2019. Available from: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/17xsCvAb3BuOgmcRM7KEOIVJclDdmzdA3K387CuSNUTM/edit#gid=3>

⁵⁸World Economic Forum, [The Global Gender Gap Report 2013](http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf), [Online], 15 November 2019. Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf

⁵⁹World Economic Forum, [The Global Gender Gap Report 2018](https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2018), [Online], 15 November 2019. Available from: <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2018>

อีก 4 มิติ คือ การมีส่วนร่วมและโอกาสทางเศรษฐกิจ (Economic Participation and Opportunity Subindex) การได้รับการศึกษา (Educational Attainment Subindex) สุขภาพ และการรอดชีพ (Health and Survival subindex) พลังทางการเมือง (Political Empowerment Subindex) ซึ่งจากรายงานของ World Economic Forum ได้ระบุไว้ว่า ข้อมูลที่ได้รับมาจากการสำรวจหากต้องการที่จะมีให้มีช่องว่างระหว่างเพศเลยนั้นจะต้องใช้เวลาทั้งสิ้น 217 ปี รายละเอียดเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญที่ระบุเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศ กับช่องว่างระหว่างเพศที่เกิดขึ้น มีดังนี้

ตารางที่ 2 : ตารางเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญที่มีข้อความในเรื่องของสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ กับช่องว่างระหว่างเพศในแต่ละประเทศ

ประเทศ	ในรัฐธรรมนูญมีประโยคการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination)	ในประโยคที่เกี่ยวข้องกับการไม่เลือกปฏิบัติมีการกล่าวถึงเพศสภาพ (gender)	รัฐธรรมนูญมีการรับรองเรื่องสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกระบวนของกฎหมายอย่างเป็นธรรม (Equality before the law)	กลุ่ม/กลุ่มภูมิภาค	ช่องว่างระหว่างเพศสภาพ (Gender Gap) ในปี 2556 ลำดับที่	ช่องว่างระหว่างเพศสภาพ (Gender Gap) ในปี 2560 ลำดับที่
สหรัฐอเมริกา	x	N/A	✓	กลุ่ม OECD	23	49
สหราชอาณาจักร	x	N/A	x	กลุ่ม OECD	18	15
ฝรั่งเศส	x	N/A	✓	กลุ่ม OECD	45	11
ออสเตรเลีย	x	N/A	x	กลุ่ม OECD	24	35
เยอรมัน	x	N/A	✓	กลุ่ม OECD	14	12
อิตาลี	x	N/A	✓	กลุ่ม OECD	71	82
แคนาดา	✓	✓	✓	กลุ่ม OECD	20	16
สวีเดน	✓	✓	✓	กลุ่ม OECD	9	21
สเปน	✓	✓	✓	กลุ่ม OECD	30	24
เกาหลีใต้	✓	✓	✓	กลุ่ม OECD	111	118
ญี่ปุ่น	✓	✓	✓	กลุ่ม OECD	105	114
จีน	x	N/A	✓	เอเชียตะวันออกเฉียง	69	100
ไทย	✓	✓	✓	เอเชียตะวันออกเฉียง/ใต้	65	75
สิงคโปร์	✓	x	✓	เอเชียตะวันออกเฉียง/ใต้	58	65

ประเทศ	ในรัฐธรรมนูญ มีประโยค การไม่เลือก ปฏิบัติ (non- discriminati on)	ในประโยคที่ เกี่ยวกับ การไม่เลือก ปฏิบัติมีการ กล่าวถึง เพศสภาพ (gender)	รัฐธรรมนูญมี การรับรองเรื่อง สิทธิที่จะได้รับ ความคุ้มครอง ตามกระบวน ของกฎหมาย อย่างเป็นธรรม (Equality before the law)	กลุ่ม/ กลุ่มภูมิภาค	ช่องว่างระหว่าง เพศสภาพ (Gender Gap) ในปี 2556 ลำดับที่	ช่องว่าง ระหว่างเพศ สภาพ (Gender Gap) ในปี 2560 ลำดับที่
อินโดนีเซีย	✓	x	✓	เอเชีย ตะวันออก/ใต้	95	84
มาเลเซีย	✓	✓	✓	เอเชีย ตะวันออก/ใต้	102	104
เวียดนาม	✓	✓	✓	เอเชีย ตะวันออก/ใต้	73	69
กัมพูชา	✓	✓	✓	เอเชีย ตะวันออก/ใต้	104	99
ฟิลิปปินส์	x	N/A	✓	เอเชีย ตะวันออก/ใต้	5	10
ลาว	x	N/A	✓	เอเชีย ตะวันออก/ใต้	60	64
อินเดีย	✓	✓	✓	เอเชียใต้	101	108
ปากีสถาน	✓	✓	✓	เอเชียใต้	135	143
อิหร่าน	x	N/A	✓	ตะวันออก กลาง	130	140
ซาอุดีอาระเบีย	x	N/A	x	ตะวันออก กลาง	127	138
สหรัฐอเมริกา มิเรตส์	x	N/A	✓	ตะวันออก กลาง	109	120

(ผู้วิจัยประยุกต์ข้อมูลเรื่องรัฐธรรมนูญจากข้อมูล World's rights country by country interactive (Feb 2013) จาก World Bank และ UN และ ช่องว่างระหว่างเพศสภาพ จากข้อมูลรายงาน The Global Gender Gap Report จาก World Economic Forum)

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นความแตกต่างในแต่ละประเทศในเรื่องของรัฐธรรมนูญ ที่มีทั้งข้อความในเรื่องของการไม่เลือกปฏิบัติ เรื่องของเพศสภาพ และสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย เปรียบกับช่องว่างระหว่างเพศในปี พ.ศ. 2556 และ ปี พ.ศ. 2560 จากการเปรียบเทียบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าจะมีกฎหมายที่ระบุในเรื่องของความเท่าเทียมกันทั้งสามเรื่องที่สำรวจไป แต่เรื่องช่องว่างระหว่างเพศบางประเทศมีอันดับที่ลดลง และบางประเทศมีอันดับที่เพิ่มขึ้น ประเทศที่มีอันดับ

ลดลง คือ สวิสเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไทย มาเลเซีย อินเดีย และปากีสถานในขณะที่ประเทศที่อันดับสูงขึ้น คือ แคนาดา สเปน เวียดนาม และกัมพูชา

จากการเปรียบเทียบดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า แม้ว่ารัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดในแต่ละประเทศไม่สามารถที่จะเป็นตัวชี้วัดได้อย่างแท้จริงว่าสามารถช่วยในการลดช่องว่างระหว่างหญิงชายได้ อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความคิดยังถือว่าควรเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่สามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างหญิงชายลงได้ เนื่องจากต้นเหตุของความรุนแรง มาจากปัญหาเชิงโครงสร้างทางทัศนคติที่ฝังรากลึกในสังคม สิ่งที่ต้องดำเนินการคือ การวิเคราะห์การนำกฎหมายมาแปรเปลี่ยนเป็นการบังคับใช้ เพื่อรื้อถอนทัศนคติที่ฝังรากลึกดังกล่าว นอกจากนี้ เห็นควรเพิ่มการสำรวจว่าการนำกฎหมายที่กล่าวถึงสิทธิและความเท่าเทียมกันระหว่างเพศภายในประเทศนั้น ๆ มีการบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีกฎหมายลูกที่นำเสนอและกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ จะเป็นสิ่งที่ช่วยลดระดับช่องว่างของหญิงชายได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญของไทย ที่ได้ระบุเรื่องดังกล่าวไว้มี 2 มาตรา ในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และพ.ศ. 2560 รายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 : เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 ในมิติที่เกี่ยวข้องกับสตรีและบทวิเคราะห์

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540	รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550	รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2560	บทวิเคราะห์
มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน	มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน	มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิ และเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน	ในส่วนของความเสมอภาค ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญของไทย ทั้ง 3 ฉบับให้ความสำคัญกับเรื่อง ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน
มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม	มาตรา 52 เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุ	มาตรา 71 รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจที่เข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ...	ในส่วนของนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฉบับ ปี 2540 เป็นครั้งแรกที่มีการกล่าวถึง เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เรื่องภายในครอบครัว จะไม่เป็นแต่เพียงเรื่องภายในครอบครัวเท่านั้น แต่รัฐได้ยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เมื่อเกิดภาวะความรุนแรงหรือการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมในปี พ.ศ. 2550 ได้เพิ่มเติม นอกจากคำ

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540	รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550	รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2560	บทวิเคราะห์
	<p>ดังกล่าว</p>	<p>รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คน พิการ ผู้ยากไร้ และ ผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถ ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้ บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความ รุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่ เป็นธรรมรวมตลอดทั้งให้ การบำบัด ฟื้นฟู และ เยียวยาผู้ถูกกระทำ ดังกล่าว</p>	<p>ว่าความคุ้มครองจากรัฐ เป็น ให้ปราศจากความรุนแรงและ การปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมอีก ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐมี ความต้องการอย่างจริงจังใน การจัดความรุนแรงให้ เหลือศูนย์ รวมถึงให้การ บำบัดฟื้นฟูผู้ดังกล่าวอีก ด้วย อาจกล่าวได้ว่า พรบ.ว่า ด้วยความรุนแรงต่อสตรี ใน เรื่องที่มีการบำบัดเยียวยา ใน มาตรา 10 มีระบุเอาไว้ว่า “...ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมี ฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา และได้รับมอบหมาย จากรัฐมนตรี มีอำนาจออก คำสั่งกำหนดมาตรการหรือ วิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวเป็นการ ชั่วคราว ไม่ว่าจะมีการร้องขอ จากบุคคลดังกล่าวหรือไม่...” ทั้งนี้ ในรัฐธรรมนูญปี 2560 มิได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง การกระทำความรุนแรงใน ครอบครัว แต่เน้นการ ส่งเสริมความเข้มแข็งของ ครอบครัว ในเรื่องของความ รุนแรง รัฐให้ความสำคัญกับ ความรุนแรงในระดับปัจเจก มากกว่า ให้ปราศจากความรุนแรงใน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และ ผู้ด้อยโอกาสรวมถึงเน้นเรื่อง การเยียวยา ทั้งนี้แสดงให้เห็น ว่ารัฐต้องการป้องกันที่ ต้นเหตุมากกว่า รวมไปถึง อาจแสดงให้เห็นว่ากลุ่ม เปราะบางอาจเป็นกลุ่ม เดียวกับบุคคลที่อยู่ใน ครอบครัวก็เป็นได้</p>

รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540	รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550	รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2560	บทวิเคราะห์
<p>มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน</p>	<p>มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้</p> <p>1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษাপฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน</p>	<p>มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย... (ไม่มีคำว่าส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย)</p>	<p>เป็นที่น่าสังเกตว่าในด้านการศึกษา ซึ่งในมาตรา 80 ของปี 2540 และ 2550 ยังคงไว้ซึ่งการคุ้มครอง พัฒนา การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย แต่ในปี 2560 กลับเน้นเนื้อหาในเรื่องการส่งเสริมคุณภาพด้านการศึกษาให้ทัดเทียมกับระดับสากล ทั้งนี้ มีข้อสงสัยอยู่ที่</p> <p>1) การไม่ใส่เรื่องความเสมอภาคของหญิงและชาย เมื่อมาจากประเทศไทยบรรลุในเรื่องความเสมอภาคแล้ว</p> <p>2) หรืออาจเป็นเพราะการสร้างมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมกับสากลนั้น อาจกล่าวถึงเรื่องความเสมอภาคอยู่แล้ว</p> <p>3) หากมิได้กล่าวถึงเรื่องของความเสมอภาคตรง ๆ ในรัฐธรรมนูญนั้น จะมีผลต่อเรื่องการส่งเสริมความเสมอภาคในสังคมหรือไม่</p>

(ข้อมูลจาก เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ ปี 2540 – 2550 และ รัฐธรรมนูญปี 2560 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 หรืออีกชื่อคือฉบับประชาชน เนื่องจากเน้นเนื้อหาให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการกล่าวถึงเรื่องความเสมอภาคหญิงและชายอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าสตรีมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกับบุรุษภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 หรืออีกชื่อ คือฉบับประชามติ เป็นการนำรัฐธรรมนูญฉบับที่ร่างเพื่อสนับสนุนรัฐธรรมนูญในปี 2540 เพื่อความชัดเจนในด้านกระบวนการ และยังคงไว้ซึ่งการระบุค่าในเรื่องความเสมอภาคหญิงและชายอย่างชัดเจน เช่นเดียวกันในส่วนรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 ยังใช้คำระบุในเรื่องชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในมาตราที่ 27

ในส่วนเรื่องของความรุนแรงนั้น ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนเป็นครั้งแรก ในมาตรา 53 รัฐธรรมนูญปี 2550 กล่าวถึงในมาตรา 52 และในรัฐธรรมนูญปี 2560 ยังคงไว้เรื่องของความรุนแรงในมาตราที่ 71 ดังนั้น เรื่องของความรุนแรงจึงถือว่าเป็นนโยบาย

สำคัญเรื่องหนึ่งของรัฐ ที่ยังคงไว้และถือว่ารัฐจะต้องมีกฎหมายเพื่อบังคับใช้ให้เป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ

2.7 กระบวนการตรากฎหมายของไทย

กระบวนการตรากฎหมายของไทยมีความแตกต่างกันไปเมื่อเกิดเหตุการณ์ยุบสภา โดยในช่วงเวลาภาวะที่เป็นรัฐสภาปกติ รัฐสภาจะประกอบไปด้วย สมาชิกผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ในขณะที่เมื่อเกิดเหตุการณ์บ้านเมืองไม่ปกติ มีการยึดอำนาจ เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ จะมีการแต่งตั้งสภาที่เรียกว่า สภานิติบัญญัติทำหน้าที่แทนทั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภาโดยระบบการตรากฎหมายนี้จะทำให้เรามีความเข้าใจเรื่องความเกี่ยวข้องของเชื่อมโยง ทั้งกระบวนการเริ่มร่างกฎหมายไปจนถึงการใช้กฎหมาย เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากการตรากฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด โดยมีรายละเอียดโดยคร่าว ดังนี้

2.7.1 การใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทาง 3 ฝ่าย

หลักสำคัญของประชาธิปไตยคืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (sovereignty) ซึ่งหลักของการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย ริเริ่มจากแนวคิดของมองเตสกีเอร์ (Montesquieu) ในยุคแห่งความรุ่งเรืองทางปัญญา (Age of Enlightenment) ช่วงศตวรรษที่ 17 โดยอาศัยแนวทางการองค์ประกอบของรัฐจะต้องมีองค์ประกอบทั้งสิ้น 4 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ดินแดน (territory) 2) ประชากร (population) 3) รัฐบาล(government) และ 4) อำนาจอธิปไตย (sovereignty) ซึ่งอำนาจอธิปไตยนี้เองเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองของรัฐ และอำนาจสูงสุดของรัฐหรืออำนาจอธิปไตยดังกล่าวประกอบด้วยอำนาจ 3 ฝ่ายที่ทำหน้าที่ในการปกครองรัฐ คือ 1) อำนาจนิติบัญญัติ 2) อำนาจบริหาร และ 3) อำนาจตุลาการ มีเป้าหมายสำคัญคือการถ่วงดุลอำนาจ และตรวจสอบซึ่งกันและกันทั้งสามฝ่าย (check and balance) เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ใช้อำนาจโดยมิชอบ และลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน และอำนาจทั้ง 3 ฝ่ายนี้เองมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประชาชนด้วยกันทั้งสิ้น

ทั้งนี้ภายใต้อำนาจ 3 ฝ่ายดังกล่าว จะมีหน่วยงานที่กำกับดูแล และดำเนินการควบคุมงาน ดังนี้ 1) อำนาจนิติบัญญัติ กำกับดูแลโดยรัฐสภา ทำหน้าที่ในการตรากฎหมาย 2) อำนาจบริหาร กำกับดูแลโดยคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายแห่งรัฐ ควบคุมดูแลการบริหารราชการแผ่นดินผ่านกระทรวง ทบวง กรม กองต่าง ๆ และ 3) อำนาจตุลาการ กำกับดูแลโดยศาล ทำหน้าที่ในการพิพากษา ซึ่งประเทศไทยประกอบไปด้วยศาลต่าง ๆ และมีระบบ ระเบียบวิธีการทำงานแตกต่างกันไป อำนาจทั้งสามส่วนนี้ได้รับการบัญญัติไว้จากรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดและใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปกครองประเทศ ทั้งนี้การจะเข้าถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union)⁶⁰ ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีประเทศสมาชิกที่มีระบบรัฐสภาจากทั่วโลก เน้นการทำงานเพื่อสนับสนุนประชาธิปไตยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า รัฐควรมี

⁶⁰Inter-Parliamentary Union, *Your Voice. Your Choice Together we can make democracy work* [online], 15 September 2008. Available from: <http://archive.ipu.org/dem-e/idd/poster.pdf>

- 1) รัฐสภาที่เข้มแข็ง (strong parliaments)
- 2) การเลือกตั้งที่เป็นอิสระและเป็นธรรม (free and fair elections)
- 3) หลักประกันด้านสิทธิมนุษยชน (guaranteed human rights)
- 4) ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายและการไม่เลือกปฏิบัติ (gender equality and non-discrimination)
- 5) ภาคประชาสังคมที่ตื่นตัว (active civil society) พรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพ (effective political parties)
- 6) เสรีภาพด้านสื่อ (independent media)

จาก 6 ปัจจัยนี้จะต้องอาศัยหลักการทำงานที่ประสานกันระหว่างทั้ง 3 ฝ่ายภายใต้ อำนาจอธิปไตยและนอกจากนี้จะเห็นความสำคัญของข้อที่ 4 คือหลักความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย เป็นส่วนหนึ่งที่จะสร้างประเทศประชาธิปไตยให้เข้มแข็งขึ้นได้เช่นกัน

2.7.2 ระบบรัฐสภาและอำนาจหน้าที่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรัฐสภาว่ารัฐสภาประกอบไปด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (มาตรา 79) โดยการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ต้องผ่านรัฐสภา (มาตรา 81)

พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ และคณะ⁶¹ ได้กล่าวว่า รัฐสภา (Parliament) มาจากภาษาฝรั่งเศส คือ parler แปลว่าการพูด เจรจาต่อรอง ดังนั้น รัฐสภาจึงเป็นสถานที่เพื่อเจรจาท่องผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐ ทำหน้าที่อย่างน้อย 3 เรื่อง คือ เป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติ ตรวจสอบควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร และเป็นตัวแทนของประชาชน

โกสินทร์ วงศ์สุรวัดน์⁶² กล่าวถึงหลัก 3 ประการของรัฐสภา คือ 1) หลักแห่งการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อไม่ให้เกิดการฉ้อฉล 2) หลักการมีสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกตั้งตัวแทนมาใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน แต่ทั้งนี้ ประชาชนสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการบริหารประเทศได้หากมีการจัดทำประชามติของประชาชน เพื่อป้องกันผู้แทนใช้อำนาจแทนประชาชน 3) หลักการตามกฎหมาย คือการบริหารประเทศเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายนี้เองจะเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ประสพสุข บุญเดช⁶³ ได้อธิบายอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาทั้งหมด 7 ประการ คือ 1) พิจารณากฎหมาย 2) การควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน 3) การเลือกและให้ความเห็นชอบบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ 4) การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง 5) การให้ความเห็นชอบหนังสือ/สนธิสัญญา/ข้อตกลงระหว่างประเทศ 6) การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัด

⁶¹ พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับการถ่วงดุลอำนาจโดยรัฐสภาไทย, กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2542. หน้า 43.

⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 43-44

⁶³ ประสพสุข บุญเดช, กระบวนการนิติบัญญัติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข, กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2554. หน้า1-31.

หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ 7) ด้านอื่น ๆ ในส่วนของการพิจารณากฎหมายของประเทศไทย พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในกระบวนการนิติบัญญัติในนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล และวุฒิสภาจัดตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบ และกลั่นกรอง ทำให้มีอำนาจใจการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และตำแหน่งระดับสูง ซึ่งรายละเอียดกฎหมายที่รัฐสภาจะพิจารณามีทั้งสิ้น 5 ประเภท⁶⁴ คือ

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- 2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายที่บัญญัติเพื่อขยายความเพิ่มเติมจากหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญ เพื่อมิให้รัฐธรรมนูญมีจำนวนมาตราที่เยอะมากเกินไปจนเกินไป
- 3) พระราชบัญญัติ มี 2 ประเภท คือ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ (มาตรา 143 ของรัฐธรรมนูญปี 2550 หมายถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน วางระเบียบเกี่ยวกับภาษีอากร การจัดสรร รั้ง รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้าประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันกับทรัพย์สินของรัฐ และที่เกี่ยวข้องกับเงินตรา) และร่างพระราชบัญญัติทั่วไป ไม่เกี่ยวกับการเงิน ซึ่งรายละเอียดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรัฐสภาจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป
- 4) กฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณ หมายถึง พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
- 5) พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้ออก เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ มีศักดิ์เทียบเท่าพระราชบัญญัติ มีผลบังคับใช้ชั่วคราวไปก่อน จนกว่าจะเสนอให้รัฐสภาพิจารณา หากสองสภานุมัติแล้ว พระราชกำหนดจะถูกใช้เป็นพระราชบัญญัติต่อไป

วิชญ์ เครื่องงาม⁶⁵ ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาประเทศต่าง ๆ มีดังนี้

- 1) การตรากฎหมาย คือ การเสนอ พิจารณา อนุมัติร่างกฎหมาย
- 2) การอนุมัติภาษี คือ การอนุมัติให้ขึ้นหรือลดภาษี ถือว่าเป็นอำนาจดั้งเดิมของสภาจากที่ประชุมรัฐสภาของประเทศอังกฤษ ใน ค.ศ. 13 เพื่อให้เป็นไปตามหลักว่า ถ้าไม่มีการเรียกประชุมถามความเห็นของราษฎร จะไม่มีการขึ้นภาษี (there shall be no taxation without representation)
- 3) การอนุมัติงบประมาณ เพื่อให้รัฐบาลใช้เงินในกิจการต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเดียวกับการตรากฎหมาย เพราะการจ่ายเงินตามงบประมาณต้องทำเป็นกฎหมาย
- 4) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หมายถึงการตรวจสอบดูแลการทำงานของรัฐบาล เช่นการตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ อำนาจนี้จะมีเฉพาะในระบบรัฐสภาเท่านั้น
- 5) การอนุมัติหรือให้ความเห็นชอบในกิจการบางอย่าง อาทิ การทำสัตยาบัน, สนธิสัญญา หรืออนุมัติพระราชกำหนด การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5-15.

⁶⁵ วิชญ์ เครื่องงาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2530. หน้า 426-428.

6) การอนุมัติหรือให้ความเห็นชอบในตัวบุคคล อาทิ การดำรงตำแหน่งสำคัญบางตำแหน่ง เช่น ประธานาธิบดี การสืบราชสมบัติ การเป็นทูตไปประจำต่างประเทศ การเป็นผู้พิพากษา ในประเทศไทยมีกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เช่น กกต. ปปช. ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น

7) ทำหน้าที่ทางตุลาการ ในการมีอำนาจไต่สวน พิจารณาหรือพิพากษาคดี ไม่ว่าจะ เป็นอรรถคดีทั่วไป หรือคดีทางการเมือง ที่เรียกว่า impeachment

8) การรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายถึงรัฐสภาทำหน้าที่ รักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ไม่ให้มีการตรากฎหมายหรือการกระทำใดที่จะขัดต่อ รัฐธรรมนูญได้

2.7.3 ขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติของไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560⁶⁶ มาตรา 133 ต้องมีผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยสามารถเสนอได้จาก 3 หน่วยงาน คือ 1) **คณะรัฐมนตรี** 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน และ 3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า หนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน

ขั้นตอนระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรัฐสภา

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรัฐสภา นั้น จะมีการพิจารณาทั้งหมด 3 วาระด้วยกันดังนี้

1) **วาระที่ 1 พิจารณาหลักการทั่วไป**ว่าจะรับหลักการหรือไม่ หากลงมติไม่รับในหลักการร่างพระราชบัญญัติจะตกไป

2) **วาระที่ 2 คณะกรรมาธิการ จะพิจารณารายมาตรา** พร้อมแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม และสรุปร่างอาจพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา คือถือว่าสมาชิกรัฐสภาทุกคนทำหน้าที่กรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น หรือพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมาธิการ อาจเป็น คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา หรือคณะกรรมาธิการวิสามัญ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ รับแต่งตั้ง แต่ต้องการเสนอแก้ไข เพิ่มเติมข้อความลงในร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้เสนอคำขอ “แปรญัตติ” ต่อประธานคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และหากคณะกรรมาธิการไม่เห็นด้วย ที่ประชุมสามารถสงวนคำแปรญัตติเพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งได้ โดยการแปรญัตติต้องขอแปรเป็นรายมาตรา และไม่ขัดกับหลักการแห่งพระราชบัญญัตินั้น 3

3) **วาระที่ 3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ** และจะลงมติเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ หากไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะตกไป

เมื่อครบ 3 วาระและผ่านการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ร่างพระราชบัญญัติจะถูกเสนอไปยังวุฒิสภา ซึ่งจะพิจารณาใน 3 วาระเช่นเดียวกันภายใน 60 วัน และหากพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน 60 วัน ให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น เว้นแต่มีมติให้ขยายการพิจารณา

⁶⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐[ออนไลน์] , 6 เมษายน 2560. แหล่งที่มา: <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2017/06/รัฐธรรมนูญ-2560.pdf>

ออกไปอีก แต่ต้องไม่เกิน 30 วัน (มาตรา 136) ทั้งนี้ การพิจารณาของวุฒิสภา มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน (มาตรา 137) ดังนี้

- 1) เห็นชอบ
- 2) ไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ให้ยับยั้งพระราชบัญญัตินั้นและส่งคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร หากวุฒิสภาไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรในกำหนดเวลาให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบต่อพระราชบัญญัตินั้น แต่หากส่งคืนภายในกำหนดเวลาสภาผู้แทนราษฎรสามารถร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ขึ้นพิจารณาใหม่ได้เมื่อพ้นไปแล้ว 180 วัน (มาตรา 138) นับจากวันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

3) แก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งพระราชบัญญัติที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมไปยังสภาผู้แทนราษฎร หากเห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ดำเนินการต่อไปตามมาตราที่ 81 หากเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภที่ตั้งบุคคลอาจเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น มีจำนวนเท่ากัน ตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น หากมีสภาหนึ่งสภาใด เมื่อพิจารณาแล้วตามการเสนอร่างของคณะกรรมการธิการร่วม ไม่เห็นชอบ ให้ยับยั้งพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

เมื่อวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้วเห็นชอบให้นายกรัฐมนตรีรอไว้ 50 วันนับแต่วันที่ได้ร่างพระราชบัญญัตินั้นจากรัฐสภา หากไม่มีกรณีที่มีสมาชิกทั้งสองสภารวมกันไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของสองสภา เห็นว่ามีข้อความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี โดยให้ประธานรัฐสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งนายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ล่าช้า หรือหากรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นว่าไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป หากไม่มีกรณีดังกล่าวให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายใน 20 วันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว (มาตรา 148)

ร่างพระราชบัญญัติใดพระมหากษัตริย์ไม่เห็นชอบและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้น 90 วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ ให้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนภายใน 30 วันให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ใช้บังคับเป็นกฎหมายเสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

2.7.4 ขั้นตอนการดำเนินการภายหลังจากประกาศเป็นพระราชบัญญัติ

เมื่อพระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการประกาศลงราชกิจจานุเบกษามีวันที่สำหรับบังคับใช้พระราชบัญญัติแตกต่างกัน รายละเอียดดังนี้

- 1) ให้มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันประกาศ คือ ผู้มีอำนาจลงนามในประกาศวันไหนก็มีผลใช้บังคับวันนั้น
- 2) ให้มีผลใช้บังคับนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันใด ก็มีผลใช้บังคับวันนั้น

3) ให้มีผลใช้บังคับนับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันใด ก็ให้มีผลบังคับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

4) ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 90 วัน หรือ 120 นับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก็ให้นับจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาไปอีก 90 วัน หรือ 120 วัน ซึ่งการกำหนดแบบนี้ก็เพื่อให้หน่วยงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือผู้ถูกบังคับได้รับรู้รับทราบหรือเตรียมตัวก่อนที่จะใช้กฎหมาย

ซึ่ง พ.ร.บ. คุ่มครองฯ ในมาตรา 2 บัญญัติไว้ว่าให้พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 90 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งวันที่ประกาศคือวันที่ 14 สิงหาคม 2550

หากแสดงขั้นตอนการออกพระราชบัญญัติจะเห็นความเชื่อมโยงของสองหน่วยงานคือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ และหน่วยงานด้านนิติบัญญัติจะใช้ระบบสภาคู่ (Bicameral System) คือ ประกอบไปด้วย สมาชิกวุฒิสภา และวุฒิสภา ในการผ่านกฎหมาย จนถึงการประกาศลงราชกิจจานุเบกษาจะสามารถแสดงให้เห็นเป็นรูปภาพขั้นตอน⁶⁷ ตามรายละเอียดแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 : ขั้นตอนการตราพระราชบัญญัติในช่วงที่เป็นสภาปกติ

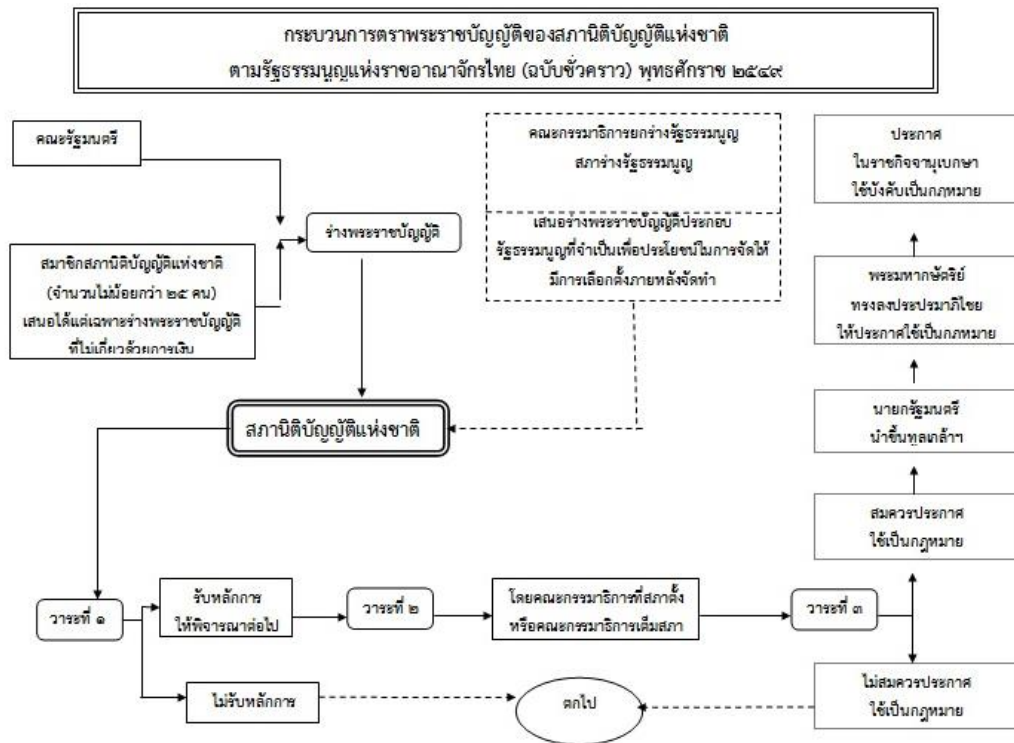

(จากกระบวนการนิติบัญญัติของไทย โดย Thai Law Watch)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในส่วนกระบวนการตราพระราชบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 สามารถแสดงให้เห็นขั้นตอนซึ่งนำมาจากเอกสารสรุปสาระสำคัญ ประวัติความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังมีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 5 ดังนี้

⁶⁷ThaiLawWatch, กระบวนการนิติบัญญัติไทย [ออนไลน์], 11 พฤศจิกายน 2560. แหล่งที่มา: <http://thailawwatch.org/legislation-in-thailand/>

แผนภาพที่ 5 : ขั้นตอนการตราพระราชบัญญัติในช่วงที่เป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผู้วิจัยนำมาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2.7.5 กฎหมายในแต่ละปีที่ออกโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติเปรียบเทียบกับในระบบสภาปกติ⁶⁸

เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในการดำเนินการตรากฎหมายสองช่วงเวลาดังกล่าว คือระบบที่มีสองสภาคือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และระบบที่เป็นช่วงที่มีสภาเดียวคือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้วิจัย จึงได้ไปหาข้อมูลจำนวนของกฎหมายที่ออกในแต่ละปี เปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่มีทั้งระบบสภาปกติ และระบบสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนรัฐสภา โดยแสดงให้เห็นข้อมูลได้ตามตารางที่ 4 ดังนี้

⁶⁸สถาบันพระปกเกล้า, สภานิติบัญญัติแห่งชาติ [ออนไลน์], 10 มกราคม 2561. แหล่งที่มา: [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สภานิติบัญญัติแห่งชาติ_\(พีชญา_สุ่มประดิษฐ์\)](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สภานิติบัญญัติแห่งชาติ_(พีชญา_สุ่มประดิษฐ์))

ตารางที่ 4 : ตารางเปรียบเทียบการตราพระราชบัญญัติระหว่างสภาปกติและสภานิติบัญญัติ

หน่วยงาน	ผู้นำรัฐบาล	ผู้นำรัฐสภา	จำนวนปี	จำนวนพระราชบัญญัติ ⁶⁹
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	จอมพลถนอม กิตติขจร	พล.ต. ศิริ สิริโยธิน	2515-2516	2 ฉบับ ปี 2515 43 ฉบับ ปี 2516
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	นายสัญญา ธรรมศักดิ์	มรว.ศีกฤทธิ ปราโมช นายประภาศน์ อวยชัย	2516-2518	71 ฉบับ ปี 2517
	นายธานินทร์ กรัยวิเชียร	ประสทธิ กาญจนวัฒน์ อุทัย พิมพ์ใจชน พล.อ.อ. กมล เดชะตุงคะ	2518-2519	55 ฉบับ ปี 2518
	พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	พล.อ. หะริน หงสกุล	2519-2520	33 ฉบับปี 2519 40 ฉบับ ปี 2520
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	พล.ร.อ.สัจด์ ชลออยู่	พล.อ. หะริน หงสกุล	2520-2522	70 ฉบับ ปี 2521 92 ฉบับ ปี 2522
	พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	พล.อ.หะริน หงสกุล	2522-2523	33 ฉบับ ปี 2523
	พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์	พล.อ.หะริน หงสกุล	2523-2526	32 ฉบับ ปี 2524 42 ฉบับ ปี 2525 37 ฉบับ ปี 2526
	พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์	นายจารุบุตร เรืองสุวรรณ นายอุกฤษ มงคลนาวิน	2526-2529	51 ฉบับ ปี 2527 27 ฉบับ ปี 2528 55 ฉบับ ปี 2529
	พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์	นายอุกฤษ มงคลนาวิน	2529-2531	93 ฉบับ ปี 2530 41 ฉบับ ปี 2531
	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	นายอุกฤษ มงคลนาวิน ร.ต.ต. วรณ ชันชื้อ	2531-2533	19 ฉบับ ปี 2532
	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ	ร.ต.ต. วรณ ชันชื้อ	2533-2534	48 ฉบับ ปี 2533
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์	นายอุกฤษ มงคลนาวิน	2534-2535	135 ฉบับ ปี 2534
	นายอานันท์ ปันยารชุน	นายอุกฤษ มงคลนาวิน	2534-2535	115 ฉบับ ปี 2535
	นายอานันท์ ปันยารชุน	นายอาทิตย์ อุไรรัตน์	2535-2535	

⁶⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ดัชนีกฎหมายไทยจำแนกตามปีที่ประกาศ [ออนไลน์], 15 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา: <http://web.krisdika.go.th/data/organization/tha/lawindex/lawindex62-4.pdf>

หน่วยงาน	ผู้นำรัฐบาล	ผู้นำรัฐสภา	จำนวนปี	จำนวนพระราชบัญญัติ ⁶⁹
	พล.อ. สุจินดา คราประยูร	นายมีชัย ฤชุพันธุ์	2535-2535	
	นายชวน หลีกภัย	นายมารุต บุณนาค	2535-2538	28 ฉบับ ปี 2536 44 ฉบับ ปี 2537
	นายบรรหาร ศิลปอาชา	นายบุญเื้ออ ประเสริฐสุวรรณ	2538-2539	28 ฉบับ ปี 2538
	พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	2539-2540	34 ฉบับ ปี 2539
	นายชวน หลีกภัย	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา นายพิชัย รัตตกุล	2540-2544	35 ฉบับปี 2540 65 ฉบับ ปี 2541 98 ฉบับ ปี 2542 67 ฉบับ ปี 2543 26 ฉบับ ปี 2544
	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	นายอุทัย พิมพ์ใจชน	2544-2548	34 ฉบับ ปี 2545 32 ฉบับ ปี 2546 34 ฉบับ ปี 2547 32 ฉบับ ปี 2548
	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร	นายโกศล พลกุล	2548-2549	16 ฉบับ ปี 2549
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์	นายมีชัย ฤชุพันธุ์	2549-2550	104 ฉบับ ปี 2550
	นายสมัคร สุขทรเวช	นายมีชัย ฤชุพันธุ์	2551-2551	111 ฉบับ ปี 2551
	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์	นายยงยุทธ ดิยะไพรัช	2551-2551	
	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	นายชัย ชิดชอบ	2551-2554	18 ฉบับ ปี 2552 28 ฉบับ ปี 2553 21 ฉบับ ปี 2554
	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์	2554-2557	12 ฉบับ ปี 2555 35 ฉบับ ปี 2556 25 ฉบับ ปี 2557
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	2557-ปัจจุบัน	107 ฉบับ ปี 2558 62 ฉบับ ปี 2559

(ผู้วิจัยประยุกต์โดยการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์จากราชกิจจานุเบกษาและฐานข้อมูลออนไลน์จากพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

จากสถิติการตราพระราชบัญญัติรายปี เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่สภานิติบัญญัติทำหน้าที่แทนรัฐสภาจะเห็นได้ว่า โดยส่วนใหญ่มีการผ่านพระราชบัญญัติโดยสภานิติบัญญัติเป็นจำนวนหลายฉบับอย่างไรก็ดี ในระบบสภาพกติกามีการผ่านกฎหมายในจำนวนที่มากกว่า 70 ฉบับขึ้นไปเช่นกัน

ในช่วงรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ปี พ.ศ. 2530 นายอานันท์ ปันยารชุน ปี พ.ศ. 2535 นายชวน หลีกภัย ปี พ.ศ. 2542 และนายสมัคร สุขทรเวช ปี พ.ศ. 2551

ทั้งนี้ ในภาพรวม การลดขั้นตอนการทำงานเหลือเพียงสภาเดียวในกระบวนการนิติบัญญัติ อาจสร้างกฎหมายได้เร็วขึ้นกว่าการทำงานของรัฐสภาในช่วงเวลาปกติ ที่กฎหมายจะต้องผ่านทั้ง 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ซึ่งหากมีการแบ่งรัฐสภาออกเป็นสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา จะต้องใช้คณะกรรมการในแต่ละด้านที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญการในแต่ละเรื่อง มาร่วมกันพิจารณากฎหมาย นอกจากนี้ มีความเป็นไปได้ที่ เมื่อเกิดในช่วงที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา รัฐสภาจะแบ่งชั่วคราวออกเป็นหลากหลายพรรคการเมือง ทำให้การออกเสียงในรัฐสภาทำได้ยาก เนื่องจากผู้แทนแต่ละบุคคลอาจไม่มีอิสรภาพในการตัดสินใจ เพราะการลงคะแนนเสียงอาจต้องอิงตามนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ ดังนั้นในการพิจารณาพระราชบัญญัติในแต่ละครั้งจึงอาจต้องพิจารณาตามมติของพรรค และในหลายครั้งในที่ประชุมรัฐสภาอาจเกิดการทะเลาะกันในระหว่างการอภิปรายในที่ประชุมสภาอาจมีผลทำให้การพิจารณาพระราชบัญญัติที่จำเป็นมีความล่าช้ามากขึ้นจึงมีผลทำให้ช่วงรัฐสภาปกติ มีการผ่านจำนวนกฎหมายได้น้อย

ข้อควรสังเกตคือการแสดงภาพให้เห็นจำนวนปีเช่นนี้ เป็นเพียงแค่การแสดงให้เห็นเพียงเชิงปริมาณ แต่จำนวนคุณภาพของการตรากฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างอย่างไร และเข้าถึงความต้องการของประชาชนหรือไม่จะเป็นส่วนที่จะต้องวิเคราะห์ต่อไปในการทำวิจัยฉบับนี้ โดยใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ เป็นหลักในการวิจัย

2.8 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายภายใต้กระบวนการยุติธรรมของไทย

เมื่อมีการผ่านกฎหมายจากรัฐสภาแล้ว จะมีการนำกฎหมายดังกล่าวประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา และจะมีการกำหนดการนำพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไปบังคับใช้ ซึ่งภายใต้การบังคับใช้กฎหมายของไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 4 หน่วยงาน เช่นเดียวกับต่างประเทศ โดยในงานวิจัยฉบับนี้ จะเน้นในส่วนงานด้านตำรวจ เนื่องจากเป็นหน่วยงานตรง และหน่วยงานแรกของกระบวนการยุติธรรม ในการนำพระราชบัญญัติไปบังคับใช้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นภาพถึงปัญหาและอุปสรรค การทำงานของตำรวจว่าการนำพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการทำงานจะเป็นเช่นไร เพื่อให้เกิดการปรับปรุงในกระบวนการ และมีวิธีการใดที่จะสามารถช่วยเหลือมากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ จากที่ทราบว่าการร่างพระราชบัญญัติในแต่ละครั้ง จะมีการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปให้ข้อมูล แต่เรื่องดังกล่าว สามารถสะท้อนออกมาให้เห็นเพื่อเอื้อประโยชน์ในการทำงานของตำรวจในตอนบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวได้หรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจต่อระบบงานของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะ กับผู้พิทักษ์สันติราษฎร์เป็นหลัก

2.8.1 แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

องค์กรในกระบวนการยุติธรรม (Criminal Justice) มีทั้งสิ้น 4 องค์กร คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์⁷⁰ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ในระบบงานยุติธรรมของไทย ได้เอาองค์ประกอบสำคัญเฉพาะหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ทั้ง 4 องค์กรเท่านั้น ซึ่งถือเป็นหน่วยงานท้ายขบวนโดยไม่ได้นำเอาหัวขบวนของกระบวนการยุติธรรมด้วย ซึ่งจากหนังสือ “Justice and the American Justice Network” และในบทความของ Satish Sahney ที่กล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมของประเทศอินเดียในหนังสือชื่อ “Criminal Justice Profiles of Asia” ได้จำแนกองค์ประกอบของกระบวนการยุติธรรมในส่วนหัวเอาไว้ดังนี้คือ 1) นิติบัญญัติหรือหน่วยงานที่ตรากฎหมาย (The Legislature) 2) ตำรวจ (The Police and Law Enforcement Agencies) 3) อัยการ (The Prosecutors) 4) ศาล (The Courts) 5) ราชทัณฑ์ (The Corrections)

นอกจากนี้ พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ และคณะ ยังได้กล่าวถึงว่าหากกระบวนการยุติธรรมมิได้รวมเอาส่วนหัว คือหน่วยงานด้านนิติบัญญัติอยู่ด้วย จะทำให้ขาดทิศทางและหากหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายมีความแข็งแกร่งมาก จะเกิดการล่องละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้หากผู้นำประเทศมีการตรากฎหมายโดยไม่ผ่านกระบวนการของรัฐสภา หรือฝ่ายนิติบัญญัติ สามารถเกิดการใช้อำนาจส่วนของตนเองได้โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการพิจารณาองค์ประกอบของกระบวนการยุติธรรมไม่ควรที่จะมองเพียงแค่ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์เท่านั้น ควรรวมถึงหน่วยงานด้านนิติบัญญัติ คือรัฐสภา และประชาชนในสังคมดังกล่าวด้วย

2.8.2 สถานภาพของพระราชบัญญัติในฐานะ นโยบายสาธารณะ

จากหนังสือนโยบายสาธารณะ (public policy) โดยมยุรี อนุมานราชธน⁷¹ ได้กล่าวถึงความหมายของ นโยบายสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่เป็นกิจกรรม หรือ การกระทำของรัฐบาล เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น นโยบายการป่าไม้ของไทย อาจหมายถึง พระราชบัญญัติป่าไม้ ปี พ.ศ.2484 ทั้งนี้นโยบายสาธารณะเกี่ยวข้องกับ ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายข้าราชการ ฝ่ายประชาชน และผู้ที่ศึกษาเรื่องนโยบายสาธารณะนั้น ๆ และได้กล่าวถึงความหมายของนโยบายสาธารณะในหลากหลายมิติด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นมิติที่เป็นกิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล อาทิ David Easton กล่าวว่า นโยบายสาธารณะหมายถึง การแจกแจงคุณค่าต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามกฎหมายให้แก่ส่วนรวม โดยใช้อำนาจตามกฎหมาย ได้แก่ รัฐบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ดังนั้นการกระทำต่าง ๆ ไม่ว่าจะด้านใด ย่อมก่อให้เกิดผลการแจกแจงคุณค่าของสังคมนั้น ๆ ในมิติที่เป็นแนวทางเลือกสำหรับการตัดสินใจของรัฐบาล อาทิ Lynton Coldwell กล่าวว่าเป็นการตัดสินใจอย่างสัมฤทธิ์ผล ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สังคมอนุญาต หรือห้ามมิให้กระทำ ผลที่ได้อาจออกมาในรูปของ แลกเปลี่ยน กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำพิพากษา เป็นต้น มิติของแนวทางในการกระทำของรัฐบาล อาทิ Charles Jacop ให้คำนิยามว่า นโยบายสาธารณะ คือหลักการ แผนงาน หรือ

⁷⁰ พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับการถ่วงดุลอำนาจโดยรัฐสภาไทย, หน้า 6.

⁷¹ มยุรี อนุมานราชธน, นโยบายสาธารณะ Public Policy (กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2556). หน้า 15

แนวทางการกระทำต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ได้แก่ ผู้นำทางการเมือง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ ประมุขของประเทศ เป็นต้น

นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่รัฐบาลกำหนดให้กับประชาชน ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อให้รัฐบาลได้รับความน่าเชื่อถือ และความนิยมจากประชาชน เป็นผลให้รัฐบาลมีโอกาสในการดำรงอำนาจในการบริหารประเทศได้ยาวนาน และประชาชนเป็นผู้ได้ประโยชน์จากนโยบายสาธารณะที่รัฐดำเนินการสร้างขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ ประชาชนสามารถแสดงออกถึงความต้องการนโยบายสาธารณะในเรื่องต่าง ๆ ผ่านทางกลไกทางการเมือง อาทิ ผ่านทางระบบราชการ นักการเมือง เพื่อนำเข้าสู่ระบบการเมืองจนกลายเป็นนโยบายสาธารณะ เมื่อกำหนดนโยบายเรียบร้อยแล้ว จะถูกนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนในประเทศ สร้างให้สภาพความเป็นอยู่ในชีวิตของประชาชนดีขึ้น 3

ขั้นตอนการออกนโยบาย⁷² มีดังนี้

1) การระบุปัญหา (Identifying Policy Problem) เมื่อระบุปัญหาได้แล้ว ในบางครั้งจะเรียกขั้นตอนแรกว่า Agenda Setting นั่นคือ การมองปัญหาที่ต้องการให้ออกเป็นนโยบายคืออะไร ซึ่งมุมมองทางการเมือง (political ideology) ความสนใจพิเศษ (special interests) สื่อมวลชน (mass media) และมติมหาชน (public opinion) มักมีบทบาทสำคัญในการกำหนดปัญหาขึ้น

2) การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย คือ หน่วยงานทางการเมืองต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรวางแผนนโยบาย (policy-planning organizations) กลุ่มผู้มีผลประโยชน์ (interest groups) หน่วยงานของรัฐ (government bureaucracies) หน่วยงานด้านตรากฎหมาย (state legislatures) และหัวหน้าฝ่ายบริหาร หรือหัวหน้าฝ่ายนิติบัญญัติ

3) การดำเนินการให้เป็นกฎหมาย (Legitimizing Public Policy) การทำนโยบายให้ใช้ได้ เป็นผลมาจาก กระบวนการของรัฐบาล และมีผลเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน เนื่องจากนโยบายมีผลเกี่ยวข้องกับการสั่งการ งบประมาณ กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การออกกฎและข้อบังคับ และการตัดสินใจ

4) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) กระบวนการนำนโยบายไปดำเนินการ ต้องทำผ่านหน่วยงานของรัฐบาล และมีการใช้งบประมาณของรัฐ

5) การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation)⁷³ นโยบายสามารถประเมินได้ทั้งทางการและไม่เป็นทางการโดยหน่วยงานของรัฐบาล หรือกลุ่มภายนอก กลุ่มผู้มีผลประโยชน์ กลุ่มสื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปได้

⁷² MySocialWorkLab, [Politics and the Policymaking Process](https://catalogue.pearsoned.ca/assets/hip/us/hip_us_pearsonhighered/samplechapter/0205011616.pdf) [online], 3 march 2018. Available from: https://catalogue.pearsoned.ca/assets/hip/us/hip_us_pearsonhighered/samplechapter/0205011616.pdf

⁷³ มยรี อนุมานราชธน, *นโยบายสาธารณะ Public Policy*, หน้า 30-34.

แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ ได้แบ่งแนวทางการศึกษา ออกเป็น แนวทางการศึกษาเชิงพรรณนา หรือแนวนโยบายการศึกษา (policy studies) หรือแนวตัวแบบ(model study) เพื่อให้ได้ข้อสรุปซึ่งสามารถนำไปใช้สร้างองค์ความรู้ในทางวิชาการได้ โดยประเด็นในการศึกษาประกอบด้วย 4 หัวข้อ คือ

- 1) เนื้อหาสาระของตัวนโยบาย โดยศึกษาเจตนารมณ์ ลักษณะ และการดำเนินงานของนโยบาย
- 2) กระบวนการนโยบาย ศึกษาขั้นตอน วิธีการกำหนดนโยบาย ตัวกระทำการ และผู้เกี่ยวข้อง
- 3) ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบายและผลผลิตนโยบาย อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ และปัจจัยนำออก นั่นคือตัวนโยบาย และปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี หรือตัวปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทรัพยากรได้ ระดับการศึกษา ระดับรายจ่ายของรัฐบาล เป็นต้น
- 4) ผลลัพธ์ หรือผลกระทบของตัวนโยบาย เพื่อให้รับรู้ผลลัพธ์จากการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจพิจารณาจากประสิทธิผล ประสิทธิภาพในการผลิตและการบริการสาธารณะ ผลกระทบนี้อาจได้แก่ เรื่องผลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโดยรวม ผลที่ตั้งใจ ไม่ตั้งใจ เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่จะสืบสาน หรือยุตินโยบาย ดังกล่าวต่อไป

อีกแนวทางหนึ่งคือ แนวทางการศึกษาเชิงเสนอแนะ แนววิเคราะห์นโยบาย (policy analysis) ได้รับอิทธิพลจากวิชาเศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาการจัดการ มีการนำเทคนิควิธีการมาประยุกต์ในการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มเทคนิคสถิติประยุกต์ (applied statistical technique) เช่น การวิจัยประเมินผล (evaluation research) 2) กลุ่มเทคนิควิธีการหาจุดที่ดีที่สุด (optimization technique) เช่น การวิเคราะห์ต้นทุน ผลได้ (cost-benefit analysis) 3) กลุ่มเทคนิคการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงและความไม่แน่นอน (decision-making under risk and uncertainty) เช่นการตัดสินใจ (decision theory) ทฤษฎีเกม (game theory) และ 4) กลุ่มเทคนิควิธีการจำลองและการสร้างรูปแบบต่าง ๆ (simulation and modeling technique) เช่น ตัวแบบมาร์คอฟ (markov model) และดัชนีการแพร่กระจาย (diffusion index) เป็นต้น แนวทางการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลในการตัดสินใจแก่ผู้กำหนดนโยบายว่าจะกำหนดนโยบายอย่างไร ตัดสินใจอย่างไร เพื่อให้นโยบายนั้นปราศจากค่านิยมส่วนตัว และให้การสนับสนุนนโยบายโดยใช้เทคนิควิจัยเชิงปฏิบัติการ เทคนิคสถิติประยุกต์ การวิเคราะห์เชิงระบบ เพื่อให้นโยบายถูกกำหนดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น จึงมีการใช้คำว่า "นโยบายศาสตร์" (policy science) ซึ่งครอบคลุมแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะในเชิงพรรณนาและเชิงเสนอแนะ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดองค์ความรู้ ในการกำหนดนโยบาย

มยรี อนุมานราชชน ได้นำแนวทางในการประเมินผลนโยบายสาธารณะ จาก B.W. Hogwood และ L.A. Gunn จากหนังสือ Policy Analysis for the Real World⁷⁴ ซึ่งมีด้วยกันทั้งสิ้น 5 รูปแบบดังนี้

⁷⁴ มยรี อนุมานราชชน, นโยบายสาธารณะ Public Policy, หน้า 257-262.

1) รูปแบบการประเมินผลก่อนและหลังการดำเนินงานโครงการ (before-and-after studies) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลลัพธ์ก่อนและหลังการดำเนินโครงการ แต่รูปแบบการประเมินนี้มีข้อบกพร่อง คือ ผลลัพธ์ของนโยบายดังกล่าวอาจเป็นผลค้างอยู่ของนโยบายในอดีต ข้อมูลที่ผู้ประเมินได้รับอาจไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง เพราะตัวนโยบายเปลี่ยนไปจากเดิมแล้ว

2) รูปแบบเชิงสาเหตุและผล (causal modelling) รูปแบบนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยนำเข้าของโครงการ และตัวแปรตาม คือ ปัจจัยส่งออกของโครงการ แต่การใช้ตัวแบบดังกล่าวสร้างให้เกิดปัญหาด้านความเที่ยงตรง มีความยุ่งยากในการจัดเก็บข้อมูล และความน่าเชื่อถือของผลแต่การใช้ทฤษฎีสาเหตุและผล (theory of cause and effect) มาใช้จะช่วยในการอธิบายภาพรวมของนโยบาย และเหมาะกับการประเมินผลนโยบายที่มีได้ออกแบบการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

3) วิธีการทดลอง (experimental method) ผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจทางด้านสถิติ เพื่อนำมาแยกแยะผลลัพธ์ ที่ต้องการประเมินออกจากผลลัพธ์จำนวนมากมายที่สลับซับซ้อน แต่การประเมินด้วยวิธีดังกล่าว ผู้ประเมินจะต้องคิดวางแผนการประเมินนี้ไว้แต่แรก มิเช่นนั้นจะไม่สามารถนำมาประเมินย้อนหลังได้

4) วิธีการกึ่งทดลอง (quasi-experimental method) เป็นวิธีที่มีการใช้อยู่ทั่วไป ไม่เข้มงวดกับการควบคุมตัวแปร ปัจจัยสาเหตุและตัวแปร ปัจจัยภายนอก เป็นการประเมินผลภายใต้สภาพการณ์ที่ไม่มีการควบคุม มีความเป็นธรรมชาติ ผู้ประเมินต้องจับคู่ระหว่างผู้รับบริการ/พื้นที่ที่ให้บริการ และผู้ไม่รับบริการในพื้นที่ที่ไม่ให้บริการ เพื่อเปรียบเทียบคู่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ปัญหาคือความเที่ยงตรงภายในของข้อสรุปการวิจัยและประเมินผลลดลง คือการคัดเลือกด้วยตัวเอง (self-selection)

5) การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้ย้อนหลัง (retrospective cost-benefit analysis) การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้ (cost-benefit analysis: CBA) เป็นการนำมาใช้เพื่อตัดสินใจว่า จะดำเนินงานโครงการต่อไปได้หรือไม่ ปัญหาคือ ไม่สามารถแก้ไขปัญหากับวิธีการวัดต้นทุน-ผลได้ในรูปแบบของตัวเงิน และต้นทุน-ผลได้ ที่จับต้องไม่ได้ และไม่สามารถแยกแยะผลลัพธ์ของโครงการออกจากผลลัพธ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ส่วนมาก ไม่นิยมนำมาใช้ในการประเมิน แต่จะนำมาเป็นวิธีเสริมเท่านั้น

จากการทำงานของตำรวจ และการประเมินผลด้านนโยบาย แสดงให้เห็นว่า การทำงานของตำรวจในด้านการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือการเข้าระงับเหตุของตำรวจ ในการช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงมีหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เพื่อให้เหยื่อรู้สึกปลอดภัย และได้รับคำปรึกษา ช่วยเหลือ จากผู้ที่มีความชำนาญต่อการให้คำปรึกษาต่อเหยื่อที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ที่มักจะเกิดภาวะ Post Trauma Stress Disorder: PTSD ซึ่งจะสร้างความทุกข์ทรมานใจทั้งทางร่างกาย และทางจิตใจแก่เหยื่อเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงการทำงานของ หน่วยงานภายในประเทศไทย คือการตรวจสอบหลักเกณฑ์ขององค์กระหว่างประเทศว่า มีการกล่าวถึงเรื่องของสตรี ความรุนแรงต่อสตรี หรือการกระทำด้วยความรุนแรงของบุคคลในครอบครัวอย่างไร เพื่อให้มาตรฐานการช่วยเหลือสตรีเป็นไปอย่างสากล

2.9 CEDAW ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อขจัดความรุนแรงต่อสตรี

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ถึงสิ่งที่ช่วยยกระดับความเสมอภาคให้ทัดเทียมระหว่างสตรีและบุรุษ นอกจากจะเป็นเรื่องของกฎหมาย และชนบประเพณีแล้ว สิ่งหนึ่งที่มีส่วนกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านนโยบายในประเทศ คือการให้การรับรองในอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสตรี เมื่อมีการกล่าวถึงอนุสัญญาว่าด้วยเรื่องของสตรี ความรุนแรงต่อสตรีนั้น เพื่อยกระดับสิทธิในการใช้ชีวิตของสตรีให้เสมอกับบุรุษ คือ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หรือ Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women: CEDAW ทำไม CEDAW จึงสร้างให้เกิดการพัฒนาทางด้านกฎหมายสำหรับสตรีทั้งในประเทศไทยและอีกหลายประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว

2.9.1 สาระสำคัญและความสำคัญของ CEDAW

จากหนังสือ หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ⁷⁵ ได้อธิบายรายละเอียด ดังนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women) รับรองในที่ประชุมสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2524 ในส่วน พิธีสารเลือกรับ (Optional Protocol) ได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2542 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2543

อนุสัญญานี้เกิดขึ้นเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และเพื่อประกันสิทธิของสตรีว่าจะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐเสมอกันกับบุรุษ

CEDAW มีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ หลักความเสมอภาค(Substantive Equality) การไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination) และพันธกรณีของรัฐ (State Obligation)

กระทรวงการต่างประเทศจัดให้ CEDAW เป็นหนึ่งใน 9 ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี⁷⁶ (อีก 8 ฉบับคือ ICCPR, ICESCR, CRC, CERD, CAT, CRPD, CEC และ

⁷⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน, อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ: พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2558. หน้า 15.

⁷⁶ กระทรวงการต่างประเทศ, สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน-Core international human rights treaties [ออนไลน์], 10 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/>

CMW) โดยอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบนี้ มีทั้งหมด 30 ข้อ ประกอบไปด้วย 6 ส่วน⁷⁷ ดังนี้

ส่วนที่ 1 (ข้อ 1 -6) กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่า การเลือกปฏิบัติต่อสตรี พันธกรณีของรัฐภาคี มาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี ซึ่ง“การเลือกปฏิบัติต่อสตรี” หมายความว่า การแบ่งแยก กีดกัน การจำกัดสิทธิในการยอมรับ และการให้โอกาสแก่ผู้หญิงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม สุขภาพ ความเป็นแม่ ความปลอดภัย หรือด้านใด ก็ตามด้วยเหตุผลเรื่องเพศ

ส่วนที่ 2 (ข้อ 7 - 9) กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมือง และการดำรงชีวิต เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการศึกษา สิทธิที่จะทำงาน และการเลือกอาชีพอย่างเสรี

ส่วนที่ 3 (ข้อ 10 - 14) กล่าวถึงสิทธิสตรีที่ต้องได้รับการดูแลทางด้านเศรษฐกิจ การป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน และการเข้าถึงบริการสุขภาพ

ส่วนที่ 4 (ข้อ 15 - 16) กล่าวถึงความเท่าเทียมของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย

ส่วนที่ 5 (ข้อ 17 - 22) กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ พันธกรณีของรัฐในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

ส่วนที่ 6 (ข้อ 23 - 30) กล่าวถึงการมิให้ข้อบทของอนุสัญญาที่ขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ การนำพันธกรณีไปปฏิบัติในระดับประเทศ

โดยในอดีต ประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนไว้ทั้งสิ้น 7 ข้อด้วยกัน คือ

ข้อที่ 7 ว่าด้วยเรื่องความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งทางราชการ

ข้อที่ 9 การถือสัญชาติของบุตรที่เกิดจากหญิงไทย

ข้อ 10 ความเสมอภาคทางการศึกษา

ข้อ 11 เรื่องสิทธิและโอกาสที่ได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน

ข้อ 15 เรื่องการทำสัญญา

ข้อ 16 เรื่องความเสมอภาคในด้านครอบครัวและการสมรส

ข้อ 29 การให้อำนาจศาลโลกในการตัดสินกรณีพิพาท⁷⁸

⁷⁷ กระทรวงการต่างประเทศ, CEDAW อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ[ออนไลน์], 10 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา:

<http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/CEDAW.php>

⁷⁸ กรมประชาสัมพันธ์, สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์], 10 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: http://www.prd.go.th/download/article/article_20140815113116.pdf

การถอนข้อสงวนทั้ง 7 ข้อของประเทศไทยได้ขอยกเลิกข้อสงวนโดยเรียงลำดับตามปี ดังนี้

1) ข้อที่ 11 เรื่องสิทธิและโอกาสที่ได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน และ 15 เรื่องการทำสัญญาโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2533

2) ข้อสงวนข้อที่ 9 การถือสัญชาติของบุตรที่เกิดจากหญิงไทย โดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2535

3) ข้อสงวนข้อที่ 7 ว่าด้วยเรื่องความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งทางราชการ และข้อที่ 10 ความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2538

4) ข้อสงวนข้อที่ 16 เรื่องความเสมอภาคในด้านครอบครัวและการสมรส เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการถอน เนื่องจากประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิทางครอบครัวของสตรีและการสมรสที่เท่าเทียมกันระหว่างสตรีและบุรุษมีเพิ่มมากขึ้น โดยการถอนข้อสงวนดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญา ซึ่งการถอนข้อสงวนมีผลตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2555⁷⁹ จึงทำให้ประเทศไทยเหลือข้อสงวนเดียวที่ยังมิได้ถอน คือ ข้อ 29 การให้อำนาจศาลโลกในการตัดสินกรณีพิพาท

ทั้งนี้กฎหมายที่ทำให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจนกระทั่งทำให้เกิดการถอนข้อสงวนได้ คือ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2548 กำหนดให้สตรีที่สมรสแล้วสามารถเลือกใช้นามสกุลได้ว่าจะใช้นามสกุลเดิมหรือของสามีตนเอง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550 ซึ่งขยายความหมายของการข่มขืน หมายถึงภรรยาด้วย ซึ่งภรรยาสามารถดำเนินความผิดกับสามีได้ พระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. 2551 ให้สิทธิสตรีในการเลือกค่านำหน้าว่าจะใช้นาง หรือ นางสาว ไม่ว่าจะสมรสหรือหย่าร้างแล้ว ตามความสมัครใจ

นับแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน นับว่าประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางด้านกฎหมายที่เอื้อต่อความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายอย่างมาก เห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีการระบุถึงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศมาตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 ตามมาตรา 12 “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดีหรือโดยประการอื่นใดก็ดีไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย” ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2517 ในมาตรา 27 ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และเพิ่มเติมในวรรคสองของมาตรา 28 อีกว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน”

⁷⁹พรสม เปาปราโมทย์, ความเสมอภาคในครอบครัวและการสมรส: ตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ [ออนไลน์], 10 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/viewFile/3803/3792>

นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาของสตรีไทยอีกหลายรายที่ต้องการเรียกร้องสิทธิของตนเองและได้ขอพระบรมราชวินิจฉัย กรณีของอำแดงเหมือนที่เรียกร้องสิทธิในการเลือกคู่ครองตามที่ตนเองต้องการ⁸⁰ และอำแดงจัน⁸¹ ซึ่งเรียกร้องสิทธิที่จะเป็นเจ้าของร่างกายตนเองโดยมิให้ถูกขายไปเป็นทาสโดยสามี ในเรื่องดังกล่าวได้มีการถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีพระวินิจฉัยโดยการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อให้สิทธิสตรีมีมากขึ้น อาทิ ในพระราชบัญญัติห้ามเมียว่า "การที่กฎหมายยอมให้ผู้ชายเมียได้เสมือนหนึ่งเห็นผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคน หายุดิธรรมไม่ให้ยกเลิกเสีย" และมีการแก้ไขกฎหมายลักพา เมื่อปี 2408 โดยให้สิทธิสตรีในการเลือกคู่ครองปี 2411 แก้ไขกฎหมายห้ามขายเมีย บิดามารดาขายบุตร โดยระบุว่าจะกระทำไม่ได้หากภรรยาไม่ยินยอม⁸² ซึ่งนับว่าเป็นการยกระดับฐานะสตรีให้ทัดเทียมกับบุรุษ ทั้งในเรื่องสิทธิในการมีอำนาจเหนือร่างกายของตนเอง มิใช่แต่เพียงสมบัติของสามีแต่อย่างใด

โดยการที่เรื่องของความรุนแรงต่อสตรี เป็นหนึ่งในประเด็นที่มีการกล่าวถึงในรายงานที่ประเทศไทยได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบอยู่เสมอ และในช่วงก่อนที่จะมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงทางคณะกรรมการ CEDAW มีการกล่าวถึงประเด็นข้อห่วงใย ในเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว การข่มขืนภรรยา กระทำโดยสามี (จากรายงานของคณะกรรมการ ในการประชุมครั้งที่ 20 วันที่ 19 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542) ขณะที่ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ได้รายงานเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการ CEDAW รับทราบ ในรายงานข้อพิจารณาที่ได้รับจากประเทศที่เป็นภาคีของอนุสัญญา ภายใต้มาตราที่ 18 ของอนุสัญญา เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 และสรุปข้อสังเกต จากการรวบรวมรายงานฉบับที่ 6 และ 7 ของประเทศไทยไว้ โดยคณะกรรมการ CEDAW ให้ความเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง เน้นในเรื่องการไกล่เกลี่ยและประนีประนอม ซึ่งนั่นหมายความว่า การไกล่เกลี่ยและประนีประนอม อาจจะไม่เพียงพอต่อการรับรองสิทธิของสตรีในการดำรงชีวิตให้ปราศจากความรุนแรง อย่างแท้จริง

2.9.2 กลไกการทำงานของ CEDAW ในประเทศไทย

สหประชาชาติได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Committee on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)

⁸⁰วิภา จิรภาไพศาล, คดีอำแดงเหมือน ปัญหาของผู้หญิงในกฎหมายสยาม [ออนไลน์], 3 มีนาคม 2561. แหล่งที่มา: <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1355114460&grpid=03&catid=>

⁸¹ประคอง เตกฉัตร, บิดามารดากับการสมรสของบุตร [ออนไลน์], 3 มีนาคม 2561. แหล่งที่มา: https://www.asoke.info/09Communication/DharmaPublicize/Kid/k144/k144_75.html

⁸²สภาเครือข่ายกลุ่มผู้ป่วยจากการทำงานและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, วันสตรีสากลกับสตรีไทย[ออนไลน์], 3 มีนาคม 2561. แหล่งที่มา: <http://www.wept.org/index.php/news/news-archive/85-announcement/107-thaingo1>

ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากระบบวัฒนธรรมและกฎหมายแตกต่างกัน จำนวน 23 คน โดยเลือกตั้งจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากรัฐภาคี มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี⁸³

รัฐภาคีจะต้องเสนอรายงานฉบับแรกในปีแรก นับจากวันที่อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ และทุก ๆ 4 ปี หลังจากส่งรายงานฉบับแรก หรือเมื่อมีการร้องขอจากคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะให้ข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ แต่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย มีหลายประเทศไม่สามารถส่งรายงานได้ตามระยะเวลาที่กำหนดเนื่องจาก ประเทศนั้นขาดบุคลากร ประสบการณ์ และทรัพยากร ในการจัดทำรายงานโดยสถานการณ์ส่งรายงานของประเทศไทย⁸⁴ รายละเอียดได้สรุปตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 : กำหนดส่งรายงานและสถานการณ์ส่งรายงาน CEDAW ของประเทศไทย

กำหนดส่งรายงาน	สถานะการส่งรายงาน
ฉบับที่ 1: 8 กันยายน 2529	ฉบับที่ 1: ส่ง 1 มิถุนายน 2530
ฉบับที่ 2: 8 กันยายน 2533	ฉบับที่ 2: ส่ง 3 มีนาคม 2540
ฉบับที่ 3: 8 กันยายน 2537	ฉบับที่ 3: (รวมส่งเป็นฉบับเดียวกับฉบับที่ 2)
ฉบับที่ 4: 8 กันยายน 2541	ฉบับที่ 4: ส่ง 7 ตุลาคม 2546
ฉบับที่ 5: 8 กันยายน 2545	ฉบับที่ 5: (รวมส่งเป็นฉบับเดียวกับฉบับที่ 4)
ฉบับที่ 6: 8 กันยายน 2549	ฉบับที่ 6: ส่ง 5 กรกฎาคม 2560
ฉบับที่ 7: 8 กันยายน 2553	ฉบับที่ 7: (รวมส่งเป็นฉบับเดียวกับฉบับที่ 6)
ฉบับที่ 8: 8 กันยายน 2557	ฉบับที่ 8: (คณะกรรมการขอให้ฝ่ายไทย ส่งรายงานภายในเดือน กรกฎาคม 2564 (เท่ากับ 4 ปีภายหลังจากที่ได้ส่งรายงานฉบับที่ 6 และ 7 แล้ว)

(ประยุกต์โดยผู้วิจัย ข้อมูลจาก United Nations Human Rights)

2.9.3 การเรียกร้องของ CEDAW ต่อประเทศไทย (สถานะล่าสุด)

เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 สำนักงานองค์การสหประชาชาติ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีการพิจารณารายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: CEDAW)⁸⁵ ในรอบของประเทศไทย ซึ่งคณะผู้แทนไทย นำโดย นางนภา เศรษฐกร รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นายกฤษฏา บุญราช ปลัดกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศกระทรวงแรงงานกระทรวงศึกษาธิการสำนักงาน

⁸³ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน, อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ: พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ, หน้า 17.

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

⁸⁵ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, เก็บตกเวทีรายงาน CEDAW: คณะกรรมการ UN ยังถามไทยถึงการใช้ ม.112-การคุกคามนักปกป้องสิทธิฯ [ออนไลน์], 7 กรกฎาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.tlhr2014.com/th/?p=4649>

ตำรวจแห่งชาติศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิ ศาสตราจารย์ พิเศษจรัญภักดิ์ธนากุล รองศาสตราจารย์จรี วิจิตรวาทการ และนางสุวรรณณี สิริเวชชะพันธ์ เข้าร่วม การนำเสนอรายงานประเทศฉบับที่ 6 และ 7 ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อ สตรี (CEDAW)⁸⁶

นอกจากนี้ยังมีองค์กรภาคประชาสังคมไทยได้จัดทำรายงานคู่ขนาน และร่วมรายงาน สถานการณ์เรื่องสิทธิสตรีของประเทศไทยด้วย โดยยังมีการออกแถลงการณ์รายงานสถานการณ์ไทย ภายใต้อนุสัญญา CEDAW ด้วย

ในการประชุม ทางคณะกรรมการ CEDAW ของ UN ได้ตั้งประเด็นคำถามในหลายประเด็น อาทิ ในเรื่องประเด็นการปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงมุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้ประเด็นสิทธิของ ผู้หญิงที่ทำงานเป็นพนักงานบริการการถูกลดระดับจาก A ไปเป็น B ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติประเด็นการค้ามนุษย์ประเด็นการได้รับการศึกษาของผู้หญิง นอกจากนี้คณะกรรมการกล่าว ชมเชยการทำงานของประเทศไทย ในเรื่องของการถอนข้อสงวนล่าสุด คือข้อที่ 16 เนื่องจากให้สิทธิ แก่สตรีในการสมรสมากขึ้น มีการแก้ไขปัญหาโดยตรากฎหมายเรื่องการข่มขืนภรรยาที่มีความผิด มีการ การผลักดันข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) เป็นต้น โดยคณะกรรมการได้สอบถามเพิ่มเติมใน ประเด็นสัดส่วนของผู้หญิงในทางการเมือง จากการที่ถูกจัดตั้งรัฐบาลทหาร ทางคณะกรรมการได้ตั้ง ข้อสังเกตว่าตำแหน่งต่าง ๆ ที่มาจากการแต่งตั้งโดยรัฐบาลทหารก็ล้วนเป็นเพศชายผู้หญิงยังคงมี บทบาทไม่มากทางการเมือง แม้ว่าจะมีแนวทางให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ มีการ สอบถามถึงเรื่องการเพิ่มสัดส่วนของตัวแทนผู้หญิงในทางการเมือง ทั้งในสภาและหน่วยงานบริหาร ราชการ โดยเฉพาะในองค์กรด้านการทูต และด้านตุลาการ เพื่อให้มีจำนวนที่มากขึ้นเช่นเดียวกับ ภาคเอกชนได้อย่างไร ซึ่งฝ่ายไทยได้ชี้แจงโดยยกเอาจำนวนผู้บริหารภายในของกระทรวงการ ต่างประเทศเป็นตัวอย่างว่า ในเดือนมิถุนายน 2560 นี้ มีผู้หญิง 16 คนในตำแหน่งผู้บริหารของ กระทรวงการต่างประเทศ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 41 รวมทั้งตำแหน่งปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้หญิงมีเอกอัครราชทูตผู้หญิงจำนวน 9 คน จาก 67 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และสัดส่วนผู้หญิงใน ตำแหน่งบริหารระดับกลางของกระทรวงอยู่ที่ประมาณร้อยละ 40

ในฝ่ายการเมือง มีผู้หญิงประมาณร้อยละ 16 อยู่ในตำแหน่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสามของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก ที่มีจำนวนสตรีในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่สูง ส่วนตัวแทนผู้หญิงในฝ่ายตุลาการ มีสูงกว่าร้อยละ 40 ดำรงตำแหน่งผู้ พิพากษา และประเทศไทยมีความพยายามที่จะเตรียมให้ผู้หญิงสามารถลงสมัครทางการเมืองอยู่ ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมผ่านทาง การฝึกอบรม การสร้างความตระหนักรู้ ซึ่งกฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้งขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างจัดทำ

นอกจากนี้ประเด็นการใช้ความรุนแรงและการข่มขู่คุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง (Human rights defenders) โดยเฉพาะกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้หญิงในชนบท กลุ่ม ผู้หญิงชาติพันธุ์ ผู้หญิงในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ รวมทั้งกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมีทั้ง

⁸⁶BTripnews, CEDAW ขึ้นชมไทยในการรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ [ออนไลน์], 6 กรกฎาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.btripnews.net/?p=7315>

การล่วงละเมิด การข่มขู่คุกคาม การทำร้าย ไปจนถึงการซ้อมทรมาน การฆาตกรรม และการบังคับให้สูญหาย เป็นประเด็นที่ประเทศไทยต้องตอบคำถามว่า มีมาตรการจัดการเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง รวมถึงมาตรการที่ไทยจะเสริมสร้างประสิทธิผลของสำนักงานคุ้มครองพยาน การทำให้เงื่อนไขในการเข้าถึงกองทุนยุติธรรมเป็นไปได้ด้วยความง่ายขึ้น และการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิงจากการใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือกลั่นแกล้งและปิดกั้นการแสดงออก (judicial harassment)

ฝ่ายไทยระบุว่า เมื่อปี 2559 ไทยมีการจัดทำคู่มือสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม และสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค โดยยังเป็นขั้นตอนเริ่มต้น รวมถึงมีการพัฒนานโยบายของ “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” และวิธีการปกป้องคุ้มครอง โดยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะได้รับการรวมเป็นกลุ่มเป้าหมายในร่างแผนสิทธิมนุษยชนของชาติฉบับที่ 4 นี้

2.9.4 องค์กรสหประชาชาติกับความพยายามที่จะช่วยยุติความรุนแรงต่อสตรี

นอกจาก CEDAW แล้วองค์กรสหประชาชาติมีความพยายามที่จะผลิตเครื่องมือมากมายเพื่อนำมาช่วยเป็นแนวทางในการป้องกันความรุนแรง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.9.4.1 ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (United Nations Declaration on the Elimination of Violence Against Women)⁸⁷

ถูกจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2536 ได้ให้ความหมายของความรุนแรงต่อสตรีว่า “เป็นการกระทำใด ๆ ที่เป็นความรุนแรงจากอคติทางเพศทำให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่ข่มขู่ คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัวเช่น ความรุนแรงต่อร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ การหาประโยชน์จากสตรีการทารุณกรรมทางเพศ การลวนลามทางเพศ การข่มขู่ในสถานที่ต่าง ๆ (the term “violence against women” means any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life.) และที่สำคัญคือ “ความเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็ความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ” ถือว่าเป็นการทำความรุนแรงรูปแบบหนึ่งเช่นกัน

2.9.4.2 ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action)

ได้รับการรับรองจากการประชุมสตรีโลกครั้งที่ 4 (Fourth World Conference on Women) ในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2538 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน จากผู้แทน 189 ประเทศโดยเอกฉันท์ ทั้งนี้การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 1 เกิดขึ้นที่กรุงเม็กซิโก พ.ศ.

⁸⁷ United Nations, Declaration on the Elimination of Violence against Women [online], 22 December 2017, Available from: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm>

2518 ครั้งที่ 2 ที่กรุงโคเปนเฮเกน พ.ศ. 2523 และกรุงไนโรบี พ.ศ. 2528⁸⁸ และนางศิริพร สะโครบาเน็ค อดีตประธานมูลนิธิผู้หญิง ได้กล่าวถึงเรื่องการประชุมดังกล่าวไว้ว่า⁸⁹ ในการประชุมระดับโลกเรื่องสตรีที่ประเทศเม็กซิโก สหประชาชาติได้ประกาศให้ปี 2518 เป็นปีสตรีสากล และปี 2519-2528 เป็นทศวรรษสตรี โดยมีคำขวัญว่า “ความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ” หรือ Equality (of Women and their Contribution to) Development and Peace หลังจากนั้น ในปี 2522 สหประชาชาติได้มีมติรับอนุสัญญาเรื่องขจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี ถือเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง การประชุมเรื่องสตรีครั้งที่สอง จัดขึ้นในปี 2523 ที่กรุงโคเปนเฮเกน และครั้งที่สามในปี 2528 ที่กรุงไนโรบี หลังจากนั้น 10 ปีถึงได้มีการประชุมที่ปักกิ่งโดยแผนดังกล่าวสะท้อนถึงความตั้งใจต่อเป้าหมายความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพสำหรับสตรีทุกคน แผนทางแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 12 เรื่องได้แก่ 1) สตรีกับความยากจน (Women and poverty) 2) การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรี Education and training of women) 3) สตรีกับสุขภาพ (Women and health) 4) ความรุนแรงต่อสตรี (Violence against women) 5) สตรีกับความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ (Women and armed conflict) 6) สตรีกับเศรษฐกิจ (Women and the economy) 7) สตรีกับอำนาจและการตัดสินใจ (Women in power and decision-making) 8) กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Institutional mechanisms for the advancement of women) 9) สิทธิมนุษยชนของสตรี (Humanrights of women) 10) สตรีกับสื่อมวลชน (Women and the media) 11) สตรีกับสิ่งแวดล้อม (Women and the environment) 12) สิทธิของเด็กผู้หญิง (The girl child)⁹⁰

จากนั้นมา มีการทบทวนการปฏิบัติของรัฐต่าง ๆ ในการเสริมศักยภาพผู้หญิงทุก ๆ 5 ปี โดยทบทวนครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 17-21 พฤศจิกายน 2557 ที่ผ่านมา ในการประชุมระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกว่าด้วย “ความเสมอภาคทางเพศและการเสริมศักยภาพสตรี: ทบทวน 20 ปีปฏิญญาปักกิ่ง”(Asian and Pacific Conference on Gender Equality and Women’s Empowerment: Beijing +20Review) ที่ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ⁹¹

⁸⁸ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามตุ, สรุปปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี [ออนไลน์], 22 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.apsw-thailand.org/CEDAW.html>

⁸⁹ MediaInsideOut ส่องสื่อไทยจากในสู่นอก, 20 ปี ปฏิญญาปักกิ่ง...กับภาพผู้หญิงในสื่อ [ออนไลน์], 24 ธันวาคม 2557. แหล่งที่มา: <https://mediainsideout.net/cafe/2014/12/218>

⁹⁰ UN Women, 12 critical Areas [online], 22 December 2017. Available from: <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/csw59/feature-stories>

⁹¹ MediaInsideOut ส่องสื่อไทยจากในสู่นอก, 20 ปี ปฏิญญาปักกิ่ง...กับภาพผู้หญิงในสื่อ [ออนไลน์], 24 ธันวาคม 2557. แหล่งที่มา: <https://mediainsideout.net/cafe/2014/12/218>

2.9.4.3 ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของสหประชาชาติ (ฉบับปรับปรุง) ในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Women in the field of Crime Prevention and Criminal Justice) ครั้งแรกปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ.1997) ครั้งที่สอง พ.ศ.2553 (ค.ศ. 2010)

สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime: UNODC) ได้จัดทำยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของสหประชาชาติในการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา⁹² (Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence Against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice) และฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ.2010) โดยมีรายละเอียด ในแต่ละหัวข้อ ดังนี้

- 1) กฎหมายอาญา (Criminal Law) โดยให้มีการทบทวนกฎหมายเพิ่ม หรือ ยกเลิกกฎหมายเพื่อช่วยในการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
- 2) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Procedure) ทบทวนการทำงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่าตำรวจมีการใช้อำนาจอย่างเพียงพอในการดำเนินการตามมาตรการเพื่อความปลอดภัยต่อสตรี และการสอบสวนเป็นไปตามมาตรการเพื่อช่วยปกป้องความเป็นส่วนตัวของสตรีที่เป็นเหยื่อ
- 3) ตำรวจ ราชทัณฑ์ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอื่น ๆ (Police, prosecutors and other criminal justice officials) ให้มีผู้เชี่ยวชาญในด้านดังกล่าวอยู่ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และให้มีการฝึกอบรมในเรื่องของสตรีและเด็ก
- 4) การลงอาญาและการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Sentencing and corrections) ให้รับประกันว่าหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมและราชทัณฑ์ จะมีการสอดส่องดูแลอย่างเหมาะสมสอดคล้องไปกับการรับการบำบัด ในขณะเดียวกันก็ให้ความคุ้มครองพยาน และเหยื่อจากการกระทำความรุนแรงตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลัง การเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- 5) การสนับสนุนและช่วยเหลือเหยื่อ (Victim support and assistance) ให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิ การเยียวยาปัญหา และหน่วยงานบริการสนับสนุนเหยื่อ รวมไปถึงการให้ความรู้ว่าจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างไร

⁹²United Nations Office on Drugs and Crime, *Model Strategies and Practical Measure on the Elimination of Violence against Women in the field of Crime Prevention and Criminal Justice* [online], 8 September 2010. Available from: <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/egm/nap2010/EGM.GPNAP.2010.SP.01.UNODC.pdf>

6) สุขภาวะ และการบริการสังคม (Health and social services) ควรจัดตั้งหน่วยงานที่มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ถึงการจัดการกับความซับซ้อน อ่อนไหวของกลุ่มเหยื่อที่มีหลากหลายกรณีในเรื่องความรุนแรงต่อสตรี

7) การฝึกอบรม (Training) การให้ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างกันของวัฒนธรรมของเพศ หรือของเด็ก เพื่อให้เกิดความอ่อนไหวต่อประเด็นดังกล่าว

8) การวิจัยและประเมินผล (Research and evaluation) เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ อาทิ รูปแบบความรุนแรงต่อสตรี สาเหตุ ปัจจัยเสี่ยง และระดับของความรุนแรงต่อสตรี

9) มาตรการป้องกันทางอาญา (Crime prevention measures) จัดทำโครงการหรือแผนเพื่อการพัฒนาที่เกี่ยวข้องและนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความตระหนักรู้กับสาธารณชน และให้การศึกษาในเรื่องการป้องกันความรุนแรงต่อสตรี

10) ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International cooperation) ดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและโครงการเพื่อขจัดความรุนแรงต่อสตรีอย่างต่อเนื่อง

2.9.4.4 พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) ซึ่งรับรองในที่ประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ 28 เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999)⁹³

ไทยเข้าเป็นภาคีโดยการให้สัตยาบัน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 มีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2543⁹⁴ มีจำนวนทั้งสิ้น 21 มาตรการในส่วนของบทนำ ยังได้กล่าวย้ำในเรื่องของปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการเวียนนา (Vienna Declaration and Programme of Action) และปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Declaration and Platform for Action) รวมถึงเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคล ของประเทศภาคี สามารถร้องเรียนการละเมิดสิทธิสตรีตามอนุสัญญาได้ และคณะกรรมการสามารถเข้ามาไต่สวนในประเทศได้ ด้วยความยินยอมของรัฐบาลและจะเข้ามาก็ต่อเมื่อกลไกภายในได้พยายามแก้ไขจนหมดทุกวิธีแล้ว หรือมีการแก้ไขที่ล่าช้า

⁹³ UNWomen, Text of the Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women [online], 22 December 2017. Available from: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/protocol/text.htm>

⁹⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, CEDAW อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ [ออนไลน์], 22 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/CEDAW.php>

2.9.4.5 เจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัว ตามที่กำหนดไว้ในกรอบกฎหมายต้นแบบของสหประชาชาติ⁹⁵

กรอบกฎหมายต้นแบบของสหประชาชาตินี้มาจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Commission on Human Rights) ในเอกสาร E/CN.4/1996/53Add.2 framework for model legislation on domestic violence ซึ่งเป็นรายงานพิเศษของสหประชาชาติเกี่ยวกับความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัว สาเหตุ และผลกระทบของความรุนแรง โดย Ms. Rodhila Coomaraswamy เสนอตามมติของ Commission on Human Rights ที่1995/85 มีรายละเอียดดังนี้

1. สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่การกระทำความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัวเป็นความผิด
2. ยอมรับความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัวเป็นความรุนแรงที่มุ่งเจาะจงเพศ โดยมุ่งกระทำต่อเพศหญิงโดยตรง
3. ยอมรับว่าความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัวเป็นอาชญากรรมร้ายแรงทั้งต่อปัจเจกบุคคลและสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจให้อภัยหรือยอมทนได้
4. บัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อห้ามการกระทำรุนแรงต่อสตรีในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและในครอบครัวคุ้มครองผู้เสียหายและป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงขึ้นอีก
5. สร้างช่องทางเยียวยาที่หลากหลาย ยืดหยุ่นและรวดเร็ว (รวมทั้งการเยียวยาภายใต้กฎหมายเฉพาะว่าด้วยความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัว การเยียวยาทางแพ่งและทางอาญา) เพื่อยับยั้งความรุนแรงและการคุกคามต่อผู้หญิงในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ในครอบครัว และคุ้มครองผู้หญิงในที่ที่มีความรุนแรงเกิดขึ้น
6. ประกันว่าผู้ผ่านพ้นความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัวจะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ในระหว่างดำเนินคดี นับตั้งแต่ที่เป็นความรุนแรงต่อร่างกายและทางเพศจนถึงความรุนแรงต่อจิตใจ
7. จัดให้มีหน่วยงาน แผนงาน การบริการ แนวทางการทำงาน และกำหนดหน้าที่ รวมถึงที่พักพิงชั่วคราว การให้คำปรึกษา และการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย เป็นต้น
8. เอื้ออำนวยการบังคับใช้กฎหมายอาญาด้วยการยับยั้งและลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัว

⁹⁵ องค์การเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women), กฎหมายว่าด้วยความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัวและการดำเนินงานตามกฎหมาย: บทวิเคราะห์สำหรับประเทศในภูมิภาคอาเซียนตามมาตรฐานสากล และการปฏิบัติที่ดี [ออนไลน์], 10 พฤศจิกายน 2560. แหล่งที่มา: <http://cedaw-in-action.org/en/wp-content/uploads/2013/04/domestic-violence-Thai.pdf>

9. ในกฎหมายกำหนดให้มีบริการสนับสนุนต่าง ๆ ที่ครอบคลุมรอบด้าน รวมถึง

9.1 บริการฉุกเฉินสำหรับผู้ผ่านพ้นความรุนแรงและครอบครัว

9.2 การสนับสนุนที่ตรงตามความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้ผ่านพ้นความรุนแรงของครอบครัว

9.3 การให้การศึกษ การให้คำปรึกษา และการบำบัดการรักษ สำหรับผู้กระทำผิดและผู้ผ่านพ้นความรุนแรง

9.4 การช่วยเหลือในการป้องกันและขจัดความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งรวมถึงการเพิ่มความตระหนักและการให้การศึกษแก่สาธารณะ

10. เพิ่มสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อช่วยเหลือผู้ผ่านพ้นความรุนแรง เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงขึ้นอีก

11. ฝึกอบรมผู้พิพากษาให้ตระหนักถึงประเด็นเกี่ยวกับอำนาจปกครองเด็ก การสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของผู้ผ่านพ้นความรุนแรง โดยกำหนดให้มีแนวทางในการออกคำสั่งคุ้มครองและแนวทางในการตัดสินลงโทษที่ไม่ลดความสำคัญของประเด็นความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัว

12. จัดให้มีผู้ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมให้เพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้พิพากษาและผู้ผ่านพ้นความรุนแรง และเพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิด

13. พัฒนาให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์และสาเหตุของความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัวมากขึ้น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการขจัดความรุนแรงดังกล่าว

การนำตัวแบบจากสหประชาชาติเป็นหลัก จะสามารถทำให้เกิดการปรับปรุงการบริหารจัดการภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบาย การเพิ่มกระบวนการ หรือหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือสตรีให้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่า ประเทศไทยจะมองหรือจะใช้เครื่องมือใดมาเป็นหลักในการทำงาน หรือหากไม่ใช่แล้ว ประเทศไทยสามารถดำเนินนโยบายเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายตามที่องค์กรระหว่างประเทศ เช่นสหประชาชาติคาดหวังได้หรือไม่ ยังถือเป็นเรื่องที่ควรที่จะประเมิน เพื่อให้การทำงานด้านสตรี และการลดความรุนแรงต่อสตรี โดยเฉพาะภายในครอบครัวที่เป็นเรื่องยาก ทำให้เป็นเรื่องที่ง่าย และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยลดจำนวนความรุนแรงต่อสตรีลงได้ ก็ถือว่าได้บรรลุถึงเป้าหมายทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

2.10 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.10.1 บทความวิจารณ์ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิสตรีในประเทศไทย

มาตาลักษณ์ ออรุงโรจน์ ผู้เขียนบทความ “วิจารณ์ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิสตรีในประเทศไทย” เป็นบทความที่วิพากษ์ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ก่อนที่จะมีการประกาศใช้ โดยกล่าวว่า การบังคับใช้กฎหมายอาญาในเรื่องของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว อาจไม่เป็นผลเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาความรุนแรงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน อาจไม่สามารถเรียกว่าปัญหาอาชญากรรมได้นอกจากนี้กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่เคร่งครัดไม่มีความยืดหยุ่น จึงอาจนำไปสู่การแตกแยกของสถาบันครอบครัวได้ ดังนั้น การขาดกฎหมายที่เหมาะสมกับกรณีกระทำความรุนแรงในครอบครัวจึงส่งผลกระทบต่อสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) เกิดปัญหาของกลุ่มของเจ้าพนักงานตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธที่จะรับเรื่องร้องเรียนในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในครอบครัวปราศจากหลักประกันทางกฎหมายที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิเช่นบุคคลอื่นทั่วไป
- 2) การบังคับใช้กฎหมายอาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพียงเพื่อต้องการดำรงไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว อาจนำไปสู่การตีความกฎหมายผิดไป และอาจทำให้กฎหมายขาดความศักดิ์และหย่อนประสิทธิภาพในการบังคับใช้ที่สุดในที่สุด เช่น ความผิดต่อเนื้อตัว หรือความผิดต่อชีวิต โดยปกติเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขในสังคม แต่ในทางปฏิบัติ กรณีกระทำความรุนแรงในหลายกรณีมีการยอมความกันได้ ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทำให้คดีลักษณะดังกล่าวสิ้นสุดลง
- 3) การปฏิบัติให้แตกต่างระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว นำไปสู่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากเป็นการกระทำที่ปราศจากฐานรองรับในทางกฎหมายที่ชัดเจน

ทั้งนี้ มาตาลักษณ์ ออรุงโรจน์ ได้วิพากษ์กรณีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

- 1) การบัญญัตินิยามของคำว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” ให้หมายรวมถึง “อันตรายต่อจิตใจ” ดังนั้น ในทางปฏิบัติจะใช้เกณฑ์ใดในการพิสูจน์ในกรณีดังกล่าว และความเสียหายจะต้องเป็นเพียงไร เพื่อที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีได้ ทำให้ยากต่อการหามาตรฐานกลาง และอาจนำไปสู่ปัญหาความไม่ชัดเจน จึงควรมีการทบทวนหรือกำหนดเพื่อให้เกิดแนวทางในการนำไปบังคับใช้อย่างชัดเจนขึ้น
- 2) มาตราที่ 4 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้” โดย มาตาลักษณ์ ออรุงโรจน์ เห็นว่า การไม่ตัดสิทธิ์ในการดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญา น่าจะขัดแย้งกับเจตนารมณ์ทางกฎหมายของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่ให้มีการยืดหยุ่นได้มากกว่ากรณีปกติทั่วไป เพื่อการดำรงอยู่ของสถาบันครอบครัว เนื่องจาก อาจได้รับการ

ลงโทษให้หนักกว่ากรณีทั่วไป นอกจากนี้ ความรุนแรงในครอบครัวที่มีการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391, 295, 297 ไปจนถึง 290 โดยผู้วิพากษ์ เสนอแนะสองแนวทาง คือให้กฎหมายจัดความรุนแรงมีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่ากฎหมายอาญาทั่วไป เปิดช่องให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ย ยอมความได้ และแนวทางที่สองคือ มิได้มุ่งเน้นให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ควรสร้างค่านิยมที่ถูกต้องในสังคม ให้มีการอบรมเลี้ยงดูลูกชายให้ยกย่องให้เกียรติผู้หญิง และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเท่าเทียมกันทางเพศ นอกเหนือไปจากการใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหามีความละเอียดอ่อนซับซ้อนได้⁹⁶

ทั้งนี้ จากเวทีเสวนา “รื้อ ร่างพระราชบัญญัติ คุ่มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว: เสี่ยงจากผู้ถูกระทำและภาคสังคม” จัดโดยเครือข่ายองค์กรป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ได้วิพากษ์กรณี กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ใช้แทน พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ จากเวทีเสวนา พบว่า ร่างที่จัดทำขึ้นใหม่ เน้นรักษาสัมพันธอันดีในครอบครัว ให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงมากขึ้น เน้นไกล่เกลี่ย โดยไม่ได้ทำให้ผู้กระทำรู้สึกผิด เพื่อปรับปรุงพฤติกรรม ไม่มีการติดตามผล ให้ผู้ถูกระทำแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยนักวิชาการหลายคน เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัวเป็นการผลิตซ้ำความรุนแรง ละเมิดหลักการสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยไม่ได้เน้นไปที่การแก้ไขปัญหความรุนแรง ในส่วนบทบาทเจ้าหน้าที่ตำรวจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเดิม กำหนดให้มีหน้าที่ดูแลคุ้มครองผู้ถูกระทำอย่างทั่วถึง แต่ร่างใหม่กลับลดบทบาทลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ยากขึ้นขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ในการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา และเครือข่ายที่ทำงานด้านผู้หญิง เด็ก และครอบครัว ได้เสนอให้ทบทวนเนื่องจากเป็นกฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถคุ้มครองผู้ประสบปัญหาได้จริง และขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 77 ที่กำหนดให้กฎหมายใหม่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยร่างกฎหมายฉบับใหม่ที่มีการรับรู้ในวงกว้างที่แคบมาก⁹⁷

แสดงให้เห็นว่า ในช่วงเวลาที่มีการตรากฎหมายในแต่ละครั้ง การพิจารณาร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว มีที่มาที่ไปอย่างไร ได้เชิญผู้เกี่ยวข้อง อาทิ สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการที่เกี่ยวข้องมาให้ความเห็นด้วยหรือไม่ และกระบวนการดังกล่าวควรจะอยู่ในขั้นตอนใด ซึ่งจะเป็นปัญหาที่จะต้องนำมาคลี่และตั้งข้อสังเกต ให้ข้อคิดเห็น และวิเคราะห์กันต่อไป เพื่อจะได้ทราบกระบวนการตรากฎหมาย ที่มาที่ไปในการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยเฉพาะขณะนี้กำลังจะมีการผ่านร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้น เพื่อที่จะนำมาใช้ทดแทนร่างกฎหมายฉบับเก่าด้วยแล้ว จึงเห็นว่าควรที่จะมีการวิเคราะห์พิจารณาในส่วนดังกล่าวด้วยว่าผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสียกับกฎหมายฉบับดังกล่าวมีความคิดเห็นเช่นใด

⁹⁶ มาตาลักษณ์ ออรุณโรจน์, วิจัยร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิสตรีในประเทศไทย [ออนไลน์], 22 กุมภาพันธ์ 2550. แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2007/02/11689>

⁹⁷ ไทยรัฐออนไลน์, จี้อ ก.ม. คุ่มครองครอบครัวฉบับใหม่ เน้นผู้ถูกระทำ-ชัด รธน. มาตรา 77 [ออนไลน์], 10 สิงหาคม 2560. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/1033972>

2.10.2 การประเมินการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดย อุดลย์ ณรงค์ศักดิ์⁹⁸

ได้กล่าวถึงรายงานการศึกษาความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ในปี 2550 มีจำนวน 12,225 ราย เฉลี่ย 34 รายต่อวัน โดยผู้ที่กระทำคามผิดมากที่สุดเป็นสามี 3,280 ราย โดยผลกระทบจากความรุนแรงคือปัญหาหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยก เด็กถูกทอดทิ้ง มีหน่วยงานสงเคราะห์และเอกชนเข้ามาให้บริการช่วยเหลือ เช่นมีการจัดตั้งบ้านฉุกเฉินสำหรับสตรีที่ถูกข่มเหง แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงมีการตรากฎหมายผ่านโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 โดยในการประเมินผลพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะประเมินจากกลุ่มพนักงานสอบสวนผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระดับสารวัตร ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบสวนอย่างต่อเนื่อง 8 ปีขึ้นไป ผู้บริหารงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเหยื่อผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ช่วงเดือน พฤษภาคม 2551 ถึงเดือนกรกฎาคม 2552 โดยได้ตั้งคำถามถึงปัญหา รวมถึงปัจจัยสำเร็จต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และมีการดำเนินการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากกลุ่มผู้บริหารงานสอบสวน จำนวน 5 คน และกลุ่มเหยื่อที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจากสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คนและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จาก 6 หน่วยงาน หน่วยงานละ 75 ราย รวมเป็น 450 ราย ได้รับผลตอบกลับทางไปรษณีย์ จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.88 โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ประเด็นปัญหาของการนำพระราชบัญญัติไปใช้ในทางปฏิบัติด้านการสอบสวนคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่าข้อกฎหมายไม่มีความชัดเจน ได้แก่ คำนิยาม ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ใช้กฎหมาย ยังไม่มีบุคลากรที่จะดำเนินการด้านนี้โดยเฉพาะ พนักงานสอบสวนมีไม่พอ และไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน พนักงานสอบสวนส่วนมากมักไม่รับผิดชอบ และมักใกล้เกลียดคดี ด้านกระบวนการมีความยากลำบากเนื่องจากต้องประสานกับสหวิชาชีพ ขาดความชัดเจนในวิธีการและขั้นตอนการทำงาน รวมถึงสถิติมีการดำเนินคดีในชั้นศาลน้อย และยังมีหน่วยงานเก็บรวบรวมสถิติด้านความรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ประเด็นปัจจัยสำเร็จในการนำพระราชบัญญัติไปใช้ในการสอบสวนคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงให้บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบ บุคลากรควรได้รับการแต่งตั้งเฉพาะและมีจำนวนเพียงพอ มีเจตคติที่ดี และจัดบุคลากรพิเศษเพื่อมาทำงานด้านนี้ โดยเฉพาะ มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอแก่การดำเนินงานด้านการสอบสวน รัฐต้องกำหนดนโยบายเป็นวาระแห่งชาติ ส่วนเหยื่อควรได้รับการเยียวยา ให้มีการปรับเปลี่ยนเจตคติ ให้ทุกฝ่ายมองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป แต่เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข เพื่อให้มีการประสานงานได้อย่างดี ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงเห็นผลเป็นรูปธรรม ในงานวิจัยดังกล่าวเสนอให้รัฐบาลกำหนดนโยบายให้ชัดเจนว่าความ

⁹⁸ อุดลย์ ณรงค์ศักดิ์, "การประเมินการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

รุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญ และมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างเคร่งครัด จากผลการวิจัยพบว่าพนักงานสอบสวนและผู้บริหารงานสอบสวน พบปัญหาจากข้อกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจน เช่นเรื่องฐานความผิด มีนิยามที่กว้างไม่สามารถกำหนดว่าความผิดใดเป็นความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัวได้ อาทิ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แต่เมื่อมีการกระทำความรุนแรงมักจะพบความผิดอื่น ๆ อีก เช่นความผิดฐานหน่วงเหนี่ยว กักขัง หมิ่นประมาท ใช้อาวุธปืน นอกจากนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมอบอำนาจให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่กึ่งตุลาการ แต่ไม่มีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่กล้าทำ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ มีความซ้ำซ้อน และขัดกับกฎหมายอาญา เช่นกรณีทำร้ายร่างกายภรรยา ดังนั้นรัฐควรปรับปรุงข้อกฎหมายให้ชัดเจน และจัดให้มีระบบการไกล่เกลี่ยในระดับท้องถิ่น เพราะจากผลวิจัยพบว่า เหยื่อผู้ถูกกระทำความรุนแรงต้องการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ใกล้ชิดกับประชาชน มาเป็นผู้ประสานงานคอยช่วยเหลือ เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ และสอดคล้องกับการที่ต่างประเทศศานาาระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ และปัจจัยความสำเร็จขึ้นอยู่กับทุกภาคส่วน ควรกำหนดให้เรื่องครอบครัวเป็นวาระแห่งชาติ และไม่เป็นเรื่องเพียงแคภายในครอบครัวอีกต่อไป และควรจัดงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้พนักงานสอบสวนมีแรงจูงใจและความตั้งใจในการทำงาน

2.10.3 จากการศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์ (The Study of Family Violence Situations as Reported in Newspapers) โดยพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ⁹⁹

ได้แยก ศึกษาเรื่องความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์รายวัน จำนวน 3 ฉบับคือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2530 - 31 มีนาคม 2531 ระยะเวลา 1 ปี รวมเป็นข่าวความรุนแรงที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 67 เรื่องมีผลการศึกษาดังนี้

1) ลักษณะของประชากรของผู้กระทำความรุนแรง โดยส่วนมากเป็นผู้ชายที่เป็นผู้กระทำความรุนแรง ร้อยละ 77.60 ในขณะที่ผู้หญิงกระทำความรุนแรงคิดเป็นร้อยละ 22.40 ส่วนอายุของผู้กระทำความรุนแรงอยู่ในช่วง 19-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาคือช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.9

2) ลักษณะของเหยื่อ จำนวนเหยื่อที่ถูกทำร้ายเพียงรายเดียวมีจำนวนมากที่สุด คือ 58 คนจาก 67 สถานการณ์ความรุนแรง เป็นเหยื่อเพศหญิงจำนวน 46 คน และเพศชาย จำนวน 21 คน เหยื่อส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นกรรมกร อาทิ ผู้ใช้แรงงาน เกษตรกร ค้าขายเร่ ชายเศษชยะ และว่างงาน ร้อยละ 24.3 ในขณะที่กลุ่มที่อายุน้อยกว่า 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.3

3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและเหยื่อ จะเห็นว่ากรณีที่มีผู้กระทำความรุนแรงต่อภรรยา มีจำนวนมากที่สุดคือ 27 ราย ตามมาด้วยบิดากระทำความรุนแรงต่อบุตร จำนวน 11 ราย และญาติกระทำความรุนแรงต่อญาติ จำนวน 10 ราย และภรรยากระทำความรุนแรงต่อสามี จำนวน 9 ราย

⁹⁹พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, การศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์, กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2534.

4) ภาคที่เกิดความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร ตามมาด้วย ภาคกลาง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

5) ลักษณะสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวตามข่าว โดยเครื่องมือที่ใช้ อันดับที่หนึ่ง คือ มีด หรือมีดโกน เป็นอาวุธ รองลงมาคือ ใช้อวัยวะในร่างกายกระทำความรุนแรง มีจำนวนเท่ากันกับการใช้ปืน (หรือมีการใช้ปืนรวมกันกับมีด และน้ำกรด) ซึ่งประเภทของพฤติกรรมคือ การใช้มีดแทง ฟันเฉือน มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือใช้ปืนยิง

6) ปัจจัยสถานการณ์ที่นำไปสู่ความรุนแรง คือ ความหึงหวง ตามมาด้วย ความโกรธ และอาการเมาสุรา มีจำนวนเท่ากัน และการถูกต่อว่า หรือด่าว่าซึ่งพ้องกับปัจจัยสาเหตุในอดีต คือ เรื่องชู้สาว เจ้าชู้ มีภรรยาใหม่ หึงหวง หรือทะเลาะวิวาท โต้เถียง ด่าว่า ไม่ค่อยถูกกัน

7) ผลของสถานการณ์ความรุนแรง คือ จากสถานการณ์ 67 ราย เสียชีวิต จำนวน 42 ราย ไม่มีใครบาดเจ็บ จำนวน 8 ราย บาดเจ็บเล็กน้อย จำนวน 7 ราย ผลที่ผู้กระทำความรุนแรงเป็นไป คือ เหยื่อที่ถูกกระทำความรุนแรงเป็นผู้รับผล จำนวน 49 ราย ผู้กระทำความรุนแรงเสียชีวิต จำนวน 8 ราย ผลทางคดี มีส่วนที่ทราบข้อมูล จำนวน 22 ราย และไม่ปรากฏข้อมูลคดี 45 ราย จากจำนวนคดี 67 ราย

2.10.4 ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดย สุนิสา จงวัฒนา¹⁰⁰

เป็นการศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาทัศนคติของผู้เกี่ยวข้อง และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว โดยใช้ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) คือ แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล มีประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์ (ตาม ป. วិอาญา) หรือนักจิตวิทยา จำนวน 115 ชุด และได้ข้อมูลคืนภายหลังเก็บข้อมูล 104 ชุด โดยใช้สถิติในการศึกษา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอผลการศึกษารูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.4 มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ร้อยละ 64.4 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.6 เป็นพนักงานสอบสวน ร้อยละ 38.5 นักสังคมสงเคราะห์ 32.7 พนักงานอัยการ 28.8 มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ 47.1 พบว่าส่วนมากมีความรู้เรื่อง พระราชบัญญัติ ดังกล่าวในระดับสูง ร้อยละ 87.5 ระดับปานกลาง ร้อยละ 12.5 ในส่วนความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติที่มีต่อปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ดังกล่าว ในด้านทัศนคติต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 พนักงานอัยการ อยู่ในระดับไม่แน่ใจเช่นกัน 3.20 และนักสังคมสงเคราะห์ อยู่ในระดับ 3.32 ด้านบริหารจัดการ พนักงานสอบสวนเห็นด้วย

¹⁰⁰ สุนิสา จงวัฒนา, "ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

ค่าเฉลี่ย 3.93 พนักงานอัยการ ค่าเฉลี่ย 3.45 นักสังคมสงเคราะห์ เห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 4.00 ด้านตัวบทกฎหมาย พนักงานสอบสวนเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.48 พนักงานอัยการไม่แน่ใจ 2.83 นักสังคมสงเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ไม่แน่ใจ 3.26 และด้านความร่วมมือประชาชนทั่วไปและสื่อมวลชน พนักงานสอบสวน ไม่แน่ใจ ค่าเฉลี่ย 3.35 พนักงานอัยการ ไม่แน่ใจ ค่าเฉลี่ย 3.27 นักสังคมสงเคราะห์ เห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 3.44 ในส่วนข้อเสนอแนะ หน่วยงานควรจัดอบรม เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติ รวมทั้ง กฎหมาย และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรกำหนดกรอบการทำงานที่ชัดเจน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน เนื่องจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จะได้ทำงานประสานกันไม่ติดขัด เนื่องจากยังมีการขาดความชัดเจน ทำให้ขาดการประสานเชื่อมโยง และเห็นควรให้ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชน และสื่อมวลชน อย่างเป็นองค์รวมเชิงบูรณาการ ส่งผลให้เกิดการบังคับใช้ อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

2.10.5 การเสริมใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 โดย นิถมน รัตนรัต¹⁰¹

มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานตาม พรบ. ดังกล่าว และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย และศึกษาการเสริมแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยศึกษาจากการวิจัยเอกสาร ประกอบกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการประชุมกลุ่มอภิปราย (Focus Group) ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ

- 1) การแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่ควรนำการร้องทุกข์มาเป็นเงื่อนไขเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา 10 และ 11
- 2) การเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในมาตรา 10 และ มาตรา 11 ของพระราชบัญญัติ ต้องมีการวางแผนเพื่อความปลอดภัย ภายหลังการเกิดการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว
- 3) การร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่ร้องทุกข์ ผู้ถูกกระทำยังมีสิทธิร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวคุ้มครองสวัสดิภาพได้
- 4) ความเข้าใจของพนักงานสอบสวนในการสรุปสำนวนส่งฟ้องผู้ต้องหาภายใน 48 ชั่วโมง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะและความชำนาญในการแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว ควรอยู่ในหน่วยงาน เฉพาะด้านภายในศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

¹⁰¹ นิถมน รัตนรัต, การเสริมใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550, วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554.

5) การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ประนีประนอม ควรมีทักษะความชำนาญ และได้รับการฝึกอบรมเรื่องดังกล่าวมาโดยเฉพาะเป็นอย่างดี

6) การออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราว หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ควรให้ชุมชนมีบทบาทช่วยในการคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรง และฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความรุนแรงใน 3 มิติ ได้แก่ ผู้แจ้งเหตุ ผู้ประนีประนอม และผู้ติดตามดูพฤติกรรมความรุนแรงภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

7) คุณสมบัติและบทบาทของผู้ประนีประนอมซึ่งทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือควรเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ หรือมีความเชี่ยวชาญทางด้าน จิตวิทยา การทำงานเพื่อสังคม ครอบครัว เด็ก หรือสตรี

8) การปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว ให้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามการปฏิบัติการตามคำสั่งมาตรการหรือวิธีการ เพื่อบรรเทาทุกข์ของเจ้าหน้าที่ และศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา 10 และมาตรา 11 ประกอบกับการสร้างเครือข่ายในการทำงาน ของทีมสหวิชาชีพ ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยจากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ 1) ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการร้องทุกข์ 2) มีการ กำหนดให้ศูนย์พึ่งได้ (OSCC) องค์กรเอกชน (NGO) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถทำ หน้าที่เช่นเดียวกับศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัวได้ 3) จัดให้มีที่พักที่ เหมาะสมและปลอดภัย (Shelter) 4) ควรมีการตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัวระดับจังหวัด 5) มีหน่วยงานเฉพาะเพื่อดำเนินการจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงให้มี ประสิทธิภาพ

2.10.6 จากบทความ "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการเยียวยารอยร้าวแห่ง สัมพันธภาพอันเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว" โดย จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย¹⁰²

บทความได้กล่าวถึงเรื่องภูมิหลังแห่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสังคมโลกกับคดี ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีทำร้ายคู่สมรส ว่าในอดีตช่วงปี ค.ศ.1960s และ 1970s มีการ เรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานของเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว (domestic violence) โดย Erin Pizzey ได้จัดตั้งบ้านพักพิงแห่งแรกขึ้นที่ Chiswick สหราชอาณาจักร สำหรับสตรีที่ถูกทำร้ายโดยสามีภายใต้ กระบวนการยุติธรรมของไทย จะทำให้เหยื่อความรุนแรงรู้สึกสูญเสียอำนาจ กล่าวคือ เสียอำนาจ ให้กับผู้กระทำผิดต่อตนเอง แล้วยังต้องเสียอำนาจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรม อีก ซึ่งการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่าย โดยใช้ความ สุขุมอ่อนน้อมมาจัดการกับอาชญากรรม และป้องกันการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นในภายภาคหน้าได้ ซึ่งการอำนวยความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีจุดมุ่งหมายเพื่อเยียวยาชดเชยความเสียหายและสร้าง ความสามัคคีปรองดองขึ้น ควบคู่ไปกับความเชื่อว่าจะได้รับความยุติธรรมเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์

¹⁰² จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการเยียวยารอยร้าวแห่งสัมพันธภาพอันเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว, ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับคดีความรุนแรงในครอบครัว : ความเป็นไปได้ในการนำโครงการ "โรง ซ่อมสามี" มาใช้ในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.),2545.

อย่างสมดุล (restoring balance) หลักการคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อาทิ ผู้กระทำความผิดเหยื่อ ผู้แทนชุมชน หรืออาสาสมัคร ผู้ประสานงานโครงการซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปิดเวทีให้โอกาส ผู้กระทำความผิดได้แสดงความรับผิดชอบ (accountability) และได้เยียวยาความเสียหายและสมานรอยร้าวไปด้วย โดยองค์ประกอบ คือ การยอมรับว่าเป็นผู้ก่อเหตุ เข้าใจถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น และได้ลงมือเพื่อเยียวยาหรือแก้ไขบรรเทาผลร้ายดังกล่าว ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่คู่สมรสต้องการ มากกว่าสิ่งอื่น ในกรณีที่จะใช้ชีวิตครอบครัวร่วมกัน

จากหนังสือกระบวนการยุติธรรมกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง: รายงานการสัมมนาทางวิชาการในโครงการเวทีความคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยวันที่ 17 กันยายน 2542¹⁰³ มีการสัมมนากลุ่มย่อย เรื่องแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในบ้าน (Domestic Violence) โดย เยาวลักษณ์ อนุพันธ์ ได้กล่าวถึงเรื่องประเภทของความรุนแรงในครอบครัว 2 ประเภท คือความรุนแรงที่มีร่องรอยภายนอกเช่นการทุบตีทำร้ายร่างกาย และการทำร้ายจิตใจ คือไม่มีร่องรอยบาดแผลปรากฏ เช่น สามีมีภรรยาน้อย ซึ่งภายหลังจากที่มีการทำร้ายในครอบครัว ตำรวจจะมุ่งเน้นเรื่องของผู้ต้องหาเป็นหลัก โดยจะเน้นเรื่องการสืบสวน สอบสวน ก่อนนำคดีสู่ชั้นศาล เน้นผู้กระทำความผิดไม่สนใจผู้เสียหาย และพยายามที่จะไกล่เกลี่ยไม่ให้ครอบครัวแตกแยก มีการคุ้มครองดูแลผู้เสียหายสำหรับสตรีที่ถูกข่มขืน เช่น ไม่ให้มีการชี้ตัวต่อหน้า จะต้องจัดห้องไม่ให้ผู้กระทำความผิดเห็นตัวผู้ชี้ตัว มีการถ่ายวิดีโอ บอกรายละเอียดว่าเกิดเหตุที่ใด ห้องที่ใด ผ่านทางโรงพยาบาลได้ เพื่อไม่ให้ต้องเล่าซ้ำ มีการฝึกอบรมกับนักเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อให้รู้ถึงปัญหา

บางครั้งปัญหาที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจไม่รับแจ้ง เมื่อกลับไปสู่ครอบครัวมีการทำร้ายร่างกายซ้ำ จนสุดท้ายภรรยาต้องฆ่าสามี (จากคดีของมูลนิธิเพื่อนหญิง) ทั้งนี้ ในส่วนมากสตรีจะพึ่งพากฎหมายเป็นสิ่งสุดท้าย เนื่องจากไม่ต้องการเห็นสามีถูกฟ้อง ถูกลงโทษ ต้องขึ้นศาล ซึ่งการที่จะช่วยเหลือสังคมให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวได้ คือการสร้างวัดขึ้นป้องกันสังคม โดยการอบรมเพศชายตั้งแต่เล็กเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม โดยเริ่มตั้งแต่ในบ้าน สอนลูกชายว่าควรกระทำอะไรและไม่ควรกระทำอะไรกับเพศหญิง ก็จะไม่เกิดเหตุการณ์แบบนี้ในครอบครัวในอนาคต

หากวัดขึ้นใช้ไม่ได้ผลแล้ว จึงต้องมีกฎหมายขึ้นมาเปรียบเสมือนยารักษาโรคที่เกิดขึ้นภายในสังคมให้ดีขึ้น ทั้งนี้กระบวนการตรากฎหมายจะต้องสร้างให้เกิดความเท่าเทียมต่อทั้งสองเพศ เช่นเดียวกันกับการมี Due process หรือศุภนิติกระบวนการ หรือกระบวนการอันชอบด้วยกฎหมาย รวมถึง Rule of Law หรือหลักนิติธรรม ในการนำกฎหมายเหล่านี้ไปใช้ เพื่อสร้างให้เกิดความเป็นธรรมต่อสตรี จากการสัมมนามีการยกคดีความในเรื่องความรุนแรงต่อสตรีภายในครอบครัวมากมาย อาทิ ภรรยาถูกทำร้ายรุนแรงก่อนร่วมเพศ เมื่อมาขึ้นศาล ไม่สามารถพิสูจน์หลักฐานต่อศาลได้ เนื่องจากพยานเป็นญาติ ผู้กระทำความผิด เมื่อศาลไม่เชื่อเหตุเพราะไม่มีหลักฐานให้ศาลได้ ภรรยาจึงหนีออกจากบ้าน ฝ่ายสามีได้ตามไปทำร้ายร่างกายขึ้นอีก เกิดการฟ้องซ้ำ แต่ศาลก็ยกฟ้องอีก วนเวียนเช่นนี้ อีกกรณีสาเหตุมาจากสามีไม่ได้กลับบ้านภรรยาไปตามสามี เมื่อพบกลับถูกสามีทำร้ายร่างกาย ภรรยาจึงคว่ำมีดแทง

¹⁰³ รายงานการสัมมนาทางวิชาการในโครงการเวทีความคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย วันที่ 17 กันยายน 2542 โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพฯ, หน้า 32-41.

สามีจนเสียชีวิต ภรรยาจึงถูกข้อหาฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่กรณีนี้ศาลให้ความเป็นธรรมไม่ให้ต้องโทษถึงแก่ชีวิต

จากเรื่องดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าในการพิสูจน์หลักฐานการทำร้ายร่างกายเมื่อระยะเวลาผ่านไป 3 เดือนขึ้นไป เป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก เนื่องจากไม่มีร่องรอยบาดแผลให้เห็นแล้ว และการเอาผิดภรรยาฐานฆ่าสามีอาจต้องพิจารณาถึงลงไปว่า ด้วยสาเหตุใดด้วยภรรยาจึงฆ่าสามี ทั้งนี้สาเหตุอาจเกิดจากความรุนแรงในครอบครัวทำให้ฝ่ายภรรยาเกิดความเครียดและก่อเหตุในที่สุด

นอกจากนี้ยังมีคดีทางแพ่งเพิ่มขึ้นมาอีก อาทิ การให้ภรรยาเป็นผู้ชดเชยยาเสพติด และเมื่อถูกจับต้องติดคุก เมื่อติดคุกสามีไม่ยอมมาเยี่ยม แต่กลับไปมีภรรยาใหม่ หรือ สามีปลอมลายเซ็นภรรยาไปกู้เงิน โดยเอาที่ดินของภรรยาไปจำนอง และเอาเงินให้กับภรณยาน้อย โดยที่ภรรยาไม่รู้เรื่อง จนกระทั่งภรรยาถูกฟ้องและยึดทรัพย์ไปทั้งหมด แต่ภรณยาก็ไม่กล้าที่จะเอาเรื่องที่สามีปลอมลายเซ็นไปแจ้งความกับตำรวจ ในเรื่องดังกล่าวถือว่าเป็นความรุนแรงเช่นกัน

จากเรื่องคดีความทั้งหมด โดยส่วนมาก สตรีมักมีความรักต่อสามีอย่างมาก จึงไม่มีความกล้าที่จะนำเรื่องดังกล่าวมาฟ้องต่อตำรวจ และเกรงว่าจะต้องขึ้นศาลตามกระบวนการยุติธรรมของไทย ดังนั้นสิ่งที่จะสามารถช่วยในกรณีนี้ได้ คือนำมาตรการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เข้ามาใช้ และการชะลอการฟ้อง ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นการเบี่ยงเบนคดีออกไปจากระบบยุติธรรมกระแสหลัก ก็จะสามารถช่วยเหลือไม่ให้สามีจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ภรรยาไม่ต้องการให้เกิดขึ้น และเรื่องดังกล่าวก็เป็นเจตนาารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ เช่นเดียวกัน

2.10.7 จากบทความ The Trailing Trails of Humiliation: Legal, Social, and Medical Perspectives of Women Facing Domestic Violence in India โดย Kumuda Rao, K. Shambu Sharma, Shreeshu U. Kumar, K.Vighnaraj Bhat, Subhas G. Babu ใน Indian Journal of Social Psychiatry¹⁰⁴

ได้กล่าวถึงเส้นทางที่น่าอับอาย: กฎหมาย สังคม และมุมมองทางการแพทย์ ของสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในอินเดีย จากบทความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความรุนแรงในครอบครัวมากมายหลายรูปแบบ อาทิ การทำให้อับอาย (intimidation) การทำร้ายร่างกาย (physical assault) การตบตี (battery) การทำร้ายทางเพศ (sexual assault) หรือพฤติกรรมรุนแรง (abusive behavior) ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นผลมาจากรูปแบบของอำนาจและการควบคุม (power and control) ของบุคคลที่อยู่ในสถานะคู่สมรส หรือแฟนกระทำต่อกัน ซึ่งอาจเป็นความรุนแรงทางกาย (physical violence) ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) หรือความรุนแรงทางจิตใจ (psychological violence) ซึ่งยังรวมได้ถึงการทำร้ายทาง สังคม เศรษฐกิจ และอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้

¹⁰⁴Kumuda Rao, K.Shambu Sharma, Shreeshu U. Kumar, K. Vighnaraj Bhat, Subhas G. Babu, "The Trailing Trails of Humiliation: Legal, Social, and Medical Perspectives of Women Facing Domestic Violence in India," in *Indian Journal of Social Psychiatry*, (2017), page 274-279.

เช่นกัน นอกจากนี้ การกักขัง หรือหน่วงเหนี่ยวเป็นการกระทำที่เทียบเท่ากับความรุนแรงเช่นกัน ผู้เขียนได้ยกเอาคำแนะนำในเรื่องความรุนแรงต่อสตรี ของสหภาพยุโรป (EU) เมื่อปี 2545 ที่สหภาพยุโรปได้รับรอง (Recommendation Rec (2002) 5 on the protection of women against violence)¹⁰⁵ ซึ่งสหภาพยุโรปได้ขอให้ประเทศสมาชิกรับรองสิทธิมนุษยชนของสตรี โดยการแนะนำ (introduce) พัฒนา (develop) และยกระดับ (improve) แผนปฏิบัติการแห่งชาติ ให้มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรี และริเริ่มโครงการต่อต้านความรุนแรงในสตรี รวมถึงความรุนแรงต่อสตรีในกฎหมายอาญา และกฎหมายทั่วไปด้วย ให้ตำรวจ หรือผู้มีอำนาจดำเนินคดีเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีด้วยท่าทีที่ถูกต้อง และประเทศสมาชิกจะต้องให้การรับรองว่าผู้กระทำความรุนแรงจะต้องถูกลงโทษ จากบทความดังกล่าวยังได้กล่าวถึง ความรุนแรงต่อสตรีคือการกระทำที่เป็นเรื่องความรุนแรงที่มาจากสถานภาพทางเพศ (gender-based violence) ซึ่งสร้างให้เกิดความรุนแรงทางร่างกาย เพศ และจิตใจ ต่อมา ทำให้สตรีได้รับความทุกข์ทรมาน และโดนลิดรอนสิทธิ เสรีภาพในชีวิต ซึ่งบทความได้ยกตัวอย่างรายงานจากบางประเทศ อาทิ สหราชอาณาจักร รัสเซีย และเอสโตเนีย มีจำนวนประมาณ 25% ของสตรีที่ได้รับความรุนแรงจากคู่สมรสในช่วงชีวิตสมรส ในขณะที่สหรัฐอเมริกา มีจำนวน 28% อียิปต์ 35% อินเดีย 45% และประเทศไทย 20% อุปสรรคที่ทำให้ความรุนแรงต่อสตรียังคงดำรงอยู่คือ 1) สังคม ส่วนมากในสังคมจะยอมรับในการกระทำความรุนแรงต่อภรรยานอกจากนี้ยังบีบบังคับไม่ให้ภรรยาได้รับการเข้าถึงทรัพยากร และการบริการต่าง ๆ ด้วย เป็นการไม่เคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิเสธที่จะยอมรับว่าสตรีและเด็กหญิงมีความเท่าเทียม ปลอดภัย มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าในตัวเอง และมีสิทธิที่จะมีความสุขจากการใช้อิสระภาพขั้นพื้นฐานได้เช่นเดียวกับบุรุษ 2) ระบบกฎหมายที่ประเทศอินเดียมีกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ปี 2548 (The Protection of Women from Domestic Violence Act 2005) นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีความพยายามที่จะตระหนักในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวและมีบทลงโทษในเรื่องดังกล่าว เพื่อไม่ให้เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องเพียงเฉพาะในครอบครัว และให้ให้การบรรเทาอย่างเร่งด่วนต่อเหยื่อความรุนแรง และ 3) ด้านการแพทย์ จากงานวิจัยพบว่า สตรีที่เป็นเหยื่อความรุนแรงต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นความเจ็บป่วยทางร่างกาย ร่องรอยฟกช้ำ อวัยวะภายในบอบช้ำ กระดูกหัก หรือการกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจ ดังนั้นควรมีการประเมินเหยื่อที่ถูกกระทำความรุนแรง หรือมีแนวปฏิบัติ (guidelines) เพื่อการแยกแยะว่าเรื่องใดเป็นความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้งานวิจัยยังแนะนำให้คุยกับเหยื่อความรุนแรงส่วนตัว ไม่ควรที่จะคุยพร้อมกับผู้ที่เกี่ยวข้องมารับบริการทางการแพทย์ เนื่องจากเหยื่ออาจไม่กล้าพูดคุย หรืออาจถูกข่มขู่ได้ และยิ่งอยากจะทำให้ยกระดับสถานะทันตแพทย์ให้มาช่วยเหลือในการประเมินด้านความรุนแรงต่อสตรีด้วย เนื่องจากสตรี

¹⁰⁵ European Parliament, Policy Department; Citizen's Rights and Constitutional Affairs [online], 2016.

Available from:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU\(2016\)556931_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU(2016)556931_EN.pdf)

มักถูกทำร้ายบริเวณศีรษะและคอ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือ "AVDR" ย่อมาจาก "Asking, Validating, Documenting and Referring" เพื่อช่วยเหลือทางด้านการบริการทางการแพทย์ให้เหยื่อความรุนแรงได้ ซึ่งบทความได้เน้นย้ำว่าหากต้องการตอบโต้เรื่องความรุนแรงในสตรี ให้พยายามที่จะดำเนินการร่วมกันทั้งในด้าน การบังคับใช้กฎหมาย การบริการทางสังคม และระบบการสาธารณสุข นอกจากนี้ระบบการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมควรที่จะมีความรวดเร็ว และให้เกียรติ และศักดิ์ศรีในการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐาน คุณภาพชีวิตกับเหยื่อด้วย

2.10.8 จากบทความ Mainstreaming domestic and gender-based violence into sociology and criminology of violence โดย Sylvia Walby, Jude Towers และ Brian Francis¹⁰⁶

ซึ่งบทความดังกล่าวได้กล่าวถึงการไม่ให้ความสำคัญต่อเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงที่เกิดจากเพศสภาพ (gender-based violence) หรือมุ่งประเด็นไปที่ผู้กระทำความรุนแรงหรือเหยื่อเพียงบางกลุ่ม ซึ่งบทความดังกล่าวต้องการแสดงให้เห็นว่าควรใส่ใจเรื่องความรุนแรงและนักสังคมวิทยาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยได้ยกแนวความคิดของ Slavoj Žižek และ Pierre Bourdieu ที่ไม่เห็นความสำคัญในเรื่องความรุนแรงต่อสตรี โดยผู้เขียนบทความเห็นว่านักสังคมวิทยาทั้งสองประเมินความสำคัญของความรุนแรงที่มีผลกระทบต่อชีวิตของสตรีต่ำไปเนื่องจากเรื่องความรุนแรงมีผลอย่างมากต่อเรื่องสภาพร่างกายของผู้หญิง ซึ่งบทความนี้ต้องการนำเสนอว่าเหตุใดจึงต้องทำให้เรื่องความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศสภาพเป็นวาระหลัก (mainstreaming) ผู้เขียนบทความต้องการแยกความรุนแรงแต่ละส่วนออกอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว (domestic) ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศสภาพ (gender-based) และความรุนแรงต่อสตรี (against women) ในมุมมองของอาชญากรรม เรื่องของเพศสภาพ (gender) ก็ได้ถูกกล่าวถึง อาชญากรรมโดยส่วนมากจะเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียมกันของโครงสร้างในสังคม (socially structured inequalities) สร้างให้เกิดความเครียด (strain) จากความไม่เท่าเทียมกันของชนชั้น (class-based inequalities) ซึ่งยกตัวอย่างทฤษฎีของ Merton มาสนับสนุน นอกจากนี้ในทฤษฎี rational choice theory ยังกล่าวถึงการเชื่อมโยงของอาชญากรรมและความได้เปรียบเสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจ ในมุมมองการเกิดอาชญากรรมสามารถกระทำได้หากผู้กระทำความผิดเห็นประโยชน์มากกว่าโทษ ทั้งนี้หากมีความยับยั้งชั่งใจ (self-control deficit) ตามทฤษฎีของ Gottfredson และ Hirschi บุคคลดังกล่าวอาจไม่ก่ออาชญากรรมได้ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสถิติที่จัดเก็บโดยทั่วไป ไม่มีการแยกเก็บสถิติในเรื่องความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศ (gender-based violence) และ ความรุนแรงในครอบครัว (ใช้ข้อมูลจาก Office for National Statistic เรื่อง Crime Survey for England and Wales) โดยในตอนท้ายบทความสรุปว่า ไม่เห็นด้วยกับ Slavoj Žižek และ Pierre Bourdieu ในเรื่องความรุนแรงว่าไม่สามารถทำความเข้าใจผ่านเรื่องเพศสภาพได้ ซึ่งเรื่องความรุนแรงต่อสตรีจากสถิติสรุปให้เห็นว่า

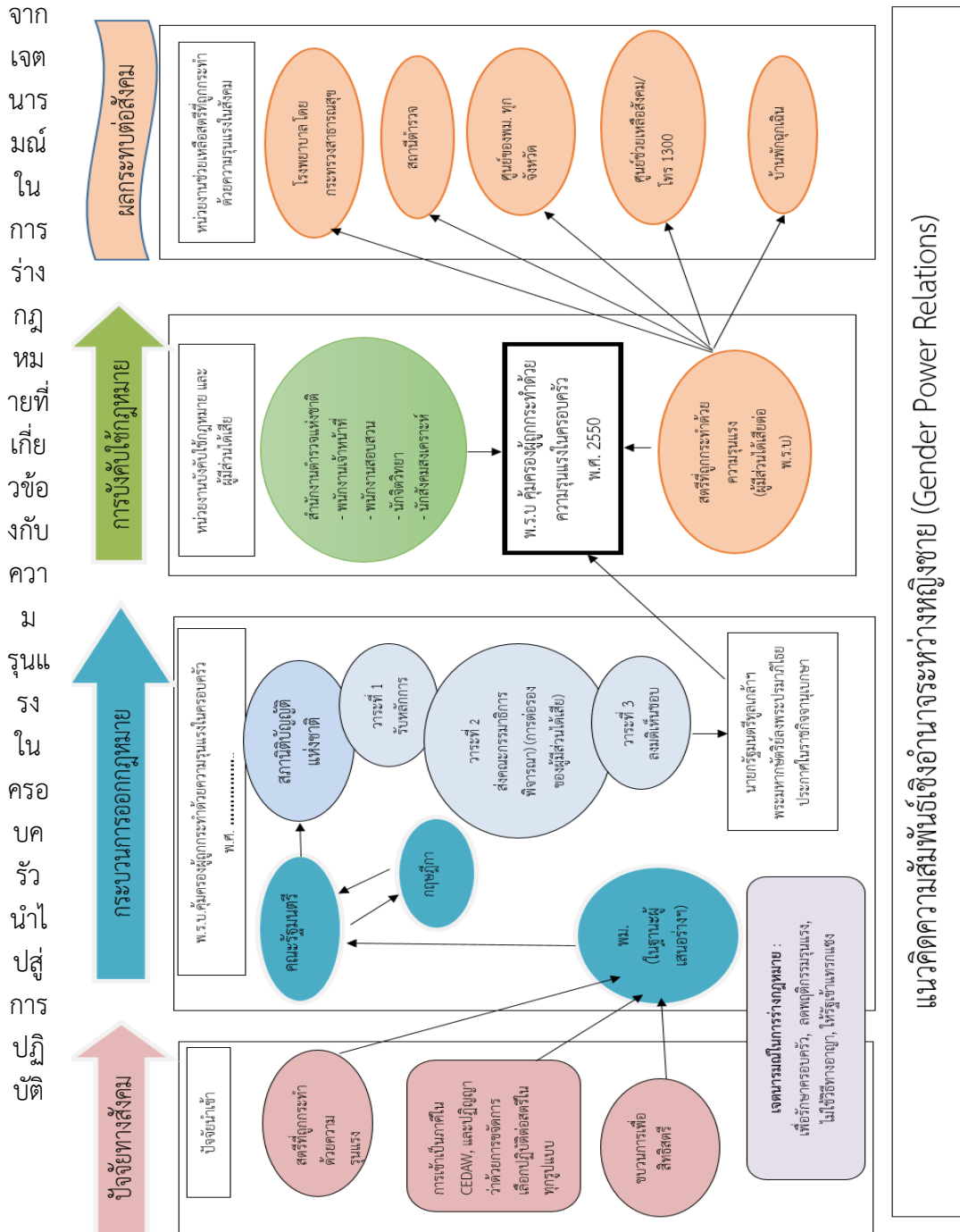
¹⁰⁶ Sylvia Walby, Jude Towers and Brian Francis, Mainstreaming Domestic and Gender-Based Violence into Sociology and Criminology of Violence [online] Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/1467-954X.12198>

โดยส่วนมากเกิดกับกลุ่มคนที่คุ้นเคยกัน (acquaintance) เป็นจำนวนที่สูงที่สุด และมีจำนวนมากกว่าคนที่สนิทสนมกัน (intimate) สำหรับอาชญาวิทยา เพศสภาพมีความสำคัญในการสร้างทฤษฎีว่าด้วยความรุนแรงได้มากกว่าที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน ดังนั้นควรสร้างทฤษฎีด้านอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสภาพและความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงต่อสตรีสามารถเกิดขึ้นได้มากเท่ากับความรุนแรงต่อบุรุษ และความรุนแรงด้านเพศสภาพไม่ควรเป็นเรื่องที่กล่าวถึงเป็นครั้งคราวเท่านั้น แต่ควรเป็นศูนย์กลางการศึกษาอย่างจริงจัง

2.11 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากมุมมองด้านเหยื่อที่สตรีมักตกเป็นเหยื่อได้ง่ายกว่าบุรุษ รวมถึงสถานที่ที่สตรีมักตกเป็นเหยื่อความรุนแรงคือในบ้านของตนเอง แสดงให้เห็นว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งที่รัฐควรให้ความใส่ใจ ทั้งในเรื่องสาเหตุ ประเภท และแนวทางการยุติความรุนแรง นอกจากนี้ จำนวนสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง นอกจากนี้การเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาต่าง ๆ และการต่อสู้ของขบวนการเพื่อสิทธิสตรี ล้วนเป็นปัจจัยนำเข้า และแรงผลักดันให้เกิดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. เจตนารมณ์ในการร่างกฎหมายเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและนำเข้าสู่กระบวนการบัญญัติกฎหมาย ไปสู่การบังคับใช้กฎหมายผ่านทางหน่วยงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม อยู่ภายใต้แนวคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย (Gender Power Relations) เป็นสิ่งที่ปรากฏในกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 : กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากเจตนากรณีในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัวนำไปสู่การปฏิบัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

เจตนาธรรม และกระบวนการนิติบัญญัติ

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวีจยออกเป็น 6 ส่วน คือ

1. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และการบังคับใช้
2. แนวคิดและที่มาของการร่างพระราชบัญญัติ
3. เจตนาธรรมในการจัดทำพระราชบัญญัติ
4. กระบวนการนิติบัญญัติ
5. การเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)
6. ประเด็นปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติ

ทั้งนี้ ก่อนตอบคำถามเรื่องเจตนาธรรมและกระบวนการนิติบัญญัติ ผู้วิจัยจะเริ่มประเด็นแรกด้วยการกล่าวถึงความเป็นมาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยสังเขป มีรายละเอียดดังนี้

3.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และการบังคับใช้

พระราชบัญญัติ ฉบับนี้เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความละเอียดและซับซ้อน เกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด แตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลทั่วไป ดังนั้นการใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับบังคับใช้ในเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมากกว่าการเน้นในเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนาธรรมที่จะลงโทษผู้กระทำผิด มากกว่าแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการปกป้องคุ้มครองผู้เสียหาย ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองเฉพาะเรื่องกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว จึงเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอน ที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิด มีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำ ความผิดซ้ำรวมทั้งสามารถรักษาสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวได้ นอกจากนี้ เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวควรมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ จากการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

107

¹⁰⁷ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐ (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ). หน้า 1.

สิทธิที่ประชาชนจะได้รับจาก พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว¹⁰⁸ มีดังนี้

- 1) สิทธิในการได้รับการบริการตรวจรักษา และให้คำปรึกษา
- 2) สิทธิในการร้องทุกข์ดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- 3) สิทธิในการขอรับการคุ้มครองสวัสดิภาพ
- 4) สิทธิในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- 5) สิทธิในการมีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ตนร้องขอร่วมอยู่ช่วยในการสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา
- 6) สิทธิในการขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เบื้องต้น ชั่วคราวให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- 7) สิทธิในการยอมความ
- 8) สิทธิในการปกปิดชื่อและนามสกุล ของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด
- 9) สิทธิในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงาน หรือศาล ให้ทบทวนคำสั่ง กำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมด

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าองค์ประกอบของพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีมาตรการพิเศษใช้บังคับกับบุคคลในครอบครัวที่มีการกระทำความรุนแรงต่อกันซึ่งบุคคลในครอบครัวในที่นี้ หมายถึง คู่สมรส คู่สมรสเดิมผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันท์สามีภริยาบุตร บุตรบุญธรรมสมาชิกในครอบครัวบุคคลที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีการใช้มาตรการทางอาญาลงโทษผู้กระทำผิด มีมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำ มาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวระหว่างดำเนินคดี มีมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำ โดยไม่เน้นการลงโทษเช่นเคยหากแต่เน้นปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว จะใช้มาตรการทางอาญาลงโทษผู้กระทำผิดเมื่อการดำเนินการไม่สัมฤทธิ์ผล

โดยเจตนารมณ์และหลักการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เพื่อความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส มุ่งช่วยเหลือสามีภริยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองและปรับปรุงความสัมพันธ์หากไม่สามารถกระทำได้ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรม และเสียหายน้อยที่สุด ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดหากเกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กับบุคคลในครอบครัวและมีผู้พบเห็นและแจ้งเหตุ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

¹⁰⁸ผู้จัดการออนไลน์, 9 สิทธิควรรู้เมื่อถูกรบกวนการใช้ความรุนแรง [ออนไลน์], 2 เมษายน 2556. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/family/ViewNews.aspx?NewsID=956000039585>

3.2 แนวคิดและที่มา ก่อนการก่อร่างพระราชบัญญัติ

ก่อนที่จะมีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในระยะเริ่มแรกที่เกิดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ประกอบไปด้วยแนวคิดและที่มาซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยระยะเริ่มแรกประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยด้วยกัน ดังนี้

3.2.1 สภาพปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย

สภาพสังคมไทยมีลักษณะที่ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) สร้างให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ โดยปัญหาจากสังคมชายเป็นใหญ่มีที่มาเชื่อมโยงได้จากวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่สร้างระบบให้ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง ในสังคมที่ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง จะแสดงออกโดยการที่ชายมีสิทธิในการเข้าถึงกลไกในการควบคุม และขับเคลื่อน เรื่องต่าง ๆ ภายในสังคมได้มากกว่าหญิง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึง ทรัพยากร การศึกษา เศรษฐกิจ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สร้างให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านสถานะทางสังคมที่หญิงมีการศึกษาน้อยกว่าชายและไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นใดได้นอกจากการเป็นภรรยา และแม่ของลูก ทำงานแต่เพียงเฉพาะภายในบ้านจึงทำให้หญิงต้องพึ่งพิงชายอย่างมาก และเมื่อหญิงต้องพึ่งพิงชายชายจึงคิดว่าหญิงเป็นสมบัติของตนเอง สามารถทำอะไรกับหญิงก็ได้แม้แต่เรื่องการกระทำความรุนแรง ดังนั้นเมื่อมีการกระทำความรุนแรงจากชายหญิงจึงต้องจำทน เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยชายในการดำรงชีวิต และหากชายต้องถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย หญิงจะเกิดความกลัวว่าตนเองจะขาดที่พึ่งพา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านที่พักอาศัยจึงกลายเป็นปัญหาต่อสภาพชีวิตและการกลั่นแกล้งจิตใจของหญิงที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงอย่างมาก

ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ซึ่งเป็นบุคคลในยุคเริ่มแรกที่มีส่วนอย่างมากในการผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยผู้วิจัยได้สอบถามถึงช่วงเริ่มต้นในการจัดทำพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยท่านได้กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายในสังคมดังนี้

ครอบครัวไทยมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยเฉพาะคนที่เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว เป็นเจ้าของบ้าน เจ้าของรายได้รายจ่ายทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ชาย เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โครงสร้างทางสังคมยังมีความเหลื่อมล้ำกันทั้งระบบรวมทั้งในครอบครัว เมื่อมีพฤติกรรมรุนแรงคนที่ถูกระทำมักเป็นสมาชิกในครอบครัวที่ต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ในสถานะที่ไม่มีทางเลือกอื่น จึงต้องจำทนยอมรับพฤติกรรมรุนแรงนั้น และรวมถึงเรื่องวัฒนธรรมประเพณี ที่จะต้องจำยอมรับ เรื่องราวภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้มีข่าวไม่ต้อออกไปภายนอก ซึ่งบางครั้งแม้แต่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง ของผู้ถูกระทำความรุนแรง ยังไม่มีโอกาสรับรู้ เนื่องจากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงพยายามปกปิดซ่อนเร้นทำให้พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวมีเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีการทนได้ รับได้ของผู้ถูกระทำเพิ่มมากขึ้น ความรุนแรงก็เพิ่มมากขึ้นด้วย จนกระทั่งถึงจุดที่ทนกันไม่ได้อีก จนเกิดการโต้ตอบจนถึงแก่ชีวิต หรือพิการ ซึ่งคดีความที่เกิดขึ้นจนเป็นที่รับรู้ของสังคม จะมีให้เห็นไม่บ่อย ส่วนใหญ่จะมีการบริหารจัดการความรุนแรงภายในครอบครัวได้อย่างค่อนข้างเงียบเชียบ จนกลายเป็นเสียงร้องขอความช่วยเหลือที่เงียบอยู่ภายในกำแพงบ้าน

นอกจากนี้ ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ได้มีกลุ่มนักวิชาการกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพความรุนแรงภายในสังคมไทย อาทิ การประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อยุติความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งจัดขึ้นโดย สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายด้านครอบครัว เด็ก และสตรี โดยจัดการประชุมวิชาการภายใต้หัวข้อ "ทุกเครือข่ายร่วมใจ ยุติภัยความรุนแรงในครอบครัว" ในวันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2549 โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนส่งเสริมสุขภาพ ภายใต้แผนงานหน่วยจัดการความรู้เรื่องความรุนแรงในครอบครัว มูลนิธิเพื่อนหญิงมีการรายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว โดยในช่วงปี 2548 มีข่าวการกระทำความรุนแรงในครอบครัวปรากฏตามสื่อมวลชนเพิ่มขึ้นอีก จากปี 2547 เป็นร้อยละ 22¹⁰⁹ เป็นต้น

3.2.2 การตื่นตัวของสังคมโลกและการดำเนินการของภาครัฐ

นายกันตพงษ์ รั้งสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่รัฐหันมาสนใจเรื่องความรุนแรง ดังนี้

จะเห็นได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาสังคมโลก และภายในประเทศได้กล่าวถึงเรื่องของความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ สิทธิระหว่างหญิงชาย และเรื่องความรุนแรงภายในครอบครัวอย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่เรื่องของสตรีเท่านั้น ความรุนแรงระหว่างครอบครัว ยังส่งผลกระทบต่อเด็กที่อยู่ในครอบครัวแห่งความรุนแรง ซึ่งเรื่องดังกล่าวถือว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างมาก โดยความคิดในเรื่องของการขจัดความรุนแรงที่อยู่ในครอบครัว จึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของทิมร่างกฎหมาย

นอกจากสภาพทางสังคมที่แสดงให้เห็นว่าชายเหนือหญิงจนเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงระหว่างชายและหญิงในครอบครัวแล้ว รัฐบาลไทยได้มีการลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวเกิดจากสังคมโลกเห็นความสำคัญต่อเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายที่ประชุมสหประชาชาติจึงได้มีการเห็นชอบอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวในที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 และประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 มีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 นอกจากนี้เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2536 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้เห็นชอบปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of All Forms Against Women) เนื่องจากที่ประชุมเห็นควรตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการยอมรับหลักการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสตรีในเรื่องสิทธิและหลักการคำนึงถึงความเสมอ

¹⁰⁹ ความรุนแรงในครอบครัว [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://gunya99999.wordpress.com/2013/01/30/ความรุนแรงในครอบครัว/#respond>

ภาค มั่นคงปลอดภัย เสรีภาพ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวแบ่งแยกมิได้ และศักดิ์ศรีแห่งมนุษยทั้งปวง ในเวลาต่อมาประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Declaration and Platform for Action) ในการประชุม 4th World Conference on Women ในปี 2538 อีกด้วยแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยให้การสนับสนุนการดำเนินการตามเครื่องมือโลกที่องค์การระหว่างประเทศ เช่นสหประชาชาติที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกเสมอมา โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิสตรีเพื่อสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย

นายกันทพงศ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของกฎหมายฉบับดังกล่าวไว้ ดังนี้

ตนเองในอดีตมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นในชั้นการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำ“ร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว” ซึ่งเป็นชื่อในการจัดทำร่างกฎหมายในขณะนั้น โดยทีมผู้ร่างคือทีมของศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล โดยใช้ระยะเวลาในการจัดทำกฎหมายฉบับนี้กว่า 10 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนกระทั่งกฎหมายได้บังคับใช้ในปี 2550 ในช่วงการร่างดังกล่าวมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเมื่อรับฟังแล้วจึงนำไปปรับร่างกฎหมาย โดยมี ศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วยในการนำไปปรับปรุง

ก่อนที่จะมีการตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กิจการด้านสตรีอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์เมื่อมีการจัดตั้งกระทรวงขึ้น งานดังกล่าวจึงอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ดังนั้นเมื่อมีเรื่องของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) จึงอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (ขณะนั้นยังไม่ได้ยกระดับฐานะขึ้นเป็นกรม) ดังนั้นสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงได้มีการดำเนินการเรื่องร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวต่อเพื่อเสนอให้กับคณะรัฐมนตรีพิจารณาซึ่งขณะนั้นนายกันทพงศ์ ประจำ อยู่ ณ กองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้มีโอกาสไปร่วมแสดงความคิดเห็น

แสดงให้เห็นว่าการที่รัฐบาลไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญา หรือการให้การรับรองในปฏิญญาเรื่องต่าง ๆ เป็นส่วนสร้างให้เกิดกระบวนการก่อร่างกฎหมายได้ต่อไป โดยผู้ดำเนินการในการริเริ่มการจัดทำกฎหมาย จะเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องในประเทศไทยเป็นภาคีซึ่งในที่นี้คือเรื่องของสตรี จึงอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหลักทั้งนี้ ไม่ใช่มีเพียงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพียงหน่วยงานเดียวในการจัดทำร่างกฎหมายเท่านั้น แต่

หน่วยงานในส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทยยังมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมาย และสร้างให้เกิดการรณรงค์ในเรื่องความรุนแรงภายในครอบครัวอีกด้วย อาทิ กระทรวงการสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้น

นางณัฐริยา ทองศรีเกตุ ผู้อำนวยการฝ่ายสังคมสงเคราะห์ บ้านพักฉุกเฉินดอนเมือง กล่าวถึง โครงการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ก่อนที่จะมีการใช้พระราชบัญญัติว่ามีรายละเอียดคล้ายคลึงกันคือ โครงการครอบครัวสมานฉันท์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงการที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวสมานฉันท์ ซึ่งนอกจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมยังมีกรมคุมประพฤติ ที่จัดโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กับการเยียวยารอยร้าวแห่งสัมพันธ์ภาพอันเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว หรือเรียกสั้น ๆ ว่า โครงการ “โรงซ่อมสามี” โดยได้มีการพูดคุยในเรื่องโครงการนี้ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีศาสตราจารย์พิเศษกิตติพงษ์ กิตยารักษ์ อธิบดีกรมคุมประพฤติ (ตำแหน่งในขณะนั้น) เป็นผู้ริเริ่มโครงการ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโครงการดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาคดีครอบครัวที่สามีทำร้ายภรรยาซึ่งมีจำนวนมาก แต่กลับมีการยอมความกันในท้ายสุด เนื่องจากหญิงไม่ต้องการตัดขาดกับสามี และไม่อยากให้สามีรับโทษตามกฎหมาย ดังนั้น กรมคุมประพฤติจึงต้องการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เป็นทางเลือกในกระบวนการยุติธรรม โดยให้ผู้หญิงมีสิทธิเลือกว่าจะให้สามีเข้าสู่ระบบปรับปรุงพฤติกรรม โดยไม่ต้องส่งฟ้องศาล หากการกระทำดังกล่าวไม่รุนแรงถึงโทษอาญา อาจดำเนินการให้เข้าสู่ระบบเลิกเหล้า แล้วกลับเข้าสู่ครอบครัวต่อไปได้

ซึ่งแนวคิดในเรื่องการไม่ต้องการให้บุคคลในครอบครัวได้รับโทษทางกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งในแนวคิดหลักในการสร้างร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงมุมมองในเรื่องกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ที่กล่าวถึงเรื่องการเบี่ยงเบนคดีออกไปจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักอีกด้วย

3.2.3 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นแนวคิดหนึ่งที่แฝงอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคือเรื่องการเปิดโอกาสให้มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมในทุกระดับชั้นของกระบวนการยุติธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความของศาสตราจารย์นายแพทย์รณชัย คงสกนธ์ จากโรงพยาบาลรามาริบัติผู้เชี่ยวชาญและชำนาญในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวในบทความดังกล่าวได้กล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ที่นำมาใช้กับพระราชบัญญัติคุ้มครองมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

จากกระบวนการทัศน์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นทฤษฎีเชิงอาชญาวิทยา มี 2 ประเภท คือ วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในระบบเรือนจำ (Custodial Treatment) และวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non-custodial Treatment) ในปัจจุบันนี้ ยังมีวิธีอื่นที่รู้จักในนามของ "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์" (Restorative Justice) เพื่อไม่แบ่งแยกผู้กระทำความผิดออกจากชุมชน ไม่กีดกันผู้กระทำความผิดให้ออกไปยืนโดดเดี่ยวตามลำพัง และไม่เลือกใช้ช่องทางที่จะสร้างความขัดแย้งมากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งตามแนวทฤษฎีอาชญาวิทยาแนวสันติวิธี (Peacemaking Criminology) และอยู่ภายใต้กระบวนการไม่ใช้ความรุนแรง (Non-violence paradigm) โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้มุ่งเน้นการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Putative Justice หรือ Retributive Justice) แต่มุ่งที่จะเยียวยาความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทุกฝ่าย

จากบทความกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการเยียวยารอยร้าวแห่งสัมพันธ์ภาพอันเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว โดยรองศาสตราจารย์จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย อาจารย์ประจำภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงผู้เกี่ยวข้อง (stakeholders) ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเหยื่อ ผู้แทนชุมชน หรืออาสาสมัคร และผู้ประสานงานโครงการซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ นอกจากนี้เหตุที่ควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการเยียวยาสามีที่นิยมความรุนแรงในสังคมไทย สาเหตุประการหนึ่งคือ ลักษณะเฉพาะของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวกรณีทำร้ายคู่สมรส อาจเนื่องมาจากความเป็นครอบครัว บ่อยครั้งที่ภรรยาช่วยด้วยคำพูดจนเกิดความรุนแรงขึ้น ซึ่งเหยื่อและผู้กระทำความผิด ส่วนใหญ่เป็นบุคคลเดียวกันตามกฎหมาย ปัญหาความรุนแรงถือว่าเป็นปัญหาสังคม กิ่งอาชญากรรม เนื่องจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัวแตกต่างจากปัญหาสังคมและปัญหาอาชญากรรมแต่พฤติกรรมแห่งคดีทำนองเดียวกัน และพฤติกรรมการกระทำผิดจัดอยู่ในลักษณะ paradox คือขัดแย้งกันเองระหว่างแนวคิดเรื่องครอบครัวที่แฝงความเป็นพันธมิตร การช่วยเหลือเกื้อกูล ต่อคนในกลุ่มเดียวกันมากกว่าคนนอกกลุ่ม แต่การที่คนในครอบครัวทำร้ายกันเองจึงมีความขัดแย้งในบริบทของความเป็นครอบครัว ซึ่งสามารถเยียวยาแก้ไขได้โดยอาศัยคนกลาง เข้าช่วย ในลักษณะเฉพาะของครอบครัวนี้ ยังรวมไปถึง "ลักษณะความรุนแรงสองชั้น" นั่นคือเมื่อบุตรทราบหรือเห็นพฤติกรรมความรุนแรงที่บิดา มารดากระทำต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นการดูดา ทำร้ายร่างกาย บุตรจะตกเป็นเหยื่อทางอ้อม โดยเหตุการณ์เหล่านั้นจะยอมรับว่าความรุนแรงว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่พวกเขายอมรับได้ โดยได้อ้างถึงงานวิจัยของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ เรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวและความก้าวร้าวของเยาวชนไทย¹¹⁰ พบว่าเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปมีการยอมรับความรุนแรงในครอบครัวของเยาวชนสูงถึงร้อยละ 92.6 โดยเชื่อว่าเป็นเรื่องปกติที่สามีสั่งสอนภรรยาได้ ที่สำคัญเมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นจะถูกบ่มเพาะนิสัยซึ่งเป็นอันตรายต่อครอบครัวเกิดใหม่และสังคมไทยได้ในอนาคต

¹¹⁰ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, (2539) การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว และความก้าวร้าวของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

หลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จะใช้หลักการประชুম หรือเจรจาหารือ เน้นว่าความต้องการของผู้เสียหายจะได้รับการกล่าวถึง ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการส่งเสริมให้แสดงความรับผิดชอบ รูปแบบอาจไม่ตายตัว อาจผ่านทางทศุคยและประชุมร่วมกัน มีการระงับข้อพิพาทด้วยบทสนทนา (dialogue-driven) เน้นความปรองดอง (healing) สร้างให้เกิดความพร้อมรับผิดชอบ (accountability) และทำสิ่งที่หายไปให้กลับมาดีดั่งเดิม เกิดความเคารพ (respect) กับทุกฝ่าย ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวจะอยู่ในสถานะใด ซึ่งแตกต่างจากหลักการของ Punitive Justice หรือ Retributive Justice หรือกระบวนการที่ศันแบบแก้แค้นทดแทน ซึ่งใช้หลักการกำหนดความผิด เมื่อมีการกระทำความผิดจะใช้หลักการต้องรับผิดชอบต่อการกระทำ โดยจะลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความทุกข์หรือเจ็บปวด ซึ่งแตกต่างจากกระบวนการที่ศันความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเน้นแนวทางในการมุ่งแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เน้นการเยียวยาความเสียหายแก่เหยื่อมากกว่าเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิด

ทั้งนี้ จากบทความของศาสตราจารย์นายแพทย์รณชัย คงสกนธ์ เรื่องการจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความเหมาะสมของกระบวนการยุติธรรมไทย¹¹¹ ได้แสดงความแตกต่างของคำถาม 3 ข้อระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ดังนี้

ตารางที่ 6 : ความแตกต่างของคำถาม 3 ข้อระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ลำดับที่	กระบวนการยุติธรรมทางอาญา	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
1	กฎหมายข้อใดที่ถูกละเมิด	ใครได้รับความเสียหายบ้าง
2	ใครเป็นคนละเมิดกฎหมายนั้น	ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องคืออะไร
3	ผู้ละเมิดกฎหมายควรได้รับโทษอย่างไร	เป็นภาระหน้าที่ของใครในการแก้ไขความเสียหาย

โครงการรณรงค์ส่งเสริมให้นำหลักการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาปรับใช้เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยกรมคุมประพฤติ ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์นารีรักษ์ โรงพยาบาลรามาริบัติ และศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดตั้งทีมสหวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สังคมรับรู้เรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งแก้ไขได้ และเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากชายกระทำต่อภรรยาหรือลูก ถือเป็นความผิดปกติทางจิต อันเกิดจากนิสัยก้าวร้าว ซึ่งเป็นเหตุผลแรกที่ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภัคดีธนากุล เห็นว่าควรมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงได้สร้างกลไกในการฟื้นฟู ปรับปรุง แก้ไขนิสัยความรุนแรงซึ่งรณรงค์ส่งเสริมจะใช้วิธีคุมประพฤติกับผู้ชายที่ใช้ความรุนแรง โดยผู้กระทำความรุนแรงยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการในชั้นอัยการ หากปรับปรุงพฤติกรรมได้ ทางอัยการจะไม่ฟ้อง หากพฤติกรรมไม่เปลี่ยนแปลงอัยการจะส่งฟ้องต่อไป

¹¹¹ รณชัย คงสกนธ์, (2561). การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความเหมาะสมของกระบวนการยุติธรรมไทย. ใน องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. (หน้า 145). กรุงเทพฯ:ศูนย์จัดการความรุนแรงในครอบครัว

บทบาทของทีมงานสหวิชาชีพที่เข้ามาช่วยเหลือ มีดังนี้

เจ้าพนักงานตำรวจ มีบทบาทในการรับแจ้งเหตุจากผู้ถูกระทำ ความรุนแรง และให้คำชี้แจงแนะนำเบื้องต้น ติดตามผู้กระทำความรุนแรง และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับสหวิชาชีพ ประสานงานในการใช้กระบวนการครอบครัวสมานฉันท์ และส่งต่อผู้ถูกระทำความรุนแรงให้ได้รับความช่วยเหลือ และรักษาอาการบาดเจ็บ

แพทย์/จิตแพทย์ มีหน้าที่ตรวจวินิจฉัย รักษาพยาบาลอาการบาดเจ็บในร่างกาย ให้ข้อมูลทางการแพทย์แก่สหวิชาชีพ เยียวยาบำบัดอาการทางจิตประสาท ที่เกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงและผู้กระทำความรุนแรง

พยาบาล มีหน้าที่ประเมินสุขภาพร่างกายเบื้องต้นของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงและผู้กระทำความรุนแรง และให้ข้อมูลกับทีมสหวิชาชีพ

นักจิตวิทยา มีหน้าที่ตรวจประเมินทางจิตวิทยา เพื่อสนับสนุนการวินิจฉัยโรคของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงและผู้กระทำความรุนแรงด้วยวิธีการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาและเครื่องมืออื่น ๆ พร้อมทั้งวิเคราะห์และสรุปผลการทดสอบตลอดจนให้ข้อมูลทางกาย จิตใจ และสังคม

นักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่ประเมินวิเคราะห์ข้อมูลทางกาย จิตใจ และสังคม ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ตลอดจนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงทางกาย จิตใจ สังคม และการสงเคราะห์เฉพาะรายแก่ผู้ถูกระทำและผู้กระทำ รวมถึงให้ข้อมูลกับสหวิชาชีพ

พนักงานคุมประพฤติ มีบทบาทในการประสานงานการทำงานของทีมงานสหวิชาชีพ และดำเนินการด้วยกระบวนการครอบครัวสมานฉันท์กับคู่สามีภรรยาที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนติดตามประเมินผลการเยียวยาฟื้นฟู ผู้ถูกระทำ และบำบัดรักษาผู้กระทำความรุนแรง

ทั้งนี้ โดยทั่วไปแนวทางการดำเนินงานตามแนวครอบครัวสมานฉันท์ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การประสานงานแรกรับ ดำเนินการเบื้องต้นโดยทีมสหวิชาชีพ เมื่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแจ้งเหตุต่อตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีการประสานส่งตัวผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงพบกับทีมงานสหวิชาชีพเพื่อประเมินข้อมูลเบื้องต้นของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง และสอบถามความประสงค์ว่าพร้อมจะใช้กระบวนการครอบครัวสมานฉันท์ในการแก้ไขปัญหความรุนแรงหรือไม่ ถ้าประสงค์ จะดำเนินการในขั้นต่อไป

ส่วนที่ 2 การใช้กระบวนการครอบครัวสมานฉันท์ โดยการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงมีโอกาสพูดถึงความผิดและความเสียหายที่ได้รับ โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการให้ทั้งสองฝ่ายหาข้อตกลงร่วมกัน กรณีผู้ถูกระทำไม่พอใจผลการปฏิบัติตามข้อตกลง พนักงานคุมประพฤติสามารถส่งสำนวนให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงต่อไป

ส่วนที่ 3 การช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในการขอรับความช่วยเหลือจากองค์กร หรือเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาล กระบวนการเยียวยา และบำบัดรักษาทางร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการปรับตัวกลับสู่ครอบครัว เพื่อใช้ชีวิตร่วมกับผู้กระทำความรุนแรงโดยปกติสุขอีกครั้ง

ส่วนที่ 4 การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เป็นการให้ช่วยเหลือผู้กระทำความรุนแรงในการแก้ไขฟื้นฟู หรือบำบัดรักษาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อาทิในเรื่อง การควบคุมตัวเอง (Self Control) การควบคุมความโกรธ (Anger Control) ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ไขปัญหา (Solving Problems, Resolving Conflict) การสร้างสัมพันธภาพ (Positive Relationship) เป็นต้นตลอดจนการปรับตัวกลับไปสู่ครอบครัวใช้ชีวิตร่วมกันโดยปกติสุขอีกครั้ง

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นทางเลือกหนึ่งที่น่ามาแก้ไขการใช้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยให้สามีภรรยา มีการสร้างความสมานฉันท์ปรองดองเพื่อกลับไปใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวได้ดังเดิม นอกจากนี้กระบวนการดังกล่าวยังช่วยในเรื่องการลดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และลดภาระงานของกระบวนการยุติธรรม ด้วยการเบี่ยงเบนคดี หรือหันเหคดีออกไป (Diversion in Criminal Justice)

ทั้งนี้ การดำเนินการในเรื่องของกระบวนการสมานฉันท์ในพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ มักอยู่ในรูปของการทำงานของทนายความที่ปรึกษาซึ่งร่วมกับผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเป็นสำคัญ และการทำงานของศาลซึ่งเป็นผู้สั่งการให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงและผู้กระทำความรุนแรงเข้าสู่การบำบัด ฟื้นฟู แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ จะเน้นในเรื่องการเบี่ยงเบนคดีด้วยการไกล่เกลี่ย และยอมความในทุกชั้นของกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากความพิเศษของความเป็นครอบครัวและการดำเนินคดีอาญาที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงไม่ยอมทำให้เป็นคดี หรือไม่ต้องการให้บุคคลที่ตนเองรักถูกคุมขัง แต่ในส่วนของการนำเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เข้ามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยที่มีการเจรจาพูดคุยเพื่อสร้างให้เกิดการเยียวยาและไม่กระทำซ้ำ อาจไม่มีความเข้มข้นมากไปกว่าการเจรจาต่อรอง และการดำเนินการตามที่ศาลสั่ง

3.3 เจตนารมณ์ในการจัดทำพระราชบัญญัติ

ผู้วิจัยจะจำแนกเจตนารมณ์จากการทำวิจัยใน 2 มิติ คือ มิติจากการอ่านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และมิติจากการสัมภาษณ์ผู้ร่างกฎหมายคือ ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ตำแหน่งปัจจุบัน) ซึ่งเป็นบุคคลแรกในการก่อร่างให้เกิดพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยหน่วยงานในอดีตที่รับผิดชอบเรื่องประเด็นสังคมคือกรมประชาสงเคราะห์ ก่อนที่จะมีการตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 คณะทำงานของศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ทำงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมี

คณะกรรมการชุดหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการจัดทำกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองเด็ก แต่ปัจจุบัน คือ กรมกิจการเด็กและเยาวชน แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการในระยะเริ่มแรกเกิดขึ้นเพื่อต้องการช่วยเหลือทั้งสตรีและเด็กภายในครอบครัว การร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว นั้น มีกระบวนการร่างมาเป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี ทั้งนี้เจตนารมณ์ในการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 เพื่อใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมายอาญา กรณีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

จากการประกาศในราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้ระบุเหตุผลในการใช้พระราชบัญญัตินี้ว่า เนื่องจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะที่แตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลทั่วไป การนำมาตราทางอาญามาบังคับใช้ในเรื่องการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม

ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล กล่าวถึงเจตนารมณ์ส่วนหนึ่ง ที่สร้างให้เกิดพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เกิดจากการที่สังคมต้องการกฎหมายที่เข้ามาควบคุมดูแลเรื่องภายในครอบครัวโดยไม่ใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยไม่ต้องการนำผู้กระทำความรุนแรงไปลงโทษทางอาญา เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาในสังคม แต่จะเป็นสิ่งที่ทำลายครอบครัวเนื่องจากผู้กระทำความรุนแรงโดยส่วนมากมีอำนาจภายในครอบครัว อาทิ ในการรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครอบครัว หากมีปัญหาฟ้องร้องดำเนินคดีทางอาญา ต้องจำคุก กักขัง อาจเป็นการเพิ่มความแค้นให้กับผู้กระทำความรุนแรงและเป็นการสร้างรอยร้าวเพิ่มขึ้นภายในครอบครัว เนื่องจากทำให้ผู้กระทำความรุนแรงไม่สามารถทำงานได้ ทำให้เกิดความเสียหายเพราะถูกดำเนินคดี ในเรื่องดังกล่าว ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุลได้กล่าวไว้ดังนี้

เมื่อความรุนแรงเกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมจะกลายเป็นอาชญากรรม เมื่อเป็นเรื่องอาชญากรรมมักจะถูกบริหารจัดการด้วยอีกระบบหนึ่ง คือระบบอาญา ซึ่งกระบวนการทางอาญาไม่ได้ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับสังคม ผลคือนำผู้กระทำความรุนแรงไปจำคุก หรือประหาร ดังนั้นเจตนารมณ์ที่แท้จริงเรื่องแรกคือ กฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ต้องการที่จะเอาผู้กระทำความรุนแรงไปลงโทษ ลงทัณฑ์ทางอาญา เพราะประเทศไทยไม่ได้ออกแบบระบบยุติธรรมทางอาญาที่กล่าวถึงความรุนแรงในครอบครัวว่าไม่ใช่ปัญหาอาชญากรรม ไม่ใช่ปัญหาของคนเลวร้ายที่เกลียดชังกัน ไม่มีเยื่อใยต่อกัน แต่เป็นปัญหาของคนป่วย คนเสพติดพฤติกรรมรุนแรง ที่ถูกกดดันจากสังคม หรือผู้มีความแค้นจากการเอาผิดเอาเปรียบในสังคมใหญ่ แล้วไประเบิดเป็นพฤติกรรมรุนแรงที่บ้าน ซึ่งเมื่อระเบิดแล้วก็จะหลุดพ้นจากความรุนแรง คนถึงเสพติดพฤติกรรมรุนแรง เป็นราก ปัญหาที่ซับซ้อน จนไม่อาจใช้กฎหมายมาแก้ไขได้ ในการออกแบบกฎหมาย จึงมีการนำสหวิชาชีพ เข้ามาช่วยป้องกันยับยั้ง และขัดขวาง พฤติกรรมรุนแรง ไม่ให้เกิดขึ้น หรือเมื่อเกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้ลุกลามแรงมากขึ้น นี่คือนโยบายที่เป็นการประสงค้สูงสุดของกฎหมายฉบับนี้ คือการป้องกันยับยั้งด้วยกฎหมาย นั่นคือกฎหมายจะทำอย่างไรเพื่อให้ไม่เกิดพฤติกรรมรุนแรงขึ้นในครอบครัว หรือถ้าเกิดขึ้นแล้วกฎหมายมีส่วนเข้าไปช่วย

ยับยั้งไม่ให้เกิดเป็นครั้งที่สอง หรือครั้งที่สามที่มีความรุนแรงมากขึ้นอีกได้อย่างไรมีกลไกอะไรที่จะต้องออกแบบ ถ้ามันยังเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะต้องมีอีกมาตรการหนึ่งก่อนไปถึงอาญา คือสกัดขัดขวางอย่างไร

นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงกฎหมายทางกฎหมายเกี่ยวกับครอบครัวโดยระบุว่าในอดีตผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดและมีโทษทางอาญา แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ สามารถเยียวยาได้แต่หากไม่สามารถเยียวยาได้จะเข้าพบแพทย์ทางอาญาตามปกติ

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ **นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ได้กล่าวถึงกระบวนการทางกฎหมายในการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเกิดขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการยอมความในท้ายที่สุดของคดี (หากเป็นคดีอาญาโดยทั่วไป ในคดีครอบครัวมักจะมีการยอมความเสมอ) แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จะไม่ใช่โทษอาญากับผู้กระทำความรุนแรงที่มีความรุนแรง แต่ทั้งนี้หากการกระทำความรุนแรงเกินกว่าโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เรื่องดังกล่าวจะไม่สามารถยอมความได้ นอกจากนี้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถเรียกความคุ้มครองตามกฎหมายได้ ในกรณีที่เกิดความรุนแรงในครอบครัวขึ้น โดยสามารถแจ้งต่อศาลเพื่อขอความคุ้มครองได้ทันที แม้ว่าอายุความในการแจ้งความตามกฎหมายจะมีแค่ 3 เดือนก็ตาม

3.3.2 มุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

พระราชบัญญัติระบุว่าต้องการที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด หรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ในการลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สามารถกำหนด รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยต้องการให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสดับตัวและยับยั้งไม่กระทำผิดซ้ำ เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว

สร้างให้เกิดการเยียวยาระหว่างผู้ถูกกระทำด้วยความผิดและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หากเป็นกระบวนการทางอาญา ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะไม่ได้รับการเยียวยา อาจกล่าวโดยสรุปว่ากฎหมายต้องการสร้างกลไกเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองเยียวยาเหยื่อ รวมถึงนำผู้กระทำความรุนแรงไปบำบัดรักษาพฤติกรรมความรุนแรง

นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวว่า

เนื้อหาหลักของพระราชบัญญัติจะเน้นการช่วยเหลือ ปกป้อง คุ้มครอง บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะผู้เป็นภรรยา หรือผู้ถูกกระทำ โดยเจตนารมณ์มุ่งเข้าไปช่วยเหลือ เยียวยา และคุ้มครอง และขณะเดียวกันก็ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกกระทำ ไม่ให้กระทำซ้ำ และหากไม่ได้ผล ให้หาวิธีการในการสิ้นสุดความเป็นสามีภรรยา ให้บอบช้ำน้อยที่สุด หากมีลูกให้คำนึงถึงบุตร ซึ่งเป็นผู้เยาว์ มิให้เสียหาย

ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ได้กล่าวถึงเรื่องรายละเอียดการไกล่เกลี่ยภายใต้กระบวนการทางอาญา กับเรื่องการกระทำความรุนแรง ดังนี้

หากเป็นอาชญากรรมที่ไม่ร้ายแรงมักจะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย ซึ่งทำให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงไม่ได้รับการเยียวยา แล้วความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นใหม่ได้อีก เริ่มจากระดับเล็กน้อยไปสู่ระดับที่มากขึ้นโดยที่ไม่มีทางทำอะไรได้ ทำให้เกิดปัญหาในสังคมไทย ซึ่งไม่มีนโยบายระดับชาติในการป้องกันแก้ไขปัญหาหรือบริหารจัดการปัญหา ยิ่งไปกว่านั้นคือพฤติกรรมความรุนแรงภายในครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมรุนแรงในสังคม สิ่งนี้คือรากเหง้าของปัญหาที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขพฤติกรรมความรุนแรงของผู้คนในสังคมใหญ่ โดยเริ่มต้นที่แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว สิ่งนี้เป็นที่มาในการใช้การตรากฎหมายดังกล่าวเพื่อบริหารจัดการปัญหาโดยหวังผลลัพธ์ระยะไกล

กฎหมายฉบับนี้จะต้องเป็นกฎหมายที่ช่วยคุ้มครองเหยื่อ หรือผู้ถูกกระทำ ไม่ให้ถูกกระทำซ้ำหรือกระทำหนักขึ้น และต้องได้รับการส่งเสริม (empower) ให้ผู้ถูกกระทำรับรู้ ว่า ความคิดเรื่องการต้องยอมรับกับพฤติกรรมรุนแรงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กฎหมายต้องหาทางเยียวยา รักษาพยาบาล ช่วยเหลือเหยื่อออกจากสถานการณ์รุนแรงนั้นก่อนที่จะมีการบาดเจ็บ ล้มตาย หรือเกิดเหตุการณ์ผู้หญิงถูกกดขี่จนต้องฆ่า (battered woman syndrome) หรือตอบโต้ทำร้ายสามี

ผู้กระทำความรุนแรงหรือคนป่วยด้วยพฤติกรรมรุนแรงจะต้องได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟู ไม่ใช่แก้ไขด้วยกันนำไปซึ่งคุก ดังนั้นกฎหมายจะต้องมีกระบวนการที่สามารถบังคับ บำบัดรักษาผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมรุนแรงได้ เพราะกลุ่มผู้กระทำความรุนแรงจะไม่เชื่อว่าทำผิด เนื่องจากถูกสังคมสอนมาและได้เรียนรู้จากครอบครัวเดิมว่าความรุนแรงคือเครื่องมือในการบริหารจัดการปกครอง โดยที่ผู้กระทำความรุนแรงไม่ได้เรียนรู้ศาสตร์ และศิลปะของการปกครอง หรือการบริหารจัดการ ที่เป็นอารยะ

3.3.3 เปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาสิทธิต่อเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เจตนารมณ์ของกฎหมายจากพระราชบัญญัติ ได้ระบุในเรื่องการเข้ามามีบทบาทของรัฐในการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิกลุ่มเปราะบางภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวอื่น ๆ ที่มีจะเป็นเป้าหมายในการกระทำความรุนแรงได้ เมื่อมีกฎหมายดังกล่าวจะทำให้ประชาชนได้ให้ความสนใจกับเรื่องการกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวได้มากขึ้น

ในขณะที่**ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล** กล่าวขยายผลไปถึงเรื่องกฎหมายว่าจะมีส่วนครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมของเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อปกป้องและคุ้มครองเหยื่อความรุนแรงเพื่อมิให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง โดยเฉพาะเด็กซึมซับพฤติกรรมความรุนแรงและสร้างความรุนแรงขึ้นกับครอบครัวของตนเองได้ในอนาคต

กฎหมายอาญาไม่ได้ครอบคลุมไปถึงเด็กซึ่งเป็นเหยื่อทางอ้อม (secondary victim) ต่อจากผู้ที่ถูกกระทำโดยตรง ไม่เพียงแต่เฉพาะเด็กเท่านั้นแต่ ทุกคนในครอบครัวอาจถูกกระทบกระเทือนทาง

จิตใจ และหลังจากที่กระทบกระเทือนทางจิตใจแล้วเขาจะเรียนรู้ และเลียนแบบ พฤติกรรมรุนแรง และจะติดเชื่อโรคร้ายนี้ต่อไป

ในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวถึงเรื่องการสร้างให้คนในสังคมให้มีความอ่อนไหวต่อเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้เรื่องความรุนแรงในครอบครัวจะไม่เป็นเรื่องภายในครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ผู้พบเห็นมีสิทธิที่จะเข้าไปช่วยและระงับเหตุของความรุนแรงโดยการแจ้งความได้อย่างเสรี

ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ยังกล่าวถึงข้อดีของการมีกฎหมายฉบับนี้ คือ เป็นการส่งเสริมหลักการในเรื่องความรุนแรง ว่าเป็นสิ่งที่ผิด มีการให้ข้อมูล และให้องค์ความรู้ต่อสังคมโดยตรง ให้สังคมตระหนักว่าเหตุของปัญหาเกิดจากความไม่รู้ว่าผู้กระทำความรุนแรงคือผู้ป่วย ซึ่งมักคิดไปจากสภาพความเหลื่อมล้ำระหว่างชายและหญิงว่าสิ่งที่เขาทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และฝ่ายหญิงจะต้องยอมอดทน เพื่อทุกฝ่ายในครอบครัว และโทษว่าตนเองเป็นฝ่ายผิด ซึ่งหากสมาชิกในครอบครัวมีความรู้ที่ถูกต้อง ก็จะทราบได้ว่า ความรุนแรงนั้นเป็นสิ่งที่ผิด ซึ่งท่านอาจารย์จรัญเห็นประโยชน์ของกฎหมายฉบับนี้ตั้งแต่ตอนเริ่มความคิดที่จะจัดทำ เพราะเป็นการเปิดเวทีให้ทีมทำกฎหมายฉบับนี้ได้ให้ข้อมูลกับสังคม ไม่เช่นนั้นจะหาทางเริ่มต้นที่จะพูดเรื่องความรุนแรงกับสังคมจะเป็นไปได้ยากเมื่อสื่อต่าง ๆ เริ่มให้ความสนใจ จึงทำให้ข้อมูลเหล่านี้ถูกส่งออกจากสู่ประชาชน และเมื่อประชาชนมีความรู้มากขึ้น ผู้ที่กระทำความรุนแรงจะมีน้อยลงและผู้ที่มีภาวะจำยอมอาจจะยอมรับได้น้อยลง จึงทำให้เกิดการตรวจสอบขึ้นในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยแก้ไขปัญหาระยะยาว ทางสังคม โดยแก้ที่สาเหตุของความรุนแรง นั่นคือปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมให้สำเร็จ หากปัญหานี้ยังคงอยู่จะไม่มีการคานอำนาจระหว่างบุคคลสองเพศในครอบครัว ซึ่งครอบครัวในสมัยก่อนเป็นครอบครัวขยายยังมีพ่อแม่ ปู่ย่าตายายคอยเลี้ยงดูความรุนแรงได้ แต่ยุคปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว แยกกันอยู่ตามลำพัง เมื่อไม่มีใครมายับยั้งการกระทำความรุนแรงจึงเกิดความรุนแรงขึ้นได้ ทั้งทางวาจา เรือยไปจนถึงทางกาย

3.3.4 เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว

ตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 15 บัญญัติไว้ว่า "ไม่ว่าการพิจารณาคดี การกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะดำเนินการไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

- (1) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- (2) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้หย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ
- (3) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์
- (4) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและบุตรในครอบครัวให้ปรองดองกัน และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า บทบัญญัติในกฎหมายเห็นว่าการเยียวยาครอบครัวให้ปรองดอง และคงสถานภาพการสมรสเป็นส่วนสำคัญในเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ที่นอกจากจะมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความรุนแรงในครอบครัว ปกป้องคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ยังมีเจตนารมณ์เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว อีกด้วย โดยได้ระบุเอาไว้ว่าการทำความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้ มีการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอม เพื่อช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความกัน รวมถึงการใช้มาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษได้ เป็นต้น

จากการศึกษาในเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า แนวคิดที่มา และเจตนารมณ์ในการจัดทำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง แสดงให้เห็นว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวมีเจตนารมณ์หลักอยู่ 4 ประการคือ 1) ไม่ต้องการให้ผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับโทษทางอาญา ซึ่งเห็นว่าหากเป็นเรื่องของครอบครัวการใช้กระบวนการทางอาญาอาจไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นประเด็นดังกล่าวได้เชื่อมโยงไปยังข้อที่ 2) เนื่องจากต้องการให้ผู้กระทำด้วยความรุนแรงได้เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงแก้ไขและฟื้นฟูเยียวยาผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงให้มีกำลังใจในการใช้ชีวิตต่อไปในสังคมได้ (empowerment) ซึ่งกระบวนการในทางอาญามุ่งเน้นในเรื่องการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น 3) เพื่อให้รัฐเข้าแทรกแซงพฤติกรรมความรุนแรง และมีส่วนช่วยเหลือในเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งจากเดิมที่การกระทำความรุนแรงเป็นเรื่องปกติภายในสังคม โดยรัฐหวังว่ากฎหมายจะช่วยเหลือในการคงสภาพความเป็นครอบครัวอยู่ได้ และขยายต่อไปไม่สร้างให้เกิดการผลิตซ้ำในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวจากเด็กที่เคยถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมาเป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ด้วยเหตุจากการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงในอดีตเพื่อนำไปสู่ข้อ 4) รักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐยังเห็นว่าครอบครัวที่อบอุ่น ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก และบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว จะเป็นสิ่งสำคัญต่อภาพลักษณ์ภายในสังคม ซึ่งหากอยู่ด้วยกันไม่ได้แล้วก็ให้หย่าด้วยความเป็นธรรม เสียหายน้อยที่สุด และคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

3.4 กระบวนการนิติบัญญัติ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นชอบ จึงมีการส่งร่างพระราชบัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและแก้ไขเพิ่มเติมและเมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเสร็จสิ้นแล้วจะดำเนินการส่งคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอีกครั้งก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำกราบเรียนประธานรัฐสภาเพื่อบรรจุเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในวาระที่ 1 วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ตามลำดับต่อไป ผู้วิจัยขอแบ่งหมวดหมู่ในหมวดกระบวนการนิติบัญญัติดังนี้ 1) ก่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ 2) ประเด็นการ

พิจารณาในชั้นคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 3) ประเด็นการพิจารณาในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

3.4.1 ก่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการร่างพระราชบัญญัติ มีดังนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ทำหน้าที่รัฐสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ) โดยมีกระบวนการ ดังนี้

ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวกระบวนการร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวใช้เวลามากกว่า 10 ปี มีการปรับปรุงกฎหมายหลายครั้ง รวมถึงเปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งในรอบแรกที่มีการขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักไม่มีเสียงสะท้อนกลับมาเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว ทีมร่างกฎหมายจึงค่อย ๆ ปรับร่างกฎหมาย และฟังความเห็นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้บุคคลากรทางการแพทย์ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้อย่างดีมาก ในส่วนบุคคลากรจากกระบวนการยุติธรรม อาทิ ตำรวจ อัยการ ศาล ได้ให้ความเห็นว่าปัญหาดังกล่าวไม่ใช่อาชญากรรมซึ่งในอดีตวิธีการดำเนินคดีความรุนแรงจะเป็นเรื่องอาชญากรรม ทำให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากคนกลุ่มดังกล่าวมาจากครอบครัว มีความรักเป็นพื้นฐานรวมถึงมีความแค้นอยู่ภายในมีความซับซ้อนไม่ง่ายและตรงไปมาเหมือนคดีอาชญากรรมทั่วไป

ต่อมา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานเจ้าภาพผู้ดำเนินการด้านจัดทำกฎหมายฉบับนี้ต่อ มีการตั้งคณะกรรมการจากทุกสาขาที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ ซึ่งเครื่องมือที่ชัดเจนที่สุดของกฎหมายนี้ คือการสร้างกระบวนการของสหสาขาขึ้นมา โดยที่ความรับผิดชอบมิได้เกิดจากหน่วยงานเดียว แต่ต้องร่วมกันดำเนินการทั้งกระบวนการ นั่นคือ แพทย์ ตำรวจ อัยการ หรือศาล

นายกันทพงศ์ ริงส์สว่างผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กล่าวถึงช่วงเริ่มแรกในการร่างกฎหมายว่าในอดีตมีส่วนเกี่ยวข้องในชั้นรับฟังความคิดเห็น เนื่องจากขณะนั้นประจำอยู่กองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงมีโอกาสนในการเข้าร่วมการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำ “ร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว” ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้ในช่วงเสนอกฎหมายในขณะนั้น กล่าวได้ว่าผู้ร่างคือทีมของศาสตราจารย์พิเศษจรัญภักดีธนากุล โดยใช้เวลาในการจัดทำกฎหมายฉบับนี้นานมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนกระทั่งกฎหมายได้บังคับใช้ในปี 2550

ภายหลังจากที่มีการตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจึงได้ดำเนินการในเรื่องกฎหมายฉบับดังกล่าวต่อ และเสนอให้กับคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เมื่อร่างกฎหมายฉบับนี้ ถึงขั้นตอนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีจะส่งร่างกฎหมายดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา เมื่อผ่านสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วจะนำเสนอให้กับคณะรัฐมนตรีเพื่อเตรียมเสนอและนำเข้าสู่การพิจารณาในรัฐสภาต่อไป

ในช่วงก่อร่างพระราชบัญญัตินี้ ศาสตราจารย์พิเศษจรูญศักดิ์ธนากุล กล่าวถึงการใช้อำนาจของรัฐเข้าแทรกแซงพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

การให้อำนาจรัฐเข้าไปมีบทบาทแทรกแซง อำนาจปกครองของคนในครอบครัว หรือความเป็นสามีภรรยา สามารถกระทำได้แต่อำนาจดังกล่าวมิได้มุ่งหมายจะเข้าไปเพื่อดำเนินคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพียงแต่ให้อำนาจรัฐเข้าแทรกแซงถึงตัวเหตุผู้ก่อเหตุ ผู้รับเหตุ เพื่อเยียวยา และระงับเหตุได้ทันที ก่อนที่ผู้ถูกระงับเหตุจะได้รับเสียหายมากไปกว่านั้น เช่นเสียชีวิต เนื่องจากที่ผู้ร่างเชื่อว่าปัญหาครอบครัวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเกิดขึ้นแล้วดับลง และพร้อมที่จะเกิดใหม่ เป็นวงจรซ้ำ ๆ ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และสุขภาพของผู้ถูกระงับเหตุ หรือแม้กระทั่งถึงแก่ชีวิต

3.4.2 ประเด็นการพิจารณาในชั้นคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ก่อนที่ร่างพระราชบัญญัติจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะต้องผ่าน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วยคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งจากการสัมภาษณ์ และศึกษาจากบันทึกการประชุมมีรายละเอียดดังนี้

นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการกฤษฎีกาคือการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายและให้ความเห็นทางกฎหมาย ในส่วนเรื่องระยะเวลา และจำนวนการประชุมว่า ไม่มีการกำหนดเป็นพิเศษในเรื่องระยะเวลาดังกล่าว แต่มีการกำหนดคร่าว ๆ จากหัวหน้าส่วนราชการเพื่อเป็นกรอบในการทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับจำนวนครั้งที่ประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา การประชุมขึ้นอยู่กับความซับซ้อนยุ่งยากของเรื่อง และโครงสร้างที่เขียนมาในร่างกฎหมาย โดยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวางนโยบายเอาไว้คร่าว ๆ ว่า หากกฎหมายขนาดยาว 100 มาตราขึ้นไป จะใช้เวลาพิจารณา 1 ปี ขนาดกลาง 60 มาตราขึ้นไป ใช้เวลาพิจารณา 6 เดือน กฎหมายที่สั้นลง 30 มาตรา ใช้เวลาพิจารณาประมาณ 3 เดือน ขึ้นอยู่กับความยุ่งยากและซับซ้อนของกฎหมายฉบับนั้นเป็นสำคัญซึ่งในบางกรณีกฎหมายอาจมีมาตราไม่มาก แต่อาจจะใช้เวลานานถึงครึ่งปีก็ได้ เนื่องจากมีความซับซ้อนและมีความยุ่งยากมาก

นอกจากนี้ นายจิรพงษ์ ได้กล่าวถึงกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานฯ จะเป็นการพิจารณาเมื่อผ่านขั้นการตรวจสอบร่างที่เสนอเข้าคณะรัฐมนตรี และมีการรับหลักการในคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้วและมีมติเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2548 ส่งร่างพระราชบัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาซึ่งคณะกรรมการที่พิจารณาร่างดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ 9

คณะกรรมการกฤษฎีกาจะเป็นผู้พิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้พิจารณา ภายในคณะกรรมการกฤษฎีกาจะประกอบไปด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ และชำนาญทางด้านกฎหมายหลากหลายสาขา สำหรับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการให้กับคณะกรรมการตามคำสั่งแต่งตั้งว่าจะให้ เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ คณะใด

คณะกรรมการกฤษฎีกาจะพ้นวาระและมีการปรับเปลี่ยนทุก 3 ปี ขณะนี้มีคณะกรรมการทั้งหมด 12 คณะ ซึ่งการเสนอร่างให้คณะกรรมการชุดใดพิจารณา ก็ขึ้นอยู่กับความชำนาญของคณะกรรมการชุดนั้น ๆ ซึ่งคณะ ที่ 9 มีความชำนาญในด้านสังคม

จากการศึกษาจากเอกสาร ซึ่งหากมีใ้เอกสารที่เป็นบันทึกข้อความระหว่างหน่วยงาน จะมีความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลตามกระบวนการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่ทั้งนี้จากบันทึกการประชุมของการพิจารณาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 9 มีการพิจารณาร่างดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 7 ครั้ง ดังนี้

- 1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548
- 2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2548
- 3) ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2548
- 4) ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2548
- 5) ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548
- 6) ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548
- 7) ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2549

ในช่วงเวลาที่ร่างพระราชบัญญัติอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีการจัดทำหนังสือเพื่อเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จำนวน 2 ครั้ง คือ 1) วุฒิสภามีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ลงวันพุธที่ 16 พฤศจิกายน 2548 เพื่อขอความอนุเคราะห์เร่งดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... (ชื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในขณะนั้น) และ 2) ชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทยมีหนังสือถึงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงวันจันทร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2548 เพื่อเร่งให้มีการดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในกระบวนการก่อนเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

3.4.2.1 ประเด็นก่อนการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เอกสารหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขที่ นร 0503/9701 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2548 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (ซึ่งเอกสารดังกล่าวได้กล่าวถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวด้วย) แจ้งเรื่อง เมื่อมีการประชุมของคณะกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 3 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2547 คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้ว มีประเด็นอภิปราย และมีมติ ดังนี้

- 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รายงานเพิ่มเติมว่า ร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ และคณะกรรมการพิจารณากฎหมายของกระทรวงแล้ว โดยร่างดังกล่าวมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งกระบวนการยุติธรรมยังไม่มีกฎหมายหลักในเรื่องนี้ จึงได้ร่างกฎหมายเพื่อลดความรุนแรงที่

เกิดขึ้นในสังคม และช่วยเหลือผู้ถูกระงับ รวมทั้งให้การบำบัดรักษา ผู้ใช้ความรุนแรงพัฒนา ระบบความคิด จิตใจ พฤติกรรม การจูงใจ เพื่อรักษาสถาบันครอบครัวให้มั่นคงต่อไปให้ได้มากที่สุด เจ้าหน้าที่จะใช้วิธีให้ความช่วยเหลือ ยับยั้ง โกล่เกลี่ย เพื่อลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว

2) สภาพปัญหาในปัจจุบันคือครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง ควรใช้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมบำบัดในลักษณะอนุญาโตตุลาการก่อนการใช้วิธีการลงโทษตามกฎหมาย หากถูกลงโทษถึงขั้นศาลพิจารณาแล้ว สถานภาพครอบครัวจะแตกหักแก้ไขได้ยาก ควรคำนึงถึงครอบครัวก่อน

3) ที่ประชุม มีข้อสังเกต ดังนี้

- การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้ความรุนแรงมีความผิด 2 ครั้งจะเกิดปัญหาว่าจะใช้กฎหมายใด และใช้อะไรก่อนหลัง พนักงานเจ้าหน้าที่จะเกิดความสับสนในการเลือกใช้กฎหมายแต่ละมาตรา

- ร่างมาตรา 8 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องการสอบสวนโดยเร็วภายหลังจากที่มีการร้องทุกข์ แต่ให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนดเวลา 48 ชั่วโมงโดยอัยการไม่ต้องตรวจสำนวน ทำให้เกิดสองมาตรฐาน เนื่องจากเดิมทุกเรื่องต้องผ่านอัยการตรวจสำนวนก่อน แต่ร่างนี้ฟ้องได้เลย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลจะเกิดความไม่เป็นธรรม

- ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลถูกระงับด้วยความรุนแรงเป็นการชั่วคราว รวมถึงการขอใช้เงินช่วยเหลือ ห้ามไม่ให้เข้าไปในที่พำนักของครอบครัว ห้ามเข้าใกล้บุคคลใดในครอบครัว หากกฎหมายบังคับใช้จะเกิดผลเสียมาก และจะสร้างปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

- ร่างมาตรา 5 กำหนดว่าบุคคลที่ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้พบเห็นมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หากไม่แจ้งจะมีความผิด แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีผลและจะมีผลทางกฎหมายอย่างไร

- การลงโทษผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวนั้น ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัวด้วย เช่นกรณีพ่อแม่ยากจนต้องล่ามโซ่ลูกเพื่อไปทำงานหรือบุคคลในครอบครัวสติไม่ดีต้องล่ามโซ่ไว้ เนื่องจากเกรงว่าออกนอกบ้านจะอันตราย กรณีเช่นนี้เข้าข่ายความผิดด้วยหรือไม่

- ร่างกฎหมายมีขั้นตอนดำเนินการอีกหลายขั้นตอน ไม่ทันส่งสภาสภานิติบัญญัติพิจารณารายละเอียดให้ถี่ถ้วนเสียก่อน ร่างกฎหมายฉบับนี้มีเจตนาดี เพื่อลดความขัดแย้งภายในครอบครัว แต่ควรมองในด้านการป้องกันและแก้ไข กฎหมายฉบับนี้เป็นการแก้ที่ปลายเหตุ แก้อย่างไรก็ไม่จบ ทุกครอบครัวคือแต่ละอาณาจักร ใครจะเข้าไปต้องได้รับความเห็นชอบก่อน ถ้าครอบครัวจะแก้ไขปัญหายังไง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ต้องคิดให้มากกว่าการแก้ที่ปลายเหตุ ครอบครัวยุคใหม่แต่ต้นปัญหาจะลดลง ซึ่งจะใช้กฎหมายแก้ไม่ได้ ต้องใช้มาตรการเชิงบวก ร่างกฎหมายฉบับนี้ควรเป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้นและกฎหมายฉบับนี้จะทำให้ปัญหาลดลงได้หรือไม่

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมองภาพรวมรายละเอียดต่าง ๆ ของชุมชนและครอบครัว เรื่องของศาสนาต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วย เพื่อได้ภาพรวมที่ชัดเจนและครบถ้วนว่าคืออะไร

4) มติของคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำร่างพระราชบัญญัติจัดการความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.ไปทบทวนอีกครั้งหนึ่งตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ คณะที่ 3 ไปพิจารณาและเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ คณะที่ 3 อีกครั้งหนึ่ง

5) ต่อมากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการจัดการประชุมหารือ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาทบทวนข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ คณะที่ 3 และได้แก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติเดิมคือ ร่างพระราชบัญญัติจัดการความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.....เป็นร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.

6) ในคราวประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 (ฝ่ายต่างประเทศ แรงงาน และการพัฒนาสังคม) เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2548 คณะกรรมการได้อภิปรายและมีมติ ดังนี้

- มาตรา 7 วรรคสอง มิได้กล่าวถึงความผิดตามกฎหมายอื่นซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีด้วย ดังนั้นหากกรณีที่มีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี พนักงานสอบสวนอาจเลือกส่งสำนวนคดีให้อัยการคดีศาลแขวงพิจารณาฟ้องต่อศาลแขวง และเมื่อศาลแขวงพิจารณเสร็จเด็ดขาด อาจทำให้มาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายนี้ เช่น มาตรการให้ส่งผู้ต้องหาไปตรวจรักษา เป็นต้น ไม่ได้ใช้บังคับ เพราะคดียุติที่ศาลแขวงไปแล้ว อาจทำให้เกิดข้อถกเถียงและเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกิดขึ้น จึงเห็นควรตัดข้อความ "ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปีขึ้นไป..." ออก

- ร่างพระราชบัญญัติมีเจตนารมณ์ให้มีมาตรการทั้ง "ป้องกัน" และ "แก้ไข" การใช้ความรุนแรงในครอบครัว จึงควรมีข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ว่าส่วนใดเป็นเรื่องของมาตรการป้องกันหรือแก้ไข เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยกร่างขึ้นมาโดยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริง

7) มติของคณะกรรมการกฤษฎีกาครั้งที่ 4 ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติ ป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เสนอ คณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 ในข้อ 1 นำไปพิจารณาด้วย และส่ง คณะกรรมการประสานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ต่อไป

8) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2548 อนุมัติตามมติคณะกรรมการ กฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 (ฝ่ายการต่างประเทศ แรงงานและการพัฒนา สังคม)

3.4.2.2 ประเด็นการพิจารณาในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

จากเอกสารบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติ คู่สมรสผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... (เรื่องเสรีจที่ 567/2549)

ในการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้นำส่งไปให้กับ คณะกรรมการกฤษฎีกา ครั้งที่ 9 พิจารณา โดยมีผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) ผู้แทน กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการ สูงสุด และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด โดยมีการจัดทำบันทึกประกอบ ร่างมีรายละเอียด ดังนี้

1) มีการนำความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมารวบรวมประกอบการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติ ดังนี้

- คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 4 ในประเด็น ร่าง มาตรการ 7 วรรคสองให้น้ำถ้อยความ "ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปีขึ้นไป" ออก

- กระทรวงยุติธรรม มีข้อสังเกตว่า ร่างมาตรา 5 กำหนดให้มีหน้าที่ต้องแจ้ง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษ หากงดเว้นการใช้กฎหมายในประเด็นนี้จะมี ประสิทธิภาพหรือไม่

- สำนักงานอัยการสูงสุด มีข้อสังเกต ดังนี้

ร่างมาตรา 4 วรรคสอง บัญญัติว่า "ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็น ความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลดล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือ กฎหมายอื่น และให้ถือว่า เป็นความผิดคนละกระทงกับความผิดดังกล่าว" อาจตีความได้ ว่าความผิดฐานกระทำการรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดหลายกรรม ซึ่งอาจมีผลว่า กระทำผิดครั้งเดียว สามารถลงโทษทางอาญาได้ 2 ครั้ง

ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้สำนักงานอัยการสูงสุด และ กระทรวงยุติธรรมจัดยกร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ..... และได้นำเสนอ

คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 8 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2547 ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้มาตราการฟื้นฟูความประพฤติผู้ก่อเหตุรุนแรงด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ดังนั้นจึงควรขอให้พระราชบัญญัติชะลอการฟ้องได้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายจะเป็นการเหมาะสมยิ่งกว่า เพราะจะไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการบังคับใช้กฎหมาย

ขณะที่ยังไม่ได้ประกาศใช้บังคับร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ..... การดำเนินคดีกับผู้ก่อความรุนแรงในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 หรือมาตรา 297 นั้นคดีประเภทดังกล่าว ศาลสามารถรอการลงโทษ (รอลงอาญา) แก่จำเลยได้ ตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แล้วจัดให้มีการคุมประพฤติ

- กระทรวงมหาดไทย สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นชอบในหลักการโดยไม่มีข้อสังเกต

2) คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 9) ได้พิจารณาเพิ่มเติมในสาระสำคัญ ดังนี้

- แก้ไขชื่อร่างฯ จากเดิม "ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว" เป็น "ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....." เพื่อให้เกิดความชัดเจน และสอดคล้องกับเนื้อหาของร่างฯ ยิ่งขึ้น

- แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา 3 บทนิยามต่าง ๆ ให้เหมาะสม มีการตัดนิยามคำว่า "มาตรการคุ้มครองชั่วคราว" ออก เนื่องจากถ้อยคำที่กำหนดไว้ในบทนิยามไม่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา 11 และร่างมาตรา 12 และในเนื้อหาของร่างฯ ไม่มีการใช้ถ้อยคำดังกล่าว และได้เพิ่มนิยาม "พนักงานสอบสวน" เพื่อกำหนดความหมายของถ้อยคำให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

- แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา 4 เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัวโดยจัดความเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาของศาลในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ออก และกำหนดใหม่เป็นร่างมาตรา 12 เพื่อให้เนื้อหาของร่างเรียงลำดับต่อเนื่องจากขั้นตอนการดำเนินการของพนักงานสอบสวน และกำหนดให้ "อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง" หรือ "รัฐมนตรี" มีอำนาจในการออกกระเปียบเพื่อปฏิบัติการตามร่างนี้ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในทางปฏิบัติ

- แก้ไขเพิ่มเติมในร่างเดิมมาตรา 8 เกี่ยวกับการดำเนินการของพนักงานสอบสวน โดยปรับปรุงเนื้อหาสาระของร่างให้สอดคล้องกับการกำหนดบทนิยาม "พนักงานสอบสวน" และตัดความว่า "ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกเกินสามปีขึ้นไป....." ออก เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่เป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นความผิดซึ่งมีอัตราโทษ

จำคุกเกินสามปีขึ้นไปเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่อง เสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 และสำนักงานอัยการสูงสุด และแก้ไขเพิ่มเติมในวรรคสอง ในกรณี ที่มีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตาม กฎหมายอื่นซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มี อำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

- ตัดข้อความในร่างเดิมมาตรา 12 เกี่ยวกับกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ ระบบสนับสนุนการกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวออกทั้งหมด และกำหนดใหม่เป็นร่าง มาตรา 13 โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อ สนับสนุนการดำเนินการและการบังคับให้เป็นไปตามร่างมาตรา 10 และ ร่างมาตรา 12 เพื่อให้ เกิดความสะดวก และรวดเร็วในการดำเนินการ

- แก้ไขเพิ่มเติมร่างเดิมมาตรา 17 (บทเฉพาะกาล) ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของ ร่างฯ และเป็นไปตามแบบการร่างกฎหมาย (ร่างมาตรา 18)

- แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ และจัดเรียงลำดับเลขมาตรา และปรับปรุงบทกำหนด โทษในร่างมาตราต่าง ๆ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกันทั้งฉบับ

ทั้งนี้ ชื่อของร่างพระราชบัญญัตินี้เดิมมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งสิ้นจำนวน 3 ครั้ง ก่อนนำเข้าสู่ การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยนายกันตพงศ์ รัชสีสว่างผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบัน ครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวถึงการพิจารณาของสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีการเปลี่ยนแปลงชื่อของ ร่างพระราชบัญญัติ จากเดิมเสนอชื่อว่า “ร่าง พระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว” เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกาในขณะนั้น มองเห็นว่าการขจัดหมายถึงการทำให้หมดไป แต่ในความเป็นจริงความรุนแรงไม่สามารถทำให้หมดไป จากสังคมได้ ซึ่งถือว่าหากเปลี่ยนเพียงแค่นี้ แต่หลักการสำคัญของกฎหมายยังคงอยู่ จึงไม่จำเป็นที่ จะต้องส่งเรื่องกฎหมายกลับมายังคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ไข หากเปลี่ยนเพียงแค่นี้รายละเอียดปลีกย่อย ทั้งนี้ในขณะนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ยังคงพิจารณาในเรื่องฐานความผิด ตามมาตรา 4 กล่าวถึง ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสิ่งนี้คือหลักคิดทางอาญา

**ตารางที่ 7 : การเปลี่ยนแปลงชื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว พ.ศ....**

ครั้งที่	หน่วยงาน	ชื่อร่างพระราชบัญญัติ
1	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	ร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.....
2	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (แก้ไขครั้งที่ 2)	ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.....
3	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.....

(ประยุกต์โดยผู้วิจัย)

3.4.3 ประเด็นการพิจารณาในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. และรับหลักการในวาระที่หนึ่ง ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 18/2550 พุทธที่ 4 เมษายน 2550 และมีมติส่งคณะกรรมการสิทธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 12 คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นกรรมาธิการตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2549 ข้อ 113 และกำหนดแปรญัตติภายใน 7 วัน

โดยคณะกรรมการสิทธิการสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

- 1) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการสิทธิการ
- 2) นางเตือนใจ ดีเทศน์ รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
- 3) พลอากาศเอก วัลลภ มีสมศัพย์ รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
- 4) นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
- 5) นางมุกดา อินต๊ะสาร เลขาธิการคณะกรรมการ
- 6) นางบัญญัติ ทศนียะเวช โฆษกคณะกรรมการ
- 7) นางสาวกัญญา ศิลปอาชา กรรมการ
- 8) นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ
- 9) นายชบ ยอดแก้ว กรรมการ
- 10) พลเอก มนตรี สังขทรัพย์ กรรมการ
- 11) นางสุนันทา สมบุญธรรม กรรมการ
- 12) นางอุมา สุนทรมาน กรรมการ

เมื่อคณะกรรมการสามัญได้พิจารณาเสร็จแล้ว ได้บรรจุเรื่องดังกล่าวในระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 29/2550 วันพุธที่ 6 มิถุนายน 2550 โดยที่ประชุมพิจารณา

มาตราโดยเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ และพิจารณาเรียงลำดับมาตราจนจบแล้วได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม และเมื่อผ่านการพิจารณาและผ่านการเห็นชอบแล้ว นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 41 ก หน้า 1 เมื่อวันอังคารที่ 14 สิงหาคม 2550 และมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

จากการสัมภาษณ์การทำงานในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ นางมุกดา อินต๊ะสาร และนางเตือนใจ ดีเทศน์ ผู้เป็นกรรมการในคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์สภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น ได้กล่าวถึงการทำงานพอสังเขป ดังนี้

3.4.3.1 ประเด็นการพิจารณาในวาระที่ 1 ชั้นรับหลักการ

มีการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติภายในสภานิติบัญญัติ ซึ่งทำหน้าที่รัฐสภา โดยในชั้นตอนดังกล่าว นางมุกดา อินต๊ะสารได้กล่าวว่า การพิจารณาร่างกฎหมายภายในรัฐสภาจะพิจารณาถึงความจำเป็นในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติด้วยความจำเป็นมากน้อยเพียงไร

การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ตามรายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 18 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2550 อยู่ในเรื่องด่วนที่ 1 ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติที่คล้ายคลึงกับร่างที่นางสาวกัญญา ศิลปอาษา กบคณะได้เสนอชื่อว่า "ร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว" เสนอเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 และรัฐบาลรับไปพิจารณา ซึ่งให้ที่ประชุมได้พิจารณาว่าจะพิจารณาไปทั้งสองร่าง แล้วลงมติที่ละร่าง

โดยในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ขอมติจากที่ประชุมว่าเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นด้วย 105 คะแนน ไม่เห็นด้วย 7 คะแนน ในส่วนร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นด้วย 97 คะแนน ไม่เห็นด้วย 14 คะแนน

ที่ประชุมไม่มีข้อคิดเห็นเป็นอย่างอื่นในเรื่องการใช้ร่างของรัฐบาลเป็นหลักในการพิจารณา และส่งให้คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้พิจารณาในวาระที่ 2 ระยะเวลาในการพิจารณาแปรญัตติควรใช้ 7 วัน ตามข้อบังคับฯ (ซึ่งกระบวนการแปรญัตติในร่างกฎหมาย จะเปิดโอกาสให้สมาชิกสภานิติบัญญัติมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมภายใต้กรอบหลักการ และเสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายใน 7 วันนับแต่วันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติรับหลักการ)

3.4.3.2 ประเด็นการพิจารณาในวาระที่ 2 การพิจารณากฎหมายในชั้น กรรมาธิการ

การพิจารณาในชั้นกรรมาธิการมีความสำคัญเนื่องจากเป็นขั้นตอนในการพิจารณาและกลั่นกรองร่างกฎหมายอย่างละเอียด ซึ่งจากข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2549 หมวด 6 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ข้อที่ 110 วรรคที่ 2 ได้ระบุไว้ว่า เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสภาจะให้คณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวมาถึงคณะกรรมการ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงมีเวลาพิจารณาในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเป็นระยะเวลา 1 เดือน

นางเตือนใจ ดีเทศน์ ได้กล่าวถึงรายละเอียดในเรื่องกรอบในการพิจารณาดังกล่าว ทำให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภานิติบัญญัติ มีความรวดเร็วกว่าในช่วงที่มีสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เนื่องจากจะมีขั้นตอนในการพิจารณาเพิ่มขึ้น

การพิจารณาร่างกฎหมายมักใช้เวลาพิจารณาไม่นาน เนื่องจากมีกรอบเวลาชัดเจนว่า จะต้องพิจารณาแล้วเสร็จภายในกี่วัน เรียกว่ารอบคอบพอสมควรกฎหมายที่เข้ามาในรัฐสภา ที่เป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะมีการกลั่นกรองเพียงชั้นเดียว แต่หากเป็นรัฐสภาปกติ จะมีสองสภา นั่นคือเมื่อผ่านการพิจารณาในชั้นสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จะมีวุฒิสภา มากลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง อาจจะทำให้กฎหมายผ่านได้ล่าช้า แต่จะทำให้มีความรอบคอบมากขึ้น

นอกจากการพิจารณาในวาระที่ 2 จะมีกรอบเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว นางเตือนใจ ดีเทศน์ และนางมุกดา อินตะสาร ยังได้กล่าวถึงเรื่องการเชิญผู้มีความรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมาย ดังนี้

เป็นที่ทราบกันว่ามีกรรมาธิการเสนอผ่านกฎหมายในช่วงที่เกิดสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้น แต่ทั้งนี้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ได้มีความชำนาญในเรื่องกฎหมายที่เสนอเข้ามาทุกเรื่อง ดังนั้นผู้ทำหน้าที่เป็นกรรมาธิการวิสามัญ จึงพยายามที่จะเป็นกรรมาธิการวิสามัญในเรื่องที่ตนเองถนัด แต่สำหรับพระราชบัญญัติที่มีสาระที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ถนัดหรือไม่คุ้นเคย จะต้องปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เช่นมีการแปรญัตติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(นางเตือนใจ ดีเทศน์)

ในส่วนการพิจารณาร่างกฎหมายจะอภิปรายกันเป็นรายมาตรา แต่ละมาตราจะมีการถกแถลง อภิปราย มีการพูดคุยกันอย่างละเอียดและใช้เวลาพอสมควรเพราะเป็นเรื่องละเอียดสำคัญ มีการพิจารณาหลายครั้ง แต่แต่ละครั้งมีข้อสรุป พอเสนอประเด็นใดเพิ่มเติมจะมีการเชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล เมื่อพิจารณาในชั้นกรรมาธิการเรียบร้อยแล้วจะเข้าสู่ที่ประชุมสภาและจะมีการพิจารณาอีกรอบหนึ่ง ซึ่งระบบการตรากฎหมายในรัฐสภามีความรอบคอบพอสมควร ไม่มีการใช้

ระบบเสียงข้างมากภายในชั้นกรรมาธิการจะเห็นกระบวนการว่าจะทำอะไรให้มีวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้คนในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้กระทำความผิด รู้สึกตัว และปรับปรุงตัว พร้อมรับในสิ่งที่ตัวเองทำ ไกล่เกลี่ย อย่างไรให้อยู่ร่วมกันได้ ให้มีกระบวนการคุยกันก่อนที่จะตกลงและมีการลงโทษต่อไป

(นางมุกดา อินต๊ะสาร)

มีจำนวนในการพิจารณาในชั้นกรรมาธิการมีทั้งสิ้น 7 ครั้ง (เท่ากับการพิจารณาในคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 9) ดังนี้

- 1) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 19 วันพฤหัสบดีที่ 12 เมษายน 2550
- 2) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 20 วันพฤหัสบดีที่ 19 เมษายน 2550
- 3) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 21 วันศุกร์ที่ 20 เมษายน 2550
- 4) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 22 วันพฤหัสบดีที่ 26 เมษายน 2550
- 5) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 23 วันพฤหัสบดีที่ 3 พฤษภาคม 2550
- 6) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 24 วันศุกร์ที่ 4 พฤษภาคม 2550
- 7) การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 25 วันพฤหัสบดีที่ 17 พฤษภาคม 2550

เนื่องจากการประชุมทั้งสิ้นจำนวน 7 ครั้งตามกรอบระยะเวลา ผู้วิจัยจึงขอสรุปรายละเอียดที่ได้จากการพิจารณาในชั้นกรรมาธิการ และรายละเอียดของผู้แปรญัตติ จำนวน 2 คน มีรายละเอียดดังนี้

ในการประชุมครั้งแรก ที่ประชุมได้เรียนเชิญนางสาวกัญญา ศิลปอาชา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในฐานะผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... กล่าวถึงเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติโดยนางสาวกัญญา ศิลปอาชา ได้กล่าวว่าร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... ได้เสนอมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และมีการบรรจุในระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว แต่มิได้มีการหยิบยกขึ้นมาพิจารณา และเหตุผลที่มีการดำเนินการผลักดัน เนื่องจาก สถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยมีความรุนแรงมากขึ้น แต่ยังไม่มีความหมายลักษณะพิเศษที่มีใช้กฎหมายอาญาที่มุ่งลงโทษมากกว่าเยียวยา มาดูแล ลำดับต่อมา นางจิตรา สุนทรพิพิธ รองผู้อำนวยการสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังได้กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าว ว่ามีความพยายามแก้ไขปัญหาคความรุนแรงที่มีความซับซ้อนมามากกว่า 10 ปี และยังได้กล่าวถึง การเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ที่กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องมี “มาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงรวมทั้งตรากฎหมายเพื่อประกันการพัฒนาการและความก้าวหน้าอย่างเต็มที่ของสตรี” กฎหมายฉบับนี้จึงอิงนวัตกรรมกฎหมายระหว่างประเทศ และป้องกันการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในสังคมไทย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

1. ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวมี 3 ลักษณะ คือ

- (1) การกระทำที่เป็นเจตนาพิเศษ เพื่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของบุคคลในครอบครัว โดยมุ่งเน้นเจตนา ไม่มุ่งเน้นวิธีการ
- (2) พิจารณาลักษณะของการกระทำ ในกรณีที่การกระทำนั้นน่าจะก่อให้เกิดความรุนแรง
- (3) การจำกัดเสรีภาพบุคคลในครอบครัว เพื่อบังคับให้กระทำการหรือดเว้นกระทำการ

2. ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย คือบุคคลในครอบครัว ซึ่งหมายถึง คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมถึงบุคคลที่อยู่อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน แต่ไม่รวมถึงผู้เช่า

3. ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี รวมทั้งให้มีกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

4. ผู้ที่กระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้กำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้

5. กำหนดให้ผู้ซึ่งพบเห็นการกระทำความรุนแรงมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อชี้ให้เห็นว่าเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องของสังคม ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป การแจ้งดังกล่าวถือเป็นการร้องทุกข์โดยชอบ และคุ้มครองผู้แจ้งโดยสุจริต

6. กำหนดอายุความไว้ โดยให้แจ้งความภายในกำหนดเวลา 3 เดือน นับแต่เกิดเหตุ หรือนับแต่ผู้ถูกกระทำอยู่ในสภาพและมีโอกาสที่จะแจ้งได้

7. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนโดยเร็วและส่งฟ้องศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากมีเหตุจำเป็นอาจผิดฟ้องได้ครั้งละไม่เกิน หกวัน แต่ไม่เกินสามครั้ง

8. กำหนดให้มีการใช้มาตรการชั่วคราวทั้งในชั้นสอบสวนและในชั้นศาล เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำ เช่น การออกคำสั่งใด ๆ เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี รวมถึงการห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว หรือห้ามเข้าใกล้บุคคลในครอบครัว

9. ห้ามการโฆษณาเผยแพร่ต่อสาธารณะด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

10. กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีหน้าที่รายงานจำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว จำนวนการละเมิดคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบปีละครั้ง

ทั้งนี้ในการประชุมครั้งและ ได้มีการขอเชิญหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็น ดังนี้ 1) นายสิทธิศักดิ์ ชณะชกิจ 2) ผู้แทนจากมูลนิธิเพื่อนหญิง 3) ผู้แทนจากมูลนิธิศุภนิยน์ พิทักษ์สิทธิเด็ก

ในการพิจารณาของคณะกรรมการเมื่อพิจารณาในรายมาตราและพิจารณารายวรรคแล้ว จะมีผลการพิจารณาดังนี้ 1) ไม่มีการแก้ไข และไม่มีการแก้ไข แต่มีการอภิปราย 2) มีการแก้ไข 3) รอการพิจารณา

แม้ว่าในบางมาตราจะไม่มีการแก้ไข แต่เมื่อมีการอภิปรายจึงทำให้ทราบว่าที่ไม่แก้ไข เนื่องจากเหตุผลใด อาทิ การกำหนดวันบังคับใช้ ในมาตราที่ 2 เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน ทางกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขอให้เพิ่มระยะเวลาเป็น 120 วันเนื่องจากจะต้องมีการจัด อบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ และเตรียมความพร้อมด้านอื่น ๆ แต่ทั้งนี้ในที่ประชุมขอให้คงไว้ที่ 90 วัน ตามเดิม เนื่องจาก ร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดให้ท้องที่ใดไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ จะให้ตำรวจ ดำเนินการแทน

โดยประธานคณะกรรมการธิการ นายวัลลภ ตังคณานุก์รัช ได้เสนอความเห็นว่าการ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ใช้วิธีการจัดอบรม แทนการแต่งตั้งบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งตนเองเห็นควรมีการพิจารณาแต่งตั้งผู้แทนจากบุคคลที่มีความ เชี่ยวชาญด้วย ซึ่งข้อเสียของการจัดอบรมเจ้าหน้าที่คือ การใช้งบประมาณที่มากในการจัดการ และเกิดการผูกขาดสำหรับผู้อบรมเฉพาะบางกลุ่ม

การแปรญัตติในชั้นกรรมาธิการ มีผู้แปรญัตติจำนวน 2 คนคือ นายโคทม อารียา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 23 (ครั้งที่ 5 ของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ) วันพฤหัสบดีที่ 3 พฤษภาคม 2550 และนายสุชาติ ไตรประสิทธิ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการ ประชุมครั้งที่ 24 (ครั้งที่ 6 ของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ) ในวันศุกร์ที่ 4 พฤษภาคม 2550

ทั้งนี้ ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 25 วันพฤหัสบดีที่ 17 พฤษภาคม 2550 นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ขอแก้ไข มาตรา 7 เพิ่ม ถ้อยความ ดังนี้ “ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตาม มาตรา 6 ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่ จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความแต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาล เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

ข้อสังเกตของคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณา มี จำนวน 4 มาตรา ดังนี้

มาตรา 3 วรรคแปด คำนิยาม "พนักงานสอบสวน"

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องพิจารณาขั้นตอนในการ แต่งตั้งพนักงานสอบสวนโดยรอบคอบ โดยจัดให้มีความรู้เพิ่มเติมในด้านหลักกฎหมายที่ เกี่ยวกับกระบวนการสอบสวน การฟ้องร้อง พยานหลักฐานและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในส่วน ที่ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญ และควรมีการซักซ้อมและสร้างความเข้าใจในการทำงานของ พนักงานเจ้าหน้าที่และการร่วมกันทำงานระหว่างบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสอบสวน การริบเร่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนไม่เป็นสิ่งที่ดี หากบุคคลที่ได้รับ การแต่งตั้งมีมาตรฐานการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่เทียบเท่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่ง อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้

มาตรา 5 ถ้อยความว่า "...มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่"

ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีผลบังคับในทางกฎหมายให้ต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น เพื่อ เป็นการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการในร่างพระราชบัญญัตินี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) จัดให้มีการเผยแพร่ รณรงค์ให้มีการแจ้ง

ความหรือร้องทุกข์ เพื่อให้มีการช่วยเหลือ หรือให้บุคคลทั่วไปทราบถึงวิธีการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามกระบวนการของร่างพระราชบัญญัตินี้ 2) ควรมีการคิดค้นวิธีการตอบแทนคุณความดีของบุคคลที่แจ้งความหรือร้องทุกข์ที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น อาจเป็นการสะสมแต้มความดีแล้วตอบแทนตามวิธีการที่สมควรก็ได้

มาตรา 7

ส่วนสำคัญของมาตรานี้มีเนื้อหา 2 ส่วนคือ 1) การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 5 และ 2) การร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ซึ่งเมื่อกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วอายุความย่อมสะดุดหยุดลง และทั้งสองกรณีดังกล่าวยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขแห่งการนับอายุความ โดยนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ดังนั้น ผู้ซึ่งต้องดำเนินกระบวนการต่าง ๆ ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องพิจารณาในประเด็นเหล่านี้ก่อน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้กระทำในสิ่งที่ยากก่อน คือ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับความคุ้มครอง โดยไม่ต้องรอดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าจะรับเรื่องราวร้องทุกข์ของผู้ที่ร้องทุกข์หรือไม่เพราะอ้างเหตุแห่งอายุความ

มาตรา 17

จำนวนคดีความรุนแรง จำนวนคำสั่งของศาล หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเป็นข้อมูลสำคัญที่จะเป็นแหล่งชี้วัดได้ว่า ครอบครัวหรือสังคมมีแนวโน้มเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวอย่างไร อันจะสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจและการแก้ไข ปัญหาได้ถูกต้อง ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดทำรายงาน จึงควรมีการเผยแพร่รายงานเหล่านี้ให้สังคมได้รับรู้ตลอดจนจัดหาหรือคิดค้นวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครอบครัวหรือสังคมได้เข้าถึงข้อมูลเหล่านี้โดยง่าย

3.4.2.3 ประเด็นการพิจารณาในวาระที่ 3 การลงมติเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมาย

การพิจารณาในวาระที่ 3 เพื่อลงมติว่าเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 29/2550 วันพุธที่ 6 มิถุนายน 2550 มีพลเอก จรัล กุลละวณิชย์ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนาย มิชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งไปราชการต่างประเทศ และนางสาวพจนีย์ ธนวรานิช รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่สองทำหน้าที่ในการขึ้นบัลลังก์ โดยที่ประชุมได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... ซึ่งคณะกรรมการกิจการ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาเสร็จแล้ว โดยที่ประชุม ได้พิจารณาในวาระที่ 2 เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และลงมติในวาระที่ 3 สมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย และลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของ คณะกรรมาธิการฯ ดังกล่าว เพื่อแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป

โดยประเด็นในการพิจารณาในวาระที่ 3 มีการกล่าวรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ในที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติโดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งในที่ประชุมรับทราบว่า กฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภา เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2550 แล้วสภามีมติรับหลักการและมอบให้คณะกรรมการสามัญกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณา มีผู้ขอแปรญัตติ 2 ท่าน คือ นายโคทม อาริยา และอดีตอัยการสูงสุด นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์ **ได้มีการแก้ไขทั้งสิ้น 11 มาตรา ส่วนมากเป็นการแก้ไขถ้อยคำแต่มีสาระเพิ่มเติม 2-3 มาตรา** โดยให้ นายสมบัติ พงศิมพงค์ค ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ประจำสำนักประธานศาลฎีกา และนางสาวอัญชลิตา กองอรุณ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นผู้ชี้แจง หากมีการแปรญัตติ และขอสงวนคำแปรญัตติเอาไว้ในชั้นกรรมาธิการ ในที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ จะมีการกล่าวถึงข้อที่ขอสงวนคำแปรญัตติเอาไว้อีกครั้ง นายโคทม อาริยา ได้กล่าวถึงมาตรา 3 คำนิยาม ให้เพิ่มเติมคำว่า “สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน” โดยมีการอภิปรายในที่ประชุมเพิ่มเติมโดยนางสาวอัญชลิตา กองอรุณ ชี้แจงว่า คำว่าสมาชิกในครอบครัว เป็นความหมายที่เห็นภาพทันทีว่า รวมถึงบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ในขณะที่นายวัลลภ ประธานคณะกรรมการฯ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า งานวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และผู้สูงอายุในครอบครัว มีประโยชน์หนึ่งเขียนว่า มักจะเกิดกับบุคคลที่เติร์กัจกัคนเคยตลอดจนเครือญาติ ไม่ว่าจะโดยสายเลือดหรือโดยกฎหมายก็ตาม ทั้งนี้จึงขอสงวนคำว่า “สมาชิกในครอบครัว” โดยนายโคทม อาริยา จึงขอใช้คำว่า “สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน” แทนในเรื่องดังกล่าวประธานในการประชุมได้ขอมติที่ทางผู้สงวนคำแปรญัตติได้ขอแก้ไข ดังนั้นจึงมีการลงมติในที่ประชุม หากเห็นด้วยกับการใช้ถ้อยคำว่า “สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน” ซึ่งมติที่ประชุมมีเห็นด้วย 23 คะแนน ไม่เห็นด้วย 66 คะแนน

ทั้งนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แจ้งว่าไม่ได้ขอแปรญัตติ เพราะไม่ได้แปรญัตติเอาไว้ก่อน แต่ขอเสนอความเห็นในเรื่องบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับ “พนักงานเจ้าหน้าที่ และพนักงานสอบสวน” เริ่มตั้งแต่ มาตรา 6 คือเริ่มตั้งแต่การแจ้ง การจับ การควบคุม แต่พนักงานที่บัญญัติเอาไว้มี 2 ประเภท

ประเภทแรก ก็คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งท่านบอกให้เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคriminal ...

ประเภทที่สอง คือ พนักงานสอบสวน ซึ่งท่านบอกว่าให้ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ในท้องที่ซึ่งไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่

ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า
 "คือมี 2 ประเภท ทั้ง 2 อย่างทำด้วยกัน คือ กระทบเป็นห่วงว่าเพราะเมืองไทย
 ประสานงานด้วยกันไม่ค่อยประสบความสำเร็จ คราวนี้ในวาระท้าย เขียนว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการ
 ดำเนินการตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด” กระทบเข้าใจว่า คือ **รัฐมนตรี
 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด และคงกำหนดได้เฉพาะพนักงาน
 เจ้าหน้าที่เท่านั้น คงไปกำหนดตำรวจไม่ได้**คือความผิดประเภทนี้มีทั่วราชอาณาจักร ท่านสร้าง
 ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับพนักงานสอบสวน หรือตำรวจไว้อย่างไร อยากเรียนถาม
 เพื่อประโยชน์ของการบังคับใช้กฎหมายนี้ต่อไปครับ”

โดยนางสาวอัญชลิตา กองอรุณ ได้ชี้แจงว่า **พนักงานเจ้าหน้าที่มี 3 ระดับ** คือ

- 1) พนักงานเจ้าหน้าที่ธรรมดา เป็นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงก็ได้ หรือเป็นคนใน
 ท้องถิ่น เช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรืออบต. และต้องผ่านการฝึกอบรม
- 2) พนักงานสอบสวน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่จะต้องรู้
 เรื่องความรุนแรงในครอบครัว และก่อนที่จะมาทำคดีต้องผ่านการอบรมเสียก่อน หาก
 ระยะเวลาขาดคน อาจใช้พนักงานสอบสวนที่เป็นตำรวจไปก่อน
- 3) พนักงานเจ้าหน้าที่ ชั้นผู้ใหญ่ เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในการออกมาตรการ
 การคุ้มครอง (protection order) ตามมาตรา 10 ซึ่งทั้ง 3 ระดับจะต้องได้รับการฝึกอบรม
 เหมือนกันหมด

โดยศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้กล่าวว่า **ที่ชี้แจงในเรื่องดังกล่าว
 ไม่ได้ปรากฏในร่างกฎหมายฉบับนี้** ที่บอกว่าเมื่อไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานสอบสวนตาม
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ สิ่งนี้
 กฎหมายวางเอาไว้ดี เนื่องจากต้องมีคนรับแจ้งความ แต่จะต้องมีระเบียบ วิธีการ เพราะใน
 ขณะเดียวกันพนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีอยู่

การขอสงวนคำแปรญัตติ ในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในมาตรา 9 เรื่องห้ามมิให้
 ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา และมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางในที่ประชุม ซึ่งนางสาวกัญญา ศิลปอาษา ได้
 มีการกล่าวถึงความสอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 26(4) และมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติ
 คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ซึ่งได้ประกาศใช้แล้ว ซึ่งมีบทห้ามเช่นเดียวกับมาตรา 9 ของร่าง
 พระราชบัญญัติฉบับนี้ และมีการขอมติจากที่ประชุมในการเพิ่มข้อความในมาตรา 9 ว่า “เว้นแต่กรณี
 ที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่สังคมและผู้ถูกกระทำยินยอม” หากที่ประชุมเห็นด้วยให้ลงคะแนน
 ทั้งนี้ที่ประชุมแสดงความเห็นด้วย 29 คะแนน ไม่เห็นด้วย 71 คะแนน

มีการแปรญัตติในมาตรา 12 เป็นการแก้ไขถ้อยความโดยตัวผู้ขอแปรญัตติ คือนายสุ
 ชาติ ไตรประสิทธิ์ที่ได้ปรับแก้ไขไปแล้วจากที่ประชุมในชั้นกรรมาธิการแล้ว

พลเอก จรัล กุลละวณิช ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้สอบถามในที่ประชุมว่าจะมีใครแก้ไขถ้อยคำตรงไหนอีกหรือไม่ ถ้าไม่มีจะจบการพิจารณาในวาระที่ 2 และจะขอมติในวาระที่ 3 ว่าเห็นสมควรประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายหรือไม่ ที่ประชุมเห็นด้วย 106 คะแนนไม่เห็นด้วย 1 คะแนน

ทั้งนี้ ก่อนหน้าการลงมติในวาระที่ 3 นายสมชาย แสวงการ ซึ่งไม่ได้สงวนคำแปรญัตติไว้แต่ขอตั้งข้อสังเกตประเด็นในมาตรา 5 และมาตรา 6 ว่าหากผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อาจเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงซ้ำขึ้นได้ ซึ่งตนเองทำงานด้านสื่อมวลชนมีเครือข่ายรับเรื่องร้องเรียน แม้ว่าจะมีการแจ้งความแล้วก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจจากเจ้าพนักงาน และใช้เวลานานในการดำเนินคดี การแจ้งความต่อพนักงานอาจจะให้ความรู้สึกถูกข่มขืนซ้ำด้วยวาจา แทนที่กลุ่มคนเหล่านี้จะได้รับการเยียวยา แต่กลับได้รับความทุกข์ทรมานมากขึ้น ดังนั้นในส่วนที่มีการขอแปรญัตติไว้ว่า “เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่สังคมและผู้ถูกระทำยินยอม” น่าจะเป็นสิ่งที่มีหลักประกันให้ผู้ถูกระทำได้รับการดูแล และคุ้มครองในการเผยแพร่ต่อสาธารณะ และไม่ถูกระทำซ้ำในระหว่างดำเนินคดี ซึ่งตั้งเป็นข้อสังเกตไว้

นายภัทร คำพิทักษ์ ยังได้กล่าวถึงมาตรา 17 โดยตั้งข้อสังเกตว่า การปิดไม่ให้เผยแพร่เรื่องนี้ (ตามมาตรา 9) จะทำให้เกิดความรุนแรงมากขึ้นหรือน้อยลง จึงขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องจัดทำรายงานได้ติดตามข้อมูลดังกล่าว และควรมีข้อสังเกต ว่าการจำกัดสิทธิดังกล่าวมีการกระทำความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นหรือไม่

โดยที่ประชุมได้มีการลงมติว่าเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการที่เพิ่มเติมหรือไม่ หากเห็นชอบจะส่งไปให้คณะรัฐมนตรีต่อไป โดยที่ประชุมเห็นด้วย 93 คะแนน ไม่เห็นด้วย 3 คะแนน ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงนำเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายให้พระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อบังคับใช้ต่อไป

จากการวิเคราะห์การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.....ในวาระทั้ง 3 วาระของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. เน้นถ้อยความในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การพิจารณาส่วนมากเน้นเรื่องถ้อยความเป็นหลัก โดยให้มีการเขียนด้วยการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเดียวกันตลอดทั้งฉบับ อาทิ การใช้คำว่า สมาชิกในครอบครัว แทนคำว่า บุคคลในครอบครัว หรือ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว แทนคำว่า บุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามคำรายงานของนายวัลลภ ตังคณานุก์ ประธานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และ

ความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าโดยส่วนมากจะเป็นการแก้ไขถ้อยความ แต่จะมีการแก้ไขสาระใน 2-3 มาตรา

2. พิจารณาและอภิปรายโดยละเอียดทุกข้อ

ในการพิจารณาวาระที่ 2 หรือขั้นกรรมาธิการ จะเป็นการอภิปรายราย มาตรา และรายวรรค เป็นการพิจารณาร่างกฎหมายทุกหัวข้อ แม้หัวข้อดังกล่าวจะไม่มีการ แก้ไข แต่อาจมีการอภิปรายในที่ประชุมดังกล่าว

3. การพิจารณาในขั้นกรรมาธิการนอกจากจะเชิญผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ร่วมพิจารณาร่างกฎหมาย มิได้มีการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

โดยส่วนมากการพิจารณาในวาระที่ 2 หรือในขั้นกรรมาธิการ เป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งหากผู้ใดต้องการแก้ไขร่าง พระราชบัญญัติ หรือเห็นควรปรับปรุงในเรื่องใด ควรที่จะเข้าร่วมในขั้นการพิจารณากฎหมาย ของกรรมาธิการซึ่งจะเปิดโอกาสให้ได้ปรับปรุงและอภิปรายร่างพระราชบัญญัติอย่างละเอียด และรอบคอบที่สุดทั้งนี้ ผู้ที่คณะกรรมาธิการเรียนเชิญจากบุคคลภายนอกโดยส่วนมากจะ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งในบางครั้งอาจจะไม่ได้นำข้อคิดเห็นจาก บุคคลดังกล่าวมาสะท้อนผ่านทางพระราชบัญญัติเท่าที่ควร นอกจากนี้บุคคลดังกล่าวอาจเป็น เพียงผู้เข้าร่วมการประชุมแต่ไม่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ต่อร่างกฎหมายแต่อย่างใด ยิ่งไป กว่านั้นสตรีที่เป็นผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ไม่ได้มีโอกาสที่จะเข้าร่วมในขั้นกรรมาธิการ จึงมิได้มีการแสดงความคิดเห็นในส่วนการร่างกฎหมายในแต่ละข้อว่าตรงกับความต้องการ ของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือไม่ หรือมีมากน้อยเพียงไร ควรเพิ่มเติมในจุดใด ซึ่ง ผู้วิจัยได้พบกับสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เมื่อร่วมพูดคุยแล้วมีสตรีที่ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงหลายคนที่มีความยินดีและเต็มใจให้นำเรื่องราวของตนเองมาอภิปราย หรือ สามารถเล่ารายละเอียดเรื่องของตนเองเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ และป้องกันมิให้มีผู้ที่ต้องตก เป็นเหยื่อของความรุนแรงเช่นเดียวกันกับพวกเธอ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรนำบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ กระบวนการนิติบัญญัติเพื่อร่วมพิจารณาร่างกฎหมายด้วย

4. บุคลากรในการพิจารณากฎหมายไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย ทุกคน อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญ ชำนาญการในสาขาที่มีการพิจารณาร่างกฎหมาย

ไม่ใช่ผู้แทนสภานิติบัญญัติแห่งชาติทุกคนจะมีความรู้ความเข้าใจทางด้าน กฎหมาย และการที่จะต้องมาร่วมร่างกฎหมายจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญต่อการ ยกร่างถ้อยความในร่างพระราชบัญญัติ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อที่จะ เข้าใจถึงสิทธิของบุคคล โดยเฉพาะสิทธิของผู้หญิงในนัยยะดังกล่าวได้ ดังนั้น ในถ้อยความที่

ทุกคนสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด อาทิ ในมาตรา 9 ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าวเรื่อง ความรุนแรงต่อสตรี จึงมีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

โดยแท้จริงแล้ว จำนวนของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมี แนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และแม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่ได้ประโคมข่าวในรายวันก็ตาม แต่ในข่าวอาชญากรรมต่าง ๆ กลับมีเรื่องราวดังกล่าวให้เห็นในภาพข่าว และมูลนิธิต่าง ๆ สามารถเข้าถึงเหยื่อได้จากการทำข่าวของสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามที่มีการ อภิปรายในมาตรา 9 ว่าแม้ว่าจะไม่ได้มีการเผยแพร่ภาพข่าวในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว แต่การเผยแพร่เพื่อการศึกษาและเป็นอุทาหรณ์ควรที่จะมีการดำเนินการเพื่อประโยชน์ต่อ สังคมและส่วนรวม

6. มีการพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่ได้บังคับใช้ไปแล้ว

การพิจารณาร่างกฎหมายโดยส่วนมากมักจะพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับ กฎหมายที่บังคับใช้ไปแล้ว เช่นในกรณี การให้มีการเปรียบเทียบของกฎหมาย 2 ฉบับคือ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล เยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ที่มีหลักการ diversion หรือหันเหคดีไม่ให้เข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมนอกจากนี้มีการเปรียบเทียบการใช้ถ้อยความ ในมาตรา 17 คำว่า ผู้ประนีประนอม แทนคำว่าผู้ไกล่เกลี่ยด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบของประธานศาลฎีกาว่าด้วยผู้ประนีประนอม

เป็นที่น่าสังเกตว่า หลักการที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เช่น CEDAW กลับมีการพูดถึงเพียงแค่นี้ที่ส่วนหนึ่งในการผลักดันจัดทำให้มีร่าง พระราชบัญญัติเท่านั้น แต่ไม่ได้มีการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงในช่วงระหว่างการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติในวาระ 2 รวมถึงปฏิกิริยาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ที่ผ่านที่ประ ชุมใหญ่ของสหประชาชาติ เมื่อปีพ.ศ.2536 (Declaration on the Elimination of Violence against Women) ไม่ได้มีการกล่าวถึงรายละเอียดดังกล่าวในการพิจารณาร่าง กฎหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าในวาระที่ 2 มีระยะเวลาค่อนข้างจำกัด และ เรื่องดังกล่าวควรพิจารณาในช่วงยกร่างกฎหมายมากกว่า

7. มักไม่นำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อเสนอนี้ จากวาระที่ 1 มาอภิปราย ในวาระที่ 2 และ 3

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้กล่าวถึงในวาระที่ 1 ถึงสิ่งที่เป็น ข้อสังเกตว่าส่วนที่สำคัญคือเรื่องวิธีบัญญัติ หรือวิธีพิจารณาความ หรือการดำเนินการกับ ผู้กระทำความผิด ซึ่งเรื่องดังกล่าว มิได้มีการกล่าวถึงในวาระที่ 2 และ วาระที่ 3 แต่อย่างใด นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อาทิ เจ้าหน้าที่งาน ของรัฐ คือตำรวจ และส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาสังคม ในมาตราที่ 15 และ 16

มีการกล่าวถึงการมุ่งไกลเกลี้ยประนีประนอม แต่ในมาตราที่ 8 มีการเร่งดำเนินการให้ฟ้องคดีอาญา ภายใน 48 ชั่วโมง โดยเห็นว่าควรมีกระบวนการไกลเกลี้ยเริ่มในชั้นสอบสวน และไม่ต้องรอฟ้องคดีต่อศาลก่อน รวมไปถึงข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับความผิดอื่นพุ่งเข้ามาด้วย เช่นความผิดตามประมวลอาญาในเรื่องฐานความผิดทำร้ายร่างกาย อาจกระทบต่ออำนาจสอบสวนและการฟ้องร้องคดี ซึ่งควรที่จะนำมาอภิปรายในวาระที่ 2 และวาระที่ 3 ซึ่งในท้ายที่สุดได้ข้อสรุป แต่ยังคงปัญหาในทางปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน ทั้งที่มีการกล่าวถึงเรื่องปัญหาดังกล่าวในวาระที่ 1 ในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแล้ว นอกจากนี้ที่กล่าวถึงในมาตราที่ 10 และ 11 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ที่จำเป็นในชั้นสอบสวน และมาตราที่ 11 ให้ศาลออกคำสั่งตามที่จำเป็นในการบรรเทาทุกข์ระหว่างสอบสวน สร้างให้เกิดความสับสน รวมถึงการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยื่นอุทธรณ์ต่อศาลได้ ซึ่งเห็นควรหากไม่มีการอภิปราย ควรมีการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจนสำหรับผู้ปฏิบัติ (วิธีสบัญญัติ)

8. ไม่มีการวิจัย วิเคราะห์ และต่อยอดเพื่อปรับปรุงร่างกฎหมายต่อไป

ตามที่นายภัทร คำพิทักษ์ กล่าวถึงมาตรา 17 โดยตั้งข้อสังเกตว่า การปิดไม่ให้เผยแพร่ (ตามมาตรา 9) จะทำให้เกิดความรุนแรงมากขึ้นหรือน้อยลง จึงขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานติดตามข้อมูลดังกล่าว และควรมีข้อสังเกต ว่าการจำกัดสิทธิดังกล่าวมีการกระทำความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งเรื่องที่มีการอภิปรายเช่นนี้ ในกระบวนการด้านนิติบัญญัติแต่ไม่มีการดำเนินการเรื่องงานวิจัย เพื่อใช้ในการปรับปรุง พัฒนาร่างกฎหมายต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ จากเจตนารมณ์ ทั้งหมดจำนวน 4 ข้อ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแล้ว มีการสะท้อนเจตนารมณ์ ในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ดังนี้

1. เพื่อใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
แทนการใช้กฎหมายอาญา ในอดีตยังไม่เคยมีกฎหมายครอบครัวที่นำมาใช้แทนกฎหมายอาญา เมื่อมีการกระทำความผิดเช่นการกระทำความรุนแรง จะมีการแจ้งความและใช้แนวทางของอาญาเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยที่ไม่ได้ใส่ใจว่า แนวทางการปฏิบัติต่อเรื่องครอบครัวจะใช้แนวทางอาญาไม่ได้ เพราะครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด และมีพื้นฐานมาจากความรัก ซึ่งกฎหมายไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการใช้กฎหมายครอบครัวแทนการใช้อาญา แต่ในมาตรา 3 ได้มีการระบุค่านิยมว่า “บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กิน หรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็น

เห็นว่าบุคคลผู้ที่สามารถมีสิทธิในการใช้มาตรการตามกฎหมายฉบับนี้ได้คือ บุคคลในครอบครัว ซึ่งทำให้กฎหมายฉบับดังกล่าวแตกต่างจากกฎหมายอาญาโดยทั่วไป

2. มุ่งแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง แสดงให้เห็นในมาตรา 4 ที่ระบุว่า “หากเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้” ซึ่งกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ระบุใน มาตรา 10 ให้ผู้กระทำความรุนแรงได้เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ แทนการลงโทษผู้กระทำความผิดได้และในมาตรา 12 หากศาลพิพากษาว่ามีความผิดจริง ให้ศาลกำหนดมาตรการฟื้นฟูบำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติกผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำที่ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรง หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีที่ศาลกำหนด นอกจากนี้มาตรการในการปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงโดยในมาตรา 6 ระบุว่าหากมีเหตุการณ์รุนแรงในครอบครัว จะมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในเคสสถาน และจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากแพทย์ จากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ รวมถึงในมาตรา 10 คือ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น ตามสมควร และออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในครอบครัว เข้าไปในที่พำนักของครอบครัว หรือเข้าไปใกล้บุคคลในครอบครัว ตลอดจนกำหนดวิธีดูแลบุตร

3. เปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาสีตติดต่อเด็กเยาวชน และบุคคลในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ซึ่งในเรื่องดังกล่าวเจตนารมณ์นี้ชัดเจนอยู่ในการตรากฎหมายฉบับนี้ รวมถึงในมาตรา 5 ระบุให้ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือผู้พบเห็น หรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยในมาตรา 6 ระบุว่าการแจ้งเปิดโอกาสให้ดำเนินการได้หลายช่องทาง อาทิ โดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด เพื่อเปิดช่องทางให้โอกาสในการเข้ามาแจ้งความดำเนินคดีในเรื่องการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

4. เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว ซึ่งตรงกับมาตรา 15 ที่ระบุให้ศาลพยายามเปรียบเทียบคู่ความได้ยอมความกันโดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (1) คุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (2) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพได้

ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรม เสียหายน้อยที่สุด และคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ (3) การคุ้มครองช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์ (4) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามี ภริยา และบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร ซึ่งเจตนารมณ์ดังกล่าว ยังได้สะท้อนมาจนถึงพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ชื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

3.5 การเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)

ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2536 ซึ่งปฏิญญาดังกล่าวมีก่อนที่จะมีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว 14 ปี โดยวรรคนำของปฏิญญา ได้กล่าวถึงเรื่องความรุนแรงต่อสตรีเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุซึ่งความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพโดยมีสาเหตุมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างบุรุษและสตรี นำไปสู่การเลือกปฏิบัติซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางความก้าวหน้าต่อสตรี ทั้งนี้ปฏิญญาแสดงให้เห็นถึงสตรีบางประเภทที่อาจมีความเสี่ยงต่อความรุนแรง อาทิ สตรีกลุ่มน้อย สตรีพื้นเมือง ผู้ลี้ภัยสตรี ผู้อพยพสตรี สตรีในชนบทหรือสตรีในถิ่นทุรกันดาร สตรีผู้ยากไร้ สตรีในสถานกักกัน เด็กผู้หญิง สตรีพิการ สตรีชรา สตรีในภาวะสงคราม รวมไปถึงการแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวและในสังคมสามารถเกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น รายได้ และวัฒนธรรม ควรที่จะมีมาตรการเร่งด่วน และขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อขจัดผลกระทบที่สร้างให้เกิดความรุนแรงดังกล่าว

ซึ่งในวรรคปฏิบัติการของปฏิญญา มีทั้งสิ้น 6 ข้อ โดย ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ได้กล่าวถึงความหมายของความรุนแรง รวมถึงความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจ ความรุนแรงอีกรูปแบบหนึ่งคือการเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรงดังกล่าว ข้อ 3 กล่าวถึง สตรีควรได้รับความเท่าเทียมและการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม พลเมือง ทั้งสิ้น 8 สิทธิ ข้อ 4 เป็นสิ่งที่รัฐควรกระทำ เพื่อขจัดความรุนแรงต่อสตรี มีทั้งสิ้น 17 ข้อย่อย ข้อ 5 กล่าวถึงหน้าที่ขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 6 กล่าวถึงถ้อยความในปฏิญญาจะไม่มีผลกระทบต่อการส่งเสริมการขจัดความรุนแรงตามกฎหมายของรัฐใดรัฐหนึ่ง

ซึ่งส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมากที่สุด คือข้อที่ 4 ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐควรปฏิบัติตาม โดยรายละเอียดการเปรียบเทียบข้อที่ 4 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รายละเอียดดังตารางที่ 8 มีดังนี้

ตารางที่ 8 : ตารางการเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)

ข้อที่ 4	ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
1.	พิจารณาให้สถาบัน หรือการรับรองต่ออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ หรือการยกเลิกข้อสงวนของอนุสัญญา	ไม่มีในกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบเมื่อวันที่ (CEDAW)9 สิงหาคม 2528 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 - ในอดีตประเทศไทยได้ตั้งข้อสงวนไว้ทั้งสิ้น 7 ข้อ คือในข้อที่ 7, ข้อที่9, ข้อที่ 10, ข้อที่ 11, ข้อที่ 15, ข้อที่16 และข้อที่ 29 ซึ่งได้มีการถอนข้อสงวนตามลำดับ ดังนี้ : <ul style="list-style-type: none"> ข้อที่ 11 และข้อที่ 15 เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2533 ข้อที่ 9 เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2535, ข้อที่ 7 และข้อที่ 10 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2538 และข้อที่ 16 เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2555 - ข้อที่ 29 ยังคงเป็นข้อสงวนของประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทใด ๆ ระหว่างรัฐภาคีสถอรัฐหรือมากกว่า เกี่ยวกับการตีความหรือการใช้อนุสัญญาหากเจรจาไม่ได้จะต้องเสนอต่ออนุญาโตตุลาการ เมื่อยังคงลังกันไม่ได้ ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสนอกรณีพิพาทไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ
2.	งดเว้นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในความรุนแรงต่อสตรี	ไม่มีในกฎหมาย	ไม่มีข้อมูล
3.	ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งโดยให้สอดคล้องกับกฎหมายของรัฐ ในการป้องกัน สืบสวน และลงโทษการกระทำ ความรุนแรงต่อสตรี ไม่ว่าจะ เป็นจากบุคคลหรือรัฐ	ในข้อที่ 13 ได้ระบุว่าให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10, มาตรา 11และมาตรา 12 โดยกำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องการค้ามนุษย์	แม้ว่าจะมีกฎหมายเพื่อป้องกันผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องการลงโทษผู้ที่กระทำความรุนแรงซึ่งมีการเป็นแบบคนดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระแสหลัก ซึ่งให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงในการกลับตัวผ่านทาง การฟื้นฟูบำบัด เช่นอาการติดยา หรือว่าการบริหารอารมณ์

ข้อที่ 4	ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
		โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีจัดการเพื่อบรรเทาทุกข์แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงการสอบสวน พิจารณาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	
4.	พัฒนาการลงโทษทางอาญา แฝง แรงงาน และการลงโทษทางการบริหารจัดการด้วยกฎหมายในประเทศ เพื่อลดโทษต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงที่ประสบความรุนแรง สตรีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงควรได้รับการรักษาอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ รัฐควรให้ข้อมูลแก่สตรีถึงสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากกลไกเหล่านี้	<p>1) มาตรา 4 ระบุว่า ผู้กระทำความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัวจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>2) มาตรา 5 และมาตรา 6 ได้กล่าวถึงผู้ที่เป็นการกระทำความรุนแรงมีสิทธิแจ้งเจ้าหน้าที่ได้หลากหลายช่องทาง</p>	<p>1) องค์กรที่มีรัฐ (NGOs) มีความเห็นตรงข้ามกับกฎหมาย เนื่องจากเมื่อมีเหตุความรุนแรงเกิดขึ้น โดยส่วนมากผู้หญิงมักจะถูกทำร้ายร่างกายขั้นรุนแรง หากใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองจะ มีบทลงโทษที่เบา เมื่อเทียบกับการใช้กฎหมายอาญา ที่มีโทษตามมาตรา 295 ซึ่งเป็นฐานความผิดทำร้ายร่างกายจะมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งหากเป็นกฎหมายความรุนแรง กรณีดังกล่าวสามารถลดความผิดได้</p>
		รวมถึงจัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ รับผิดชอบต่อสังคมสงเคราะห์ในกรณีที่น่ากลัวหรืออนักสังคมสงเคราะห์ในกรณีที่น่ากลัว ผู้ถูกระทำไม่อยู่ในวิสัยที่จะร้องทุกข์ด้วยตนเองได้	<p>2) ช่องทางที่ประชาชนทราบคือการโทรศัพท์ช่วยเหยื่อทางสังคม หรือ 1300 โดยมีการเก็บสถิติในปี 2560 มีจำนวนผู้ใช้บริการ 1,869 ราย และในปี 2561 มีจำนวน 1,774 ราย</p> <p>3) จากจำนวนสถิติปีล่าสุด จัดทำโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชั้นตำรวจ ปี 2560 มีจำนวนคดีที่ร้องทุกข์ 229 คดี ไม่ร้องทุกข์ 60 คดี <p>จำนวนออกคำสั่งกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ 17 คดีการยอมความในชั้นสอบสวน 44 คดี</p>

ข้อที่ 4	ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
	<p>จะต้องได้รับความเห็นชอบจากศาล (มาตรา 10) และระหว่าง การสอบสวนให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10 ได้ (มาตรา 11) รวมถึง ศาลมีอำนาจ ในการกำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษาคุ้มครองความ ปลอดภัยผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดเชย ใช้ เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ที่งานบริการสาธารณะ หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการ และระยะเวลาที่ ศาลกำหนดแผนการลงโทษผู้ที่กระทำความผิด (มาตรา 12)</p>	<p>จะต้องได้รับความเห็นชอบจากศาล (มาตรา 10) และระหว่าง การสอบสวนให้ศาลมีอำนาจออก คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10 ได้ (มาตรา 11) รวมถึง ศาลมีอำนาจ ในการกำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษาคุ้มครองความ ปลอดภัยผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดเชย ใช้ เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ที่งานบริการสาธารณะ หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการ และระยะเวลาที่ ศาลกำหนดแผนการลงโทษผู้ที่กระทำความผิด (มาตรา 12)</p>	<p>- ขึ้นอยู่การ ปี 2560 จำนวนคดีความรุนแรง 170 คดี สั่งฟ้อง 151 คดี ไม่สั่ง ฟ้อง 3 คดี ยุติการดำเนินคดีในชั้นสอบสวน 16 คดี ในชั้นอุทธรณ์มีการใช้ มาตรา 10 จำนวน 13 คดี</p> <p>- ชั้นศาล ปี 2560 จำนวนคดีที่ฟ้องศาลโดยตรง 720 คดี คำสั่งมาตรา 10 ที่ ศาลเห็นชอบ 28 คดี คำสั่งศาลตามมาตรา 11 จำนวน 27 คดี จำนวนการยอม ความในชั้นพิจารณาคดี ในมาตรา 12 จำนวน 30 คดี</p>
5.	<p>พิจารณาความเป็นไปได้ในการทำ แผนพัฒนาการปฏิบัติการแห่งชาติ เพื่อสนับสนุน การคุ้มครองสตรีจากความรุนแรง หรือตั้ง ข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าวในแผนปฏิบัติการที่มีอยู่ และพิจารณาความร่วมมือจากองค์กรพัฒนา เอกชนที่ทำงานด้านความรุนแรงต่อสตรี</p>	<p>ไม่มีในกฎหมาย</p>	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการจัดทำ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ 5 ข้อ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเสมอภาค เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย (Paradigm Shift Measures) ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตแก่ สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ (Empowerment Measures)</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสตรีที่ มีประสิทธิภาพและเสมอภาค (Enabling Condition Measures) ยุทธศาสตร์ที่ 4 กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ขจัดปัจจัยเสี่ยง ป้องกัน คืบครอง ช่วยเหลือและ</p>

ข้อที่ 4	ปฏิญญากว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
6.	<p>1) พัฒนารูปแบบการป้องกัน และมาตรการต่าง ๆ ทั้งด้านกฎหมาย การบริหาร และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม เพื่อส่งเสริมการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบ</p> <p>2) ประกันไม่ให้การตกเป็นเหยื่อของสตรีเกิดขึ้นจากข้อบกพร่องทางกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย หรือมาตรการอื่น ๆ</p>	<p>1) ไม่มีข้อมูล</p> <p>2) ตามมาตรา 12 เมื่อปฏิบัติตามแล้วบางกรณีสามารถประกันได้ว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์การตกเป็นเหยื่อซ้ำของสตรี</p>	<p>เยียวยา (Protective and Corrective Measures) ยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างความเข้มแข็งของกลไก และกระบวนการพัฒนาสตรี (Strengthening WID Mechanism and Processes)</p> <p>1) ไม่มีข้อมูล</p> <p>2) ไม่มีข้อมูล</p>
7.	<p>มีการปฏิบัติเพื่อประกันว่า สตรี ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง และเด็กจะได้รับความช่วยเหลือ การฟื้นฟู การดูแลเด็ก การบำรุง การศึกษา การให้คำปรึกษา การบริการด้านสุขภาพและบริการด้านสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยและฟื้นฟูร่างกาย และจิตใจของสตรีที่ถูกระทำด้วยความรุนแรง ตามทรัพยากรที่มีอยู่ หรือ อาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอยู่</p>	<p>มาตรา 6 พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะมีอำนาจเพื่อเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำ หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้น เกี่ยวกับการกระทำที่ร้ายแรง มีอำนาจจัดให้ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ ขอคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์</p> <p>มาตรา 10 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นการชั่วคราว รวมถึงการให้ ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษา</p>	<p>มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือสตรีผู้ถูกระทำ ความรุนแรงและเด็ก ผ่านทางศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ซึ่งจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง แต่ทั้งนี้ หากเกิดเหตุในต่างจังหวัด สามารถพักรักษาตัวที่บ้านพักเด็กและเยาวชน ในขณะที่กรุงเทพฯ มีองค์กรเอกชนที่คอยดูแลสตรีอีกองค์กรหนึ่งคือ บ้านพักฉุกเฉิน ดอนเมือง</p>

ข้อที่ 4	ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
		รักษาจากแพทย์ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ และการออกคำสั่งห้ามผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเข้าไปในพื้นที่พำนักของครอบครัว หรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว และกำหนดวิธีการดูแลบุตร	
8.	ให้รัฐจัดเตรียมงบประมาณ เพื่อจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำเนินการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการขจัดความรุนแรงต่อสตรี	ไม่มีระบุในกฎหมาย	งบประมาณโดยทั่วไปได้ถูกจัดแบ่งไว้ตามหน่วยงานที่สำคัญที่ทำงานด้านความรุนแรงต่อสตรี จากการศึกษาครั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
9.	1) จัดให้มีมาตรการเพื่อประกันว่าเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐ จะรับผิดชอบในการป้องกัน สืบสวน และลงโทษต่อการกระทำความรุนแรงต่อสตรี 2) รวมถึงได้รับการอบรมให้มีความเข้าใจต่อความจำเป็นของสตรี	ไม่มีระบุในกฎหมาย	1) ไม่มีข้อมูล 2) จากระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบเท่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พ.ศ.2551 ซึ่งผู้ใหญ่ ในกรมคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2551 ข้อที่ 9 ระบุว่า สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวจะต้องจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบเท่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ทุกกระยะสามปี ซึ่งเป็นเอกสารจากคู่มือปฏิบัติงานปี พ.ศ. 2554 ในขณะที่มีการยกเลิกคำสั่งดังกล่าว โดยการใช้ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2556 ซึ่งจะเน้นเพียงว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องผ่านการอบรมการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการ

ข้อที่ 4	ปฏิญญากว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระงับการทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
10.	นำมาตรการมาปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการศึกษา เพื่อปรับปรุงแบบแผนพฤติกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อขจัดอคติทางเพศ ประเพณีปฏิบัติ และข้อปฏิบัติอื่น ๆ บนพื้นฐานของความคิดที่เพศใดเพศหนึ่งมีความด้อยกว่า หรือเหนือกว่าอีกเพศ	ไม่มีในกฎหมาย	คุ้มครองผู้ถูกระงับการทำความรุนแรงในครอบครัวตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนดในข้อที่ 5 (5) แทน ซึ่งความแตกต่างอาจจะไม่มีการยอมรับอย่างต่อเนื่องทุกกระยะ 3 ปี แต่จะเน้นเนื้อหาก่อนเข้าทำงานเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติทำงานแทน ไม่มีข้อมูล
11.	สนับสนุนการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงสถิติ เกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรี ความรุนแรงในครอบครัว ส่งเสริมการวิจัยถึงสาเหตุ ธรรมชาติ และผลกระทบต่อความรุนแรงต่อสตรี รวมถึงความมีประสิทธิภาพของมาตรการที่นำมาใช้ป้องกันและแก้ไขความรุนแรงต่อสตรี และเผยแพร่ผลงานวิจัย สถิติต่าง ๆ แก่สาธารณชน	มาตรา 17 ระบุว่า ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี แสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง ไม่มีในกฎหมาย	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการจัดทำรายงานประจำปีพร้อมสถิติต่าง ๆ ซึ่งมีการจัดทำเป็นรูปแบบ และสามารถเข้าถึงได้ทางเว็บไซต์ www.violence.in.th หน่วยงานที่มีข้อร้องเรียนต่าง ๆ มีการนำข้อมูลเพื่อมาใช้ในการทำงาน และการลงพื้นที่ ไม่มีข้อมูล
12.	นำมาตรการจัดการความรุนแรงมาใช้กับสตรีที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง	ไม่มีในกฎหมาย	ไม่มีข้อมูล
13.	รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง	ไม่มีในกฎหมาย	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ นำสำรายนงานฉบับที่ 6 และ 7 ต่อคณะกรรมการ CEDAW ที่อดีตอัครราชทูต ปี 2560

ข้อที่ 4	ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
	ต่อสตรี และมาตรการที่นำไปปฏิบัติตามปฏิญญาฉบับนี้ในรายงานเสนอต่อสหประชาชาติตามระเบียบที่กำหนดไว้ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ		
14.	ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามหลักการที่ระบุในปฏิญญาฉบับนี้	ไม่มีในกฎหมาย	<p>- แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมาเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ กฎกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และบังคับใช้ให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เช่น เรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ หลักเกณฑ์ในการออกบัตรประจำตัว หรือวิธีการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น แต่ทั้งนี้แนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี</p> <p>- มีคำขวัญ ที่ริเริ่มโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ "ไม่ยอมรับ ไม่นิ่งเฉย และไม่กระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว" ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สังคมควรรณรงค์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงของสตรีในเรื่องความรุนแรง</p>
15.	ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของ	ไม่มีในกฎหมาย	ไม่มีข้อมูล

ข้อที่ 4	ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women)	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	การดำเนินการของรัฐ
	ขบวนการสตรี และองค์กรพัฒนาเอกชนทั่วโลก ในการสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก และในการบรรเทาปัญหาความรุนแรงต่อสตรี		
16.	การอำนวยความสะดวกและส่งเสริมงานของขบวนการสตรีและองค์กรพัฒนาเอกชน และร่วมมือกับองค์กรเหล่านี้ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค	ไม่มีในกฎหมาย	ไม่มีข้อมูล
17.	ส่งเสริมองค์ความรู้ร่วมมือระดับประเทศในภูมิภาคที่ประเทศตนเป็นสมาชิก ให้บรรลุการขจัดความรุนแรงต่อสตรีเป็นส่วนหนึ่งของ การปฏิบัติการขององค์กรตามความเห็นสมควร	ไม่มีในกฎหมาย	ภายในอาเซียนมีการจัดทำ นโยบายและแผนปฏิบัติการขจัดความรุนแรงต่อสตรีของอาเซียน (ASEAN Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Women : ASEAN RPA on EVAW)

จากตารางการเปรียบเทียบระหว่างเครื่องมือขององค์การสหประชาชาติ คือปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในข้อที่ 4 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงต่อสตรี มีข้อสังเกต 5 เรื่อง ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันจึงไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้

วัตถุประสงค์ของกฎหมายและปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีมีความแตกต่างกันโดยปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี เป็นแนวทาง (guideline) ปฏิบัติเพื่อให้รัฐได้ดำเนินการ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่สตรีที่มักจะถูกเป็นเหยื่อของความรุนแรง รวมถึงบอกแนวทางในการบริหารจัดการด้านการพัฒนานโยบาย การลงโทษ และการให้นำเครือข่ายต่าง ๆ อาทิ กลุ่มองค์กรที่มีใช้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสตรีจากความรุนแรง ในขณะที่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมุ่งเน้นเรื่องการไกล่เกลี่ยยอมความระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยที่ไม่ต้องการจะให้คดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นคดีอาญาช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู บำบัดรักษาอาการที่เป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรมกระทำความรุนแรงกับคนในครอบครัว และในขณะเดียวกันผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถเรียกร้องมาตรการคุ้มครองเพื่อเป็นการรับรองว่าจะไม่มีการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงอีกครั้ง แสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อต้องการจะสร้างครอบครัวให้กลับมาดีดังเดิม ในขณะที่ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีเน้นเรื่องของตัวสตรีในลักษณะเป็นปัจเจกบุคคล

2. พระราชบัญญัติมิได้สะท้อนในสิ่งที่ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงนำเสนอ

เมื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสตรีในเรื่องความรุนแรงแตกต่างกัน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงมีบางส่วนที่ได้้นำสิ่งที่เสนอในปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีมาบรรจุในพระราชบัญญัติ อาทิ ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อที่ 4 แห่งปฏิญญา มีกล่าวถึงเรื่องการทำงานของรัฐบาล ซึ่งมีข้อย่อยจำนวน 17 ข้อ ในข้อ 5 กล่าวถึงเรื่องแผนปฏิบัติงานแห่งชาติเพื่อสนับสนุนคุ้มครองการทำงานของสตรีให้พิจารณาความร่วมมือที่เหมาะสมจากองค์กรเอกชน, ข้อ 15 ครอบคลุมถึงบทบาทการทำงานของหน่วยงานเอกชนในการสร้างจิตสำนึกความตระหนักและในการบรรเทาปัญหาความรุนแรงต่อสตรี และข้อ 16 อำนวยความสะดวกและส่งเสริมงานของขบวนการสตรีและองค์กรพัฒนาเอกชน และร่วมมือในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับภูมิภาคซึ่งไม่ว่าจะเป็นนำองค์กรเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการของรัฐบาลก็ดี หรือว่า โครงการที่จะนำภาครัฐ เข้าไปมีส่วนร่วมกับโครงการของเอกชน หรือองค์กรที่มีใช้รัฐบาล ยังคงมีโครงการบางส่วนเท่านั้น ที่ทำร่วมกันระหว่างรัฐบาลและเอกชน นอกจากนี้มีบางโครงการที่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณผ่านทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ทั้งนี้ ยังมีบางส่วนที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมิได้สะท้อนถึงตามสิ่งที่ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีแนะนำ อาทิ ในข้อ 6 มีการพัฒนาวิธีการป้องกันและมาตรการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกฎหมาย การเมือง การบริหาร และวัฒนธรรม อย่างรอบด้าน

เพื่อส่งเสริมป้องกันสตรีจากความรุนแรงทุกรูปแบบ และประกันการตกเป็นเหยื่อซ้ำจากข้อบกพร่องทางกฎหมาย การบังคับใช้ หรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีได้คำนึงถึงเรื่องประเด็นทางเพศ ข้อ 8 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขจัดความรุนแรงต่อสตรีอย่างพอเพียง ข้อ 10 นำมาตรการที่เหมาะสมมาปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการศึกษา เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม ขจัดอคติทางเพศ ประเพณีปฏิบัติ และการจำกัดบทบาทของบุรุษและสตรี และข้อ 12 นำมาตรการขจัดความรุนแรงมาใช้เฉพาะกับสตรีที่เสี่ยงต่อความรุนแรง

3. ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลบางโครงการของรัฐ

ในเรื่องผลการดำเนินงานของรัฐมีหลายเรื่องที่ยูวีจียไม่สามารถเข้าถึงได้ อาทิ ผลลัพธ์จากการประเมินผลโครงการของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ยังมีสิ่งที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการ คือการรวบรวมสถิติจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ประจำปี และจัดทำเป็นรูปเล่มให้ประชาชนเข้าถึงได้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงต่อสตรี ในมาตรา 17 ซึ่งถือว่าเป็นความพยายามของภาครัฐที่มีประสิทธิผลในการรวบรวมสถิติ เพื่อนำมาใช้แก้ไขและป้องกันความรุนแรงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีใน ข้อที่ 4 ข้อย่อยที่ 11

4. รัฐมิได้มีการดำเนินโครงการตามข้อเสนอแนะแนวทางจากปฏิญญา

สิ่งที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงต่อสตรี พ.ศ. 2550 ควรดำเนินการตามแนวทางที่ปฏิญญาได้วางไว้ อาทิ การจัดทำแผนของสตรีโดยมีความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน ในข้อย่อยข้อที่ 5 หรือแม้กระทั่งในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ ในข้อย่อยที่ 6 ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญทั้งสิ้น หากแม้มิได้บรรจุอยู่ในกฎหมาย แต่ควรนำเรื่องดังกล่าวจัดทำเป็นโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลด้วยซึ่งจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านสตรี หรือองค์กรที่มีใช่ภาครัฐ มีความต้องการการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐ และต้องการทำงานร่วมกับรัฐบาลอย่างจริงจัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการขจัดความรุนแรงต่อสตรี

5. การจัดทำร่างพระราชบัญญัติควรมีการวิเคราะห์เครื่องมือต่าง ๆ ที่องค์การระหว่างประเทศมีการรับรองไว้ในระดับสากล

เครื่องมือจากองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในร่างกฎหมายที่กำลังจะนำเข้าสู่การพิจารณาของกระทรวงใดก็ตาม ควรมีการทบทวนวรรณกรรมเสียก่อนว่ามีเครื่องมือใดที่ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวหรือไม่ เพื่อจะได้นำส่วนที่สามารถนำมาปรับใช้กับร่างกฎหมายภายในประเทศให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง และครอบคลุมต่อไป

3.6. ประเด็นปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติ

3.6.1 ประเด็นจากการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักมาใช้มากกว่าใช้กลไกจากกฎหมายฉบับนี้

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการออกแบกกฎหมาย ที่แม้ว่าจะรัดกุมเพียงไร ไม่ว่าจะเป็นในชั้นการพิจารณาตามข้อเสนอของคณะกรรมการกั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 ก่อนเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กล่าวถึงเรื่องนี้ล่วงหน้า นั่นคือการระบุเรื่องดังกล่าวในข้อเสนอแนะให้มีการตัดข้อความ "ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี" ออกจากมาตรา 7 วรรคสอง ในฉบับเก่า เพื่อป้องกันปัญหาที่พนักงานสอบสวนอาจเลือกส่งสำนวนคดีให้พนักงานอัยการคดีศาลแขวงพิจารณาฟ้องต่อศาลแขวง อาจทำให้กลไก และมาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายดังกล่าวออกแบบ อาทิ มาตรการการส่งผู้ต้องหาไปตรวจรักษา ไม่ได้ใช้บังคับ เพราะคดีอยู่ที่ศาลแขวงเมื่อศาลแขวงพิจารณาเสร็จเด็ดขาดแล้วโดยในทางปฏิบัติจริง มีการ

ซึ่งตรงกับเมื่อร่างกฎหมายเข้าไปสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้อภิปรายเอาไว้ในวาระ 1 ดังนี้

อย่างไรก็ตามกระผมได้เห็นเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ที่กำหนดการแก้ไขการกระทำความผิดโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมเช่น ตำรวจ กับพนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ที่ผมตรวจดูกฎหมายแล้ว ยังมีบางบทบางมาตราที่ไม่ค่อยลงตัว และยังมี ความสัมพันธ์ที่ไม่ต่อเนื่องกันนักและอาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ

ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้กล่าวถึงประเด็นในการออกแบกกฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอาทิ เจตนารมณ์ที่มุ่งแก้ไข แต่ในมาตรา 8 กลับบัญญัติให้มีการเร่งฟ้องคดีอาญาภายใน 48 ชั่วโมง รวมถึงประเด็นที่ร่างดังกล่าวเป็นความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่จะมีความผิดอื่นพ่วงมาด้วย เช่นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ซึ่งเมื่อมีฐานความผิดดังกล่าวพ่วงเข้ามาด้วยจะมีผลกระทบต่ออำนาจสอบสวน และอำนาจฟ้องร้องคดี

โดยศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล ได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวไว้ว่า

เจตนารมณ์สำคัญในการตรากฎหมายฉบับนี้ไม่ต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามาเกี่ยวข้องกับเรื่องของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และ ออกแบบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเกิดขึ้นเพียงเพื่อชู่ และเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้ผู้ถูกกระทำ แต่ไม่ต้องการนำคนผิดไปขังคุก ดังนั้นจึงมีการบัญญัติในมาตรา 4 ว่า "ให้ความผิดในพหุติกรรมนี้เป็นความผิดอันยอมความกันได้" เนื่องจากหากคดีความรุนแรงในครอบครัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักคือ ตำรวจ อัยการ ศาล แล้วจะเพิ่มความโหดแค้นให้กับผู้กระทำความรุนแรง รวมถึงจะไปเพิ่มรายจ่ายในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา อาทิ ค่าทนายความ จึงสร้างให้คดีหลุดออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก แต่หากผู้ถูกกระทำไม่ต้องการยอมความคดีดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาปัญหาที่เกิดขึ้นคือเมื่อเข้าไปสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา คดีความจะจบลงด้วยการใช้กระบวนการ

ยุติธรรมทางอาญามาแก้ไขปัญหาคความสัมพันธ์ในครอบครัวเช่นเดิม เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่า กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักมีประสิทธิภาพมากกว่ามาใช้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงจึงทำให้ไม่ได้ใช้กลไกของกฎหมายฉบับนี้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ **นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ได้กล่าวถึงเรื่องข้อผิดพลาดจากการออกแบบวิธีสืบญัตติ หรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาว่าจะต้องดำเนินการสอบสวนอย่างไร ยื่นฟ้องอย่างไร ผลัดฟ้องอย่างไร ต้องกระทำภายในกี่วัน จากมาตรา 8 วรรคแรก ได้ระบุว่า "เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้ดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปให้พนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีต่อศาล ภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่ได้ตัวผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หากไม่สามารถฟ้องให้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด สามารถผิดฟ้องศาลได้คราวละไม่เกิน 6 วัน และต้องไม่เกิน 3 คราว โดยนำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาบังคับใช้โดยอนุโลม"

ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะเกิดความซ้ำซ้อนกับวิธีพิจารณาอาญาในทางปฏิบัติ ทำให้พนักงานสอบสวนไม่อยากหยิบกฎหมายฉบับนี้มาใช้ เพราะจะสร้างความสับสนเกิดขึ้นโดยเรื่องความรุนแรงในครอบครัว หากเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ไม่ว่าจะเป็นการร้ายร่างกาย เป็นลู่โทษ หรืออาญา (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตราที่ 295 หรือ 297) จึงตัดตอนเรื่องการใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวไปใช้วิธีพิจารณาความอาญาโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหาเรื่องนี้ ซึ่งในชั้นตำรวจจะใช้แนวทางนี้มากกว่า เพราะคุ้นชิน และไม่มีการพักคดีหรือเบี่ยงเบนคดีออกไป

หากนำพระราชบัญญัตินี้มาใช้จะไม่สามารถดำเนินคดีอาญาได้ จะต้องไกล่เกลี่ยและต้องทำสัญญาหรือข้อตกลงไว้ก่อน เมื่อทำบันทึกข้อตกลงเรียบร้อยแล้วจึงเข้าสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเมื่อคดีสิ้นสุดที่การยอมความ กระบวนการจะค้างที่พนักงานสอบสวน อัยการ และศาล แล้วแต่ว่าจะอยู่ชั้นไหน เพราะไม่สามารถดำเนินการจนจบคดีได้ทำให้เป็นคดีที่ค้าง จนบางครั้งพนักงานสอบสวนย้ายไป คดีเรื่องความรุนแรงในครอบครัวในบางสำนักงานก็ไม่สามารถจบคดีได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดำเนินการใหม่สับสนและเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ

นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้กล่าวถึงปัญหาในการตรากฎหมายของไทย ในเรื่องเจ้าหน้าที่จากกระทรวง ทบวง กรม ไม่ค่อยมีความเข้าใจในเรื่องสังคมวิทยากฎหมาย โดยส่วนมากนักกฎหมายจะมองปัญหาในด้านนโยบาย หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ไม่ดูสภาพปัญหาทางด้านสังคมวิทยาว่าเป็นอย่างไร ในขณะที่ต่างประเทศให้ความสำคัญมาก ซึ่งหากมีความเข้าใจทางด้านสังคมวิทยาทางกฎหมายจะทำให้การเขียนรายละเอียดของบทบัญญัติที่อยู่ในโครงสร้างทางกฎหมายสามารถนำไปใช้ได้จริง และมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามลักษณะของข้อเท็จจริงซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ปัญหาส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสองหน่วยงานขึ้นไป หากกระทรวงใดทำกฎหมายแล้วไม่มีการปรึกษากับหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องมักจะเกิดปัญหาขึ้น อาทิ เช่น เมื่อกระทรวงแรงงานมีกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ลูกจ้างชาวไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ แล้วถูกนายจ้าง นายหน้า เอาเปรียบไม่สามารถนำลูกจ้างชาวไทยกลับประเทศได้ เมื่อกระทรวงการต่างประเทศสามารถพาลูกจ้างกลับมาไทยได้ ในกรณีนี้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการนำลูกจ้างกลับมาใครจะเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย จะเป็นนายจ้าง หรือนายหน้าจัดหางาน หรือใครเป็นผู้มีอำนาจในการเรียกเก็บ

เงินจำนวนนี้ได้ สิ่งนี้คือปัญหาทางกฎหมาย กฎหมายให้เรียกเก็บเงินได้จริงแต่จะไปเรียกเก็บกับใคร ดังนั้น สามารถสรุปประเด็นปัญหาจากการร่างกฎหมายได้ดังนี้

1) คนที่เป็นผู้ร่างกฎหมายขั้นต้นนี้ ไม่ได้ร่างกฎหมายมาอย่างรอบคอบ รัดกุม ไม่ดำเนินการตามกระบวนการของการจัดทำกฎหมาย หรือทำวิจัย ศึกษามาก่อนเขียนเป็นโครงสร้างกฎหมาย และคำอธิบายประกอบ เพื่อไปเสนอเป็นร่างกฎหมาย

2) ปัญหาภายใน จากบุคลากรมีการโยกย้ายตลอดเวลา และจำนวนของบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงาน การไม่มีความรู้เกี่ยวกับสังคมวิทยากฎหมาย นอกจากนี้ ยังไม่มีความรู้ในด้านการจัดทำ(ยกร่าง)กฎหมาย ไม่มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบศาสตร์ในการร่างกฎหมาย

3) คณะกรรมการ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และความขยัน ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายแตกต่างกัน

4) การรับฟังความเห็น ไม่ใช่แค่การรับฟังในชั้นกระบวนการจัดทำกฎหมาย แต่การรับฟังความเห็นจะต้องฟังตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อนำมาเขียนเป็นกฎหมาย ในระหว่างการเขียนกฎหมายสามารถเปิดรับฟังความคิดเห็นได้ หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องเป็นผู้ดำเนินการ และกลั่นกรองเพื่อนำมาประกอบการเขียนกฎหมาย โดยปกติแล้วสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะนำกฎหมายที่ตรวจพิจารณาแล้วไปลงเว็บไซต์เพื่อรับฟังความคิดเห็นด้วย

3.6.2 บางมาตราในกฎหมายเมื่อร่างเสร็จแล้วกลับเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

เมื่อมีการร่างกฎหมายขึ้นนั้น ในบางครั้งเมื่อมีการนำไปใช้จริงกลับเกิดปัญหาตามมา เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมุ่งเน้นเพื่อสร้างครอบครัวที่ปราศจากความรุนแรง แต่การดำเนินการกับบุคคลที่อยู่ในครอบครัวที่เป็นผู้ถูกระงับในระยะเวลาสั้น ทั้งจากสภาพสังคมและจากความคิดของผู้ถูกระงับเอง ทำให้การดำเนินการของกฎหมายไม่สามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ

โดยศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภัคดีธนากุล ได้กล่าวถึงปัญหาจากพระราชบัญญัติบางมาตราไว้ดังนี้

1) นอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเสียก่อน (ตามมาตรา 6) แต่ในความเป็นจริง ผู้ถูกระงับ 90% ขึ้นไป ไม่ยอมร้องทุกข์ เพราะกลัวว่าจะถูกดำเนินคดีอาญา ครอบครัวจะเดือดร้อน เมื่อไม่มีการร้องทุกข์ความช่วยเหลือจะไม่เกิดขึ้นหากเหยื่อไม่ร้องทุกข์ สิ่งนี้ออกแบบเอาไว้ตามกฎหมายจะไม่สามารถนำมาใช้ได้กระบวนการทางอาญารวมถึงกลไกในการปรับปรุงพัฒนา ผู้กระทำความรุนแรงจึงดำเนินการไม่ได้ ดังนั้นจึงควรแก้ไขพระราชบัญญัติในจุดดังกล่าวจากหน่วยงานว่าจะใช้มาตรการเยียวยา บำบัดรักษา อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นมาตรการฉุกเฉินในการ บังคับ บำบัดหรือจะให้ผู้กระทำความรุนแรงออกไปนอกร้าน จะถูกล็อกไว้ด้วยคำว่าต้องร้องทุกข์ ดังนั้น หากจะต้องแก้กฎหมายจะต้องคงไว้ว่ายังเป็นความผิดต่อส่วนตัว ในส่วนการร้องทุกข์ควรเป็นเงื่อนไขทางอาญาได้ แต่ไม่ควรนำมาเป็นเงื่อนไข ในการเข้าป้องกัน ยับยั้ง ชัดขวางไม่ให้มีการทำซ้ำ ช่วยเหลือเยียวยาเร่งด่วน บังคับ บำบัด รักษาผู้มี

พฤติกรรมการรุนแรง โดยสหสาขาวิชาชีพ จะต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือได้ แม้ว่าจะไม่มีคำร้องทุกข์ก็ตาม

2) โทษของกฎหมายฉบับนี้ ที่มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว มีฐานความผิดคือ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน และปรับไม่เกิน 6 พันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (และให้ความผิดวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ รวมถึงหากเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เช่นกัน) แต่หากเป็นความผิดตามกฎหมายอื่น จะเกี่ยวข้องกับมาตรา 8 นั่นคือหากมีอัตราโทษของความผิดที่สูงให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น อำนาจดังกล่าวมักอยู่ในบังคับของศาลแขวง ซึ่งมีบัญญัติว่า "ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม" ซึ่งผิดเจตนารมณ์แรกของการร่างกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้คดีไปขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว เนื่องจากเป็นศาลที่มีความชำนาญ และมีกลไกที่เข้าใจปัญหาครอบครัวได้ดีกว่าศาลแขวง ศาลจังหวัด และศาลอาญาที่เชี่ยวชาญเฉพาะคดีอาญา และทางแพ่งทั่วไป เพราะฉะนั้น หากเป็นการทำร้ายร่างกายส่วนมากจะไปที่ศาลแขวงทั้งหมด จึงถือว่าผิดเส้นทางหรือเจตนารมณ์แรกในการตรากฎหมาย

จากที่ออกแบบไว้คดีจึงหลุดกลับเข้าไปอาญาอีก ซึ่งจากประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะที่ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย ในมาตรา 296 ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีในเหตุความรุนแรง ยิ่งหากระวังโทษเกิน 3 ปี ยิ่งต้องไปศาลอาญา และศาลจังหวัด ดังนั้นจึงเสนอให้เขียนใหม่ว่าไม่ว่ากรณีใด ไม่ว่าจะมีการดำเนินคดีอาญาหรือไม่ แต่ถ้ามีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวอยู่ด้วยให้ไปดำเนินการ ณ ศาลเยาวชนและครอบครัว

เนื่องจาก เรื่องของความรุนแรงภายในครอบครัวเกิดจากความไม่สมประกอบของครอบครัว แม้แต่คดีฆ่าเกิดขึ้นภายในครอบครัว มีรากฐานจากความเครียดอย่างรุนแรงของครอบครัวนั้น ซึ่งผู้พิพากษาในศาลอาญา ศาลจังหวัด อาจไม่เข้าใจ รวมถึงไม่มีเครื่องมือ กลไก ที่จะลงลึกไปแก้ไขที่สาเหตุได้ เพราะฉะนั้น กรณีของเหตุการณ์ผู้หญิงถูกกดดันจนต้องฆ่าหรือ battered woman syndrome จึงนำผู้หญิงที่เป็นเหยื่อของการกระทำความรุนแรงจนต้องสูญเสียไปตัดสินใจประหารชีวิตสถานเดียว นี่คือนมมมองของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งผิดหลักการของกฎหมายฉบับนี้ ที่มีมุมมองว่าการประหารผู้กระทำความผิดที่เกิดจากการถูกระทำความรุนแรงซ้ำ ๆ มิได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และผู้ที่อยู่ในครอบครัว โดยเฉพาะเด็กภายในครอบครัว จะเกิดผลกระทบมากที่สุด

ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล ได้อธิบายตัวอย่างในเรื่องการยุติความรุนแรงผ่านทางสังคม โดยยกตัวอย่างประเทศสิงคโปร์ ที่เมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในเคสสถาน ทางผู้บริหารจะเป็นผู้ดำเนินการนำเรื่องดังกล่าวแจ้งเข้าสู่ระบบทันที มีการบริหารจัดการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในประเทศไทยมีมาตรการดังกล่าว และหากเกิดขึ้นในต่างจังหวัด จะยากต่อกลไกต่าง ๆ ที่จะเข้าไปช่วยเหลือ เนื่องจากขาดบุคลากร เครื่องมือ

นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กล่าวถึงเรื่องของปัญหาของพระราชบัญญัติฯ ไว้ดังนี้

1) ข้อสังเกตหนึ่งคือ ในพระราชบัญญัติมาตราที่ 8 มีระบุไว้ว่า ในการสอบปากคำ ต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่อ้างอิงตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 29) ในประมวลวิธีพิจารณาทางอาญา (มาตรา 133 ทวิ) ซึ่งโดยมากมักใช้กับกรณีที่เกิดขึ้นกับเด็ก หากมาใช้กับเรื่องสตรี อาจเป็นการเพิ่มภาระในการสอบสวนให้มากขึ้น

2) ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นการตั้งข้อสังเกตไว้เช่นเดียวกันที่นายวัชรินทร์ ปักเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาอาวุโส ได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องดังกล่าวไว้ว่าเป็นเรื่องเฉพาะที่เมื่อเด็กเข้ามาสู่กระบวนการควรที่จะจัดสหวิชาชีพออกอยู่กับเด็ก แต่เรื่องดังกล่าวมีจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้กับสตรีเนื่องจาก อาจทำให้สตรีอาจเกิดความอับอายและไม่อยากที่จะเล่าเรื่องราวของพวกเขาให้กับบุคคลมากมายรับฟัง

3) ในมาตรา 10 กล่าวว่าต้องเป็น**พนักงานเจ้าหน้าที่**ซึ่งมีฐานะไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งมาตรการหรือวิธีการในการบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวเบื้องต้นมีได้ 3 ตำแหน่ง คือ 1) หัวหน้าสถานีตำรวจ 2) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) 3) นายอำเภอ หรือ ปลัดอำเภอ โดยสามารถออกคำสั่งได้ 4 เรื่อง คือ 1) การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ 2) การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ 3) การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว 4) กำหนดวิธีการดูแลบุตร เมื่อกำหนดมาตรการแล้วจะต้องแจ้งศาลภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลพิจารณาว่าคำสั่งดังกล่าว ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพื่อศาลทบทวนแล้วสามารถใช้คำสั่งดังกล่าว หรือสามารถปรับเปลี่ยนคำสั่งเพื่อความเหมาะสมต่อไป

ซึ่งในนิยามของกฎหมายนอกจากจะเป็นผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ พนักงานฝ่ายปกครองแล้ว ยังหมายรวมถึงตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หากในท้องถิ่นที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ (ซึ่งในที่นี้ จะหมายถึงพนักงานจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือคือตำรวจ ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนตามกฎหมายฉบับนี้ ได้เช่นกัน ทั้งนี้ ตำรวจไม่จำเป็นต้องผ่านการอบรม ก็สามารถเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายได้ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นมีเพียงแต่ตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวน แต่ไม่เคยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวน มาทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวน

เจตนาของเรื่องนี้คือ เพื่อให้ผู้ที่ไม่ใช่ตำรวจมาสอบสวนได้ เช่นหัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ เจ้าหน้าที่นักสังคม นักจิตวิทยา ทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากหากมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ตำรวจ อาจมีความเข้าใจในบทบาทของความเป็น

หญิงชาย หลักความเสมอภาค หลักความเท่าเทียม ได้ลึกกว่าพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจ โดยทั่วไป ซึ่งไม่ใส่ใจในเรื่องเชิงสังคมเท่าที่ควร แต่จะมองภาพอาญาเป็นหลัก

บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ทั่วไป เมื่อพบเห็นการกระทำความผิดตามมาตรา 5 สามารถเข้าไปที่สถานที่เกิดเหตุ ให้คำปรึกษาเบื้องต้น นำผู้บาดเจ็บเข้ารับการรักษา หาข้อเท็จจริงลักษณะการกระทำ ว่าครอบครัวเป็นอย่างไร ชื่อผู้กระทำ ประวัติผู้กระทำ ประวัติครอบครัว เป็นอย่างไร จะทำงานคล้ายกับการทำงานของพนักงานคุมประพฤติ คือการสืบเสาะและพินิจ

ในขณะที่พนักงานสอบสวน ทำหน้าที่สอบสวนในทางคดี เช่นเมื่อสามีหรือคนในครอบครัวทำร้ายร่างกายและต้องการฟ้องเป็นคดี พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตามหน้าที่ได้ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมาย จะทำหน้าที่สอบสวนในทางสังคมสงเคราะห์ ทางจิตวิทยา ทางครอบครัว ไม่ใช่ทางคดี

ดังนั้น การเสนอร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่ เพื่อพยายามแก้ไข ข้อจำกัดและปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายฉบับเดิม ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยน แต่เจตนารมณ์ยังใกล้เคียงกับเรื่องเดิมมากที่สุด ซึ่งขณะนี้ อยู่ในชั้นกฤษฎีกาพิจารณา

3.6.3 การโยกย้ายภายในของระบบราชการ

นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ปัญหาคือ ผู้จัดทำร่างกฎหมายมีการโยกย้ายอยู่ตลอดเวลาจึงอาจทำให้ไม่มีความรู้ต่อเนื่องในการจัดทำกฎหมาย นอกจากนี้ทุกกระทรวง ทบวง กรม จะไม่ค่อยมีความเข้าใจในเรื่องสังคมวิทยากฎหมาย โดยส่วนมากนักกฎหมายจะมองปัญหาในด้านนโยบาย หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ไม่ค่อยสภาพปัญหาทางด้านสังคมวิทยาว่าเป็นอย่างไร ในขณะที่ต่างประเทศให้ความสำคัญมาก ซึ่งหากมีความเข้าใจทางด้านสังคมวิทยาทางกฎหมายจะทำให้การเขียนรายละเอียดของบทบัญญัติที่อยู่ในโครงสร้างทางกฎหมายสามารถนำไปใช้ได้จริง และมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามลักษณะของข้อเท็จจริงซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น ดังที่ได้สรุปประเด็นปัญหาจากการร่างกฎหมายไว้ก่อนหน้าจำนวน 4 ข้อแล้ว

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

เพื่อศึกษาแนวคิด ที่มา เจตนารมณ์และกระบวนการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ในเรื่องของแนวคิด ที่มา และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เริ่มต้นจากการที่สังคมไทยเกิดความตื่นตัว ในเรื่องของความรุนแรงที่มีผลต่อสังคมอย่างมาก มีการเริ่มพูดคุยอย่างจริงจังในหลายเวทีทางด้านสังคมถึงเรื่องของความรุนแรง รวมไปถึงการที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women: CEDAW) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 และมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Optional Protocol to the CEDAW) โดยประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน

2543 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2543 แรกกุดันทั้งจากภายในสังคมของประเทศไทย รวมถึงจากภายนอกในเวทีระหว่างประเทศ ส่งผลให้หน่วยงานที่ดูแลด้านสังคมทั้งหน่วยงานที่มีใช้ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐ คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่ง จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เป็นเจ้าภาพในการ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งแต่เดิมผู้ที่เป็นผู้ร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นคนแรกคือ ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล ซึ่งในขณะนั้นเป็นทีม ทำงานภายใต้คณะรัฐมนตรี มีแนวคิดในเรื่องดังกล่าวและริเริ่มร่างดังกล่าวมาก่อนกฎหมายจะบังคับใช้ ประมาณ 10 ปี

เจตนารมณ์หลักของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มี 4 หลักการใหญ่ ๆ นั่นคือ

1. เพื่อใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมาย อาญา กรณีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

ไม่ต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามาใช้ในกรณีที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัว เนื่องจากในขณะนั้น หากสามีหรือภรรยา มีเรื่องการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้น หากเกิดเรื่องเป็นคดีอาญา สามีอาจจะต้องติดคุก และภรรยาจะไม่มีผู้ดูแลเลี้ยงดู ขาดรายได้ ไร้ที่พึ่ง จึงเป็นเหตุให้ภรรยาไม่ต้องการแจ้ง ความ หรือในช่วงระหว่างการดำเนินคดีความสามีและภรรยา กลับไปคืนดีกันทำให้ไม่มีผู้ใดกลับไป ดำเนินการตามคดีความ และหลายครั้งที่ตำรวจใช้โอกาสดังกล่าวในการไกล่เกลี่ยเพื่อให้สามีและภรรยา คืนดีกันโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งความ

2. มุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

เพื่อนำผู้กระทำความรุนแรงไปบำบัดรักษา โดยอาศัยอำนาจของเจ้าหน้าที่และศาลออก คำสั่ง และให้ผู้กระทำความรุนแรงปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นคนที่ดีขึ้น ถือเป็น การคุมประพฤติโดยไม่ ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก และเพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดหนักขึ้นกว่าเดิม หรือมีการทำร้ายซ้ำอีกครั้ง โดยให้เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้ทันที โดยแจ้งต่อศาลพิจารณาคำสั่งอีกครั้งภายใน 24 ชั่วโมง

3. เปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาสีตติต่อเด็ก เยาวชน และ บุคคลในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมว่าความรุนแรงเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผู้พบเห็นมีสิทธิ แจ้งเรื่องดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ทราบได้โดยไม่มี ความผิด เพื่อให้สังคมเกิดความเข้าใจว่าความรุนแรง เป็นเรื่องผิดกฎหมาย ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ธรรมดาทั่วไปแต่เป็นเรื่องใหญ่

4. เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว

ตามที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 15 ให้มีการไกล่เกลี่ยยอมความได้ในทุกระดับชั้นของ กระบวนการยุติธรรมโดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ และหากไม่อาจ รักษา สถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้หย่าเป็นไปด้วยความ เป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดย คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 7 : กระบวนการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

(ประยุกต์โดยผู้วิจัย)

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยกองงานที่เกี่ยวข้อง มีตั้งนี้ กองสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย และกองนิติการได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... และเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

2. ก่อนที่จะมีการพิจารณาในคณะรัฐมนตรี จะมีคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี มีการส่งเรื่องกลับไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อปรับแก้ไขร่างพระราชบัญญัติก่อนนำส่งคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบให้นำส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป ซึ่งการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี มีการเปลี่ยนชื่อร่างพระราชบัญญัติจาก ขจัดความรุนแรงในครอบครัว เป็นร่างพ.ร.บ.ป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

3. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้พิจารณาส่งเรื่องการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.ป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ให้กับคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะ 9 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีกรรมการทั้งหมดรวมประธานคณะกรรมการจำนวน 8 คน และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพื่อพิจารณาแล้วเสร็จจะส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพื่อขอความเห็นชอบเป็นครั้งสุดท้ายก่อนเสนอกลับเข้าสู่คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบนำเข้าสู่รัฐสภา

4. คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมีหนังสือจากนายกรัฐมนตรีกราบเรียนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำเข้าสู่ที่ประชุมสภา

5. สภานิติบัญญัติแห่งชาติดำเนินการพิจารณาทั้งหมด 3 วาระด้วยกัน วาระที่ 1 รับหลักการ

6. วาระที่ 2 เข้าสู่การพิจารณาในคณะกรรมการกฤษฎีกา เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งใช้ระยะเวลาในการพิจารณาประมาณ 1 เดือน โดยการพิจารณาเป็นรายมาตรา และมีผู้เสนอขอแปรญัตติจำนวน 2 คน คือ นายโคทม อารียา และ นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์เมื่อพิจารณาแล้ว ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้สรุปและเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวาระที่ 3

7. วาระที่ 3 ลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งรัฐสภามีการอภิปรายเล็กน้อยและมีมติเห็นชอบ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำเรื่องดังกล่าวส่งกลับมายังคณะรัฐมนตรี

8. คณะรัฐมนตรีนำเรื่องทูลเกล้าให้พระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายต่อไป

9. พระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะมีวันระบุไว้ว่าเมื่อประกาศลงราชกิจจานุเบกษาแล้ว จะบังคับใช้ภายในระยะเวลาที่วัน โดยในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 พิจารณาในชั้นกรรมาธิการให้บังคับใช้ภายในเวลา 90 วัน

บทที่ 4

จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ : การบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผลกระทบต่อสังคม

เมื่อทำความเข้าใจในส่วนเจตนารมณ์ของกฎหมาย กระบวนการตรากฎหมาย ข้อดี ข้อเสีย รวมถึงกฎหมายฉบับใหม่ที่มีความพยายามที่จะปรับปรุงกฎหมายฉบับเก่าให้ดีขึ้นแล้ว จึงควรที่จะศึกษาถึงเรื่องการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปบังคับใช้ เพื่อจะได้ทราบว่าตัวบทกฎหมายที่ได้รับการร่างขึ้นนั้น มีผลกระทบต่อกระบวนการบังคับใช้กฎหมายภายใต้กระบวนการยุติธรรมอย่างไร ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์บุคคลที่เคยปฏิบัติหน้าที่ทำงานภายใต้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวโดยแบ่งเป็น 4 หน่วยงาน คือ ชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ ชั้นศาล ชั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบในการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

4.1 แนวทางการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

จากคู่มือ การปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว¹¹² ภายหลังจากที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ.2550 ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 เป็นต้นมา มีหน่วยงานมากมายที่เข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสตรีและเด็กที่มักตกเป็นเป้าหมายในการถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีการจัดทำแผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว เป็นความร่วมมือระหว่าง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงสาธารณสุข โดยที่ตำรวจไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแผนบูรณาการดังกล่าว

โดยหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการพิจารณาคดีได้แก่ ศาล ใน "มาตรา 3 "ศาล" หมายถึง ศาลเยาวชนและครอบครัว ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว" ได้ให้อำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด เว้นแต่ความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษสูงกว่าฐาน

¹¹² กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว [ออนไลน์], 10 มกราคม 2561. แหล่งที่มา: <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFCENTER18/DRAWER003/GENERAL/DATA0000/00000061.PDF>

ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ไปดำเนินคดีกับศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา (ตามมาตรา 8 วรรค 2)

นอกจากนี้ ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็น หรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2551¹¹³ ข้อ 5 ระบุว่า "ผู้ใดพบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้แจ้งโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการระงับเหตุโดยมิชักช้า" โดยเหตุดังกล่าวนี้ รวมถึง การให้แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้รักษาพยาบาล หรือครู หรือนายจ้าง มีหน้าที่ดูแลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง จะต้องรีบแจ้ง หรือรายงานเรื่องดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ชักช้า

สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า จากบทบัญญัติ หรือข้อกฎหมายดังกล่าว พยายามที่จะให้เรื่องของความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องของคนในครอบครัวอีกต่อไป เป็นเรื่องที่ประชาชน นายจ้าง คุณครู ที่มีบุคคลในปกครองจะต้องคอยช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมบุคคลในความปกครอง และช่วยเหลือโดยการแจ้งเรื่องดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ ในส่วนที่เพื่อนบ้านหรือคนใกล้ชิดที่แจ้งความ และกังวลว่าจะถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญา เช่นการฟ้องฐานหมิ่นประมาท หรือฐานแจ้งความเท็จ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ได้กำหนดให้ผู้แจ้งเหตุโดยสุจริต ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครองหากผู้พบเห็นความรุนแรง มีความประสงค์ไม่ต้องการแจ้งเหตุต่อพนักงานโดยตรง สามารถแจ้งไปยังศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานครได้ คือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือสามารถแจ้งต่อศูนย์ประชาบดี 1300 ศูนย์พึ่งได้ OSCC (ซึ่งจากการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นศูนย์เดียวกัน แต่มีหลากหลายชื่อ) หน่วยงานดังกล่าวจะประสานพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีการดำเนินการขั้นตอนตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้อายุความในการร้องทุกข์จะต้องไม่เกิน 3 เดือน นับตั้งแต่เหยื่อความรุนแรงอยู่ในวิสัยที่จะสามารถตั้งทุกข์ได้

ในส่วนของการสอบปากคำ จะต้องจัดให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ ร่วมอยู่ในห้องสอบปากคำเด็กนั้นด้วย มีการปกป้องผู้เสียหายจากการเผยแพร่ภาพข่าว หากมีการเผยแพร่เจตนาทำให้ผู้อื่นเสียหาย ถือว่ามีความผิด

เมื่อมีความผิด จะมีคำสั่งกำหนดมาตรการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นผู้ใหญ่ ตามมาตรา 10 ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่า ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นั่นคือ 1) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

¹¹³ กฎหมายการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2551 [ออนไลน์], 26 มิถุนายน 2551. แหล่งที่มา: <http://law.m-society.go.th/law2016/law/view/542>

2) หัวหน้าสถานีดำรวจ 3) นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ เพื่อเป็นการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในชั้นสอบสวน ไม่ว่าผู้นั้นจะร้องขอหรือไม่ เช่น ห้ามผู้กระทำความรุนแรงขดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น หรือห้ามไม่ให้เข้าไปในสถานที่พำนักของครอบครัว หรือเข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว เป็นต้น เพื่อเป็นการระงับเหตุในชั้นของการสืบสวน หากไม่ปฏิบัติตามมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน

การออกคำสั่งเป็น การใช้ดุลพินิจ ของเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ จะดำเนินการได้เมื่อมีการร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วต้องทำคำสั่งไปให้ศาลรับรองภายใน 48 ชั่วโมง นับจากวันออกคำสั่ง และศาลมีอำนาจปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม หรือไม่เห็นชอบกับคำสั่งนั้นได้ และผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสอุทธรณ์คำสั่งภายใน 30 วันนับจากวันทราบคำสั่ง และกฎหมายให้ถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สุด

นอกจากนี้ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจออกคำสั่ง ตามที่เห็นสมควรได้และ ผู้ใดฝ่าฝืนจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6 พันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ถือเป็น การเปิดช่องให้กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานผู้รับผิดชอบ ไม่สะดวกให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ออกคำสั่ง โดยสามารถไปยื่นต่อศาลเยาวชน และครอบครัวได้ หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษสูงกว่ากรณีออกคำสั่งโดยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามมาตรา 10

พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เปิดโอกาสให้ศาลพยายามไกล่เกลี่ยให้ยอมความกัน ตาม มาตรา 15 เพื่อมุ่งหวังของความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ โดยให้คำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว การสงวนและคุ้มครองสถานภาพการสมรส หากไม่อาจรักษาสถานภาพไว้ได้ ก็ให้หย่าด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะหากครอบครัวต้องดูแลรับผิดชอบทางการศึกษาแก่ผู้เยาว์ และคำนึงถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามี ภรรยา และบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกัน และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

นอกจากนี้ ส่วนที่สำคัญของกฎหมายสิ่งหนึ่งที่ได้กล่าวถึงในมาตรา 16 ระบุว่า เพื่อประโยชน์ในการยอมความในคดีกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ย ให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้ กรณีที่มีการยอมความให้พนักงานสอบสวนดำเนินการถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความให้ โดยการส่งสำนวนหรือเสนอความเห็นให้พนักงานอัยการส่งต่อไป กรณีมีการฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในบันทึกข้อตกลง ให้พนักงานสอบสวนยกคดีขึ้นทำการสอบสวนและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงให้อัยการพิจารณาสั่งคดี ต่อไป

และในมาตราที่ 17 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รายงานประจำปี แสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่ง กำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่ง กำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และศาล และจำนวนการยอมความรายงานต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา เพื่อทราบปีละครั้ง

จากขั้นตอนการทำงานเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 แสดงให้เห็นว่า มีองค์กร หรือบุคคลหลักที่ทำหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หลากหลายหน่วยงานด้วยกันคือ

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ (มาตรา 13) และมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีฐานะไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ออกคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (มาตรา 10)

2) สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10, มาตรา 11 และมาตรา 12

3) ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อติดตามประสานความร่วมมือกับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการดำเนินงานตามคำสั่งคุ้มครอง หรือบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แจ้งข้อเท็จจริงของผู้กระทำ และผู้ถูกกระทำความรุนแรง (เช่นอายุ ประวัติความประพฤติ สุขภาพกายและใจ) เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง โดยให้รายงานต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล ทราบแล้วแต่กรณี

4) พนักงานเจ้าหน้าที่ คือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยผลของกฎหมายไม่ต้องได้รับการแต่งตั้ง มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มีหน้าที่ในการรับแจ้งเหตุ เข้าไปประทับเหตุ เสนอให้มีการออกคำสั่งคุ้มครอง หรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว จัดให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงได้รับการรักษาพยาบาล เข้ารับคำปรึกษา หรือแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ จัดหาที่พักชั่วคราว จัดให้มีการไกล่เกลี่ย ถอนคำร้องทุกข์ ยอมความ ถอนฟ้อง

5) พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ผู้มีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตามมาตรา 10 เช่น หัวหน้าสถานีตำรวจ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

6) พนักงานสอบสวน อาจเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมาย หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีที่ห้องที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา 3) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการยอมความ หรือก่อนการถอนคำร้องทุกข์ และกำหนดวิธีการตามพระราชบัญญัติ มาตรา 12 เช่น กำหนดวิธีฟื้นฟู

บำบัดรักษา คุณภาพประพจน์ผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเงินช่วยเหลือ บรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงใน ครอบครัว หรือการทำทัณฑ์บน มาเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง มีหน้าที่สรุปสำนวน ควรสั่งฟ้อง ควรไม่สั่งฟ้อง หรือเสนอยุติคดีต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งคดีต่อไป

7) ผู้ประนีประนอม เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาล เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน อาจเป็นบุคคลประกอบด้วย บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติ ของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หน้าที่สำคัญของผู้ประนีประนอมคือ เข้าร่วมประชุมเพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ย และรายงานผลการไกล่เกลี่ย ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาล แล้วแต่กรณี ตลอดจนจัดทำบันทึกข้อตกลง การยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง โดยกำหนดแนวทางเงื่อนไข หรือข้อตกลงร่วมกัน เพื่อบำบัด ฟื้นฟู แก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรง

8) พนักงานอัยการ มีหน้าที่ตรวจพิจารณาพยาน หลักฐาน ในสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนรวบรวม ทำการสอบสวน และมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี หากมีคำสั่งฟ้องให้ยื่นฟ้องดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ

9) ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคriminal ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าผู้กระทำเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทั้งนี้กรณีที่ไม่มีความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย หรือมีความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย

ความเป็นมาและทิศทางการดำเนินงานศูนย์พึ่งได้¹¹⁴ หน่วยงานที่มีโอกาสพบกับผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงมากที่สุด และสามารถได้ข้อมูล เก็บข้อมูลเพื่อจัดทำสถิติความรุนแรง คือกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจาก เหตุการณ์ที่สามีทำร้ายภรรยาและเด็กจนถึงขั้นร่างกายเกิดบาดแผล เจ็บปวดขึ้นก็จะต้องเดินทางมารับการรักษา ซึ่งตรงกับภารกิจของศูนย์ว่าเป็นเรื่องของ ส่วนที่ทางศูนย์พึ่งได้พบว่า เป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการทำงาน คือ การขาดความชัดเจนทางด้านนโยบายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบาย บุคลากรยังขาดความตระหนักในการให้บริการ และขาดงบประมาณในการสนับสนุน

นอกจากนี้ หน่วยงานของตำรวจ ได้มีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรี และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส. ตร.) รวมทั้งมีการจัดทำแผนพิทักษ์เด็ก สตรี และครอบครัว ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ¹¹⁵ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ปี พ.ศ. 2557 และ พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง อนุสัญญา ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

¹¹⁴บุญพลอย ตูลาพันธ์, ความเป็นมาและทิศทางการดำเนินงานของศูนย์พึ่งได้ปี 2557 [ออนไลน์], 12 กุมภาพันธ์ 2558. แหล่งที่มา: https://phdb.moph.go.th/phdb2017/force_down.php?f_id=53

¹¹⁵กองแผนงานอาชญากรรม, แผนพิทักษ์เด็ก สตรี และครอบครัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2559 [ออนไลน์], 4 มกราคม 2559. แหล่งที่มา: <http://thaicrimes.org/download/แผนพิทักษ์เด็ก-สตรี-และค>

เยาวชน และสตรี อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยแผนดังกล่าวได้ให้หน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการ ดังนี้

- 1) ให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือสมาชิกในครอบครัว เกี่ยวกับความรุนแรง และการกระทำความผิด ในด้านสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชน ให้การทำงาน
- 2) มาตรการปราบปราม โดยให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตามแนวทางปฏิบัติงานที่ได้ระบุไว้
- 3) มาตรการสืบสวนขยายผล เป็นการขยายผลการจับกุม ปราบปราม ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด อาทิ ในคดีทารุณกรรม ทำร้ายจิตใจ คดีเกี่ยวกับเพศ การค้าประเวณี การเป็นธุระจัดหาการเผยแพร่วัตถุลามก เป็นต้น
- 4) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกทางอาญา เพื่อให้มีการดำเนินการสอบสวนคดีเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรีอย่างเป็นธรรม มีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้
- 5) มาตรการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูล คดีที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรีมีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ โดยที่ตั้งของศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรี และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ (ศพตส.ตร.) ระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 4 ถนนแจ้งวัฒนะ โดยมีพลตำรวจเอก ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (งานความมั่นคง) เป็นผู้อำนวยการ โดยมีการจัดตั้งศูนย์ ในหน่วยต่าง ๆ แบ่งเป็น ระดับกองบัญชาการหรือหน่วยเทียบเท่า ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธร ภาค 1-9 ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองระดับกองบังคับการ/ตำรวจภูธรจังหวัด ได้แก่ กองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9 ตำรวจภูธรจังหวัดทุกจังหวัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค1-9 และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบังคับการตำรวจน้ำ กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1-4 กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 2-6 และกองบังคับการสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ในขณะที่ส่วนอำนาจการของ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีกองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนาจการให้กับส่วนบังคับบัญชาในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของหน่วยต่าง ๆ ให้บรรลุ

ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และฝ่ายเลขานุการของ ศพตส.ตร. คือ กองบังคับการปราบปราม การค้ำมนุษย์ เมื่อมีการนำนโยบายไปใช้แล้วนั้น คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องทำความเข้าใจกับโครงสร้าง พื้นฐานในด้านของนโยบาย เพื่อที่จะได้เข้าใจระบบ กระบวนการ และแนวทางการแก้ไขปรับปรุงนโยบาย อย่างถูกต้องได้

โดยผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคลากรในวงงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย อันได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีรายละเอียดดังที่อ้างถึงต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอเริ่มรายงานผลการวิจัย ด้วยการตอบ โจทย์ของวัตถุประสงค์แรก ที่กล่าวถึงเรื่องสถานการณ์ของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวภายหลังจากมีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปบังคับใช้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2 สถานการณ์สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

หลายหน่วยงานได้มีการรายงานสถานการณ์ในเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ภายหลังจากที่มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพผู้รับผิดชอบในการรวบรวมสถิติจากหน่วยงานต่าง ๆ คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตาม มาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในแต่ละปีจะมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ส่งข้อมูลมายังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีจำนวนที่แตกต่างกัน อาทิ ในปี 2559 ได้รับสถิติจาก 12 หน่วยงาน และในปี 2560 ได้รับสถิติจาก 17 หน่วยงาน ซึ่งถือว่ามีจำนวนหน่วยงานที่ส่งข้อมูลมาเป็นจำนวนที่มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต แสดงให้เห็นว่ามีหลากหลายหน่วยงานได้หันมาให้ความสนใจในการเก็บสถิติในเรื่องความรุนแรงต่อสตรีมากขึ้น

หากเปรียบเทียบตัวเลขในระยะเวลา 10 ปี มีหน่วยงาน 5 หน่วยงานที่ส่งสถิติมายังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยเฉลี่ย 80% หรือ 7 ครั้งขึ้นไป ได้แก่ 1) ศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุขจำนวน 9 ครั้ง 2) บ้านพักเด็กและครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 8 ครั้ง 3) สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร 4) สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ และ 5) มูลนิธิเพื่อนหญิง จำนวน 7 ครั้ง จึงขอนำเสนอสถิติจาก 5 หน่วยงานที่ได้รับในตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 9 : ตารางเปรียบเทียบจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงที่มารับบริการ
ของศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข

ปี	ตัวเลขของเหยื่อ จากศูนย์พึ่งได้	ผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรง/วัน
2550	19,067	52
2551	26,631	73
2552	23,499	64
2553	25,744	71
2554	22,565	62
2555	20,572	56
2556	31,866	87
2557	13,999*	38
2558	23,977	66
2559	20,018	55
2560	21,218	58

หมายเหตุ: ในปีงบประมาณ 2557 มีการใช้โปรแกรม OSCC Application ควบคุม ทำให้สถิติในปีงบประมาณ 2557 มีความเคลื่อนไหวและมีจำนวนตัวเลขต่ำกว่าปกติ

ตารางที่ 10 : ตารางเปรียบเทียบ จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่
ได้รับข้อมูลจากบ้านพักเด็กและครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ปี	บ้านพักเด็กและครอบครัว (เด็กคือผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีคือผู้ที่อายุ 18 ปีขึ้นไป)	ผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรง/วัน
2550	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2551	1,763	5
2552	1,326	4
2553	1,742	5
2554	1,141	3
2555	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2556	517	1
2557	705	2
2558	902	2
2559	139(ปรับสถิติเป็นปีปฏิทิน)	0.4
2560	2,758	8

ตารางที่ 11 : ตารางเปรียบเทียบ จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่
ได้รับข้อมูลจากสำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร (จำนวนเฉพาะที่เกิดในกรุงเทพมหานคร)

โดยสำนักงานแพทย์เก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลที่อยู่ในสังกัดสำนักงานแพทย์
กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 แห่ง คือ 1) โรงพยาบาลกลาง 2) โรงพยาบาลตากสิน 3) โรงพยาบาล
เจริญกรุงประชารักษ์ 4) โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ 5) โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี 6) โรงพยาบาล
ลาดกระบัง 7) โรงพยาบาลราชพิพัฒน์ 8) โรงพยาบาลสิรินธร

ปี	สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร (ชายและหญิง)	ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง/วัน
2550	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2551	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2552	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2553	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2554	1,733	5
2555	1,396	4
2556	1,251	3
2557	917	3
2558	1,670	5
2559	1,157	3
2560	1,342	4

ตารางที่ 12 : ตารางเปรียบเทียบ จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ได้รับ
ข้อมูลจากสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ

พระองค์เจ้าโสภณสวดี พระวรราชทินนิตตามาตุ

บ้านพักฉุกเฉิน ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2523 เป็นที่พักพิงชั่วคราวทางกายและใจแก่ผู้หญิงและเด็ก
ที่เดือดร้อน ประสพปัญหาครอบครัว ท้องเมื่อไม่พร้อม ถูกข่มขืน ติดเชื้อ HIV/AIDS สามเษกหรือทำ
ร้ายร่างกายและจิตใจ โดยให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย อาหาร ดูแลสุขภาพอนามัย รวมทั้งให้
คำปรึกษาแนะนำ ให้ทักษะชีวิตและกำลังใจ

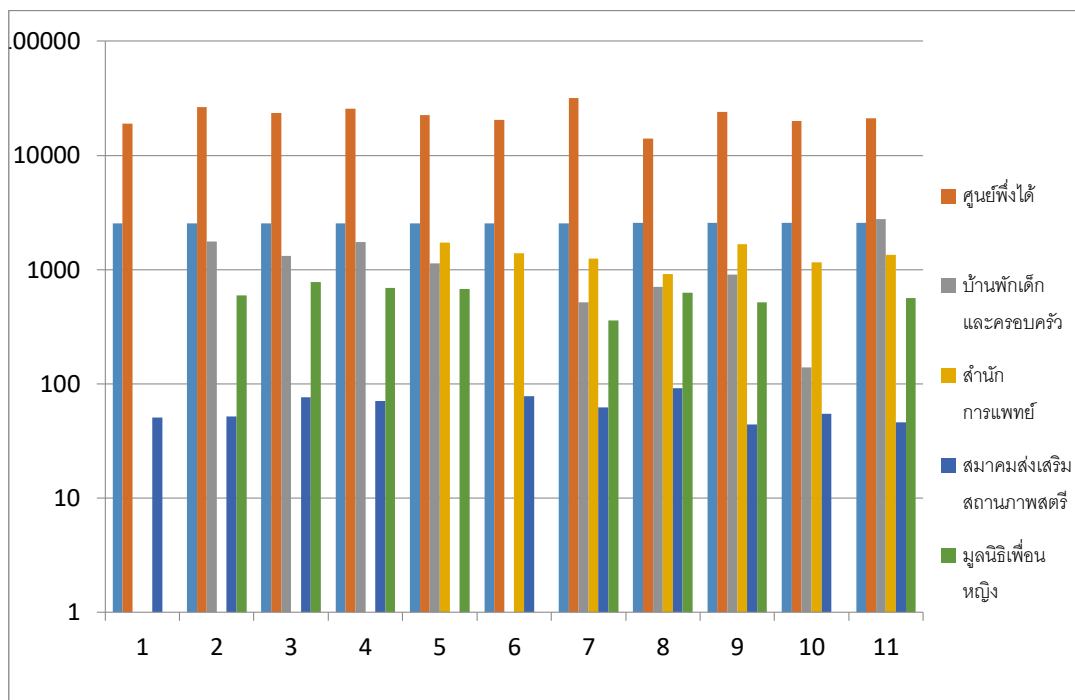
ปี	สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า โสภณสวดี พระวรราชทินนิตตามาตุ	ผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรง/วัน
2549	69	0.2
2550	51	0.1
2551	52	0.1
2552	76	0.2
2553	71	0.2

ปี	สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า โสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ	ผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรง/วัน
2554	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2555	78	0.2
2556	62	0.2
2557	92	0.3
2558	44	0.1
2559	55	0.2
2560	46	0.1

ตารางที่ 13 : ตารางเปรียบเทียบจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
ที่ได้รับข้อมูลจากมูลนิธิเพื่อนหญิง

ปี	มูลนิธิเพื่อนหญิง	ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง/วัน
2550	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2551	594	1.6
2552	775	2.1
2553	694	1.9
2554	681	1.9
2555	(ไม่ได้รายงาน)	(ไม่ได้รายงาน)
2556	360	0.98
2557	626	1.7
2558	520	1.4
2559	(ยังไม่มีรายงาน)	(ยังไม่มีรายงาน)
2560	562	1.5

แผนภาพที่ 8 : เปรียบเทียบจำนวนผู้ถูกรักษาด้วยความรุนแรงจาก 5 หน่วยงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550

จากสถิติที่ได้รับแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว หรือการกระทำความรุนแรงต่อสตรี ภายหลังจากที่มีการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรักษาด้วยความรุนแรงในครอบครัว ไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง และผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงข้อมูลจากศูนย์พึ่งได้เป็นหลัก เนื่องจากเป็นชุดข้อมูลที่เก็บจากโรงพยาบาลทั่วประเทศ และมีการจัดทำข้อมูลในหลายมิติ ดังนี้

จำนวนผู้กระทำความรุนแรงแยกตามเพศ จะเห็นได้จากสถิติว่า**ผู้ที่ถูกรักษาด้วยความรุนแรงมากที่สุดเป็นเพศหญิง**จากข้อมูลในปี 2560 จากผู้เข้ารับบริการจำนวน 21,218 ราย มีสตรีที่เข้ารับบริการจำนวน 19,910 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.84 ในขณะที่เพศชายมีจำนวน 1,301 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.13 และเพศทางเลือกจำนวน 7 รายคิดเป็นร้อยละ 0.03

จำแนกตามอายุจะเห็นว่า ผู้เข้ารับบริการที่ถูกรักษาด้วยความรุนแรงมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ **25 - ไม่เกิน 45 ปี** จำนวน 6,204 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.24 รองลงมาคืออายุ 10- ไม่เกิน 15 ปี จำนวน 4,322 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.37 และระดับอายุ 15-ไม่เกิน 18 ปี จำนวน 3,090 รายคิดเป็นร้อยละ 14.51 ซึ่งในช่วงอายุของผู้ที่ถูกรักษาด้วยความรุนแรงหากนับว่าเป็นอายุระหว่าง 0-ไม่เกิน 18 ปีจะมีจำนวนทั้งสิ้น 8,989 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.27

การจำแนกตามประเภทของการกระทำด้วยความรุนแรง มีทั้งหมด 5 ประเภท ดังนี้
1) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย 2) ความรุนแรงทางด้านจิตใจ 3) ความรุนแรงทางเพศ 4) ความรุนแรงทางด้านสังคม และเมื่อปี 2548 เปลี่ยนจากความรุนแรงทางด้านสังคมเป็น การละเลยทอดทิ้ง และในปี 2551 เพิ่มความรุนแรงอีกเรื่องหนึ่ง คือ 5) การล่อลวงบังคับแสวงหาผลประโยชน์
 โดยตัวเลขจากสถิติเรียงลำดับตามประเภทของความรุนแรง (สถิติปี 2560) มีดังนี้

- 1) ถูกทำร้ายร่างกาย จำนวน 12,061 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.84
- 2) ถูกกระทำทางเพศ จำนวน 7,699 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.29
- 3) ถูกกระทำรุนแรงทางจิตใจ จำนวน 1,089 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.13
- 4) ถูกละเลยทอดทิ้ง จำนวน 293 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.38
- 5) ถูกล่อลวง/บังคับแสวงหาผลประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 0.36

จำแนกตามประเภทของผู้กระทำรุนแรงที่มารับบริการ โดยผู้กระทำเป็น **สามี/ภรรยา/คู่เพศทางเลือก กระทำความรุนแรงมากที่สุด จำนวน 6,172 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.71** แพน จำนวน 5,811 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.23 และอื่น ๆ อาทิ คนรู้จักทาง facebook, แฟนเก่า, เพื่อนของญาติ จำนวน 2,306 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.81

จำแนกตามปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรง โดยศูนย์ฯ พึ่งได้ มีการจัดแบ่งกลุ่มสาเหตุ/ปัจจัยของการกระทำรุนแรงออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- 1) **สัมพันธภาพครอบครัว เช่น การนอกใจ ทะเลาะ หึงหวง เป็นต้น**
- 2) **สภาพแวดล้อม เช่น ความใกล้ชิด โอกาสเอื้ออำนวย เป็นต้น**
- 3) **การใช้สาร/สิ่งกระตุ้น เช่น การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และสื่อลามก เป็นต้น**
- 4) **ปัญหาสุขภาพจิต เช่น ความเครียด การเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช เป็นต้น**
- 5) **ปัญหาเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาความยากจน การว่างงาน เป็นต้น**
- 6) **อื่น ๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ด้วยความสมัครใจของวัยรุ่น (พ่อแม่ต้องการแจ้งความ จึงส่งเด็กมาตรวจร่างกาย) เป็นต้น และ**
- 7) **ปัญหาสุขภาพกาย เช่น การเจ็บป่วยเรื้อรัง ความพิการทางด้านร่างกาย เป็นต้น**

จาก 7 กลุ่มปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการกระทำรุนแรงเหล่านี้ พบว่าสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดจากสัมพันธภาพครอบครัว เกิดมากที่สุด จำนวน 13,849 รายคิดเป็นร้อยละ 36.56 รองลงมาคือ สภาพแวดล้อม จำนวน 9,403 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.82 และ สาร/สิ่งกระตุ้น (สุรา/ยาเสพติด/สื่อลามก) จำนวน 9,033 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.85

จากสถิติที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นโดยสังเขปว่า แม้ว่าการจัดสถิติ และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ความรุนแรงจะมีหลายหน่วยงานเข้ามาาร่วมจัดเก็บสถิติมากขึ้น แต่จำนวนความรุนแรงที่เก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ในรอบ 10 ปีภายหลังจากที่มีการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ มิได้มีจำนวนที่ลดน้อยลง ซึ่งโดยส่วนมากผู้หญิงจะตกเป็นเป้าหมายของความรุนแรงมากกว่าผู้ชาย โดยค่าเฉลี่ยอายุที่เกิดความรุนแรงได้ง่ายที่สุดอยู่ที่ช่วงอายุประมาณ 10 ปี - ไม่เกิน 45 ปี แสดงให้เห็นว่า ทั้งเด็กผู้หญิง และผู้หญิงมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายจากความรุนแรงได้มากพอๆกัน โดยประเภทของความรุนแรง ค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันคือ ความรุนแรงทางร่างกาย และความรุนแรงทางเพศ และผู้กระทำ

รุนแรงมากที่สุดคือ กลุ่ม สามมี/ภรรยา/คู่เพศทางเลือก และแฟน ซึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรง เรียงลำดับจากมากที่สุดคือ เรื่องสัมพันธ์ภาพครอบครัว สภาพแวดล้อม และ การใช้สาร/สิ่งกระตุ้น ตามลำดับ

การวิเคราะห์สถิติจากหน่วยงานต่าง ๆ

จากการตรวจสอบสถิติที่รายงานมายังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อดำเนินการตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติ ปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งแยกได้ดังนี้

1. ในแต่ละหน่วยงานมีการบริหารจัดการระบบสถิติที่แตกต่างกัน

1.1 ระยะเวลาในการเก็บสถิติแตกต่างกัน

เนื่องจากปีงบประมาณราชการจะแตกต่างจากเอกชน โดยหากข้อมูลที่ได้รับมาจากหน่วยงานราชการจะมีการเริ่มนับสถิติระหว่างเดือนตุลาคมของปีเก่าจนถึงเดือนกันยายนของปีใหม่ คือ ศูนย์พึ่งได้ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุขมีการเก็บข้อมูลสถิติของผู้ที่มาใช้บริการของศูนย์มาเป็นระยะเวลาที่นานก่อนที่จะมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ซึ่งการเก็บข้อมูลจะแตกต่างจากระยะเวลาการเริ่มเก็บข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งเริ่มนับจากปีปฏิทิน (มกราคม-ธันวาคม) ทั้งนี้ในอดีตบ้านพักเด็กและเยาวชน จะเริ่ม นับสถิติตามปีงบประมาณราชการ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนวิธีการเก็บสถิติตามปีปฏิทินเรียบร้อยแล้ว

1.2 ข้อมูลทั่วไปในการเก็บข้อมูลแตกต่างกัน

อาทิ ช่วงอายุที่เก็บข้อมูล ศูนย์พึ่งได้กระทรวงสาธารณสุขแบ่งระดับอายุออกเป็น 8 ช่วง ดังนี้

- 1) ไม่เกิน 6 ปี
- 2) 6 ปี - ไม่เกิน 10 ปี
- 3) 10 ปี - ไม่เกิน 15 ปี
- 4) 15 ปี - ไม่เกิน 18 ปี
- 5) 18 ปี - ไม่เกิน 25 ปี
- 6) 25 ปี - ไม่เกิน 45 ปี
- 7) 45 ปี - ไม่เกิน 60 ปี
- 8) 60 ปีขึ้นไป

ในขณะที่ สำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร และบ้านพักเด็กและเยาวชน แบ่งช่วงอายุ ออกเป็น 8 ช่วง ดังนี้

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) ระหว่างอายุ 5 ปี - ต่ำกว่า 18 ปี
- 3) ระหว่างอายุ 18 - 30 ปี
- 4) ระหว่างอายุ 31 - 40 ปี
- 5) ระหว่างอายุ 41 - 50 ปี
- 6) ระหว่างอายุ 51 - 60 ปี
- 7) อายุ 61 ปีขึ้นไป
- 8) ไม่ระบุอายุ

1.3 ประเภทของความรุนแรงแตกต่างกัน

อาทิ ข้อมูลจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุขจะแบ่งความรุนแรงออกเป็น 5 ประเภท คือ ทางกาย ทางเพศ ทางจิตใจ การละเลยทอดทิ้ง และการล่อลวง/บังคับแสวงหาผลประโยชน์ สำนักงานแพทย์ แบ่งเป็นทางกาย ทางจิตใจ และทางเพศ สำนักอนามัยกรุงเทพ แบ่งลักษณะความรุนแรง ออกเป็นทำร้ายร่างกาย อนาคต ประจําาน/ขู่/บังคับ/ตะคอก ดุด่า/ดูถูก ถูกละเลยทอดทิ้ง กักขัง/หน่วงเหนี่ยว

2. ชื่อ และสังกัดของหน่วยงานต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

บางหน่วยงานในสถิติบางครั้งมีชื่อเรียกเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาทำให้เกิดความสับสนได้ง่าย อาทิ ภายในหน่วยงานหนึ่งมีหลายหน่วยงานที่ร่วมกันเก็บสถิติ หากเป็นบุคคลภายนอกอาจไม่เข้าใจและเกิดความสับสนในเรื่องการติดต่อประสานงานได้ อาทิ

2.1 ศูนย์พึ่งได้ จะเป็นชื่อหน่วยงานของทั้งกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.2 บ้านพักเด็กและครอบครัว ในอดีตอยู่ในความดูแลของ กรมพัฒนาและสวัสดิการ แต่ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

2.3 หมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 1300 จะมีหลากหลายชื่อเรียก อาทิ 1300, ศูนย์ประชาชนดี, OSCC (Once Stop Crisis Center) และปัจจุบันใช้ชื่อว่า ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (Social Assistance Center)

3. การเก็บสถิติบางส่วนไม่ได้สะท้อนภาพรวมทั้งหมด

จากการศึกษาค้นพบว่าจำนวนตัวเลขของผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะมีจำนวนมากกว่าจำนวนตัวเลขที่อยู่ตามสถิติ เนื่องจากผู้วิจัยรับทราบจากการสัมภาษณ์ว่าโดยธรรมชาติของผู้หญิงหากไม่เจ็บปวดจนถึงต้องให้แพทย์มาดูแลวินิจฉัยอาการ หรือเป็นการกระทำความรุนแรงในครั้งแรกโดยส่วนมากมักจะไม่รายงานในเรื่องความรุนแรงที่ได้รับ ผู้หญิงจะใช้ความอดทน และด้วยสภาพทางสังคมหล่อหลอมจึงทำให้ผู้หญิงอยากที่จะคงสภาพสถานะทางสังคมเอาไว้เช่นเคย ดังนั้นจำนวนตัวเลขจากหน่วยงานต่าง ๆ จึงไม่สามารถแทนจำนวนผู้ที่ถูกระทำความรุนแรงได้จริง

นอกจากนี้ การเก็บสถิติในบางหน่วยงาน อาทิ โรงพยาบาลตำรวจเป็นการเก็บสถิติจากผู้เข้ารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ของโรงพยาบาลตำรวจ หรือชั้นสูตตรโรงพยาบาลตำรวจ แต่มิได้รวมถึงผู้ที่มาตรวจห้องฉุกเฉินซึ่งอาจมิได้รับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ต่อ

ในส่วนของเรื่องผู้หญิงคนหนึ่งเผชิญไม่สามารถที่จะแยกเป็นสถิติได้เพียงเรื่องเดียว เนื่องจากผู้หญิงหนึ่งคนที่มาขอเข้ารับบริการสามารถประสบความรุนแรงได้หลายประเภทเช่นเดียวกัน อาทิ ในสถิติจาก โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะมีระบุว่า ในหนึ่งรายที่เป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงอาจมีผู้กระทำความรุนแรงหลายคน รวมถึงหลายลักษณะที่กระทำความรุนแรง เช่นเดียวกับที่มูลนิธิเพื่อนหญิงได้ระบุเอาไว้ว่า ใน 1 เคสอาจมีได้หลายกรณีความรุนแรง

ในมุมมองของมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ยังแสดงให้เห็นว่า จำนวนตัวเลขที่เพิ่มมากขึ้นอาจเป็นสัญญาณที่ดี ซึ่งหมายถึงเรื่องสตรีได้รับรู้ทั่วโลกในการคุ้มครองสิทธิของตนเองมากขึ้นทำให้มีจำนวนตัวเลขผู้ที่มาขอใช้บริการในช่องทางต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องของความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นได้

จากการทำวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีสตรีหลายคนในสังคมที่เผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหรือในชีวิตประจำวัน แต่ไม่ทราบสิทธิของตนเองว่ามีกฎหมายคุ้มครองตนเองอยู่ ดังนั้นจึงไม่มีการเข้าแจ้งความ เมื่อไม่มีการแจ้งความจึงไม่มีสถิติจำนวนคดี (ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นในช่วงที่กล่าวถึงเรื่องของหน่วยงานที่บังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว) ซึ่งเป็นธรรมชาติของผู้หญิงที่ไม่ต้องการให้มีเรื่องราวต้องขึ้นโรงพัก การเข้าแจ้งความหรือเดินทางไปยังสถานีตำรวจด้วยตัวเอง ต้องอาศัยความกล้า และความเข้าใจว่าสามารถกระทำได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงที่ตนเองเผชิญอยู่ ซึ่งที่พึ่งพาเพียงทางเดียวคือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในกรณีเช่นนี้โดยส่วนมากมักจะเป็นการกระทำรุนแรง โดยเฉพาะทางร่างกายที่เป็นกรณีที่หนักหนาสาหัสร่างกายบอบช้ำมากสตรีจึงทำเช่นนี้ ดังนั้น จำนวนตัวเลขทั้งในส่วนที่เข้ามารับการรักษา ตัวเลขจากสถานีตำรวจ หรือหน่วยงานองค์กรไม่แสวงผลกำไรอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจึงเป็นจำนวนตัวเลขที่แสดงให้เห็นว่าสตรีถูกกดขี่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ถูกบีบคั้นอย่างมาก ไม่ได้รับความเป็นธรรมจึงมีการเข้ามาร้องทุกข์กับทางตำรวจเกิดขึ้น ซึ่งในกรณีดังกล่าวอาจเป็นการกระทำที่มีฐานความผิดที่เกินกว่าฐานความผิดความรุนแรงในครอบครัวได้ (เกินระดับความผิดในมาตรา 295 ที่ให้อนุโลมใช้มาตรการของพระราชบัญญัติของความรุนแรงในครอบครัว) แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าสถิติที่อาจจะมีสตรีจำนวนมากไม่ได้เข้ามาร้องเรียน จึงไม่สามารถใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ที่ชัดเจนแน่นอนถึงจำนวนตัวเลขที่สะท้อนถึงความรุนแรงในครอบครัวได้จริง แต่ตัวเลขสถิติดังกล่าวยังคงต้องเก็บข้อมูลต่อไปและเผยแพร่ เพื่อให้สังคมได้มีส่วนร่วมรับรู้ในมุมมองกว้างถึงกลไกภายใต้กระบวนการยุติธรรมนี้

นอกจากการมองสถิติในเชิงจำนวนคดี และจำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงที่เข้ารับการรักษา จะได้รับการกล่าวถึงในเชิงสถิติของข่าวสังคมในเรื่องการกระทำความรุนแรงแล้ว ยังมีตัวเลขสถิติจากข่าวซึ่งมีองค์กรมูลนิธิ และองค์กรไม่แสวงผลกำไรต่าง ๆ ยังใช้เก็บเป็นจำนวนสถิติความรุนแรงในครอบครัวจากหนังสือพิมพ์ได้เช่นกัน ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่าจำนวนตัวเลขจะไม่ได้สะท้อนภาพความเป็นจริง แต่ตัวเลขดังกล่าวสามารถสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของผู้หญิงกลุ่มหนึ่งในสังคมที่ได้รับ ความกดดัน และการกระทำความรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ซึ่งยอมให้ตัวเองเข้ารับการช่วยเหลือภายใต้กระบวนการยุติธรรม ซึ่งไม่ควรที่จะละเลยสิ่งเหล่านี้ไป แต่ควรมีการทำวิจัยเชิงรุกถึงจำนวนตัวเลขของผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงภายในสังคมที่เข้าถึงคนทุกกลุ่ม หรือสะท้อนภาพให้เห็นสังคมภายในประเทศโดยรวม เช่นเดียวกับสหประชาชาติ UNWomen ที่เก็บสถิติว่าในสตรี 1 ใน 3 คนเคยมีประสบการณ์เรื่องความรุนแรงมาก่อน (violence against women) ซึ่งสิ่งนี้น่าจะสะท้อนตัวเลขสถิติจริงได้จากงานวิจัย มากกว่าจำนวนสถิติที่เป็นเชิงรับที่นับจากกลุ่มที่เข้าสู่กระบวนการ ซึ่งอาจจะมียุทธวิธีที่เลือกและไม่เลือกเข้าสู่กระบวนการได้

4.3 สถานการณ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ภายหลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เก็บข้อมูลจาก 3 หน่วยงานคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม ประกอบด้วย

- จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
- จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล
- จำนวนการยอมความ รวมถึงจำนวนคดีที่ถึงที่สุด

4.3.1 ชั้นตำรวจ

สถิติจำนวนคดีของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติรายงานต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา 17 มีดังนี้

ตารางที่ 14 : จำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นตำรวจภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ

ปี	จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว		จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์	จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล	จำนวนการยอมความชั้นสอบสวน
	ไม่ร้องทุกข์	ร้องทุกข์			
2551	54	279	28	2	67
2552	-	17	-	-	-
2553	16	299	24	13	66
2554	57	369	42	7	27
2555	142	400	-	-	86
2556	42	202	-	-	19
2557	54	200	41	5	44
2558	52	204	29	-	21
2559	2	108	16	1	8
2560	60	229	17	1	44

จากข้อมูลที่ได้รับจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่า จำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการของตำรวจตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนตั้งแต่ 17 คดี จนถึง 542 คดี โดยในช่วง 5 ปีแรกภายหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จะมีตัวเลขจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่มากกว่า ภายหลังจากปี 2556 จำนวนตัวเลขลดลงอยู่ที่ประมาณ 200-300 คดีต่อปีเท่านั้น โดยสัดส่วนของการร้องทุกข์มีจำนวนมากกว่า

การไม่ร้องทุกข์ ทั้งนี้ในปี 2552 จัดเก็บข้อมูลไม่สมบูรณ์จึงมีจำนวนตัวเลขที่น้อย และระยะเวลาในการจัดเก็บเพียงแค่ช่วงเวลาตั้งแต่ 1 มกราคม - 10 กันยายน 2552 เท่านั้น

4.3.1.1 ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการขึ้นตำรวจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดทำ คู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการจัดทำคู่มือฉบับดังกล่าวทำให้มีการยกเลิกประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 18 บทที่ 13 สามีภริยาวิาทกัน ข้อ 583 ซึ่งระเบียบระบุเอาไว้ว่า

ในกรณีที่สามีหรือภริยากล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งว่าทำร้ายร่างกายนั้น หากมิได้ใช้อาวุธหรือบาดเจ็บไม่สาหัส หรือเหตุผลมิได้เกิดในถนนหลวง ประกอบกับการกระทำไปโดยมิได้มีเจตนาชั่วร้าย เช่น ทำเพื่อตักเตือนสั่งสอน เป็นต้น ให้พนักงานสอบสวนพยายามชี้แจงตักเตือนให้เรื่องยุติกันเสีย เมื่อไม่เป็นผลสำเร็จจึงจัดการต่อไปตามรูปคดี แต่ให้เสนอสำนวนการสอบสวนนั้นตามลำดับให้ผู้บังคับการตำรวจท้องที่พิจารณาสั่งการ และถ้าสามารถส่งตัวสามีภริยาก่อนนั้นไปพร้อมกับสำนวนได้ ก็ให้ส่งพร้อมกันด้วย

อนึ่ง แม้การทำร้ายร่างกายกันระหว่างสามีภริยานั้น จะได้อาศัยอาวุธหรือบาดเจ็บสาหัส หรือเหตุเกิดในถนนหลวงก็ดี หากเป็นการสมควรก็ให้เสนอ เพื่อผู้บังคับการพิจารณาสั่งการตามความเหมาะสมได้ ทั้งนี้ เพราะทางราชการต้องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของครอบครัวเป็นสำคัญ¹¹⁶

ซึ่งในข้อ 583 มีการแก้ไข ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติฯ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 14 มกราคม 2543 ลงชื่อโดย พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติและมีการยกเลิกบทที่ 13 โดยระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีฯ ประกาศ ณ วันที่ในวันที่ 31 มกราคม 2555 โดยให้ใช้คู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวม 48 หน้า ดังที่พิมพ์ไว้ใน "คู่มือพนักงานสอบสวน รวมระเบียบข้อบังคับฯ" ทั้งนี้ เหตุผลที่ยกเลิกข้อความดังกล่าวเนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เน้นแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งแตกต่างจากการทำร้ายบุคคลทั่วไป จึงมีการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินคดีแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาตามปกติ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัว และยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำได้ ซึ่งภายในคู่มือมีดังกล่าวมีรายละเอียดสำคัญสรุปได้ดังนี้

¹¹⁶ ดรณ โสทธิพันธ์. (2018). ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี (ฉบับย่อที่สมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

- นิยามศัพท์

"บุคคลในครอบครัว" หมายถึง คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่เคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

"ศาล" หมายถึง ศาลเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

"เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์" หมายถึง ค่าทดแทนความเสียหายเบื้องต้นสำหรับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายถึง ผู้ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

"พนักงานสอบสวน" หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

- พนักงานเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ และต้องทำงานร่วมกับพนักงานสอบสวนและพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการอบรม และได้รับบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามแบบ คร.1 จากสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงจะปฏิบัติหน้าที่ได้ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ มีดังนี้

เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เกิดเหตุ เพื่อสอบถามผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นในสถานที่นั้น โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ก่อนเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เกิดเหตุจะต้องแสดงบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามแบบ คร.1ต่อเจ้าของ หรือผู้ที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ นั้น เพื่อยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไป และช่วยยุติความรุนแรง หรือระงับเหตุ ช่วยเหลือ เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุมักอยู่ในที่รโหฐาน

ในการส่วนของการเข้าค้นหาพยาน หลักฐาน บุคคล เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงหรือจับกุมผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากผู้ถูกระทำความรุนแรงได้รับอันตรายทางกายและทางใจ ให้รีบส่งตัวผู้ถูกระทำความรุนแรงไปรักษาพยาบาล พร้อมทั้งประสานจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยผ่านทางศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกัน

การกระทำความรุนแรงในครอบครัว และให้ผู้เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อรับรอง หากไม่รับรองให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุที่ไม่ยอมลงลายมือชื่อไว้และหากมีการจับกุมหรือควบคุมเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ปฏิบัติตามหนังสือ ตร. ที่ 0011.25/2056 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ปี พ.ศ.2553

บันทึกรายละเอียดแห่งการแจ้งเหตุ การเข้าไปยังเคสสถาน หรือสถานที่เกิดเหตุและการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นหลักฐาน ตามแบบ คร.5

ชี้แจงแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้ทราบถึงสิทธิในการได้รับการคุ้มครองในการกำหนดมาตรการหรือการบรรเทาทุกข์เบื้องต้นแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวชั่วคราว (ตามที่หัวหน้าสถานีกำหนด) ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยที่จะร้องทุกข์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้

หากไม่ร้องทุกข์ภายในระยะเวลา 3 เดือน ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแล้ว จะต้องรายงานให้สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทราบตามแบบคร.6

เมื่อแจ้งเหตุ หรือมีการร้องทุกข์แล้ว ห้ามมิให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ ที่จะสร้างความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

- พนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มี 2 ประเภท คือ พนักงานสอบสวนที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยมีหน้าที่ ดังนี้

1) รับคำร้องทุกข์ ตามกฎหมายและระเบียบ กรณีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงร้องทุกข์ด้วยตนเอง จะแจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดีตลอดจนสิทธิได้รับการคุ้มครองของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การดูแลบุตร หรือบรรเทาทุกข์ตามกฎหมาย เช่น สิทธิที่ได้รับค่าทดแทนจากรัฐ สิทธิในการได้รับความคุ้มครองความปลอดภัย เป็นต้น

แจ้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้การคุ้มครองสิทธิหรือช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความ

รุนแรงในครอบครัว และประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสุขภาพ อารมณ์ จิตใจ ภาวะความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสาเหตุที่เกิดความรุนแรงในครอบครัว เพื่อประกอบดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล ตามแบบ คร.7

กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทน (ตามมาตรา 6) ต้องร้องทุกข์เป็นหนังสือและให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ ในการรับคำร้องทุกข์ตามกฎหมายและระเบียบโดยให้ปรากฏเหตุที่ไม่อาจร้องทุกข์ด้วยตนเอง ให้แนบหนังสือร้องทุกข์รวมกับสำนวนการสอบสวน และดำเนินการคล้ายกับกรณีผู้ถูกระทำร้องทุกข์ด้วยตนเอง

มีการออกหลักฐานการรับคำร้องทุกข์ให้แก่ผู้ร้องทุกข์เพื่อประโยชน์ในการติดตามคดี และประสานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ กรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ ประสงค์จะยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ เพื่อทำบันทึกข้อตกลงตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้

2) การสอบสวน ต้องสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดรวมเป็นพยานหลักฐานไว้ในสำนวน ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และก่อนสอบปากคำผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการ แจ้งจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงร้องขอ ทราบวันและเวลาที่จะสอบปากคำ เพื่อที่จะอยู่ร่วมในการสอบสวน ให้คำแนะนำปรึกษาขณะสอบสวน และหากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วน ไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงร้องขอ และจำเป็นต้องสอบปากคำภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้พนักงานสอบสวนสอบปากคำได้ แต่ต้องบันทึกสาเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนสอบสวน เพื่อรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

การสอบปากคำผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นผู้หญิง และเป็น การกระทำความรุนแรงเกี่ยวกับเพศ ให้จัดพนักงานสอบสวนที่เป็นผู้หญิงเป็นผู้สอบปากคำ เว้นแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวยินยอมให้ใช้พนักงานสอบสวนชายเป็นผู้สอบปากคำ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ต้องบันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นไว้ในสำนวนด้วย ทั้งนี้ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นสมควร หรือได้รับการร้องขอจากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ให้ดำเนินการสอบสวนในสถานที่ที่เหมาะสม

การสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือพยาน ที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหนังสือ ตร.ที่ 0011.25/2056 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ในการควบคุมหรือปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความรุนแรงให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยพนักงานสอบสวนอาจเสนอเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อความปลอดภัยของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และเสี่ยงที่จะเกิดการกระทำรุนแรงซ้ำ โดยถือเป็นเงื่อนไขป้องกันการก่อเหตุร้ายในการควบคุมและปล่อยชั่วคราวของบุคคลที่กระทำความผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

3) มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์

ในระหว่างการสอบสวน หากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วนต้องคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอโดยผู้ถูกระทำความรุนแรง หรือข้อเสนอลงของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนประมวลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง และเสนอรายงานและความเห็นให้ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ซึ่งได้รับการมอบหมายตามคำสั่งกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ที่ 088/2553 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2553) เพื่อออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 10 หรือร้องขอศาลที่มีเขตอำนาจให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 11

เมื่อตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเป็นการชั่วคราวแล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวให้ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อกำหนดมาตรการคุ้มครองดังกล่าว และให้เสนอมาตรการดังกล่าวต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่วันที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 วรรคสอง

4) การไกล่เกลี่ยให้ยอมความ

ในระหว่างการสอบสวนหากเป็นความผิดกรรมเดียวกับฐานความผิดทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 และพฤติการณ์แห่งคดีไม่ร้ายแรงพอมิทางปรองดองกันได้ หรือ คู่กรณีร้องขอ พนักงานสอบสวนอาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ย ให้ผู้ถูกระทำ และผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวได้ยอมความกัน โดยอาจตั้งคณะบุคคลในการทำการไกล่เกลี่ย ตามมาตรา 16 หรือบุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ความคิดเห็นหรือร่วมไกล่เกลี่ยด้วยได้ แล้วแต่เหตุผลและความจำเป็นแต่ละกรณี ทั้งนี้ เมื่อคู่กรณีตกลงยอมความกันได้ และเงื่อนไขหรือข้อตกลงไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนแล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำสัญญายอมความ แล้วนำสัญญายอมความดังกล่าวพร้อมคู่กรณีไปทำบันทึกข้อตกลง

เบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ตามมาตรา 12 การทำสัญญายอมความให้เป็นไปตามแบบ **คร.9**

5) การทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์

ในระหว่างการสอบสวนหากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ประสงค์จะยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นผลจากการไกล่เกลี่ยยอมความหรือไม่ หากเป็นการยอมความหรือถอนการร้องทุกข์ด้วยความสมัครใจ มิได้เกิดจากการบังคับ ช่มชู้ หรือหลอกลวง และผู้ต้องหากระทำความรุนแรงรับที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไข ตามมาตรา 12 ให้พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้น ก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ เพื่อให้ผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงปฏิบัติในระยะเวลาตามที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินอายุความ แล้วให้ทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อ ตามแบบ **คร.10**

บันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ให้พนักงานสอบสวนส่งสำเนาให้ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ที่มีอำนาจและพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ติดตามผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว หากคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการขอคัดฟ้องก็แจ้งให้ศาลที่อนุญาตให้คัดฟ้องทราบด้วย

เมื่อผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงได้ปฏิบัติตามอย่างครบถ้วนในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงเบื้องต้น ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังอัยการเพื่อพิจารณาสั่งโดยมิชักช้า กรณีที่ผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ให้พนักงานสอบสวนสอบสวนต่อไปและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่ง

6) การทำความเข้าใจทางคดี

เมื่อสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วให้พนักงานสอบสวนรับผิดชอบสำนวนสอบสวนพร้อมเสนอความเห็นที่ควรสั่งฟ้อง ควรสั่งไม่ฟ้อง หรือเสนอยุติคดีต่อพนักงานอัยการ ภายในระยะเวลา 48 ชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

ในกรณีที่ไม้อาจฟ้องผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ภายใน 48 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนจะต้องขอคัดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกิน 6 วัน โดยขอคัดได้ไม่เกิน 3 ครั้งและให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาบังคับใช้โดยอนุโลม

- **หัวหน้าสถานีตำรวจ**

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีคำสั่งที่ 088/2553 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2553 มอบหมายให้หัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ให้มีการดำเนินการ ดังนี้ เมื่อได้รับรายงานจากพนักงานสอบสวนแล้ว หากเห็นชอบให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10

วรรคหนึ่ง โดยมีชั่งเข้าตามแบบ คร.8 ก่อนออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ถ้ามีเหตุสมควรจะเรียกพนักงานสอบสวนหรือเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงเพื่อเติมเพื่อประกอบดุลยพินิจในการสั่งได้ การออกคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นจำเป็นและสมควร อาทิ (1) ให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ (2) ให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ (3) ออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปที่พำนักของครอบครัว หรือเข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว (4) ออกคำสั่งกำหนดวิธีการดูแลบุตร

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือต่อศาลเพื่อให้ศาลทบทวนคำสั่งได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง และหากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่ง จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน สามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้เมื่อออกคำสั่งแล้ว ให้พนักงานสอบสวน แจ้งการออกคำสั่งดังกล่าวให้ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทราบ

นอกจากนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการจัดทำ แผนพิทักษ์เด็กสตรี และครอบครัว ซึ่งมีการจัดทำอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ในอดีตเรียกว่าแผนพิทักษ์เด็กเยาวชน สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พตส.ตร.02/2553) แต่ในปัจจุบันได้แยกเรื่องแผนการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ออก เพื่อตอบสนองต่อบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและความเสี่ยงในด้านขบวนการค้ามนุษย์ที่มีมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขอเสนอเฉพาะแผนพิทักษ์เด็ก สตรี และครอบครัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลงวันที่ 25 ตุลาคมพ.ศ. 2561เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ซึ่งผู้วิจัยศึกษาและเห็นว่าสาระสำคัญและแนวทางปฏิบัติตามแผน พอสรุปได้ดังนี้

(1) แผนดังกล่าวอ้างถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์เด็ก สตรี และครอบครัว อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าต่อสตรีระยะปีบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560-2564 นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2560-2564 มติสมัชชาครอบครัวระดับชาติ ปี 2561

(2) สถานการณ์โดยทั่วไปของประเทศที่มุ่งเน้นเรื่องการบริโภคเพื่อความสุขมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จนเกิดกระแสเรียกร้องเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง และมีประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2491 โดยมีการใช้หลักการของปฏิญญาเป็นแนวทางในการหารือในด้านการประกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และเป็นแนวทางของปฏิญญา อนุสัญญา และพิธีสารอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้องด้านสิทธิ

มนุษยชนตามมา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสตรี เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) ซึ่งรัฐภาคีจะต้องดำเนินการเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิ โอกาส ความเสมอภาค ความก้าวหน้าในการพัฒนาสถานภาพสตรีบนหลักพื้นฐานคือ ความเสมอภาค (Equality) การไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) และพันธกิจของรัฐ (State Obligation) ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and platform of Action) ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ (Equality Development and Peace) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็งบุคคลากรที่มีคุณภาพ โดยให้มีครอบครัวเข้มแข็งอย่างยั่งยืนนอกจากนี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2560-2564 ได้เน้นการมีส่วนร่วมกับสถาบันของสังคม โดยมีทิศทางประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) พัฒนาศักยภาพของครอบครัว 2) สร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว 3) บริหารจัดการที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของครอบครัว 4) ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว 5) พัฒนาระบบการสื่อสารสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว ทั้งนี้ จากสถิติด้านความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่ปี 2559-2560 มีความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้น จึงต้องมีมาตรการป้องกัน ปราบปราม สืบสวน ขยายผล และเชื่อมโยงข้อมูล ในการทำงาน

(3) การดำเนินงานทุกหน่วยงานในสังกัดจะร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว เด็ก เยาวชน สตรี และครอบครัว รวมถึงมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรนอกภาครัฐ (Non-Governmental Organization: NGOs) โดยนำสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพันธกรณีระหว่างประเทศ มาเป็นข้อมูลในการปฏิบัติงาน

(4) มาตรการมีทั้งสิ้น 5 มาตรการ ดังนี้

มาตรการป้องกัน โดยมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือสมาชิกในครอบครัว เรื่องความรุนแรงในครอบครัว และการกระทำผิดกฎหมาย ในด้านสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เรื่องการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความแตกต่าง กฎ กติกาของสังคม และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยมีผลผลิต คือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และจำนวนผู้ได้รับการอบรม โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธร 1-9 และหน่วยงานภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มาตรการปราบปราม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยดำเนินการกวดขัน จับกุมผู้กระทำความผิดต่อเด็ก เยาวชน และสตรี โดยผลผลิต คือจำนวนคดี จำนวนผู้ต้องหา และสถานการณ์การกระทำความผิดต่อเด็ก สตรี และครอบครัว ลดลง หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ

กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

มาตรการสืบสวนขยายผล เพื่อขยายผลการปราบปราม จับกุม ไปยังตัวการร่วม ผู้สนับสนุน และผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด

มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกทางอาญา เพื่อให้การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยหากมีการดำเนินการสอบสวนคดีเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรี จะดำเนินการอย่างเป็นธรรม โดยทีมสหวิชาชีพ ยึดถือขั้นตอนการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งมีการติดตามผลการสอบสวน และผลการพิจารณาคดีในชั้นพนักงานอัยการ และศาลยุติธรรม ผลผลิตคือ ผลการสอบสวนในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาลยุติธรรม โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานกฎหมายและคดี

จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ผลผลิตคือ จำนวนการอบรม และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการอบรม ตามที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานกฎหมายและคดี กองบัญชาการศึกษา โรงเรียนนาย-ร้อยตำรวจ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

เพิ่มช่องทางการรับแจ้งเหตุ และรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำความผิด ที่มีเด็ก เยาวชน และสตรีตกเป็นผู้เสียหาย หรือผู้กระทำความผิดในทุกช่องทางการสื่อสาร ผลผลิต คือ จำนวนช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานกฎหมายและคดี

ให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย และพยานที่เป็นเด็ก เยาวชน และสตรี อย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน ผลผลิต คือจำนวนผู้เสียหายและพยานที่ได้รับความคุ้มครอง หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

รวบรวมปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมาย และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบให้สามารถปฏิบัติได้จริง ในการสอบปากคำเด็ก สตรี และครอบครัว ต้องมีสห

วิชาชีพพร้อมฟังการซักถาม ผลผลิต คือจำนวนกฎหมายและระเบียบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข หน่วยงานรับผิดชอบ คือสำนักงานกฎหมายและคดี

มาตรการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลคดีเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรีที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า โดยมีการดำเนินการบันทึกข้อมูลคดีเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรี ลงในสารสนเทศสถานีตำรวจ (CRIMES) อย่างถูกต้อง และครบถ้วนทุกคดี ผลผลิตคือ จำนวนคดีที่บันทึกลงไปในระบบฐานข้อมูล หน่วยงานรับผิดชอบ คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

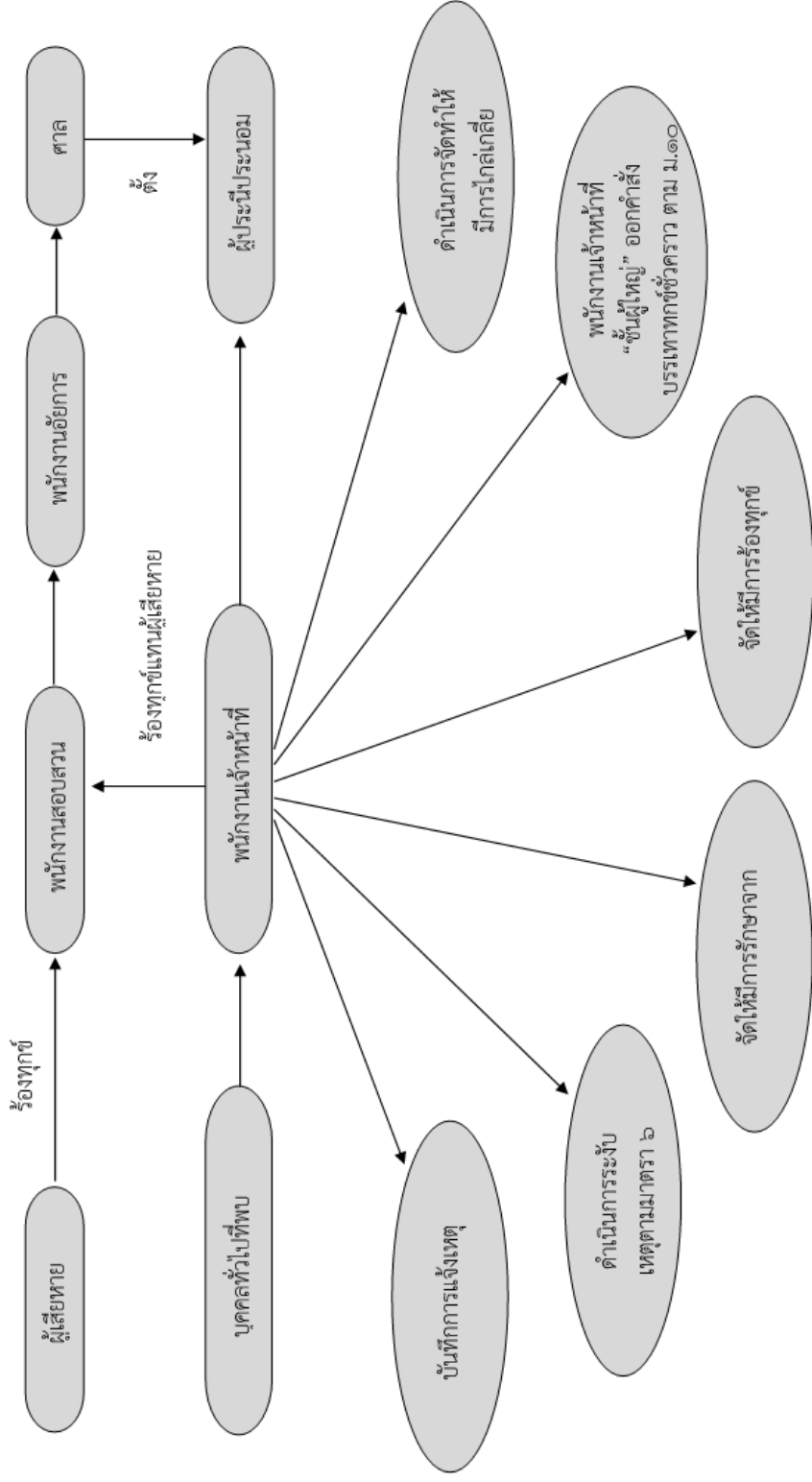
(5) การประกอบกำลัง

แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ ศพดส.ตร.โดยมีรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือเทียบเท่า หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ห้อง 4/3 ชั้น 4 อาคาร 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระดับกองบัญชาการหรือหน่วยเทียบเท่า มีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และระดับกองบังคับการ/ตำรวจภูธรจังหวัด ซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9 ตำรวจภูธรจังหวัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 และกองบังคับการสืบสวนจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบังคับการตำรวจน้ำ กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1-4 กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 2-6 และกองบังคับการสืบสวนสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

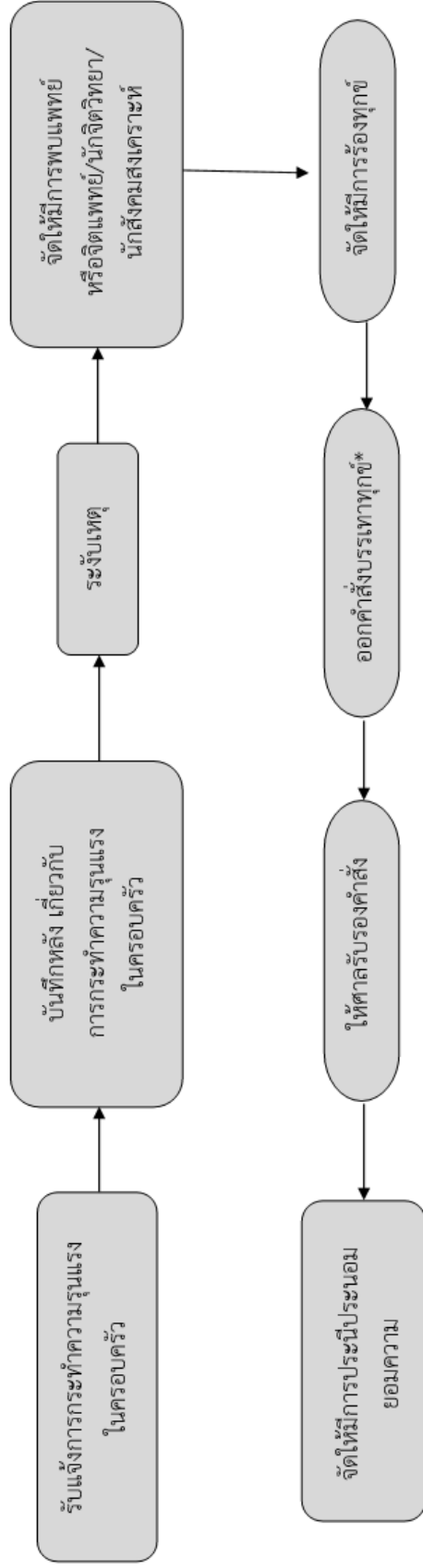
(6) ซึ่งฝ่ายอำนวยความสะดวก กำกับดูแลโดย กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกให้กับส่วนบังคับบัญชาในการกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยต่าง ๆ โดยมีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำหน้าที่เป็นฝ่ายสถิติ

4.3.1.2 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

แผนภาพที่ 9: แผนผังการดำเนินงานตามขั้นตอนการตรวจ (คดีอาญาอันยอมความไม่ได้)

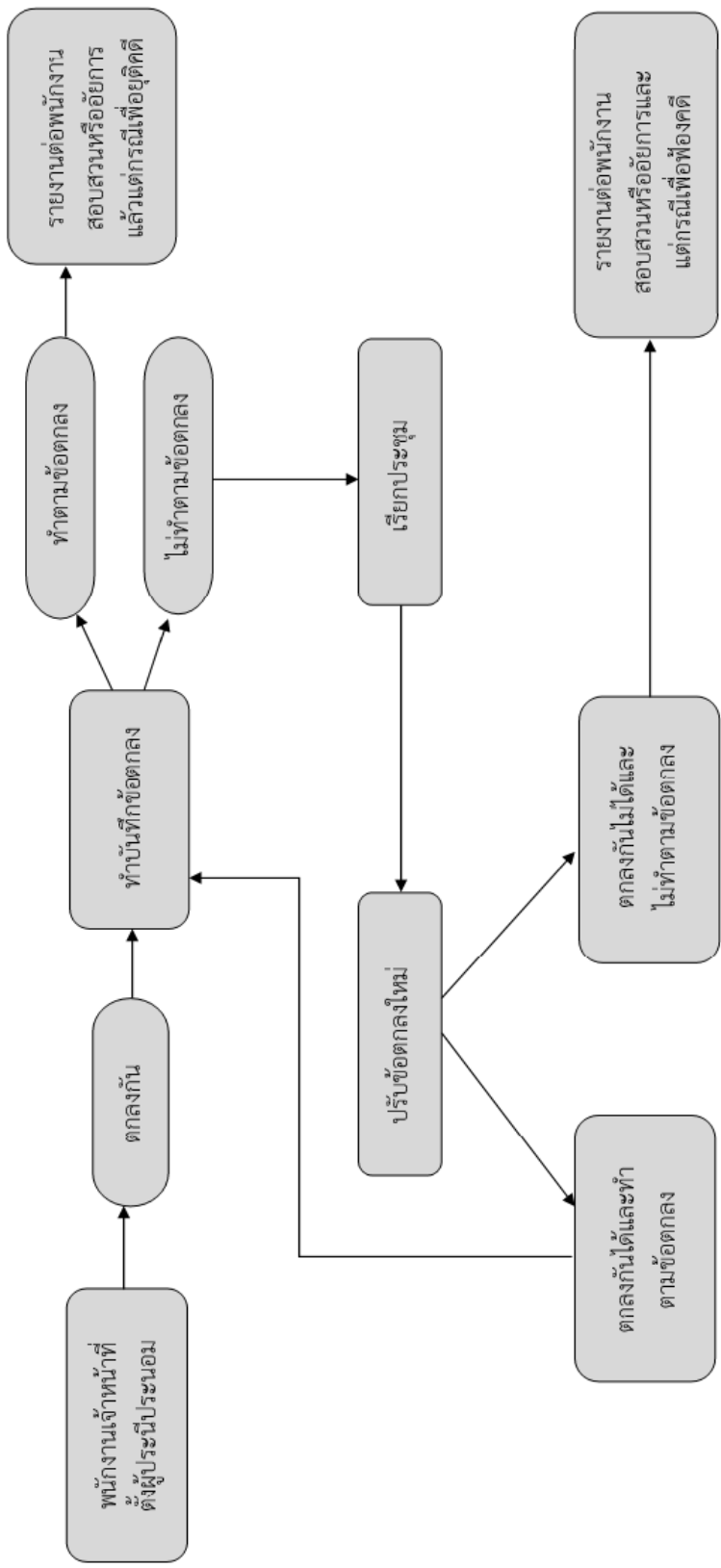

แผนภาพที่ 10 : แผนผังการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2550

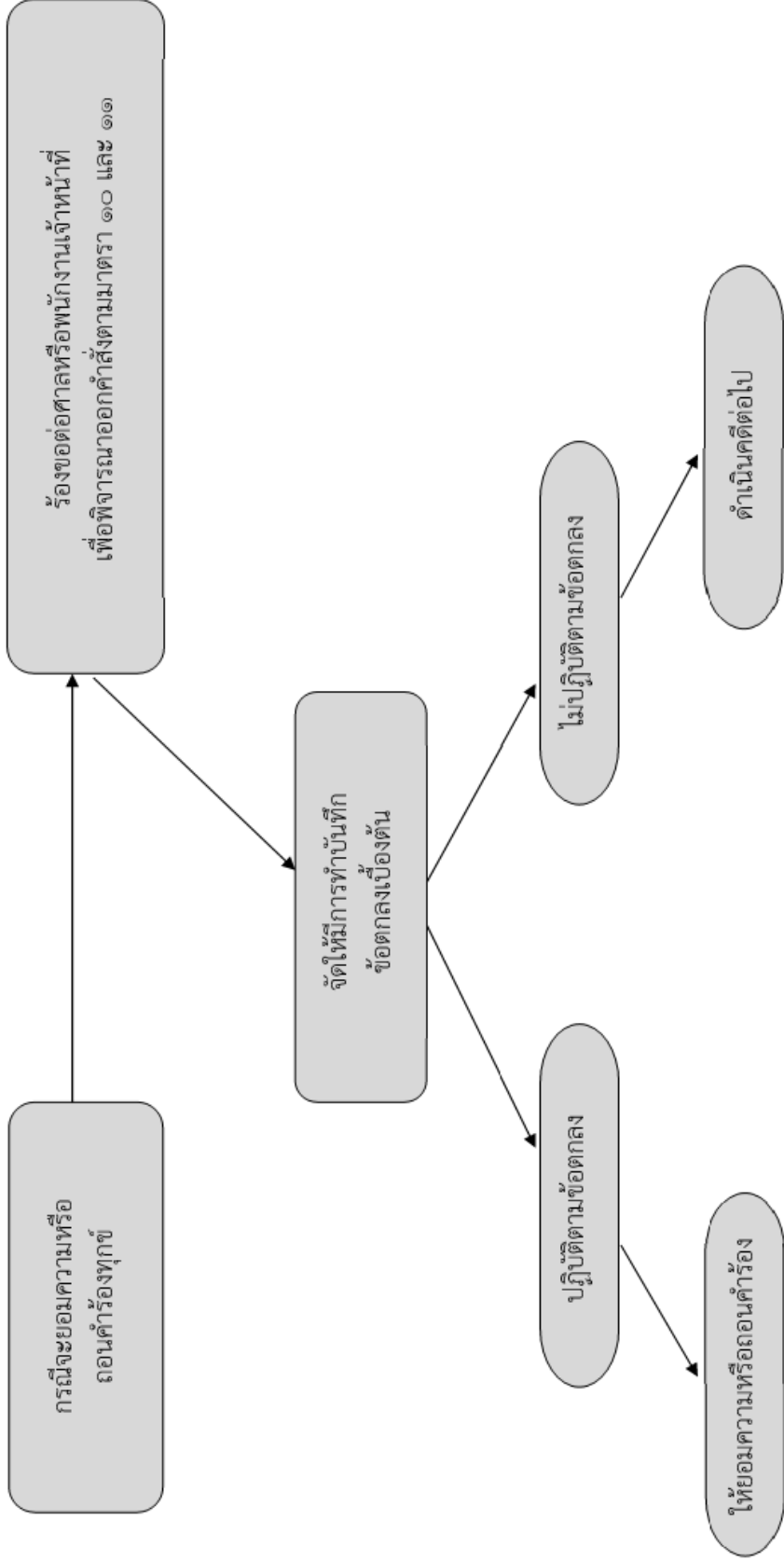
* เฉพาะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมายและมีตำแหน่งเทียบเท่าได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

แผนภาพที่ 11 : แผนผังการปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยุติคดีโดยประนีประนอมยอมความและไกล่เกลี่ย

หมายเหตุ คดีอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ หรือชั้นศาลก็สามารถประนีประนอมยอมความได้

แผนภาพที่ 12 : แผนผังการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (๒)

ที่มา: คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 โดยกรมกิจการและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เอกสาร แบบคร. 1-10 ที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบ คร.1 แบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550
2. แบบ คร.2 แบบบัตรประจำตัวพนักงานสอบสวน ออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550
3. แบบ คร.3 แบบบัตรประจำตัว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550
4. แบบ คร. 4 คำขอมีบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยแบบ คร.1- แบบ คร.4 เป็นเอกสารแนบท้ายตาม ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการในการออกบัตรและแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 พ.ศ.2551 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2551 และ ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการในการออกบัตรและแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2555 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2555
5. แบบ คร.5 หนังสือแจ้งเหตุเข้าไปในเคหสถาน / สถานที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เรือน (ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว / ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว / ผู้เกี่ยวข้อง)
6. แบบ คร.6 บันทึกรายงาน ส่วนราชการของรัฐ/เอกชน เรือน ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว โดยแบบ คร.5- แบบ คร.6 เป็นเอกสารแนบท้าย ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2551 และระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2555
7. แบบ คร.7 แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครอง หรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว
8. แบบ คร.8 คำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตามมาตรา 10 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยแบบ คร.7 และแบบ คร.8 เป็นเอกสารแนบท้าย ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2551 และระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2555

9. แบบ คร.9 สัญญาขอความในคดีกระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

10. แบบ คร.10 บันทึกรายข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ ถอนคำร้องทุกข์ คดีความรุนแรงในครอบครัว ในชั้นสอบสวน ตามมาตรา 12 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 โดยแบบ คร.9 และแบบ คร.10 เป็นเอกสารแนบท้าย ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ.2551 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2551 และระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ.2555 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2555

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ไว้ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2550 ซึ่งประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ในเล่ม 124 ตอนที่ 41 ก วันที่ 14 สิงหาคม 2550 และให้ใช้บังคับตามมาตรา 2 เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 เป็นต้นไปแต่มีการประกาศใช้แบบ คร. ต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2551 เป็นต้นไป แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในการออกกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อรองรับการทำงานให้ เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่สามารถจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติได้ทันกับช่วงเวลาที่กฎหมายบังคับใช้ได้จริง แต่ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการติดตามสถานการณ์การใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างใกล้ชิด ในปี 5 หรือปี พ.ศ.2555 จึงมีการปรับปรุงเอกสารสำหรับใช้ในการทำงานในทุกฉบับเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะในแบบ คร.9 ที่มีถ้อยความระบุว่า "ฝ่ายผู้เสียหายตกลงว่าจะไม่กระทำการอันเป็นเหตุกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และถ้าฝ่ายผู้ต้องหาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาขอความครบถ้วนจะไปทำการถอนคำร้องทุกข์ หรือขอความต่อพนักงานสอบสวน ไม่ติดใจดำเนินคดีกับฝ่ายผู้ต้องหาอีกต่อไป" โดยเอกสารในปี พ.ศ.2555 ได้เปลี่ยนถ้อยความเป็น "ฝ่ายผู้เสียหายตกลงว่าถ้าฝ่ายผู้ต้องหาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาขอความครบถ้วนจะไปทำการถอนคำร้องทุกข์ หรือขอความต่อพนักงานสอบสวน ไม่ติดใจดำเนินคดีกับฝ่ายผู้ต้องหาอีกต่อไป" ซึ่งถือว่าเป็นพัฒนาการไปในทิศทางที่ดี มีความใส่ใจต่อเรื่องเพศสภาพ (gender) มากขึ้น

4.3.1.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1) การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันการประาปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ศูนย์ดังกล่าวให้ความสำคัญกับเรื่องเด็ก สตรี ครอบครัว และการค้ามนุษย์เป็นหลัก โดยมี พล.ต.อ. ธรรมศักดิ์ วิชชารยะ ที่ปรึกษา (มค 1) เป็นผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันการประาปรามการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ด้วยเรื่องปัญหาการค้ามนุษย์มีความรุนแรง และเชื่อมโยงปัญหาต่าง ๆ มากมาย ในปัจจุบันศูนย์ดังกล่าวจึงเน้นการทำงานในเรื่องการค้ามนุษย์และเรื่องเด็กเป็นหลักซึ่งมีการประสานงานกับองค์การจากต่างประเทศ อาทิ จากสหรัฐอเมริกาและโดยเฉพาะในเรื่องแผนที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะมีการแลกเปลี่ยนในเรื่องแผนปฏิบัติการดังกล่าวให้ประเทศเพื่อนบ้านรับทราบด้วย เช่น ประเทศอินโดนีเซียในส่วนเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว พล.ต.อ. ธรรมศักดิ์ วิชชารยะ ชี้แจงว่าจะดำเนินการในชั้นที่ลึกลงไปในระดับสถานีตำรวจ และจะทำงานร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2) การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามกฎหมายในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

พล.ต.อ. ธรรมศักดิ์ วิชชารยะ ที่ปรึกษา (มค 1) ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันการประาปรามการค้ามนุษย์ กล่าวว่าตำรวจจะทำหน้าที่ในการดำเนินคดี การป้องกันป้องปราม เข้าไปในกลุ่มเสี่ยง มีการค้นหาเป้าหมาย ในขณะที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะทำหน้าที่ในด้านการคุ้มครองเป็นหลัก ตำรวจจะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเป็นฝ่ายปฏิบัติหน้าที่

ในเรื่องของการใกล้เคียง พนักงานสอบสวนที่เป็นตำรวจจะเลือกส่งผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไปให้แพทย์ตรวจ ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องมีทักษะ และควรเป็นสตรี แต่ปัจจุบันมีพนักงานสอบสวนหญิงจำนวนน้อย มีจำนวนเพียง 492 คน จาก 1,500 โรงพักทั่วประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 มีนาคม 2561) แต่มีการจัดตั้งชมรมพนักงานสอบสวนหญิง ซึ่งกระจายอยู่ครบทุกจังหวัด

ในขณะที่ **พ.ต.ต.ธีรยุทธ เสรีนันทชัย** ผู้เคยปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนในโรงพักมาก่อนในปี 2544-2554 ซึ่งเป็นตำรวจที่เคยทำหน้าที่พนักงานสอบสวนในโรงพักในช่วงก่อนและหลังมีการใช้พระราชบัญญัติ ได้ออกมายอมรับว่าไม่เคยได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวมีพื้นฐานจากเรื่องการทำร้ายร่างกาย เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา และหากเกิดความรุนแรงทางกายแล้วหากมีการแจ้งความในโรงพัก หรือมีโทรศัพท์เข้ามายังสถานีตำรวจ ทางสายตรวจจะดำเนินการโดยไม่ได้ใช้มุมมองของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากตำรวจมีความคุ้นชินกับการดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญา และมีมุมมองในเรื่องการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นประเด็นรอง จึงไม่ได้ให้น้ำหนักมากเท่ากับประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากนี้ ตำรวจมองว่าเป็นเรื่องของครอบครัวหากไม่มีความรุนแรงมาเกี่ยวข้อง จะมีเพียงการตำหนิปากเสียงกัน ซึ่งโดยส่วนมากตำรวจจะใช้การไกล่เกลี่ยก่อนหรือหากไม่ไกล่เกลี่ยจะมีการเปรียบเทียบปรับ โดยอัตราโทษของประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 295 กล่าวถึงการทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ปัจจุบัน มีการแก้ไขอัตราโทษ เพิ่มเติมโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2560 ให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ปัจจัยที่สำคัญคือตามพระราชบัญญัติ

คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาตรา 4 กำหนดให้หากการกระทำความรุนแรงดังกล่าวเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา 295 ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ตั้งนั้นเมื่อเกิดกรณีการทำร้ายร่างกายภายในครอบครัวหากไม่ใช่อาวุธ หรือผู้ถูกระทำไม่ได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ถือว่าเรื่องดังกล่าวเป็นความผิดต่อส่วนตัวและยอมความได้ และหากผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ตำรวจก็จะดำเนินคดีไม่ได้

ซึ่งเมื่อกล่าวถึงการดำเนินการในชั้นตำรวจ จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องโทษทางอาญา สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความผิดต่อแผ่นดิน และความผิดต่อส่วนตัว โดยความผิดต่อแผ่นดิน เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ คือความผิดทุกประเภทที่ไม่มีกฎหมายระบุว่า “ยอมความได้” ในขณะที่ ความผิดต่อส่วนตัว คือความผิดที่กฎหมายระบุว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ เนื่องจากเป็นความผิดที่สังคมไม่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนจากการกระทำผิดนั้นด้วย อาทิเช่นความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดเกี่ยวกับเพศ อาทิ ช่มชู้ (มาตรา 276 วรรคแรก) อนาจารต่อบุคคลอายุมากกว่า 15 ปี (มาตรา 278) พาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจารโดยใช้อุบายล่อลวง (มาตรา 284) ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ (มาตรา 209 วรรคแรก) หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น (มาตรา 310 วรรคแรก) หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นโดยประมาท (มาตรา 311) เป็นความผิดอันยอมความได้ตั้งนั้น จะเห็นได้ว่า การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวที่ถือว่าเป็นความผิดต่อส่วนตัวซึ่งยอมความได้ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติมุ่งเน้นการฟื้นฟูพฤติกรรมมากกว่าใช้บทลงโทษตามกฎหมายอาญาเดิม

พันตำรวจเอกหญิง ปวีณา เอกฉัตร ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่ต้องการใช้วิธีฟื้นฟู เยียวยา และกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้มาตรการทางอาญา จึงเหมือนกับการนำมาตรการตามกฎหมายของพระราชบัญญัติเชิงสังคมที่ต้องใช้วิธีการหรือมาตรการทางสังคม สาธารณสุข และสังคมสงเคราะห์ เข้ามาช่วย ซึ่งเมื่อนำมาปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถนัดกับคดีอาญาทั่วไปอาจทำให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากตำรวจจะต้องทราบเรื่องของความรุนแรง ที่มาของความรุนแรง ซึ่งโดยทั่วไปตำรวจมักมองภาพความรุนแรงในเชิงอาญามากกว่าแต่จะต้องอาศัยอำนาจทางกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อไปสั่งการ

ซึ่งโดยทั่วไปสาเหตุของความรุนแรงที่ตำรวจพบจะเป็นเรื่องของความหึงหวงไม่เข้าใจมีอาการติดสุรา หรือผู้กระทำความรุนแรงเคยได้รับประสบการณ์ความรุนแรงภายในครอบครัว หรือเคยเป็นเหยื่อมาก่อน และปัจจุบันในยุคปัจจุบันจำนวนประชากรสตรี และเด็กมีจำนวนมากกว่าบุรุษ แม้กระนั้นก็ตาม ปัญหาในเรื่องดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไข รวมถึงไม่มีบุคลากรหรือองค์กรใดให้ความใส่ใจเท่าที่ควร

นอกจากนี้ จากบทความการถอดบทเรียน : กรณีการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวได้นำเสนอกรณีศึกษาการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว¹¹⁷ ซึ่งสามารถสรุปให้เห็นได้ดังนี้

¹¹⁷ ปวีณา เอกฉัตร (2561). การถอดบทเรียน : กรณีการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวได้นำเสนอกรณีศึกษาการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว. ใน องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการความรุนแรงในครอบครัว. หน้า 237-252.

ตารางที่ 15 : ตารางแสดงการถอดบทเรียน กรณีศึกษาการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว

โดย พันตำรวจเอกหญิง ปวีณา เอกฉัตร และคณะ

กรณีศึกษา	รายละเอียดการกระทำความรุนแรง	การถอดบทเรียนสำหรับพนักงานสอบสวน	การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
1. คุณลำยอง	สามีของคุณลำยอง ชอบทำร้ายร่างกายเธอเป็นประจำ รายได้ของครอบครัวมาจากสามี คุณลำยองปรึกษาพนักงานสอบสวนและไม่เลือกใช้นางพองคดี หรือปรับเปลี่ยนทัศนคติ แต่ต้องการให้พนักงานสอบสวนคุยกับสามีให้ไปบวชแทน พนักงานสอบสวนดำเนินการ ฝ่ายสามีขอคุยกับภรรยาและหลังจากนั้นไม่ได้กลับมาพบพนักงานสอบสวนอีก	ทางเลือกที่ดีที่สุดของแต่ละคนแตกต่างกัน ผู้เผชิญปัญหาจะเป็นผู้ที่เลือกสิ่งที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับตนเองพนักงานสอบสวนควรรับฟังปัญหาและความต้องการของผู้ถูกระทำ	ไม่ได้มีการพระราชบัญญัติไปใช้เนื่องจากคุณลำยองไม่ต้องการให้คนอื่นมายุ่งเรื่องภายในครอบครัว และไม่ยกขึ้นศาล เกรงว่าสามีจะกลับมาทำร้ายอีกแน่นอน
2. คุณแตงโม	คุณแตงโม จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อ สามีเป็นวิศวกรจบจากสถาบันเดียวกัน แต่งงานมีบุตรด้วยกัน และสามีทำร้ายร่างกายจึงเข้าแจ้งความ โดยพนักงานสอบสวนให้เขียนคำร้องต่อศาลเพื่อขอความคุ้มครอง ศาลสั่งไม่ให้เข้าใกล้ผู้ถูกระทำความรุนแรง ตามมาตรการคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีระยะเวลา 6 เดือน เมื่อครบกำหนดมาแจ้งความตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง แต่คดีความกฎหมายคุ้มครองฯ หมดยุติไปแล้ว (ต้องร้องตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ไประยะเวลา 3 เดือน) นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่เรอบุกรุกเข้าไปในบ้านฝ่ายชายเพื่อนำตัวลูกออกมา เพราะสามีไม่ให้ลูก โดยกระทำตามคำสั่งศาล ซึ่งมีการแจ้งความใหม่ ทำให้เรื่องดังกล่าวเป็นคดีใน 3 ศาล คือ ฝ่ายหญิงแจ้งความฝ่ายชายที่ศาลแขวง ฝ่ายชายแจ้งความฝ่ายหญิงเรื่องบุกรุกที่ศาลอาญา และคดีความของศาลเยาวชนและครอบครัวยังค้างอยู่	คดีความรุนแรงมีทั้งเป็นคดีความและไม่เป็นคดีความ ที่ไม่เป็นคดีความเนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้มีการ โกล่เกลี่ย ทำข้อตกลง โดยหวังผลเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าการดำเนินคดี เมื่อผู้เสียหายเข้าแจ้งความ ภาระจะตกอยู่ที่ตำรวจ ซึ่งมีข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ระบุในกฎหมาย อาทิ ระยะเวลาในการทำงาน หรือหากต้องการดำเนินการทางอื่น เช่น การขอคำสั่งคุ้มครอง อายุความของกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงควรจะหยุดหรือไม่เป็นความไม่ชัดเจนของกฎหมายสร้างอุปสรรคต่อการทำงาน แต่พนักงานสอบสวนควรที่จะศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง และระยะเวลาในการดำเนินคดี เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง	ไม่ได้มีการพระราชบัญญัติไปใช้ แต่มีการเขียนคำร้องต่อศาลเพื่อขอคุ้มครองสวัสดิภาพแทน

กรณีศึกษา	รายละเอียดการกระทำความรุนแรง	การถอดบทเรียนสำหรับพนักงานสอบสวน	การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
3. หนุณา	<p>หนุณาเป็นภรรยาของคุณเอกซึ่งเป็นทหาร ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมาเป็นระยะเวลายาวนานต่อเนื่อง มีการใช้ปืนข่มขู่ และมีการประสานกับมูลนิธิ และร้องทุกข์ เนื่องจากมีการแจ้งความในข้อหาพยายามฆ่า และคุณเอกเป็นทหาร เรื่องคดีความอาญาจึงเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลทหาร ส่วนการดำเนินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองมีการดำเนินการ และมีการไกล่เกลี่ยพยายามให้ทั้งสองกลับมาคืนดีกัน แต่มีเงื่อนไขไม่อยู่ได้ชายคาเดียวกัน จนกว่าฝ่ายชายจะเปลี่ยนพฤติกรรมก่อน ทั้งนี้ในเวลาต่อมาคุณเอกถูกยิงเสียชีวิต หนุณาและคุณแม่ถูกจับดำเนินคดี</p>	<p>ลักษณะคดีในต่างประเทศ กรณีฝ่ายที่ถูกทำร้ายโต้ตอบ และส่งผลให้อีกฝ่ายบาดเจ็บหรือเสียชีวิต บันทึกคำให้การของผู้ถูกกระทำสามารถใช้ประโยชน์ในการพิจารณาลดหย่อนโทษได้ เพื่อให้ศาลเห็นใจ เนื่องจากการกระทำไม่ได้เกิดจากการเป็นคนเลวร้าย โดยตั้งใจแต่เกิดจากการถูกกระทำมายาวนานชุดความคิดเรื่องการแต่งงานแล้วไม่ควรหย่าภายในสังคมไทยควรที่จะเปลี่ยนโดยพนักงานสอบสวนควรถามความต้องการของผู้เสียหายว่าต้องการจะอยู่ร่วมกันหรือไม่ กรณีหนุณา เจ้าหน้าที่พบว่าไม่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาคุณเอกในเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จึงไม่ได้เข้าสู่กระบวนการบำบัดเยียวยา จึงไม่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ซึ่งควรยื่นคำร้องตามหมวด 15 เรื่องการพิจารณาคุ้มครองสวัสดิภาพของศาลเยาวชนและครอบครัว น่าจะเป็นวิธีที่ช่วยเหลือครอบครัวให้คลี่คลายไปได้ดีขึ้น</p>	<p>ในเหตุการณ์มีความเข้าใจว่ามีการแจ้งความด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และมีการไกล่เกลี่ย ซึ่งไม่มีสหวิชาชีพเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งภายหลังทราบว่าไม่ได้มีการแจ้งความตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงไม่มีการใช้กลไกตามพระราชบัญญัติในเรื่องการปรับพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรง นอกจากนี้ จากการถอดบทเรียนมีการแนะนำว่าในเรื่องดังกล่าวควรใช้การพิจารณาคุ้มครองสวัสดิภาพของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่ช่วยคลี่คลายได้ดีกว่า</p>
4. เจ็ทองคำ	<p>เจ็ทองคำมีฐานะร่ำรวย มีลูกชายที่ชอบทะเลาะกับแม่เสมอ ลูกชายเป็นคนที่ไม่ชอบช่วยทำมาหากิน เพราะรู้ว่าแม่มีสมบัติเยอะ ทำให้มีการแจ้งความและลงบันทึกประจำวันเสมอ อาทิ ถูกลูกแกล้งทำร้าย ต่ำทอ พุดจาตุถูก ใช้คำไม่สุภาพ และลูกก็มาแจ้งความโดนแม่กลั่นแกล้งบ้าง วันหนึ่งลูกชายผลัดแม่ล้มเป็นแผล พนักงานสอบสวนจึงเห็นว่าควรดำเนินคดีกับลูกชาย เมื่อดำเนินคดี</p>	<p>การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจะต้องยินยอมเข้าร่วมด้วย สังคมมักจะมองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องเล็กน้อย จึงมักพยายามไกล่เกลี่ยให้กลับไปอยู่ร่วมกันหากพนักงานสอบสวนหญิงอาจเกิดคำถามว่าลูกชายเจ็ทองคำเป็นคนมีภาวะทางจิตผิดปกติหรือไม่ เนื่องจากลูกชายเติบโตมากับพ่อที่มีปัญหา เรื่องการใช้ความรุนแรงเช่นกัน หากพบเห็นความผิดปกติ</p>	<p>มีการแจ้งความด้วยการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำที่มีการถอนแจ้งความไม่มีการใช้กลไกภายใต้พระราชบัญญัติฯ</p>

กรณีศึกษา	รายละเอียด การกระทำความรุนแรง	การถอดบทเรียนสำหรับ พนักงานสอบสวน	การใช้พระราชบัญญัติ คุ้มครองฯ
	<p>จริงเจ็ทของคำยืนยันว่าจะไม่ใจอ่อนและถอนแจ้งความเหมือนทุกครั้ง แต่ลูกชายกลับตัวเป็นคนที่ดีเอาอกเอาใจแม่ เจ็ทของคำจึงปฏิเสธการเข้าสู่กระบวนการของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว วันถอนคำร้องทุกข์ลูกนำดอกไม้มาขอขมาแม่ มีการพูดสำนึกผิด และสาบยายต่อหน้าพระพุทธรูป แต่หลังจากกลับไปได้แค่ปีเดียว ลูกชายก็ยิงเจ็ทของคำเสียชีวิต</p>	<p>ตั้งกล่าว จะสามารถแนะนำให้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู เยียวยาได้ หากเกิดกรณีใกล้เคียงกับกรณีตั้งกล่าว เสนอให้พิจารณานำพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หมวด 15 มาใช้ร่วมด้วย ซึ่งสามารถยื่นได้ตรงต่อศาลเยาวชนและครอบครัว และศาลจะเรียกผู้กรณีเข้าสู่กระบวนการ และมีคำสั่งคุ้มครองต่อไปโดยไม่ต้องรอใช้พระราชบัญญัติคุ้มครอง</p>	
5. คุณลินจี่	<p>คุณลินจี่มีลูกสาว 2 คน สามีติดสุรามักใช้กำลังกับภรรยาประจำ และเมื่อลูกเข้าไปห้ามมักจะโดนลูกหลงจนทนไม่ไหว คุณลินจี่จึงพาลูกสาวสองคนหนี และได้รับความช่วยเหลือโดยพาไปยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพที่ศาล ผู้พิพากษามีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวได้สั่งคุ้มครองและไต่สวนฉุกเฉินให้วันนั้นเลย และนำคำสั่งดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการได้เลย โดยผู้ถูกกระทำกับพนักงานสอบสวนไปบ้านของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้เกิดความเกรงกลัว</p>	<p>ผู้หญิงส่วนมากไม่ยอมให้สามีตนเองติดคุกสาเหตุส่วนใหญ่ของความรุนแรงมาจากการตีมีสุราครอบครัวที่มีการติดสุราควรยื่นคำร้อง ขอให้ศาลมีคำสั่งเรื่องการบำบัดการเสพติดสุรา ร่วมด้วย ทั้งนี้ ภายในศาลเยาวชนฯ จะมีที่ปรึกษา เป็นกลุ่มนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ของศาล เพื่อบำบัดพฤติกรรมดังกล่าว โดยบุคคลนั้นไปสามารถเข้าไปรับคำปรึกษาได้</p>	<p>ไม่ได้ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวใช้การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ</p>
6. คุณวันเพ็ญ	<p>คุณวันเพ็ญเป็นภรรยาของนักการเมืองท้องถิ่น สามีเป็นคนโมโหร้ายและมีอาการหึงหวง เธอตัดสินใจมาขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิ หลังจากมูลนิธิรับเรื่องคุณวันเพ็ญ ได้ยื่นคำร้องขอไต่สวนฉุกเฉิน โดยผู้พิพากษาที่พิจารณามีความเข้าใจคนสูงมากศาลได้สอบถามว่าด้วยอาชีพการงานหากมีหมายศาลไปที่บ้านจะเกิดอะไรขึ้น เมื่อศาลทำความเข้าใจกับผู้เสียหาย จึงติดต่อทั้งคู่มาประนีประนอมโดยการใช้โทรศัพท์</p>	<p>การทำงานของศาลมีผลต่อผู้กระทำความรุนแรง และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง อาทิ ความละเอียดอ่อนของศาล การออกคำสั่งให้บำบัด หากผ่านไป 6 เดือนแล้ว แต่สถานการณ์ไม่ดีขึ้น สามารถไปยื่นคำร้องใหม่ โดยศาลจะพิจารณาว่าจะมีมาตรการอื่นใดเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงหากมีความประสงค์จะต้องการให้ปรับพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว</p>	<p>ไม่ได้ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง แต่ใช้การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ</p>

กรณีศึกษา	รายละเอียดการกระทำ ความรุนแรง	การถอดบทเรียนสำหรับพนักงานสอบสวน	การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
	<p>แทนการออกหมายศาล จากนั้นทั้งคู่จึงไปบำบัดอาการทางจิต และศาลได้สั่งให้มารายงานตัวเพื่อติดตามอาการบำบัดทุก 2 เดือน ปัจจุบันทั้งคู่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข</p>	<p>พนักงานสอบสวนอาจแนะนำให้ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไปที่ศาลเยาวชนฯ เพื่อยื่นร้องโดยการเขียนคำร้อง ศาลจะพิจารณาคดีในเวลานั้น หรือให้รอ ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของคดี</p>	
7. สองหมอ	<p>ฝ่ายสามีและภรรยาเมื่อซีพหมอ มีลูกสองคน เมื่อเวลาผ่านไป ความรู้สึกนึกคิดไม่ตรงกัน โดยเฉพาะในเรื่องการเลี้ยงดูลูก ครอบครัวมีการโทรศัพท์เข้าแจ้งความบ่อยมากจนสุดท้ายได้เข้ามามามปรึกษาที่ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ต่อมาหมอผู้หญิงทำเรื่องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ ศาลสั่งให้ลูกทั้งสองอยู่กับฝ่ายแม่วันจันทร์-ศุกร์ และให้พ่อมารับได้วันศุกร์เพื่อไปอยู่กับพ่อวันเสาร์-อาทิตย์ จนกระทั่งมีเหตุการณ์ที่สามีจะไปรับลูกช่วงกลางวันวันศุกร์ ภรรยาไม่อนุญาต จนโรงเรียนโทรศัพท์มาปรึกษาศูนย์ ทางศูนย์แนะนำให้เชิญทั้งคู่ไปสถานีตำรวจ แต่ยังคงลงไม่ได้ ตำรวจจึงให้ทั้งคู่ไปส่งโรงพยาบาลสุขภาพจิต แต่ศูนย์กังวลว่าลูกของทั้งคู่จะดำเนินการอย่างไร โดยอาจไปฝากไว้ที่บ้านที่มีปัญหาทะเลาะกัน ทั้งนี้ศาลสั่งให้ทั้งคู่ไปประเมินความผิดปกติทางจิตและพบว่าไม่มีอาการผิดปกติทางจิต แต่ปัญหาคือเด็กทั้งสองคนจะอยู่ตรงกลางระหว่างพ่อและแม่ได้อย่างไร ศาลมีคำสั่งให้เด็กไปโรงเรียนและกำหนดเวรพบลูกของพ่อแม่เพิ่มเติม และการเยี่ยมจะต้องมีเจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้อง</p>	<p>ความรุนแรงของสามีและภรรยามีผลกระทบต่อลูก จะต้องคำนึงถึงผลกระทบดังกล่าวทั้งสภาวะจิตใจและอารมณ์ เนื่องจากเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ อาจพัฒนาไปสู่การเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงได้ในอนาคต</p>	<p>ไม่มีการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ แต่มีการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพโดยผ่านหมอผู้หญิง</p>
8. บังยี	<p>บังยีถูกแจ้งความว่าทำร้ายลูกตนเองจนเลือดออกในสมอง ได้นำเรื่องเข้าสู่กระบวนการของสหวิชาชีพ มีการเชิญตำรวจร่วมหารือ</p>	<p>การคุ้มครองช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ควรคำนึงถึงมาตรการคุ้มครองผู้ถูกกระทำในระยะยาว เพื่อวางมาตรการป้องกันไว้ล่วงหน้า</p>	<p>มีการดำเนินคดีตามกฎหมาย และมีการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ</p>

กรณีศึกษา	รายละเอียดการกระทำ ความรุนแรง	การถอดบทเรียนสำหรับพนักงานสอบสวน	การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
	<p>ว่าจะดำเนินคดีกับบังยีหรือไม่ ขณะเดียวกันบังยีรู้สึกผิดและยอมเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง จากการบำบัดทำให้ทราบว่าเขามีความเชื่อทางศาสนาที่ผิดไปจากปกติ เนื่องจากเขาเป็นมุสลิม ภรรยาเป็นพุทธจึงกังวลว่าจะญาติพี่น้องภรรยาจะเลี้ยงดูลูกผิดหลักศาสนา นอกจากนี้จากการประชุมกับสหวิชาชีพเห็นว่าจำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมายดำเนินการ แต่อาจจะลำบากเนื่องด้วยสภาวะครอบครัว ลูกเล็ก และภรรยาตั้งครรภ์ โดยในที่สุดมีการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและแม่ที่ศาลเยาวชนฯ โดยในคำร้องระบุว่าพ่อต้องทำอะไร ศาลสั่งให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวทุกเดือน ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3-4 เดือน ขณะเดียวกันมีการแจ้งความและบอกพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ยินขอคุ้มครองสวัสดิภาพที่ศาลแล้ว</p>	<p>กฎหมายคุ้มครองฯ มีมาตรการที่สามารถเป็นประโยชน์ในการป้องปรามได้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาความรุนแรงในอนาคต</p>	
9. หนุ่ม	<p>หนุ่ม บางครั้งก็ลงมือทำร้ายร่างกายแฟนที่อยู่ด้วยกันมา 11 ปี และบางทีแฟนก็มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรง จึงเข้ามาปรึกษาว่ากรณีเช่นนี้จะทำอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้นเบื้องต้น โดยไม่ต้องการดำเนินคดี สุดท้ายมีข้อเสนอแนะให้หนุ่มและแฟนไปรับการบำบัด และบอกให้หนุ่มประเมินความสัมพันธ์กับแฟนว่าจะจัดการอย่างไรกับความสัมพันธ์ต่อไป</p>	<p>ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นได้กับทุกคน และทุกคนสามารถใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ในบางกรณี อาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งหย่าและสร้างเงื่อนไขคือไม่ให้เจอกันตลอดชีวิต เพื่อป้องกันปัญหาการกลับมาทำร้ายในภายหลัง</p>	<p>ไม่มีการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว</p>

กรณีศึกษา	รายละเอียดการกระทำความรุนแรง	การถอดบทเรียนสำหรับพนักงานสอบสวน	การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
10. คุณส้ม	คุณส้มเป็นผู้หญิงทำงานเก่ง สวย แต่งงานกับสามีที่ซื่อซึ้ง และมักทำร้ายร่างกายเธอตลอดเวลา เธอมีลูกกับสามี 2 คน เป็นผู้ชายและผู้หญิง โดยทุกครั้งที่มีสามีซ้อมจะเป็นช่วงที่สามีดื่มเหล้าและเมา บางครั้งอาจจะพูดจาไม่ดี หรือปาข้าวของใส่ ความรุนแรงมีตั้งแต่ต้องเย็บ หรือบอบช้ำทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามีชอบใช้อำนาจ และมีความคิดว่าสามีเป็นผู้นำ จะทำอะไรกับภรรยาก็ได้ จนกระทั่งเธอป่วย สามีคิดว่าเธอแก่ลึบป่วยและทำร้ายเธอขณะที่ป่วย คุณส้มไม่มีพ่อแม่ และญาติอยู่ไกล เธอได้รับการสั่งสอนว่าต้องรักสามี เคยหนีออกจากบ้านหลายครั้ง แต่ก็กลับมาคืนดี เธอไม่ต้องการให้สามีเข้าคุก แต่ต้องการให้นำไปบำบัดอาการติดสุรา จนกระทั่งคุณส้มเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพ มีการดำเนินการตามกระบวนการของศาล ปัจจุบันไม่มีการซ้อมแล้ว และเธอมีชีวิตที่ดีขึ้น	การแก้ไขปัญหาคความรุนแรงไม่มีสูตรตายตัว ขึ้นอยู่กับกรณี พนักงานสอบสวนหญิงไม่สามารถใช้ พรบ.คุ้มครอง ในมาตรา 10 มาตรา 11 และ มาตรา 12 มาใช้ สามารถไปยื่นร้องต่อศาลเยาวชนฯ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพแทนการลงบันทึกประจำวันของพนักงานสอบสวนสามารถใช้เป็นหลักฐานสำคัญที่ยื่นต่อศาลได้ว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นจริง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่มีความซับซ้อน ไม่ควรด่วนสรุป ค่อยๆหาทางออกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรคำนึงถึงภาวะอารมณ์และสุขภาพจิตของลูกที่เติบโตท่ามกลางความรุนแรง หากพบความผิดปกติควรดำเนินการช่วยเหลือฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน	ไม่มีการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงฯ

จากกรณีการถอดบทเรียนทั้ง 10 คดี แสดงให้เห็นว่าเจตนาารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ไม่ต้องการที่จะดำเนินคดีกับผู้ที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ซึ่งถือว่าตรงกับความต้องการของกรณีนี้ที่ผู้เข้ามาแจ้งความต่อตำรวจ พนักงานสอบสวน มูลนิธิ หรือ ศูนย์พิทักษ์เด็ก ที่ไม่ได้ต้องการจะให้เป็นคดี ไม่ต้องการให้ผู้ที่เป็นตัวเองรักถูกขังคุก แต่ในทางปฏิบัติกลไกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ไม่ได้ถูกนำมาใช้งาน อาทิ ในเรื่องการฟ้องคดีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ตามมาตรา 7 เมื่อไม่มีการฟ้องเป็นคดี ทำให้ไม่สามารถให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามมาตรา 10 ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว จึงไม่มีการใช้มาตรา 12 คือการพิพากษาโดยกำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงิน

ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ทำทัณฑ์บน แทนการลงโทษผู้กระทำความผิดตามมา แต่ทั้งนี้ ในถ้อยความที่เสนอโดย นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาอาวุโส ให้เพิ่มเติมในกระบวนการตรากฎหมายว่า "แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว" ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ กลับถูกนำมาใช้มากที่สุดในการที่ผู้เสียหาย หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคุ้มครองสวัสดิภาพได้ โดยทางศาลจะมีมาตรการที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 174 และมาตรา 175 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว คือ การห้ามมิให้ถูกกล่าวหาเสพสุราหรือสิ่งมีเมา เข้าใกล้ที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานของผู้ร้อง ใช้หรือครอบครองทรัพย์สินหรือกระทำการใดอันอาจนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว และให้ศาลมีคำสั่งให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นติดตามกำกับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามคำสั่ง และรายงานให้ศาลทราบตามระยะเวลาที่เห็นสมควร (มาตรา 174) ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้ร้องมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ บำบัดรักษา ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องเข้ารับคำปรึกษาแนะนำหรือเข้ารับการอบรม หรือบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาล หรือหน่วยงานหรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือครอบครัวตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดได้ (มาตรา 175)

ความแตกต่างของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ที่อาจเป็นสาเหตุให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มในการใช้เรื่องการขอคุ้มครองสวัสดิภาพมากกว่า พระราชบัญญัติคุ้มครอง มีดังนี้

พันตำรวจเอกหญิง ฉัตรแก้ว วรธนฉวี ประธานชมรมพนักงานสอบสวนหญิง ได้กล่าวถึง การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในทางปฏิบัติเมื่อมีการเกิดการกระทำความรุนแรง พนักงานสอบสวนจะสอบปากคำทุกฝ่าย และนำผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงไปพบแพทย์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะคล้ายคลึงกับคดีอาญาทั่วไป แต่ผู้ถูกกระทำต้องเป็นคนในครอบครัวถูกทำร้ายจากคนในครอบครัวด้วยกันเอง และที่สำคัญจะต้องมีความประสงค์จะดำเนินคดีซึ่งตำรวจจะรวบรวมหลักฐาน ไม่ว่าจะ เป็น บุคคลแวดล้อม ตรวจร่างกายเรียกผู้ต้องหา มาแจ้งข้อหา ซึ่งสามารถรับและปฏิเสธได้โดยคดีที่เกิดขึ้นสามารถยอมความได้ แต่โดยทั่วไปแล้วความผิดฐานกระทำความรุนแรงมักจะเชื่อมโยงไปมีความผิดอื่นด้วยเสมอ หากสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา 295 เป็นความผิดที่ยอมความได้หากผู้กระทำความผิดจะยอมความ พนักงานสอบสวนต้องให้เขียนใบคร.9 และ คร.10 เมื่อผู้ต้องหาดำเนินการตามเงื่อนไขครบถ้วนแล้วจึงส่งใบยอมความ นอกจากนี้ฝ่ายตำรวจจะต้องเชิญพนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เข้าร่วมด้วย

ในกรณีที่ไม่ต้องการฟ้องผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวจะต้องมีการทำความตกลง ดังนี้

กรณี 1 เมื่อมาพบตำรวจ หากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเพียงแค่เล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ตำรวจฟัง ไม่ต้องการฟ้อง ตำรวจจะไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ แต่ตามกฎหมายหากเป็นคดีทำร้ายร่างกายร้ายแรง ตำรวจจะต้องเร่งดำเนินคดีอาญาซึ่งผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถยื่นคุ้มครองสวัสดิภาพ กับทางศาลได้โดยตรงทันที

กรณี 2 เมื่อแจ้งความกับตำรวจแล้วต้องการฟ้อง จะมีการสอบปากคำ มีการพบแพทย์เพื่อขอเอกสารรายงานการตรวจร่างกายแต่หากผู้ต้องหาได้รับสารภาพและมีการไกล่เกลี่ยยอมความกัน จะมีการเซ็นใบ คร.9 และ คร.10 เพื่อแก้ไขปรับพฤติกรรมและเมื่อดำเนินการสำเร็จตามระยะเวลาและเงื่อนไขดังกล่าวแล้วจะสรุปสำนวนส่งไม่ฟ้อง

กรณี 3 เมื่อแจ้งความแล้วไม่ยอมความ จะดำเนินเรื่องไปจนถึงชั้นศาล จะไม่มีการเจรจาไม่มีการเซ็นใบคร.9 และ คร.10 จะมีเพียงแค่การทำความเห็นสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้อง และนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามปกติ คือชั้นตำรวจ อัยการ และศาลเมื่อคดีไปอยู่ที่ศาลแขวง จะไม่สามารถนำคดีไปพิจารณาที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้ เนื่องจากความผิดอาจะมีโทษสูงกว่าข้อหาโดยอัตราโทษจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าคดีดังกล่าวจะนำไปสู่การพิจารณาที่ศาลใด หากเป็นคดีที่จะพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จะต้องเป็นความผิดเพียงกรรมเดียว ตามโทษสูงสุดของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว คือ 6 เดือนแต่หากมีความผิดตามกฎหมายหลายบทแล้วมีโทษเกิน 6 เดือน หรือปรับ 6 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จะต้องนำไปพิจารณาที่ศาลแขวง ซึ่งในกรณีความรุนแรงโดยส่วนมากมักจะเป็นความผิดหลายกรรม

3) ความเข้าใจต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

จากการให้สัมภาษณ์ ตำรวจทราบว่าสถานะของตำรวจจะเป็นผู้ปฏิบัติงานและใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวโดยตรง โดยกระบวนการตรากฎหมายฉบับนี้อยู่ในช่วงสภาเดียว คือสภานิติบัญญัติ จึงไม่มีการทำประชาพิจารณ์ ทั้งนี้ทุกท่านให้ความเห็นว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายเขียนเอาไว้เป็นอย่างดีมีการสร้างเครื่องมือในเชิงป้องกัน ช่วยเหลือ เยียวยา มีการทำงานระดับชาติ สอดคล้องกับพันธกรณีระดับระหว่างประเทศหากแต่ในทางปฏิบัติหากผู้ปฏิบัติงานเข้าใจวัตถุประสงค์และมีเครือข่ายการทำงาน สามารถดำเนินการได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากนี้ส่วนดีของกฎหมายฉบับนี้ คือ การไม่ตัดสิทธิ์การยื่นขออำนาจศาลสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพจากศาลได้โดยตรง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โดยทั่วไปในขั้นตอนการปฏิบัติจริงหากตำรวจใช้กฎหมายอาญา และการไกล่เกลี่ย จะดำเนินการได้ง่ายกว่าจึงเป็นเหตุให้ตำรวจมักเน้นในเรื่องทางอาญามากกว่าการใช้พระราชบัญญัตินี้เนื่องจากเรื่องที่เกิดขึ้นจากความรุนแรง เหตุมักไม่ได้มีเพียงหนึ่งกรรม และบางครั้งอาจไม่ใช่เรื่องภายในครอบครัวเสมอไป

4.3.2 ชั้นอัยการ

สถิติจำนวนคดีของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่สำนักงานอัยการสูงสุด รายงานต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา 17 มีทั้งสิ้น 3 รูปแบบ

ตารางที่ 16: จำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นอุทธรณ์ภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ

ปี	จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว		จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์	จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล	จำนวนการยอมความ รวมถึงจำนวนคดีที่ถึงที่สุด
	ไม่ร้องทุกข์	ร้องทุกข์			
2551	-	92	57	2	22
2552	-	145	126	-	19

ปี	จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงขึ้นพนักงานอุทธรณ์	สั่งฟ้องจำ (เรื่อง)	สั่งไม่ฟ้องจำ (เรื่อง)	สั่งยุติคดี (ยอมความ) จำนวน (เรื่อง)	ขอให้ศาลใช้มาตรการตามกฎหมาย จำนวน (เรื่อง)	จำนวนคดีการกระทำความรุนแรงขึ้นศาลชั้นต้น	ลงโทษจำนวน (เรื่อง)	ยกฟ้องจำนวน (เรื่อง)	จำหน่ายคดี (ยอมความ) จำนวน (เรื่อง)	กำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ จำนวน (ครั้ง)	ละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ จำนวน (ครั้ง)
2553	390	333	12	39	35	238	215	9	14	5	-
2554	354	253	11	50	40	223	188	1	32	2	-
2555	336	253	16	32	35	138	127	3	4	4	-
2556	197	153	7	23	14	131	120	4	6	1	-

ปี	จำนวนคดี	สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง	ยุติการดำเนินคดีชั้นสอบสวน
2557	172	161	1	10
2558	195	178	5	12
2559	165	154	4	7
2560	170	151	3	16

4.3.2.1 ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการขึ้นอัยการ

ประเทศไทยได้แสดงบทบาทเชิงรุก โดยการผลักดันให้มีการปรับปรุง "ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา" ในการประชุมคณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice: CCPCJ) ครั้งที่ 17 ระหว่างวันที่ 14-18 เมษายน 2551 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียโดยยกย่องยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติ ฉบับปรับปรุง ในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งข้อมติดังกล่าวได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553 เป็นไปตามแนวพระดำริของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ในการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง รวมถึงเด็กซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการผลักดันยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของสหประชาชาติ ในการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (United Nations Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้ดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของสหประชาชาติทั้งสองฉบับด้วยการจัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ จัดฝึกอบรมการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้หญิงและเด็ก ให้พนักงานอัยการและสหวิชาชีพผู้ปฏิบัติงาน โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

ในวรรคอารัมภบท (Preamble)

เน้นถึงเรื่องปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women) และปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Declaration and Platform for Action) ที่ได้รับการรับรองในที่ประชุมสตรีโลก ครั้งที่ 4 (Fourth World Conference on Women) โดยนิยามคำว่า "ผู้หญิง" ให้รวมถึง "เด็กผู้หญิง" ด้วย

ซึ่งหน้าที่ของรัฐคือการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหมด ซึ่งการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานทางเพศชาติต่อกฏบัตรแห่งสหประชาชาติ, อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ และตราสารระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และการจัดการเลือกปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญของการพยายามขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในทุกรูปแบบ

กล่าวถึงการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสตรี และข้อมติที่สำคัญต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

ระลึกถึงปฏิญญากรุงเทพฯว่าด้วยการผนึกกำลังและการตอบโต้ ดำเนินกลยุทธ์ร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Bangkok Declaration on Synergies and Responses : Strategic Alliance in Crime Prevention and Criminal Justice) ซึ่งได้รับการรับรองจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ครั้งที่ 11 (11th United Nations Congress on Crime

Prevention and Criminal Justice) ซึ่งยุทธศาสตร์มีส่วนในการลดอาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่ออย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงควรนำไปใช้ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

การประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติสมัยพิเศษ ครั้งที่ 23 ในหัวข้อ "สตรี 2000 ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย การพัฒนา และสันติสุขสำหรับศตวรรษที่ 21" (Women 2000: gender equality, development and peace for 21 century)

ข้อมติที่ 52/86 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2540 (resolutions 52/86 of 12 December 1997) ที่รับรองยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Model Strategies and Peactical Measures on the Elimination of Violence against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice)

ข้อมติที่ 61/143 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2549 (resolutions 61/143 on 19 December 2006) ข้อมติที่ 62/133 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2550 (resolutions 62/133 on 18 December 2007) ข้อมติที่ 64/137 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2552 (resolutions 64/137 on 18 December 2009) ว่าด้วยการพยายามในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในทุกรูปแบบ

ข้อมติที่ 11/2 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2552 (resolutions 11/2 of 17 June 2009) ว่าด้วยการเพิ่มความพยายามในการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในทุกรูปแบบ

การเสวนาร่วมกันระหว่างคณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรี (Commission on the Status of Women) และคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) เรื่องการจัดการความรุนแรงต่อผู้หญิงผ่านการปฏิรูปกฎหมาย ซึ่งจัดขึ้นที่นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2552 ภายในกรอบวาระการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรีสมัยที่ 53

คำวินิจฉัยที่ 17/1 ลงวันที่ 18 เมษายน 2551 (Dicision 17/2 on 18 April 2008) ของคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) ที่ร้องขอให้สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime) จัดการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนานาชาติซึ่งมีผู้แทนของประเทศสมาชิกสหประชาชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ร่วมกับเครือข่ายสถาบันสมทบแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (institutes of United Nations crime prevention and criminal justice programme network) คณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรี (Commission on the Status of Women) และผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยความรุนแรงต่อผู้หญิงสาเหตุและผลลัพธ์ของปัญหา เพื่อทบทวนและปรับปรุงยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการขจัดความรุนแรง

ต่อผู้หญิงในเชิงการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามความเหมาะสม (Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice)

ในวรรคปฏิบัติการ (Operative part)

ประธานกรรมการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในทุกกรณี ไม่ว่าจะมาจากรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่ไม่ใช่รัฐ ให้การรับรองข้อแนะนำที่อยู่ในภาคผนวกของยุทธศาสตร์ฉบับนี้ และผลักดันให้จัดการไม่เอาโทษสำหรับความรุนแรงต่อผู้หญิงด้วยการสืบสวน การดำเนินคดี โดยกระบวนการที่ซอบด้วยกฎหมาย และลงโทษผู้กระทำความผิดทุกคน และประกันให้ผู้หญิงได้รับการคุ้มครอง และเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมให้ความช่วยเหลือเยียวยาอย่างเหมาะสม และทันกาล รวมถึงให้มีการประเมินทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้การอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน

โดยใน ส่วนภาคผนวก (Annex) ได้ขยายในรายละเอียดของวรรคปฏิบัติการ (Operative part) ซึ่งต้องการให้ รัฐสมาชิกดำเนินการ มีส่วนที่ควรคำนึงถึง 12 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการ (Guiding Principles) ส่วนที่ 2 กฎหมายอาญา (Criminal Law) ส่วนที่ 3 วิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Procedure) ส่วนที่ 4 เจ้าพนักงานตำรวจ, พนักงานอัยการ, และพนักงานเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Police, prosecutors and other criminal justice officials) ส่วนที่ 5 การพิพากษา และการแก้ไขพฤติกรรม (Sentencing and corrections) ส่วนที่ 6 การสนับสนุนและช่วยเหลือเหยื่อ (Victim support and assistance) ส่วนที่ 7 บริการด้านสุขภาพและบริการสังคม (Health and social services) ส่วนที่ 8 การฝึกอบรม (Training) ส่วนที่ 9 การวิจัยและประเมินผล (Research and evaluation) ส่วนที่ 10 มาตรการป้องกันอาชญากรรม (Crime prevention measures) ส่วนที่ 11 ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International cooperation) ส่วนที่ 12 สิ่งที่ต้องทำต่อไป (Follow-up activities)

ซึ่งในบางส่วนผู้วิจัยเห็นว่าเป็นข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อการสนับสนุนและช่วยเหลือในด้านสถานการณ์ความรุนแรงต่อสตรี จึงขอสรุปพอสังเขปได้ดังนี้

1. มุมมองของกฎหมาย

1.1 มีการทบทวน ประเมิน ปรับปรุง กฎหมายระเบียบ แผนนโยบาย แนวปฏิบัติ ข้อกำหนดควรพิจารณาตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อแก้ไขปัญหาผู้หญิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประกันว่ามาตรการดังกล่าวได้สอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1.2 นำหลักการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อแก้ไขปัญหาคความรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน มีการบริหารความเสี่ยง และส่งเสริมความปลอดภัย เสริมพลังเหยื่อ และต้องประกันความรับ

ผิดของผู้ที่กระทำความผิด มีการคำนึงถึงความแตกต่างของผู้หญิงที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

1.3 ยกเลิกกฎหมายที่อนุญาตไม่เอาผิดต่อความรุนแรงต่อสตรี นอกจากนี้ ควรใช้มาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันความรุนแรงต่อสตรี คຸ້ມครอง เสริมพลัง และสนับสนุนผู้รอดชีวิตจากความรุนแรง มีการเยียวยาเหยื่อ

1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานต้องปราศจากการเลือกปฏิบัติ ข้อต่อสู้เกี่ยวกับ "การรักษาเกียรติ" (honour) และ การบันดาลโทสะ (provocation) ไม่อาจยกเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรีได้

2. มุมมองผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมอาญา

2.1 ประกันว่า เจ้าพนักงานตำรวจและหน่วยงานอื่นมีอำนาจเพียงพอในการเข้าไปในสถานที่และจับกุมผู้กระทำความรุนแรงต่อสตรี และสามารถใช้มาตรการเร่งด่วนเพื่อความปลอดภัยของเหยื่อการสืบสวนสอบสวนต้องไม่ผลักภาระแก่ผู้หญิง และไม่ควรถือถึงระดับหรือรูปแบบของความรุนแรงในกระบวนการดำเนินคดีอาญา มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีของผู้หญิง หลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อทางอ้อม (secondary victimization) จากการที่ศาลไม่อาจคุ้มครองความปลอดภัยของเหยื่อ และเหยื่อปฏิเสธการไม่เป็นพยานต่อศาลไม่ควรถูกพิจารณาว่าเป็นความผิดทางอาญา หรือผิดตามกฎหมายอื่น ๆ

2.2 ส่งเสริมให้เกิดความเชี่ยวชาญ ชำนาญเฉพาะทาง มีการฝึกอบรมเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องเพศสภาพ (gender) และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในคดีความรุนแรงต่อสตรี โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีของเหยื่อ

2.3 ให้อำนาจกับตำรวจ อัยการ และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมในการเข้าระงับเหตุการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงโดยรวดเร็ว และให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม ประมวลจริยธรรม ผ่านกลไกการควบคุมที่เหมาะสมหน้าที่ของพนักงานตำรวจและอัยการคือสนับสนุนและช่วยเหลือเหยื่อในการจัดหาที่พัก การร้องเรียน ให้ความคุ้มครอง และแนะนำในเรื่องการดำเนินคดีแก่เหยื่อ

2.4 ให้ศาลใช้ดุลยพินิจพิจารณาโทษโดยคำนึงถึง ความรุนแรงของอันตรายแก่จิตใจของเหยื่อ ผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อ และคำแถลงของเหยื่อ ผลกระทบจากความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ภายหลัง และปรับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสม มีการประเมินผลโครงการบำบัดฟื้นฟู ปรับพฤติกรรมและมีการติดตามว่าผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือไม่ รวมถึงจัดให้มีการคุ้มครองเหยื่อ ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังจากเสร็จการพิจารณาคดี

2.5 ประกันว่าเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจะได้รับการฝึกอบรมที่เพียงพอต่อการระบุปัญหา และตอบสนองต่อปัญหาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงได้อย่างเหมาะสม

3. มุมมองของเหยื่อ

3.1 ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจะต้องได้รับข้อมูลในเรื่องสิทธิ การเยียวยา และการบริการช่วยเหลือเหยื่อ รวมถึงวิธีการได้รับสิทธิในเรื่องดังกล่าว ตลอดจนทราบข้อมูล และโอกาสในการมีส่วนร่วมในการพิจารณาคดี ทราบความคืบหน้า และผลแห่งคดี คำสั่งของศาลที่มีต่อผู้กระทำความผิด

3.2 ประกันว่าผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจะได้รับการชดเชยความเสียหายอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม จากความทุกข์ทรมานที่ได้รับจากความรุนแรง

3.3 มีความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพของเหยื่อ และความต้องการของผู้หญิงที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง รวมถึงทราบว่าความต้องการของผู้หญิงมีความแตกต่างกัน

4. มุมมองของการประสานงานร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

4.1 รัฐ โดยความร่วมมือกับภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการจัดตั้ง สนับสนุนทางการเงิน ร่วมมือกันสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน ในการอำนวยความสะดวกกรณีฉุกเฉิน เช่นที่พักชั่วคราว บริการด้านสุขภาพ ให้คำปรึกษา ดูแลด้านจิตวิทยา ช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่สตรีที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงโดยการบริการตามความจำเป็นดังกล่าวไม่ควรเก็บค่าธรรมเนียม มีบริการให้คำปรึกษา และมีกลุ่มให้ความช่วยเหลือสตรีเพื่อประโยชน์ของสตรีที่ตกเป็นเหยื่อ

4.2 จัดตั้งการประสานงานเชื่อมโยงระหว่างบริการด้านสุขภาพ และบริการด้านสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉินประกันว่ามีการบริการทางการแพทย์ กฎหมาย และทางสังคม ที่มีความอ่อนไหวต่อความต้องการของเหยื่อ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงมีการรักษาเยียวยาที่เหมาะสม รวมถึงการดูแลกรณีที่เกิดเชื้อเอชไอวี โดยเฉพาะ

4.3 รัฐและเครือข่าย จะต้องเสริมสร้างกลไกเพื่อเก็บข้อมูลความรุนแรงต่อผู้หญิงอย่างเป็นระบบ และประสานงานกัน พัฒนาหลักเกณฑ์ในการวัด สำรวจข้อมูล จัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูล ตีพิมพ์ข้อมูล เพื่อประเมินความต้องการ การตัดสินใจ และพัฒนานโยบายการป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ รูปแบบของความรุนแรงต่อสตรี สาเหตุ ปัจจัยเสี่ยง ระดับความร้ายแรงของความรุนแรง ผลลัพธ์และผลกระทบที่ได้รับจากความรุนแรง รวมถึงผลที่เกิดต่อกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อกับผู้กระทำความผิด ขอบเขตของความรุนแรงต่อการจำกัดและแสวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รูปแบบ แนวโน้ม และสิ่งบ่งชี้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยของผู้หญิง และปัจจัยที่ลดความรู้สึกไม่ปลอดภัยดังกล่าวผลจากการเข้าแทรกแซงในแบบต่าง ๆ ต่อผู้กระทำความผิดรายคน และต่อการลดปริมาณการขจัดความรุนแรงต่อสตรีโดยรวม

5. มุมมองการวิจัยและประเมินผล จัดทำสถิติ สร้างนโยบายด้านสังคมเพื่อการพัฒนา

5.1 รัฐและเครือข่าย จะต้องเสริมสร้างกลไกเพื่อเก็บข้อมูลความรุนแรงต่อผู้หญิงอย่างเป็นระบบ และประสานงานกัน พัฒนาหลักเกณฑ์ในการวัด สืบรวจข้อมูล จัดเก็บวิเคราะห์ข้อมูล ตีพิมพ์ข้อมูล เพื่อประเมินความต้องการ การตัดสินใจ และพัฒนานโยบาย การป้องกันอาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ รูปแบบของความรุนแรงต่อสตรี สาเหตุ ปัจจัยเสี่ยง ระดับความร้ายแรงของความรุนแรง ผลลัพธ์และผลกระทบที่ได้รับจากความรุนแรง รวมถึงผลที่เกิดต่อกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อกับผู้กระทำผิด ขอบเขตของความรุนแรงต่อการจำกัดและแสวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รูปแบบ แนวโน้ม และสิ่งบ่งชี้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยของผู้หญิงและปัจจัยที่ลดความรู้สึกไม่ปลอดภัยดังกล่าวผลจากการเข้าแทรกแซงในแบบต่าง ๆ ต่อผู้กระทำความผิดรายคน และต่อการลดปริมาณการขจัดความรุนแรงต่อสตรีโดยรวม

5.2 ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบำบัดผู้กระทำความผิด การปรับพฤติกรรม การคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคม

5.3 พัฒนา และปรับใช้โครงสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้ความรู้แก่ประชาชน ปรับหลักสูตรการศึกษาโดยคำนึงถึงการป้องกันความรุนแรงต่อสตรี ส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมกัน ความร่วมมือ ความเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งความรับผิดชอบระหว่างหญิงชาย

5.4 พัฒนาประมวลจริยธรรมสำหรับบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน พัฒนาให้สหวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความอ่อนไหวต่อเพศภาวะ

5.5 พัฒนาและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องความรุนแรงต่อสตรี

5.6 จัดโครงการในเรื่องผู้หญิงและบทบาทของสถานะเพศ สิทธิมนุษยชน สตรี ความรุนแรงต่อสตรี การส่งเสริมให้ผู้หญิงและบุตรให้รู้จักป้องกันตนเองจากความรุนแรง

5.7 จัดโครงการสำหรับผู้กระทำความผิด เพื่อรับการปรับพฤติกรรม และทัศนคติไม่ใช้ความรุนแรง และเคารพความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิสตรี

4.3.2.2 การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ

พนักงานอัยการ มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนรวบรวม ทำการสอบสวน และมีคำสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องคดี หากมีคำสั่งฟ้องคดีความรุนแรงในครอบครัว ให้ยื่นฟ้องและดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ

โดยมีสำนักงานอัยการสูงสุด มีสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) ก่อตั้งในปีพ.ศ. 2525 ทั่วราชอาณาจักร ซึ่งมีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมาย และช่วยเหลือในการดำเนินการชั้นศาล เช่น การยื่นคำร้องต่าง ๆ ให้แก่บุคคลใน

ครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ สหวิชาชีพอื่น และประชาชนทั่วไปและมีศูนย์อัยการคุ้มครองเด็กและสถาบันครอบครัวกลางอยู่ในหน่วยงาน

นายสาโรช นักเบศรี ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการและโครงการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้ให้แนวปฏิบัติในการฟ้องคดี ดังนี้

1. นอกจากผู้เสียหายหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย มีอำนาจฟ้องคดีความรุนแรงในครอบครัวแล้ว พนักงานอัยการจะเป็นโจทก์ฟ้องคดีได้ก็ต่อเมื่อมีการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและมีการสอบสวนโดยชอบแล้ว
2. พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องคดีตามเขตอำนาจของศาล ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการซึ่งมีอำนาจดำเนินคดีตามเขตอำนาจศาล โดยตัวอย่างเขตอำนาจศาลที่พิจารณาความรุนแรงในครอบครัว มีดังนี้

ตารางที่ 17 : ตารางแสดงตัวอย่างเขตอำนาจศาลที่พิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัว โดยนายสาโรช นักเบศรี ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการและโครงการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

ฐานความผิด	ศาลที่พิจารณา
ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว	ศาลเยาวชนและครอบครัว
ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวและมาตรา 391 (ประมวลกฎหมายอาญา)	ศาลเยาวชนและครอบครัว
ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวและมาตรา 295 (ประมวลกฎหมายอาญา)	ศาลแขวง
ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวและมาตรา 297 (ประมวลกฎหมายอาญา)	ศาลจังหวัด ศาลอาญา
ทหารทำความรุนแรงในครอบครัว และโทษไม่สูงกว่าโทษในกฎหมายฉบับนี้	ศาลเยาวชน
ทหารทำความรุนแรงในครอบครัว และโทษสูงกว่าโทษในกฎหมายฉบับนี้	ศาลทหาร
เด็กที่กระทำความรุนแรงในครอบครัว	ศาลเยาวชนและครอบครัว

การดำเนินการในชั้นพนักงานอัยการ

1. การดำเนินคดี

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

- 1) ตรวจรับสำนวนการสอบสวน

ในการตรวจรับสำนวนสอบสวนควรพิจารณาข้อเท็จจริงเบื้องต้น ดังนี้

ตารางที่ 18 : ตารางแสดงการตรวจสอบสำนวนสอบสวนของพนักงานอัยการ

ลำดับ ที่	เรื่องที่ตรวจ	รายละเอียดการตรวจ
1	ตรวจพิจารณาการร้องทุกข์	<p>กรณีผู้เสียหายร้องทุกข์เอง ผู้เสียหายต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวนภายใน 3 เดือน นับแต่อยู่ในวิสัยที่มีโอกาส มิฉะนั้นคดีจะขาดอายุความ</p> <p>กรณีที่เจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทนผู้เสียหาย ต้องปรากฏว่าผู้เสียหายมีความประสงค์จะร้องทุกข์แต่ไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง</p> <p>กรณีผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6</p>
2	ตรวจพิจารณาเรื่องเขตอำนาจศาล	<p>เนื่องจากคดีความรุนแรงในครอบครัวสามารถพิจารณาในเขตอำนาจศาลได้หลากหลาย จึงควรพิจารณาว่าพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนถูกต้องตามเขตอำนาจศาลหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง ให้พนักงานอัยการคืนสำนวนสอบสวนให้พนักงานสอบสวนจัดการได้ถูกต้อง หรือส่งมอบสำนวนไปให้พนักงานอัยการที่มีการพิจารณาสั่งและทำความเห็นเพื่อให้ดำเนินการต่อไปได้ก็ได้</p>
3	ตรวจพิจารณาเรื่องการผิดฟ้อง ฝากขัง	<p>การผิดฟ้องและฝากขังผู้ต้องหาในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือที่มีความผิดร่วมกับฐานอื่นด้วย ซึ่งเมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วแล้วส่งสำนวนพร้อมความเห็น และตัวผู้กระทำความรุนแรงให้พนักงานอัยการฟ้องคดีภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หากฟ้องไม่ทันกำหนดเวลา 48 ชั่วโมง สามารถขอผิดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกิน 6 วัน ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 คราว</p> <p>โดยกรณีขอผิดฟ้อง หรือฟ้องไม่ทันกำหนด จะฟ้องคดีต้องได้รับการอนุญาตจากอัยการสูงสุด โดยนำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>
4	ตรวจเรื่ององค์ประกอบความผิด	<p>ตรวจพิจารณาข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยต้องมียุติบัตรประกอบความผิดเป็น "การกระทำความรุนแรงในครอบครัว" และ "บุคคลในครอบครัว"</p>
5	ตรวจพิจารณาเรื่องการปฏิบัติในการแจ้ง ข้อกล่าวหา	<p>ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ครบถ้วนทุกข้อหา และมีการปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนในการแจ้งข้อกล่าวหาตาม</p>

ลำดับ ที่	เรื่องที่ตรวจ	รายละเอียดการตรวจ
		ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
6	ตรวจพิจารณาเรื่องการสอบปากคำ ผู้เสียหาย	<p>การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว ต้องมีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคม สงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวร้องขอ คนใดคนหนึ่งอยู่ด้วยในขณะ สอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา (มาตรา 8 วรรค 3)</p> <p>การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัวที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ในขณะ สอบปากคำให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา</p> <p>หากปรากฏว่าการสอบปากคำไม่ได้เป็นไปตาม กฎหมายดังกล่าวข้างต้น ให้พนักงานสอบสวนจัดการให้ ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย</p>
7	ตรวจพิจารณาเรื่องการยอมความ หรือ การถอนคำร้องทุกข์	<p>เมื่อผู้เสียหายประสงค์จะยอมความ หรือถอน คำร้องทุกข์ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงใน ครอบครัวให้อัยการตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนี้</p> <p>มีบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ หรือการถอนคำร้องทุกข์ กำหนดเงื่อนไขตามวิธีการใน มาตรา 12 วรรคแรก มีรายงานผลการปฏิบัติตาม เงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือการถอน คำร้องทุกข์</p> <p>มีรายงานการสอบสวนแสดงความเห็นของพนักงาน สอบสวนให้มีการยอมความ หรือการร้องทุกข์ หรือยก คดีขึ้นดำเนินการต่อไปหากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว ข้อหนึ่งข้อใด หรือหลายข้อ ถือว่าการสอบสวนยังไม่สิ้น กระแสความ ให้พนักงานสอบสวนจัดการให้ได้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ครบถ้วน</p>
8	ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานและทำ ความเห็นหรือคำสั่ง	<p>เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในสำนวนเห็นว่าการ สอบสวนสิ้นกระแสความแล้ว ให้พนักงานอัยการ ผู้รับผิดชอบสำนวนพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวน การสอบสวน และทำความเห็นสั่งฟ้อง ไม่ฟ้อง หรือยุติ คดี โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วย การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการกรณีที่มี ความเห็นสั่งฟ้องฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวใน</p>

ลำดับ ที่	เรื่องที่ตรวจ	รายละเอียดการตรวจ
		คดีที่ขาดผิดฟ้องแล้ว ก่อนฟ้องคดีต้องได้รับอนุญาตจาก อัยการสูงสุด โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการ สูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ
9	การบรรยายฟ้องและการฟ้องคดี	<p>พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนสอบสวนฟังปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>การบรรยายฟ้องความผิดฐานกระทำความ รุนแรงในครอบครัวต้องบรรยายฟ้องให้ได้ครบ องค์ประกอบความผิดและอ้างมาตราในกฎหมายซึ่ง บัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด</p> <p>ต้องมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประกอบตามบท นิยามในกฎหมาย "ความรุนแรงในครอบครัว" และ "บุคคลในครอบครัว"</p> <p>ฟังบรรยายฟ้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ พฤติการณ์การกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อ ประโยชน์แก่ศาลในการวินิจฉัยเพื่อสั่งกำหนดมาตรการ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และ หากกรณีใดที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ของการอยู่ ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ โดยมุ่งถึงความสงบสุข ควรมีคำขอให้ใช้มาตรการคุ้มครองตามกฎหมายด้วย</p> <p>ต้องระบุในคำฟ้องให้ปรากฏชัดว่าพนักงาน สอบสวนในท้องที่เกิดเหตุผู้ทำการสอบสวน เป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ ให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือเป็นพนักงาน สอบสวนตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญาในท้องที่ ซึ่งไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี (ปัจจุบันยังไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)</p> <p>ต้องระบุในคำฟ้องว่าได้มีการร้องทุกข์ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ.2550 แล้ว</p> <p>ยื่นฟ้องคดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงใน ครอบครัวต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณา พิพากษาตามเขตอำนาจศาลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น</p>

2. การคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พนักงานอัยการมีบทบาทในการสนับสนุนการบังคับใช้มาตรการคุ้มครองบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงกฎหมายฉบับอื่น อาทิ มาตรการคุ้มครองเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 โดยมีแนวทางการดำเนินงานในการคุ้มครอง ดังนี้

ตารางที่ 19 : ตารางแสดงการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

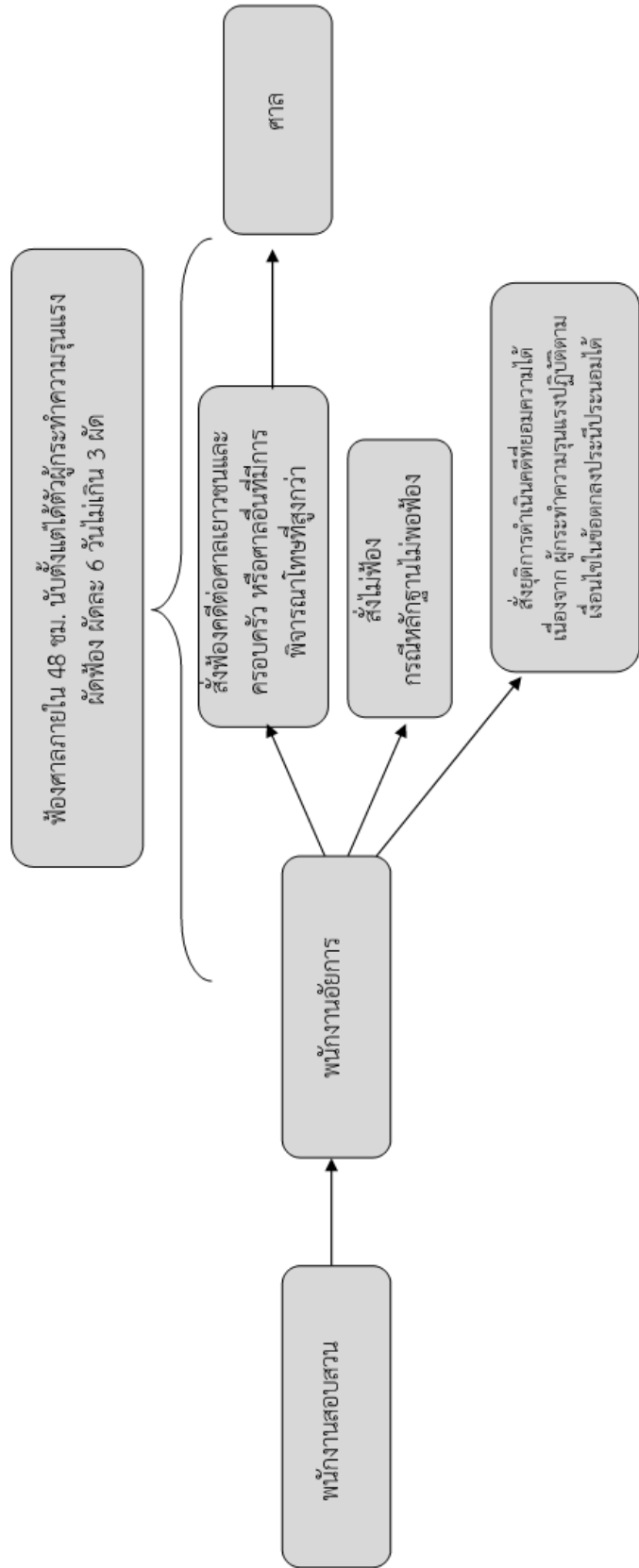
พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการดำเนินงาน
1. การคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	1.1 ในชั้นการตรวจพิจารณาสำนวนการสอบสวน หากปรากฏข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือว่าผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะถูกกระทำซ้ำ ให้พนักงานอัยการประสานกับพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศูนย์ปฏิบัติการ เพื่อร้องขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ที่รัฐมนตรีมอบหมายกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวในระหว่างการสอบสวน ตามมาตรา 10 หรือพนักงานอัยการอาจทำคำร้องขอให้ศาลกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวระหว่างสอบสวน ตามมาตรา 11
	1.2 ในระหว่างการยื่นฟ้องผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นจำเลยต่อศาลแล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือว่าในระหว่างการพิจารณาคดี ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะถูกกระทำซ้ำ ให้พนักงานอัยการแถลงให้ศาลทราบและขอให้ศาลกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีตามมาตรา 11
	1.3 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ หรือศาลได้กำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนหรือดำเนินคดี ตามมาตรา 10 และ 11 แล้ว ให้พนักงานอัยการประสานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวนหรือศูนย์ปฏิบัติการ เพื่อติดตามและรายงานผลการปฏิบัติตามกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวดังกล่าวด้วย
2. การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2553	2.1 ในกรณีที่เด็กถูกรุณกรรม และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้แยกเด็กจากครอบครัว โดยจัดส่งเด็กไปยังสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นระหว่างการสืบเสาะ และพินิจเพื่อหาวิธีคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เหมาะสม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการได้ไม่เกิน 7 วัน แต่กรณีมีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกิน 30 วัน ตาม

พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการดำเนินงาน
	<p>นัยมาตรา 42 วรรคสอง</p> <p>2.2 ในกรณีที่มีการฟ้องคดีอาญาแก่ผู้ปกครองหรือญาติที่เป็นผู้กระทำทารุณกรรมเด็ก หากปรากฏข้อเท็จจริงอันควรเชื่อต่อพนักงานอัยการว่าจำเลยจะกระทำทารุณกรรมแก่เด็กซ้ำอีกให้พนักงานอัยการขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นกำหนดมาตรการคุมประพฤติจำเลย ห้ามเข้าเขตกำหนดหรือห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะที่กำหนด เพื่อป้องกันมิให้กระทำการดังกล่าวตามนัย มาตรา 42 วรรคหนึ่ง</p>
	<p>2.3 ในระหว่างที่ยังไม่มีการฟ้องคดีอาญา หรือสั่งไม่ฟ้องคดีอาญา ผู้ปกครองหรือญาติของเด็กถูกล่วงล่าวากระทำทารุณกรรมเด็ก หากปรากฏต่อพนักงานอัยการว่ามีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำทารุณกรรมแก่เด็กซ้ำอีก ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวออกคำสั่งคุ้มครองเด็กมอให้มีการกระทำความดังกล่าว และกำหนดมาตรการคุมประพฤติผู้ปกครองหรือญาติของเด็กที่กระทำทารุณกรรมและเรียกประกันตัวด้วยก็ได้ตามนัยมาตรา 43 วรรค 2</p> <p>2.4 กรณี 2.2 และ 2.3 หากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อคุ้มครองเด็กมิให้ถูกทารุณกรรมอีก ศาลอาจมีคำสั่งให้ตำรวจจับกุมผู้ที่เชื่อว่าจะทำทารุณกรรมเด็กมาถ่วงชั่งไว้มีกำหนดครั้งละไม่เกิน 30 วัน ตามนัยมาตรา 43 วรรค 3</p>
<p>3.การคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553</p>	<p>3.1 เมื่อพิจารณาเห็นว่าเด็ก หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพโดยคำสั่งของศาล ให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่เด็ก หรือผู้ปกครอง หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในการใช้สิทธิร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ที่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมีถิ่นที่อยู่ หรือมีภูมิลำเนา หรือศาลที่มูลเหตุดังกล่าวเกิดขึ้น ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ตามมาตรา 172 หรือ 179 แห่ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553</p> <p>3.2 หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กหรือผู้ปกครองหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอความคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาล (ตามข้อ 3.1) ได้เอง ให้พนักงานอัยการร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ตามมาตรา 172 หรือมาตรา 179 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553แล้วแต่กรณี</p> <p>3.3 ตามข้อ 3.2 เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ปกครองหรือญาติของเด็กเป็นผู้ทำทารุณกรรมต่อเด็ก ให้พนักงานยื่นคำขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อออกคำสั่งมิให้กระทำการดังกล่าว โดยกำหนดมาตรการคุมประพฤติผู้กระทำ</p>

พระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการดำเนินงาน
	<p>ผิด ห้ามเข้าเขตกำหนด ห้ามเข้าใกล้ตัวเด็กในระยะที่ศาลกำหนด และจะสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนตามมาตรา 46 และ มาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายอาญาด้วยก็ได้ โดยไม่มีเงื่อนไขว่าเด็กหรือผู้ปกครองไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลได้เอง</p>

แผนภาพที่ 13: แผนผังการทำงานของอัยการ

อ้างอิงและปรับจากเอกสารของนายสาโรช นักเบตร์

4.3.2.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นายสาโรช นักเบคร์ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการและโครงการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภาซึ่งท่านได้กล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นอัยการที่มีความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องสตรีและเด็ก และเป็นผู้ศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ อย่างละเอียด โดนมีใจความสำคัญ ดังนี้

1. ภาพรวมของกฎหมาย

ในแง่ของกฎหมายกฎหมายฉบับนี้คืออยู่แล้ว โดยเป้าหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมีอยู่ 2 เรื่องคือ 1) ป้องกันไม่ให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงต้องถูกกระทำซ้ำ และ 2) นำผู้กระทำด้วยความรุนแรงมาปรับพฤติกรรม(ซึ่งเน้นในมาตรา 12 และ มาตรา 15 เป็นสำคัญ) โดยส่วนมากต้นเหตุของความรุนแรงมาจากการติดสุรา ใช้สารเสพติด หรือการใช้วาจาพูดกระทบกระทั่งกันทั้งนี้ กฎหมายของประเทศไทยค่อนข้างจะมีความเข้มแข็งมากกว่าประเทศอื่น ๆ และในปัจจุบันมีการกำหนดนโยบายในเรื่องสตรีมากขึ้น มีสำนักงานอัยการสิทธิ ที่ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนที่เป็นสตรีและเด็ก เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ ด้วย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน

2. จำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัว และสถิติผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

คดีความรุนแรงต่อสตรีต่อปีมีประมาณ 300 คดี ซึ่งเป็นจำนวนไม่เยอะ ในขณะที่สถิติที่ความรุนแรงที่เป็นตัวเลขจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุขแสดงให้เห็นว่ามีค่าเฉลี่ยในเรื่องความรุนแรงทั่วประเทศประมาณ 60-70 คนต่อวัน ที่จำนวนคดีมีไม่มากเนื่องจากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่ต้องการร้องทุกข์ทำให้เป็นคดี เนื่องจากผู้เสียหายมักต้องพึ่งพาอาศัยผู้ที่กระทำ ความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นพึ่งพาทางด้านฐานะการเงิน ที่พักอาศัย จึงไม่ต้องการให้เรื่องการกระทำ ความรุนแรงเป็นคดีความ

3. การคุ้มครองสวัสดิภาพ

เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนในการป้องกัน คุ้มครองเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำ ความรุนแรงซ้ำ ซึ่งสำนักอัยการจะสามารถยื่นคำร้องให้ศาลสั่งได้หากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงต้องการได้รับความช่วยเหลือโดยไม่ต้องไปแจ้งความกับตำรวจตามมาตรา 7 ซึ่งกล่าวถึงเรื่องอายุ ความว่า "ถ้ามิได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายใน 3 เดือน นับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว" ซึ่งในกฎหมายฉบับดังกล่าวมาตรา 172 หมวด 15 ได้กล่าวถึงการพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ "ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ตนมีถิ่นที่อยู่หรือมีภูมิลำเนาหรือศาลที่มูลเหตุตั้งกล่าวเกิดขึ้นออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ ในกรณีนี้ที่

ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอตามวรรคหนึ่งได้ ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด เพื่อผลประโยชน์ของผู้เสียหายจะกระทำการแทนก็ได้"

การคุ้มครองสิทธิของอัยการคือ หากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงต้องการจะดำเนินคดี ทางอัยการคุ้มครองสิทธิจะทำคำร้องและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกระบวนการยุติธรรมของไทยมีขั้นตอนในการให้ศาลออกคำสั่ง ภายหลังจากที่มีการเขียนคำร้อง ศาลจะไต่สวน ในกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการไต่สวนเพียงฝ่ายเดียว อาจเนื่องมาจากมีเหตุผลความจำเป็นหากไม่ดำเนินการอาจมีผลกระทบอย่างมาก และกรณีสถานการณ์ทั่วไป ศาลจะไต่สวนโดยการฟังความทั้งสองฝ่าย เนื่องจากไม่ใช่กรณีฉุกเฉิน ซึ่งใช้เวลานานกว่าในการออกคำสั่งคุ้มครองโดยเหตุผลในการคุ้มครอง เพื่อไม่ให้ผู้ถูกกระทำซ้ำ โดยศาลอาจสั่งมีการทำทัณฑ์บน หรือคุ้มครองพยาน หรือหากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นทางสุขภาพ จะให้พบแพทย์ นักจิตวิทยา หรือสหวิทยาการมาให้คำปรึกษาแนะนำ

4. กฎหมายฉบับใหม่

เนื่องจากในต่างประเทศสามารถใช้กรณี ที่สตรีถูกกระทำด้วยความรุนแรงซ้ำ ๆ และตอบโต้กลับจนกลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงในบางคดี หรือที่เรียกว่ากรณี battered women syndrome หรือ battered wife syndrome โดยศาลสามารถพิจารณากรณีดังกล่าวเพื่อลดหย่อนโทษได้ ซึ่งประเทศไทยในกฎหมายฉบับใหม่ได้มีการบรรจุเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติม

นอกจากนี้กฎหมายได้จัดสร้างระบบงาน โดยมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น อาทิในเรื่องของความหมายและนิยาม มีการแยกงานระหว่างคดีอาญา และมาตรการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ทำให้การดำเนินคดีเป็นอิสระมากขึ้น เนื่องจากดำเนินการควบคู่กันไปในขณะที่กฎหมายเก่าแม้มีเจตนารมณ์ที่ไม่ต้องการให้คดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นคดีอาญา แต่ในทางปฏิบัติจริงเรื่องต้องเข้าสู่ระบบเป็นคดีเสียก่อนจึงจะดำเนินการตามกลไกแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ย้อนแย้งกันระหว่างเจตนารมณ์และวิธีปฏิบัติจริง

4.3.3 ชั้นศาลยุติธรรม

สถิติจำนวนคดีของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวชั้นศาลยุติธรรมที่รายงานต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา 17 มีดังนี้

ตารางที่ 20 : จำนวนคดีในกระบวนการยุติธรรมชั้นศาลภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ

ปี	จำนวนคดีฟ้องใหม่ (ฟ้องศาลโดยตรง)	จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ/วิธีการเพื่อ บรรเทาทุกข์		จำนวนการละเมิดคำสั่ง ของศาล ที่กำหนดมาตรการ/ วิธีการบรรเทาทุกข์ (มาตรา 10 และ มาตรา 11)	จำนวนการยอม ความขึ้น พิจารณาคดี (มาตรา 12 และ มาตรา 16)
		คำสั่งของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งศาลเห็นชอบ (มาตรา 10 วรรค 2)	คำสั่งศาล (มาตรา 11)		
2551	133	-	-	-	-
2552	187	58	52	-	15
2553	240	3	27	-	11
2554	61	5	-	-	1
2555	64	1	-	1	1
2556	95	15	-	-	15
2557	53	2	-	-	2
2558	74	2	-	-	-
2559	83	-	-	-	-
2560	50	-	-	-	-

4.3.3.1 ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการชั้นศาลยุติธรรม

กลุ่มกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ศาลใช้ประกอบการพิจารณาคดี ประกอบด้วย

- 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550
- 2) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546
- 3) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

โดยส่วนมากมักจะอ้างอิงใน หมวดที่ 15 ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพตั้งแต่มาตรา 171 – มาตรา 179 ข้อที่กล่าวถึงอยู่เสมอ มีดังนี้

มาตรา 172 ระบุไว้ว่า

ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิร้องขอให้ศาลเยาวชนและครอบครัวที่ตนมีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาหรือศาลที่มูลเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้

ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอตามวรรคหนึ่งได้ ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือ

องค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายจะกระทำการแทนก็ได้
มาตรา 175 ระบุไว้ว่า

เมื่อศาลเห็นว่าผู้ร้องมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ บำบัดรักษา ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องเข้ารับคำปรึกษา แนะนำ หรือเข้ารับการอบรมหรือบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูจากศูนย์ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานหรือองค์การ ซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือครอบครัวตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งหรือตามมาตรา 174 วรรคหนึ่ง ให้ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ สถานพยาบาล หน่วยงาน หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือครอบครัวได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา 178 ระบุไว้ว่า

ในระหว่างมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพศาลจะกำหนดให้ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่อีกฝ่ายตามที่เห็นสมควรได้ ในกรณีไม่มีภาวะจดทะเบียนสมรสให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะให้แก่ผู้เสียหายหรือสมาชิกในครอบครัวได้

ระเบียบอภิตีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ และเงื่อนไขการยอมความการถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง พ.ศ.2550

ระเบียบดังกล่าวอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ซึ่งอภิตีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เห็นควรออกระเบียบ กำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษและเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง โดยมีรายละเอียดโดยระเบียบบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 พฤษภาคม 2550 เป็นต้นไป มีรายละเอียดดังนี้

ให้ศาลใช้ดุลยพินิจ พิจารณากำหนดว่าจะใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือโทษอื่น ใดๆ ใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน แทนการลงโทษ โดยพิจารณาจากสาเหตุแห่งความผิด พฤติการณ์แห่งคดี อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของผู้กระทำความผิด ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ประกอบดุลยพินิจในการพิจารณาวิธีการที่เหมาะสมกับ

ผู้กระทำความผิดแต่ละราย โดยมุ่งถึงความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ และศาลอาจสอบถามหรือรับฟังความเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบดุลพินิจด้วยได้

วิธีการฟื้นฟูและการรักษาบำบัดแทนการลงโทษ ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อดังต่อไปนี้

- ให้ฟื้นฟูโดยการอบรมผู้กระทำความผิด ด้วยการว่ากล่าวตักเตือน หรือให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทางศีลธรรม หรือฝึกวินัย หรือโครงการอื่น ในสถานที่เหมาะสมตามที่ศาลเห็นสมควร เป็นระยะเวลาไม่เกิน 7 วัน

- ให้เข้ารับการฟื้นฟู บำบัดรักษา เกี่ยวกับอาการติดยาเสพติดให้โทษ ในสถานพยาบาลสถานของราชการหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะครบขั้นตอนการบำบัด เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู บำบัดรักษา อาจให้ผู้กระทำความผิดอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติด้วยก็ได้

- ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือเจ็บป่วยอย่างอื่น ไปบำบัดรักษายังโรงพยาบาล หรือสถานที่ราชการ หรือมอบให้แก่ผู้อื่นที่เต็มใจไปรับดูแลรักษา ตามที่ศาลเห็นสมควรจนกว่าผู้นั้นจะหาย หรือตามระยะเวลา มีกำหนดไม่เกิน 1 ปี

- ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยา หรือของมีนเมาอย่างอื่นในสถานพยาบาล สถานของราชการ หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะหายติดยา หรือของมีนเมา เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดรักษา

วิธึคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษ ให้ศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรทุก 3 เดือนต่อครั้ง เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือระยะเวลาที่เห็นสมควรไม่เกิน 1 ปี

วิธีการที่ให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แทนการลงโทษ ให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้เสียหายได้สูญเสียไป ตามระยะเวลาที่กำหนดให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควร อาทิ สำหรับรายได้ที่สูญเสียไป ให้ชดเชยเบื้องต้นเท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท ค่ารักษาพยาบาล ให้ชดเชยเบื้องต้นเท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ ให้ชดเชยเบื้องต้นเท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินเดือนละ 4,000 บาท ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เบื้องต้นที่จำเป็น ตามจำนวนเงินและระยะเวลา ไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

การให้บริการสาธารณะแทนการลงโทษ ให้ศาลกำหนดประเภทของการทำงานบริการสาธารณะประโยชน์ สถานที่ และระยะเวลาตามที่ศาลและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร ไม่เกินวันละ 3 ชม. และไม่เกิน 7 วัน การทำงานนั้นต้องไม่ก่อความเสียหายแก่สังคม หรือบุคคลอื่น

การละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำอื่นตามศาลจะเห็นสมควร ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

การทำทัณฑ์บนแทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดี ยังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กระทำความผิดอาจก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลในครอบครัวอีก ให้ศาลสั่งทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกิน 5,000 บาท ว่าผู้นั้นจะไม่

ก่อเหตุร้ายดังกล่าวอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกิน 2 ปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ หากผู้ทำทัณฑ์บนกระทำผิดทัณฑ์บนให้ผู้นั้นชำระเงินจำนวนไม่เกินที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บน หากไม่ชำระให้นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ

กรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ให้ศาลจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามที่ระบุเอาไว้ข้างต้น ข้อเดียว หรือหลายข้อ มาเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้ว จึงให้มีการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้องในความผิดดังกล่าวได้

หากจำเลยฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ในข้อใดข้อหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ.2554

ซึ่งในรายละเอียดข้อบังคับของประธานศาลฎีกา พ.ศ.2554 ว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ.2554 เกี่ยวข้องกับคดี 2 ประเภท คือ 1) คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และ 2) คดีร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในกรณีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก (ข้อ 5) สามารถดำเนินการได้ดังนี้

การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามแบบพิมพ์ คส.1 หรือมาแถลงด้วยวาจาเพื่อให้ศาลได้บันทึกไว้ตามแบบพิมพ์ คส.2 ได้

ในกรณีที่มีการร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉิน ผู้ร้องสามารถขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินพร้อมกับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพได้ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยมิชักช้า หรือยื่นเวลาใด ๆ ระหว่างไต่สวนก็ได้ตามแบบพิมพ์ คส.3 ทั้งนี้ การยกเลิกคำสั่งหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉิน ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 267 มาตรา 268 และมาตรา 269 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

จากนั้น ศาลจะส่งหมายเรียก สำเนาคำร้องขอ และวันนัดไต่สวน ซึ่งหากผู้ถูกกล่าวหาไม่ยื่นคำให้การหรือไม่มาศาลในวันไต่สวน ให้ศาลไต่สวนพยานหลักฐานของผู้ร้องและพยานหลักฐานอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร โดยหากศาลเห็นว่าผู้ร้องไม่ควรเผชิญหน้ากับผู้ถูกกล่าวหาสามารถสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกนอกห้องพิจารณาเพื่อลดการเผชิญหน้าได้ ให้การไต่สวนกระทำการลับ เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวกับคดีที่ศาลอนุญาตเท่านั้น จึงจะมีสิทธิฟังการพิจารณาคดี

หากข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพและอยู่ภายใต้วิธีการและมาตรการที่กฎหมายกำหนด ให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพตามคำร้องขอตามสมควร โดยคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว หรือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยให้คำสั่งดังกล่าวมีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน

การแจ้งและบังคับตามคำสั่ง หากศาลมีคำสั่งให้จ่ายเงินค่าอุปการะเลี้ยงดู หรือเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น ตามมาตรา 178 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2558 ให้ศาลออกหมายแจ้งคำสั่งผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยมิชักช้า ตามแบบพิมพ์ คส.4 และ คส.5 รวมถึงให้แจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ผู้ถูกกล่าวหาพำนักอยู่ เพื่อทราบตามแบบพิมพ์ คส.6 และรวมถึงมีคำสั่งไปยัง นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือเจ้าพนักงานอื่นที่ติดตามกำกับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามคำสั่งศาลและกำหนดระยะเวลารายงานให้ศาลทราบ โดยใช้แบบพิมพ์ คส.7

4.3.3.2 การปฏิบัติงานของศาล

ในการพิจารณาต่าง ๆ โดยหน้าที่ของศาลมี 4 เรื่อง ดังนี้

1) กำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ ซึ่งจะต้องบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก) จะต้องพิจารณาถึงถิ่นที่อยู่ หรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย มูลคดีที่เกิด (อำนาจของศาลอยู่ที่ศาลใด) โดยผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือต่อศาล หรือแถลงด้วยวาจาได้ ศาลจะต้องไต่สวนโดยไม่ชักช้าและเป็นการลับ อนุญาตเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดี หรือที่ศาลอนุญาตเท่านั้นจึงจะรับฟังการพิจารณาได้ และเมื่อศาลพิจารณาแล้ว สามารถมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ดังนี้ 1) สั่งห้ามผู้ถูกกล่าวหา มิให้เสพสุราหรือของมีเมา เข้าใกล้ที่อยู่อาศัย หรือที่ทำงานของผู้ร้อง ใช้หรือครอบครองทรัพย์สิน กระทำการอันใดที่อาจนำไปสู่ความรุนแรง ให้เข้ารับการศึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษา ตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรแต่ไม่เกิน 6 เดือน 2) สั่งให้ผู้ร้อง เข้ารับการศึกษา แนะนำ อบรม บำบัดรักษา หรือฟื้นฟู จากศูนย์ให้คำปรึกษา สถานพยาบาล หรือหน่วยงาน องค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ 3) สั่งให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ดังนี้ จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูตามสมควร จ่ายเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น ที่สูญเสียไปโดยผลของการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

นอกจากนี้ ศาลจะต้องแจ้งเรื่องคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพให้เจ้าหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจทราบ ถ้าฝ่าฝืนคำสั่งศาล สามารถจับขังได้ไม่เกิน 1 เดือน หากปฏิบัติการครบถ้วน คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นอันสิ้นสุด

2) พิจารณาคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวของพนักงานชั้นผู้ใหญ่ที่รัฐมนตรีมอบหมาย หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (อาทิ ให้เข้ารับการรักษาจากแพทย์ ให้ชดเชยเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ห้ามเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว ห้ามเข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว และกำหนดวิธีการดูแลบุตร) ตามที่มีการเสนอมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวระหว่างการสอบสวนต่อศาล ภายในระยะเวลา 48 ชั่วโมง นับแต่วันที่ออกคำสั่ง หากศาลเห็นชอบ ให้คำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์นั้นมีผลต่อไป หากศาลไม่เห็นชอบ ศาลอาจมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้

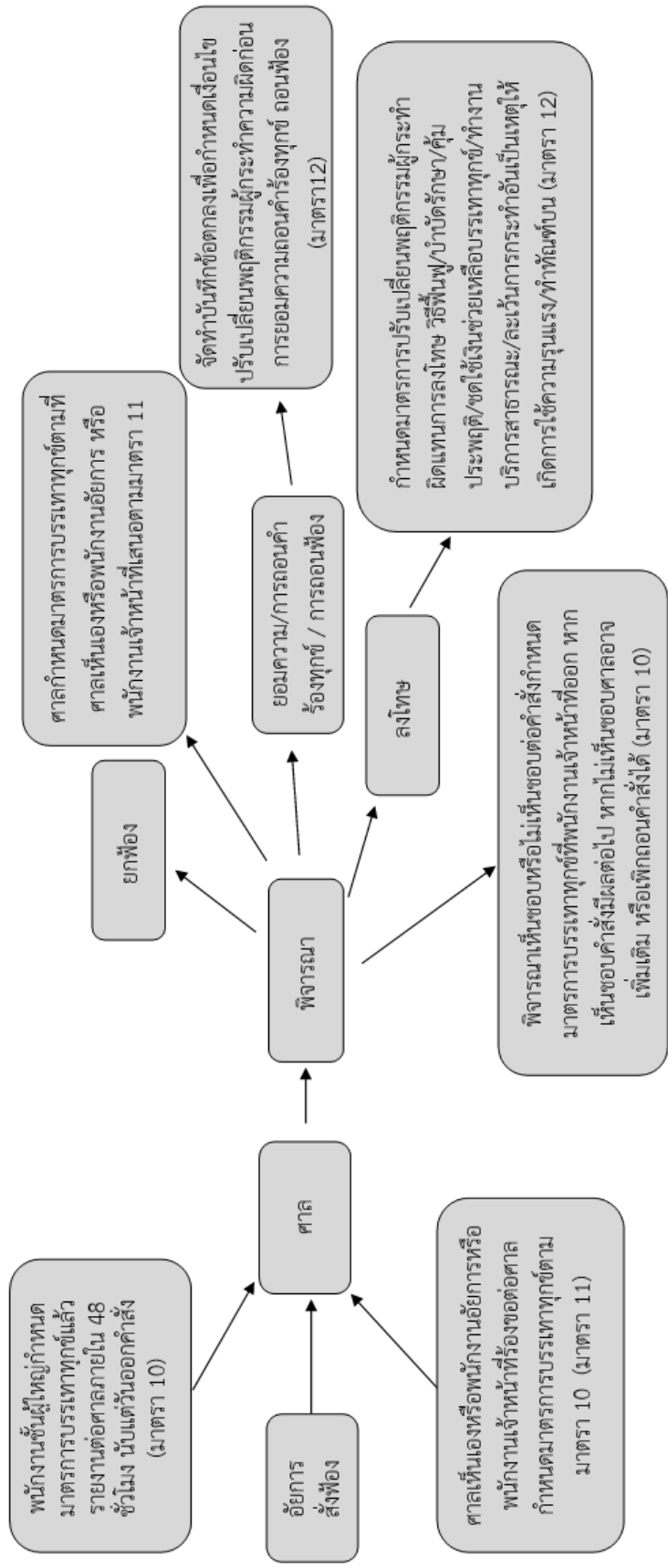
3) เมื่อมีคดีเข้าสู่ชั้นศาล ศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยคู่ความ โดยจะต้องคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมในครอบครัวเป็นสำคัญ นอกจากนี้ศาลสามารถกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ตามมาตรา 12 และมาตรา 15 แห่งกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยศาลอาจกำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยผู้กระทำความผิด หรือให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรง หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการ และระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดได้

4) หากมีการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานสอบสวน หรือศาล จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์หรือถอนฟ้อง หากปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงครบถ้วนแล้ว จึงให้มีการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้องได้ หากฝ่าฝืน พนักงานสอบสวนหรือศาล มีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

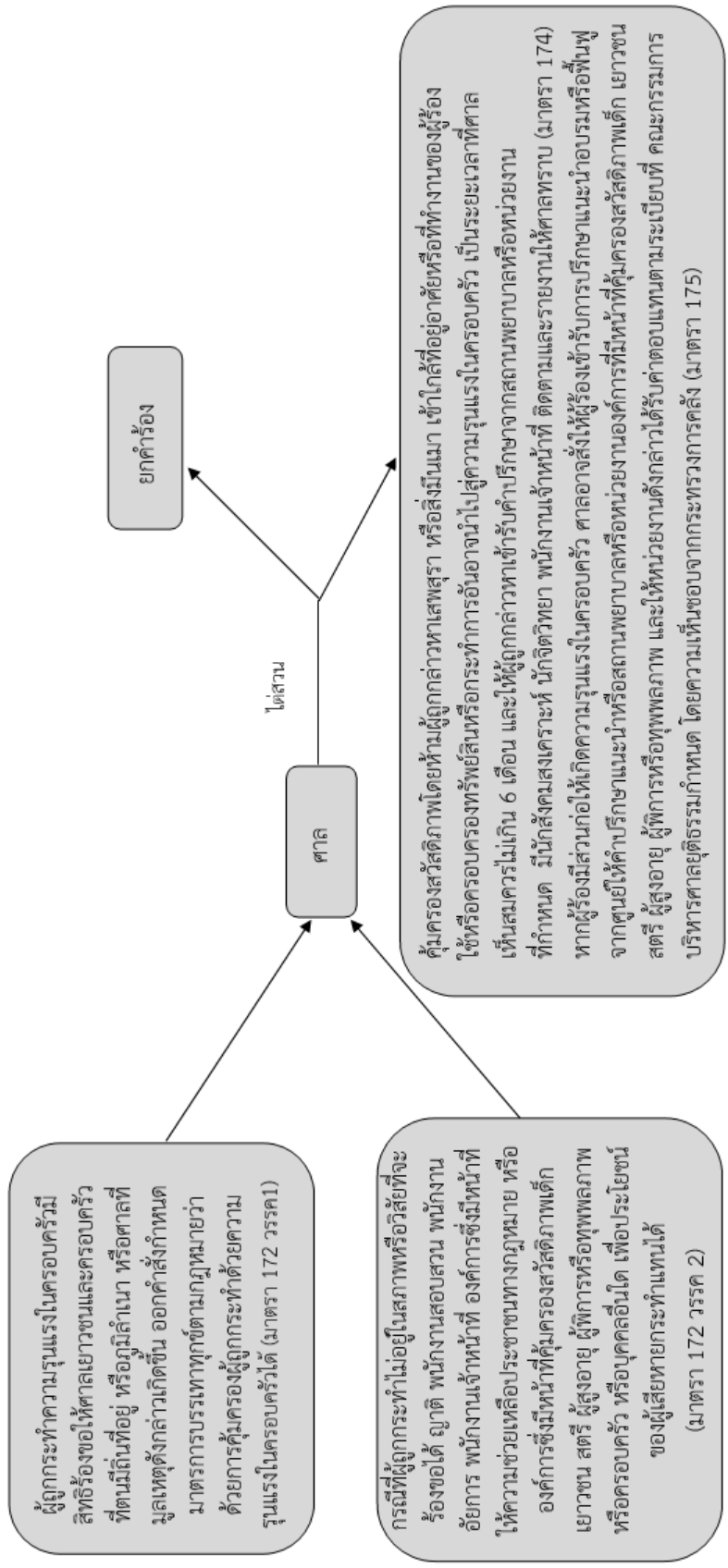
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนภาพที่ 14 : แผนผังการทำงานของศาลที่ดำเนินการทำด้วยคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

อ้างอิงและปรับจากเอกสารของนายสาโรช นั๊กบศรี

แผนภาพที่ 15 : แผนผังการทำงานของศาลและเยาวชน ในหมวด 15 การพิจารณาตัดสินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาความเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

อ้างอิงและปรับจากเอกสารของนายเสวีโรจน์ นั๊กเบตร์

4.3.3.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาอาวุโสศาลจังหวัดลิ่งซันได้ให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติ ดังนี้

1. ภาพรวมของกฎหมาย

กฎหมายฉบับนี้ไม่ต้องการที่จะให้การกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดทางอาญาเพราะว่าการนำอาญาไปใช้บังคับกับคดีที่คนมีความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว อาจไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรมความรุนแรงในอนาคตได้ ซึ่งในทางอาญาจะมีการลงโทษได้เมื่อมีความผิดเกิดขึ้นแล้วในอดีต แต่เรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องของอนาคต เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการยับยั้งชั่งใจ ดังนั้นการใช้วิธีทางแพ่งอาจเป็นสิ่งที่ดีกว่ากฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ในกรณีที่กระทำความรุนแรง ศาลสามารถออกมาตรการได้ ว่าเป็นการกระทำความผิดในครอบครัว (family offense) ในต่างประเทศจะมีการออกคำสั่ง เรียกว่า injunction เพื่อยับยั้งพฤติกรรมรุนแรง

(ในกฎหมายต่างประเทศที่ใช้ศาลระบบจารีตประเพณี (Common law) จะมีคำสั่งคุ้มครอง หรือ injunction ตามหลักความเป็นธรรม (Equity) ซึ่งถือว่ามีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นมาตรการที่รวดเร็วไม่สิ้นเปลืองใช้ได้ผลดี สามารถทำให้คดีไม่ต้องมาสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งรูปแบบของคำสั่งคุ้มครอง (Injunction) อาทิ คำสั่งห้ามมิให้กระทำการ (Prohibitory injunction) คำสั่งให้กระทำการ (Mandatory injunction) คำสั่งห้ามก่อนที่ผลร้ายจะเกิด (Quia timet (because he fears) injunction) คำสั่งชั่วคราว (Inter locutory injunction) คำสั่งถาวร (Perpetual injunction) ในบางประเทศใช้ protection order: ผู้วิจัย)

กฎหมายครอบครัว มีการออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ (protection order) ได้โดยอาจไม่มีการฟ้องคดีแพ่งเช่นฟ้องหย่า ซึ่งในต่างประเทศใช้เมื่อใช้ คำสั่งศาลสั่งยับยั้งพฤติกรรมความรุนแรงสามารถทำได้โดยไม่ต้องฟ้องหย่าและไม่มีความผิดทางอาญา ในเรื่องความผิดทางอาญา ผู้ถูกกระทำความรุนแรงจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะดำเนินการให้เป็นคดีหรือไม่ หากตัดสินใจดำเนินคดี กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะเริ่มจากการสอบสวนคดีจนถึงการลงโทษทางอาญา ยกเว้นคดีอุกฉกรรจ์ที่รัฐจะต้องดำเนินการ .

ประเทศไทยได้นำเอาแบบวิธีคิดจากต่างประเทศมาปรับใช้โดยให้คดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดทางอาญาอีกฐานหนึ่ง หรือเป็นความผิดธรรมดาแต่ผิดกฎหมายหลายบท ดังนั้นการเข้าไปคุ้มครองได้จะต้องไปร้องทุกข์เสียก่อน เพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการหรือออกคำสั่งดังกล่าวได้ ซึ่งแตกต่างจากกรณีของต่างประเทศที่สามารถไปยื่นเรื่องศาลได้ กฎหมายในลักษณะเช่นนี้ได้เขียนไว้ในกฎหมายสิทธิเด็ก หมวด 15 ว่าหากรู้สึกไม่ปลอดภัย ให้ยื่นคำร้องที่ศาล ให้ศาลไต่สวน และคุ้มครองได้ (รวมถึงในกรณีของผู้ใหญ่ด้วย ไม่ใช่เด็กกรณีของเด็กเพียงอย่างเดียว) โดยหากทราบว่า จะเกิดอันตรายต่อตนเองว่าจะมีการทำร้ายร่างกาย จะต้องให้ศาลมีคำสั่งทันที

ทั้งนี้ในช่วงเวลาในการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใกล้เคียงกับการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีส่วนร่วมในการขอเพิ่มมาตรา 7 ในช่วงที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาเด็ก เยาวชน

สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยประธาน คณะกรรมาธิการดังกล่าวในขณะนั้น คือ นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ และได้มีการเพิ่มเติมถ้อยความว่า "แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอความคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว"

ในเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว เมื่อเป็นคดีและมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 จะเป็นคดีที่ยอมความได้ และเมื่อยอมความแล้วมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ผล ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ระหว่างสามีและภรรยาต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

2. พระราชบัญญัติฉบับใหม่

กฎหมายใหม่ที่กำลังจะประกาศใช้ได้มีการแก้ไข ให้ใช้การคุ้มครองสวัสดิภาพแทน (protection order) โดยไม่มีการเพิ่มฐานความผิด

การทำงานจะควบคู่กันไปพร้อมกันได้ระหว่างศาลที่ศาลทำคดีอาญา และการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคุ้มครองสวัสดิภาพและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และในท้ายที่สุดเมื่อมีการพิจารณาตัดสินคดีอาญาศาลจะใช้ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกอบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นประสพผลสำเร็จใหม่ หากสำเร็จจะชว่นำมาร่วมพิจารณาการตัดสินคดีให้เป็นคุณต่อจำเลยได้

นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเรื่องของการฆ่าบุคคลในครอบครัว ซึ่งได้เขียนเอาไว้ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากอาการภาวะเครียดผิดปกติหลังเหตุสะเทือนใจ (Post-traumatic Stress Disorder: PTSD) ซึ่งเป็นอาการที่เกิดจากการถูกระทำด้วยความรุนแรงซ้ำ ๆ ซึ่งกฎหมายจะลดโทษให้ทั้งนี้เรื่องดังกล่าวจะต้องสามารถพิสูจน์ได้

4.3.4 การทำงานในชั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสายงานการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ นางสาวราภรณ์ พงศ์พนิตานนท์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยได้สอบถามเรื่องการทำงานในเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีรายละเอียด ดังนี้

4.3.4.1 ข้อมูลจากเอกสารการดำเนินการชั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จากสถิติสายด่วน 1300 ประจำปีงบประมาณ (ตุลาคม-กันยายน) ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีการบริการครอบคลุมถึงเรื่องปัญหาสังคมต่าง ๆ อาทิ ปัญหาสุขภาพ บุคคลเร่ร่อน ความเครียด คนพิการ แต่ทั้งนี้จะกล่าวถึงเรื่องปัญหาความรุนแรง โดยมี

สถิติเฉลี่ยเรื่องความรุนแรงในครอบครัว 5 รายต่อวัน และนอกครอบครัว 2 รายต่อวัน¹¹⁸ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 21 : จำนวนสถิติด้านความรุนแรงจากหมายเลข 1300 ศูนย์ช่วยเหลือสังคม

ปี	จำนวนการให้บริการของศูนย์ เรื่องความรุนแรงในครอบครัว (ราย)	จำนวนการให้บริการของศูนย์ เรื่องความรุนแรงนอกครอบครัว (ราย)
2558	1,571	
2559	1,578	756
2560	1,869	1,030
2561	1,774	936
2562 (ตุลาคม 2561 - 31 กรกฎาคม 2562)	1,790	806

(ข้อมูลจาก 1300thailand.m-society.go.th/records)

นอกจากนี้ จากเว็บไซต์ www.violence.in.th ได้บันทึกข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งศูนย์ปฏิบัติการฯ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ซึ่งประมวลผลข้อมูลเชิงสถิติที่แสดงข้อมูลที่เป็นคดีและไม่เป็นคดี รวมถึงคดีที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 22 : จำนวนสถิติเปรียบเทียบเหตุการณ์ความรุนแรงที่เป็นคดีและไม่เป็นคดี ระหว่างปี พ.ศ. 2553–2560

ปีที่เกิดเหตุ	เป็นคดี	ไม่เป็นคดี	รวมเหตุการณ์ ทั้งเป็นคดีและ ไม่เป็นคดี	ร้อยละของจำนวน ที่เป็นคดีต่อจำนวน เหตุการณ์ทั้งหมด
2553	146	578	724	20.17
2554	153	676	829	18.46
2555	195	774	969	20.12
2556	236	737	973	24.25
2557	237	691	928	25.54

¹¹⁸ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300. สถิติสายด่วน 1300. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://1300thailand.m-society.go.th/records>

ปีที่เกิดเหตุ	เป็นคดี	ไม่เป็นคดี	รวมเหตุการณ์ ทั้งเป็นคดีและ ไม่เป็นคดี	ร้อยละของจำนวน ที่เป็นคดีต่อจำนวน เหตุการณ์ทั้งหมด
2558	238	731	969	24.56
2559	282	561	843	33.45
2560	289	911	1,200/1	24.08
รวม	1,776	5,659	7,435	23.89

(ข้อมูลจากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัวสำหรับรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ประจำปี 2560)

จากจำนวนที่เป็นคดีต่อจำนวนเหตุการณ์ทั้งหมดเฉพาะข้อมูลสถิติที่ได้รับจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ที่มีเรื่องต้องร้องเรียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่โดยส่วนมากมักจะไม่ต้องการให้เป็นคดี เนื่องจากจากจำนวนคดีทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 มีจำนวนที่เป็นคดีเพียงร้อยละ 23.89 เมื่อเทียบกับจำนวนที่มีการร้องเรียนเข้ามายังกระทรวง ซึ่งการไม่ได้แจ้งความดำเนินคดี หรือร้องทุกข์ ทำให้ไม่เกิดการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ซึ่งมีกลไกที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษา ปกป้องเยียวยา เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัวให้ยังคงดำรงอยู่

4.3.4.2 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

1) พบเห็นและแจ้งเหตุ

ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ระบุว่า "ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ การแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง"

2) พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปยังเคหสถาน หรือสถานที่เกิดเหตุ เพื่อระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัว

เมื่อมีการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งในมาตรา 6 ระบุว่า สามารถกระทำได้ทั้งทางวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เกิดเหตุ เพื่อสอบถามผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง และมีอำนาจสามารถจัดให้ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่ผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้

ผู้พบเห็นสามารถแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตรง ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวในกรุงเทพมหานครคือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรืออาจแจ้งต่อศูนย์ประชาชนดี 1300 ทั่วประเทศศูนย์พึ่งได้ (OSCC) ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จะดำเนินการประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการตามขั้นตอนตามกฎหมายต่อไป

3) การแจ้งความดำเนินคดี เพื่อดำเนินการสอบสวนและส่งฟ้อง

ผู้เสียหายเจ้าแจ้งความ หรือร้องทุกข์ ให้ดำเนินการภายใน 3 เดือน นับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัย หรือมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ หากมิได้ดำเนินการให้ถือว่าคดีขาดอายุความ แต่มิได้ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา 5 มาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติ

4) การสอบปากคำ

การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ อยู่ร่วมด้วยขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา ยกเว้นกรณีจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจรอบุคคลเหล่านี้ได้ ให้สอบปากคำไปก่อน แต่พนักงานสอบสวนจะต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลเหล่านั้นไว้ในสำนวนสอบสวนด้วย

5) การบรรเทาทุกข์แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ดังนี้

- ออกคำสั่งกำหนดมาตรการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ตามมาตรา 10 มีเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวในชั้นสอบสวน ไม่ว่าผู้นั้นร้องขอหรือไม่ เช่น ให้ผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ ให้ผู้กระทำฯ ชดใช้เงินช่วยเหลือหรือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะของผู้กระทำฯ ห้ามผู้กระทำฯ เข้าไปในสถานที่พำนักของครอบครัว ห้ามผู้กระทำฯ เข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว กำหนดวิธีการดูแลบุตร ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน สามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- ออกคำสั่งกำหนดมาตรการโดยศาล ซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 11 หรือออกคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรได้ หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ อาจไม่สะดวกที่จะขอให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ออกคำสั่งฯ สามารถไปยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้

6) การพิจารณาพิพากษาคดีความรุนแรงในครอบครัว

- ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการ หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตามมาตรา 10 และมาตรา 11 ได้

- ให้ศาลพยายามไกล่เกลี่ยให้ยอมความกัน ตามมาตรา 15 3

- ศาลมีอำนาจกำหนดการใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บน แทนการลงโทษ ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 12 ได้

7) การตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อการไกล่เกลี่ย

มาตรา 16 ได้ระบุว่าเพื่อประโยชน์ในการยอมความของคดีความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งเป็นบิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติของผู้ความ หรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใด ช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน

4.3.4.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

จากการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถชี้แจงเรื่องรายละเอียดการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ดังนี้

1) การปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการและสถาบันครอบครัว

เป็นหน่วยงานหลักในการรับเคสเรื่องความรุนแรงในกรุงเทพ ซึ่งตามโครงสร้างประกอบด้วยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด มีลูกจ้างจ้างเหมาในอัตราจ้างทำงานในเรื่องความรุนแรงในแต่ละจังหวัด เวลาคัดสรรเจ้าหน้าที่จะเลือกจากเด็กที่จากด้านจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ เพราะว่าเจ้าหน้าที่จะต้องทำงานช่วยเหลือเคส นอกจากนี้จะมีการอบรมเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะให้ความใส่ใจกับคนกลุ่มนี้ และจะให้ความรู้และทักษะเพื่อช่วยเหลือเคสได้ ทั้งนี้ การออก protection order จะกระทำได้จากกลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องผ่านการอบรม แต่ที่ผ่านมามีการจัดอบรมในระยะเวลาสั้น เนื่องจากผู้ใหญ่มักไม่มีเวลาว่างในการเข้าร่วมการอบรม

ทั้งนี้ วิธีรับเคส สามารถกระทำได้หลายทาง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถเดินทางเข้ามาแจ้งที่หน่วยงานด้วยตนเอง หรือผ่านทางโทรศัพท์หมายเลข 1300 ทางหน่วยงาน 1300 จะส่งเคสมายังศูนย์ และหากเป็นต่างจังหวัดจะส่งไปยังสำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งหากตรวจสอบเคสแล้วเห็นว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงบาดเจ็บ จะต้องส่งเข้ารับรักษา ก่อนแล้วจึงค่อยดำเนินการสอบสวน โดยจะเน้นเคสเป็นหลักกว่าต้องการความช่วยเหลือด้านใดเป็นหลักก่อน

2) การอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อผ่านการอบรมเรียบร้อยแล้วจะได้รับบัตรเพื่อแสดงตนได้ว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เวลาลงพื้นที่ไป เคสจะถามว่าเป็นใคร เกี่ยวอะไรกับเรื่องนี้ การมีบัตรจากราชการจะทำให้ทราบได้ทราบว่ามีตัวตน

ในขณะที่ตำรวจเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งอยู่แล้ว นอกจากนี้จะมีการอบรมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจ แต่ไม่สามารถดำเนินการให้ได้ครบทั่วประเทศ เนื่องจากเรื่องงบประมาณ

การจะทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องผ่านการอบรมทุกคน ในแบบฟอร์ม คร.6 คร.9 คร.10 ผู้ที่จะดำเนินการได้จะต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่เหมือนกระบวนการด้านสังคมสงเคราะห์ ผู้ที่มีอำนาจลงนามได้คือผู้ที่มีสิทธิ ในขณะที่ตำรวจจะทำหน้าที่ตามตำแหน่ง คือการจับผู้ต้องหา ส่งเรื่องไปอัยการ อัยการสั่งฟ้อง ศาล การรับคดีหรือไม่เป็นหน้าที่ตามบทบาทของตำรวจ แต่ไม่ใช่บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เคยจัดการอบรมให้กับนักเรียนนายร้อยตำรวจ เพราะหวังจะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติและความเข้าใจในเรื่องครอบครัว เพราะเมื่อเวลาที่มีผู้เข้าแจ้งความจะเป็นผู้รับและไกล่เกลี่ยหรือรับและดำเนินคดี ไม่ใช่แค่เกลี้ยกล่อมให้ยอมความกันระหว่างสามีและภรรยา แล้วกลับมาใช้ความรุนแรงอีกครั้งใหม่ ซึ่งตำรวจจะต้องมีกระบวนการไกล่เกลี่ยและให้คำปรึกษา กำหนดบทลงโทษให้ผู้กระทำความผิด ซึ่งตำรวจทำได้และเสนอให้ศาลสั่งได้เช่นกัน

การออกบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ ในช่วงแรกจะให้รัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามในบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่หนึ่งปีจะมีการทำจำนวน 1 ครั้ง งบประมาณในการจัดอบรมจำนวน 1 ครั้งต่อ 1 ปี ใช้ระยะเวลาในการอบรมประมาณ 10 วัน มีผู้อบรมประมาณ 40-50 คนที่เข้ามาอบรม ณ ศูนย์ประชาชนที่ดีซึ่งเป็นสถาบันฝึกอบรมของกระทรวงเป็นผู้จัดอบรมให้ แต่การอบรมนี้มีบุคลากรจากนอกกระทรวงด้วย อาทิ เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เจ้าหน้าที่อัตราร้าง เครือข่ายมูลนิธิ สมาคมที่ทำงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น นักพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ยังได้เคยเชิญศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเข้ามาอบรมอีกด้วย วิธีการให้ทางจังหวัดคัดเลือกคนที่เข้าร่วมอบรม หากเป็นชาวบ้านที่ไม่สามารถเขียนหนังสือได้จะลำบากเพราะเป็นเรื่องที่จะต้องมาเรียนรู้เรื่องเกี่ยวข้องกับกฎหมายจึงต้องมีทักษะ

การจัดอบรมนี้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี.ศ.2550 มีคนได้บัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ประมาณพันกว่าคน เนื่องจากในปีแรกมีการระดมงบประมาณ จึงมีการจัดอบรมปีละมากกว่า 3 รุ่น ในช่วงหลังเปิดโอกาสให้ข้าราชการของกระทรวงเข้าอบรมก่อน และพอปีหลัง ๆ เริ่มงบประมาณน้อยลง มีการอบรมลดเหลือปีละครั้ง เมื่ออบรมแล้วจะต้องทำการประเมิน มีการสอบ และมีสัมภาษณ์ มีคนไม่ผ่านสัมภาษณ์เนื่องจากกรรมการไม่ให้ผ่าน ผู้ไม่ผ่านอาจมาจากเหตุไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการคดี ไม่มีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องของผู้หญิง อาทิ บางคนที่มีทัศนคติเรื่องของผู้หญิงที่ถูกกระทำว่าเพราะเธอสมควรได้รับการกระทำเช่นนี้จะไม่ผ่านการสอบเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

3) การรณรงค์เรื่องยุติความรุนแรงในครอบครัวของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงมีโครงการเรื่องยุติความรุนแรง ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี ปีนี้จะเป็นเรื่องความรุนแรงทางวาจา เรื่อง 10 คำร้ายที่ไม่อยากได้ยินจากคนในครอบครัว ประกอบด้วย 1) ไปตายซะ 2) คำคำ (เลว/ชั่ว) 3) แก่ไม่น่าเกิดเป็นลูกฉันเลย 4) ตัวปัญหา 5) ดูลูกบ้านอื่นบ้างสิ 6) นำราคาคุณ

7) ตัวช่วย 8) นำเปื้อน 9) ไม่ต้องมายุ่ง 10) เชื้อพ่อเชื้อแม่มันแรง ในขณะที่ 10 คำดีที่อยากได้ยิน ประกอบด้วย 1) เหนื่อยไหม 2) รักนะ 3) มีอะไรให้ช่วยไหม 4) คำชมเชย (เก่ง/ดี/เยี่ยม) 5) ไม่เป็นไรนะ 6) ลู๊ ๆ นะ 7) ทำได้อยู่แล้ว 8) คิดถึงนะ 9) ขอบคุณนะ และ 10) ขอโทษนะ

ในปีพ.ศ. 2561 มีการจัดเดินรณรงค์ยุติความรุนแรง ภายใต้แนวคิด "ปรับพฤติกรรม เปลี่ยนความคิด ยุติความรุนแรง" ซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ทุกเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เนื่องจากเป็นเดือนแห่งการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2542

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากการวิจัยผู้วิจัยขอสรุปรายละเอียดปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หน่วยงานทั้ง 4 หน่วยงาน ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดังนี้

4.4.1 ปัญหาจากบุคลากร

- ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร

เมื่อมีคดีเกิดขึ้นและตำรวจต้องส่งต่อคดีไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาทิ บ้านพักเด็กและครอบครัวเพื่อดำเนินการต่อ เมื่อตำรวจแจ้งเรื่องคดีเรียบร้อยแล้วบางกรณีไม่มีเจ้าหน้าที่มาลงพื้นที่ หรือมารับเรื่องคดีความรุนแรงในทางปฏิบัติจริงไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดูแลตลอด 24 ชั่วโมงเหมือนตามสถานีตำรวจต่าง ๆ บางครั้งตำรวจต้องขับรถไปส่งผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเอง หรือบางกรณีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ส่งผู้ถูกกระทำความรุนแรงกลับมาให้ตำรวจดูแลต่อ นอกจากนี้หากทางเจ้าหน้าที่ตำรวจรู้จักพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นการส่วนตัวจะได้รับการอำนวยความสะดวก การประสานงาน และการดำเนินการอย่างดีมากขึ้น มีหลายครั้งที่ไม่มีเจ้าหน้าที่มาดูแลคดี หรือมีความยากลำบากในการประสานบูรณาการระหว่างหน่วยงานหากเกิดเหตุระหว่างในช่วงกลางคืนจะไม่มีสหวิชาชีพมาร่วมปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อตำรวจผู้รับเรื่องออกเวรไปแล้ว ก็จะไม่ได้รับการส่งมอบคดี นอกจากนี้ยังมีกรณีที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับคดีไปดูแล เมื่อตำรวจไปตามคดี บางกรณีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้หายไป ทำให้คดีดังกล่าวยังคงค้างอยู่ที่ตำรวจอยู่

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีจำนวนพนักงานสอบสวนหญิงไม่เพียงพอ

ปัจจุบันมีจำนวน 492 คนมีจำนวนที่จะออกปฏิบัติหน้าที่อีกประมาณ 565 คน แต่ในประเทศไทยมีจำนวนสถานีตำรวจประมาณ 1,500 แห่งปัญหาที่เกิดขึ้นคือพนักงานสอบสวนหญิงไม่กระจายไปในสถานีตำรวจต่าง ๆ แต่กระจุกตัวในสถานีตำรวจบางแห่ง ซึ่งหากมีพนักงานสอบสวนอยู่ที่สถานีใดจำนวน 4-5 คนถือว่าเป็นจำนวนที่เยอะเกินไปเมื่อเทียบกับบางแห่งที่ไม่มีพนักงานสอบสวนหญิงเลย โดยวัตถุประสงค์ของการมีพนักงานสอบสวนหญิง คือการคุ้มครองผู้หญิงและเด็กภายใต้คำสั่งตร. 538/55 ได้ให้พนักงานสอบสวนหญิงดูแลคดีทางเพศ ความรุนแรง และเด็ก แต่สุดท้ายผลผลิตที่ผลิต

ออกมาไปลงสถานีใดสถานีหนึ่งทำให้ห้องที่ตั้งกล่าวมีพนักงานสอบสวนหญิงเกินความต้องการ ซึ่งเป็นปัญหาด้านการบริหารจัดการ

- ประเทศไทยยังขาดผู้มีความเชี่ยวชาญด้านสตรี

เจ้าหน้าที่ยังขาดศักยภาพ ไม่เอาจริงเอาจังและไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของสตรีและเด็ก ซึ่งควรหาผู้ที่ตั้งใจให้ความใส่ใจ สนใจ และฝึกฝน ในการทำงาน โดยส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำงานจะเกี่ยวข้อง โดยบทบาทและหน้าที่มากกว่าความรักในการทำงาน

- บุคคลในกระบวนการยุติธรรมไม่มีความอ่อนไหวต่อเรื่องเพศสภาพ

เมื่อทัศนคติของผู้ปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลภายใต้กระบวนการยุติธรรม วิธีการดำเนินการก็จะแตกต่างกันไป อาทิ หากพบเจ้าหน้าที่ผู้มีความอ่อนไหวต่อประเด็นด้านเพศสภาพ (gender sensitivity) อาจทำให้การแจ้งความดำเนินคดีตรงกับความต้องการของสตรี ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงมากกว่ากลุ่มผู้ที่ไม่มีความอ่อนไหวต่อเรื่องเพศสภาพ ซึ่งอาจไม่รับแจ้งความ ขอให้ไกล่เกลี่ย หรือไล่ให้กลับบ้านไปคืนดีกับสามี

4.4.2 ปัญหาจากกระบวนการนิติบัญญัติสร้างให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย

- ประเด็นจากการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักมาใช้มากกว่าใช้กลไกจากกฎหมายฉบับนี้

การให้ความผิดในพหุติกรรมนี้เป็นความผิดอันยอมความกันได้แต่หากผู้ถูกระทำไม่ต้องการยอมความคดีดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อเข้าไปสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา คดีความจะจบลงด้วยการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามาแก้ไข ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวเช่นเดิม เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่ากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักมีประสิทธิภาพมากกว่ามาใช้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงจึงทำให้ไม่ได้ใช้กลไกของกฎหมายฉบับนี้ อย่างแท้จริง"ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะเกิดความซ้ำซ้อนกับวิธีพิจารณาอาญาในทางปฏิบัติ ทำให้พนักงานสอบสวนไม่อยากหยิบกฎหมายฉบับนี้มาใช้ เพราะจะสร้างความสับสนเกิดขึ้นโดยเรื่องความรุนแรงในครอบครัว หากเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ไม่ว่าจะเป็นการร้ายร่างกาย เป็นลหุโทษ หรืออาญา (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตราที่ 295 หรือ 297) จึงตัดตอนเรื่องการใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวไปใช้วิธีพิจารณาความอาญาโดยไม่แจ้งข้อกล่าวหาเรื่องนี้ ซึ่งในชั้นตำรวจจะใช้แนวทางนี้มากกว่า เพราะคุ้นชิน และไม่มีการพักคดีหรือเบี่ยงเบนคดีออกไป

- การตีความนิยามคำว่า "บุคคลในครอบครัว" ควรจะอยู่ในระดับใด

เนื่องจากกฎหมายได้ระบุไว้ให้บุคคลในครอบครัว หมายถึง คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรสบุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งคำว่าสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน สามารถตีความได้กว้างมาก

- ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงมักไม่ร้องทุกข์

สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่มาตรา 4 ได้ระบุในวรรค 2 ว่าความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นหากไม่ร้องทุกข์กระบวนกรยอมความและกลไกการฟื้นฟูจะไม่เกิดตามมาตรา 4 และมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติ เนื่องจากสตรีหลายคนที่ไม่ทราบรายละเอียดของข้อกฎหมาย และเจตนาธรรมณ์ที่ต้องการให้มีการแก้ไข ฟื้นฟู และปรับปรุงพฤติกรรม ซึ่งแม้ว่ากฎหมายจะระบุว่ากรกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้สามารถยอมความได้ในทุก ๆ ชั้นของกระบวนกรยุติธรรมทางอาญา แต่กระบวนกรยอมความดังกล่าวจะเกิดขึ้นต้องมี 2 เงื่อนไข คือ 1) มีการร้องทุกข์จากผู้ถูกระทำความรุนแรง (ตามมาตรา 4) และ 2) ก่อนการยอมความจะต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงเสียก่อน และกำหนดวิธีการ เช่น วิธีการฟื้นฟูบำบัดรักษา คุมประพฤติผู้กระทำความผิดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ งานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดกรใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนด แทนการลงโทษผู้ที่กระทำความผิด (มาตรา 12) ลงรายละเอียดตามใบ คร.9 และ คร.10 จึงจะยอมความได้ ทั้งนี้กลไกดังกล่าวจะต้องสอบถามความเห็นของผู้เสียหายก่อนก่อนว่าประสงค์จะดำเนินคดีหรือไม่ซึ่งหากผู้ถูกระทำความรุนแรงไม่ประสงค์จะดำเนินคดีจะไม่สามารถดำเนินการตามกลไกที่กฎหมายได้สร้างเอาไว้ได้

หากผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์ต่อพนักงาน (ตามมาตรา 6) **มีจำนวนถึง 90% ขึ้นไปของผู้ถูกระทำ** เพราะกลัวว่าจะถูกดำเนินคดีอาญา ครอบครัวจะเดือดร้อน เมื่อไม่มีการร้องทุกข์ความช่วยเหลือจะไม่เกิดขึ้นหากเหยื่อไม่ร้องทุกข์ สิ่งทีออกแบบเอาไว้ตามกฎหมายจะไม่สามารถนำมาใช้ได้กระบวนกรทางอาญารวมถึงกลไกในการปรับปรุงพัฒนาผู้กระทำความรุนแรงจึงดำเนินการไม่ได้ ดังนั้นจึงควรแก้ไขพระราชบัญญัติในจุดดังกล่าวจากหน่วยงานว่าจะใช้มาตรการเยียวยา บำบัดรักษา อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นมาตรการฉุกเฉินในการ บังคับ บำบัดหรือจะให้ผู้กระทำความรุนแรงออกไปนอกบ้าน จะถูกล็อกไว้ด้วยคำว่าต้องร้องทุกข์ ดังนั้น หากจะต้องแก้กฎหมายจะต้องคงไว้ว่ายังเป็นความผิดต่อส่วนตัว ในส่วนกรร้องทุกข์ควรเป็นเงื่อนไขทางอาญาได้ แต่ไม่ควรนำมาเป็นเงื่อนไข ในการเข้าป้องกัน ยับยั้ง ชัดขวางไม่ให้มีการทำซ้ำ ช่วยเหลือเยียวยาเร่งด่วน บังคับ บำบัด รักษาผู้มีพฤติกรรมรุนแรง โดยสหสาขาวิชาชีพ จะต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือได้ แม้ว่าจะไม่มีคำร้องทุกข์ก็ตาม

โทษของกฎหมายฉบับนี้ ที่มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว มีฐานความผิดคือ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน และปรับไม่เกิน 6 พันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ (และให้ความผิดวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ รวมถึงหากเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เช่นกัน) แต่หากเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นจะเกี่ยวข้องกับมาตรา 8 นั่นคือหากมีอัตราโทษของความผิดที่สูงให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีตามกฎหมายอื่นนั้น ซึ่งอำนาจดังกล่าวมักอยู่ในบังคับของศาลแขวง ซึ่งมีบัญญัติว่า "ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม"ซึ่งผิดเจตนาธรรมณ์แรกของการร่างกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้คดีไปขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว เนื่องจากเป็นศาลที่มีความชำนาญ และมีกลไกที่เข้าใจปัญหาครอบครัวได้ดีกว่าศาลแขวง ศาลจังหวัด และศาลอาญา ที่เชี่ยวชาญเฉพาะคดีอาญา และทางแพ่งทั่วไป เพราะฉะนั้น หากเป็นการ

ทำร้ายร่างกายส่วนมากจะไปศาลแขวงทั้งหมด จึงถือว่าผิดเส้นทางหรือเจตนาเริ่มต้นแรกในการตรวจกฎหมาย

จากที่ออกแบบไว้คดีจึงหลุดกลับเข้าไปอาญาอีก ซึ่งจากประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะที่ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย ในมาตรา 296 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีในเหตุความรุนแรง ยิ่งหากระวางโทษเกิน 3 ปี ยิ่งต้องไปศาลอาญา และศาลจังหวัด ดังนั้นจึงเสนอให้เขียนใหม่ว่าไม่ว่ากรณีใด ไม่ว่าจะมีการดำเนินคดีอาญาหรือไม่ แต่ถ้ามีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวอยู่ด้วยให้ไปดำเนินการ ณ ศาลเยาวชนและครอบครัว

การไม่ร้องทุกข์ถือเป็นจุดอ่อนจากการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากกลไกต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้จะต้องเป็นคดีเสียก่อนเมื่อมีการร้องทุกข์แล้วจะมีการสอบสวน หรือให้พนักงานฝ่ายปกครอง จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ออกมาตรการคุ้มครองได้เมื่อออกคำสั่งแล้ว ต้องเสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดูว่าไม่กระทบสิทธิพลเมือง และหากศาลเห็นชอบจะใช้คำสั่งดังกล่าวได้ต่อไปซึ่งคำสั่งดังกล่าวจะมีผลอยู่ระยะหนึ่ง หากผู้เสียหายไม่ดำเนินเรื่องต่อจะมีการประนีประนอมซึ่งสามารถกระทำได้ทุกช่วงในกระบวนการยุติธรรม ก่อนที่จะยุติคดีหรือถอนคำร้องทุกข์ได้จะต้องมีการทำความเข้าใจ มีการลงนามว่าจะไม่ใช้ความรุนแรงในใบ คร.9 (สัญญายอมความในคดีกระทำความรุนแรงในครอบครัว) และ คร.10 (บันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์คดีความรุนแรงในครอบครัวในชั้นสอบสวนตามมาตรา 12 วรรค 2) ซึ่งในใบ คร.10 จะมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติตาม อาทิ ยอมรับการรักษาอาการป่วยหรือตามที่แพทย์สั่ง ยอมเข้ารับการฟื้นฟูอาการป่วยหรือตามที่แพทย์สั่ง ยอมให้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ยอมให้คุ้มครองความปลอดภัย หลังจากที่มีการตรวจสอบว่าทำสำเร็จตามเงื่อนไขแล้วจะถือว่าคดียุติ แต่หากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขจะต้องดำเนินคดีในชั้นต่อไป

หากเป็นเรื่องของความรุนแรงภายในครอบครัวโดยปกติคนทั่วไปไม่อยากให้เป็นคดี ยกเว้นเรื่องที่ทารุณโหดร้าย กฎหมายฉบับนี้ออกมามีผลกระทบต่อทัศนคติคนในสังคมอย่างมาก การที่ตรากฎหมายเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติจึงเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากไม่ใช่เพียงต้องการให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว แต่เปลี่ยนเรื่องของวิถีคิด และแนวความคิดด้วย ยกตัวอย่างเช่น วินัยจราจรอาจแก้ไขได้ด้วยการเพิ่มโทษ หรือมีอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อเข้ามาช่วยในการจับผู้กระทำความผิด แต่เรื่องการกระทำความรุนแรงเป็นเรื่องของทัศนคติที่ฝังลึกและถอนรากมากกว่าพฤติกรรม จึงทำให้การปรับใช้กฎหมายฉบับนี้มีความยากมากขึ้น เมื่อนำกฎหมายมาใช้เพื่อรื้อถอนทัศนคติอาจต้องใช้เวลายาวนานกว่าที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลง

- การปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

แนวทางของประเทศไทยอาจไม่ได้ช่วยผู้กระทำความรุนแรงได้จริง เนื่องจากมีมาตรการที่ใช้ อาจไม่หลากหลาย ในขณะที่ต่างประเทศมีการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมากกว่า 100 แบบ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มี

- ค่าใช้จ่ายในการบำบัดไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย

เมื่อศาลออกคำสั่ง ในเรื่องการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรง อาจเกิดความสับสนในเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องจากในกฎหมายไม่มีการระบุว่าค่าใช้จ่ายส่วนไหนเป็นของหน่วยงานใด

- การกระทำความรุนแรงมักเป็นความผิดกรรมเดียวแต่ใช้ข้อกฎหมายหลายบท

ความผิดลหุโทษ ฆ่า หรือพยายามฆ่า จะผิดทั้งฐานความรุนแรงในครอบครัว และฐานพยายามฆ่าด้วย แสดงว่าแม้ว่าจะมีกรรมเพียงกรรมเดียวแต่สามารถผิดข้อกฎหมายหลายบทได้ตามมาตรา 4 และเมื่อพิจารณาแล้วจะดำเนินการตามกฎหมายที่หนักที่สุดคือดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญา ในขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในมาตรา 3ระบุเอาไว้ว่าขอบเขตของการพิจารณาจะอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งศาลดังกล่าวจะพิจารณาความผิดลหุโทษ หรือกรณีที่บาดเจ็บแผลของผู้ถูกกระทำสามารถรักษาให้หายได้ประมาณไม่เกิน 7 วัน แต่ด้วยเหตุส่วนใหญ่มักจะไม่ใช่ความผิดลหุโทษ จึงทำให้เกินอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจึงทำในทางปฏิบัติไม่ได้มีโอกาสใช้กฎหมายฉบับนี้

- ความต้องการสหวิชาชีพในการอยู่ด้วยขณะสอบปากคำระหว่างสตรีและเด็กมีความแตกต่างกัน

ในเรื่องของกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ของต่างประเทศจะไม่มีมาให้จิตแพทย์ นักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์ (ตามมาตรา 8) เข้ามาร่วมอยู่ด้วยในกระบวนการ ทั้งนี้ฉบับของประเทศไทยเขียนให้คล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ซึ่งจะต้องมี จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้สึกปลอดภัยที่สุดแต่เนื่องจากสตรีไม่เหมือนกันเด็ก ไม่ควรบอกว่าจะใช้กรณีของผู้หญิงเช่นเดียวกับเด็กดังนั้นการสอบสวนสตรีไม่ควรจะมีบุคคลอื่นใดอีกยกเว้นสตรีคนนั้นจะยินยอมให้มีบุคคลอื่นใดอยู่ด้วยซึ่งควรเป็นเรื่องที่ผู้ถูกกระทำร้องขอจะดีกว่า

4.4.3 ปัญหาจากการใช้กฎหมายหลายฉบับ

มีการกล่าวถึงกฎหมายหลายฉบับภายในพระราชบัญญัติ อาทิจิต พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (มาตรา 3และมาตรา 7) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477 (มาตรา 3) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 (มาตรา 4) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 (มาตรา 8) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ทำให้ขั้นตอนการทำงานของพนักงานสอบสวนเกิดความสับสนกฎหมายควรมีรายละเอียดในเรื่องของวิธีการทำงาน ซึ่งเมื่อไม่มีแนวทางการปฏิบัติงานจึงต้องอาศัยกฎกระทรวงเพิ่มเติม

4.4.4 ปัญหาจากบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาของตำรวจ

จากคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามมาตรา 3 หมายถึงผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) กล่าวถึง “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันใดเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

ดังนั้นในมาตรา 3 ผู้ทำหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถแบ่งออกได้เป็นบุคคล 2 ประเภทคือ 1) พนักงานเจ้าหน้าที่จากการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี ซึ่งในทางปฏิบัติหมายถึงพนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และประเภทที่ 2) คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในทางกลับกัน ตำรวจถูกกำหนดให้มี 2 บทบาท คือ ตำรวจที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจที่ทำหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ หากมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มาจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเห็นการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนกว่า คือ ตำรวจจะทำหน้าที่จับกุมดำเนินคดี ในขณะที่พนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวง จะทำหน้าที่สอบสวน ดูแลงานด้านสังคมสงเคราะห์ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

"พนักงานสอบสวน" ตามมาตรา 3 ระบุว่า คือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ใดไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ("พนักงานสอบสวน" ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในมาตรา 2 (6) หมายความว่าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน)

ทั้งนี้ จากมาตรา 3 แสดงให้เห็นว่า "พนักงานเจ้าหน้าที่" จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่ 2 ตำแหน่งคือ นอกจากจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ยังทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนด้วย

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าในกรณีที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงทำหน้าที่พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องทำหน้าที่ทั้ง 3 ประเภท คือ 1) เจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) พนักงานสอบสวน และ 3) พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ซึ่งปัญหาในเรื่องการใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่ "พนักงานเจ้าหน้าที่" และ "พนักงานสอบสวน" คือแนวความคิดและทัศนคติ ของตำรวจที่มักใช้แนวทางของอาญาในการดำเนินกระบวนการของครอบครัว ซึ่งเรื่องความรุนแรงภายในสังคมควรดำเนินการจากมุมมองด้านสังคมสงเคราะห์ซึ่งเน้นในเรื่องสังคมและครอบครัวมากกว่า

ในทางปฏิบัติไม่เคยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ (ตามมาตรา 3) ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มาทำหน้าที่พนักงานสอบสวนจริง โดยหากพนักงานสอบสวน ที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาจใช้วิธีการไกล่เกลี่ยโดยไม่นำเรื่องดังกล่าวไม่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งโดยส่วนมากจะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยและส่งผู้เสียหายไปพบแพทย์จากโรงพยาบาล อาทิ โรงพยาบาลรามา โรงพยาบาลตำรวจ และโรงพยาบาลศิริราช ขึ้นอยู่กับว่าผู้เสียหายอยู่ที่ใด ในปัจจุบันมีหลายโรงพยาบาลรับตรวจร่างกายในลักษณะนี้ซึ่งหากผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ทำให้เป็นคดี ก็ไม่สามารถดำเนินการตามกลไกของพระราชบัญญัตินี้ได้

เจตนาของเรื่องนี้คือ เพื่อให้ผู้ที่ไม่ใช่ตำรวจมาทำหน้าที่สอบสวนได้ เช่นหัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ เจ้าหน้าที่นักสังคม นักจิตวิทยา ทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากหากมี

การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่มีใช้ตำรวจ อาจมีความเข้าใจในบทบาทของความเป็นหญิงชาย หลักความเสมอภาค หลักความเท่าเทียม ได้ลึกกว่าพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นตำรวจโดยทั่วไป ซึ่งไม่ใส่ใจในเรื่องเชิงสังคมเท่าที่ควร แต่จะมองภาพอาญาเป็นหลัก

บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ทั่วไป เมื่อพบเห็นการกระทำความผิดตามมาตรา 5 สามารถเข้าไปที่สถานที่เกิดเหตุ ให้คำปรึกษาเบื้องต้น นำผู้บาดเจ็บเข้ารับการรักษา หาข้อเท็จจริงลักษณะการกระทำ ว่าครอบครัวเป็นอย่างไร ชื่อผู้กระทำ ประวัติผู้กระทำ ประวัติครอบครัว เป็นอย่างไร จะทำงานคล้ายกับการทำงานของพนักงานคุมประพฤติ คือการสืบเสาะและพินิจ

ในขณะที่พนักงานสอบสวน ทำหน้าที่สอบสวนในทางคดี เช่นเมื่อสามีหรือคนในครอบครัวทำร้ายร่างกายและต้องการฟ้องเป็นคดี พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตามหน้าที่ได้ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมาย จะทำหน้าที่สอบสวนในทางสังคมสงเคราะห์ ทางจิตวิทยา ทางครอบครัว ไม่ใช่ทางคดี

เมื่อกฎหมายระบุให้มีการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย จึงไม่มีเอกภาพในการทำงานและการให้ตำรวจรับภาระหนักในการทำหน้าที่แทนพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งควรเป็นเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินการหลัก ซึ่งมีความเข้าใจประเด็นอ่อนไหวในเรื่องเพศสภาพและครอบครัวมากกว่า ซึ่งหากให้ตำรวจที่ชำนาญในการคดีอาญาเป็นหลัก และปริมาณงานในแต่ละวันที่มีจำนวนมาก จึงอาจไม่มีเวลาในการพัฒนาศักยภาพการทำงานในประเด็นเรื่องอื่น ๆ รวมถึงอาจไม่เข้าใจต่อบริบทในการทำงานที่จะต้องมีความเข้าใจและอ่อนไหว (sensitivity) ต่อเรื่องครอบครัว

ปัญหาของผู้พิพากษา

บางครั้งผู้พิพากษาไม่มีความเข้าใจ จึงเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้จะต้องมีการร้องทุกข์เสียก่อนจึงจะไปดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แต่ในทางปฏิบัติแม้ว่าจะมีเรื่องทางอาญาเข้ามาเกี่ยวข้องแต่ศาลสามารถให้ความคุ้มครองด้านสวัสดิภาพแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้ทันที

ปัญหาของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ในมาตรา 10 บัญญัติว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งมาตรการหรือวิธีการในการบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวเบื้องต้น ซึ่งในทางปฏิบัติไม่เคยมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ มาทำหน้าที่ออกคำสั่ง หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 เลย

นอกจากนี้ การทำงานในต่างจังหวัดจะมีกลุ่มบุคคลที่ไม่ทราบหน้าที่ว่าตนเองเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อมีกลุ่มบุคคลในพื้นที่เข้ามาอบรมและทราบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของตนทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งจึงได้กลับไปแจ้งให้ในพื้นที่ของตนเองทราบ

นางสาวราภรณ์ พงศ์พินิตานนท์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

ตอนที่ทำงานอยู่ยังคิดถึงคนกลุ่มนี้ว่าอยากทำสื่อให้เขาเข้าใจว่าบทบาทเขาเป็นอย่างไร ซึ่งโดยทั่วไปคนกลุ่มนี้ก็ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม กรณีพิพาทอยู่แล้ว แต่บางคนอาจไม่รู้ว่าตามกฎหมายว่าตัวเองมีบทบาทที่ระบุเอาไว้ว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ซึ่งชาวบ้านบางคนมาอบรมรู้ ก็จะกลับไปบอกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่ามีหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้

4.4.5 ปัญหาจากแนวทางในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการสืบสวน

ตำรวจที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนไม่สามารถกระทำได้โดยลำพัง ต้องมีสหวิชาชีพหรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงอยู่ด้วยซึ่ง นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวว่าในพระราชบัญญัติมาตราที่ 8 มีระบุไว้ว่า ในการสอบปากคำต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในขณะที่สอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่อ้างอิงตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มาตรา 29) ในประมวลวิธีพิจารณาทางอาญา (มาตรา 133 ทวิ) ซึ่งโดยมากมักใช้กับกรณีที่เกิดขึ้นกับเด็ก หากมาใช้กับเรื่องสตรี อาจเป็นการเพิ่มภาระในการสอบสวนให้มากขึ้น

เรื่องดังกล่าวเป็นการตั้งข้อสังเกตไว้เช่นเดียวกันที่นายวัชรินทร์ ปักเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาอาวุโส ว่าเป็นเรื่องเฉพาะที่เมื่อเด็กเข้ามาสู่กระบวนการควรที่จะจัดสหวิชาชีพให้อยู่กับเด็ก แต่เรื่องดังกล่าวมีจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้กับสตรีเนื่องจาก อาจทำให้สตรีอาจเกิดความอับอายและไม่อยากที่จะเล่าเรื่องราวของพวกเขาให้กับบุคคลมากมายรับฟัง

ตำรวจจะไม่อยากทำคดีเรื่องความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไปมีการเรียกสอบพยานจะไม่มีใครมาเป็นพยานในกระบวนการยุติธรรม ทำให้คดีค้างเรื่องคดีภายในครอบครัวจะไม่สามารถปิดคดีได้ เนื่องจากมีการลงโทษไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนคดีซึ่งเรื่องของคนในครอบครัวโดยส่วนใหญ่จะคุยกันได้และคดีจะจบลงโดยที่ไม่ต้องไปขึ้นศาล ด้วยเหตุนี้ในต่างประเทศจึงต้องพึ่งผู้เสียหายเสียก่อนหน่วยงานรัฐจึงจะดำเนินคดี

กระบวนการดำเนินการตามกฎหมายอาจไม่มีประสิทธิภาพ อาจเพราะในอดีตเมื่อมีคดีความรุนแรงในครอบครัว ตำรวจมักจะไม่ได้ดำเนินคดี มีเพียงแค่การตักเตือน และการให้รายงานตามใบคร.8 และคร.9 และหากมีการลงบันทึกประจำวัน ตามมาตรา 295 เมื่อส่งฟ้องศาล บางครั้งศาลมิได้ลงโทษ เนื่องจากอาจเห็นว่าในประวัติอาจมีการฟ้องหลายรอบ ศาลอาจเพียงกำชับว่าอย่าไปกินเหล้า คุมประพฤติ โดยในทางปฏิบัติไม่มีเครื่องมือเพื่อปรับพฤติกรรมและทัศนคติของผู้กระทำความรุนแรง ซึ่งพฤติกรรมรุนแรง มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมและทัศนคติเป็นหลัก อาทิ เป็นผู้ตีตบเหล่า ผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในวิถีแห่งความรุนแรง ซึ่งเป็นปัญหามานาน

ขั้นตอนการแจ้งความร้องทุกข์

ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่กล้าร้องทุกข์ในแนวทางปฏิบัติหากต้องการจะใช้กฎหมายฉบับนี้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะต้องร้องทุกข์เสียก่อน หรืออีกนัยหนึ่ง จะต้อง

เห็นชอบกับแนวปฏิบัติของกฎหมายฉบับนี้ และใช้สิทธิตนเองจากกฎหมายฉบับนี้ นอกจากนี้การนำเรื่องของผู้ถูกระทำความรุนแรงไปรายงานต่อศาล ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงจะต้องเปิดเผยเรื่องส่วนตัวซึ่งต้องอาศัยความกล้าอย่างมากสำหรับผู้ที่เป็นผู้หญิง

นอกจากนี้ การร้องทุกข์มีระยะเวลาจำกัด ต้องกระทำภายใน 3 เดือน เมื่อพ้น 3 เดือนไปแล้วจะหมดอายุความไม่สามารถร้องเรียนได้ ซึ่งในกรณีนี้หากดำเนินการโดยใช้กฎหมายอาญาแม้ว่าจะพ้น 3 เดือนไปแล้วยังสามารถดำเนินคดีได้เพราะเป็นเรื่องของอาญาแผ่นดินนอกจากนี้ผู้แจ้งความจะต้องอยู่ในวิสัย และโอกาส ที่จะแจ้งความได้ หากว่าป่วยจนจะตาย ไม่มีคนกระทำการแทน ไม่อยู่ในที่ที่เดินทางไปมาพบตำรวจได้สามารถให้ผู้อื่นแจ้งความแทนได้ แต่หากไม่แจ้งคดีจะหมดอายุ ซึ่งทำให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเสียโอกาสที่จะดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งการใช้กฎหมายอาญาจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่า

ขั้นตอนการพิจารณาคดีสง่านวน

ตามพระราชบัญญัตินับตั้งแต่วันได้ตัวผู้ต้องหาจะต้องทำสำนวนให้เสร็จภายใน 48 ชั่วโมงซึ่งโดยปกติทั่วไปการทำสำนวนความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาจะต้องส่งฟ้องภายใน 48 ชั่วโมง หากปฏิเสธในการดำเนินคดี สามารถผลิตฟ้อง และฝากขังได้ 30 วัน

เนื่องจากคดีอาจไม่ได้สิ้นสุดในชั้นตำรวจ แม้พนักงานสอบสวนจะส่งไม่ฟ้อง แต่เมื่อไปถึงชั้นอัยการ อัยการอาจสั่งฟ้องได้ และการที่คดีไม่ได้สิ้นสุดอาจทำให้ตำรวจไม่สามารถหาสถิติการดำเนินการตามพระราชบัญญัติได้ อาทิ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจรับคดีเรื่องการทำร้ายร่างกาย แต่ตำรวจจะไม่รู้ว่าการทำร้ายร่างกายนั้น เป็นเรื่องภายในครอบครัวหรือไม่ ดังนั้นเมื่อส่งสำนวนไปให้อัยการอาจเกิดปัญหา เนื่องจาก เมื่อเป็นคดีความภายในครอบครัว สามารถยอมความได้ มีกระบวนการในการไกล่เกลี่ยและมีการลงนามในใบ คร.9 และ คร.10 ต่อไปประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ แต่เมื่อใช้พระราชบัญญัตินี้ความผิดดังกล่าวจะเป็นความผิดที่ยอมความได้ (ตามมาตรา 4) ซึ่งหากดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องทำบันทึกถอนคำร้องทุกข์ และต้องทำบันทึกปรับพฤติกรรมของคู่กรณี

ขั้นตอนการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

กรณีการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว รัฐมนตรีให้ผู้กำกับโรงพักมีอำนาจ ออกคำสั่งห้ามเข้าใกล้ผู้ถูกระทำความรุนแรง เนื่องจากหากรอให้ศาลสั่งอาจไม่ทันกาล ทั้งนี้ การออกคำสั่งยังไม่ถือเป็นที่สุดเนื่องจากพนักงานสอบสวนจะต้องเสนอคำสั่งดังกล่าวไปยังศาล ภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลเห็นชอบกับคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว (มาตรา 10)

หากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงแจ้งตำรวจแล้วยังมีความรุนแรงเกิดขึ้นในครอบครัวแล้วยังไม่ได้รับการดำเนินการใด ๆ หรือไม่มีการลงบันทึกประจำวันไว้เป็นข้อมูล ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงสามารถนำคำร้องไปยื่นต่อศาลได้ หากศาลเห็นสมควรสามารถออกคำสั่งคุ้มครองได้ (protection order) โดยไม่ต้องไปดำเนินคดีกับทางตำรวจขณะเดียวกันระบบของศาลอาจไม่มีคู่มือที่ชัดเจนในเรื่องของกระบวนการดำเนินการ ดังนั้นผู้พิพากษาบางคนอาจไม่รู้เลยว่าตามพระราชบัญญัติ

ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หมวด 15 ระบุเรื่อง การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพไว้แล้วด้วย

ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับศาล

โดยทั่วไปผู้กระทำความรุนแรงมักไม่ได้ทำบันทึกข้อตกลง ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีความอาญา ตำรวจจะต้องดำเนินการสรุปสำนวนสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องภายใน 48 ชั่วโมงและศาลแขวงสามารถพิจารณาหากอัตรโทษได้หากมีอัตร จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ หากมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวร่วมกับคดีอาญาอื่น ๆ ให้ดูฐานความผิด ถ้าเป็นความผิดลหุโทษ อาทิการทำร้ายมาตรา 8 วรรค 2 หากเป็นประมวลกฎหมาย อาญามาตรา 391 มีอัตรโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6 พันบาท และมาตรา 295 สามารถ ยอมความ แต่หากอัตรโทษมากกว่ามาตรา 295 ให้พิจารณาตามกฎหมายอื่น

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องพิจารณาเปรียบเทียบอัตรโทษที่เกิดขึ้นว่า อัตรโทษเท่าใด จะต้องนำผู้ต้องหาขึ้นศาลใด หากอัตรโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6 พัน บาทจะขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง แต่หากมีสองฐานความผิดจะต้องใช้พระราชบัญญัติหลาย ฉบับจะใช้ศาลแขวงในการพิจารณาคดี ซึ่งเป็นปัญหาในการติดต่อเจตนาของกฎหมายในมาตรา 3 ซึ่ง กล่าวถึงศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีความเข้าใจและละเอียดอ่อนต่อเรื่องครอบครัวเป็นหลักในการ พิจารณาคดี

ขั้นตอนการฟื้นฟูรักษาบำบัด

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเรื่องค่าใช้จ่ายที่ตามมา เนื่องจากการไปพบแพทย์เพื่อฟื้นฟู แก้ไข พฤติกรรมจะต้องมีงบประมาณในการดำเนินการ

ในส่วนใบคร.9 และ คร.10 ได้ระบุสิ่งที่บำบัด อาทิ หากผู้ชายมีภาวะควบคุมตัวเองไม่ได้เมื่อมี อารมณ์โกรธ อาจใช้การบำบัดโดยการให้เข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาล โดยระยะระยะเวลา 2 เดือน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่พนักงานสอบสวนอาจไม่มีความเข้าใจในกระบวนการ ดังกล่าวจึงอาจจะต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ข้อมูลในด้านการบำบัดฟื้นฟู เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงจะมีความเข้าใจ กระบวนการทางสังคมมากกว่า

การออกคำสั่งในการแก้ไขผู้กระทำความรุนแรงที่มีภาวะติดเหล้าไม่สามารถดำเนินการได้ โดยง่าย ตำรวจโดยทั่วไปจะไม่ทราบว่าพฤติกรรมความรุนแรงเกิดจากอะไร แต่อาศัยข้อกฎหมาย เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงไปบำบัด ซึ่งในอดีตภายใต้ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 18 บทที่ 13 สามัญญะวิวกกัน ข้อที่ 583 เมื่อมีการแจ้งความในลักษณะดังกล่าวให้ตำรวจดำเนินการ โกล่เกลี่ย จนกระทั่งมีพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดขึ้นคำสั่งดังกล่าวจึงยกเลิกไป ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ เมื่อ เกิดปัญหาด้านความรุนแรงระหว่างสามีและภรรยาการเดินทางมาโรงพักจะเป็นการมาสงบสติ อารมณ์ เมื่อใจเย็นลงแล้วมักจะกลับไปอยู่ด้วยกันเช่นเดิม ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องการให้เกิด การปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ปัจจัยต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวย และอาศัยตำรวจเป็นผู้ดำเนินการแต่ เพียงฝ่ายเดียวจึงทำให้มีการดำเนินการที่ลำบากมากขึ้น

การสั่งบำบัดหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตำรวจและฝ่ายปกครองสามารถสั่งการได้โดยมีผลเพียงแค่ 2 วัน หากไม่สั่งให้ศาลรับรอง แต่ศาลต้องเป็นผู้รับรองอีกครั้งหนึ่งว่า ที่ออกคำสั่งไปนั้นเป็นคำสั่งโดยชอบซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การดำเนินการไม่ครบวงจรในเรื่องงบประมาณในการสั่งบำบัด ซึ่งทำให้ผู้กระทำความรุนแรง และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะต้องเสียเงินด้วยตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่มีคำสั่งตามมาตรา 10 วรรค 2 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะไม่มีเสียเงินเพื่อฟื้นฟู บำบัดพฤติกรรมความรุนแรงยกเว้นค่าธรรมเนียมค่าทนาย และต้องส่งคำสั่งคุ้มครองไปยังสถานีตำรวจท้องที่ด้วย แต่ตำรวจไทยไม่ได้อยากดำเนินการในเรื่องนี้อาจเพราะรู้สึกว่าเป็นภาระในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นจึงอยากให้ดำเนินการทางอาญาไปตามระเบียบ

4.4.6 ปัญหาความไม่รู้กฎหมายของประชาชน

ประชาชนไม่รู้รายละเอียดต่าง ๆ ภายในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อาทิ การแจ้งความจะต้องดำเนินการความภายในระยะเวลา 3 เดือน และหากไม่ดำเนินการผู้กระทำความรุนแรงจะไม่ได้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผลจากความไม่รู้กลไกของกฎหมายฉบับนี้ ผู้หญิงที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่กล้าร้องทุกข์ เพราะเกรงว่าจะกระทบต่อหน้าที่การงานหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของครอบครัว รวมถึงอาจสร้างความรุนแรงให้เพิ่มมากขึ้นได้ หากมีการร้องทุกข์แต่ไม่มีการคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง สตรีจึงไม่กล้าที่จะร้องทุกข์ ดังนี้ กฎหมายจึงไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่มีผู้ร้องทุกข์

ในเรื่องการแจ้งเหตุความรุนแรงนั้นตามมาตรา 5 และ 6 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ยังไม่ใช้การร้องทุกข์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7) ซึ่งคดีความรุนแรงในครอบครัวจึงยังไม่เริ่มขึ้นเมื่อรับแจ้งเหตุ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ (ที่มีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ได้แก่ หัวหน้าสถานีตำรวจนายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด) จึงไม่สามารถออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 ได้

นอกจากนี้ การร้องทุกข์ มี 2 ประเภท คือ การร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดี และการแจ้งไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 วรรคสอง กำหนดว่า "ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์" ซึ่งหากผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์เพื่อเป็นหลักฐาน จะไม่ถือว่าเป็นการร้องทุกข์โดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะยังมีได้มีเจตนาให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษ ซึ่งความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ถือเป็นคดีความผิดที่ยอมความได้ ดังนั้น การแจ้งความร้องทุกข์จึงต้องมีเจตนาให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษ พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบสวนได้ ยกเว้นการกระทำความรุนแรงนั้นเป็นความผิดฐานอื่นด้วย และความผิดอื่นนั้นเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน พนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบสวนคู่ไปกับความผิดฐานอื่นนั้น

โดยในเรื่องดังกล่าว นางสาวภรณ์ พงศ์พินิตานนท์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กล่าวไว้ว่า

ผู้หญิงโดยส่วนใหญ่มักไม่ประสงค์แจ้งความดำเนินคดี ในยุคก่อนผู้หญิงต้องพึ่งพิงสามีไม่ยอมให้สามีตีตักจึงยอมทนและเพื่อลูก แต่ขอยกมุมของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ

แพทย์หญิง เพ็ญศรี พิชัยสนธิ ที่ได้กล่าวถึงเจตนาของกฎหมายมีช่องโหว่ในเรื่องการแจ้งความ แต่อย่างไรก็ตามขอให้ผู้หญิงไปที่สถานีตำรวจ และดำเนินการให้เป็นคดี เพราะเมื่อเป็นคดีความแล้วจะยอมความก็สามารถทำได้อีกทางหนึ่ง แต่อย่างน้อยให้กฎหมายได้ใช้การราบตัวผู้ชายไว้ก่อน เหมือนใช้ช่องทางกฎหมาย หรือใช้ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าช่วยปรามไว้ได้ส่วนหนึ่ง

4.4.7 ปัญหาจากอำนาจศาล และศาลไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นครอบครัว

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางพิจารณาคดีเป็นหลัก แต่โดยทั่วไปการบริหารจัดการ คดีดังกล่าวมักไปที่ศาลแขวงซึ่งเคยมีกรณีเกิดขึ้น เมื่อภรรยาต้องการสูติ แต่ศาลกลับสั่งให้ภรรยาถอนคำร้องทุกข์ หรืออัยการสั่งให้ถอนคำร้องทุกข์ที่ขึ้นพนักงานสอบสวน ซึ่งทัศนคติของทั้งศาลและอัยการเป็นมุมมองจากผู้ชาย ที่อาจไม่มีความเข้าใจ หรือไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นด้านเพศสภาพ (gender) หากให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินการพิจารณาคดี จะมีความเข้าใจ และมีความอ่อนไหวมากกว่าศาลแขวง

อำนาจของศาลจะบ่งชี้ว่าเรื่องกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้พิจารณาที่ศาลเยาวชนและครอบครัว แต่หากเป็นความผิดอื่นให้พิจารณาที่ศาลแขวง แต่ความเข้าใจในการทำคดีในชั้นอัยการและศาล ตำรวจนครบาล และตำรวจภูธร อาจมีความเห็นไม่เหมือนกัน

เมื่อมีการผูกการพิจารณาคดีในศาลตามโทษการตัดสินของแต่ละศาลเช่นนี้ เมื่อมีโทษหนักขึ้นเกินกว่าที่พระราชบัญญัติระบุไว้ จะขึ้นที่ศาลแขวงจึงเกิดปัญหาตามมาได้ ซึ่งในกระบวนการร่างกฎหมายอาจไม่ได้คำนึงถึงเรื่องความรุนแรงที่มักเกิดพร้อมความผิดฐานอื่นร่วมอยู่ด้วยเสมอ

4.4.8 ปัญหาจากการอบรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการจัดอบรมให้กับตำรวจ แต่เมื่ออบรมไปแล้วตำรวจยังทำงานไม่ได้เนื่องจากองค์ประกอบหลายส่วนยังไม่พร้อมดำเนินการบูรณาการงานร่วมกันการอบรม อาจไม่ต้องเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย แต่อาจเป็นการให้ความรู้ในเรื่องทัศนคติการปรับมุมมองเรื่องเพศสภาพ (gender) สร้างให้เห็นการทำงานของสหวิชาชีพ ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร

ในช่วงแรกที่กฎหมายออกใหม่ มีการเรียกอบรม แต่ระยะหลังไม่มีการเรียกอบรม หรือมีการจัดอบรมที่น้อยลงไป ขาดความต่อเนื่องและไม่มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่จะต้องได้รับการแต่งตั้งคือหัวหน้าโรงพัก นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำงานใหม่ อาจยังไม่มีความรู้ในเรื่องการดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงควรมีการจัดอบรมเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าใหม่ หรือหัวหน้าโรงพัก

ผู้พิพากษาหลายคนจะมีภารกิจในการทำงานที่มากมายอาจไม่สะดวกและไม่สามารถเข้ารับการอบรมเฉพาะเรื่องพิเศษอาทิ เรื่องของเพศสภาพ เรื่องกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว หรือความรุนแรงได้แต่สามารถใช้เทคโนโลยี อาทิ teleconference ในการอบรม ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ผู้พิพากษาจะทราบหลักการของกฎหมายฉบับดังกล่าว แต่การจะใช้หรือไม่ใช้กฎหมายฉบับนี้ขึ้นอยู่กับเรื่องการแจ้งข้อกล่าวหาของตำรวจการสั่งฟ้องของอัยการ และศาลจึงจะพิจารณาโทษได้

4.4.9 ปัญหาจากโครงสร้างการทำงานของรัฐ

- ขาดการสร้างระบบการทำงานอย่างเป็นระบบที่จะดำเนินการในเรื่องความรุนแรงต่อสตรีอย่างจริงจัง เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญ และไม่ได้มองว่าเรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ

- การดำเนินงานจะต้องทำเป็นเครือข่ายแต่เครือข่ายดังกล่าวไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานสามารถโยกย้ายบุคลากรได้ และเมื่อบุคลากรที่เข้าใจการทำงานหรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อมีการย้ายงาน งานที่อยู่ในพื้นที่จะไม่สามารถเดินต่อไปได้ ซึ่งหน่วยงานที่พยายามจะสร้างเครือข่าย และสร้างคนอย่างสม่ำเสมอคือหน่วยงานของอัยการ นำโดย นายสาโรช นักเบตร์ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการและโครงการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

- ในส่วนชมรมพนักงานสอบสวนหญิง มีพนักงานสอบสวนหญิงได้รับทุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund: UNICEF) เพื่อสร้างบุคลากรให้ออกไปทำงานด้านความรุนแรงในครอบครัวได้ แต่เมื่อหัวหน้าโรงพักไม่ได้อยู่ประจำมีการย้ายสลับไปมา เมื่อมีผู้ที่มาทำหน้าที่คนใหม่ อาจไม่ได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรม และเป็นผู้ที่รัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง จึงเกิดปัญหาในเรื่องความต่อเนื่องได้ ปัญหาการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติ จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุม

- ความล่าช้าในระบบงานของรัฐ ยกตัวอย่างในเรื่องการแก้กฎหมายเด็กในปี พ.ศ. 2535 เนื่องจากกฎหมายฉบับเดิมมีหลายเรื่องที่ขัดต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child : CRC) จึงมีการเสนอให้ตั้งคณะทำงานแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งยังไม่มีวิธีบัญญัติ (Procedural Law : การกำหนดกระบวนการพิจารณาความ) มีแต่เพียงสารบัญญัติ (Substantive Law) เมื่อไม่มีจึงนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในการดำเนินคดีจึงทำให้การดำเนินคดีช้ามาก ทำให้ต้องเขียนบทวิธีบัญญัติ โดยเรื่องดังกล่าวไปค้างในกระบวนการของคณะกรรมการกฤษฎีกา ประมาณ 10 กว่าปี โดยมีการดำเนินการขอแก้ไขตั้งแต่ปีพ.ศ.2542 แต่ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อปีพ.ศ. 2553

- ปัญหาจากการโยกย้ายงานบ่อย เนื่องจากบุคลากรไม่มีความก้าวหน้าในสายอาชีพของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่ใช่เป็นตำแหน่งของข้าราชการ แต่เป็นอัตราจ้าง ซึ่งคนส่วนมากอาจมองว่าเป็นงานที่ไม่มีความมั่นคงดังนั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้ได้งานใหม่ที่มีโอกาสก้าวหน้ามากกว่าจึงได้ลาออก ทำให้เกิดการเสียบุคลากรที่ใช้งบประมาณในการอบรมให้ไป นอกจากนี้ยังขาดกลุ่มบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นสหวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง โดยในเรื่องดังกล่าว นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้กล่าวถึงปัญหาจากผู้จัดทำร่างกฎหมาย ในเรื่องมีการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตลอดเวลาจึงอาจทำให้ไม่มีความรู้ต่อเนื่องในการจัดทำกฎหมาย

4.4.10 ปัญหาจากการจัดทำสถิติ

การจัดทำสถิติของทางตำรวจอาจไม่ชี้เฉพาะในเรื่องของความรุนแรงโดยตรง เนื่องจากสถิติได้จัดแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1) ชีวิต ร่างกาย เพศ และรวมคดีอื่น ๆ ซึ่งหมายถึงเรื่องความรุนแรงในครอบครัว 2) ทรัพย์สิน 3) พระราชบัญญัติต่าง ๆ และ 4) ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

คดีที่เกิดขึ้นจริงอาจไม่เข้าสู่ระบบสถิติ เนื่องจากบางครั้งสตรีมาขอความช่วยเหลือแต่ไม่ได้อยากร้องทุกข์ให้เป็นคดี ดังนั้นจำนวนตัวเลขที่เป็นคดีเข้าสู่ระบบจริง ๆ จึงน้อยกว่านอกจากนี้กรณีที่สตรีเป็นผู้มีการศึกษามีหน้ามีตาในสังคม จะไม่ยอมให้เรื่องเป็นคดีขึ้นมา

นอกจากนี้ปัญหาความรุนแรงเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู หากภายในบ้านมองเห็นว่าผู้ชายเป็นใหญ่ อาจมองว่าการใช้กำลังรุนแรงโดยผู้ชายเป็นเรื่องธรรมดา หากสังคมเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาอาจมีการละเลยในเรื่องดังกล่าว จึงไม่ค่อยเป็นคดี

4.4.11 ปัญหาในการประเมิน และติดตามผล

การประเมินและติดตามผลไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลมากมาย อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด นักสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานที่มีใช้หน่วยงานของรัฐบาล (NGOs) แต่ขาดเจ้าภาพในการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ในส่วนมาตรการที่ศาลสั่งให้มีการนำผู้กระทำความรุนแรงไปบำบัดรักษา ไม่มีการประเมิน และติดตามผลว่า กลไก หรือมาตรการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 สามารถป้องกันการกระทำซ้ำได้จริงหรือไม่หรือ มากน้อยเพียงไร

4.4.12 ปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินการ

ขาดงบประมาณในการปฏิบัติงาน รัฐบาลไม่มีงบประมาณพิเศษให้ในเรื่องกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปลงพื้นที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งโดยทั่วไปเป็นความเสี่ยงของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกไปปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นควรจัดให้มีค่าตอบแทนพิเศษ หรือสวัสดิการให้กับผู้ทำหน้าที่ในงานเสี่ยงภัยเช่นนี้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีงบประมาณน้อยในการขับเคลื่อน มีงบประมาณสำหรับใช้ทั้งกระทรวงประมาณ 600 ล้านบาท ซึ่งจากงบประมาณจำนวนนี้ต้องแจกจ่ายไปยังหน่วยงานย่อย ๆ ของทางกระทรวง จึงทำให้ไม่ได้เอื้อประโยชน์ในการจัดกิจกรรม ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ได้มาก นอกจากนี้ยังติดขัดในเรื่องของระเบียบในการเขียนโครงการอีกด้วย เนื่องจากไม่สามารถเขียนเกี่ยวกับโครงการประชาสัมพันธ์ได้ เนื่องจากกระทรวงไม่ได้มีหน้าที่ในการทำประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ดังนั้น ในการเขียนโครงการจึงต้องเขียนเรื่องการประชาสัมพันธ์ใส่ในโครงการได้บ้าง แต่ไม่สามารถจัดการประชาสัมพันธ์ได้ทั้งหมด ดังนั้น หลายครั้งนโยบายของกระทรวงจึงอาจไม่สามารถเข้าไปถึงชุมชนได้ทันเท่ากับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ

4.4.13 บ้านพักเด็กและครอบครัวมีจำนวนน้อย

แม้ว่าในกฎหมายจะมีระบุไว้ในมาตรา 10 มีคำสั่งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว แม้กระนั้น

ก็ตาม ในปัจจุบัน ยังคงมีการบอกเล่าถึงเรื่อง เมื่อเกิดการกระทำความรุนแรงขึ้น บุคคลที่จะต้องออกจากบ้านจะเป็นเหยื่อ หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเสมอ ซึ่งหน่วยงานที่ดูแลเรื่องบ้านพักฉุกเฉินคือบ้านพักเด็กและครอบครัว ทั้งนี้หน่วยงานไม่มีที่פקังให้ผู้หญิงโดยเฉพาะ (ซึ่งแตกต่างจากที่ประเทศอังกฤษ ที่มีการริเริ่มในการสร้างบ้านพักฉุกเฉินสำหรับสตรีและเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นครั้งแรกของโลก ชื่อว่า Chiswick Women's Aid เมื่อปีพ.ศ. 2514) เนื่องจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดไม่มีการจัดสร้างสถานที่เฉพาะให้สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพักพิง แต่ทั้งนี้บ้านพักเด็กและครอบครัวอยู่ในความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลกลุ่มบุคคลทั้งสตรีและเด็ก จึงรับสตรีเพื่อพักพิงได้เช่นกัน

4.4.14 การประชาสัมพันธ์ไม่เข้าถึงชุมชน หรือกลุ่มเป้าหมาย

ปัญหาสืบเนื่องจากการมีงบประมาณที่น้อย จึงทำให้ไม่สามารถจัดจางรณรงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีการรณรงค์ได้อย่างต่อเนื่อง หรือโครงการที่มีกลุ่มบุคคลสำคัญสนใจมาช่วยในการสนับสนุนโครงการ จะสามารถส่งข่าวในเรื่องการรณรงค์ยุติความรุนแรงได้ออกไปไปยังวงกว้างมากขึ้น อาทิ กรณีที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา มาช่วยสนับสนุนโครงการชื่อว่าหนึ่งเสียงหยุดความรุนแรง ทั้งนี้ มีหลายโครงการที่ดีแต่เมื่อไม่มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง จึงจางหายไป สังคมไม่ได้รับรู้ และเมื่อไม่มีผลกระทบมากการปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายก็จะน้อยลง

4.5 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ระดับปฏิบัติ

1) จากปัญหาขาดบุคลากรในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ควรให้หน่วยงานอื่นร่วมสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐเข้าร่วมการดำเนินการในด้านคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และการดำเนินงานตามกฎหมาย

2) ควรสร้างสาขาชีพในการทำงานให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเพิ่มอัตรากำลังคนให้กับองค์กรเพื่อทำงานเพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง โดยเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน้าที่บ่อย ๆ

3) ควรจัดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสาขาชีพ จำนวนอย่างน้อย 1 คนประจำในแต่ละโรงพักเพื่อสนับสนุนการทำงานและช่วยอำนวยความสะดวกตำรวจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์เปลี่ยนเวียนตลอด 24 ชั่วโมงเนื่องจากหากมีการแจ้งเหตุช่วงกลางคืน ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะได้รับการช่วยเหลือ ในด้านข้อมูลและสภาพจิตใจอย่างทันท่วงที เนื่องจากมีกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่กล้ากลับไปเคหสถานของตนเองและเจ้าหน้าที่ตำรวจให้หรือกระบวนการศาลสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพที่โรงพัก ดังนั้นเมื่อเกิดความรุนแรงแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจไปปรากฏตัวอาจทำให้การกระทำความรุนแรงหยุดลงเนื่องจากเกรงกลัวเจ้าหน้าที่ แต่กระบวนการอื่น ๆ อาทิ การสอบสวนที่ต้องรอสาขาชีพ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการสนับสนุนจาก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มาช่วยดำเนินการเพราะทางกระทรวงจะรู้วิธีในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ

4) ในเรื่องการบริหารจัดการคน ในกรณีที่ตำรวจมีการอยู่เวร หากในช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีพนักงานสอบสวนหญิงอยู่เวร หรือมีคดีนอกเวลาราชการ ในกรณีที่ไม่เร่งด่วนสามารถรับเรื่องเอาไว้ และรอเวลาให้พนักงานสอบสวนหญิงมาปฏิบัติหน้าที่ในช่วงเวลาราชการเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป แต่หากเป็นเหตุเร่งด่วน สามารถติดต่อพนักงานสอบสวนหญิงเพื่อจะเดินทางเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที

5) ในเรื่องการรักษาความลับ เมื่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับทราบแล้วจะต้องมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างทันทีทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ตำรวจควรดำเนินการระงับเหตุอาชญากรรม แต่ในด้านการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ควรเป็นหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบหลัก เนื่องจากกระทรวงมักจะมีนักสังคมสงเคราะห์ทำหน้าที่อยู่และเน้นการแก้ไขปัญหาเชิงสังคม ในขณะที่ตำรวจเน้นในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นหลัก ซึ่งหน่วยงานรับผิดชอบหลักจะต้องดำเนินการตั้งแต่ต้นน้ำ จนจบกระบวนการ

6) ให้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ทราบว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ จะมีอำนาจสามารถเข้าไปในบ้านที่มีการทำความรุนแรงในครอบครัวได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นซึ่งควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการ เพื่อจะได้ไม่ต้องรอการขอหมายค้นจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ

7) เมื่อมีคดีความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นไม่ควรยึดตัวผู้เสียหายเป็นหลัก แต่ควรยึดกฎหมายเป็นหลัก แต่การยึดกฎหมายอาจสร้างให้เกิดความไม่สะดวกสบาย ไม่ราบรื่นขึ้นได้

8) เพิ่มความพร้อมให้กับผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนหญิง และตำรวจ ให้ความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและความละเอียดในงานที่ทำและสามารถเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านสตรี ซึ่งเป็นสายงานที่มีลักษณะพิเศษเช่นนี้ ผ่านทางการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มากขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล นอกจากนี้ควรให้กำลังใจ และสนับสนุนการทำงานของบุคลากรเพื่อไม่ให้เกิดความท้อแท้ เนื่องจากปัญหาจากกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย และระบบการทำงาน

9) ในการปฏิบัติงานควรประสานเรื่องการบำบัดฟื้นฟูไปยังกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์ OSCC โรงพยาบาลตำรวจ หรือหน่วยงานด้านสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการ เพื่อมิให้ผู้กระทำความรุนแรงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูบำบัด เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้กระทำความรุนแรงยอมรับการบำบัดฟื้นฟูและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

10) กรณีที่ผู้เสียหายไม่ยอมรับทุกข้อ หากเจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นพฤติกรรมความรุนแรงไม่ร้ายแรงแม้ผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์อาจสามารถใช้กลไกทางพระราชบัญญัติมาช่วย โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอาจเรียกผู้กระทำความรุนแรงเข้ามาคุยอย่างเป็นทางการ โดยให้พนักงานอัยการมีออกหนังสือเชิญ เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจ และหากเห็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมสามารถจัดให้มี

การกำกับการที่ก่อกอง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ โดยมีเจ้าหน้าที่มาคอยช่วยกำกับดูแล ให้คำปรึกษา รวมถึงให้สหวิชาชีพจะมาช่วยดูแล ซึ่งกรณีดังกล่าวฝ่ายอัยการกำลังอยู่ในช่วงการสร้างทีม

11) การทำงานต้องเน้นผลลัพธ์ให้มากขึ้น (Result based) เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเสียสละและอดทน มีใจบริการ และต้องเปลี่ยนเจตคติในการทำงานเรื่องของความรุนแรง ว่าความรุนแรงไม่ใช่เรื่องส่วนบุคคล และไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องเล็ก แต่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัว และสร้างปัญหาสังคมตามมา

12) ในภาพรวมการทำงานของสหวิชาชีพ ไม่มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในแต่ละจังหวัด ต่างคนต่างทำเฉพาะหน้าที่ของตัวเอง ดังนั้นการติดต่อสื่อสาร และการประสานงานจึงไม่เป็นระบบ นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข ตำรวจ ชุมชนผู้บริหารภายในท้องถิ่น อัยการ ฝ่ายปกครอง ทั้งนี้ สำนักงานอัยการสูงสุด มีการตั้งศูนย์อัยการคุ้มครองเด็กและสถาบันครอบครัวกลาง ซึ่งนายสาโรช นักเบศร์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์คนแรก เมื่อปี พ.ศ.2557 เพื่อดำเนินการในด้านดังกล่าวให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

13) ตัวกฎหมายควรมีการจัดทำแนวปฏิบัติ และวิธีดำเนินการให้ละเอียด และต้องหาแนวร่วม เครือข่ายเพื่อหาวิธีการดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างลงตัว ดังนั้นก่อนที่จะมีกฎหมายควรต้องถามเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติว่ามีความคิดเห็นเช่นไรเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำด้วย ดังนั้น เมื่อกฎระเบียบออกมาทุกฝ่ายจะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

14) มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ก่อนออกปฏิบัติงานจริง อาทิ อัยการผู้ช่วยที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาคเป็นครั้งแรกจัดให้มีการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนลงนามจริง นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้กับนิสิต ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนงานของอัยการ และสร้างระบบการทำงานแบบสหวิชาชีพ และพัฒนาศักยภาพด้านกฎหมายให้กับกลุ่มสหวิชาชีพที่ทำงานด้านเด็ก ซึ่งอัยการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

15) มีการจัดทำโครงการร่วมกันระหว่างรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และชุมชน อาทิ มีการจัดทำโครงการอัยการประสานสหวิชาชีพและชุมชน ร่วมกันขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายคือ พนักงานอัยการ พนักงานสืบสวน ตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพ สาธารณสุข บุคลากรทางการแพทย์ OSCC บุคลากรท้องถิ่นจัดโครงการโดยให้แต่ละจังหวัดส่งตัวแทนมาเป็น ทีมสหวิชาชีพของจังหวัด จังหวัดละ 12-15 คน มีกฎหมาย 3 เรื่องเป็นตัวตั้งเพื่อให้เป็นสหวิชาชีพของจังหวัด มี case conference ร่วมกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหา และสร้างเครือข่าย ดำเนินโครงการมา 3 ปีแล้ว ปีแรกมี 9 จังหวัดเข้าร่วม ปีที่สองมี 9 จังหวัดและปีที่สามมี 18 จังหวัด ที่ไม่สามารถดำเนินการพร้อมกันได้ เนื่องจากจำนวนคน และงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด การฝึกอบรมเรื่องดังกล่าว เพื่อสร้างทีมงานไปทำงานด้านสหวิชาชีพของจังหวัด โดยมีการให้นำผลงานมาเสนอมีการติดตามผลทุก ๆ 2 เดือน ซึ่งการทำโครงการนี้จะมีส่วนในการคุ้มครองผู้เสียหายของกลุ่มสหวิชาชีพ เป็นการช่วยเหลือด้านกระบวนการยุติธรรม ป้องกันการกระทำซ้ำ สร้างให้สหวิชาชีพมีการพัฒนาบุคลากร สร้างระบบงานที่ต้องประสานงานร่วมกับสหวิชาชีพได้

16) มีโครงการอบรมนักเรียนนายร้อยตำรวจก่อนที่จะออกมาปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ แนวความคิด เนื่องจากพนักงานสอบสวน มักไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะมีความยุ่งยากในการทำงาน จึงมีการจัดอบรมทุกปี ปีละ 2 รุ่น ดำเนินการต่อเนื่องมาตลอด 8 ปี

17) มีการจัดหาผู้เชี่ยวชาญพิเศษเพื่อจัดทำหลักสูตรในการฟื้นฟูบำบัดพฤติกรรมความรุนแรงที่หลากหลาย เพื่อช่วยเหลือให้การแก้ไขปรับพฤติกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

18) การทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ควรทำงานเชิงรุก ไม่จำเป็นต้องทำงานเชิงรับอย่างเดียว เมื่อมีการโทรศัพท์เข้ามาร้องเรียน แต่สามารถทำงานเชิงรุกได้ด้วย เช่นการออกไปประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมาย อาทิ งานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สามารถออกไปประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ กับชุมชนได้ ซึ่งในหลายครั้งหากดูสถิติความรุนแรงในบางจังหวัดที่มีจำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมากขึ้น อาจเป็นเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องความรุนแรงให้ประชาชนได้รับทราบในมุมกว้างมากขึ้น

ระดับนโยบาย

1) เพื่อแก้ไขปัญหาในทุกองคาพยพ ทั้งในด้านการบังคับใช้กฎหมาย คຸ້ມครอง และป้องกันให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานบางหน่วยงานขึ้นมาเพื่อสานต่อนโยบายของรัฐ เช่นการตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) เป็นต้น ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติ หากต้องการให้กฎหมายฉบับดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อออกแผนปฏิบัติการรองรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ มีการติดตามแผน มีผลการปฏิบัติตามแผน หลังจากที่มีการประเมินการทำงาน และการพิจารณาจากสถิติการกระทำ ความรุนแรง

2) เพิ่มเครือข่ายในการทำงานเนื่องจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจติดขัดจากกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือสายบังคับบัญชาจึงควรให้หน่วยงานอื่น ๆ หรือองค์กรที่มีใช้ภาครัฐ (NGOs) การให้องค์กรเอกชนเข้ามาช่วยงานอาจมีความคล่องตัว ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และเห็นผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติได้มากขึ้นนอกจากนี้ควรใช้สหวิทยาการเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงาน และต้องดำเนินการให้มีอัตรากำลังคนที่เพียงพอ

3) มีการบูรณาการงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเจ้าภาพหลักมากขึ้น คือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสารในระดับเจ้าหน้าที่ และมีข้อจำกัดในการทำงานระหว่างหน่วยงานและเพื่อลดกำแพงระหว่างองค์กรลง

4) ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานของรัฐ ทั้งเชิงรุก และการตั้งรับ ปักจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานควรได้รับการพัฒนาส่งเสริม อาทิ การอบรมบุคลากร พัฒนากฎหมาย เพิ่มงบประมาณ และกำหนดทิศทางนโยบายให้ชัดเจนมากขึ้น

5) ให้หน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการประเมินการกระทำ ความผิด ต้องติดตามผล และการใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคຸ້ມครอง

ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงนอกจากนี้ เมื่อประเมิน และมีการเสนอเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย นอกจากนี้ควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนมีการรับรู้ในวงกว้าง และได้รับทราบทัศนคติจากภาคประชาชน

6) ควรแยกบุคลากรที่ไม่เชี่ยวชาญทำงานลงพื้นที่ให้ทำงานภายในสถานที่ทำงาน ในขณะที่ผู้ทำงานลงพื้นที่ ควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นให้อาติ ประกันชีวิตค่าตอบแทนพิเศษ เนื่องจากเป็นงานเสี่ยงภัยและเกี่ยวข้องกับการระงับเหตุเบื้องต้นในพื้นที่

7) ควรจัดตั้งศูนย์เพื่อช่วยเหลือด้านความรุนแรงตั้งอยู่ทั่วประเทศโดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานอย่างเหมาะสมและเพียงพอให้แก่เจ้าหน้าที่ อาทิจากการจัดยานพาหนะเพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างพอเพียง

8) ควรมีการจัดตั้งศูนย์เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีมากขึ้น อาติ อัยการมีการจัดตั้งศูนย์อัยการคุ้มครองเด็กและสถาบันครอบครัวกลางมีการจัดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและสตรี โดยใช้หลักนิติธรรม และนำเอาหลักยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของการขจัดความรุนแรงต่อสตรี และหลักยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของการขจัดความรุนแรงต่อเด็กของ UNODC มาปรับใช้ โดยมีหลักการเพื่อ 1) ป้องกันผู้หญิงและเด็กไม่ให้ตกเป็นเป้าหมายของอาชญากรรม 2) คุ้มครองผู้หญิงและเด็ก ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง มีโอกาสที่จะถูกกระทบกระเทือนทางจิตใจได้ง่าย 3) คุ้มครองป้องกันความรุนแรงไม่ให้มีการกระทำซ้ำ 4) ใช้หลักนิติธรรม มาขับเคลื่อน ซึ่งวิธีการขับเคลื่อนคือการสร้างอัยการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ตามยุทธศาสตร์ โดยมีหลักสูตรระยะเวลาอบรม 6 เดือน เพื่อเรียนรู้และลงไปปฏิบัติจริง โดยจะมีการติดตามผลทุก 2 เดือน

9) ภายหลังจากที่มีการใช้นโยบาย นอกจากจะมีการกำกับดูแลการนำมาตรการไปใช้ แล้วควรที่จะจัดทำประเมินผลนโยบาย (policy evaluation) เพื่อการพัฒนา นโยบาย และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้ง่ายขึ้น

10) การสร้างกลุ่มสหวิชาชีพที่ยั่งยืนโดยการให้สวัสดิการ และเงินพิเศษกับพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ความสำคัญในการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้จัดการเคส หรือเป็นตัวกลางประสานงานในเรื่องเคสกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อป้องกันพนักงานเจ้าหน้าที่ลาออก และเพื่อที่จะยกระดับในการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และสร้างให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวงจการทำงาน

11) การสร้างตำบลให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันความรุนแรงระดับตำบลกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีแนวคิดที่จะทำศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในระดับตำบล เนื่องจากตำบลเป็นหน่วยที่เล็กลงและสามารถเข้าถึงชุมชนได้ ดังนั้นเมื่อต้องการจะสร้างศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จึงเห็นควรมีการพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์ปฏิบัติการระดับตำบล ซึ่งสามารถใช้เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของกรมในเรื่อง จำนวนศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรง อย่างน้อยหนึ่งจังหวัดจะมีอยู่ในพื้นที่ได้ เพื่อให้มีผู้ดูแลชุมชนอย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยภายในตำบลของตนเองได้ สร้างเป็นตำบลเข้มแข็งขึ้นได้ต่อไป

12) มีการจัดทำแนวปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานไว้ดำเนินการใช้ภายในสำนักงานในกรณีเจ้าหน้าที่อาจไม่เข้าใจกระบวนการวิธีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติที่ออกมา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติ อาติ

ตำรวจ อาจต้องสร้างแนวปฏิบัติของสถานีตำรวจได้เองโดยไม่ต้องไปรอคำสั่งจากสำนักงานใหญ่ อาทิ ผู้กำกับสถานีเป็นผู้ออกคำสั่งได้ในกรณีเกิดคดีความรุนแรงในครอบครัว และกรณีเช่นนี้จะต้องทำอย่างไรบ้างเมื่อสถานีตำรวจออกแนวปฏิบัติของตัวเองแล้ว พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ จะปฏิบัติตามได้ทันทีและหากไม่ดำเนินการตามหลักการดังกล่าวจะถือว่าละเลยต่อหน้าที่ การทำงาน จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้การให้ผู้กำกับรับรองในเรื่องแนวปฏิบัติของสถานีตำรวจ จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่ดำเนินการอยู่เมื่อมีแนวปฏิบัติออกไป และจะเกิดการปฏิบัติตามเมื่อทำไปสักระยะหนึ่ง ต่อมาจะกลายเป็นแนวทางที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันไป นอกจากนี้ในเรื่องของอคติของบุคลากร ที่คิดว่ากฎระเบียบใหม่เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่อยากดำเนินการ เป็นการเพิ่มภาระ และปัญหาอาจเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ได้เมื่อดำเนินการอีกทั้งในเรื่องของการอบรมหากมีการอบรมแล้วเจ้าหน้าที่จะต้องโยกย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่น หน่วยงานอาจจะขาดบุคลากรที่มีความรู้และผ่านการอบรมมาก่อน แต่หากมีการจัดทำเป็นแนวปฏิบัติ ข้อกำหนด หรือคู่มือ สิ่งนี้จะอยู่ถาวรในองค์กร แต่ละแห่ง เมื่อบุคลากรต้องโยกย้าย บุคคลที่มารับหน้าที่แทนสามารถดำเนินการได้ตามแนวปฏิบัติที่มีเอาไว้แล้วทันทียกตัวอย่างของศาลอาญานบุรี ออกแนวปฏิบัติ (best practice) ว่าต้องทำอย่างไร เมื่อนำไปปฏิบัติสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี

ระดับสังคม

1) ควรแก้ไขปัญหาความยากจน และความไม่พร้อมในครอบครัว เด็กมักเป็นผู้ถูกระทำ และเป็นทีระบายนามณ์จากความเครียดในเรื่องปัญหาต่าง ๆ รัฐบาลควรให้โอกาสเด็กในการเข้าเรียนฟรี หากครอบครัวโดยยากจนมากไม่สามารถพาเด็กไปเรียนหนังสือได้อาจให้ค่าใช้จ่ายพื้นฐานเพื่อช่วยลดภาระปัญหาภายในครอบครัวเมื่อเด็กไม่ได้ถูกระทำ ความรุนแรงอาจมีความเป็นไปได้ที่จะไม่เป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงได้ในอนาคต

2) ค่านิยมในเรื่องชายเป็นใหญ่ควรเริ่มจากที่บ้าน เมื่อการเลี้ยงดูได้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีฐานะที่ไม่ทัดเทียมเท่ากับผู้ชายแล้ว ในการคิดจะร้องทุกข์เรื่องความรุนแรงของผู้ถูกระทำความรุนแรงจะไม่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความใส่ใจต่อเรื่องราวต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง อาจไม่อ่อนไหว ละเอียดอ่อนต่อเรื่องความรุนแรงเท่าที่ควร

3) ลดความเป็นวัตถุนิยมในสังคม เนื่องจากปัญหาในครอบครัวเกิดขึ้นเป็นปัญหาจากเรื่องวัตถุนิยมของสังคมเป็นหลักแต่ควรส่งเสริมให้คนในสังคมได้มองเห็นความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจ ความพอเพียงที่อาจเป็นต้นเหตุให้เกิดความเครียดและความรุนแรงภายในสังคมได้

4) ประสานเครือข่ายภาคประชาสังคม อาทิ องค์กรที่มีใช้ภาครัฐเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการทำงานของภาครัฐ เนื่องจากหน่วยงานภาคประชาสังคมมีศักยภาพ ความคล่องตัว และมีงบประมาณเพียงพอที่จะขับเคลื่อนนโยบายได้

5) ควรใช้มาตรการทางสังคมมากกว่ามาตรการทางอาญา ในการคุ้มครองสวัสดิภาพสำหรับคดีความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากมาตรการทางสังคมจะเกี่ยวข้องกับด้านจิตวิทยา การปรับพฤติกรรมมีการป้องกัน แก้ไข การกระทำซ้ำ เสริมพลัง เพื่อคงไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว ในขณะที่มาตรการทางอาญาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพได้

6) ควรจัดโครงการเพื่อสนับสนุนครอบครัวที่ปราศจากความรุนแรงในครอบครัวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ สำนักงานอัยการสูงสุด มีการจัดโครงการปรัชญาพอเพียงสู่นิติธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดย

เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2560 เพื่อสร้างให้เกิดการปรับตัวในทุกสถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อสร้างสังคมให้มีความมั่นคงปลอดภัยและยั่งยืนโดยใช้หลักนิติธรรมภายใต้ปรัชญา พอเพียง และอาจจะช่วยลดความกดดันในครอบครัวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้

7) เมื่อไม่มีเครื่องมือเพื่อปรับพฤติกรรมและทัศนคติของผู้กระทำความรุนแรง นอกจากจะหาแนวทางต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรมความรุนแรง ที่มีสาเหตุมาจาก พฤติกรรมและทัศนคติเป็นหลัก อาทิ เป็นผู้ที่ดีดเหล้า ผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในวิถีแห่งความรุนแรง ควรใช้ กระบวนการทางสังคมมาช่วยเปลี่ยนแปลงแนวความคิด และเพื่อสร้างให้คนรุ่นใหม่มีเคารพ มีความ รับผิดชอบต่อครอบครัวซึ่งหากเปรียบเทียบแล้วหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กใช้เรื่องอำนาจ ในการปกครองบุตร แต่ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ไม่ใช่สามารถใช้ความสัมพันธ์ เชิงอำนาจได้ แต่ควรเป็นเชิงความรับผิดชอบ ดังนั้นจึงควรที่จะต้องเปลี่ยนมุมมอง

8) การสร้างชุมชนเผ่าระวังเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สังคมควรเริ่มจากจัดให้มี ชุมชนเผ่าระวังก่อน เพื่อช่วยเหลือการทำงานไม่ต้องไปถึงตำรวจในกรณีที่เป็นเรื่องเล็กน้อยจริง ๆ เพื่อสร้างให้เกิดความปรองดองกันในครอบครัว และจะต้องสร้างมุมมองที่มีความเสมอภาคทั้งผู้ชาย และหญิงให้ได้รับเท่าเทียมกัน ไม่ใช่ปกป้องเพียงข้างใดข้างหนึ่ง

4.6 ผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ.2550

ในภาคประชาสังคมผู้วิจัยมีโอกาสพูดคุยรวมถึงสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มบุคคลที่มาจาก หน่วยงานรัฐบาล และหน่วยงานที่มิใช่รัฐ (NGOs) จำนวน 5 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการ สัมมนาที่จัดขึ้นโดยมูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่ทำงานกับสห วิชาชีพที่เกี่ยวข้องในเรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงอยู่เสมอ และได้รับ การยอมรับในมุมมองจากมูลนิธิอื่น ๆ เช่นกัน ผู้วิจัยได้มีโอกาสการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งสิ้น จำนวน 3 ครั้ง คือ

1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะการคุ้มครองสิทธิและคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงด้านเพศ ครอบครัว และผู้ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลแห่งเพศ โดยได้รับ การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) และสมาคมส่งเสริม สถานภาพสตรีฯ ระหว่างวันที่ 24-26 ตุลาคม 2561 ณ วีเทรอน อินเตอร์เนชั่นแนลเฮ้าส์ สมาคมส่งเสริม สถานภาพสตรีฯ ดอนเมือง

2) เวทีวิชาการ "เครือข่ายวิชาการครอบครัวศึกษา" ครั้งที่ 1 ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม การพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ..... เมื่อวันศุกร์ที่ 29 มีนาคม 2562 ณ ห้องดินแดง โรงแรมปรีณต์ตัน ปาร์ค สวีท ดินแดง กทม.และ

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการรวบรวมชุดความรู้และถอดบทเรียนการคุ้มครองสิทธิและ คุ้มครองสวัสดิภาพ เมื่อวันที่ 24-26 เมษายน 2562 ณ อาคารวงศ์สนิท รังสิตคลอง 15 จังหวัด นครนายก

ซึ่งจากการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

4.6.1 กระตุ้นให้ภาคประชาสังคมโดยเฉพาะกลุ่มมูลนิธิตื่นตัวต่อการนำพระราชบัญญัติไปปฏิบัติ

ภายหลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว ภาคประชาสังคม โดยเฉพาะกลุ่มมูลนิธิมีการอบรมโดยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็นหัวใจหลัก เพื่อเตรียมความพร้อม ในระดับผู้ปฏิบัติการ พนักงานเจ้าหน้าที่ และในบางครั้งอาจเป็นการระดมความคิดเห็น และมีสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงรวมอยู่ด้วย ซึ่งการอบรมดังกล่าวเป็นการอบรมอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ยังได้กล่าวถึงกฎหมายแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และวิธีการบริหารจัดการเคส ที่เกิดขึ้นได้ โดยกฎหมายที่มีความสำคัญเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ.2554 และ เรื่องแบบพิมพ์คำร้อง มีทั้งสิ้น 7 ชนิดประกอบด้วย

คส.1 คือ คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ

คส.2 คือ คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพด้วยวาจา (ไปที่ศาลากลางด้วยวาจา ศาลบันทึกไว้)

คส.3 คือ คำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉิน

คส.4 คือ หมายให้ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ

คส.5 คือ หมายเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ

คส.6 คือ หนังสือแจ้งคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ มาตรา 176 ถึงเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ

คส.7 คือ หนังสือแจ้งคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ถึงนักสังคมสงเคราะห์/นักจิตวิทยา/พนักงานเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจะรับทราบในเรื่องบทบาทของชายหญิง หรือบทบาทด้านเพศสภาพ (gender) ที่แตกต่างกัน โดยเน้นในหลักการว่า เพศที่แตกต่างกันตามธรรมชาติ มิได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าเพศใดเหนือกว่าเพศใด รวมถึงเรื่องความแตกต่างของบทบาทภายในสังคม เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นจากความคาดหวังว่าผู้ชายและผู้หญิงควรมีบทบาทที่แตกต่างกัน

ในการสัมมนาแต่ละครั้งมีการระดมความคิดเห็น เพื่อเสนอแนวทางการทำงานด้านคุ้มครองสวัสดิภาพ เช่น บทบาทของศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว การเยียวยาผู้ประสบความรุนแรง การดำเนินคดีและคุ้มครองสวัสดิภาพ การทำงานของสหวิชาชีพ ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อาทิ กฎหมายฉบับใหม่อาจเป็นการเพิ่มภาระให้กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดได้ และเมื่อมีกฎหมายฉบับใหม่ออกมาอาจต้องใช้ระยะเวลาในการอบรมเพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจในตัวกฎหมาย รวมถึงการออกคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อรองรับการทำงานของ

เจ้าหน้าที่ มีการจัดอบรมในระดับเจ้าหน้าที่ รวมถึงการบูรณาการกับหน่วยราชการอื่นเมื่อมีการประกาศใช้จะมีปัญหาเพิ่มขึ้นหรือไม่เป็นสิ่งที่ต้องคอยประเมินต่อไปในภายหลัง

บทบาทสำคัญ ส่วนหนึ่งในการสัมมนา คือมีการเสริมความรู้ ด้วยการนำสาขาวิชาชีพเข้ามาร่วมในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในแต่ละครั้งด้วย เพื่อให้ทราบว่าแต่ละครั้งจะต้องมีหน่วยงานใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง และต้องบริหารจัดการเคสอย่างไร ด้วยการใช่วิธีการสวมบทบาทสมมติ (role play) ไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปซึ่งสิ่งนี้จะขับเคลื่อนโดยการใช้อนุวิธีต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้ปฏิบัติงานทั้งภาครัฐ และเอกชน

4.6.2 สร้างให้เกิดการรับรู้ในเรื่องพระราชบัญญัติผ่านกลุ่มมูลนิธิ

ปัญหาที่เกิดขึ้นของสตรี คือ ส่วนมากสตรีที่เข้ามาหากกลุ่มมูลนิธิต่าง ๆ จะไม่มีความรู้ในเรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในการจัดสัมมนาอาจไม่ได้เข้าถึงกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้ครบถ้วนทุกคน ดังนั้น กลุ่มมูลนิธิต่าง ๆ หรือองค์กรเอกชน จึงมีหน้าที่ติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ซึ่งโดยส่วนมาก กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ต้องดูแลเคส หรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง จะมีความรู้และความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติในระดับที่เท่าเทียมกัน แต่ในการนำความรู้ความเข้าใจไปปฏิบัติงานนั้น ขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานที่ผู้ปฏิบัติงานทำหน้าที่ เน้นในเรื่องใด อาทิ

นางสาวสุเพ็ญศรี พิงโคกสูง มูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ได้กล่าวถึงการทำงานของกลุ่มมูลนิธิคือการช่วยเหลือสตรีที่ประสบปัญหา โดยเริ่มแรกจะต้องประเมินก่อนว่าสตรีผู้นั้นมีสถานะเช่นไร และให้ความรู้เรื่องหลักกฎหมาย ทั้งนี้เคยมีกรณีหลายกรณีที่ทางโรงพยาบาลส่งเรื่องดังกล่าวมายังมูลนิธิให้เข้าไปช่วยเหลือ ซึ่งเคยมีกรณีที่ฝ่ายชายทุบตีภรรยาเมื่อตีแม่เป็นประจำเพื่อนบ้านไม่กล้าเข้ามายุ่ง แต่ทนายได้เข้าไปช่วยเหลือโดยเขียนคำร้องให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองและสั่งห้ามฝ่ายชายเข้าใกล้ในระยะ 5 เมตร พร้อมทั้งให้ไปบำบัดอาการติดสุรา สองสัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และเมื่อเขาได้รับการบำบัดมีอาการที่ดีขึ้นเลิกสุราได้

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ผู้อำนวยการจากหน่วยงานมูลนิธิแห่งหนึ่ง ในมุมมองของกลุ่มมูลนิธิที่เรียกร้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขร่างกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องการประนีประนอม ซึ่งความจริงแล้วกลุ่มมูลนิธิไม่ได้มีความต้องการจะให้หย่าขาด และนำสตรีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเสมอไป แต่กลุ่มมูลนิธิต่าง ๆ จะให้ข้อมูลที่จำเป็นกับผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง และหากผู้หญิงตัดสินใจที่จะดำเนินคดีแล้ว จึงดำเนินคดีดังกล่าวเป็นคดีอาญา โดยใช้แนวทางให้ผู้หญิงเป็นศูนย์กลาง (Women Centered) ทั้งนี้ โดยส่วนมากผู้หญิงจะทราบว่าสามีของตัวเองมีแนวโน้มที่จะกระทำความรุนแรงได้มากน้อยเพียงไร ผู้หญิงจะประเมินสถานการณ์ได้ ถ้าผู้หญิงมีหน้ามีตาในสังคม อาจจะไม่อยากฟ้องให้ไปข่า ซึ่งอาจจะมาหากระบวนการและความช่วยเหลือทางด้านสังคมแต่มีจำนวนน้อยมากที่จะออกมาเรียกร้องในกรณีการกระทำความรุนแรง

นางสาวอังคณา อินทสา หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ได้กล่าวถึงการทำงาน 3 ส่วนของมูลนิธิ ส่วนแรกคือการช่วยเหลือเคส ส่วนที่สองคือการป้องกันโดยการทำงานกับชุมชน จัดตั้งพื้นที่ชุมชนนำร่อง แก้ไขปัญหาในครอบครัว และปรับ

พฤติกรรมของผู้ชาย ส่วนที่สามคือผลักดันนโยบาย ซึ่งหลักการงานได้ให้ความสำคัญสามส่วนเท่ากัน

นายจะเด็จ เชาวน์วิไล ผู้อำนวยการมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ได้กล่าวถึงการทำงานร่วมกับฝ่ายรัฐบาลว่าปี 2560 มูลนิธิทำงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หลายเรื่อง เช่น ช่วงสงกรานต์ซึ่งมีผลตอบรับดี ในส่วนตัวทางมูลนิธิจะไม่ปฏิเสธที่จะทำงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่อาจจะต้องดูว่าโครงการไหนที่เหมาะสมหากงานไหนที่มองเห็นว่าอาจจะไม่เป็นผลดีอาจจะปฏิเสธ ทั้งนี้ ตนเองคิดว่าหากมูลนิธิเป็นผู้กำหนดโครงการร่วมกันจะเป็นสิ่งที่ดีมาก เนื่องจากในหลายครั้งที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้กำหนดแนวทางการจัดโครงการ ซึ่งอาจมีผลทำให้ ปัญหาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสตรี หรือประเด็นที่จะดำเนินการอ่อนลงไป

นางณัฐิยา ทองศรีเกตุ ผู้อำนวยการฝ่ายสังคมสงเคราะห์ บ้านพักฉุกเฉินดอนเมือง ได้กล่าวถึงจำนวนของความรุนแรงต่อสตรีไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง โดยเฉพาะต่อผู้หญิง และเด็กจะมีเรื่องความรุนแรงทางร่างกายและทางเพศ นอกจากนี้ในส่วนของสตรี โดยส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องการตั้งครรรภ์ที่ยังไม่พร้อม และเรื่องของความรุนแรงในครอบครัว ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการของบ้านพักฉุกเฉิน จะมีเพียง 10-20% ที่รู้จักพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

นางสาวอารีวรรณ จตุทอง สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย จะให้ความเห็นเชิงนโยบาย ทำวิจัย เริ่มจากการทำวิจัยให้มูลนิธิผู้หญิง เกี่ยวกับกฎหมายที่ยังมีความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน แล้วมาทำงานเป็นเจ้าหน้าที่รัฐในสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายเป็นการให้ความเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมาย ข้อเสนอในเชิงนโยบาย ควรจะมีการปรับปรุงกฎหมายอย่างไร ในคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เคยมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ อย่างไร ภายในคณะกรรมการจะมีรองศาสตราจารย์วิระดา สมสวัสดิ์ เป็นกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ซึ่งท่านมีเป้าหมายหลัก ในการตรวจสอบว่ากฎหมายมีประเด็นเรื่องเพศสภาพ (gender) อย่างไรบ้าง ท่านผลักดันให้มีคณะกรรมการเฉพาะเรื่องในด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ ที่กว้างกว่าประเด็นเรื่องความรุนแรงในครอบครัว

นางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชน กล่าวถึงการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่า ได้ทำงานกับเคสที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของสตรีมากมาย คนส่วนมากมีระดับความคิดในเรื่องการคุกคามทางเพศ หรือความรุนแรงทางเพศแตกต่างกันทั้งนี้ หากพูดถึงประโยชน์สูงสุดของผู้หญิงกับของเด็กจะมีข้อเรียกร้องที่แตกต่างกันไป นักสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง จะมีความแตกต่างจากนักสิทธิมนุษยชนเด็กในเรื่องของสิทธิ บุคคลทุกคนมีสิทธิ เมื่อได้รับความไม่เป็นธรรมทุกคนจะต้องยืนหยัดในสิทธิของตนเอง การทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนต้องให้ความสำคัญมีอาชีพ ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวสามารถมาร้องเรียนกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ หากเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้ให้ความเป็นธรรม ในกรณีเรื่องในครอบครัวผู้หญิงมีสิทธิจะหย่า มีสิทธิแจ้งความ และตำรวจมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หากตำรวจไม่ดำเนินการ สามารถร้องต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะถูกนำไปใช้มากที่สุด ในกลุ่มมูลนิธิที่ทำงานกับสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจาก

สตรีมักไม่มีความรู้ในเรื่องกฎหมาย และเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ให้ความรู้ว่ามีกฎหมายคุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอย่างไรบ้าง ซึ่งแนวทางในการดำเนินการทำงานของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน อาทิ มูลนิธิความเสมอภาคทางสังคมเน้นการทำงานในเรื่องเคส มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล มีการผลักดันทางนโยบาย การป้องกันโดยการลงพื้นที่ชุมชน อาทิ โครงการเลิกเหล้า และทำงานกับเคส ในขณะที่บ้านพักฉุกเฉิน ดอนเมือง ให้ที่พักพิงแก่สตรี ซึ่งรวมถึงสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ในเรื่องของสิทธิสตรีเป็นหลัก สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ทำงานกับงานวิเคราะห์วิจัย เพื่อให้นโยบายสะท้อนเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สร้างให้เกิดการส่งผ่านความรู้ไปยังสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง รวมถึงผู้กำหนดนโยบายในสายงานต่าง ๆ

4.6.3 ทำให้ฝ่ายรัฐบาลต้องผลิตคู่มือเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องดังกล่าว

ภายหลังจากที่มีการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวภาคีรัฐได้เร่งผลิตคู่มือที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงผลิตตัวกฎหมายเพื่อแจกจ่ายไปยังหน่วยงานที่มีใช้รัฐ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กลุ่มมูลนิธิต่าง ๆ ซึ่งเมื่อกลุ่มมูลนิธิดังกล่าว ต้องใช้กฎหมายฉบับนี้เพื่อพูดคุยกับเจ้าหน้าที่รัฐ จะหยิบเอกสารตัวกฎหมายดังกล่าวเพื่อใช้ในการเจรจาในกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่ทราบรายละเอียดในข้อกฎหมาย

ทั้งนี้ คู่มือที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้จัดทำขึ้น อาทิ คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฉบับลงวันที่ 2 เมษายน 2553 รวมไปถึงคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ซึ่งมีการตีพิมพ์ในปี 2555 และมีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีการบูรณาการจากหลากหลายฝ่าย

4.6.4 สร้างเครื่องมือให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการเสริมพลังสตรี (women empowerment)

การบัญญัติกฎหมายให้กับหน่วยงานภาคประชาสังคมที่ทำงานกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เปรียบเสมือนการให้เครื่องมือแก่ผู้ปฏิบัติงานในการพูดคุยกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง แสดงให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเห็นว่าเขาได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิโดยรัฐ แม้ว่าการดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาจไม่สามารถดำเนินการให้ได้อย่างเต็มที่ อาทิ การพยายามให้สตรีเข้าแจ้งความ หรือการเรียกร้องให้มีการไกล่เกลี่ยทุกขั้นตอนภายใต้กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความอ่อนแอทั้งในด้านการร่างกฎหมายดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี สตรีสามารถทราบถึงกระบวนการทำงานภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านทางกลุ่มมูลนิธิและสามารถตัดสินใจได้ว่าจะใช้กระบวนการดังกล่าวเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองหรือไม่

นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการ Group Support ซึ่งสามารถใช้ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นเครื่องมือให้กำลังใจ ภายใต้กลไกในการปฏิบัติงานทั้งในเรื่องการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรม การปกป้อง

คุ้มครองเหยื่อ รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ เพื่อช่วยให้สตรีมีความมั่นใจ ต่อสิทธิของตนเองที่จะได้รับความคุ้มครองให้ปราศจากความรุนแรง และอยู่ภายในสังคมได้อย่างสงบสุข

4.6.5 เป็นแนวทางการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกรณีที่เกิดขึ้นกับครอบครัว

กลุ่มภาคประชาสังคม หรือองค์กรที่นอกเหนือจากองค์กรของรัฐ จะเป็นกลุ่มที่มีแนวคิดแตกต่างจากกลุ่มผู้ร่างกฎหมาย แม้ว่าบุคคลกลุ่มดังกล่าวจะเชื่อมั่นและต้องการให้มีกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิสตรี เช่นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวก็ตาม แต่เป้าหมายของกลุ่มบุคคลดังกล่าว อยู่ที่สตรีเป็นศูนย์กลาง และต้องการให้สตรีมีทางเลือกในการตัดสินใจ เป็นเจ้าของสิทธิว่าต้องการจะดำเนินคดีไปจนถึงที่สุดหรือไม่ ในขณะที่เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการใช้กระบวนการและแนวทางของยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาปรับใช้กับเรื่องคดีความรุนแรงในครอบครัวแทนการดำเนินการด้วยวิธีทางอาญา

ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อใช้วิธีการทางอาญามาใช้กับเรื่องของครอบครัว จะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากเมื่อคดียังไม่สิ้นสุด บุคคลในครอบครัวมีการคืนดีกันเสียก่อนจึงไม่ได้ใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไปจนสุดกระบวนการ ซึ่งในกลุ่มภาคประชาสังคมเห็นว่า หากเป็นเรื่องที่มีความรุนแรงจนกระทั่งสตรีต้องการเข้ามาพึ่งด้วยกฎหมายแล้ว อาจไม่มีความจำเป็นในการเรียกร้องให้ไกล่เกลี่ย หรือมีการยอมความในระหว่างกระบวนการได้ ดังเช่นกฎหมายฉบับนี้ได้เปิดช่องไว้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการใช้กฎหมายดังกล่าวด้วยแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเป็นการช่วยลดภาระและแก้ไขปัญหาคนล้นคุก และการใช้ระยะเวลาในการพิจารณาในกระบวนการยุติธรรมสายหลัก แต่อย่างไรก็ดีการเน้นเรื่องใดเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำด้วยความรุนแรง หรือการไกล่เกลี่ยยอมความ ย่อมเป็นเรื่องที่รัฐควรที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนต่อไป ซึ่งเห็นควรมีการแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงกฎหมาย หรือหากมีเรื่องดังกล่าวอยู่แล้วอาจเน้นให้ชัดเจนว่าในกรณีที่ต้องการจะยอมความจะใช้ช่องทางใด หรือหากต้องการที่จะแจ้งความจะใช้ช่องทางใด ก็จะเป็นการช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มภาคประชาสังคม กลุ่มมูลนิธิ กลุ่มผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และกลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.7 ปัญหาที่เกิดขึ้นของภาคสังคมจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

เมื่อสัมภาษณ์ฝ่ายผู้ที่ทำหน้าที่ในการใช้กฎหมายภาคสังคมแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัติได้ ดังนี้

4.7.1 ปัญหาจากตัวกฎหมาย

- หลักการในเรื่องความสมานฉันท์ของกฎหมายในบางครั้งที่คดีความรุนแรงในครอบครัวมีความรุนแรงที่มากเกินไปคดีอาจไม่สามารถแก้ไขความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยใช้ความสมานฉันท์ได้ หลักการสมานฉันท์สามารถกระทำได้เฉพาะกับเรื่องเล็ก ๆ และหากใช้หลักการดังกล่าวอาจเป็น

เหตุให้เกิดความรุนแรงได้อีกในอนาคตทั้งนี้ในส่วนของผู้เสียหายโดยส่วนมากมักจะไม่นอยากฟ้องเป็นคดี เนื่องจากไม่ต้องการให้คนรักของตนต้องมีประวัติในคดี รวมถึงกังวลปัญหาในเรื่องของเงินทอง และอนาคตของลูก

- ตัวกฎหมายยากในการตีความ ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความไม่เข้าใจใน กระบวนการทำงานและการตีความ อาทิ คำว่าบุคคลในครอบครัว มีความหมายถึงผู้ใดบ้าง และกว้างมากน้อยเพียงไร การขึ้นศาลในกฎหมายเขียนเอาไว้ว่าเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ในทางปฏิบัติจริงจะใช้ศาลใด และการแจ้งความ หากต้องการแจ้งที่ตำรวจ หรือศาลจะต้องดำเนินการอย่างไร และหากไม่มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในการสอบปากคำ (มาตรา 8) จะต้องดำเนินการเช่นไร

- หลักการของกฎหมายเปิดโอกาสให้สามารถไกล่เกลี่ย ประนีประนอม ยอมความ และถอนคำร้องได้ในทุกชั้นการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากไม่ต้องการให้เป็นคดีอาญา ซึ่งฝ่ายมูลนิธิที่ทำงานร่วมกับสตรี และฝ่ายสิทธิมนุษยชน เห็นว่าควรที่จะสอบถามสตรีก่อนว่าประสงค์จะดำเนินคดีหรือไม่ แต่ในกรณีสตรีผู้นั้นไม่ต้องการที่จะอยู่กับสามีหรือแฟนจะต้องดำเนินการอย่างไรเนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมาย พยายามที่จะให้มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอม โดยไม่ต้องการให้เป็นคดีความตั้งแต่เริ่มต้น

- ตามกฎหมาย นิยามของ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ควรจะต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จะต้องผ่านการอบรมจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หากมูลนิธิต้องการจะดำเนินการตามพระราชบัญญัติ เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิจะต้องผ่านการอบรมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จนได้บัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะมีการต่ออายุ แต่ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการเปิดโอกาสช่วยเหลือเอสไอดีในบางพื้นที่ที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ กฎหมายจึงเปิดช่องให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตามพระราชบัญญัติ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วพนักงานสอบสวน โดยส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศสภาพ (gender) และการตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อมาช่วยงานพนักงานสอบสวนในทางปฏิบัติ ในขณะเดียวกันกับที่ไม่มีการออกมาตรการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10 ซึ่งควรออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว (ตามมาตรา 10)

- อัตราโทษของกฎหมายฉบับนี้ คือ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6 พันบาท ฝ่ายมูลนิธิเห็นควรปรับเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเรื่องการกระทำความรุนแรงมีความร้ายแรงมากเกินกว่าโทษจำคุกและปรับเพียงเท่านี้

4.7.2 การปฏิบัติงานจริง

- การบังคับใช้กฎหมายเกิดปัญหา เนื่องจากหากผู้เสียหายไม่ประสงค์จะดำเนินคดี จะต้องมีการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมโดยการเขียนใบ คร.8 ยอมรับเงื่อนไขเสียก่อน แต่การเขียนใบ คร.8 จะกระทำต่อเมื่อมีเจ้าทุกข์ไปร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการทำงานที่ย้อนแย้ง หากผู้เสียหายไม่ร้อง

ทุกซ์จะไม่สามารถดำเนินการโดยใช้มาตรา 8 และมาตรา 10 ได้ เนื่องจากเมื่อมีการยืนยันที่จะดำเนินคดี จะมีการทำบันทึกโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป เพื่อมิให้เป็นคดีความ

- ในทางกลับกันหากผู้เสียหายร้องทุกข์เรียบร้อยแล้วและระหว่างกระบวนการยุติธรรมต้องการจะยอมความ ผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับการดำเนินคดีแต่มีการจัดทำบันทึกเงื่อนไขในการยอมความคือ คร.8 เพื่อเป็นการป้องปรามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตั่งนั้น จึงยังไม่เคยมีการดำเนินคดีทางอาญาไปจนสุดกระบวนการเนื่องจากโดยมากจะมีการยอมความไปก่อน

- ความล่าช้าของกระบวนการแต่งตั้งและได้บัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อบุคคลใดได้รับการอบรมและสอบผ่านการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วจะได้รับบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งบัตรดังกล่าวใช้ระยะเวลาานกว่าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะจัดส่งให้กับผู้ผ่านการอบรม ปัญหาในทางปฏิบัติ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่สามารถเข้าไปยังเคหะสถานของผู้ประสบปัญหาความรุนแรงได้ เนื่องจากจะไม่มีบัตรแสดงตนว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการกระทำความผิดตามกฎหมายในการเข้าไปยังเคหะสถานของประชาชนโดยพลการ

- ตามกฎหมายจะต้องมีการสอบปากคำ ภายใน 48 ชั่วโมง (มาตรา 8) นับตั้งแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งการดำเนินงานจะต้องมีการกรอกเอกสาร คร.7 ทำให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องมียากจะดำเนินการ โดยเฉพาะในชั้นตำรวจ เนื่องจากเป็นการเพิ่มภาระงานและความยุ่งยากให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจภายใต้กระบวนการยุติธรรม

- การสอบปากคำจะต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขออยู่ร่วมด้วยขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษาแต่ในทางปฏิบัติ เมื่อเกิดเหตุในช่วงเวลากลางคืน จะไม่มีกลุ่มสหวิชาชีพดังกล่าวอยู่ในช่วงเวลาที่สอบปากคำ ซึ่งหากมีความจำเป็นเร่งด่วน พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการสอบปากคำไปก่อนได้ แต่ต้องบันทึกสาเหตุที่ไม่อาจรบกวนบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนสอบสวน (มาตรา 8) อย่างไรก็ตามหากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนมีความใกล้ชิดโดยส่วนตัวกับกลุ่มสหวิชาชีพ จะมีการขอความอนุเคราะห์มายังมูลนิธิที่มีกลุ่มสหวิชาชีพเพื่อให้เข้าร่วมในการสอบปากคำในบางกรณี

- ตำรวจไม่รับแจ้งความกรณีผู้หญิงถูกทำร้ายร่างกายมูลนิธิต่าง ๆ ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไปแจ้งความที่สถานีตำรวจแต่ทางตำรวจไม่ยอมรับแจ้งความ บางกรณีเคยไปที่สถานีตำรวจแห่งเดียวกันถึง 7 ครั้งทำให้ผู้หญิงหลายคนมาขอพึ่งพาและหลบภัยที่บ้านพักฉุกเฉิน โดยสาเหตุที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่รับแจ้ง มาจากทัศนคติที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมองว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว เมื่อทะเลาะกันสักพักจะดีกัน ในบางกรณีได้เรียกสามีมาเพื่อไกล่เกลี่ย โดยไม่เรียกพนักงานเจ้าหน้าที่ ผลคือเมื่อผู้หญิงกลับไปบ้านอาจถูกกระทำความรุนแรงซ้ำ

- นอกจากจะไม่รับแจ้งความแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนอาจไม่ทราบเรื่องการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่มูลนิธิ พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ แกนนำที่พาผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มาแจ้งความ มักจะบอกข้อมูลให้บุคคลที่จะต้องไปแจ้งความเรื่องการกระทำความรุนแรงปฏิบัติเมื่อไปสถานีตำรวจ คือการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงติดตัวไปด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจไม่รับแจ้งความ

- การฟื้นฟู บำบัดรักษา ผู้กระทำความรุนแรงจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษาจิตในเรื่องความรุนแรง เข้ารับการบำบัดอาการติดสุราและยาเสพติด เป็นการสร้างภาระให้เกิดขึ้นกับ

ผู้กระทำความรุนแรง ทั้งในเรื่องการเดินทางไปพบแพทย์ และการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ดังนั้น อาจเป็นเหตุให้อาจมีการละเมิดคำสั่งและมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์

- กลุ่มเครือข่ายอาทิ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และสหวิชาชีพ หากรู้จักกันจะสามารถดำเนินงานได้ สะดวกมากขึ้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือ บุคคลที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยขณะสอบปากคำในกรณีที่ พนักงานสอบสวนรู้จักกับกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพสหวิชาชีพ จะขอความอนุเคราะห์ให้เข้าร่วมการ สอบสวนได้ทันทีตามกฎหมาย แต่หากไม่รู้จัก อาจเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่มิได้ประสานกับกลุ่มสหวิชาชีพ หรืออาจจะใช้การไกล่เกลี่ยประนีประนอมก่อนที่จะเป็นคดี

- แม้ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐมีศูนย์ปฏิบัติการณ์ แต่การช่วยเหลือคดีที่มีปัญหายังไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของประชาชน

- กรณีการเข้าสู่กระบวนการปรับพฤติกรรมศาลเยาวชนและครอบครัวจะเป็นผู้สั่งให้ ดำเนินการ อาทิ สั่งให้บำบัดเหล้า บำบัดยาเสพติด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีความต่อเนื่องในการติดตามกลไกของศาลจึงทำให้การปรับพฤติกรรมอาจจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เคย ทำงานในเรื่องการปรับพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรง หรือไม่มีการทำสถิติในเรื่องการกลับมากระทำ ความรุนแรงซ้ำ

- การร้องเรียนที่ศาล สามารถดำเนินการได้ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือศาล เยาวชนและครอบครัวจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งจุดที่ดีของศาลคือศาลมีเครือข่ายทำงาน อาทิ นักสังคม สงเคราะห์และนักจิตวิทยาของศาล หลังจากศาลสั่งให้มีการปรับพฤติกรรมโดยการบำบัดจะมีการ ติดตามผล แต่ยังมีศาลบางแห่งที่คดีไม่ได้รับในชั้นศาล ดังนั้นคดีจึงไม่ได้เข้าสู่ระบบกลไกของศาล นอกจากนี้ ศาลอาจจะไม่รับทำคดีด้วยเหตุผลที่ว่าคดีเต็มศาล ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้รับการ ปฏิเสธจากศาลให้ไปแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจแทน ซึ่งเรื่องการรับพิจารณาคดีขึ้นอยู่กับผู้ พิพากษาว่ามีทัศนคติในการมองปัญหาแบบใด

- ไม่มีห้องเฉพาะแยกในกรณีนี้เมื่อมีผู้หญิงเข้ามาจะแจ้งความที่สถานีตำรวจ ซึ่งในความเป็น จริงเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องหาห้องเฉพาะให้กับผู้หญิงในการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพื่อความเป็นส่วนตัวใน การพูดคุย โดยมูลนิธิเคยเข้าไปแจ้งความที่สถานีตำรวจและมีคนเดินเข้าออกสถานีตำรวจมากมาย หลายคน และทุกคนที่นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้รับฟังเรื่องที่เจ้าหน้าที่มูลนิธิเล่ากับตำรวจ ซึ่งการแจ้งความเรื่องทางเพศ หรือความรุนแรง ควรแยกผู้เสียหายแล้วหาห้องเฉพาะเพื่อที่จะคุย เรื่องนี้

- เจ้าหน้าที่มูลนิธิเคยเจอเคสเกิดเหตุในช่วงกลางคืนนั่งร้องไห้ที่ป้ายรถเมล์ โดยมีการ โทรศัพทไปยัง 1300 เมื่อโทรไปเจ้าหน้าที่แจ้งว่ามีเจ้าหน้าที่เพียงพอ จึงไม่สามารถลงพื้นที่ ณ เวลานั้นได้เพราะเป็นยามวิกาล แสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขของกลไกในแก้ไขปัญหาคำไม่ได้ทันทั่วทั้ง ในทาง ปฏิบัติจริงไม่มีเจ้าหน้าที่ลงมาช่วยเหลือได้เมื่อเกิดปัญหา

4.7.3 บทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

- เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบางคนมีเจตคติต่อสตรีที่แตกต่างกัน บางคนอาจคิดว่าผู้หญิงจะต้องยอมผู้ชายเสมอไป จึงเสนอให้มีการไกล่เกลี่ย ยอมความ และหลายคนอาจไม่มีความเข้าใจในเรื่องแนวปฏิบัติต่อผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ส่วนที่สำคัญคือเจตคติของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ที่ไม่ได้เน้นในเรื่องให้มั่นนโยบายสตรีอยู่ในกระแสหลัก (women mainstreaming) จึงทำให้ผู้หญิงมักตกเป็นพลเมืองชั้นสองเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งสร้างให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายคนที่เป็นเหยื่อมักจะถูกกระทำความรุนแรงมาเป็นระยะเวลานาน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสอบถาม มักจะใช้คำพูดว่า “ไปทำอะไรสามีถึงได้กระทำความรุนแรง” และเมื่อได้พบกับสามีผู้กระทำความรุนแรงมักใช้คำพูดว่า “เวลาจะทำร้ายภรรยา ก็ทำเบา ๆ หนอยอย่าไปทำอะไรที่รุนแรง” แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ไม่มีความเข้าใจในเรื่องของความรุนแรง ไม่ได้มองว่าเรื่องของความรุนแรงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข ปัญหา เนื่องจากคิดว่าครอบครัวทะเลาะแล้วดีกัน จึงไม่สามารถดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติได้และไม่มีการดำเนินการตามกระบวนการของพระราชบัญญัติ

- เวลาปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่ตรงกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำงานตามเวลาราชการ ในขณะที่ตำรวจจะมีการจัดเวรปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้น ในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ตำรวจสามารถสอบปากคำได้โดยไม่จำเป็นต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ด้วย แต่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเข้าใจไม่ตรงกันอาทิ กรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งเหตุยามวิกาลจะเรียกให้นักสังคมสงเคราะห์มาปฏิบัติหน้าที่ทันทีอาจไม่ได้ พนักงานสอบสวนอาจดำเนินการสอบเบื้องต้นไปก่อน หลังจากนั้นจึงแจ้งให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาเข้ามาสอบปากคำได้ในภายหลัง

- ผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่ตัดสินใจไม่เลือกใช้กระบวนการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติ เนื่องจากขั้นตอนมีความยุ่งยากและซับซ้อน และฝ่ายผู้ถูกกระทำความรุนแรงสามารถถอนฟ้อง ยอมความได้ตลอดทุกขั้นตอน แต่ก่อนจะถอนฟ้องจะต้องมีการเซ็นใบยอมความเพื่อปรับความประพฤติเสียก่อน ซึ่งทำให้คดียังค้างอยู่ที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา จนกว่าจะมีการดำเนินการตามที่ได้ระบุไว้ในใบยอมความเรียบร้อยแล้ว

- การปฏิเสธไม่รับแจ้งความในคดีคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในชั้นตำรวจและชั้นศาล เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจไม่ทราบเรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่รับแจ้งความ ทำให้กลุ่มมูลนิธิหรือแกนนำที่พาสตรีไปยังสถานีตำรวจจะต้องพกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติติดตัวไปเสมอ ในขณะที่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงไปขอความคุ้มครองจากศาล ศาลหรือเจ้าหน้าที่ศาล มักไม่กระตือรือร้นในการดำเนินคดี หรือปฏิเสธและให้ไปแจ้งความกับตำรวจในบางเคสศาลไม่ให้ความคุ้มครองกับเคส อาทิ ในกรณีที่มีเคสผู้หญิงถูกตีแขนหัก เมื่อไปที่ศาล ศาลให้ไปที่สถานีตำรวจ เพราะเกรงว่าหากมีกรณีแบบนี้เยอะขึ้น เคสคุ้มครองสวัสดิภาพจะมีจำนวนมาก ซึ่งในกรณี เมื่อเจ้าหน้าที่กลับไปใช้ช่องทางสถานีตำรวจ ทางสถานีตำรวจก็ไม่รับเรื่องและให้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมเช่นเดียวกัน

- ผู้ปฏิบัติงานหมดกำลังใจเนื่องจากความเหนื่อยล้าของพนักงานในการเรียกร้องผลักดัน และการประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้ที่ทำงานด้านสตรีมักจะมีเพียงกลุ่มน้อยภายในหน่วยงาน ซึ่งมักจะเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่เรียกร้องเพื่อสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง เมื่อไม่ได้รับการประสานงานอย่างดี หรือมีความขัดแย้งจากระบบการทำงานภายใต้กระบวนการยุติธรรม จะเกิดความรู้สึกท้อแท้และลาออกจากงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดแคลน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ทำหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ จะอยู่ในตำแหน่งอัตราจ้างไม่ใช่ตำแหน่งข้าราชการ หรือพนักงานประจำของหน่วยงาน ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้มีพนักงานลาออกสูง และหน่วยงานจะต้องฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่รับเข้ามาทำงานใหม่อยู่เสมอ ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน รวมไปถึงค่าตอบแทนสำหรับผู้ปฏิบัติงานเป็นเงินจำนวนน้อย ไม่จูงใจกลุ่มผู้ต้องการสมัครงาน ทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในสายงานมีจำนวนน้อย

- การทำงานระหว่างเจ้าหน้าที่ภายใต้กระบวนการยุติธรรม และทีมสหวิชาชีพ ไม่มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะต่างฝ่ายถือว่าเป็นคนละหน่วยงาน จึงไม่สามารถทำงานประสานเป็นทีมเดียวกันในการร่วมกันปฏิบัติงานคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้กลไกในการเชื่อมโยงของสหวิชาชีพยังทำได้ไม่ดีในบางพื้นที่ ในบางจังหวัดมีเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพที่เข้มแข็งมาก ซึ่งการทำงานเรื่องความรุนแรงจะต้องใช้กลไกของสหวิชาชีพที่มีความเข้มแข็งสูงมาก ซึ่งทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่ได้ช่วยสนับสนุนการทำงานของสหวิชาชีพมากนัก

4.7.4 โครงสร้างการทำงานของรัฐ

- เจ้าหน้าที่ที่มีการโยกย้าย เปลี่ยนแปลงตำแหน่งตลอดเวลา รวมไปถึงนโยบายจากหัวหน้าคนหนึ่ง จะหยุดชะงักลงเมื่อหัวหน้าคนนั้นเกษียณอายุราชการไป ทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง และเจ้าหน้าที่ที่ประจำใหม่ จะต้องใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจกับแนวทางนโยบายของหน่วยงาน จึงทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายตลอดเวลา

- หลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงที่ริเริ่มให้มีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 มีทั้งหมด 10 รุ่น ได้ถูกยกเลิกไป จากบันทึกข้อความ ที่ 0009.161/13481 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2561 แสดงให้เห็นว่า สตรีถูกกีดกันไม่ให้เข้าสู่การเป็นตำรวจหญิง นอกจากนี้ แนวนโยบายที่จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงในการสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ จะทำให้ขาดบุคลากรยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การยกเลิกแนวทางการรับนักเรียนนายร้อยตำรวจหญิงควรมีเหตุผลรองรับ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลสมควรที่จะยกเลิกในขณะที่ยังมีหลายส่วนงานที่ต้องพึ่งความสามารถของผู้หญิงในการสืบสวน เนื่องจาก ผู้เสียหายที่เป็นหญิงจะกล้าถ่ายทอดเหตุการณ์อันเลวร้ายกับตำรวจหญิงมากกว่าตำรวจชาย และควรป้องกันการถูกข่มขืนซ้ำ จากการให้ปากคำของผู้หญิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เน้นการทำงานด้านวิชาการ ไม่ได้ทำงานเชิงลึก ในแต่ละจังหวัดมีระบบการทำงานแตกต่างกัน ประสิทธิภาพของการทำงานจึงแตกต่างกันอย่างมาก จึงทำให้การทำงานด้านคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเป็นไปอย่างไม่มีมาตรฐานที่เป็นกลางในการทำงานของแต่ละจังหวัด ขึ้นอยู่กับผู้กำหนดนโยบาย หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพมากน้อยต่างกัน (gender sensitive) ทั้งนี้ ควรเน้นในเรื่องของการลงสู่ชุมชน และการสร้างชุมชนต้นแบบให้เข้มแข็ง แม้ว่าทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์จะมีนิคมสร้างตนเองภายใต้กระทรวง แต่ทางนิคมสร้างตนเองจะดูแลเรื่องการสร้างอาชีพ ที่อยู่อาศัย เงินสงเคราะห์ เป็นหลัก โดยไม่ได้สนใจในเรื่องความรุนแรง และประเด็นด้านเพศสภาพ (gender) ซึ่งองค์กรควรสามารถบูรณาการงานด้านสตรีเข้าไปสู่นิคมสร้างตนเองได้ในทุกภาค จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4.7.5 ประชาชนไม่รู้เรื่องกฎหมาย

- ประชาชนไม่มีความรู้เรื่องกฎหมาย ไม่เข้าใจกฎหมาย และไม่เข้าใจกระบวนการ และขั้นตอนของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว แม้ว่าขณะนี้ระยะเวลาในการใช้กฎหมายผ่านมาประมาณ 10 ปีแล้ว ประชาชนหลายคนยังคงไม่รู้จักพระราชบัญญัติตัวนี้ เช่นเดียวกัน เมื่อประชาชนไม่รู้เรื่องกฎหมาย จะไม่รู้สิทธิของตนเองว่าต้องใช้อย่างไร และแม้ว่าประชาชนรู้เรื่องกฎหมาย และไปใช้สิทธิของตนเอง แต่เมื่อไปดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ภายใต้กระบวนการยุติธรรม ไม่รับแจ้ง บ้ายเบี่ยงให้ไปแจ้งเรื่องคดีที่อื่น ได้รับการบอกกล่าวดี ล้นศาล มีการให้พนักงานสอบสวนไกลเกลี่ย ยอมความ ซึ่งโดยทั่วไปผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะไม่ได้กลับไปแจ้งความที่สถานีตำรวจอีก เนื่องจากเสียเวลา จนกระทั่งเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิ หรือแกนนำ เดินทางไปแจ้งความเป็นเพื่อน เมื่อไปถึงสถานีตำรวจพนักงานสอบสวนมีการลงบันทึกประจำวัน และเรียกผู้กระทำผิดมาสอบสวน แสดงให้เห็นว่าหากผู้ใดอยากที่จะใช้สิทธิที่จะดำเนินคดีตามกฎหมาย กลับไม่ได้รับความคุ้มครองจากกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายเช่นกัน

- นอกจากนี้ยังมีกลไกทางสิทธิอื่นที่ให้ความช่วยเหลือผู้หญิงอีก ซึ่งโดยส่วนมากผู้หญิงไม่รู้ และไม่ได้ขอความช่วยเหลือ หรือแม้กระทั่งเมื่อผู้หญิงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้ว แต่แพ็คดี หรือแม้ว่าไม่ได้รับความคุ้มครอง ผู้หญิงสามารถส่งเรื่องมาให้กับคณะกรรมการภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ได้ อย่างไรก็ตามก็ติดกลไกในเรื่องดังกล่าวภายในประเทศยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นผลได้ตามที่คณะกรรมการ CEDAW คาดหวัง

4.7.6 งบประมาณ

- ไม่มีการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐ ไม่มีการบูรณาการด้านงบประมาณระหว่างหน่วยงานว่างงบประมาณในส่วนนี้หน่วยงานใดจะเป็นเจ้าภาพหลักหรือเจ้าของงบประมาณ การจะใช้งบประมาณขับเคลื่อนจะนำมาจากส่วนไหนอย่างไร การดำเนินการตามกฎหมาย อาทิ การปรับปรุงพฤติกรรม หรือการบำบัด จะใช้เงินจากส่วนใดเพื่อมาบริหารจัดการซึ่งแม้ว่าจะมีการบูรณาการด้านหน้าที่กับหน่วยงานด้านอื่น ๆ แต่ยังคงขาดงบประมาณที่จะขับเคลื่อนการทำงานระหว่างหน่วยงาน

- หน่วยงานของมูลนิธิ ยังขาดความคล่องตัวทางด้านงบประมาณ แม้ว่ากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะมีการบูรณาการร่วมกับมูลนิธิเพื่อจัดโครงการต่าง ๆ โดยแบ่งค่าใช้จ่ายกันคนละครึ่ง อาทิ โครงการรณรงค์ในเรื่องยุติความรุนแรง หรือจัดการสัมมนาภายในชุมชน แต่ทั้งนี้ทางมูลนิธิแต่ละแห่งจะต้องหาเงินทุนในการดำเนินการเองเป็นรายปี ทำให้ในบางครั้งการบริหารจัดการในเรื่องงบภายในหน่วยงานของมูลนิธิ เพื่อดูแลบริหารจัดการในเรื่องการดูแลเคส หรือ

การฝึกอบรม อาจต้องพึงพางบประมาณจากหลากหลายแหล่งเพื่อดูแลภายในหน่วยงาน รวมถึงเจ้าหน้าที่กันเอง

- งบประมาณที่จำกัดจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งพยายามที่จะสนับสนุนศูนย์พัฒนาครอบครัวในระดับประชาชน (ศพค) แต่ศูนย์อยู่ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ปีละ 10,000 บาท ทำให้ไม่เพียงพอ เมื่อไม่เพียงพอแล้วหากไม่มีการบูรณาการทำงานในระดับศูนย์ และระดับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ) อย่างสอดคล้องและไม่สามารถโยกย้ายงบประมาณ หรือจัดโครงการร่วมกันได้ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้จริง

4.7.7 โครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล

- งานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เน้นในเรื่องการจัดงาน (event) ในรูปแบบทั่วไปมากเกินไปอาจไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร อาทิ การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ หรือการอบรมเชิงวิชาการ สิ่งเหล่านี้อาจไม่ไปถึงชุมชนที่ต้องการจริง ๆ ซึ่งเรื่องการรณรงค์ควรที่จะลงไปทำในพื้นที่เพื่อให้เกิดการสร้างความรู้เข้าใจถึงชุมชนยังเกิดผลในวงกว้างมากกว่า ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดงานที่สิ้นเปลืองงบประมาณน้อย แต่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนหมู่มากได้ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ได้อย่างเข้าถึงและเข้าใจกับผู้ที่ต้องการข้อมูลภายในชุมชนต่าง ๆ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อาจไม่มีความชำนาญในเรื่องการจัดโครงการ และกิจกรรมรณรงค์ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากโครงสร้างของหน่วยงานในลักษณะราชการ อาจทำให้การดำเนินการอาจชักช้าเนื่องจากต้องผ่านตามสายงาน และเมื่อใช้เวลามากการจัดโครงการต่าง ๆ จึงอาจไม่ทันสมัย และไม่เป็นที่สนใจของงานเท่าที่ควร อาทิ ในเรื่องการเดินทางรณรงค์ ซึ่งไม่เป็นผลประโยชน์ต่อชุมชน หรือผู้ที่ยังไม่ทราบในเรื่องพระราชบัญญัติดังกล่าวจริง ๆ

- ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ อาทิ การสร้างความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นงานหลักของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาจมีการจัดโครงการต่าง ๆ (event) เพียงระยะสั้นเมื่อดำเนินการแล้วหายไป อาทิ การประชาสัมพันธ์หมายเลขโทรศัพท์ของศูนย์ช่วยเหลือสังคม หมายเลข1300 อาจไม่ได้รับรู้ในวงกว้าง

4.7.8 ขาดผู้เชี่ยวชาญ

- กระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรี ขาดผู้เชี่ยวชาญเรื่องเพศสภาพ (gender) รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นในเรื่องเพศสภาพ (gender sensitive) หากเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเคสต่าง ๆ ได้ใช้มุมมองของเพศสภาพ (gender) ในการมองปัญหาที่เข้ามาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ อาทิ ในประเด็นความอ่อนไหว เปราะบางของสตรี จะได้มีการจัดหาห้องที่เป็นส่วนตัว ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสอบปากคำ เพื่อจะได้ไม่ต้องมีการสอบปากคำซ้ำ ๆ เพื่อระวังไม่ให้เป็นการกระทบกระเทือนจิตใจของผู้เสียหาย ที่เรียกว่าเป็นการข่มขืนซ้ำจากระบบ หรือแม้กระทั่ง หากมีผู้เข้าใจว่าการใช้ความรุนแรง เกิดจากภาวะของผู้ที่รู้สึกว่ามีอำนาจมากกว่าสตรีและมีสิทธิในการควบคุมและทำร้ายสตรี บทสรุปเมื่อเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะไม่มีมีการเรียกไกล่เกลี่ย ณ สถานี

ตำรวจ หรือให้กลับบ้านไปโดยที่ไม่ได้ทำอะไร แต่จะมีการสอบถามข้อเท็จจริงและดำเนินการตามพระราชบัญญัติเสียก่อน อาทิ ลงนามในเอกสารใบ คร.8 คำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

- จำนวนนักสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับการอบรมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในแต่ละจังหวัดมีน้อย ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงทำหน้าที่สอบสวนรายละเอียดในประเด็นเรื่องความรุนแรงแทน โดยทั่วไป นักสังคมสงเคราะห์ในแต่ละจังหวัดจะมีจำนวนประมาณ 3 คน หรือบางแห่งมีเพียงแค่ 1 คน ทั้งนี้ การจะทำงานเป็นนักสังคมสงเคราะห์ จะต้องผ่านการศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์โดยตรง หรือหากไม่มีวุฒิการศึกษาจะต้องมีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 2 ปีกับเคส สอบทฤษฎี 5 วิชา และสอบภาคปฏิบัติในการฝึกงานซึ่งสิ่งเหล่านี้เพื่อนุโลมให้ผู้ที่ไม่ได้จบตรงแต่มีประสบการณ์เข้ามาทำงานด้านนี้ได้ เป็นการดึงคนเข้าสู่ทางด้านสังคมสงเคราะห์ให้มากขึ้น ทั้งนี้ผู้ที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์จะต้องมีบัตรประจำตัวของนักสังคมสงเคราะห์ด้วย ซึ่งยังมีจำนวนน้อยหากเทียบกับจำนวนเคสภายในสังคม

- เจ้าหน้าที่ขาดความรู้หรือไม่มีความคุ้นเคยกับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ซึ่งประเทศไทยมีการลงนาม รวมถึงพิธีสารเลือกรับ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรรับทราบแนวปฏิบัติจากอนุสัญญาที่ประเทศไทยเป็นพันธกรณี เพื่อที่จะมีแนวทางในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเมื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

4.8 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคม

ระดับปฏิบัติ

- รัฐควรให้เงินสนับสนุน หรือจัดให้มีกองทุนสวัสดิการ เพิ่มมากขึ้นเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองเหยี่ยวา และป้องกันผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อไม่ให้เรื่องราวจ่ายอันเกิดจากมาตรการคุ้มครอง เหยี่ยวา และป้องกันตกเป็นภาระของผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกระทำความรุนแรงฝ่ายเดียวรวมถึง หากต้องมีการเสียเงินภายใต้กระบวนการดังกล่าว อาจเป็นเหตุให้ฝ่ายผู้กระทำความรุนแรงหลีกเลี่ยงมิได้ไปรับบริการบำบัด เหยี่ยวาได้ นอกจากนี้รัฐควรให้เงินสนับสนุนกับหน่วยงานที่มีใช้รัฐเพื่อใช้งบประมาณในการดำเนินการ และมาบูรณาการการทำงาน

- ในส่วนที่หน่วยงานที่มีใช้ภาครัฐมีความชำนาญมากกว่าควรมอบหมายให้หน่วยงานเอกชน หรือมูลนิธิทำงานโดยรัฐเป็นผู้มอบหมายงานให้และคอยควบคุมมาตรฐานการทำงาน ว่าหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายสามารถดำเนินการได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ อาทิ มูลนิธิมีความชำนาญเรื่องการลงพื้นที่ ให้ความรู้กับชุมชน และสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยมูลนิธิได้ถอดบทเรียนจากชุมชนนำร่อง ที่ประสบความสำเร็จในการลดความรุนแรงจากการเลิกเหล้าได้ และภายหลังจากเกิดชุมชนเลิกเหล้าแล้ว ระยะเวลาต่อมาได้ทำเรื่องการเปลี่ยนความคิดเรื่องเพศสภาพ (gender) กับกลุ่มผู้ชายภายในชุมชน หรือบ้านพักฉุกเฉินที่มีความชำนาญเฉพาะทางในเรื่องการดูแลสตรีและเด็ก ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรให้ความเชื่อมั่นในความชำนาญงานของหน่วยงานอื่นที่มีองค์กรในภาครัฐมาดำเนินการในบางเรื่องให้เห็นผลสัมฤทธิ์

- ในการรับเรื่องร้องทุกข์ของชั้นตำรวจ ไม่ควรเลือกปฏิบัติ ควรรับเรื่องร้องเรียนจากสตรีทุกกรณีโดยไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ การเลือกปฏิบัติมิใช่ในเรื่องเหตุแห่งเพศเพียงอย่างเดียว แต่ในระดับองค์กรด้วย แม้สตรีผู้นั้นจะเข้ามาแจ้งความโดยไม่ได้มาพร้อมกับองค์กรเพื่อพิทักษ์สิทธิสตรี ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ควรมีการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างเท่าเทียม ทั้งนี้แม้ว่าจะมีการไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และยอมความในระหว่างกระบวนการก็ตาม เนื่องจาก การคืนดีกันของสภาวะบุคคลในครอบครัวระหว่างการดำเนินคดีย่อมถือว่าเป็นสิทธิของคนทั้งคู่ รวมถึงสิทธิที่จะดำเนินคดีเช่นเดียวกันในทางปฏิบัติของสตรีการเดินทางไปแจ้งความกับตำรวจแสดงว่าผู้หญิงถูกกระทำมามากจนไม่ไหว จึงร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในขั้นต้น เจ้าหน้าที่ควรรับฟังว่าผู้หญิงเหล่านี้ต้องการทำอะไร เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีกลับมาทำร้ายร่างกายอีก โดยไม่ควรเริ่มจากการไกล่เกลี่ยด้วยการใช้คำพูดว่า “ลั่นกับพินเดียวกันก็ตักกัน” ซึ่งคำพูดหลากหลายคำในสังคมไทย มักจะมีส่วนที่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผู้หญิงรวมอยู่

- สมควรแก้ไขจุดสำคัญของพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ เรื่องการไกล่เกลี่ย สิ่งที่ถูกหมายควรกระทำไม่ควรมุ่งเน้นไปที่การไกล่เกลี่ยเพียงอย่างเดียว กรณีผู้หญิงไปแจ้งความ ณ สถานีตำรวจเรื่องการถูกทำร้าย หากตำรวจใช้วิธีการไกล่เกลี่ย ปัญหาเรื่องความรุนแรงจะยังไม่ถูกแก้ไข แต่ควรเน้นในเรื่องการแก้ไขพฤติกรรม อาทิเช่น การสร้างทัศนคติใหม่ให้กับผู้ชายว่าทำร้ายภรรยาไม่ได้ ผู้หญิงจะต้องมีสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตัวเอง มีหลักประกันอะไรว่าเมื่อไกล่เกลี่ยแล้วจะไม่ใช้กำลังทำร้ายผู้หญิงอีก ซึ่งหากครอบครัวมีความรุนแรง เด็กจะเรียนรู้เรื่องความรุนแรงได้จากครอบครัวที่มีความรุนแรงต่อไป ซึ่งควรรักษาสิทธิของสตรีในการให้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากกว่าการที่กฎหมายบัญญัติให้มีการไกล่เกลี่ยเพื่อรักษาความเป็นครอบครัว แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะอย่างไรจะต้องรักษาความเป็นครอบครัวไว้ ซึ่งสิ่งนี้ทำให้หลักการของสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงไม่ได้รับการคุ้มครอง

- ควรสอบถามความต้องการของสตรีเป็นหลักในทุก ๆ มิติ สิ่งที่เจ้าหน้าที่กลุ่มแรกที่เข้าถึงตัวผู้เสียหายจะต้องดำเนินการ คือ ถามความต้องการผู้หญิงก่อนว่าผู้หญิงต้องการอะไรยังต้องการใช้ชีวิตร่วมกับสามีที่กระทำความรุนแรงอยู่หรือไม่ หากผู้หญิงไม่ยอมอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวแต่ต้องอดทนเพื่อลูกแล้วผู้หญิงต้องทนแค่ไหน ในมุมมองของการแก้ไขกฎหมายได้มีการสอบถามความต้องการของสตรีก่อนมีการจัดทำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่ ควรให้ผู้หญิงตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของตัวเอง อาทิ หากผู้ชายเมาแล้วทำร้าย ผู้หญิงอาจต้องการแค่จับไปขังไว้ก่อนหนึ่งคืน แล้วค่อยให้กลับบ้าน เมื่อผู้หญิงโทรไปแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลเพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดาทั่วไปของครอบครัวนอกจากจะสอบถามผู้หญิงว่าอยากให้ไกล่เกลี่ย แล้วควรสอบถามด้วยการไกล่เกลี่ยในกระบวนการยุติธรรมมีประโยชน์ไหม หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งนี้โดยทั่วไป ผู้หญิงแล้วโดยส่วนมากจะไม่อยากหย่าออกเสียจากกรณีที่ทนไม่ไหวจริง ๆ เช่น ในกรณีของหมอนิม ผู้หญิงเคยโดนทำร้ายจนกระทั่งต้องแท้งลูก เกิดความเจ็บปวดทั้งครอบครัว หรือ กรณีสามีมาเคาะประตูห้องเพื่อจะตีภรรยาภรรยาจึงเอาמידต่อสู้ แต่แทงสามีจนถึงแก่ความตาย นอกจากนี้เคยมีการทำร้ายทางเพศ มีการทำทารุณทางเพศกรณีต่าง ๆ เหล่านี้ผู้หญิงจะใช้เป็นเหตุผลยืนยันว่าไม่อยู่กับสามีแล้ว ผู้หญิงมีสิทธิจะเลือกหย่าได้หรือไม่

หรือสิ่งนี้จะเป็นสิทธิสุดท้ายที่จะเลือกได้โดยให้เริ่มจากไกล่เกลี่ยก่อน ซึ่งผู้หญิงควรเป็นผู้ตัดสินใจเลือกตามหลักสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง นำมาใช้เป็นหลักการทางกฎหมาย

- เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีจิตบริการ (service mind) โดยส่วนมากเจ้าหน้าที่มักไม่ค่อยดูแลคดีเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีจิตบริการ เพื่อการทำงานจะได้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติได้อย่างแท้จริง โดยผู้ที่รับผิดชอบดูแลคดี (case care) ควรมี 1) ความรู้ในเรื่องหญิงชายและความรุนแรง 2) จะต้องทราบวิธีการว่าจะดำเนินการไปอย่างไร 3) เห็นช่องทางว่าจะใช้ช่องทางไหนในการดำเนินการ 4) ผู้ประสานงานดูแลติดตาม เป็นผู้ดูแลคดี) เข้าสู่กระบวนการยุติปัญหา

- ควรมีการอบรมเพื่อให้มีการทำ case review โดยในการอบรมดังกล่าว จะต้องมีการเขียนใบคร.ที่ต้องใช้ดำเนินการ เพื่อเป็นการฝึกให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกลไกที่ได้ออกแบบเอาไว้ นอกจากนี้ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการสวมบทบาทต่าง ๆ ในการทำงาน (role play) สำหรับสทวิชาชีพ เพื่อจะได้ทราบเมื่อปฏิบัติจริงจะต้องดำเนินการอย่างไร นอกจากนี้ภายใต้กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพควรจัดให้มีกลุ่มสนับสนุนด้วย (group support)

- ในส่วนกลไกของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ควรมีการอบรมให้ความรู้ เพื่อที่จะได้ทำงานอย่างเข้มแข็ง เช่นเดียวกับอาสาสมัครสาธารณสุข (ออสส) และทำให้บุคคลเหล่านี้เห็นความสำคัญของบทบาทของตนเองมากขึ้น

- เปิดโอกาสให้บุคลากรจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจเข้ามาศึกษาดูงานในด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ความรุนแรงและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของสตรี เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนนายร้อย และตอบใจท่ย์ว่าทำไมสตรีจึงเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นการแก้ไขที่กระบวนการยุติธรรมต้นทาง หรือผู้บังคับใช้กฎหมายด่านแรก คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างหน่วยงานของตำรวจกับหน่วยงานมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อเป็นการลงพื้นที่ ฝึกงานภายในชุมชน อย่างเป็นระบบ สิ่งนี้จะทำให้ได้รับรู้เรื่องการทำงานด้านความรุนแรงต่อสตรีว่าเป็นเช่นไร ทั้งนี้โดยส่วนมากตำรวจจะทราบแต่ตัวกฎหมาย แต่จะไม่ลงลึกในด้านสตรีได้มากเท่ากับการเข้ามาร่วมทำงานกับหน่วยงานของมูลนิธิ เมื่อให้ตำรวจเข้ามาฟังอย่างตั้งใจรับรู้เสียงสะท้อนที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง จะเกิดความเข้าใจในเรื่องเพศสภาพ (gender) ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

- ในหลายครั้งเมื่อเกิดเหตุ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะต้องเป็นผู้ที่ออกจากบ้านไป ดังนั้นกรณีที่เกิดเหตุการณ์กระทำรุนแรงขึ้น เจ้าหน้าที่ควรพิจารณาในการนำผู้ที่กระทำรุนแรงออกจากบ้าน

- ทศนคติของเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่สำคัญต่อกระบวนการดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้เจ้าหน้าที่ควรมองปัญหาโดยการใช้มุมมองของเพศสภาพเป็นหลัก (gender lens) แม้ว่าสามีและภรรยาที่อยู่ร่วมกันมานาน แต่เมื่อมีการทำร้ายร่างกาย อาจเป็นเหตุให้ความรู้สึกดีหายไปและไม่อยากอยู่ร่วมกัน แต่อาจต้องจำทนอยู่ร่วมกันเพื่อลูก ซึ่งภาระต่าง ๆ ที่ผู้หญิงจะต้องทำเป็นอย่างไร หากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่มีความเข้าใจ จะสร้างให้เกิดความยากลำบากต่อสตรีภายใต้กระบวนการยุติธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดการปัญหาบน

หลักการและพื้นฐานของข้อมูลเชิงวิชาการและการดำเนินการในระดับสากล โดยนำอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) แผนปฏิบัติป้องกันไปปรับใช้ในการทำงาน นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานควรเปลี่ยนทัศนคติ และสร้างความเข้าใจทั้งในเรื่องศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อสตรีควรมีความละเอียดอ่อนในเรื่องเพศสภาวะ รวมถึงการคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน เคารพในศักดิ์ศรีของทุกคน อาทิ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ควรเข้าใจปัญหาของผู้หญิงในเรื่องอาการซึมเศร้า (depression) สะเทือนใจ (shock) บาดแผลทางใจ (trauma) และการเกิดอาการบาดเจ็บทางใจได้อีกครั้ง (re-trauma) รวมถึงการปฏิเสธความจริง ซึ่งอาการเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้จากภาวะเครียดสะสม และมีผลทำให้สามารถฆ่าสามีและลูกได้ การแก้ไขปัญหาโดยการใช้เคสเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้

ระดับนโยบาย

- มีกระบวนการ หรือหน่วยงานภายใต้กระบวนการยุติธรรมเพื่อสนับสนุนกรณีสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเข้าสู่กระบวนการโดยเฉพาะภายใต้กระบวนการของศาล เนื่องจากสตรีส่วนมากมักไม่ต้องการแจ้งความให้เป็นคดี แต่ต้องการได้รับความคุ้มครองสวัสดิภาพจากศาล ซึ่งหากศาลปฏิเสธที่จะให้ความคุ้มครอง จึงเป็นเหตุให้สตรีอาจไม่ได้รับโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างเท่าเทียม

- ควรมีระบบการติดตามมาใช้ในการบริหารงานคดี (case management) เพื่อจะได้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการติดตามเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างการทำงานคือการติดตามเคส

- หลักการที่ใช้ในการพิจารณามาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ควรใช้หลักการใช้อำนาจร่วมกันในการตัดสินใจ โดยมีได้มีผู้ใดที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้ใด

- ควรมีการเชิญหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล และแก้ไขปัญหาในมิติต่าง ๆ อยู่สม่ำเสมอ เมื่อมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการอบรมร่วมกัน ควรมีการสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อจะได้ทราบว่าปัญหาอยู่ที่ตัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นปัญหาและมองหาแนวทางแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม

- มีการตั้งการคณะกรรมการในระดับชุมชน ที่มีความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน เข้าใจความอ่อนไหวในเรื่องเพศสภาวะ (gender sensitivity) และควรมีการจัดทำชุมชนนาร่องซึ่งเป็นงานหนึ่งที่มูลนิธิทำแล้วประสบความสำเร็จในหลายพื้นที่ แต่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่ได้มีการนำโมเดลเหล่านี้ไปใช้ต่อยอดในการทำงาน

- การเกษียณอายุของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทำให้นโยบายของหน่วยงานเปลี่ยนแปลงไป หากผู้ใหญ่คนดังกล่าวมีความเชี่ยวชาญในด้านเพศสภาวะ (gender) จะมีความเข้าใจในแต่ละประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างใส่ใจมากกว่า และเมื่อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เกษียณอายุ และหน่วยงานได้บุคลากรที่ไม่มีความอ่อนไหวทางด้านเพศสภาวะมาดำเนินการ จะไม่มีการสานต่อด้านนโยบายของเพศสภาวะ ทำให้ความต่อเนื่องของโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องชะงักไป ดังนั้นจึงควรที่จะมีการสานต่อนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสภาวะอย่างยั่งยืน มิได้ต้องยึดติดตามตัว

บุคคลกรที่มักจะถูกโยกย้าย และเกษียณอายุราชการได้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจมอบหมายงานบางส่วนให้มูลนิธิที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญการเป็นผู้สนับสนุนงานของรัฐได้ ซึ่งองค์กรที่ดูแลในเรื่องสตรี ไม่ว่าจะ เป็นมูลนิธิ หรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ สามารถทำงานเชิงรุกและเชิงรับได้นอกจากนี้ในต่างประเทศ ได้มีการหน่วยงานเอกชนดำเนินการเรื่องผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจังแต่รัฐจะต้อง เปลี่ยนมโนทัศน์ในการทำงานเพื่อจะได้ไม่เป็นไปตามกระแสการทำงานของราชการ ทั้งนี้สามารถให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักในการทำงานด้านสังคม สงเคราะห์เป็นผู้ควบคุมมาตรฐานในการทำงานได้

- รัฐควรจัดตั้งกองทุนสนับสนุนเพื่อจัดให้มีมาตรการคุ้มครอง เยียวยา และป้องกัน โดยเฉพาะเรื่องการบำบัดรักษาผู้กระทำความรุนแรง และการเยียวยาสภาพจิตใจของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง โดยมีต้องให้เป็นภาระของกลุ่มบุคคลคนดังกล่าว ทั้งนี้งบประมาณหรือกองทุนสนับสนุนดังกล่าว ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กและสตรีเข้าถึงได้ง่ายเพื่อนำไปพัฒนาและ สนับสนุนกลุ่มผู้ที่ถูกระทำความรุนแรงได้โดยตรง ทั้งนี้ นอกจากกองทุนสนับสนุน ผู้กระทำความรุนแรงและผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงแล้ว นักสังคมสงเคราะห์ควรได้รับเงินสนับสนุนในการทำงาน เช่นเดียวกันอาจเป็นค่าตอบแทนสำหรับวิชาชีพนักสังคมสงเคราะห์เนื่องจากการทำงานของนักสังคม สงเคราะห์ส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องเดินทางอยู่ตลอดเวลา ซึ่งรัฐควรมีสวัสดิการให้กับกลุ่มบุคคล ที่มาจากหน่วยงานภายนอกที่ทำงานให้กับรัฐในการบริหารงานเคสด้วยเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ เจ้าหน้าที่ในการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งเป็นหน่วยที่ต้องประสานกับผู้ถูกระทำความรุนแรง และบริหารงานเคสมากที่สุด

- การแก้ไขปัญหาด้านความรุนแรงในครอบครัว ไม่ควรมุ่งเน้นแต่เพียงเรื่องของความรุนแรง กระบวนการบังคับใช้ตามกฎหมาย การปรับพฤติกรรม ซึ่งเป็นปลายเหตุเพียงอย่างเดียว แต่ควรแก้ไข ปัญหาที่ต้นเหตุที่กระทำให้เกิดความรุนแรง นั่นคือ เรื่องปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือความเครียดจาก การทำงาน เป็นหนึ่งในสาเหตุที่สร้างให้เกิดความรุนแรงได้ ดังนั้นจึงต้องบูรณาการในด้านการแก้ไข ปัญหาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้งหมดโดยไม่เน้นไปเฉพาะผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกระทำ ความรุนแรงเท่านั้น ทั้งนี้รัฐไม่จำเป็นต้องอ้อมทุกอย่าง แต่ให้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคม

- การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวควรมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับยุคสมัยมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันนี้มีข่าวฆ่ากันภายในครอบครัวที่มากขึ้นมีความรุนแรงมากขึ้น การรณรงค์จัด โครงการ หรือการรับโทรศัพท์ทางหมายเลข 1300 อาจไม่เพียงพอ หน่วยงานจะต้องระดมสมองใน การคิดค้นกลไกเชิงรุกเพื่อแก้ไขปัญหาให้ทันกับสถานการณ์และปัญหาที่พบในปัจจุบัน การลงพื้นที่ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะต้องรวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์อาจมี การใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในอีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่งให้รับรู้ในเรื่องความรุนแรงโดยใช้สื่อ สังคม (social media) ให้มากขึ้น

- รัฐควรเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในองค์กร หรือการสร้างองค์กรให้มีความ คล่องตัวมากยิ่งขึ้นหากวิเคราะห์การทำงานของมูลนิธินั้น เนื่องจากมูลนิธิเป็นองค์กรขนาดเล็กจะมี การดำเนินการทำงาน หรือแก้ไขปัญหาได้เร็วกว่าองค์กรขนาดใหญ่ เน้นการทำงานโดยใช้เครือข่ายใช้ เคสเป็นศูนย์กลาง และเน้นการลงพื้นที่ในชุมชนจะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่า และควรเน้นนโยบาย ให้สตรีเป็นกลไกหลักของชาติ (National Machinery) ดังนั้นควรปรับเปลี่ยนการทำงานของรัฐให้มี

การจัดตั้งหน่วยงานขนาดเล็ก มีสายบังคับบัญชาที่สั้นลง สร้างให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้น

- มีการอบรมเจ้าหน้าที่ภายใต้กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการอบรมจะเน้นในเรื่องเพศสภาพ (gender) นอกจากนี้ในหลักสูตรการเรียนการสอนภายในโรงเรียนควรมีการปรับปรุงตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ให้มีการสอนเรื่องเพศสภาพ (gender) ในชีวิตประจำวัน อาทิ การให้เกียรติทั้งสองเพศอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิของชายและหญิงเท่าเทียมกัน ในส่วนหลักสูตรเพศศึกษา เพศวิถี ความเสมอภาค ควรสอนในระดับอุดมศึกษาขึ้นไป

- ควรให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีที่ต้องประสบปัญหาและอยู่ภายใต้การดูแลของบ้านพักฉุกเฉินในที่ต่าง ๆ ให้มากขึ้นเนื่องจากโดยส่วนมากสตรีมักจะต้องเลี้ยงดูบุตรไปด้วย ดังนั้น จะต้องสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้กับสตรี เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อาทิ ควรมีการฝึกอาชีพต่าง ๆ ให้กับสตรีภายในบ้านพักฉุกเฉิน นอกจากนี้ ควรมีงบประมาณอุดหนุนสำหรับเด็กแรกเกิด หรือแม่ที่ต้องเลี้ยงดูลูกอ่อน ซึ่งรัฐ นำโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เห็นควรที่จะต้องคิดถึงมาตรฐานการดูแลสตรีและบุตรอย่างยั่งยืนนอกจากนี้ หากบุคคลเหล่านี้ออกไปประกอบอาชีพในสังคม แต่อยู่ในสถานะแม่เลี้ยงเดี่ยว หรือพ่อเลี้ยงเดี่ยว รัฐควรพิจารณาลดหย่อนภาษี หรือเพิ่มสวัสดิการให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าว เพื่อไม่ให้เป็นการระงับการครอบครัวและเกิดปัญหาทางด้านความเครียดและความรุนแรงตามมาซ้ำซ้อน ดังนั้น รัฐต้องส่งเสริมให้ผู้หญิงพึ่งพาตัวเองได้และดูแลครอบครัวเพื่อจะได้ไม่เป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมต่อ

- การดำเนินการจัดทำกฎหมาย หรือพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี ควรมีผู้มีความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง เข้าร่วมด้วย และควรพิจารณาเรื่องกฎหมายภายใต้รัฐสภาที่มาจากเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดการถกเถียงอย่างสร้างสรรค์ หากพิจารณากฎหมายด้วยความรีบร้อนจนเกินไป อาจทำให้มีปัญหาในการบังคับใช้ได้ ดังนั้นควรให้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เป็นรายมาตรา

ระดับสังคม

- ในการทำงานผู้ที่จะหยิบยกกฎหมายขึ้นมาใช้ควรเปลี่ยนทัศนคติเช่นกัน และมองหาช่องทางที่จะให้กฎหมายที่ออกมาได้ประโยชน์ต่อผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงให้มากที่สุด

- ควรให้มูลนิธิทำหน้าที่ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติและให้มีกองทุนสนับสนุนซึ่งโดยปกติทางมูลนิธิจะได้เงินสนับสนุนจากสำนักงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดังนั้นเห็นควรให้เกิดการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานกลางเพื่อช่วยเหลือมูลนิธิในการทำงานกับเคสโดยตรง

- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ดีขึ้น หากเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี ให้มีกลุ่มสตรีที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการทำงานได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้ตัดสินใจ หากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งกำหนดนโยบาย หรือผู้ตัดสินใจ ไม่เห็นความสำคัญของเรื่องสตรี หรือเรื่องเพศสภาพ (gender) สิ่งที่ควรเรียกร้องให้กับสตรีจะไม่มี และสตรีจะยังไม่ได้รับความเท่าเทียมภายในสังคม และถูกกดขี่จากโครงสร้างภายในสังคมเช่นเดิม

- ควรสอนให้คนในสังคมได้เรียนรู้เรื่องเพศสภาพ (gender) หรือความเป็นหญิงเป็นชาย ซึ่งมีความต่างกันแค่เพียงแค่เพศสรีระเท่านั้น แต่เรื่องบทบาทของเพศสภาพ (gender role) ขึ้นอยู่กับความพอใจของทั้งสองฝ่ายอาทิ ในเรื่องการทำงานบ้านมิใช่เป็นงานของเพศหญิงเท่านั้นซึ่งเป็นหน้าที่

ของทุกครอบครัว และสถาบันการศึกษาที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติในเรื่องเพศภาวะให้กับคนในสังคม

- หน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะใช้มุมมองในเรื่องของการสงเคราะห์ในการทำงาน แต่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) จะให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้หญิงเป็นสำคัญ และแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิในเนื้อตัวของตนเองเมื่อไม่สบายใจสามารถเรียกคืนสิทธิของตนเองได้ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสตรีจึงควรคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงเป็นหลัก

- ควรแก้ไขปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้างภายในสังคม ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงเรื่องต่าง ๆ อาทิ หากผู้หญิงไม่มีการศึกษา ไม่มีงานทำ และมีลูกที่ต้องรับผิดชอบ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้หญิงต้องทนต่อการถูกกระทำรุนแรง เมื่อผู้หญิงต้องการจะหย่าจะมีเครื่องรับรองได้ว่าเธอจะสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเองภายในสังคม ทั้งนี้สังคมต้องเสริมพลังให้ผู้หญิงทุกคน ทั้งในเรื่องการศึกษาและการทำงานเพื่อให้ผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพ มีเงินเดือนและพึ่งพาตัวเองได้ เมื่อพึ่งพาตัวเองได้ผู้หญิงเหล่านี้จะมีอิสระและจะมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

- สังคมควรรับทราบว่าในยุคปัจจุบันนี้ครอบครัวไม่จำเป็นต้องประกอบไปด้วยพ่อแม่ และลูก แต่ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกจะยังคงอยู่ตลอดไป การที่พยายามจะให้ผู้ที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวแล้วมาอยู่ด้วยกัน โดยคำนึงถึงนิยามของครอบครัวในอดีตที่มีพร้อมทั้งพ่อ แม่ และลูก จะเป็นสิ่งที่สร้างให้เกิดรอยร้าว ความขมขื่น ภายในครอบครัวที่ไม่อาจประสานกันได้มากยิ่งขึ้น หากต้องการจะแยกทางกันสิ่งที่สังคมควรเน้น และให้ความสำคัญ คือ เรื่องความรับผิดชอบของพ่อและแม่ในการเลี้ยงดูบุตรร่วมกัน

- ควรให้สังคมอ่อนไหวต่อประเด็นเพศภาวะและเรื่องความรุนแรงภายในครอบครัว ในทัศนคติของคนในสังคมมองเห็นว่าเรื่องสามีทำร้ายภรรยาเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้นแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากแต่ไม่เคยมีเรื่องร้องเรียน หรือการตรวจสอบในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ยังรวมถึงเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศในการทำงาน ทำให้ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทั้งนอกบ้านและในบ้านเสมอโดยใช้คำกล่าวอ้างว่าเป็นความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง การมาไม่ได้สติ หรือซ้ำร้ายอาจให้เหตุผลว่าเป็นเพราะสตรี หรือเด็ก เป็นผู้เริ่มต้นยั่วให้เกิดความรุนแรงขึ้นเสียเอง กลายเป็นการโทษเหยื่อ (victim blaming) ของความรุนแรง ซึ่งในบางสังคมเห็นด้วยกับเหตุผลและยอมรับเรื่องการทำร้ายเด็กหรือสตรีได้ นอกจากนี้สังคมไทยนิยมเรื่องการไกล่เกลี่ยภายในบ้าน หรือมองว่าเรื่องความรุนแรงเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย ซึ่งทัศนคติดังกล่าวควรที่จะหยุดและแทนที่ด้วยความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพแทน (gender sensitivity) ดังนั้นภายในครอบครัวในสังคมทุกระดับจะต้องไม่มีเรื่องความรุนแรง เพื่อป้องกันเด็กที่จะได้รับการปกป้องและไม่ต้องเติบโตขึ้นในสถานการณ์แห่งความรุนแรง ซึ่งอาจทำให้เด็กเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้กระทำความรุนแรงได้ต่อไป

- ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการมีกฎหมายของสตรีจำนวนมากมาย แต่ควรดำเนินการให้กฎหมายที่เอื้อต่อสวัสดิภาพของสตรีมีการบังคับใช้ได้จริง ทั้งนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเพียงฉบับเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีให้ปราศจากความรุนแรงได้ จึงอาจมีกฎหมายฉบับอื่นที่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมที่สตรีอาจได้รับผลกระทบที่ตามมา

เพื่อช่วยเหลือสตรีและสังคมในภาพใหญ่ได้ต่อไป อาทิ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากประชาชนรับทราบในวงกว้างและมีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นประโยชน์กับประชาชนมากกว่าสิ่งที่บังคับใช้ไม่ได้และไม่เกิดประโยชน์ต่อสตรีและสังคมจริง

จากการศึกษาวิจัย ในส่วนของเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ และผลกระทบทางสังคม สรุปได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติมากที่สุด ทั้งนี้การเตรียมการทั้งภาครัฐ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จะต้องบูรณาการร่วมกันในหลายหน่วยงาน อาทิ ตำรวจ อัยการ ศาล และกลุ่มมูลนิธิ องค์กรที่มีช่องทางของรัฐ สร้างให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมา ไม่ว่าจะเป็นตัวกฎหมายที่เขียนไว้มีความย้อนแย้ง จนถึงวิธีการปฏิบัติ ซึ่งต้องการให้สตรีต้องแจ้งความก่อนจึงจะมีการดำเนินการให้เป็นไปตามกลไกที่วางไว้ได้ นอกจากนี้ สตรีผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงโดยยาวนานไม่มีความรู้ว่ามีกฎหมายฉบับนี้ หรืออาจไม่เข้าใจกลไกของกฎหมายฉบับนี้ จึงทำให้ไม่เกิดการแจ้งความ และไม่สามารถใช้กลไกตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรเพื่อพิทักษ์สิทธิสตรีควรเร่งให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550: จากเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสถานการณ์ของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงภายในครอบครัว ภายหลังจากที่มีการนำพระราชบัญญัติดังกล่าวไปบังคับใช้ ศึกษาแนวคิด ที่มาเจตนารมณ์ในกระบวนการออกกฎหมาย และได้เปรียบเทียบกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) ศึกษาปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งผลกระทบต่อสังคม ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติ และวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงพัฒนากระบวนการตรากฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเสริมสร้างสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง โดยก่อนที่จะสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยเห็นควรต้องอธิบายถึงสถานการณ์ก่อนที่จะมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ. 2550 เสียก่อน โดยขอแบ่งการอภิปรายออกเป็น 10 หัวข้อ ดังนี้

1. สภาพสังคมก่อนมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
2. วิเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัว
3. แนวคิด ที่มา และเจตนารมณ์ในการตรากฎหมาย และการเปรียบเทียบกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1
4. สภาพสังคมหลังจากที่มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2
5. ปัญหา และอุปสรรค ในกระบวนการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3
6. ปัญหา และอุปสรรค จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3
7. ผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3
8. ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 4
9. การเปรียบเทียบ พระราชบัญญัติ ฉบับเก่าและฉบับใหม่ และสถานะปัจจุบันของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
10. ข้อจำกัดในการทำวิจัย
11. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

5.1 สภาพสังคมก่อนมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ก่อนที่จะมีจัดทำร่างกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม 2 ปัจจัยหลัก คือ

5.1.1 ปัจจัยจากสภาพสังคมภายในประเทศไทย

ตามที่ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้กล่าวถึงความรุนแรงภายในสังคมไทยว่ามีความเรื้อรังมาอย่างยาวนาน และแพร่กระจายอยู่ภายในสังคมไทย สิ่งนี้เป็นเสมือนเชื้อร้าย เพราะสามารถเชื่อมโยงไปถึงวัฒนธรรมและประเพณีของระบบสังคมไทยที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นระบบชายเป็นใหญ่กว่าหญิง อาทิ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ หญิงจะมีสิทธิในการเข้าถึงโอกาสในเรื่องต่าง ๆ น้อย ตั้งแต่เกิดจนตายในอดีตสตรีมักไม่มีสิทธิในชีวิตของเธอ เมื่อเธอต้องอยู่ในโอวาทของบิดามารดา เมื่อแต่งงานแล้วต้องอยู่ในโอวาทของสามี โดยสังคมได้สร้างกรอบกติกาเอาไว้ว่า ผู้หญิงจะต้องเรียบร้อย ดุจตั้งผ้าพับไว้ ช่างเอาอกเอาใจ เป็นผู้ปรนนิบัติสามี และคนในครอบครัว ไม่มีรายได้เป็นของตัวเอง อ่อนแอ ต้องพึ่งพาสามี หรือครอบครัวทางด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงไม่มีสิทธิทางการศึกษา ซึ่งในอดีตจะมีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่ได้ศึกษาเล่าเรียน สร้างให้เกิดช่องว่างทางด้านโอกาสระหว่างเพศภายในสังคม โดยให้ผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติชิ้นหนึ่งของชายเท่านั้น สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมภายในสังคมเอาไว้จนกระทั่งสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สังคมไทยมีความก้าวหน้าทางกฎหมายจนได้มีการล้มเลิกกฎหมายที่สร้างความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ และมีบทบัญญัติเพื่อสร้างสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างเพศมากขึ้น

กฎหมายตราสามดวงที่รับเอาวัฒนธรรมอินเดีย ในเรื่องผัวเดียวหลายเมีย ตั้งแต่สมัยอยุธยา ถึงรัตนโกสินทร์ ส่งผลให้กฎหมายตราสามดวงอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาหลายคน นอกจากนี้ยังรวมถึงบิดามารดามีสิทธิขายลูกให้เป็นทาส หรือยกให้แต่งงานกับชายใดก็ได้ และสามีมีสิทธิขายภรรยาไปเป็นทาสได้ โดยไม่ต้องถามความสมัครใจของฝ่ายหญิงโดยในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 เกิดคดีภรรยาคืออ้าแดงป้อมมีชูแล้วมาฟ้องหย่ากับนายราชาอรอดซึ่งเป็นสามีซึ่งมีกฎหมายได้ระบุว่า "ชายหาผิดมิได้ หญิงขอหย่า ท่านว่าเปนหญิงหย่าชายหย่าได้" ซึ่งเมื่อมีการฟ้องร้องจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ให้มีความยุติธรรมสำหรับชายมากขึ้น ในขณะที่ได้มีการแก้ไขกฎหมายในลักษณะเดียวกัน แต่หากหญิงไม่ผิด ชายจะขอหย่ากลับหย่าได้ ดังความในมาตรา 70 ว่า "มาตราหนึ่ง ผัวเมียอยู่ด้วยกัน ผัวไปค้าได้เมียใหม่มาด้วย ชายทำเคียดแค้นเมียก่อนแล้วจะหย่ากันใช้ ให้แบ่งสินนั้นกึ่ง เพราะเมื่อก่อนนั้นหาโทษมิได้ ผู้ชายนั้นอาธรรม"¹¹⁹

ต่อมา มีเหตุการณ์การทูลเกล้าฯถวายฎีการ้องทุกข์ของผู้หญิงซึ่งมักเป็นฝ่ายที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จึงทรงวินิจฉัยและมีพระราชดำริในเรื่องกฎหมายที่ทำให้หญิงไม่ได้รับความยุติธรรมว่า "กฎหมายบทนี้เมื่อพิเคราะห์ดูเหมือนผู้หญิงเปนควาย ผู้ชายเปนคนไป หาเปนยุติธรรมไม่ ให้ยกเสีย"โดยพระราชบัญญัติ 3 ฉบับที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงคือ ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะลักพาเรื่องอ้าแดงเหมือนทูลเกล้าฯถวาย

¹¹⁹ พล อภิธรรมณ์. แปลกแต่จริง หญิงไทยสมัยก่อน "ทำชู" แล้วยังมีสิทธิบอกเลิก "ผัว" ได้อีก. [ออนไลน์]. 3 สิงหาคม 2562. แหล่งที่มา: https://www.silpa-mag.com/culture/article_5327

ฉบับที่สองคือ ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะลักพาเรื่องอำนาจจับลูกสามีลักขโมยไปขายเป็นทาส ฉบับที่สามคือประกาศพระราชบัญญัติเรื่องผู้ขายเมียบิดามารดาขายบุตร¹²⁰

ในขณะที่กฎหมายเรื่องของผู้ขายเมียเดียว เป็นมโนทัศน์ที่มีการเริ่มกล่าวถึงในสมัยจักรวรรดินิยม ซึ่งในอดีตสังคมของไทยเป็นในลักษณะ ผู้เดียวหลายเมีย มีการโต้ตอบระหว่างทัศนะของการเป็นสังคมผู้เดียวเมียเดียว และการโต้แย้งขนบธรรมเนียมของไทยอย่างเข้มข้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งในที่สุดมโนทัศน์ดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศ และมีการกล่าวถึงอีกครั้งในรัชกาลที่ 6 มีการนำเข้าสู่การตัดสินใจของชนชั้นผู้นำ ซึ่งกรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ อธิบดีศาลฎีกา ได้แสดงพระดำริคัดค้านความในร่างกฎหมายที่ยอมรับการมีอยู่ของระบบ "ผู้เดียวหลายเมีย" โดยให้ความเห็นว่า "ฐานะของเมียน้อยในประเพณีเราได้ผิดแผกกับฐานะของคอนคูบายตามอิสลามในประเทศข้างฝ่ายตะวันตกนั้นเลย...จึงมาเห็นว่าไม่ควรจะมีบัญญัติอนุภรรยาให้ปรากฏว่าอันกฎหมายยอมรับรอง" และทรงเห็นว่าความแตกต่างระหว่าง "โมนอคามี" (monogamy) กับ "โพลิคามี" (polygamy) อยู่ที่พิธีบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น หากสยามยังเลือกให้มีกฎหมายที่ยอมรับการมีเมียน้อย จะเป็นเหตุให้ต่างประเทศเหยียดขี้หน้ากล่าวตำหนิว่าเป็นภูมิธรรมต่ำต้อย ว่ามีกฎหมายประเพณีไม่เท่าเทียม ไม่เสมอกับต่างประเทศฝ่ายตะวันตก ไม่เป็นเกียรติยศแก่พระนคร" ซึ่งมีการโต้แย้งโดยรัชกาลที่ 6 ซึ่งมีฐานความคิดเช่นเดียวกับ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ และรัชกาลที่ 4 ว่า จะถือว่าสยามมีภูมิหรือวัฒนธรรมต่ำกว่าตะวันตกไม่ได้ เนื่องจากพุทธศาสนาไม่ห้ามการมีเมียหลายคน และอ้างถึง "จำนวนแห่งเมียไม่สำคัญ ถ้าไม่ปรารถนาหรือคิดแย่งชิงเมียผู้อื่นเขาแล้ว ถึงจะมีเมียกี่คนก็คงนับว่าตั้งอยู่ในความสันโดษ" แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าทั้งรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 6 เห็นว่าการมีกฎหมายผู้เดียวเมียเดียวในสยามอาจยังเป็นไปไม่ได้ในขณะนั้น ท่านได้แสดงพระราชทัศนะผ่านทางนามปากกา "รามจิตติ" ในหัวข้อ "เครื่องหมายแห่งความรุ่งเรืองคือสภาพแห่งสตรี" ใน วิทยากรย์ เมื่อ พ.ศ. 2461 โดยกล่าวถึงสิ่งที่ควรทำคือการให้มีความเสมอภาคแก่สตรี ต่อมาเกิดการถวายฎีกา โดยนักเขียนหญิง "กุหลาบขาว" หรือกอบกาญจน์ วิศิษฎ์ศรี ถึงพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ 7 เมื่อปี พ.ศ. 2470 ขอให้ตรากฎหมายจำกัดจำนวนเมีย เพราะการมีเมียมากของผู้ชายเป็นต้นเหตุการกดขี่ผู้หญิง หลังจากใช้เวลาผ่านไป 20 ปี ในสมัยรัชกาลที่ 7 มีพระราชดำริให้ทำร่างกฎหมายจดทะเบียนสมรสออกมาก่อนโดยไม่ต้องรอตามลำดับขั้นการออกประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แห่งสยาม เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการพิจารณาในสภากรรมการองคมนตรี ญัตติที่เสนอให้มีภรรยาคนเดียว ของพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ตกไป เมื่อรัชกาลที่ 7 เห็นว่าร่างกฎหมายฉบับนี้มีต้องแก้ไขเพิ่มเติม จึงโปรดส่งเรื่องกลับมาที่สภากรรมการองคมนตรีอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามมีการลงมติรับรองระบบ "ผู้เดียวหลายเมีย" เป็นการยืนยันมติเดิม จนกระทั่งมีการปฏิวัติ พ.ศ.2475 กฎหมายครอบครัวถูกยกขึ้นมาพิจารณาอีกครั้ง จนกระทั่งในวันที่ 22 มกราคม 2477 สภาผู้แทนราษฎรรับร่างกฎหมายมีการลงมติด้วยคะแนนเสียง 77 ต่อ 19 เสียง ให้สามิจจดทะเบียนภรรยาได้คนเดียว¹²¹

¹²⁰ วรธิภา สัตยานุศักดิ์กุล. (2562). หญิงร้าย. กรุงเทพฯ: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด.

¹²¹ สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ. (2556). กว่าจะมาเป็น "ผู้เดียวเมียเดียว" : สังขปะประวัติความเป็นมาของกฎหมายครอบครัวสมัยใหม่ในสยาม พ.ศ.2410-2478. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.

จากเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กลไกที่ช่วยสตรีให้เข้ามามีสถานะทัดเทียมกับบุรุษได้ส่วนหนึ่งมาจากการเรียกร้องของสตรีและสภาพสังคมที่กดดันจากความอยุติธรรม และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิงในสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย ซึ่งการจะเปลี่ยนแปลงกฎหมายนั้นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลเดียว หรือหลายบุคคลที่มีอำนาจในการตรากฎหมายล้วนมีส่วนในการที่จะสร้างสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540 มาตรา 53 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า “เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม” ซึ่งเมื่อรัฐธรรมนูญมีศักดิ์เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งรัฐจำเป็นต้องตรากฎหมายเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 52 ยังคงเรื่องความรุนแรงเอาไว้เช่นเดียวกัน คือ “เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ **เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว**” รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560 มาตรา 71 ยังคงไว้ในเรื่องของความรุนแรงเช่นเดียวกัน โดยใช้ถ้อยคำดังนี้ “รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจที่เข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน... **รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมรวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว**”

5.1.2 ปัจจัยภายนอก

จากกระแสการตื่นตัวในเรื่องความรุนแรงต่อสตรีของสังคมโลก ไม่ว่าจะเป็นจากจำนวนสถิติตัวเลขหรือภาพข่าวที่มีการเก็บข้อมูลเรื่องความรุนแรงผ่านทางข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ แสดงให้เห็นว่ามีตัวเลขของสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีกรกล่าวถึงเรื่องความรุนแรงต่อสตรีในที่ประชุมสหประชาชาติ รวมถึงมีเครื่องมือต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) และพิธีสารเลือกรับ (Optional Protocol) ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence against Women: DeVAW) ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี พ.ศ.2538 (Beijing Declaration and Platform for Action : BPFA) หากรัฐให้ความสนใจต่อกระแสการเร่งให้มีการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี รวมไปถึงเรื่องความรุนแรงตามแนวทางที่สหประชาชาติให้เครื่องมือในการบริหารจัดการกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ รวมถึงให้การสนับสนุนสตรีให้มีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษดังที่กล่าวไปแล้ว จนกระทั่งมีการลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญา ให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ เช่นที่

ประเทศไทยได้เป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติต่ออนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุก รูปแบบ (CEDAW) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 และมีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 และเป็นภาคีโดยการให้สัตยาบันในพิธีการเลือกรับ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2543 รวมถึงปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี ซึ่งองค์การ สหประชาชาติได้ประกาศในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2536 ยังไม่รวมถึงในระดับภูมิภาคที่ รัฐมนตรี ต่างประเทศของอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในภูมิภาคอาเซียน (Declaration on the Elimination of Violence against Women in the ASEAN Region) เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2547 เหล่านี้ล้วนมีส่วนกระตุ้นให้รัฐต้องยกระดับมาตรการทางกฎหมาย โดย ให้มีการเพิ่ม เปลี่ยนแปลง และปรับปรุงกฎหมายเพื่อปกป้องผู้หญิงจากความรุนแรง และเพื่อสร้างให้ เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายมากขึ้น

5.2 วิเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัว

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยเห็นว่า โดยส่วนมากสตรีมักจะถูกเป็นเป้าหมายของเหยื่อ หรือ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเป็นจำนวนมาก และมีสตรีและเด็กผู้หญิงอีกหลายคน que เลือกที่จะอดทน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวและการกระทำความรุนแรงจะจบลง และเริ่มเข้าสู่ช่วง ของการสำนึกตน และกลับมารักกันดังเดิมได้ (honeymoon phrase) จนกว่าจะเกิดการ กระทบกระแทง มีความเครียด และรอให้เกิดเป็นความรุนแรงต่อในครั้งต่อไป ดังนั้น แม้ว่าผู้หญิงหลาย คนอาจไม่ต้องการให้แสดงมุมมองต่อเรื่องของสตรีมักตกเป็นเหยื่ออยู่เสมอ แต่สิ่งนี้เป็นข้อเท็จจริงที่ เกิดขึ้นที่ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์จากทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยผู้หญิงเหล่านี้จะเกิดความเครียด ขึ้นรุนแรง หวาดระแวง กังวล หรือบางครั้งอาจมีความพิการทางร่างกายเนื่องจากเหตุความรุนแรง เหล่านี้จนไม่อาจทำงาน หรือใช้ชีวิตประจำวันเช่นคนปกติทั่วไปได้ ดังนั้นหากสังคมรับรู้ได้ว่าสตรีตก เป็นเหยื่อมีจำนวนมากตามสภาพความเป็นจริง อาจสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการเข้า แทรกแซงของรัฐ เช่นเดียวกับการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของประชาชน หรือการ ปกป้องคุ้มครองสิทธิของสตรี อาจทำให้จำนวนสตรีที่ตกเป็นเหยื่อลดน้อยลงได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับ คำกล่าวของ Chimamanda Ngozi Adichie จากหนังสือ "We Should All Be Feminists" เมื่อปี 2560 ว่า "Some people ask: 'Why the word feminist? Why not just say you are a believer in human rights, or something like that?' Because that would be.... a way of pretending that it was not women who have, for centuries, been excluded. It would be a way of denying that the problem of gender targets women." (บางคนถามว่า "ทำไม ต้อง "สตรีนิยม" ทำไมไม่ใช้คำว่าคุณเชื่อในเรื่องสิทธิมนุษยชน หรืออะไรแบบนั้น? เพราะว่ามันจะเป็น การแสร้งว่าผู้หญิงไม่ได้ถูกกีดกันออกไปเป็นเวลาหลายศตวรรษ สิ่งนี้เป็นหนทางหนึ่งที่ปฏิเสธว่า ปัญหาเรื่องเพศสภาพมีเป้าหมายคือสตรี: ผู้วิจัย) ซึ่งการทำให้มีปัญหานั้นสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้ อาทิ การเกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม การที่สตรีได้รวมพลังออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิ ของตนเองมาตลอด ตั้งแต่ สิทธิในเรื่องการมีสิทธิเลือกตั้ง สิทธิในการได้รับค่าจ้างแรงงาน และวันหยุด ได้เท่าเทียมกับบุรุษเพศ รวมทั้งสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับสตรี เพื่อให้สังคมมีความตระหนัก และเข้าใจ ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ที่สตรีควรที่จะได้รับ และให้เป็นไปตามเพศสภาพของสตรีด้วย ทั้งนี้

Chimamada Ngozi Adichie ยังได้กล่าวถึงเรื่องของกระบวนการกดขี่และความโกรธจะสร้างให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ดังนี้ "Gender as it functions today is a grave injustice. I am angry. We should all be angry. Anger has a long history of bringing about positive change." (เพศสภาพที่ดำเนินอยู่ทุกวันนี้เป็นสุสานแห่งความยุติธรรม ฉันโกรธ และเราทุกคนควรโกรธ การโกรธมีประวัติศาสตร์อันยาวนานว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี: ผู้วิจัย) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสตรีนิยมในโลกยุคปัจจุบัน ไม่ได้มองเรื่องเพศชายเป็นผู้ร้าย หรือผู้กระทำอีกต่อไป แต่ต้องการความร่วมมือจากทั้งสองเพศ สร้างปรากฏการณ์ในการร่วมมือให้ไปถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศได้ ด้วยความร่วมมือจากทั้งสองเพศ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวเห็นได้จากเรื่องการที่ผู้ชายสร้างโครงการ white ribbon ขึ้น และโครงการ HeForShe ที่สหประชาชาติต้องการให้บุรุษเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันภายในสังคมโลกได้

นอกจากในเรื่องมุมมองของสตรีที่เป็นเหยื่อ จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยทฤษฎีที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับสตรีและความรุนแรงในครอบครัวและเกี่ยวข้องกับการวิจัยชิ้นนี้ มีทฤษฎีที่สำคัญทั้งสิ้น 3 ทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist theory) ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ดำเนินโดยมีกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเป็นหลัก จึงเลือกทฤษฎีสตรีนิยมขึ้นมาใช้อธิบายสถานการณ์ความรุนแรง อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงและชาย ซึ่งทฤษฎีสตรีนิยมได้กล่าวถึงการที่สตรีออกมาเรียกร้องความเท่าเทียมกันเนื่องจากการไม่ได้รับความยุติธรรมจากระบบ และสังคมที่ดำรงชีวิตอยู่ ที่ผู้หญิงมักตกเป็นประชากรชั้น 2 รวมถึงการที่สตรีต้องตกเป็นเหยื่อความรุนแรง มีเหตุเนื่องมาจากโครงสร้างทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมที่เอื้อให้ผู้ชายเป็นใหญ่ สร้างสังคมปิตาธิปไตย และทำให้ผู้หญิงกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องตกอยู่ใต้อำนาจและกฎหมายที่บุรุษสร้างขึ้นครอบเอาไว้ 2) ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Choice Theory: RCT) ในทางสายอาชญาวิทยา ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล อยู่ในสำนักคลาสสิก (Classical School) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ใช้เหตุผลในการตัดสินใจโดยชั่งน้ำหนักในการกระทำ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ โดยแนวคิดดังกล่าวสามารถใช้อธิบายสาเหตุความรุนแรงภายในครอบครัว โดยเฉพาะฝ่ายสามีในการทำร้ายภรรยาได้ เนื่องจากต้องการใช้สิทธิและอำนาจ ในการครอบความคิดและพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว โดยการใช้อำนาจ และแนวคิดชายเป็นใหญ่ที่ได้รับการปลูกฝังมาแต่เดิมที่ฝังรากลงไป การไม่มีกฎหมายเข้ามาเปลี่ยนแปลงความคิดในเรื่องการกระทำด้วยความรุนแรงนั้นเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจว่าชายสามารถใช้สิทธิอำนาจ ในการทำร้ายร่างกายบุคคลในครอบครัวต่อไปได้ และ 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ใช้อธิบายว่าทำไมความรุนแรงในครอบครัวจึงยังสืบทอดต่อไปได้ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดย Albert Bandura ได้อธิบายถึงพฤติกรรมเลียนแบบ และจากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง มีแนวโน้มในการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงได้ ซึ่งทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการปลูกฝัง ตัดตอนในเรื่องความรุนแรง นอกจากสังคมจะต้องสร้างให้เป็นสังคมที่ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันแล้ว จะต้องมีการศึกษาที่สามารถนำมาบังคับใช้จริง รวมถึงการตัดวงจรความรุนแรงโดยเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว ให้เป็นครอบครัวที่ปราศจากความรุนแรง หรือการปลูกฝังเรื่อง สิทธิชายและหญิง ภายในบ้าน และป้องกันมิให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบในเรื่องความรุนแรงเพื่อจะไม่กระทำ ความรุนแรงเมื่อเติบโตขึ้นและมีครอบครัวของตนเอง

5.3 แนวคิด ที่มา และเจตนารมณ์ในการตรากฎหมาย และการเปรียบเทียบกับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1

5.3.1 แนวคิดและที่มา

แนวคิดหลักของการผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มี 3 เรื่อง คือ 1) สภาพปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย สังคมไทยมีลักษณะชายเป็นใหญ่ สร้างให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากสังคม ประเพณี วัฒนธรรม เอื้อต่อมุมมองให้ชายเป็นเจ้าของหญิง และจะทำอะไรก็ได้ต่อหญิง นอกจากนี้ ข่าวความรุนแรงในครอบครัวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2547 เรื่อยมา 2) การตื่นตัวของสังคมโลก และการดำเนินการของรัฐ คือการที่สังคมโลกให้ความใส่ใจต่อเรื่องของสตรีเพิ่มมากขึ้น มีเครื่องมือต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญา ปฏิญญา แผนปฏิบัติการ เพื่อให้ประชาคมโลกตระหนักถึงความสำคัญของความเท่าเทียมระหว่างเพศ และรวมถึงการไม่กระทำความรุนแรงต่อสตรี โดยไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 มีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 และในที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เห็นชอบปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of All Forms Against Women) เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2536 จึงทำให้ไทยซึ่งเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติมีแรงผลักดันในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายของไทยเพื่อสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ทั้งนี้จาก รัฐธรรมนูญ ปี 2540 ในมาตรา 53 ได้กล่าวถึงเรื่องภารกิจของรัฐในการจัดการเรื่องความรุนแรงเป็นครั้งแรกว่า “เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม” ซึ่งมีส่วนสร้างให้เกิดการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในเวลาต่อมา 3) แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) สร้างให้เกิดการบัญญัติกฎหมายที่เน้นในเรื่องการแก้ไขปัญหามากกว่าการเน้นในเรื่องการแก้แค้นโดยใช้วิธีคิดทางอาญาเป็นหลัก ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเปิดโอกาสให้มีการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมในทุกระดับชั้นของกระบวนการยุติธรรมและในกฎหมายได้มีมาตรการเพื่อแก้ไขพฤติกรรม และคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวโดยไม่ใช้วิธีทางอาญา

5.3.2 เจตนารมณ์ของกฎหมาย

ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมา สร้างให้เกิดแรงกระตุ้นเพื่อผ่านร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ. ที่มีกร่างมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 10 ปี โดยได้เข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้สามารถแยกออกได้เป็น 4 มิติ คือ

5.3.2.1 เปิดโอกาสให้รัฐและประชาชนเข้ามามีส่วนในการรักษาลิทธิต่อเด็กเยาวยชน และบุคคลในครอบครัวได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

ต้องการให้สังคมตระหนักถึงเรื่องความรุนแรงในครอบครัวอย่างจริงจังว่าเป็นเรื่องของสังคม มิใช่เรื่องภายในครอบครัวอีกต่อไปด้วยการใช้อำนาจรัฐเข้ามาแทรกแซงสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ดังที่ปรากฏในมาตรา 5 และ มาตรา 6 ของกฎหมายที่บัญญัติไว้ว่าผู้พบเห็นเหตุการณ์กระทำความรุนแรงสามารถแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และหากเป็นการแจ้งโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการที่จะสร้างให้สังคมเกิดความตระหนักและรับรู้ถึง เรื่องของความรุนแรงภายในสังคม มิใช่เรื่องปกติธรรมดา ผู้ที่กระทำความรุนแรงมีความผิดและต้องได้รับการแจ้งข้อหาตามกฎหมาย

5.3.2.2 เพื่อใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมายอาญา กรณีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

สร้างกฎหมายพิเศษจัดการกับเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการใช้กฎหมายอาญาจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากกฎหมายในสังคมขณะนั้น ยังไม่เคยมีกฎหมายในลักษณะดังกล่าวมาเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความละเอียดอ่อน และซับซ้อนเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับการกระทำความรุนแรงจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายทางอาญามีเจตนารมณ์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าแก้ไขฟื้นฟู นอกจากนี้เมื่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา บางรายอาจกลับไปคืนดีกับสามีหรือภรรยา บางรายอาจจะไม่เข้ามาดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงกลายเป็นภาระให้กับดำเนินการภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก ซึ่งหากมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวขึ้นมาเป็นพิเศษ เพื่อเป็นการเบี่ยงเบนคดีออกไปจากศาล จึงจะเหมาะสมกว่าเพื่อไม่ต้องการให้เรื่องความรุนแรงในครอบครัวเข้าสู่การพิจารณาทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก

5.3.2.3 เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และปกป้องคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง

กฎหมายฉบับนี้ได้สร้างกลไก ในการบำบัดรักษา และฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด และผู้ที่ถูกกระทำความผิด โดยต้องการให้ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงมีโอกาสกลับตัว เพื่อไม่ให้กลับมากระทำซ้ำ และผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้รับการเยียวยา ผ่านทางมาตรการการบำบัด ฟื้นฟู และมาตรการคุ้มครองซึ่งหากเกิดเหตุ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการจัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ได้ (มาตรา 6) นอกจากนี้ เมื่อได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงมาแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี และศาล มีอำนาจออกคำสั่งมาตรการบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10 และมาตรา 11 ได้ ประกอบด้วย ให้ผู้กระทำความรุนแรง

ในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ (เช่น ให้ได้รับการบำบัดทางจิตในเรื่องความรุนแรง) ให้ชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ หารออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในที่พำนักของครอบครัว หรือเข้าใกล้บุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนกำหนดวิธีการดูแลบุตร นอกจากนี้ เมื่อศาลพิพากษาว่ามีความผิด ตามมาตรา 4 ศาลสามารถกำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา ความประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ แทนการลงโทษผู้กระทำความผิดได้

5.3.2.4 เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นครอบครัว

กฎหมายฉบับนี้ไม่ต้องการให้สังคมเป็นสังคมที่แตกแยก แต่ต้องการจะสร้างให้ครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วยสามี ภรรยา และลูก ได้รับการเยียวยา และปรองดอง โดยให้รัฐยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ ในเรื่องของความรุนแรง ซึ่งกฎหมายได้ระบุชัดเจนว่า ฐานความผิดเรื่องความรุนแรงในครอบครัวรวมไปถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ เช่นเดียวกับมาตรา 15 ที่ระบุไว้ชัดเจนว่า เพื่อช่วยเหลือสามีภรรยา และบุตร ในครอบครัวให้ปรองดองและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร โดยให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน แต่หากไม่สามารถรักษาสถานภาพสมรสได้ ให้หย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังสร้างกลไกเปิดให้สำหรับการไกล่เกลี่ยยอมความ โดยการตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อช่วยเหลือในการคงไว้ซึ่งสถานภาพและสัมพันธ์ภาพของครอบครัวเอาไว้

5.3.3 การเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี (Declaration on the Elimination of Violence Against Women)

ผู้วิจัยเห็นว่า ในเรื่องการเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กับปฏิญญาว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี มีสามารถนำมาเปรียบเทียบได้ เนื่องจากเอกสารสองฉบับมีความแตกต่างกันในด้านของวัตถุประสงค์ ซึ่งตัวกฎหมายหรือพระราชบัญญัติมุ่งเน้นในเรื่องกระบวนการเยียวยา รักษา ฟื้นฟู มากกว่ากระบวนการทางอาญา ในขณะที่ ปฏิญญาได้ให้แนวทางของรัฐในการปฏิบัติเพื่อมิให้สตรีตกเป็นเป้าหมายความรุนแรง ซึ่งหากมองให้ปฏิญญามีส่วนในการสร้างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนั้น การร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แม้ว่าจะได้รับอิทธิพลจากกระแสตื่นตัวทางด้านความรุนแรงต่อสตรี แต่รัฐมิได้นำเรื่องสาระในปฏิญญามาบัญญัติไว้ในกฎหมาย อาทิ ในเรื่องบทบาทของหน่วยงานเอกชน การสร้างความร่วมมือในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค เป็นต้น ทั้งนี้ ในขณะที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลบางโครงการของรัฐได้ จึงมีอาจประเมินเรื่องผลการดำเนินงานของโครงการของรัฐ นอกเหนือไปจากการวิเคราะห์จำนวนตัวเลขจากสถิติที่มีการเก็บรายปี ซึ่งถือว่าตรงกับความต้องการของปฏิญญาให้มีการจัดเก็บสถิติเป็นข้อมูลเพื่อศึกษาและเพื่อป้องกันความรุนแรงต่อไป ผู้วิจัยเห็นควรให้รัฐมีโครงการตามที่ได้มีข้อเสนอแนะจากปฏิญญาให้มีความร่วมมือกับองค์กรเอกชน

การจัดสรรงบประมาณเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดความรุนแรงต่อสตรี และในการจัดทำร่างกฎหมาย ผู้วิจัยเห็นว่าก่อนการร่างกฎหมายควรที่จะตรวจสอบเครื่องมือ หรือแนวทางจากหน่วยงานระหว่างประเทศ เพื่อที่จะนำมาปรับใช้กับร่างกฎหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อภาคประชาสังคมได้อย่างมากที่สุด

5.4 สภาพสังคมหลังจากที่มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2

จำนวนสถิติของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบจำนวนตัวเลขย้อนหลัง 10 ปี คือ ตั้งแต่ปี 2550-2560 (หรือหากมีข้อมูลที่ปัจจุบันที่สุด ก็ จะนำมาบรรจุไว้ในงานวิจัยชิ้นนี้) ส่วนแรกคือการแจ้งเรื่องความรุนแรงในครอบครัวผ่านทางหมายเลข 1300 หรือ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี 2558 จำนวน 4 คนต่อวัน ในขณะที่ในปี 2560 จำนวนเฉลี่ยอยู่ที่ 5 คนต่อวัน หรือเข้ารับการรักษาร่างกายที่ได้รับบาดเจ็บจากศูนย์พึ่งได้ ของกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉลี่ยในปี 2550 อยู่ที่ 52 คนต่อวัน ในขณะที่ในปี 2560 เฉลี่ยอยู่ที่ 58 คนต่อวัน ซึ่งตัวเลขดังกล่าวมิได้แสดงให้เห็นว่าจากการเริ่มใช้กฎหมายตั้งแต่ปี 2550 จะทำให้จำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่ได้มีจำนวนที่น้อยลงแต่อย่างใด

ในขณะที่ตัวเลขอีกส่วนหนึ่งคือ ตัวเลขสถิติจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยในชั้นตำรวจ แสดงให้เห็นว่ามีจำนวนผู้ที่ร้องทุกข์ตั้งแต่ปี 2551 มีจำนวนมากกว่าผู้ที่ไม่ร้องทุกข์ และจำนวนการยอมความในชั้นสอบสวน รวมถึงคำสั่งที่กำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีจำนวนที่น้อย ในชั้นอัยการ มีจำนวนคดีที่สั่งฟ้องจำนวนมากกว่าสั่งไม่ฟ้อง โดยในปี 2560 มีจำนวนคดี 170 สั่งฟ้อง 151 คดี สั่งไม่ฟ้อง 3 คดี ยุติการดำเนินคดีในชั้นสอบสวน 13 คดี ในชั้นศาล มีการรายงานจำนวนคดีฟ้องใหม่ (ฟ้องต่อศาลโดยตรง) จากปี 2551 จำนวน 133 คดี ในปี 2560 มีจำนวน 50 คดี และไม่มีคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตราที่ 10 และ มาตราที่ 11 รวมถึงไม่มีจำนวนการยอมความ ตั้งแต่ปี 2558 และปี 2559 ตามลำดับ

จากจำนวนในชั้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แสดงให้เห็นว่าเมื่อสตรีต้องการที่จะใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการช่วยเหลือเพื่อยุติการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว มักจะมีจำนวนการยอมความในชั้นสอบสวนที่น้อย ซึ่งหากกล่าวถึงเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในเรื่องการรักษาสถานภาพของความเป็นครอบครัวนั้น หากเรื่องมีการดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยส่วนมาก สตรีมิได้ต้องการที่จะกลับมาเป็นครอบครัวเช่นเดิม ซึ่งตรงกับเมื่อสัมภาษณ์กลุ่มของมูลนิธิ หรือองค์กรไม่ได้แสวงผลกำไร (NGOs) ที่มีส่วนในการสัมผัสกับเหยื่อ หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง จากหลายองค์กร รวมถึงผู้ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนโดยตรง ที่ต้องการให้สตรีมีส่วนที่จะเลือกได้ว่า จะต้องดำเนินการอย่างไรมากกว่าการพยายามที่จะไกล่เกลี่ยและยอมความ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าจำนวนของสตรีในกระบวนการทั้งสองส่วน คือการขอความช่วยเหลือจากรัฐ และการดำเนินการตามกฎหมาย มิได้มีจำนวนที่ลดน้อยลง (ยกเว้นในชั้นศาล ที่มีจำนวนสตรีเข้ามาฟ้องต่อศาลโดยตรงลดน้อยลงเรื่อย ๆ อาจเนื่องมาจากไม่ทราบและไม่เข้าถึงข้อมูลว่าสามารถใช้กลไกของศาลเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองได้) และจำนวนตัวเลขดังกล่าวมิได้เป็นตัวเลขที่สะท้อนถึงจำนวนสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงที่แท้จริงได้ ดังนั้นเห็นควรที่จะมีการวิจัย ที่เป็นการวิจัยที่ครอบคลุมในจำนวนตัวเลขแต่ละคร้วเรือน ทั้งวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบถึงจำนวนตัวเลขที่แท้จริงอีกชั้นหนึ่ง นอกเหนือไปจากตัวเลขที่เก็บจากสตรีที่ขอเข้ารับบริการเพียงอย่างเดียว ซึ่งทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการบวนการบังคับใช้กฎหมาย ยังคงต้องเก็บสถิติของหน่วยงานตนเองต่อไป ไม่สามารถละเลยได้เลย เนื่องจากจำนวนตัวเลขที่เป็นจำนวนสตรีที่ขอเข้ารับบริการ หรือเข้ามาอยู่ในกระบวนการยุติธรรมจะสะท้อนให้เห็นนอกจากจำนวนสตรีที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละปี อย่างเป็นทางการแล้ว ยังสามารถแสดงให้เห็นว่ามีผู้ที่รับทราบเรื่องกลไกความช่วยเหลือของสตรีเพิ่มมากขึ้นหรือน้อยลงเพียงไร หรือแม้แต่ความเชื่อถือของสตรีต่อกระบวนการให้ความช่วยเหลือของรัฐเป็นเช่นไร ซึ่งอาจสามารถทำการวิจัยเพิ่มเติมจากกลุ่มสตรีเหล่านี้ได้ เพื่อตรวจสอบความต้องการของสตรี และสร้าง หรือเพิ่มช่องทางในการรับฟังเรื่องราวของสตรีให้เพิ่มมากขึ้น และสนับสนุนให้สตรีเข้ามามีส่วนในการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองมากยิ่งขึ้นได้

5.5 ปัญหา และอุปสรรค ในกระบวนการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องปัญหาและอุปสรรคจากกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.5.1 ชื่อของกฎหมายมิได้สะท้อนถึงเจตนารมณ์โดยรวมของกฎหมาย

ชื่อเดิมของกฎหมายที่เสนอโดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ “ร่างพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว” และมีการเปลี่ยนชื่อ เมื่อมีการประชุมระหว่าง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะรัฐมนตรี เป็น “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว” เมื่อร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงมีการเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ในที่สุด ด้วยเหตุผลเพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาของร่างฯ ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าเนื่องจากมีการวิพากษ์ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ว่าคำว่า พรบ.ขจัดความรุนแรง ไม่สามารถใช้เป็นชื่อได้ เพราะความรุนแรงไม่สามารถกำจัดให้หมดไปจากสังคมได้และจะยังมีอยู่ภายในสังคม จึงได้เปลี่ยนชื่อไป แต่ผู้วิจัยเห็นว่าทัศนคติ ในการกำหนดชื่อของกฎหมายมีความสำคัญ และสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อต่อมุมมองและผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้กฎหมาย ดังนั้น หากผู้บัญญัติกฎหมายมีความเชื่อว่าความรุนแรงจะไม่หมดไปจากสังคม อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ต่อยอดให้ความรุนแรงยังคงดำรงอยู่ในสังคมต่อไปได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้จะขัดกับความพยายามของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ

มั่นคงของมนุษย์ ที่มีคำขวัญต่อเรื่องความรุนแรงว่า “ไม่ยอมรับ ไม่นิ่งเฉย ไม่กระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี บุคคลในครอบครัว และความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบ” ดังนั้นการตั้งชื่อกฎหมายไม่ควรที่จะตั้งชื่อตามสภาพของความเป็นจริงในสังคม แต่ควรคำนึงถึงเป้าหมายที่ต้องการจะเกิดขึ้นในสังคมดำรงไว้ซึ่งเจตนารมณ์แรกในการร่างกฎหมาย ที่ไม่เพียงแต่ต้องการที่จะคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรุนแรงของผู้กระทำความรุนแรง รวมไปถึงการให้รัฐเข้าไปแทรกแซงเรื่องความรุนแรงในครอบครัว และเพื่อให้ครอบครัวปราศจากความรุนแรง ดำรงไว้ซึ่งความเป็นครอบครัวต่อไป โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็งต่อไป

5.5.2 กระบวนการตรากฎหมายมิได้มีการสอบถามความต้องการจากกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

กลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง จะเป็นกลุ่มที่มีได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการตรากฎหมายตั้งแต่ระยะเริ่มแรกที่มีการร่างกฎหมายจนถึงการผ่านเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งกฎหมายโดยส่วนมากนอกจากกลุ่มผู้ร่างกฎหมายตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว จะมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม อาทิ ตำรวจ อัยการ และศาล ซึ่งจะได้รับเชิญผ่านทางหน่วยงานภายใต้กระบวนการตรากฎหมาย ในกรณีพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก่ คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 9 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยผู้ที่ใกล้ชิดกับสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมากที่สุดคือกลุ่มมูลนิธิต่าง ๆ ในการพิจารณาทั้งในชั้นกรรมาธิการ ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะมีเจ้าหน้าที่จากองค์กรมูลนิธิ หรือ NGOs ต่าง ๆ เข้ามารับฟังเป็นผู้เข้าร่วมประชุมในชั้นการพิจารณาของกรรมาธิการมากกว่ากระบวนการอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าสภานิติบัญญัติมีส่วนที่สร้างให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างกฎหมาย แต่ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน หรือองค์กร มิได้มีการแสดงความเห็นหรือเปลี่ยนแปลงความเห็นอย่างมีนัยสำคัญในชั้นนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดที่สุด หากไม่ใช่ข้อคิดเห็นที่มาจากกลุ่มคณะกรรมการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และกระบวนการตรากฎหมายแล้ว จะเป็นกลุ่มที่มาจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ขอแปรญัตติ อาทิ นายโคทม อาริยา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้มีการศึกษาร่างพระราชบัญญัติแล้ว อาทิ นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ (ตำแหน่งในขณะนั้น) เป็นผู้แสดงความเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมาย

เมื่อมิได้มีสตรี หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเข้ามามีบทบาทในการยกร่างกฎหมายแต่หากมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ หรือความชำนาญด้านความรุนแรงต่อสตรี จะมีส่วนที่จะช่วยเหลือในการร่างกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ข้อจำกัดของการเชิญเจ้าหน้าที่ผู้ร่างกฎหมายซึ่งอาจไม่มีความชำนาญในการร่างกฎหมาย รวมถึงไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพอาจทำให้เกิดความสับสนในเรื่องการดำเนินการในภายหลังได้ อาทิ ในเรื่องประเด็นการแจ้งความในเรื่องความรุนแรงเสียก่อน จึงจะมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมกรรมการกระทำความรุนแรงได้ ในขณะที่

ผู้หญิงโดยส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่แจ้งความ ดังนั้นกลไกในการใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงไม่เกิดขึ้นหรือในทางกลับกันที่เหตุการณ์จะมีการดำเนินคดีให้จนถึงที่สุด แต่ท้ายที่สุดแล้วกลับมีการประนีประนอมและการยอมความเกิดขึ้นจนท้ายที่สุดเกิดความรุนแรงซ้ำจนถึงแก่ชีวิต โดยที่ไม่มีกระบวนการในการบำบัดเยียวยาและรักษาผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงแต่อย่างใด

5.5.3 ควรพิจารณาหนังสือขอความอนุเคราะห์เร่งการพิจารณาร่างกฎหมาย

ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติส่งร่างพระราชบัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา คือในช่วงเดือนกรกฎาคม แต่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาฝ่ายกฎหมายและสวัสดิการสังคมได้รับเรื่องดังกล่าวประมาณเดือนพฤศจิกายน ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีมีการพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 9 ซึ่งมีการประชุมครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว วุฒิสภามีหนังสือส่งมาถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อขอความอนุเคราะห์เร่งดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... (ชื่อในขณะนั้น) นอกจากนั้น ในช่วงเวลาเดียวกัน ชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย มีหนังสือเร่งรัดไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เช่นเดียวกัน โดยที่เมื่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับหนังสือแล้ว ได้มีหนังสือติดตามร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว มายังคณะกรรมการกฤษฎีกา แสดงให้เห็นถึงความล่าช้าในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสตรีในทางกฎหมาย

อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการดำเนินการของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 แม้ว่าจะมีหนังสือขอให้ชะลอการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกไปก่อนจากสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ซึ่งเป็นการร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรที่ทำงานช่วยเหลือและป้องกันแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว อาทิ มูลนิธิผู้หญิง มูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคของบุคคล มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง โครงการสุขภาวะผู้หญิง สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชาย สำนักงานเครือข่ายงดเหล้า องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิเด็ก ขบวนการผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทย เครือข่ายผู้หญิงเพื่อความก้าวหน้าและสันติภาพ หรือแม้กระทั่งมีการจัดงานเสวนาคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยหวังว่าจะมีการชะลอการพิจารณากฎหมายเพื่อรับฟังเสียงภาคประชาสังคมมากกว่านี้ก็ตาม แต่การพิจารณาก็ยังดำเนินการต่อไปจนกระทั่งมีการรับรองในสภานิติบัญญัติ และได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ในที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หนังสือจากหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการขอเร่งรัดการพิจารณาร่าง หรือการขอชะลอการพิจารณาร่าง ก็ดีที่ส่งมายังหน่วยงานภายใต้กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายมีอิทธิพลน้อยต่อการพิจารณาเร่งรัด หรือชะลอ ดังกล่าว

5.5.4 ข้อสังเกตในการอภิปรายในสภานิติบัญญัติแห่งชาติก่อนการพิจารณาในวาระที่ 1 มิได้มีการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเพื่อแก้ไขร่างกฎหมายในชั้นกรรมาธิการ

มีร่างกฎหมาย 2 ฉบับที่เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น ร่างแรกคือ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี และอีกฉบับหนึ่งคือ นางสาวกัญญา ศิลปะอาชา กับคณะ ได้เคยเสนอและคณะรัฐมนตรีรับไปพิจารณาก่อน แต่เนื้อหามีส่วนคล้ายคลึงกันคือเกิดขึ้นเพื่อดูแลปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และให้ความสำคัญกับการปรับพฤติกรรมและการบำบัดฟื้นฟูบุคคลในครอบครัวที่เป็นสาเหตุของความรุนแรง ทั้งนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้ตั้งข้อสังเกตเพื่อพิจารณาในวาระ 2 และ วาระ 3 ได้อภิปรายถึง เจตนารมณ์ที่กำหนดให้มีการแก้ไขการกระทำความผิดโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ พนักงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขสังคม แต่ในบางมาตรายังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยต่อเนื่อง อาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากร่างกฎหมายเพื่อกำหนดวิธีดำเนินคดีที่แตกต่างไปจากวิธีพิจารณาความอาญาที่มีอยู่เดิมเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นเห็นควรเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาเข้าร่วมประชุมชี้แจงด้วย โดยได้ตั้งข้อสังเกต ดังนี้ 1) ความสับสนและความสัมพันธ์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 15, มาตรา 16 ซึ่งมาตรา 15 และมาตรา 16 มุ่งไกลเกลี้ยประนีประนอม ยอมความในคดีการกระทำความรุนแรง ซึ่งเป็นหลักการที่ดี แต่มาตรา 8 กลับบัญญัติให้เร่งฟ้องคดีอาญาต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง แต่ผลัดฟ้องในลักษณะคดีอาญาในอำนาจศาลแขวง ซึ่งดูขัดกัน โดยเห็นว่ากระบวนการไกลเกลี้ยควรเริ่มได้เลยในชั้นสอบสวน ไม่ต้องรอฟ้องคดีต่อศาลก่อน 2) ความผิดตามร่างกระทำความรุนแรงในครอบครัว ส่วนใหญ่จะมีความผิดอื่นพ่วงมาด้วย เช่นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ซึ่งการกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายเมื่อพ่วงเข้ามากระทบต่ออำนาจสอบสวน และอำนาจการฟ้องร้องคดี จึงยังไม่ลงตัวในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งต้องทำให้ชัดเจน และ 3) สับสนเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานและอำนาจของศาล ตามมาตรา 10 และมาตรา 11 มาตรา 10 บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการออกคำสั่งใด ๆ ที่จำเป็นและสมควรในการแก้ไขปัญหความรุนแรง หรือขึ้นสอบสวน ในขณะที่มาตรา 11 ให้อำนาจศาลออกคำสั่งใด ๆ ที่จำเป็นในการบรรเทาทุกข์ในระหว่างการสอบสวนเช่นกัน และในมาตรา 10 วรรค 3 ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อศาลได้ เนื่องจากผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวจะไปอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อศาลได้อย่างไร เนื่องจากโดยหลักการแล้วการอุทธรณ์ต่อศาล จะมีขั้นตอนที่ศาลเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีคำสั่งหรือคำพิพากษาใด ๆ จึงจะมีการอุทธรณ์คำสั่งศาลได้ จึงควรเป็นการยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อศาล ซึ่งกำหนดวิธีการเงื่อนไข และเงื่อนไขให้ชัดเจน และ 4) มาตรา 12 ให้อำนาจศาลใช้วิธีการพิเศษนอกจากโทษทางอาญา เช่น การฟื้นฟู บำบัด และคุ้มครองประพฤติกผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการที่ดี แต่ที่สับสนคือในวรรคท้ายของมาตรา 12 “หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนดในราชกิจจานุเบกษาหรือรัฐมนตรีกำหนด แล้วแต่กรณี” ซึ่งตนเองเห็นว่าอำนาจศาล หรือหลักเกณฑ์ที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจ ในการใช้วิธีการบำบัด ฟื้นฟู แก้ไข เยียวยา คุม

ประพจน์นี้ เป็นอำนาจศาลที่พิจารณาเป็นรายคดี โดยปกติไม่มีใครที่จะมาออกกระเปียบหรือรัฐมนตรีจะไปออกข้อกำหนดได้ ซึ่งตนเองเข้าใจว่า ในมาตรา 12 วรรคท้าย เป็นเรื่องที่ประสงค์ให้รัฐมนตรีกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจะต้องเขียนเอาไว้ในอีกมาตราหนึ่ง

5.5.5 การพิจารณาร่างกฎหมายในคณะกรรมการ มีการพิจารณาในรายมาตรา แต่ไม่ได้มีการนำข้อสังเกตมาบรรจุเอาไว้ในร่างกฎหมาย

การอภิปรายร่างกฎหมายในชั้นของคณะกรรมการ มีข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2549 ระบุไว้ว่า ให้คณะกรรมการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติมาถึงคณะกรรมการ ดังนั้น จึงมีการพิจารณาในระยะเวลาดังกล่าวมาก โดยมีประเด็นที่น่าสนใจที่นอกเหนือจากการปรับถ้อยความ ดังนี้

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการ เสนอว่า การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะใช้วิธีการฝึกอบรมแทนการตั้งบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งควรมีการพิจารณาตั้งบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้วย ซึ่งข้อเสียของการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ คือการใช้งบประมาณ และเกิดการผูกขาดเฉพาะผู้อบรมเท่านั้น

ในขณะที่มาตรา 10 และ มาตรา 11 มิได้มีการนำข้อสังเกตที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า อาจเกิดความสับสนระหว่างอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่และอำนาจของศาล แต่ทั้งนี้ในแง่ของการทำความเข้าใจในมาตรา 10 และมาตรา 11 ดังกล่าวมิได้เกิดความสับสนแต่อย่างใด เนื่องจากโดยส่วนมากพนักงานเจ้าหน้าที่จะออกมาตรการบรรเทาทุกข์เบื้องต้น (ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตำรวจ) และมีการส่งศาลเพื่อพิจารณาว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบหรือไม่ ในการปฏิบัติจริง ไม่มีการใช้มาตรา 10 จากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวเนื่องจากไม่มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตลอดการออกพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

ในมาตรา 8 และมาตรา 16 เป็นมาตรการที่อาจสร้างความสับสนได้เนื่องจากในมาตรา 8 ให้มีการดำเนินการภายหลังจากที่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงตามกฎหมายภายใน 48 ชั่วโมง แต่ในมาตรา 16 ให้มีการแต่งตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อช่วยในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความ ตามที่ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอ แต่มิได้มีการแก้ไขในมาตราดังกล่าว

ทั้งนี้ ข้อสังเกตของนายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ได้เข้าประชุมในครั้งสุดท้ายก่อนที่จะมีการเสนอร่างดังกล่าวเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาในวาระที่ 3 ได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมใน มาตรา 7 ว่า "ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิให้ผู้ถูกระทำ

ด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว"

5.5.6 ในการพิจารณาในวาระที่ 3 ของสถานิติบัญญัติแห่งชาติมีการอภิปรายและข้อเสนอแนะแต่ไม่ได้มีการปรับปรุงร่างกฎหมาย

ในวาระที่ 3 ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งข้อสังเกตใน มาตรา 6 กล่าวถึงนิยาม ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และพนักงานสอบสวนในพื้นที่ที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีข้อกังวลในเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งมักเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ ในวรรคสุดท้าย ของมาตรา 6 มีการระบุ "ให้หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด" ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้ชี้แจงว่า เรื่องดังกล่าวประกอบไปด้วยสองหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจะให้ฝ่ายตำรวจต้องดำเนินการตามระเบียบที่รัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ เพราะเป็นคนละหน่วยงาน จึงขอคำอธิบายในเรื่องดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ชี้แจงว่า พนักงานเจ้าหน้าที่มี 3 ระดับคือ 1) เจ้าหน้าที่ของกระทรวง หรือคนในท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล 2) พนักงานสอบสวน เป็นพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง และ 3) คือระดับผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในการทำหน้าที่ออกมาตรการคุ้มครอง ตามมาตรา 10 ทั้ง 3 ระดับจะต้องผ่านการอบรมในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเสียก่อน โดยศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ได้กล่าวว่า เรื่องที่ชี้แจงมิได้ปรากฏในร่างกฎหมายดังกล่าวว่า "เมื่อไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้" ทั้งนี้กฎหมายฉบับจริงได้ใส่นิยามของพนักงานเจ้าหน้าที่ และพนักงานสอบสวน แต่เป็นเหตุที่สร้างให้เกิดความสับสนเมื่อนำกฎหมายไปปฏิบัติจริงเนื่องจากทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และพนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ได้เช่นเดียวกัน แต่มาจากสองหน่วยงาน โดยในทางปฏิบัติแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่มักจะให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมาย

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงมาตรา 9 ที่ระบุว่า

"ห้ามมิให้มีผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัววนคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

ซึ่งมีการขอให้เพิ่มถ้อยความว่า "เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่สังคมและผู้ถูกระทำยินยอม" ซึ่งไม่ผ่านการแปรญัตติในข้อดังกล่าว

5.5.7 มิได้ตรวจสอบความจำเป็นและความต้องการในการตราพระราชบัญญัติ

หากถามความจำเป็นในกลุ่มสตรี หรือกลุ่มที่ทำงานร่วมกับสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงว่า ต้องการกฎหมายเรื่องใดเพิ่มเติมเพื่อปกป้องหรือดูแลสิทธิสตรีหรือไม่ หลายภาคส่วนจะให้คำตอบว่า มิได้มีความต้องการทางกฎหมายอื่นใด มากไปกว่าการบังคับใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ในส่วนกระบวนการพิจารณากฎหมายมีความเห็นว่าการยกร่างกฎหมายมีความสำคัญอย่างมาก ก่อนที่จะมาถึงกระบวนการพิจารณาและตราเป็นพระราชบัญญัติ หน่วยงานต้นเรื่องควรสำรวจ และตรวจสอบเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมาย ทบทวนความซ้ำซ้อนของกฎหมายฉบับที่กำลัง ยกร่างและเสนอว่ามีความซ้ำซ้อนกับฉบับเดิมหรือไม่ รวมถึงความพร้อมของรัฐ นอกจากนี้ควรมีการวิจัย และการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อทราบถึงประโยชน์และความเป็นไปได้ก่อนที่จะยกร่างกฎหมายขึ้นมา เสียก่อน นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยกร่างควรมีความเข้าใจในแนวทางการยกร่างกฎหมายเป็น อย่างดี และมีความรู้เชิงลึกในเรื่องที่ยกร่างขึ้นไป หรือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความเห็นก่อน การยกร่าง เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ที่มีสตรีที่ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อพระราชบัญญัติฉบับนี้มากที่สุด ควรที่จะได้รับ การรวมเข้าสู่กระบวนการในการร่างกฎหมาย หรือมีการจัดทำวิจัยถึงความจำเป็น และความต้องการ ของบุคคลดังกล่าว เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไปได้ เพื่อจะได้ทราบถึง ธรรมชาติ ความจำเป็น และความต้องการในช่วงระหว่างการออกแบบนโยบายนี้ (Policy Design)

5.5.8 กระบวนการยกร่างกฎหมาย พิจารณากฎหมาย และการประกาศใช้ มิได้รับรู้ในวง กว้าง

แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีการแจ้งข่าวสารของสำนักงานผ่านทางเว็บไซต์ในแต่ละสำนักงาน ก็ตาม แต่โดยส่วนใหญ่ประชาชนมักจะเข้าไม่ถึงข้อมูลที่มีอยู่ของราชการ ยกเว้นแต่เพียงหน่วยงาน หรือบุคคลใดที่มีความจำเป็นต้องการศึกษาเรื่องดังกล่าวจึงมีการเข้าถึงชุดข้อมูลต่าง ๆ ของทาง ราชการ หากเรื่องดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้ทั่วไปโดยไม่มีชั้นความลับ แต่สิ่งเหล่านี้มิได้เอื้อกับ ประชาชนทุกกลุ่มเท่าที่ควร โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง หรือผู้ที่ใช้กฎหมาย อาทิสตรีที่ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงจะไม่ทราบว่ามีการกฎหมายฉบับดังกล่าวคอยปกป้องสิทธิของสตรีอยู่ ในขณะที่หาก กลุ่มมูลนิธิ หรือกลุ่มองค์กรเอกชน ไม่ได้เข้าไปช่วยเหลือโดยใช้อำนาจตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ก็จะไม่มีการใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวจริงจัง ดังนั้น ฝ่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรที่จะใช้ช่วงเวลาในการ ยกร่างในการขอความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือ อดีตที่มีผู้เสียผลประโยชน์ในเรื่องดังกล่าว เช่นสตรี หรือเด็กที่เคยถูกกระทำรุนแรง เพื่อให้การยกร่างกฎหมายเป็นไปอย่างเข้าใจ และ เข้าถึงผู้ที่มีผลกระทบมากที่สุด และเพื่อนำมาประมวล ธรรมชาติของสตรี และยกร่างโดยไม่ขัดกับ ความเป็นสตรีและเด็กที่ส่วนมากมักจะเป็นกลุ่มที่ไม่อยากที่จะฟ้องร้องให้เป็นคดีอาญา และเลือกที่จะ อดทนอยู่ภายในบ้านที่ใช้ความรุนแรง

5.6 ปัญหา และอุปสรรค จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3

กระบวนการบังคับใช้กฎหมายจะเริ่มจากหน่วยงาน 2 ส่วน ส่วนแรกคือผู้ที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นั่นคือ ตำรวจ อัยการ และศาล ส่วนที่สองคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ทำหน้าที่รับแจ้งเหตุกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว เข้าไปยังเคหสถานเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ ขอรับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ กรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี และดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปปัญหาในการดำเนินการได้ดังนี้

5.6.1 ปัญหาจากตัวกฎหมาย

5.6.1.1 ไม่มีความชัดเจนในบางมาตรา

กฎหมายบางมาตรา สร้างให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้
 มาตรา 3 มีการตีความนิยามคำว่า "บุคคลในครอบครัว" ซึ่งมักเป็นคำถามว่าควรจะอยู่ในระดับใดเนื่องจากกฎหมายได้ระบุไว้ให้บุคคลในครอบครัว หมายถึง คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรสบุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งคำว่าสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน สามารถตีความได้กว้างมาก

นิยามคำว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ หากไม่มีในท้องที่ใด ให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ในขณะเดียวกัน พนักงานสอบสวน คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ในการสร้างให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้น ตามพระราชบัญญัติ เพื่อลดภาระให้กับตำรวจ ซึ่งในทางกลับกันกับเป็นการเพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการทำหน้าที่ 2 บทบาท นั่นคือ ตำรวจที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง และตำรวจที่ทำหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ หากมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มาจากกระทรวงการ-พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเห็นการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนกว่า คือ ตำรวจจะทำหน้าที่จับกุมดำเนินคดี ในขณะที่พนักงานเจ้าหน้าที่จากกระทรวง จะทำหน้าที่สอบสวน ดูแลงานด้านสังคมสงเคราะห์ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีได้เป็นการลดภาระให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจตามที่เจตนารมณ์ของกฎหมายได้บ่งชี้ไว้

5.6.1.2 ไม่มีการแจ้งความเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย

สตรีโดยส่วนมากมักไม่ต้องการร้องทุกข์ เมื่อไม่มีการร้องทุกข์กระบวนการยอมความและไกล่เกลี่ยการฟื้นฟูจะไม่เกิดตามมาตรา 4 และมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติ ทั้งนี้กลไกดังกล่าวจะต้องสอบถามความเห็นของผู้เสียหายก่อนก่อนว่าประสงค์จะดำเนินคดีหรือไม่ซึ่งหากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงไม่ประสงค์จะดำเนินคดีจะไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายได้สร้างเอาไว้ได้

5.6.1.3 ระเบียบข้อบังคับ และการใช้กฎหมายหลายฉบับ อาจทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก

มีการกล่าวถึงกฎหมายหลายฉบับภายในพระราชบัญญัติ อาทิ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (มาตรา 3 และมาตรา 7) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 (มาตรา 3) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 (มาตรา 4) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 (มาตรา 8) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ทำให้ขั้นตอนการทำงานของพนักงานสอบสวนเกิดความสับสน

ในเรื่องกฎระเบียบ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องมีการเขียนใบคำร้องเพื่อจะขอบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นสิ่งแสดงตนเมื่อเข้าไปยังเคหสถานของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้ในขณะเดียวกันเมื่อมีการดำเนินการ จะต้องคำนึงถึงการเขียนใบ คร. แยกออกมาต่างหากสำหรับการดำเนินการตามแนวทางพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการทำงาน

5.6.2 ปัญหาจากบุคลากรจากหน่วยงานผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย

5.6.2.1 ทักษะในการปฏิบัติหน้าที่

เจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนอาจมีทัศนคติที่เห็นว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องปกติธรรมดาทั่วไป เมื่อทะเลาะกันระหว่างสามีภรรยาประเดี๋ยวก็ตีกัน บางครั้งเจ้าหน้าที่ใช้คำพูดว่า "สามีภรรยาทะเลาะกันเหมือนลิ้นกับฟัน" หรือถามผู้หญิงว่า "ไปทำอะไรสามีจึงได้กระทำความรุนแรง" หรือบอกสามีว่า "ให้ทำร้ายเบา ๆ อย่าไปทำอะไรรุนแรง" จึงใช้คำพูดเพื่อไกล่เกลี่ยและให้กลับบ้าน ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ อาจเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวได้อีกครั้ง และการไกล่เกลี่ยเช่นนี้มิได้ทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เนื่องจากไม่มีการแจ้งความ จึงไม่มีการคำขอตกลงในแบบคร.8 คำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และหากไม่เป็นคดีความ จึงไม่มีการต้องดำเนินการในใบยอมความ และทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ หรือในแบบ คร.10

5.6.2.2 เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมาย

เมื่อปฏิบัติหน้าที่ หลายครั้งที่เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิได้พาสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเข้าแจ้งความ ตำรวจในท้องที่จะไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัติตัวนี้ ทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องพกพระราชบัญญัติติดมือไปเสมอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รับแจ้งความตามข้อกฎหมายฉบับดังกล่าวนอกจากนี้ในหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่รอบด้านกฎหมายจึงไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับการบรรเทาจากกลไกของกฎหมายนี้

5.6.2.3 เจ้าหน้าที่ขาดการอบรมในเรื่องประเด็นอ่อนไหวของเพศสภาพ (gender sensitivity)

เจ้าหน้าที่ตำรวจชายไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นเพศสภาพ และในหลายครั้งที่มีการสอบปากคำภายในโรงพัก ไม่ได้มีการจัดหาห้องเอาไว้เพื่อแยกเรื่องที่สตรีเข้าไปแจ้งความ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ในบางครั้งไม่มีตำรวจหญิงอยู่เพื่อทำหน้าที่สอบปากคำ อาจทำให้สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไม่สะดวกใจที่จะเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชายฟัง โดยเฉพาะเรื่องความรุนแรงทางเพศ

5.6.2.4 ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละหน่วยงาน

ภายในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมควรมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านสตรี หรือประเด็นด้านเพศสภาพ (gender) เพื่อให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำกรณีมีคดีการกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในรายละเอียด ทั้งผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ผู้กระทำความรุนแรง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

5.6.2.5 ไม่มีการออกข้อบังคับในการปฏิบัติงานตามตัวบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้โดยง่าย

พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ยังไม่มีรายละเอียดปลีกย่อยว่าจะต้องมีระเบียบกติกาอย่างไรในการดำเนินการ กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะเป็นผู้ออกกฎกระทรวง ซึ่งการออกกฎกระทรวงเพื่อประกอบการดำเนินงานของพระราชบัญญัตินั้น มีการดำเนินการที่ล่าช้า นอกจากนี้กระบวนการทำงาน และหลักเกณฑ์ในการทำงานยังไม่มี การส่งต่อกระจายข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้มีบางท้องที่ที่ทราบในรายละเอียดการทำงานตามพระราชบัญญัตินี้และบางท้องที่ที่ไม่ทราบ มีการทำงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ในแต่ละหน่วยงานสามารถออกข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์การทำงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ทั้งนี้ แต่ละหน่วยงานมีรายละเอียด หรือคู่มือแต่การกระจายข้อมูลดังกล่าวอาจไม่ทั่วถึงเท่าที่ควรจึงทำให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

5.6.3 พนักงานเจ้าหน้าที่ จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5.5.3.1 ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

เมื่อมีการติดต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งเหตุ แต่ทางเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แจ้งว่าไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอในการลงพื้นที่ ทำให้หลายเคสไม่มีผู้เข้ามาดูแล และในหลาย ๆ ครั้งกลับต้องแจ้งไปยังตำรวจให้เข้ามาช่วยดูแลเนื่องจากพนักงานไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงยามวิกาล

5.6.3.2 หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเพียงพนักงานราชการ ไม่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน

พนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะต้องผ่านการอบรมและได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการของกระทรวง ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่รู้สึกไม่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน จึงมีการลาออกอยู่บ่อย ๆ ทำให้กระทรวงการพัฒนา

สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะต้องเสียงบประมาณในการจัดหาพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเข้ามาอบรม นอกจากนี้ในเรื่องเครือข่ายการทำงานก็ต้องสร้างใหม่เช่นเดียวกัน

5.6.3.3 ขาดการเชื่อมโยงระหว่างสหวิชาชีพและตำรวจในการทำงาน ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กระบวนการยุติธรรม

ไม่สามารถสร้างสหวิชาชีพได้ การทำงานของสหวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจควรที่จะมีการประสานกันทำงานอย่างดี เมื่อเกิดเหตุ หากพนักงานเจ้าหน้าที่เดินทางไปยังที่เกิดเหตุพร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจ และแยกผู้กระทำความรุนแรงออกมาจะถือว่าได้ดำเนินการตามแนวทางที่พระราชบัญญัติคุ้มครองได้วางเอาไว้ แต่ทั้งนี้หากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางท้องที่ไม่ทราบเรื่องวิธีการดำเนินการ ไม่มีการเชื่อมประสาน เมื่อมีกรณีการกระทำความรุนแรงเกิดขึ้นจะไม่มีอาการแจ้งมายังสหวิชาชีพเพื่อเข้าไปสอบสวนตามกระบวนการจึงทำให้กลไกไม่เกิด เจ้าหน้าที่ตำรวจบางแห่งอาจมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสหวิชาชีพ จึงสามารถขอให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนได้ นอกจากนี้ฝ่ายสหวิชาชีพเช่นเดียวกันเมื่อเกิดกรณีต้องขอความช่วยเหลือโดยส่วนมากมักจะเข้าไปขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองมากกว่าที่จะเข้าไปแจ้งความ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีความไม่รู้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ด้วย ดังนั้นจึงควรที่จะมีการเชื่อมโยงกันระหว่างสหวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมอาญา

5.6.3.4 ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

ตั้งแต่ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ในปี 2550 จนถึงปัจจุบันยังไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นกลไกในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์จะอยู่ที่สองหน่วยงานคือ ในชั้นตำรวจ และศาล

5.6.3.5 การดำเนินการออกเอกสารของพนักงานเจ้าหน้าที่มีความล่าช้า

พนักงานเจ้าหน้าที่แม้ว่าผ่านการอบรมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แล้วก็ตาม แต่หากไม่มีเอกสารแสดงตนเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ จะไม่สามารถเข้าไปในเคหสถานของผู้ที่ประสบเหตุถูกกระทำความรุนแรงได้ เนื่องจากการเข้าไปยังเคหสถานเหล่านั้นจะต้องมีบัตรแสดงตนว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งโดยส่วนมากจะมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมแล้วแต่ยังมีได้มีเอกสารรับรอง เนื่องจากความล่าช้าในการออกเอกสารดังกล่าวมีความล่าช้าจึงอาจส่งผลกระทบต่อไปยังด้านต่าง ๆ อาทิ เจ้าหน้าที่ที่ยังมีจำนวนที่น้อยลง การปฏิบัติหน้าที่ลงพื้นที่จึงมีความจำกัด

5.6.3.6 เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับสวัสดิการที่เพียงพอ

สวัสดิการของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็น อาทิ ยานพาหนะในการดำเนินการ หรืองบประมาณในการทำงาน ประกันชีวิตการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หลายครั้งที่ต้องเสี่ยงภัย และมีหลายครั้งที่เจ้าหน้าที่ต้องออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปหาเคสเอง เนื่องจากไม่มียานพาหนะที่

เพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเห็นควรมีงบประมาณเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ รวมถึงการจัดหาสวัสดิการ การประกันชีวิต และหลักประกันทางอาชีพ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ยังปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไป ทั้งนี้เคยมีกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการจะส่งผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงมายังพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากไม่มีการบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าวที่ดีในบางพื้นที่ จึงได้ส่งเคสกลับมาที่ตำรวจอีก

5.6.3.7 มิได้ทำหน้าที่แบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติหน้าที่การสืบสวนสอบสวนตกไปอยู่กับตำรวจ แม้ว่าจะมีการระบุให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการต่าง ๆ แทนตำรวจได้แม้ว่าตามกฎหมายจะมีการตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่เพื่อแบ่งเบาและลดภาระของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ทั้งนี้ การดำเนินการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำ ประกอบด้วย การบันทึกแจ้งเหตุ ดำเนินการระงับเหตุตามมาตรา 6 จัดให้มีการรักษาจากแพทย์ จัดให้มีการร้องทุกข์ ดำเนินการจัดให้มีการไกล่เกลี่ยตั้งผู้ประนีประนอม หากเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ จะสามารถออกคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวตามมาตรา 10 ได้ และส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวน เพื่อนำส่งอัยการนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงภายใน 48 ชั่วโมง ทั้งนี้เมื่อมีการร้องทุกข์เกิดขึ้น คดีจะอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน ในขณะที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะยังมีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงานกับพนักงานสอบสวนระหว่างดำเนินคดี คือ ในเรื่องการออกคำสั่งมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 และจัดให้มีผู้ไกล่เกลี่ยโดยผู้ประนีประนอมตามมาตรา 16 แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าจะมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติภาระและหน้าที่ในสองส่วนนี้มีความซ้ำซ้อนกัน ในบางท้องที่ แม้ว่าจะมีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่มีก็ตาม โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ซึ่งทำหน้าที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เช่นเดียวกัน) มักจะเป็นผู้ดำเนินการรับเรื่องร้องทุกข์ ทำสำนวน และออกมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา 10 และขอความเห็นชอบจากศาล

5.6.4 ปัญหาจากโครงสร้างของหน่วยงาน วิทยาลัย

5.6.4.1 ทิศนคติในการทำงานที่มองว่าหน่วยงานอื่น ๆ เป็นศัตรู

การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ โดยส่วนใหญ่จะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ก่อนรับเคส ระหว่างการดำเนินคดี และภายหลังจากการถอนฟ้อง มีการกำหนดเงื่อนไขในการถอนฟ้อง ซึ่งหากคนภายในองค์กรได้รับการปลูกฝังในเรื่องการทำงานที่ไม่มีการทำงานเป็นทีม และส่งงานอย่างเป็นระบบ มองเห็นว่าอีกฝ่ายเป็นศัตรูในการทำงาน แย่งกันทำงาน จนทำให้เป็นปัญหาระหว่างหน่วยงานจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

5.6.4.2 การโยกย้ายตำแหน่งทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง

การดำเนินการในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเปราะบางภายในสังคม ซึ่งโดยส่วนมากสังคมมักจะให้ความสำคัญเป็นเรื่องระดับรอง ซึ่งมักจะน้อยกว่าเรื่องปากท้อง หรือคดีอาญาอื่น ๆ แต่หากมีผู้นำในองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญ หรือเห็นความสำคัญกับเรื่องความรุนแรงต่อสตรี ความรุนแรงในครอบครัว ให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบางในสังคม จะมีการดำเนินการที่

เข้มแข็งในท้องถิ่นนั้น แต่เมื่อมีการโยกย้ายผู้ที่ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวออกจากท้องถิ่นนั้น หากคนใหม่เข้ามาบริหารงานและไม่เห็นความสำคัญเช่นเคย นโยบายจะไม่ได้รับการสานต่อ เรื่องการดำเนินการที่เข้มแข็งก็จะชะงักจนกว่าจะมีผู้นำที่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเข้ามาดำเนินการ

5.6.4.3 งบประมาณ

งบประมาณมีไม่เพียงพอทำให้เจ้าหน้าที่ที่ควรจะได้รับการฝึกอบรมต่อปีมีจำนวนน้อย โดยปัจจุบันเหลือเพียงแค่ 1 รุ่นต่อ 1 ปี เท่านั้น นอกจากนี้ หลายหน่วยงานกลับไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง อาทิ ในวงงานของตำรวจ ซึ่งหน่วยงานที่ทำงานด้านคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวควรที่จะได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องกระบวนการดำเนินการตามกฎหมาย และเรื่องเพศสภาพ (gender)

5.7 ผลกระทบต่อสังคมจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 3

เมื่อมีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงไปบังคับใช้ ส่วนที่กระทบมากที่สุดคือ สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง และองค์กรที่มีใช้องค์กรของรัฐ ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยเหลือกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเหล่านั้น

โดยผลกระทบต่อสังคมที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ในส่วนผลกระทบต่อสังคม คือ กระตุ้นให้ภาคประชาสังคมและกลุ่มมูลนิธิตื่นตัวต่อการนำพระราชบัญญัติไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดการรับรู้เรื่องพระราชบัญญัติผ่านทางกลุ่มมูลนิธิโดยการที่สตรีเข้ามาขอความช่วยเหลือผ่านหน่วยงานเหล่านี้ กลุ่มมูลนิธิจะมีส่วนในการให้ความรู้ต่อเรื่องกฎหมายให้สตรีรับทราบและตัดสินใจ ในเรื่องดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ จะทำหน้าที่ผลิตคู่มือเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาคประชาสังคมมีส่วนในการนำคู่มือเหล่านี้ไปใช้ นอกจากนี้การมีพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใช้ในการเสริมพลังของสตรี เนื่องจากในอดีตหากมีปัญหาในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวโดยส่วนมากสตรีมักจะอดทน การมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว นอกจากจะช่วยเหลือพิทักษ์สิทธิให้กับสตรีแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือให้กับสตรีที่จะช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสามี รวมถึงปกป้องดูแลชีวิตของสตรีตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ ทั้งนี้ หากสตรีไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว จะมีการอธิบายกระบวนการต่าง ๆ ผ่านทางกลุ่มมูลนิธิซึ่งเป็นกลุ่มสำคัญในการใช้กฎหมายเพื่อพูดคุยกับสตรี นอกจากนี้ การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาแก้ไขปัญหาภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นจะเป็นแนวทางเลือกให้สังคมรับรู้การลงโทษแบบแก้ไขฟื้นฟู มากกว่าการแก้แค้น (Punitive Justice) หรือการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักมาจัดการกับเรื่องในครอบครัว ซึ่งจะมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาได้

นอกจากนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคประชาสังคมภายใต้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียภายในกระบวนการทำให้ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุหลักสำคัญที่กลุ่มมูลนิธิประสบคือการที่สตรีโดยส่วนมากไม่มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ.2550 ซึ่งหากมีความรู้

ในเรื่องดังกล่าวจะสามารถช่วยเหลือสตรี หรือคนในครอบครัว ที่ประสบความรุนแรงภายในครอบครัว ผ่านทางกฎหมายฉบับนี้ได้ ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ มีดังนี้

5.7.1 สตรีหลายคนไม่ทราบว่า มีพระราชบัญญัติฉบับนี้คุ้มครองสิทธิของตนเองภายในครัวเรือน

สตรีโดยส่วนมากไม่มีความรู้ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของตนเอง ดังนั้นการเข้าแจ้งความตามกฎหมายดังกล่าวสามารถดำเนินการได้เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิในบางกรณี และบางกรณีเข้าแจ้งความและเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าสามารถใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวได้

5.7.2 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่รับแจ้งความ

เมื่อสตรีเข้าแจ้งความแล้วแต่เจ้าหน้าที่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักไม่ได้ดำเนินการรับแจ้งความตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

5.7.2.1 เจ้าหน้าที่มีความถนัดดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญามากกว่า

เนื่องจากกฎหมายที่เขียนขึ้นอาจสร้างความสับสนให้กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และเกิดความไม่สะดวกในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อาทิ คดีจะยังไม่จบจนกว่าจะติดตามเรื่องการดำเนินการตามข้อตกลงก่อนที่จะยอมความ นอกจากนี้โดยส่วนมากคดีความรุนแรงมักจะเกิดขึ้นรุนแรงมากกว่า มาตรา 295 แห่งพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นจึงไม่ต้องใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว แต่เป็นคดีอาญาแทน

5.7.2.2 ทศนคติส่วนตัวของเจ้าหน้าที่

หากเจ้าหน้าที่ไม่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพ (gender sensitivity) อาจมองเห็นว่าเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นเมื่อมีสตรีได้รับฟังคำพูดของเจ้าหน้าที่ หลังจากแจ้งความแล้ว อาทิ สามีและภรรยาเหมือนลื่นกับพื้น การกระทำความรุนแรงโดยไม่บาดเจ็บมากเป็นเรื่องปกติ อาจเป็นเหตุทำให้ต้องจำยอมกลับไปอยู่กับสามีเช่นเคย และเมื่อกลับไปอยู่กับสามีอาจเกิดการกระทำความรุนแรงซ้ำได้

5.7.2.3 ปัญหาการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ

เนื่องจากกฎหมายได้ระบุไว้ว่าจะต้องประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กลุ่มสหวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และตำรวจจะต้องใช้หลักเกณฑ์ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกระเบียบไว้ จึงเป็นเรื่องที่ยุ่งยากในการประสานงาน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่อาจไม่เพียงพอในการประสานงาน ด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ อาจทำให้ตำรวจไม่ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และอาจเลือกใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทนได้

5.7.3 สตรีไม่ต้องการที่จะแจ้งความเนื่องจากกังวลในเรื่องการเป็นคดีของบุคคลในครอบครัว

ในทางปฏิบัติจริง แม้ว่าสตรีทราบสิทธิของตนเองแล้ว แต่สตรีหลายคนมิได้ต้องการให้เรื่องเป็นคดีความ จึงมิได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าแจ้งความ เมื่อไม่ได้เข้าสู่กระบวนการแจ้งความ จึงไม่มีคดีการดำเนินการตามกลไกเพื่อให้เกิดการปรับปรุงตนเองของสามีจึงไม่เกิดขึ้น

5.7.4 เจตนาของกฎหมายชัดเจน แต่การร่างกฎหมายไม่ชัดเจน

กฎหมายไม่ชัดเจนว่าจะให้ดำเนินคดี หรือยอมความกฎหมายไม่ได้ต้องการให้การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเป็นคดีความ แต่การที่จะดำเนินคดีไปจนถึงกลไกการปรับปรุงรักษาบำบัด แก้ไขพฤติกรรมความรุนแรงได้ จะต้องมีการดำเนินคดีเสียก่อน ซึ่งในการร่างกฎหมายได้เปิดโอกาสให้มีการยอมความในทุกระดับชั้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงทำให้เกิดความสับสนว่าทำไมจะต้องดำเนินการแจ้งความ ในเมื่อกระบวนการสุดท้ายที่กฎหมายเขียนขึ้นคือสามารถถอนฟ้องและทำความตกลง หรือมีเงื่อนไขก่อนการถอนฟ้องได้ทุกช่วงของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น แม้ว่าเจตนาของกฎหมายที่ต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่าเรื่องความรุนแรงเป็นเรื่องสาธารณะ และไม่ต้องการให้เรื่องความรุนแรงในครอบครัวมีการดำเนินการตามกฎหมายเหมือนคดีอาญาทั่วไป แต่การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวจะสร้างให้เกิดความสับสนเมื่อนำไปปฏิบัติงานจริง

5.8 ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 4

ผู้วิจัยสามารถแบ่งมุมมองในการช่วยเหลือ แก้ไขเรื่องการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวออกได้เป็นสามมิติ คือมิติด้านสตรี มิติด้านกระบวนการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และมิติด้านสังคม เพื่อให้สตรีเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากมิติทั้ง 3 ด้าน จึงเห็นควรให้มีมาตรการ

มิติด้านสตรีผู้สมควรที่จะได้รับประโยชน์จากราชบัญญัติฉบับนี้ที่สุดกลับไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายฉบับดังกล่าว จึงไม่สามารถไปขอพึ่งพากลไกของรัฐได้และเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในกระบวนการนอกจากจะไม่มี ความชำนาญในเรื่องของเพศสภาพแล้ว ยังมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่มีการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจเรื่องกระบวนการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงสร้างความเข้าใจในเรื่องเพศสภาพให้มากขึ้นอีกด้วย

มิติด้านกระบวนการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายซึ่งกระบวนการออกกฎหมายควรที่จะเป็นไปด้วยความยุติธรรม แก้ไขปัญหาโดยไม่มีการใช้อำนาจโดยมิชอบ (Abuse of power) มีการตรวจสอบว่ากฎหมายดังกล่าวเคยมีแล้วหรือไม่ ซึ่งจากเจตนาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงแสดงให้เห็นว่า ยังไม่เคยมีกฎหมายดังกล่าวเลย ซึ่งโดยปกติจะใช้มาตรการทางอาญาในการจัดการเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งถือว่าในมิติด้านกระบวนการออกกฎหมายเป็นไปตามมาตรการการตรวจสอบกฎหมายก่อนการร่างกฎหมาย คือการขอให้มีการ

เพื่อมาบริหารจัดการเรื่องความรุนแรงในครอบครัวซึ่งเป็นปัญหาทางสังคม นอกจากนี้ มีการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในมาตรา 10 จะต้องให้เสนอต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่ออกคำสั่ง เพื่อให้ศาลเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบต่อคำสั่งดังกล่าว เพื่อเป็นการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ควรกำหนดให้มีการทบทวนกฎหมายในระยะเวลาที่ปี ซึ่งจากการสัมภาษณ์เห็นควรให้มีการทบทวนกฎหมายประมาณ 5 ปี ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวควรมีผลใช้บังคับต่อไป หรือมีการปรับเปลี่ยนหรือไม่

นอกจากนี้ในเรื่องกระบวนการออกกฎหมาย ผู้วิจัย ขอยกคำกล่าวของ ศาสตราจารย์ ดร. อมร จันทรมบูรณ์ ประธานกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๔¹²² ที่จะกล่าวถึงกระบวนการร่างกฎหมายในชั้นการพิจารณาของสภา ดังนี้ “การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 500 คนมาแก้กฎหมายนั้น อาจทำให้กฎหมายที่ดี มีหลักการและเนื้อหาสาระที่แปรเปลี่ยนไป เนื่องจากทุกคนต้องคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ฉะนั้น กฎหมายที่ดี อาจกลายเป็นกฎหมายที่ไม่ดี ก็ได้ กรณีที่ได้ยกตัวอย่างมานี้เป็นปัญหาที่เกิดจากกระบวนการขั้นตอนในการแก้กฎหมายในสภาฯ ซึ่งปัญหานี้สามารถแก้ไขได้หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภารู้บทบาทหน้าที่ของตนเองว่าจะต้องรับผิดชอบพิจารณาเฉพาะหลักการของกฎหมายเท่านั้น ไม่สามารถแก้ไขในส่วนที่เป็นรายละเอียด หรือในส่วนของเทคนิคของการร่างกฎหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งบทบาทหน้าที่เหล่านี้มักการเมืองในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความสำนึกในเรื่องนี้มาก แต่ในประเทศไทยนั้น มีคณะกรรมการฯ ซึ่งพยายามที่จะพิจารณาลงไปในรายละเอียดและเทคนิคในการร่างกฎหมาย จึงอาจทำให้หลักการของกฎหมายมีความไขว่เขวไปได้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การทำงานระหว่างสภาผู้แทนและวุฒิสภาก็ยังไม่ประสานกัน อย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏฯ ในชั้นวุฒิสภาวุฒิสภาได้ตรวจพบความบกพร่องของร่างกฎหมายดังกล่าวและสมาชิกวุฒิสภาได้ทำหนังสือเตือนสภาผู้แทนราษฎรแล้วว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้มีข้อบกพร่อง เนื่องจากไม่ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันแต่เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรมีข้อสัญญาทางการเมืองไว้ว่าจะต้องผ่านร่างกฎหมายฉบับนี้ให้ทันในสมัยประชุม จึงต้องผ่านร่างกฎหมายฉบับนี้ออกไปโดยเร่งด่วนจึงเกิดปัญหานี้ขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรับผิดชอบของสมาชิกสภาของไทยนั้นยังเทียบไม่ได้กับในต่างประเทศ ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้จะกระทำได้โดยการสร้างความสำนึกนี้ให้กับสมาชิกทั้งสองสภา และจะต้องสร้างกระบวนการร่างกฎหมายที่ดีขึ้น ซึ่งในบางประเทศได้มีการบัญญัติถึงกระบวนการร่างกฎหมายไว้โดยชัดเจนในรัฐธรรมนูญว่า การเสนอร่างกฎหมายนั้นจะต้องมีบันทึกประกอบร่าง (Exposé) แนบไปพร้อมร่างกฎหมายด้วย เพื่อให้ทราบว่ร่างกฎหมายนั้นมีโครงสร้างกฎหมายและมีสาระสำคัญอย่างไร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนให้กับสมาชิกของทั้งสองสภา ซึ่งเห็นว่าการปรับปรุงกระบวนการร่างกฎหมายของฝ่ายบริหารนั้นจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการร่างกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติไปพร้อมกันด้วย เพื่อ

¹²² สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, การบรรยายพิเศษเรื่อง กระบวนการร่างกฎหมายของไทย โดยศาสตราจารย์ ดร. อมร จันทรมบูรณ์ ประธานกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๔ ในการสัมมนาเรื่อง “การปรับเปลี่ยนกระบวนการร่างกฎหมายของฝ่ายบริหาร”. [ออนไลน์], 30 พฤศจิกายน 2562 . แหล่งที่มา

จะได้เป็นการแก้ปัญหาแบบบูรณาการกระบวนการร่างกฎหมายของฝ่ายบริหาร นอกจากจะต้องมีการจัดทำเอกสารชี้แจงประกอบร่างกฎหมายเพื่อที่จะปิดจุดอ่อนในชั้นการพิจารณาร่างกฎหมายของสภาแล้ว ยังมีประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่มีผลทำให้กระบวนการร่างกฎหมายของฝ่ายบริหารเกิดปัญหา ซึ่งสามารถจำแนกประเด็นปัญหาที่สำคัญได้เป็น 3 ข้อ คือ ปัญหาที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรที่เป็นแกนในการร่างกฎหมาย ปัญหาที่ 2 ขั้นตอนในการร่างกฎหมาย (Work Flow) และปัญหาที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล” ทั้งนี้ ข้อสังเกตของศาสตราจารย์ ดร. อมร จันทรสมบูรณ์ ได้กล่าวถึงรายละเอียดในช่วงของสภาพคดี แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ในชั้นกรรมาธิการ หากมิได้มีผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเข้าไปนั่งทำงานอยู่ในชั้นของคณะกรรมาธิการ ผู้ที่เป็นกรรมาธิการอาจมีความเข้าใจแต่เฉพาะในมุมมองและด้านที่ตนเองถนัดในการอภิปรายต่อร่างกฎหมายได้ (ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วในบทที่ 3) รวมถึงได้แสดงในขั้นตอนที่เป็นองค์กรในการร่างกฎหมาย ขั้นตอน (Work Flow) และปัญหาในการบริหารงานบุคคลซึ่งได้สะท้อนให้เห็นในการวิจัยครั้งนี้แล้ว

ในด้านการบังคับใช้กฎหมาย ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นที่น่าสังเกตว่า สตรีที่ได้รับความเห็นใจ หรือใส่ใจนั้น มักจะขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการประชาชนแต่ละคน ซึ่งหากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้รับบริการจากผู้ที่มีความอ่อนไหวต่อประเด็นด้านเพศสภาพ จะทำให้การดำเนินการเรื่องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งนี้หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ควรมีการอบรมและจัดทำเอกสารวิธีการปฏิบัติงาน (Standard of Procedure) เมื่อตอบสนองต่อเจตนาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นไปในทางเดียวกัน และสตรีที่เข้าสู่กระบวนการจะได้รับการบริการที่มีมาตรฐาน และได้ใช้กลไกทางกฎหมายได้จริง

ในมุมมองทางด้านสังคมหากมองในเชิงทฤษฎี Structural-functionalism ที่สภาพสังคมมีความซับซ้อน และต่างทำงานร่วมกันเพื่อสร้างให้เกิดความเป็นสังคมขึ้น ซึ่งรวมถึงเรื่อง ประเพณี วัฒนธรรม บรรทัดฐานของสังคม สถาบันของสังคม ซึ่งหากมองเห็นภาพดังกล่าวที่มีความเชื่อมโยงระหว่างการสร้างโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อชายเป็นใหญ่ หรือสังคมปิตาธิปไตยขึ้น การรื้อถอนโครงสร้างดังกล่าวจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดความรุนแรงต่อสตรีน้อยลง รวมไปถึงความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเจตนาของกฎหมายมากยิ่งขึ้น และในเชิงอาชญาวิทยาส่วนที่สร้างให้เกิดความรุนแรง นอกจากจะเป็นเรื่องสังคมปิตาธิปไตยแล้ว สภาพความกดดันในสังคมตามทฤษฎีทางอาชญาวิทยาเชิงสังคม แสดงให้เห็นว่า ความตึงเครียดในครอบครัว ส่งผลให้ทำร้ายผู้ที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันได้ (strain theory) รวมไปถึงพฤติกรรมเลียนแบบ (Social Learning Theory) และตัดสินใจที่จะทำร้ายบุคคลในครอบครัวในที่สุด (Rational Choice Theory) ซึ่งแนวทางออกในการใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อคุ้มครองป้องกัน และเยียวยา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของ สำนักปฏิฐานนิยม (Positivism School) ซึ่งมีได้มองเรื่องครอบครัวด้วยมุมมองของอาญา และใช้การลงโทษด้วยวิธีอาญา เช่นสำนักคลาสสิก (Classical School) อีกต่อไป โดยในมาตรา 12 ของกฎหมายมีการกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู และบำบัดรักษาแทนการลงโทษ

ผู้กระทำความผิดได้ และให้มีการใช้ผู้ประนีประนอม ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความกันได้ ในมาตรา 16

นอกจากนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ. 2550 ถึงวิธีการและแนวทางในการแก้ไขในเรื่องกระบวนการตรา กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบต่อสังคม รวมถึงได้ศึกษาแนวทางจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จึงขอสรุปข้อเสนอแนะใน 3 ประเด็น คือ 1) เชิงนโยบาย 2) เชิงปฏิบัติ และ 3) เชิงวิชาการ มีรายละเอียด ดังนี้

5.8.1 เชิงนโยบาย

5.8.1.1 ควรสร้างกลไกการร่างกฎหมายอย่างมีคุณภาพ

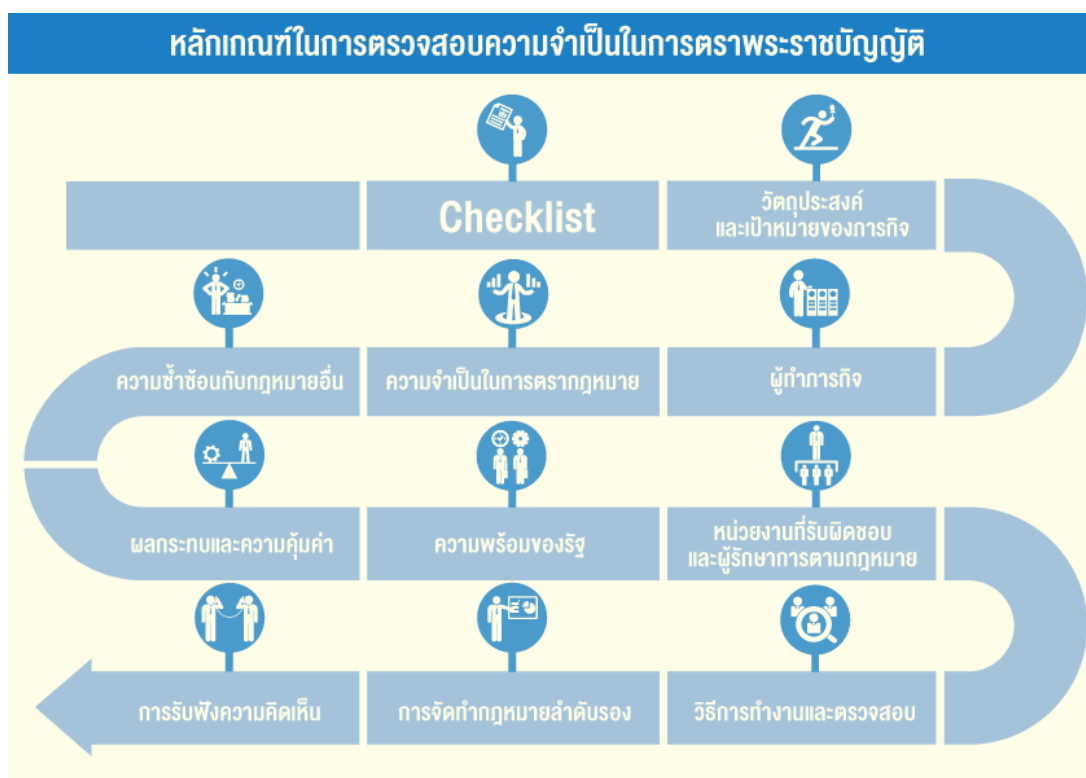
ในการทำงานของภาครัฐควรที่จะมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้กลไกดังกล่าวสามารถนำมาซึ่งการร่างและออกแบกกฎหมายอย่างมีคุณภาพ โดยนายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กล่าวถึงว่าการทำกฎหมายขึ้นมาควรต้องพิจารณาว่าจะทำให้โครงสร้างทางกฎหมายที่สร้างขึ้นใหม่รับกับสิ่งที่มีอยู่แล้วอย่างไร และก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้จากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนา กฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และระยะเวลาในการดำเนินการตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

จากกรณีดังกล่าว จะมีการจัดทำคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็น ในการตราพระราชบัญญัติขึ้น (Checklist) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ
2. ผู้ทำภารกิจ
3. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย
4. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น
5. ผลกระทบและความคุ้มค่า
6. ความพร้อมของรัฐ
7. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย
8. วิธีการทำงานและตรวจสอบ
9. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง
10. การรับฟังความคิดเห็น

แผนภาพที่ 16 : หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ¹²³

เอกสารจากสำนักงานกิจการยุติธรรม

ปัญหาจึงมาจากกระบวนการร่างกฎหมายของเมืองไทย ซึ่งถือว่าเป็นต้นน้ำ หากเปรียบเทียบกับเมืองไทยในการสร้างบ้านจะต้องมีสถาปนิก วิศวกร ทำแบบแปลนหรือพิมพ์เขียว ออกมา และมีการรับรองแปลนดังกล่าว กฎศกษาเปรียบได้กับการรับรองพิมพ์เขียว ซึ่งเมื่อเห็นว่าแบบไม่ดี ก็ดำเนินการแก้ไขได้ การจัดทำร่างกฎหมายควรจะเริ่มตั้งแต่การทำแบบแปลน โดยให้จัดทำมาอย่างละเอียดจากหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติขึ้น (Checklist) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ หากดำเนินการแล้วเมื่อเข้ามาสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ จะตรวจพิจารณาได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วนมากขึ้น และมีประสิทธิภาพดีกว่า ทั้งนี้ในต่างประเทศ ผู้ที่ทำการร่างกฎหมาย จะต้องได้รับการอบรม หรือมีประกาศนียบัตรรับรองเสียก่อน ซึ่งผู้เรียนกฎหมายทุกคนไม่ได้หมายความว่า จะยกร่างกฎหมายได้ จึงควรที่จะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมเสียก่อน ในประเทศไทยไม่มีข้อกำหนดไม่มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศาสตร์แห่งการร่างกฎหมาย ของบุคคลากรในภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการจัดทำร่างกฎหมายแต่อย่างใด

จุดอ่อนของการร่างกฎหมายของไทย เมื่อผ่านสำนักงานฯออกไป ในชั้นคณะกรรมการพิจารณา จะแก้ไขโดยสามารถแก้ไขกฎหมายตามที่ต้องการได้ แต่ก็อยู่ที่สภาด้วยว่าจะรับรอง

¹²³ สำนักงานกิจการยุติธรรม. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 4 เมษายน 2560 [ออนไลน์], 15 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา: <https://law.dit.go.th/Upload/Document/c8434eea-c2f3-4016-ac75-7be5eb4314fe.pdf>

หรือไม่ นอกจากนี้หากหน่วยงานชั้นต้นเสนอกฎหมายมาไม่ดี ผู้พิจารณาชั้นกลางน้ำ กับปลายน้ำจะทำงานได้ลำบากขึ้น หากต้องการทำให้เป็นไปด้วยดีจะต้องมีการจัดทำรายงานการค้นคว้า วิจัยความจำเป็นในการตรากฎหมายของกฎหมายฉบับนั้น ๆ อย่างละเอียด ถูกต้องเหมาะสมเสียก่อนตั้งแต่ต้น

5.8.1.2 แนวทางการตรากฎหมายควรเน้นให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และคำนึงถึงการนำไปปฏิบัติงานได้จริง

แนวทางในการตรากฎหมายควรมีการเปลี่ยนแปลง ควรเน้นในเรื่องการจัดทำกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และคำนึงถึงการนำกฎหมายไปปฏิบัติใช้จริง โดยไม่เน้นในเรื่องการบริหารจัดการด้านเอกสารมากจนเกินไป เช่นเจ้าหน้าที่ และบุคคลโดยทั่วไป อาจประสบปัญหาการเขียนใบคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือสัญญาการยอมความที่แม้ว่าจะมีการเขียนข้อความว่า "ผู้เสียหายจะไม่กระทำการอันเป็นเหตุกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว" ก่อนลงนามใน คร.9 ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางการเน้นในเรื่องเอกสารมากกว่า โดยมีได้คำนึงถึงเรื่องการถือปฏิบัติแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความรุนแรง และเยียวยา คู่ครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้จริงตามกฎหมาย ซึ่งสามารถขอการสนับสนุนทางด้านวิชาการในเรื่องการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายได้จาก สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

จากหนังสือโครงการเวทีความคิดเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย (Thai Criminal Justice Reform Forum) ได้กล่าวถึงเรื่องการปฏิรูปองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการตรากฎหมายและการนำกฎหมายไปบังคับใช้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องกฎหมาย (legitimation) และกระบวนการตรากฎหมาย ควรให้สอดคล้องกับแนวนโยบายอาญาแห่งรัฐ ซึ่งสำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ทำงานเรื่องการวิจัยและพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอยู่แล้ว (research and development) จะเป็นช่องทางในการเข้ามาเปลี่ยนแปลงกฎหมายได้อีกมาก ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวสามารถเป็นหน่วยงานด้านวิชาการเพื่อเสนอว่ามีความจำเป็นต้องออกเป็นกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายได้ นอกจากนี้กฎหมายที่ออกมาแล้ว ควรนำไปสู่การบังคับใช้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะมีการประกาศลงราชกิจจานุเบกษาทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างรวดเร็ว แต่กระบวนการที่ประชาชนจะรับรู้กฎหมายใช้เวลายาวนานมาก แม้กระทั่งคนที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม

เรื่องการบังคับใช้กฎหมาย (implement) นอกจากกฎหมายจะรับรู้ในวงกว้างได้ช้าแล้วแต่วิธีการนำไปปฏิบัติจะมีความแตกต่างจากตัวอักษรอยู่มาก หรือปฏิบัติเน้นตามตัวอักษรอย่างมาก ซึ่งจะเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายจะเน้นเรื่องแบบพิธี ซึ่งควรเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างทำความเข้าใจกับประชาชนในมุมกว้าง หรือจัดหาพื้นที่เพื่อนำกฎหมายไปบังคับใช้ล่วงหน้าก่อน เพื่อตรวจสอบว่าการบังคับใช้กฎหมายมีอุปสรรคหรือปัญหาใดบ้าง และควรเตรียมแผนในการจัดทำกฎหมายวิธีสบัญญัติอย่างเร่งด่วน และให้ทันการณ์เพื่อรองรับต่อการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

5.8.1.3 ก่อนการจัดทำร่างกฎหมายควรมีการตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในกระบวนการ

การจัดตั้งคณะกรรมการก่อนร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับงานภาคสังคม และครอบครัว ควรประกอบไปด้วย ผู้แทนจากกระบวนการยุติธรรม กลุ่มจากองค์กรที่มีใช้รัฐบาล (NGOs) ภาควิชาการเช่นครู อาจารย์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านครอบครัว รวมถึงสตรีที่เคยถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือผู้ที่มีผลกระทบในการใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการบัญญัติกฎหมายเป็นไปด้วยความรอบคอบที่สุด และช่วยในการร่างกฎหมายให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหว่าผู้ที่ร่างกฎหมายไม่เคยสัมผัสกับประสบการณ์จริงในเรื่องการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมาก่อน อาจจะไม่ทราบว่า การดำเนินการของสตรีและเด็กอาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในมาตรา 8 ที่อาจจะจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ที่จะต้องอยู่ด้วย ซึ่งเป็นการดำเนินการใกล้เคียงกับกรณีที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งในบางครั้งอาจจะไม่มีความจำเป็นเนื่องจากจะทำให้สตรีได้รับความอับอายมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ควรสนใจและใส่ใจคือ การปกปิดใบหน้าและความลับของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้มีพนักงานสอบสวนหญิงที่เพิ่มขึ้นเพื่อดำเนินการสอบสวน วิธีการดังกล่าวเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการถูกข่มขืนซ้ำ หรือถูกกระทำด้วยความรุนแรงซ้ำ ๆ จากกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ หากไม่มีสตรี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวอยู่ในกระบวนการการร่างกฎหมายอาจทำให้กฎหมายไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงและอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5.8.1.4 รัฐควรมีนโยบายการประเมินการบังคับใช้กฎหมาย ทุก 5 ปี

การประเมินกฎหมายทุก ๆ 5 ปี เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายที่กระทรวงต่าง ๆ ไปบังคับใช้เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 รวมถึงกฎหมายด้านอื่น ๆ ไม่ได้มีนโยบายในการจัดทำประเมินการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐเกิดปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ควรมีการประมวลปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม อย่างน้อยภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมายไปแล้วประมาณ 5 ปี ทั้งนี้แม้ว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ จะมีการพิจารณา อภิปรายในเชิงวิชาการ ตามการประชุมเชิงวิชาการต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีการนำข้อเสนอเหล่านั้นมาเพื่อเตรียมการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายดังกล่าวต่อที่ประชุมรัฐสภา ดังนั้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเป็นฉบับใหม่ แม้ว่าจะมีบุคลากรหลากหลายสายงานเห็นว่า ควรที่จะปรับปรุงจากฉบับเก่า หรือว่าหากมีการใช้ฉบับใหม่เห็นควรใช้ฉบับเก่าควบคู่ไปด้วย หรือแม้แต่ว่า การปรับปรุงกฎหมายในบางมาตราอาจสามารถกระทำได้เพื่อให้เกิดการนำไปบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นอกจากนี้ ตามที่มีมติสมัชชาครอบครัวแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2555 เสนอว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมีติดังกล่าวได้เสนอในระดับรัฐบาล ในเรื่องนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงต้องรับนโยบายมาขับเคลื่อนต่อโดยอาจมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแทนที่จะยกเลิกกฎหมายไป และสามารถเสนอเรื่องใหม่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครอง

สถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 ในการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งในระดับตำบลเพื่อเฝ้าระวังเรื่องความรุนแรงในครอบครัวของชุมชนเพื่อสนับสนุนการทำงานของกฎหมายฉบับเดิมได้

5.8.1.5 รัฐควรมีนโยบายให้การดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงกระบวนการภายหลังการรับแจ้งเหตุเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

เมื่อเกิดเหตุความรุนแรงเกิดขึ้น ควรมีนโยบาย หรือมาตรการที่เจ้าหน้าที่จะสามารถเข้าไปช่วยเหลือได้อย่างทันที่ นอกจากนี้ภายใต้กระบวนการฟ้องของกระบวนการยุติธรรม ควรที่จะมีการดำเนินการอย่างรวดเร็วไม่รอช้า และสอดคล้องตามภาชิตของกฎหมายที่ว่า ความยุติธรรมที่ล่าช้าคือความไม่ยุติธรรม หรือ Justice delayed is justice denied นอกจากนี้เห็นควรปรับใช้นโยบายจากต่างประเทศที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีนำมาปรับใช้ในประเทศไทย อาทิ ในประเทศสิงคโปร์ เมื่อเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นจะมีผู้คอยสำรวจเหตุผิดปกติและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อบริหารจัดการได้ทันที นอกจากนี้ ในกระบวนการยุติธรรมของอินเดีย มีการจัดตั้ง Fast Track Court เพื่อให้การพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับทางเพศมีความรวดเร็วมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาจำนวนคดีทางเพศในประเทศอินเดียที่มีเป็นจำนวนมากในกระบวนการยุติธรรม

5.8.1.6 รัฐควรมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการบ้านพักฉุกเฉินของสตรีให้มากขึ้น

ตามจังหวัดใหญ่ ๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งโดยส่วนมากสตรีมักไม่มีที่พึ่งพิง เมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว สตรีมักจะต้องเป็นฝ่ายที่พาลูกออกจากบ้านพักที่อยู่อาศัยเสมอ นอกจากนี้ภายในบ้านพักควรเปิดเป็นศูนย์ฝึกอาชีพของสตรี รวมถึงให้บริการด้านการศึกษานอกโรงเรียน ในลักษณะ เพื่อเสริมพลังสตรีไปด้วย เนื่องจากบ้านพักเด็กและครอบครัวในปัจจุบันยังไม่มีสิ่งจำเป็นสำหรับสตรี ทั้งนี้หากใช้บ้านพักเด็กและครอบครัว เห็นสมควรเปลี่ยนชื่อว่ามีสตรีด้วย เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่าสตรีมีสถานที่ของรัฐให้บริการและพักพิงเมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและอื่น ๆ โดยไม่เห็นว่ารรัฐไม่สนใจในกลุ่มคนดังกล่าว

5.8.1.7 การดำเนินนโยบายของรัฐควรเป็นไปด้วยความต่อเนื่องและยืดหยุ่น

รัฐควรมีการดำเนินนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะนโยบายในเรื่องการให้งบประมาณที่ต่อเนื่องในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์หน่วยงานของรัฐควรที่จะมีงบประมาณที่ยืดหยุ่นโดยมองที่ผลลัพธ์ที่ได้คือ ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีความเข้าใจในตัวกฎหมายมากขึ้น รวมไปถึงช่องทางในการเข้าถึงผู้ช่วยเหลือ อาทิ ผ่านทางศูนย์ช่วยเหลือสังคม หรือ 1300 ได้ นอกจากนี้ยังควรที่จะสร้างนโยบายอย่างสร้างสรรค์ทันสมัยเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย อาทิ สตรี ที่มีช่วงอายุและวันอันหลากหลาย แต่มีส่วนที่จะเป็นเหยื่อในการกระทำด้วยความรุนแรงได้เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ นโยบายควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะมีได้อยู่ในตำแหน่งต่อไปแล้ว แต่การผลักดันสานต่อในเรื่องนโยบายควรที่จะดำรงอยู่ต่อไป มิใช่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามคำสั่งหรือนโยบายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจจะมหลายครั้งที่หากผู้บังคับบัญชาไม่มีความสนใจ

เชี่ยวชาญ ชำนาญการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว หรือเพศสภาพ การทำงานในเรื่องดังกล่าวอาจขาดผู้สนับสนุนและผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานได้

5.8.1.8 การประสานความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ หรือมูลนิธิต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขจัดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

เนื่องจาก ศูนย์พึ่งได้ กระทรวงการสาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้านเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว การกระทำความรุนแรงต่อสตรีในรูปแบบต่าง ๆ จึงเห็นควรมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในระดับกระทรวง เพื่อบริหารจัดการเคส และการส่งต่อเคสอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะทำงานกับผู้กระทำความผิด และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว แม้เมื่อมีการปรับใช้กฎหมายฉบับใหม่ จะมีการให้ประเมินผู้หญิงที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงว่า มีปัญหาในเรื่อง Post Traumatic Syndrome หรือไม่จึงก่อเหตุความรุนแรงเพื่อประกอบการพิจารณาลดหย่อนโทษ ในขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่จะต้องดำเนินการส่งเคสแจ้งเพื่อให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำกระบวนการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้นจึงควรมีนโยบายในระดับรัฐ เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานในระดับกระทรวง และสร้างกลไกในการทำงานที่ต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานต้องสะดุดลงหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมาย

นอกจากนี้ ควรสร้างความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานเอกชน (NGOs) และมูลนิธิต่าง ๆ ที่มีการบริหารจัดการลงพื้นที่ในต่างจังหวัด หรือชุมชนในกรุงเทพมหานคร ให้มูลนิธิช่วยในเรื่องการให้ความรู้ตามพระราชบัญญัติภายในชุมชนอีกทางหนึ่ง เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นโดยส่วนมากสตรีจะไม่มีความรู้เรื่องพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของตนเอง ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรพิจารณาจัดทำ MOU หรือเอกสารบันทึกข้อตกลง เพื่อความร่วมมือกันแบ่งปันประสบการณ์ วิธีหรือแนวทางในการปฏิบัติที่ดี ที่แต่ละหน่วยงานมีความชำนาญจะช่วยสร้างสังคมที่ปราศจากความรุนแรงได้อย่างยั่งยืน

5.8.1.9 สร้างนโยบายชุมชนเข้มแข็ง และชุมชนเฝ้าระวัง โดยมีการจัดทำตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในเรื่องดังกล่าว

ควรมีการสร้างครอบครัวปราศจากความรุนแรงผ่านทางชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งสิ่งนี้สามารถกระทำได้ผ่านความช่วยเหลือจากศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงระดับตำบล ในส่วนตัวชี้วัดเชิงปริมาณ อาทิ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการจำนวนเท่าไร อาจไม่ใช่เป้าหมายของการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ควรเน้นตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ อาทิ ในเรื่องเคสที่แต่ละศูนย์ปฏิบัติได้ดำเนินการช่วยเหลือเพื่อลดความรุนแรง และระดับความสำเร็จว่า ครอบครัวที่มีประวัติความรุนแรงสามารถบำบัด เยียวยา และคุ้มครองสตรีและเด็กไปพร้อม ๆ กันได้ประสบผลสำเร็จจริงหรือไม่ และนำเรื่องดังกล่าวรายงานให้คณะรัฐมนตรี และรัฐบาลทราบต่อไป

นอกจากนี้การจัดให้มีชุมชนเฝ้าระวังจะช่วยเหลือให้บุคคลในชุมชนและพื้นที่เริ่มที่จะดูแลกันและกันเอง ทำให้ช่วยเหลือคดีความไม่ต้องไปถึงตำรวจเสมอไป ยกเว้นกรณีที่เป็นอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ชีวิต ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ที่ต้องการให้ปรองดอง และนำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงไปรักษา เยียวยา และปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรง

โดยเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการอยู่ประจำศูนย์ดังกล่าวจะต้องมีความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพ (gender) และควรคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

5.8.1.10 สร้างภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งผ่านทางกลุ่ม NGOs

สิ่งที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางสังคม ส่วนหนึ่งต้องมาจากการสร้างประชาคมที่เข้มแข็ง หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนอย่างมากในการช่วยเหลือ และบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงมากที่สุด รัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่มีช่องว่างของรัฐ ในโครงการต่าง ๆ เพื่อให้โครงการต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์ไปถึงกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังเป็นการขยายเครือข่ายการทำงานของรัฐได้ ทั้งนี้ การสร้างภาคประชาสังคมให้เข้มแข็งผ่านทางกลุ่มองค์กรมิใช่ของรัฐ จำเป็นที่จะต้องใช้นโยบายและงบประมาณในการขับเคลื่อน ซึ่งควรที่จะระดมความคิดและวางแผนการทำงานระหว่างสองกลุ่มเพื่อสร้างภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งและสร้างสังคมแห่งความเท่าเทียมร่วมกันต่อไป

5.8.1.11 รัฐควรจัดเตรียมบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ทันที

ภายหลังจากที่ กฎหมายได้บังคับใช้แล้ว รัฐควรที่จะมีการเตรียมตัว ไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมกฎหมาย ระเบียบกระทรวง อนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทันกับช่วงเวลาการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการทำงานตามกฎหมายแม่บทต่อไป เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือการทำงานจริงต่อไป โดยเฉพาะการจัดเตรียมอนุบัญญัตินั้นจะต้องลงลึกถึงกลไกการทำงาน ซึ่งนอกจากสร้างกลไกแล้ว ยังหมายรวมถึงการสร้างความเข้าใจ และเผยแพร่กฎหมายให้ถึงมือประชาชนมากที่สุดด้วย

5.8.2 เชิงปฏิบัติการ

5.8.2.1 นำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาอบรมเพื่อสร้างให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อกฎหมายบังคับใช้แล้ว นอกจากจากประชาชนจะรับทราบแล้ว ควรต้องให้ผู้ใช้อำนาจรัฐรับทราบด้วย หากผู้อยู่ในกระบวนการยุติธรรมไม่ทราบเรื่องกฎหมาย และไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้สภาพบังคับจะไม่เกิด ดังนั้นในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ควรได้รับทราบเรื่องการใช้กฎหมายที่มีรายละเอียดนอกเหนือไปจากกระบวนการยุติธรรมแบบปกติด้วย อาทิ เมื่อ สามีภรรยาทะเลาะกันมีการทำร้ายร่างกาย และมีคนแจ้งตำรวจ ทางตำรวจจะจัดทำบันทึกประจำวัน มีการสอบสวน สั่งฟ้อง สั่งอัยการ อัยการเสนอความเห็น ต่อศาล และเมื่อยุติจึงจำหน่ายคดี ในขณะที่กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 จะต้องมีการใกล้เคียงประนีประนอม ยอมความ มีการลงนามเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามบันทึกข้อตกลง ซึ่งยังไม่สามารถถอนคดีทันที เมื่อมีข้อกำหนดในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ในรูปแบบใหม่ เจ้าหน้าที่มักจะไม่คุ้นชิน และไม่ได้ปฏิบัติตาม จึงเป็นปัญหาหากจะแก้ไขปัญหาคือ ควรเน้นในเรื่องการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อที่จะได้เกิดการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.8.2.2 ควรสร้างคู่มือในการทำงานของแต่ละห้องที่ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้ อย่างไม่ต้องรอนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในหลายครั้ง การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดผล เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้รับรายละเอียดคู่มือในการทำงาน โดยผู้บริหารสำนักงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีการสร้างคู่มือการทำงานของตนเอง ระบุไว้อย่างชัดเจน เมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจะต้องมีการดำเนินการอย่างไร โดยละเอียด วิธีการดังกล่าวสามารถกระทำได้ทันที โดยไม่ต้องรอรายละเอียดคู่มือจากหน่วยงานกลาง ที่อาจจะมีการจัดทำล่าช้า ใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน และอาจไม่ทันกาลต่อการปรับใช้กฎหมายฉบับใหม่ได้

5.8.2.3 จัดหน่วยงานนำร่องภายใต้ชุมชนต้นแบบที่นำกฎหมายไปใช้ เพื่อขยาย ไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

เมื่อมีการนำนโยบายสร้างชุมชนเข้มแข็งแล้ว ควรที่จะเริ่มดำเนินการโดยเริ่มการนำร่องหรือชุมชนต้นแบบ เข้าไปในชุมชนเป้าหมายเสียก่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จ เมื่อสร้างชุมชนที่ปราศจากความรุนแรงได้แล้ว จะสามารถนำแนวปฏิบัติของชุมชนนำร่องดังกล่าว ไปขยายผลยังพื้นที่อื่นได้ต่อไป โดยการจัดทำชุมชนนำร่องดังกล่าว ควรมีการดำเนินการเชิงรุก (pro-active) และมีการประชาสัมพันธ์เรื่องกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเข้าถึงกลุ่มบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ให้มีทางเลือกในการแสวงหาทางช่วยเหลือ และเป็นผู้กระทำความรุนแรงให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความรุนแรงได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ควรมีกระบวนการสร้าง group support ขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมารวมเป็นกำลังใจให้ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงด้วยกัน รวมถึงการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในด้านดังกล่าวสามารถประสานงาน และทำงานได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ อาทิ สร้างให้เกิดการลงพื้นที่ในชุมชน สร้างการแก้ไขที่ต้นเหตุของความรุนแรง อาทิ การเลิกเหล้า ลดความเครียดภายในครอบครัว เมื่อกระทำสำเร็จสามารถกระจายเรื่องดังกล่าวไปสู่ชุมชนในวงกว้างขึ้นได้

5.8.2.4 สร้างกลุ่มสหวิชาชีพให้ทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง

ปัญหาจากการนำพระราชบัญญัติไปบังคับใช้ส่วนหนึ่งเกิดจาก กลุ่มสหวิชาชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การประสานงานไม่ต่อเนื่อง รัฐสามารถสร้างกลุ่มสหวิชาชีพให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการจัดอบรมในระดับสหวิชาชีพ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่ทำงานในสายอาชีพเดียวกันและต้องติดต่อประสานงานกันตลอดเวลา ในการทำงานของอัยการ นายสาโรช นักเบครีได้มีการสร้างทีมสหวิชาชีพ ในแต่ละจังหวัดขึ้นมา เพื่อมีทีมในการทำงานที่เข้มแข็งก็จะสามารถช่วยผลักดันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ของทีม สหวิชาชีพ เป็นหัวใจหลักในการทำงานด้านยุติความรุนแรงในครอบครัว

5.8.2.5 สร้างเครื่องมือป้องกันอาชญากรรมความรุนแรงในครอบครัว

เพื่อให้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม อาจสร้างปุ่มกดฉุกเฉินภายในครัวเรือน เพื่อให้ตำรวจ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ยังที่เกิดเหตุเพื่อระงับเหตุความรุนแรงได้ทันที ทั้งนี้ปุ่มกดฉุกเฉินดังกล่าว (emergency button / panic button)

สามารถใช้ในกรณีต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกัน อาทิ ปัญหาอาชญากรรมในที่พำอาศัย ปัญหาอัคคีภัย หรือ ปัญหาฉุกเฉินด้านสุขภาพ รองรับกรณีประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นต้น

5.8.2.6 แยกผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงออกจากผู้กระทำความรุนแรงให้เร็วที่สุด

การปฏิบัติงานที่ควรคำนึงถึงคือ การแยกผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวออกจากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ที่เลวร้ายมากขึ้น ในหลายครั้งเมื่อมีการสอบปากคำในชั้นแรก กลับให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวกลับไปอยู่อาศัยในเคหสถานแห่งเดียวกันกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอาจทำให้เกิดเหตุการณ์กระทำความรุนแรงซ้ำขึ้นได้อีก นอกจากนี้ตามที่กฎหมายระบุเอาไว้ว่าการสอบสวนและฟ้องคดี ให้ดำเนินการทันทีภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรง ซึ่งในทางปฏิบัติ ระยะเวลาในการสอบสวนได้และฟ้องคดีสามารถรอได้ ไม่จำเป็นต้องดำเนินการทันที แต่สิ่งที่ควรกระทำทันทีคือการคุ้มครองสิทธิของสตรี ซึ่งหมายความว่า การแยกสตรีออกจากผู้กระทำความรุนแรงควรดำเนินการทันที และจัดให้สตรีได้เข้าบ้านพักฉุกเฉินของสตรีได้ทันทีหากสตรีไม่สามารถกลับไปยังเคหสถานของตนเองได้

5.8.2.7 ลดขั้นตอนการใช้เอกสารหลายประเภท

เอกสารในแบบบันทึกต่าง ๆ ควรช่วยลดขั้นตอนการทำงาน มิใช่เป็นอุปสรรคในการทำงาน และมีคณะกรรมการพิจารณาในเรื่องรายละเอียดอย่างรอบคอบ เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน และเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการปฏิบัติงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เอกสารขั้นตอนต่าง ๆ ควรที่จะมีจำนวนน้อยลง เพื่อให้ใช้เวลาในการดูแลเคสให้มากขึ้นกว่าเดิม และในเรื่องเอกสารควรจัดทำในลักษณะกรอกเอกสารฉบับเดียวแต่สามารถนำไปใช้ได้หลายวัตถุประสงค์ จะช่วยลดขั้นตอนการทำงานในระดับเจ้าหน้าที่ได้มากขึ้น

นอกจากนี้ในประเด็นปัญหาเรื่องสัญญายอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 หรือแบบคร.9 ที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ยกร่างขึ้น ที่มีถ้อยความว่า "ผู้เสียหายตกลงว่าจะไม่กระทำการอันเป็นเหตุกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว" ควรที่จะมีการพิจารณาในมุมมองของเพศสภาพ (gender) และสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายเสียก่อน เพื่อที่จะได้ไม่เข้าข่ายเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในเหตุการณ์การกระทำความรุนแรง ทั้งนี้ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการให้ความเห็น อาทิเช่น ตำรวจ อัยการ ศาล และสทวิฯ เพื่อรวบรวมปัญหา ข้อจำกัด เพื่อแก้ไขเอกสารให้รัดกุมมากขึ้น

5.8.2.8 สร้างประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงบุคคลทั่วไปผ่านทางบุคคลสำคัญ หรือ สื่อสังคมออนไลน์

การประชาสัมพันธ์ควรมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใหม่ อาทิ ประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะใช้งบประมาณที่น้อยลง ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีโครงการเรื่องการยุติความรุนแรงในทุกปี นอกเหนือไปจากการใช้งบประมาณเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้มีอย่างพอเพียงแล้ว ควรณรงค์ให้ผู้ที่มีชื่อเสียงมีส่วนช่วยใน

การสนับสนุนโครงการ หรือแคมเปญต่าง ๆ เพื่อยุติความรุนแรง อาทิ ในอดีตที่พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา (พระยศในขณะนั้น) ในฐานะทูตสันถวไมตรี ยูนิเฟม (UNIFEM Goodwill Ambassador for Thailand) ช่วยประชาสัมพันธ์ในเรื่อง "หนึ่งเสียงหยุดความรุนแรง" ในปี พ.ศ.2553 นอกจากนี้โครงการต่าง ๆ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมิใช่เพียงแค่เฉพาะช่วงแล้ว ยุติไป หรือทำเฉพาะในเทศกาลที่เป็นเดือนแห่งการยุติความรุนแรงเท่านั้น เมื่อเกิดความต่อเนื่องจะทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเรื่องความรุนแรงอย่างสม่ำเสมอ และสิ่งนี้จะมีส่วนช่วยสร้างสังคมที่อ่อนไหวต่อเรื่องความรุนแรง ลดความรุนแรง และปราศจากความรุนแรงได้ในที่สุด

5.8.3 เชิงวิชาการ

5.8.3.1 ปลุกฝังทัศนคติที่ดีสำหรับเจ้าหน้าที่ และประชาชนในเรื่องความรุนแรง และความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย

ในฐานะที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพบและปฏิสัมพันธ์กับสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว จึงควรที่จะมีทัศนคติที่ถูกต้องในการทำงานในหน้าที่ หรือรับรู้ในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศให้ได้ตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ควรปลุกฝังในเรื่องจรรยาบรรณ และคุณธรรมในการทำงานเนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ควรทราบว่าสิ่งใดควรที่จะดำเนินการ และไม่ควรที่จะพูดในแง่ใดบ้าง โดยเฉพาะการกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของผู้หญิง (Victim blaming) ควรเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เป็นการกระทบกระเทือนทั้งสองฝ่ายจากคำพูด หรือการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงไม่ควรเอาเรื่องประสบการณ์ส่วนตัว หรือความคิดเห็นส่วนตัวมาก้าวก่ายการเข้ามาใช้บริการในเรื่องความรุนแรงภายในครอบครัวของประชาชน แม้ว่าจะเป็นเรื่องระหว่างสามีภรรยา และในอนาคตกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะกลับไปคืนดีอยู่ด้วยกันแบบครอบครัวอีกครั้งแต่ในขั้นตอน พนักงานเจ้าหน้าที่ควรบริการประชาชนให้เขาได้รับในสิ่งที่เขาเข้ามาใช้บริการจากพนักงานเจ้าหน้าที่ อาทิ เรื่องการร้องเรียนผู้กระทำความรุนแรง การขอคำสั่งคุ้มครอง การขอสถานที่พักพิง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่จะต้องเร่งดำเนินการ

5.8.3.2 ดำเนินการปรับหลักสูตรบทเรียนในทุกระดับ และสายงาน

การสนับสนุนให้มีทัศนคติที่ถูกต้องของประชาชนควรเริ่มจากการปรับหลักสูตรบทเรียนให้เพิ่มในเรื่องสิทธิที่เท่าเทียมกันของหญิงและชายเมื่อทุกคนมีความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงได้ทั้งหญิงและชายอย่างเท่าเทียมกัน จะสามารถปรับทัศนคติของประชาชนในสังคมได้มากขึ้น และเพิ่มความอ่อนไหวต่อประเด็นเรื่องเพศสภาพ (gender) มากขึ้นในสังคม เพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่ไม่ได้มองเห็นว่าผู้ชายเป็นใหญ่ในทุกเรื่องเช่นที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ในสายงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ควรเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องเพศสภาพ (gender) เพิ่มเติม อาทิ โรงเรียนนายร้อย เมื่อนักเรียนที่จะต้องทำงานเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความรุนแรง และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง จะมีความรู้ และทราบแนววิถีปฏิบัติที่ถูกต้อง จากหลักสูตรบทเรียน ที่มีการจัดเตรียมมาให้โดยผู้ที่มีความชำนาญในด้านสตรี

5.8.3.3 ดำเนินการฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ บุคลากรในหน้าที่ มักจะไม่ได้รับการฝึกอบรมที่พอเพียง บางส่วนอาจจะเป็นเพราะไม่มีเวลา และอีกหลายส่วนมีการอบรมอย่างเข้มข้นในระยะเริ่มแรก และเริ่มลดน้อยลงไป ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และการเพิ่มพูนความรู้ดังกล่าวหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมายมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว การฝึกอบรมอาจไม่จำเป็นที่จะต้องอบรมในเรื่องการใช้กฎหมายเสมอไป แต่สามารถฝึกอบรมเชิงวิชาการ ในแง่ของกระบวนการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในแง่ของการรวมกลุ่มสหวิชาชีพ หรือกลุ่มบุคลากรในสายอาชีพเพื่อมาแลกเปลี่ยนข้อมูลจากประสบการณ์จริง เคสที่ดำเนินการไปแล้วประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานตามพระราชบัญญัติต่อไป

5.8.3.4 จัดทำการวิจัยเชิงวิชาการก่อนเริ่มการร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้น

ในการจัดทำกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นนั้น ควรมีขั้นตอนที่เริ่มตั้งแต่ต้นทาง คือกระทรวง ทบวง กรม ตามที่ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ริเริ่มในการจัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีให้หน่วยงานดังกล่าวมีการทำความจำเป็นในการตรากฎหมายเป็นเอกสาร รวมถึงการจัดทำเป็นรายงานการศึกษาค้นคว้า หรืองานวิจัยข้อมูลอย่างละเอียด ถึงความจำเป็นในการตรากฎหมาย หากสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีอื่นก็ไม่จำเป็นต้องตราเป็นกฎหมาย สิ่งนี้เพื่อนำไปจัดทำเอกสารประกอบร่างพระราชบัญญัติ รวมถึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวเท่าที่จำเป็น สิ่งนี้เป็นตามมาตราที่ 77 ของรัฐธรรมนูญปี 2560 ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐถึงจัดทำกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง” มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้การทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผล และการประเมินสะท้อนกลับ กับกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงควรเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ การร่างกฎหมายฉบับใหม่ที่มีสตรีเป็นศูนย์กลางได้นำข้อมูล ความต้องการ และธรรมชาติของสตรีรวมเข้าสู่หัวใจของการทำกฎหมายได้เป็นอย่างดี เพื่อให้กฎหมายเมื่อบัญญัติและบังคับใช้แล้วสตรีสามารถที่จะใช้ได้จริง ไม่เป็นเช่นในเรื่องการไม่กล้าเข้ามาแจ้งความดังที่เป็นปัญหาในพระราชบัญญัติฉบับนี้

5.8.3.5 การให้ข่าวสาร ความรู้ แนวคิดใหม่ กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วยวิธีการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

นอกเหนือไปจากการเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษา การจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังทัศนคติในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับทราบแล้ว องค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรเพิ่มเติมและเผยแพร่ความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสถานะแนวทางการเปลี่ยนแปลงของโลก หรือแนวทางในมุมมองสากลระหว่างประเทศ ผ่านทางวารสาร จดหมายเวียน เว็บไซต์

หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ภายในของหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างทันกาล ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรับทราบและพร้อมต้นตัวต่อข่าวสารต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อาทิ ในเรื่องกรณียามในครอบครัวสมัยใหม่ อาจไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นครอบครัวที่พร้อมหน้า มีพ่อ แม่ และลูกเสมอไป หากขาดใครสักคนสามารถเป็นครอบครัวที่อบอุ่นและเลี้ยงดูลูกได้อย่างดี การให้หน่วยงานที่มีใช้ภาครัฐ เข้ามามีส่วนในการให้ข้อสังเกตในเรื่องการทำงาน อาจมองเห็นวิธีการที่ทันสมัยจากภาคที่นอกเหนือไปจากรัฐได้อีกทาง รวมไปถึงการที่ผู้หญิงต้องการที่จะยืนหยัดในการต่อสู้คดีในชั้นศาล ย่อมไม่เป็นเรื่องที่ผิดปกติ และไม่ควรที่เจ้าหน้าที่จะต้องใช้วิธีไกล่เกลี่ยอันใดนอกเหนือไปจากที่ไม่ได้บัญญัติไว้ตามแนวทางของกฎหมาย เป็นต้น

5.9 การเปรียบเทียบ พระราชบัญญัติ ฉบับเก่าและฉบับใหม่ และสถานะปัจจุบันของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ในข้อจำกัดของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ทำให้เกิดที่มาของการปรับปรุงพระราชบัญญัติฉบับเดิมขึ้น แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในหลายประเด็นจึงทำให้ต้องยกเลิกการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และมีการเสนอให้ใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 แทนโดยจะยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ทั้งนี้ที่มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับใหม่ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พ.ศ. 2562 จะมีผลบังคับใช้หลังประกาศ 90 วัน จึงจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 20 ส.ค. 2562¹²⁴ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงขอเปรียบเทียบรายละเอียดระหว่างพระราชบัญญัติฉบับเก่าและฉบับใหม่พอสังเขป ดังนี้

ตารางที่ 23 : ตารางการเปรียบเทียบระหว่าง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

ประเด็นเปรียบเทียบ	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
องค์ประกอบความผิด	1) บุคคลในครอบครัว (มาตรา 3) คู่สมรส หรือคู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินโดยมิได้จดทะเบียน บุตรหรือบุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใดใดที่ต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน 2) ความรุนแรงในครอบครัวการกระทำที่มุ่งประสงค์และก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรมให้	1) คงหลักการกระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่ขยายลักษณะความผิดอาญาให้กว้างมากขึ้น ใช้วิธีดำเนินการทางอาญาและมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวควบคู่กัน 2) กำหนดความหมายของบุคคลในครอบครัวให้ชัดเจนขึ้น คือ ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ความสัมพันธ์ทางนิตินัย

¹²⁴สปริงนิวส์. พ.ร.บ.ครอบครัวใหม่เอาผิด “สูบบุหรี่ในบ้าน” เข้าข่ายก่อความรุนแรง. [ออนไลน์]. 10 กรกฎาคม 2562 แหล่งที่มา <https://www.springnews.co.th/thailand/515009>

ประเด็นเปรียบเทียบ	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
	บุคคลในครอบครัวกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมิชอบ	และพหุนัย และความสัมพันธ์ในการพึ่งพาและอยู่ในหลักคำเดียวกัน (มาตรา 4)
ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว	ความผิดฐานกระทำความรุนแรง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ หากเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ให้เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นกัน (มาตรา 4)	การกระทำความรุนแรงในครอบครัว เป็นความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา ผู้กระทำความรุนแรงจะ
การแจ้งความ	ผู้พบเห็นสามารถแจ้งความเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 5) สามารถร้องทุกข์ได้โดยวาจา หนังสือ โทรศัพท์ อีเล็กทรอนิกส์ และพนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าไปที่เกิดเหตุ จัดให้ผู้กระทำความรุนแรงเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ รับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่มีได้อยู่ในวิสัยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทนได้ (มาตรา 6)	ผู้พบเห็นสามารถแจ้งข้อมูลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแจ้งต่อศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวโดยตรง เพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยกระทำทางวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด หากกระทำโดยสุจริต ย่อมไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง (มาตรา 23)
อายุความ และการขอคุ้มครองสวัสดิภาพ	อายุความต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน แต่ไม่ตัดสิทธิในการที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงจะขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (มาตรา 7)	ไม่มีกรกล่าวถึงอายุความ เมื่อมีการร้องทุกข์กล่าวโทษ พนักงานสอบสวนต้องส่งสำเนาบันทึกการร้องทุกข์ไปยังศูนย์ท้องที่ หรือหากมีความผิดทางอาญาจะต้องส่งสำเนาบันทึกไปยังศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวที่ตั้งอยู่ในท้องที่นั้นโดยไม่ชักช้า หากพนักงานอัยการเห็นว่าเป็นคดีอาญาที่มีลักษณะกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานอัยการแจ้งศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวทราบ เมื่อศูนย์ได้รับแจ้งหัวหน้าศูนย์อาจยื่นคำขอต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาในระหว่างดำเนินกระบวนการคดี หรือรอการพิพากษาคดีนั้นไว้ก่อนได้ (มาตรา 25)
ขอบเขตอำนาจศาล	อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัว แต่หากเป็นกรณีเดียวความผิดฐานอื่นที่มีอัตราโทษสูงกว่า ให้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอื่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิด (มาตรา 8)	ดำเนินคดีอาญาควบคู่ไปกับการปรับพฤติกรรม (มาตรา 25 และมาตรา 26)

ประเด็นเปรียบเทียบ	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
การห้ามเผยแพร่เรื่องความรุนแรงในครอบครัวต่อสาธารณชน	กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ ภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวต่อสาธารณชน หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 9)	สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ หากเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อประโยชน์ทางราชการ หรือประโยชน์สาธารณะ หากเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลนั้น (มาตรา 39)
อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	<ul style="list-style-type: none"> - พนักงานเจ้าหน้าที่มีฐานะไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง ดำรงชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์แต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว - มาตรการบรรเทาทุกข์คือ ให้ผู้ถูกระทำเข้ารับการรักษาจากแพทย์ ให้ชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ห้ามเข้าไปที่พำนักของครอบครัว หรือห้ามเข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว และกำหนดวิธีดูแลบุตร - เสนอมาตรการบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง (มาตรา 10) 	<ul style="list-style-type: none"> - พนักงานเจ้าหน้าที่มี 2 ประเภท คือ พนักงานเจ้าหน้าที่โดยการแต่งตั้ง ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง กับพนักงานเจ้าหน้าที่โดยกฎหมาย คือ พนักงานฝ่ายปกครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 4) - หัวหน้าศูนย์ยื่นคำร้องต่อศาล พร้อมส่งคำสั่งภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่ได้ออกคำสั่งนั้น (มาตรา 38)
ศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว	ศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว ตามมาตรา 10 ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่ง แก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ และหากฝ่าฝืน จะมีความผิด ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 6 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 11)	ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวเป็นองค์กรที่มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพครอบครัวตามพระราชบัญญัติ โดยมีอำนาจยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพได้ ตามบทบัญญัติหมวด 15 การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพแห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาใช้บังคับแก่การพิจารณาและออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยอนุโลม (มาตรา 28)
การกำหนดเงื่อนไขแทนการลงโทษ	มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จะมีการกำหนดเงื่อนไขแทนการลงโทษ หรือมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง แล้วแต่กรณี เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำ ความรุนแรงไม่ให้ใช้ความรุนแรงต่อบุคคลใน	มีมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว โดยศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ (มาตรา 29) ทั้งนี้ หากผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพครบถ้วน จะมีผลต่อความผิดทางอาญา (มาตรา 36) ทั้งนี้

ประเด็นเปรียบเทียบ	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
	ครอบครัวอีกต่อไป หากผู้กระทำปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วน คดีอาจยุติได้โดยไม่ต้องรับโทษ หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อาจต้องได้รับโทษ หรือศาลหรือพนักงานสอบสวนมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป (มาตรา 12)	เนื่องจากกฎหมายฉบับใหม่จะมีการพิจารณาคดีอาญา ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสวัสดิภาพ
หน่วยงานบังคับให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10, มาตรา 11 และมาตรา 12 (มาตรา 13)	บูรณาการทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย 3 กระทรวงสำคัญ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยมุ่งเน้นการส่งเสริม พัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ (มาตรา 5)
วิธีการพิจารณาการยื่นและการรับฟังพยานหลักฐาน	ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาบังคับใช้โดยอนุโลม (มาตรา 14)	
หลักการที่คำนึงถึง	มุ่งเน้นความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง <ul style="list-style-type: none"> - การคุ้มครองสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว - สงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส หากไม่อาจรักษาสถานภาพได้ให้หย่าโดยเสียหย่าน้อยที่สุด และคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ (มาตรา 15) 	เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว ผ่านทางศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว (กลไกส่วนกลาง) ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (กลไกระดับชุมชน) และคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (มาตรา 13 และหมวด 6)
ตั้งผู้ประนีประนอม	เพื่อประโยชน์ในการยอมความ ควรตั้งผู้ประนีประนอม อาทิ คณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความกัน หรืออาจมอบหมายนักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยไกล่เกลี่ยให้ยอมความกันได้ (มาตรา 16)	ไม่มีการตั้งผู้ประนีประนอม แต่เน้นการประนีประนอมผ่านหน่วยงานและกระบวนการของศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว ซึ่งจะให้ความรู้ความเข้าใจ คำปรึกษา แนะนำ และไกล่เกลี่ยประนีประนอม ในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว (มาตรา 13) รวมถึงเน้นเรื่องการคุ้มครองสวัสดิภาพ ซึ่งมีการดำเนินการไกล่เกลี่ย หรือดำเนินการประนีประนอมเมื่อเกิดเหตุการณ์กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว (มาตรา 22)
การจัดทำรายงานประจำปี	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานแสดงจำนวนคดี จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการ	มีการตั้ง คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว ซึ่งจะทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ

ประเด็นเปรียบเทียบ	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและ คุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
	เพื่อบรรเทาทุกข์ การละเมิดคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ จำนวน การยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง (มาตรา 17)	แผนหลักในการส่งเสริม และพัฒนา ครอบครัว และคุ้มครองสวัสดิภาพ ซึ่ง จะ มีการติดตาม และ ประเมินผลการ ดำเนินงาน รวมทั้งมีการรายงานผล เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว และคุ้มครองสวัสดิภาพต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภาเพื่อทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (มาตรา 11)
อำนาจแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตาม พระราชบัญญัติ และมีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 18)	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งให้ ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4)
กลไกการทำงาน	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>สร้างกลไก 3 ระดับ</p> <p>1) กลไกระดับชาติในรูปแบบองค์กรกลุ่ม ที่มี นายกรัฐมนตรี หรือ รอง นายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็น ประธานกรรมการ มีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธาน มี กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 7 ตำแหน่ง และมีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรี แต่งตั้ง จำนวน 15 คน มีอำนาจหน้าที่ใน การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ แผนหลัก รวมทั้งแผนงาน มาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา ครอบครัว และการคุ้มครองสวัสดิภาพ ติดตาม และประเมินผล โดยรายงานต่อ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา (มาตรา 6 และ มาตรา 11)</p> <p>2) กลไกในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กำหนดให้กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัวเป็นศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครอง ครอบครัวในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาค กำหนดให้สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเป็นศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครอง ครอบครัวในเขตพื้นที่จังหวัด กำหนดให้ อธิบดี หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์จังหวัด หรือผู้ที่ได้รับ มอบหมาย เป็นหัวหน้าศูนย์เพื่อ ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางของ</p>

ประเด็นเปรียบเทียบ	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
		<p>กลไกระดับชาติ (มาตรา 13 และ มาตรา 14)</p> <p>3) กลไกระดับท้องถิ่น ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน ในการจดทะเบียน เป็นศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (หรือ ศพค.) เพื่อดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพ (มาตรา 15 และ มาตรา 16)</p>
มาตรการป้องกัน	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>สร้างองค์ความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว ให้แก่บุคลากรภาครัฐ หรือ องค์กรภาคเอกชน เข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาในทุกด้าน และแนวทางการขอรับความช่วยเหลือจากรัฐโดยบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 17) ปลุกฝังให้ชายและหญิงมีความเข้าใจถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยเฉพาะในกรณีหย่า ให้คำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตร คุ้มครองดูแล และให้การศึกษากับบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์เป็นสำคัญ (มาตรา 18 และ มาตรา 19) ให้สิทธิประโยชน์กรณีที่บุคคลในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกัน (มาตรา 20) ส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวแก่บุคลากรในสังกัดของหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของบุคลากรในสังกัดอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวแก่ลูกจ้างในสถานประกอบการ ประสานความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน โดยส่งเสริมให้นายจ้างดำเนินการตามนโยบายกลไกระดับชาติ ในการส่งเสริมลูกจ้างให้ขอรับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐได้ (มาตรา 21)</p>

ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติตัวใหม่จากผู้ให้สัมภาษณ์

เมื่อผู้วิจัยได้ขอความเห็นในเรื่องร่างพระราชบัญญัติตัวใหม่ ที่เสนอโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชื่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ซึ่งหากประกาศใช้จะทำให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งขณะกำลังศึกษาวิจัยอยู่ในชั้นการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และมีการพิจารณาโดย คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 9 พิจารณาแก้ไขชื่อเป็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ซึ่ง**นายจิรพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ข้าราชการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา** ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งพิจารณากฎหมายฉบับใหม่ชี้แจงในเรื่องดังกล่าวว่าการเปลี่ยนชื่อจากฉบับเก่าเป็นการเปลี่ยนเพื่อให้ตรงกับรายละเอียดเนื้อหาของกฎหมายที่อยู่ภายในกฎหมายที่ปรับปรุงใหม่ไม่ใช่เรื่องของความรุนแรงเพียงอย่างเดียวแต่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาครอบครัวด้วย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ได้ประกาศลงเป็นพระราชบัญญัติแล้วเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2562 และให้บังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 90 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในเล่ม 136 ตอนที่ 67 ก วันที่ 22 พฤษภาคม 2562 ซึ่งตรงกับวันที่ 20 สิงหาคม 2562

ศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล ได้ให้ข้อคิดเห็น ว่าควรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติใหม่ในประเด็น 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) ร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่สามารถป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงได้จริง
- 2) พระราชบัญญัติฉบับใหม่ได้สกัดกั้นการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของผู้กระทำความผิดหรือไม่
- 3) พระราชบัญญัติฉบับใหม่มีมาตรการฉุกเฉินที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวทั่วประเทศได้หรือไม่

หากสามารถตอบได้ทั้ง 3 ประเด็นนี้ ก็เห็นสมควรให้มีพระราชบัญญัติฉบับใหม่ เนื่องจากส่วนที่สำคัญ หรือเจตนารมณ์แรกในการจัดทำกฎหมายฉบับเดิม คือ เรื่องมาตรการบังคับบำบัดรักษา ผู้มีพฤติกรรมรุนแรง ไม่ให้กระทำความรุนแรงอีก ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ควรจะต้องดำเนินการ เนื่องจากผู้ถูกกระทำ ความรุนแรง จะรู้สึกเหมือนตกนรก และต้องได้รับการช่วยเหลือด่วน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามเรื่องพระราชบัญญัติใหม่กับนายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว ในเรื่องการยังคงไว้ซึ่งมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับกฎหมายฉบับเดิมหรือไม่ อย่างไร ซึ่งได้รับการยืนยันดังนี้

การดำเนินคดีทางอาญา จะดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามกฎหมายฉบับร่างใหม่ควบคู่กัน เมื่อการดำเนินคดีอาญาลงถึงชั้นศาล แม้จะมีการถอนฟ้อง แต่ยังคงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามกฎหมายฉบับร่างนี้อยู่ และทั้งนี้หากไม่ถอนฟ้อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะต้องมีการรายงานถึงศาล เพื่อให้ผลที่ได้ นำไปเป็นคุณเป็นโทษต่อผู้กระทำความรุนแรงได้ต่อไป แต่ทั้งนี้ศาลสามารถรอผล หรือไม่รอผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการพิจารณาได้หากเห็นว่าเรื่องดังกล่าวร้ายแรง เกินกว่าจะรอผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ฉะนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะเป็นเหตุจูงใจในการรับโทษทางอาญา ซึ่งศาลจะต้องเห็นความตั้งใจว่าผู้กระทำความรุนแรงมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนเป็นคนใหม่จริง ๆ

ทั้งนี้ นายกันตพงษ์ รังสีสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หนึ่งในผู้ผลักดันพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบัน ได้กล่าวถึงเหตุผลในการแก้ไขพระราชบัญญัติตัวเก่า เนื่องจากการปรับแก้ไขทั้งฉบับมีการเพิ่มมาตรการส่งเสริม และดึงหลายภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้ต้องเสนอเป็นร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้น ซึ่งในร่างฉบับปัจจุบันจะมีการเขียนไว้ชัดเจนว่า กระทรวงใดจะรับหน้าที่ในด้านใด เพื่อให้มีโครงการให้เห็นเป็นรูปธรรมว่าได้ดำเนินการตามกฎหมายหรือนโยบายรัฐมากน้อยเพียงใด ทำให้สะดวกในการตรวจสอบ โดยเรื่องครอบครัว จะกลายเป็นยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในระดับหน่วยงานต่อไป ซึ่งหากไม่เขียนเอาไว้ให้ชัดเจนในทางกฎหมาย หน่วยงานต่าง ๆ ไม่สามารถนำมาดำเนินการในเชิงนโยบายได้ โดยกฎหมายฉบับใหม่คาดหวังว่าจะขอความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อาทิ การใช้โปรแกรมบำบัดผู้ที่กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชน และเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 เพื่อแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีดังนี้

1) ยกเลิกมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติ ที่ระบุว่า "ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้" ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ห้ามตำรวจไม่ให้รับคดีอาญา หากผู้เสียหายต้องการดำเนินการตามคดีอาญา ก็ให้ดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ตำรวจชำนาญ ซึ่งแตกต่างจากของเดิมที่ ชั้นแรกหากโทษยังไม่ถึงตามประมวลกฎหมายอาญา ให้ใช้พระราชบัญญัติตัวเดิมเสียก่อน แล้วจึงดำเนินการทางอาญาต่อไป

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการทบทวนกฎหมายมาตลอดระยะเวลา 10 ปี มีการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญทำความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองฉบับเดิม เพื่อดูข้อจำกัด และข้อเสีย ในทางปฏิบัติ ซึ่งความผิดพลาดทางอาญาเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์การตรากฎหมายฉบับนี้ จึงควรยกเลิกในส่วนที่เป็นคดีทางอาญาเสีย เนื่องจาก 10 ปีที่ใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ตำรวจไม่ได้เปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับวิถีคิดของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งเข้าใจและเห็นใจเนื่องจากกระบวนการการทำงานของตำรวจไม่ได้เปิดโอกาสให้มาดำเนินการชะลอคดีในลักษณะนี้ไว้เพื่อไปดำเนินการตามหลักของสังคมสงเคราะห์ (เช่นการปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรง) และเป็นเหตุให้คดีค้างไม่เป็นเลขแดง ดังนั้นการแก้กฎหมายในจุดนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาในสิ่งที่ตำรวจเคยชิน หากเกิดความรุนแรงให้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาตรา 295 มาตรา 297 มาตรา 391 ได้ในการดำเนินการฟ้องคดีสามารถฟ้องในทางอาญาในเรื่องการทำร้ายร่างกายได้เลย ซึ่งตำรวจไม่จำเป็นต้องแจ้งข้อหาในฐานกระทำความรุนแรงต่อครอบครัวเช่นเดิมอีกต่อไป นอกจากนี้จะมีการขยายนิยามความหมายของความรุนแรงในครอบครัว ให้เกี่ยวข้องกับอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ชื่อเสียง เสรีภาพ ขยายให้กว้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในทางคุ้มครองสวัสดิภาพ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ทางอาญา

สิ่งนี้จะแก้ไขปัญหาคือในอดีตเมื่อมีการทำสัญญาพร้อมกับถอนฟ้องไปแล้ว ผู้กระทำความผิดกลับกระทำความรุนแรงซ้ำอีกเช่นเคย จึงแก้ไขให้มีการดำเนินทางอาญาเป็นไปตามขั้นตอนปกติ และตำรวจจะส่งคดีในเหตุดังกล่าว ให้กับทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อไป โดยการแก้ไขเรื่องนี้ จะทำให้คดีไม่ค้างอยู่ที่ตำรวจ และทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพ เสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อเข้าสู่การคุ้มครองเหยื่อ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรง

2) มีการจัดตั้งศูนย์ ซึ่งคือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ประจำในแต่ละจังหวัด ทำหน้าที่ดำเนินการ ซึ่งปัจจุบันคือศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว และจะเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองสถาบันครอบครัว เพื่อดำเนินการในทุกมิติ กล่าวคือ การป้องกัน แก้ไข พัฒนา ส่งเสริมและคุ้มครองแต่จริง ๆ

มีการสร้างกลไกเชิงป้องกัน แก้ไขปัญหาผ่านทางการใช้ศูนย์พัฒนาในชุมชน ในตำบล ซึ่งใช้ศูนย์ดำเนินการเป็นเรื่องของฝ่ายภาคประชาสังคม โดยศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค) ปัจจุบันร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และท้องถิ่น มีการจัดตั้งมากกว่า 7,097 แห่ง จากท้องถิ่นจำนวน 7,255 แห่ง ซึ่งการสร้างกลไกนี้เพื่อเฝ้าระวัง และดูงานทางสังคม ทั้งหมดทุกมิติ อาทิเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ และผู้สูงอายุ เป็นสะพานเชื่อมระหว่างท้องถิ่น ภูมิภาค ส่วนกลาง ให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดกลไกในการทำงานในพื้นที่ โดยนำความคิด หรือเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ที่ต้องการให้อำนาจรัฐเข้าไปถึงก่อนแล้วค่อยเบี่ยงเบนคดีออกจากคดีทางอาญา เพื่อรักษาความเป็นครอบครัวไว้ จึงสร้างกลไก ศูนย์ผ่านทางชุมชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเน้นการพึ่งพาตำรวจน้อยลงเนื่องจากต้องการให้ตำรวจเน้นทางอาญาดังเช่นที่เคยปฏิบัติมาตลอด ซึ่งในอดีตตำรวจอาจประสบปัญหากับการที่โดนตำหนิว่า ไม่เข้าใจเรื่องความอ่อนไหวของเพศสภาพ

(gender) ดังนั้น จึงให้ตำรวจดำเนินคดีทางอาญา แต่ให้แจ้งทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการทำคดีในมุมมองของสังคมต่อไป

3) ในกฎหมายฉบับร่าง ให้เขตอำนาจขึ้นอยู่กับศาลเดียว ในฉบับปี 2550 ได้บัญญัติไว้เพียงศาลเดียวแต่ในทางปฏิบัติแทนที่จะอยู่ในการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว กลับเป็นศาลแขวงที่เป็นผู้พิจารณาคดี ดังนั้นฉบับร่างใหม่นี้เขตอำนาจทุกอย่างขึ้นที่ศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งหมด เพราะจะดำเนินการแค่เรื่องการคุ้มครองสวัสดิภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพฤติกรรมเสีย โดยศาลสั่งให้กระทรวงสาธารณสุขจัดโปรแกรมที่เหมาะสมกับการบำบัดของแต่ละกรณี โดยคำสั่งศาลจะเชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวตามมาตรา 171-172 เป็นต้นไป ซึ่งความผิดนี้ไม่มีโทษทางอาญา แต่หากผู้กระทำความผิดขัดคำสั่งศาล จะสามารถเอาผิดทางอาญาได้ แต่ทั้งนี้รูปคดีจะเป็นสองทาง ถ้าเป็นคดีจะดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติ แต่ถ้าไม่เป็นคดี จะมีการคุ้มครองสวัสดิภาพและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อคงความเป็นครอบครัว แต่หากไม่สามารถเป็นครอบครัวได้ก็ให้แยกจากกันได้ แต่ผู้กระทำความรุนแรงจะยังต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ ซึ่งจะเกิดเป็นร่องรอยว่ามี ที่เป็นโครงการในอดีตที่ชัดเจนขึ้นมากกว่าเดิม

4) ปัญหาของ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามมาตรา 10 ที่ระบุว่า "ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว" จะคงเหลือแต่ ผู้อำนวยการศูนย์ คือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เท่านั้น ที่จะออกมาตรการคุ้มครองเรื่องใดบ้าง และให้ไปยังศาลเยาวชนและครอบครัว ภายใน 48 ชั่วโมง เช่นเดิมเพื่อให้ศาลทบทวนคำสั่งที่กฎหมายระบุว่ามิเพียงพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เท่านั้นที่สามารถออกมาตรการคุ้มครองได้ ซึ่งในอดีตสามารถดำเนินการได้เพียงบุคคล 3 ตำแหน่งเท่านั้น จึงปรับลดเหลือแค่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายที่เขียนในอดีต ทำให้เกิดปัญหาคือไม่มีผู้ใดออกมาตรการบรรเทาทุกข์ เนื่องจากกลัวการฟ้องกลับ และเมื่อออกมาตรการบังคับคดีแล้วไม่มีผู้บังคับคดีให้เป็นไปตามมาตรการดังกล่าว แต่หากมีการบังคับคดีทางอาญา ผู้ดำเนินการคือราชทัณฑ์ ในคดีแพ่ง คือ กรมบังคับคดี ในคดีปกครอง คือ สำนักคดีปกครอง ซึ่งผู้บังคับคดีทางสังคมไม่มีจึงได้สร้างกลไกดังกล่าวเพื่อบังคับคดีทางสังคม โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นผู้ดำเนินการบังคับคดี

5) แก้ไขปัญหาโดยการเขียนกรอบอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนมากขึ้น หากมีการลงพื้นที่ ในช่วงกลางคืนจะมีการประสานสหวิชาชีพ ดำเนินการ มีทั้งสาธารณสุข บ้านพักเด็ก ตำรวจ ผู้นำชุมชนทีม Counseling เพื่อช่วยเหลือดูแลในการคุ้มครองสวัสดิภาพ หากมีคนโทรศัพท์มาขอความช่วยเหลือที่หมายเลข 1300 ทางหน่วยงานจะต้องโทรศัพท์บอกสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งหากเป็นคดีทำร้ายร่างกาย จะแก้ไขปัญหาคือตำรวจสามารถดำเนินคดีอาญาได้ทันที ไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติเดิมที่ต้องมีทีมสหวิชาชีพเพื่อดำเนินการสอบสวน

6) การแก้ไขกฎหมายฉบับใหม่ จะเน้นโทษของเหตุการณ์ผู้หญิงถูกกดดันจนต้องฆ่า (battered woman syndrome หรือ battered wife) ให้โทษเบาลง เนื่องจากการฆ่าของสตรีอาจ

เกิดจากเหตุการณ์การถูกระงับความรุนแรงซ้ำ ๆ จนทนไม่ไหวจึงตอบโต้จนเป็นเหตุให้คู่กรณีถึงแก่ชีวิต

ซึ่งศาสตราจารย์พิเศษจรัญ ภักดีธนากุล เห็นว่าเป็นจุดดีของพระราชบัญญัติฉบับใหม่ เนื่องจากการตอบโต้ของผู้ที่ถูกระงับด้วยความรุนแรงมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนกระทั่งกลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงเองยังไม่เคยมีในกฎหมายของไทยในขณะที่ต่างประเทศศาลสามารถตัดสิน และตีความได้ว่า พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม และมีเหตุให้บรรเทาโทษ แต่ศาลของประเทศไทยไม่เป็นเช่นนั้น

ยกตัวอย่างคดีของ นายจักรกฤษณ์ พณิชยชาติกรรม นักกีฬายิงปืนทีมชาติ และ แพทย์หญิงนิธิวดี ภูเจริญยศ (หมอนิม) ซึ่งถูกจำคุกโดยคุณแม่ของหมอนิม เนื่องจากสงสารลูกสาวที่ต้องโดนสามีทำร้ายจากหัวอกคนเป็นแม่ที่ต้องทนเห็นลูกสาวที่ถนอมเลี้ยงดูมาถูกทำร้ายครั้งแล้วครั้งเล่า จนถึงขั้นแทงลูกคนที่ 3 และเชื่อว่าผู้ตายไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมความรุนแรงได้ ในกรณีดังกล่าวการหย่าร้างไม่ใช่ประเด็นที่สามารถนำมาใช้ได้กับทุกคู่ซึ่งหากเกิดกรณีการทำร้ายร่างกายจนถึงแก่ชีวิตด้วยเหตุผลจากการถูกระงับซ้ำ ๆ ควรต้องได้รับการลดโทษ เพราะผู้ถูกระงับถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมมาตลอด ทั้งนี้ หากใช้กฎหมายฉบับใหม่ควรวิเคราะห์ว่าจะสามารถแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ของกฎหมายฉบับเดิมได้หรือไม่ หากแก้ไขไม่ได้ ควรวิเคราะห์ว่าควรปรับปรุงกฎหมายฉบับเดิมอย่างไร และสามารถเสนอไปในคราวเดียวกัน

7) ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้ให้ข้อมูลประกอบการพิจารณาของศาลในการออกมาตรการต่าง ๆ

นายจිරพงษ์ เกียรติธำรงกุล นักกฎหมายกฤษฎีกา ชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้กล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติฉบับเดิมว่าการออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพมาจากศาล ซึ่งปัญหาคือศาลอาจไม่มีความชำนาญในเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือเรื่องเพศสภาพ (gender) เพียงพอ จึงมีการปรับปรุงใหม่โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานเสนอข้อมูลประกอบการออกคำสั่งของศาลและสามารถออกคำสั่งได้ในกรณีที่จำเป็นเร่งด่วนแล้วนำเสนอต่อศาลในภายหลัง

สถานะปัจจุบันของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

ภายหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 โดยจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 20 สิงหาคม 2560 ได้มีการแพร่พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 ในวันที่ 23 สิงหาคม 2562 โดยมีสาระสำคัญคือให้ชะลอการใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งการจะบังคับใช้เมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 3) ทั้งนี้ เมื่อยังไม่มีมีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว ให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ (มาตรา 4) และให้คณะรัฐมนตรี เร่งเตรียมการรองรับและดำเนินการพิจารณาแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาและ

คุ้มครองสถาบันครอบครัว และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรการและกลไกที่เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยเร็ว (มาตรา 6)

โดยเหตุผลการชะลอการใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 เนื่องจากหน่วยงานที่เป็นผู้ปฏิบัติหรือบังคับการตามกฎหมายยังมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมด้านบุคลากรและขั้นตอนการปฏิบัติ จึงต้องขยายกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ออกไปก่อน เพื่อป้องกันผลร้ายต่อสังคม ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในการรักษาความมั่นคงทางสังคม อันจะส่งผลถึงความปลอดภัยสาธารณะและความปลอดภัยของประเทศ จึงต้องตราพระราชกำหนดนี้เพื่อชะลอการใช้ตามเหตุผลดังกล่าว¹²⁵

ทั้งนี้ในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ลงมติด้วยเสียงข้างมาก 244 เสียง ไม่เห็นด้วย 73 เสียง งดออกเสียง 148 ไม่ลงคะแนน 1 เสียง โหวตผ่านร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งก่อนหน้านี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า ร่างพระราชกำหนดแก้ไขดังกล่าว ขอบด้วยกฎหมาย โดยศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นประโยชน์เพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะ เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 วรรคหนึ่ง¹²⁶

ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง พ.ศ. 2550 ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยอยู่นั้น จึงยังคงเป็นพระราชบัญญัติที่บังคับใช้อยู่ จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกาเพื่อบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

5.10 ข้อจำกัดในการทำวิจัย

5.10.1 หัวข้อในการทำวิจัยเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อ 10 ปีก่อน

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้มีการประกาศบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ.2550 และก่อนที่จะมีการประกาศใช้ได้ผ่านการยกร่างมาก่อนหน้านั้นอีกเป็นระยะเวลา 10 ปี ดังนั้นเหตุการณ์ก่อนการก่อร่างพระราชบัญญัติ จนกระทั่งได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษา เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมากกว่า 12 ปี ด้วยระยะทางที่เกิดขึ้นมานานมากแล้วจึงทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนไม่สามารถกล่าวถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเมื่ออดีตได้อย่างแม่นยำ รวมถึงในส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องโดยส่วนที่ชัดเจนที่สุดจะเป็นเรื่องของงานด้านเอกสาร เช่นบันทึกการประชุม หรือเอกสารคู่มือ จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

¹²⁵ สำนักข่าวอิศรา. ฝ่ายค้านจ้องข่มในสภา แพร์ พ.ร.ก. ชะลอ กม. ส่งเสริมสถาบันครอบครัวฯ พม. อ้างคนไม่พร้อม. [ออนไลน์] 10 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/isranews-news/79818-isranews-79818.html>

¹²⁶ สำนักข่าวอิศรา. เบื้องหลังศาล รธน. ไฟเขียว พ.ร.ก. แก้ไข พ.ร.บ. สถาบันครอบครัวฯ-สภาโหวตผ่านเป็นกม.. [ออนไลน์] 10 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: https://www.isranews.org/isranews-news/82743-isranews_82743.html

5.10.2 เอกสารในบางรายการไม่สามารถเข้าถึงได้

เอกสารในส่วนของการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา ไม่สามารถนำเอกสารบันทึกการประชุมของคณะกรรมการออกมามายกย่องได้ เนื่องจากในอดีตมีผู้นำเอกสารไปศึกษาวิจัย และมีการตีความที่แตกต่างจากสิ่งที่คณะกรรมการต้องการจะนำเสนอ ดังนั้น ทางสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงขอสงวนให้เอกสารได้เฉพาะในส่วนที่ได้รับการรับรองและเป็นเอกสารเข้าและออกจากสำนักงานตามหนังสือราชการเท่านั้น

5.10.3 การโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน

หากผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยอยู่ในกระบวนการในเรื่องกระบวนการตรากฎหมาย มักจะไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ให้ข้อมูลที่ชัดเจน เนื่องจากเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ทำให้มีการโยกย้าย เปลี่ยนแปลง และลาออก ของเจ้าหน้าที่ที่เคยปฏิบัติงานในขณะนั้นมาก่อน ในส่วนของเจ้าหน้าที่ที่อยู่ ณ ปัจจุบัน โดยส่วนมากจะเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับการปรับปรุงและพัฒนาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.2562 ซึ่งกำลังอยู่ในกระบวนการในการเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อนำไปประกาศลงราชกิจจานุเบกษา และบังคับใช้ต่อไป ซึ่งเป็นผลให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นฉบับเดิมถูกยกเลิก

5.11 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

5.11.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการแสดงให้เห็นว่า การตรากฎหมายเพื่อช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงมีกระบวนการอย่างไร และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพหรือ และสามารถตอบโจทย์ของเจตนารมณ์ในการจัดทำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือไม่ แต่หากมีการศึกษาเพิ่มเติมเจาะลึกลงไปในแต่ละหน่วยงานว่าแต่ละภาคส่วนมีความอ่อนไหวต่อประเด็นในเรื่องเพศสภาพอย่างไร (gender sensitivity) รวมถึงการมีผู้บริหารที่เป็นเพศหญิงหรือชาย จะมีส่วนในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานต่อเรื่องความรุนแรงที่มีสตรีเป็นเหยื่อได้มากหรือน้อยเพียงไรได้เป็นอย่างดี

5.11.2 หากมองในมุมที่กว้างขึ้น คือมุมมองระดับระหว่างประเทศ ควรที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมว่าแนวโน้มนโยบายของมุมมองระหว่างประเทศมีเรื่องใดบ้าง และเรื่องใดที่สำคัญและควรที่จะนำมาใช้ปรับปรุงต่อแนวโน้มนโยบายของประเทศไทยในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยมากที่สุด และในขณะเดียวกันมีกลไกใดบ้างที่ไม่สามารถนำตัวแบบ (model) หรือแนววิธีปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศมาใช้ได้ และอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องจากอะไร สิ่งนี้เพื่อจะได้มองเห็นภาพว่าสังคมโลกมีแนวคิดต่อเรื่องความรุนแรงอย่างไร และปัญหาอุปสรรค รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากกระบวนการยุติธรรม หรือแนวทางทางสังคมมีส่วนต้องปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมในเวทีสากลของโลกได้อย่างไร

5.11.3 หากมองในระดับท้องถิ่น ควรขยายการวิจัยออกไปยังชุมชนท้องถิ่นด้วยว่าชุมชนนำร่องสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและปราศจากความรุนแรงได้นั้นนอกจากปัจจัยความสำเร็จที่ควรศึกษาแล้วยังมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือแย่

ลงของชุมชนในท้องถิ่นอย่างไร เพื่อนอกจากจะทราบถึงปัจจัยความสำเร็จในการลงพื้นที่เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งแล้ว ยังสามารถมองเห็นถึงประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมว่าเรื่องการลดความรุนแรงต่อสตรีสามารถมีส่วนในการช่วยให้ประเทศพัฒนาขึ้นในมิติใดบ้าง

บรรณานุกรม

- BTripnews. CEDAW ชื่นชมไทยในการรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัด
การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา
<http://www.btripnews.net/?p=7315> [10 ธันวาคม 2560].
- MedialInsideOut ส่องสื่อไทยจากในสู่นอก. 20 ปี ปฏิญญาปักกิ่ง...กับภาพผู้หญิงในสื่อ.
[ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา <https://mediainsideout.net/cafe/2014/12/218>
[11 พฤศจิกายน 2560].
- ThaiLawWatch, กระบวนการนิติบัญญัติไทย. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา <http://thailawwatch.org/legislation-in-thailand/> [11 พฤศจิกายน 2560].
- กฎหมายการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือ
ได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2551. [ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา
<http://law.m-society.go.th/law2016/law/view/542> [15 กุมภาพันธ์ 2561].
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17
แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2558,
2559.
- กรมประชาสัมพันธ์. สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.prd.go.th/download/article/article_20140815113116.pdf [10 ธันวาคม 2560].
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คู่มือการ
ปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER18/DRAWER003/GENERAL/DATA0000/00000061.PDF> [10 มกราคม 2561].
- กรมสุขภาพจิต. การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบ 4 ปัญหาหลักของ OSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม: การ
ประเมินและบำบัดฟื้นฟูสำหรับบุคลากรสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.

กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต, 2556.

กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf> [22 ธันวาคม 2560].

กระทรวงการต่างประเทศ. สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน-Core international human rights treaties. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/> [10 ธันวาคม 2560].

กระทรวงการต่างประเทศ. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/CEDAW.php> [10 ธันวาคม 2560].

กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550, 2555.

กระทรวงการพัฒนาศังคมและความมั่นคงของมนุษย์. รายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รายไตรมาส ปี 2561 (มกราคม – มีนาคม). [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: https://www.m-society.go.th/download/article/article_20180509110801.pdf [20 กรกฎาคม 2562]

กฤตยา อาชวนิชกุล, ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา, วาสนา อิมเอม และอุษา เลิศศรีสันทัต. ความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.

กองแผนงานอาชญากรรม. แผนพิทักษ์เด็ก สตรี และครอบครัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2559. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <http://thaicrimes.org/download> [10 พฤศจิกายน 2560]

กุลพล พลวัน, การเลือกปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ[ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://203.114.122.85/download/Journals/4-3.pdf> [15 กุมภาพันธ์ 2561].

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน, อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ; พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2558. หน้า 15.

คมชัดลึก. 17 ปี ไอเดียใหม่...ยุติความรุนแรงเด็ก-สตรี [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/news/scoop/250487> [22 ธันวาคม 2560].

ความรุนแรงในครอบครัว. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://gunya99999.wordpress.com/2013/01/30/ความรุนแรงในครอบครัว/#respond>.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย กมลทิพย์ คติการ. ลำดับที่ 1 คิด สร้าง สานต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมสู่สังคมนิติธรรม โครงการเวทีความคิด เพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย (Thai Criminal Justice Reform Forum). กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, 2554.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการเยียวยารอยร้าวแห่งสัมพันธ์ภาพอันเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว. ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับคดีความรุนแรงในครอบครัว : ความเป็นไปได้ในการนำโครงการ "โรงซ่อมสามมี" มาใช้ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2545.

ฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร. กฎหมายลักษณะผิดเมีย พ.ศ. 2473 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ 7: จุดเริ่มต้นของสถานะภรรยาสมัยปัจจุบัน [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://kingprajadhipokstudy.blogspot.com/2010/06/2473.html> [15 กุมภาพันธ์ 2561].

ดนยา สุเวทเวทิน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, (15 พฤศจิกายน 2561). สถิติ 'ความรุนแรงทางเพศ' ของไทยยังน่าห่วง. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://www.thaihealth.or.th/Content/45786-สถิติ%20ความรุนแรงทางเพศ%20ของไทยยังน่าห่วง.html> [20 สิงหาคม 2562].

ดร.ณ โสทธิพันธ์. ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี (ฉบับย่อที่สมบูรณ์), 2561.

ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ. แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย: วิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อถกเถียงและยุทธศาสตร์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://library.fes>.

de/pdf-files/bueros/thailand/13364-20170526.pdf [22 มิถุนายน 2561].

เดอะแสตนดาร์ด. หยุดขี้เนื้อตัดสิน! ซินดี้-สิรินยา บิซอพ ชวนร่วมชม ‘นิทรรศการพลังสังคม หยุดคุกคามทางเพศ’ [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <https://thestandard.co/social-power-exhibition-against-sexual-assault/> [20 สิงหาคม 2562].

ไทยรัฐออนไลน์. จี๊อู ก.ม. คุ่มครองครอบครัวฉบับใหม่ เมินผู้ถูกรักษา-ขัด รธน. มาตรา 77. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/content/1033972> [10 สิงหาคม 2560].

นันทนา ธนาโนวรรณ. ความรุนแรงต่อสตรี: บทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางกาววิจัย. กรุงเทพฯ: บริษัท วิ.พรินทร์(๑๙๙๑) จำกัด, 2557.

นิกรมล รัตนรัตน์. การเสริมใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรักษาด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณจิต, สาขาอาชญาวิตยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิตล, 2554.

บุญพลอย ตลาพันธ์. ความเป็นมาและทิศทางการดำเนินงานของศูนย์พึ่งได้ปี 2557. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: https://phdb.moph.go.th/phdb2017/force_down.php?f_id=53 [10 พฤศจิกายน 2560].

เบญจพร ปัญญาขง. วงจรของความรุนแรง ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง.

ประคอง เตกฉัตร. บิดามารดากับการสมรสของบุตร. [ออนไลน์]. 2545. แหล่งที่มา: https://www.asoke.info/09Communication/DharmaPublicize/Kid/k144/k144_75.html [3 มีนาคม 2561].

ประสพสุข บุญเดช. กระบวนการนิติบัญญัติ การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2554.

ปวรรณชัย คงสกันธ. การจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความเหมาะสมของกระบวนการยุติธรรมไทย. ใน องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการความรู้ความรุนแรงในครอบครัว, 2561.

ปวีณา เอกฉัตร. ถอดบทเรียน: กรณีการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว. ใน องค์ความรู้สถานการณ์

ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการความรู้ความรุนแรงในครอบครัว, 2561.

ผู้จัดการออนไลน์. 9 สิทธิควรรู้เมื่อถูกครอบครัวใช้ความรุนแรง. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/family/ViewNews.aspx?NewsID=9560000039585> [22 ธันวาคม 2560].

พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับการถ่วงดุลอำนาจโดยรัฐสภาไทย. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2542.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว และความก้าวร้าวของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. การศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2534.

พรสม เปาปราโมทย์. ความเสมอภาคในครอบครัวและการสมรส: ตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/viewFile/3803/3792> [10 ธันวาคม 2560].

พล อภิภูธารมณ. แปลกแต่จริง หญิงไทยสมัยก่อน "ทำซู้" แล้วยังมีสิทธิบอกเลิก "ผัว" ได้อีก. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: https://www.silpa-mag.com/culture/article_5327 [20 สิงหาคม 2562].

ภาควิชาสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <https://static1.squarespace.com/static> [11 พฤศจิกายน 2560].

ภาวิณี บุนนาค. ผู้หญิงในกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทย รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึง พ.ศ. 2478: ศึกษาจากคดีความและฎีกา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มติชนออนไลน์. คนรางวัลสิทธิมนุษยชน "58 สิทธิไม่ใช่เรื่องซับซ้อน เป็นเรื่องใจเขาใจเรา. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th /lifestyle/news_3475 [15 พฤศจิกายน 2562].

มยุรี อนุมานราชธน. นโยบายสาธารณะ Public Policy. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, 2556.

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. วิจารณ์ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิสตรีในประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2007/02/11689> [15 กุมภาพันธ์ 2561].

มูลนิธิผู้หญิง. พันธกิจของรัฐต่ออนุสัญญาว่าด้วยเรื่องผู้หญิงกับร่างกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรง. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://womenthai.org/?p=261> [20 กรกฎาคม 2562].

มูลนิธิมันพัฒนา. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.tsdf.or.th/th/seminar-event/10268/เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน> [22 ธันวาคม 2560].

รณชัย คงสกนธ์. การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความเหมาะสมของกระบวนการยุติธรรมไทย ใน องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการความรุนแรงในครอบครัว, 2561.

รณชัย คงสกนธ์. 100 (ร้อย) เรื่องรัก...รุนแรง. กรุงเทพมหานคร: หสน.สหประชาพาณิชย์, 2550.

รัฐบาลนิวซีแลนด์ สถาบันกฎหมายอาญา คณະนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น และสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์. กระบวนการยุติธรรมกับความรุนแรงที่เกิดแก่ผู้หญิง: รายงานการสัมมนาทางวิชาการในโครงการเวทีความคิดเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย วันที่ 17 กันยายน 2542 โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพฯ, 2542.

รามจิตติ. เครื่องหมายแห่งความรู้เรื่องคือสภาพแห่งสตรี. กรุงเทพมหานคร : สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย, 2535.

วชิรญา บัวศรี. ปัญหาและสาเหตุความรุนแรงในสังคมและในครอบครัว ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, 2546.

วรธิภา สัตยานุศักดิ์กุล. หญิงร้าย. กรุงเทพฯ: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด, 2562.

วิภา จิรภาไพศาล. คดีอำแดงเหมือน ปัญหาของผู้หญิงในกฎหมายสยาม. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1355114460&grpid=03&catid=> [3 มีนาคม 2561].

วิลาสินี พิพิธกุล. การฉายภาพความรุนแรงต่อผู้หญิง: วิเคราะห์หม่มมองสื่อไทย. หน้า 6-12. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิงและมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์, 2548.

วิชณุ เครื่องงาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2530.

ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ๒๐๐ ปี กฎหมายตราสามดวง. [ออนไลน์]. 2547. แหล่งที่มา: http://www.thailaws.com/download/thaidownload/200year_3duanglaw.pdf [20 กรกฎาคม 2562].

ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง Thai Civil Rights and Investigative Journalism: TCIJ. สถิติความรุนแรงในครอบครัวเดือน ม.ค. - มี.ค. 2561 พุ่ง 83%. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://www.tcijthai.com/news/2018/8/current/8203> [20 สิงหาคม 2562].

ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300. e_1300. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://1300thailand.m-society.go.th/records> [20 สิงหาคม 2562].

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. เก็บตกเวทีรายงาน CEDAW: คณะกรรมการ UN ยังถามไทยถึงการใช้ ม.112-การคุกคามนักปกป้องสิทธิฯ. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.tlhr2014.com/th/?p=4649> [10 ธันวาคม 2560].

สถาบันพระปกเกล้า. กระบวนการตรากฎหมาย (ดวงรัตน์ เล่าหัตถพงษ์ศิริ ผู้เรียบเรียง, จเร พันธุ์เปรื่อง ผู้ทรงคุณวุฒิประจำบทความ). [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=กระบวนการตรากฎหมาย> [10 มกราคม 2561].

สปริงนิวส์. พ.ร.บ.ครอบครัวฯใหม่เอาผิด “สูบบุหรี่ในบ้าน” เข้าข่ายก่อความรุนแรง. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://www.springnews.co.th/thailand/515009> [10 กรกฎาคม 2562].

สภาเครือข่ายกลุ่มผู้ป่วยจากการทำงานและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. วันสตรีสากลกับสตรีไทย. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.wept.org/index.php/news/news-archive/85-announcement/107-thaingo1> [3 มีนาคม 2561].

สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีในพระอุปถัมภ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ. สรุปปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.apsw-thailand.org/CEDAW.html> [22 ธันวาคม 2560].

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.
กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน
เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2550.

สำนักข่าวอิสรา. เบื้องหลังศาล รธน. ไฟเขียว พ.ร.ก. แก้ไข พ.ร.บ. สถาบันครอบครัวฯ-สภาโหวตผ่าน
เป็นกม. [ออนไลน์].2562. แหล่งที่มา: https://www.isranews.org/isranews-news/82743-isranews_82743.html [10 ธันวาคม 2562].

สำนักข่าวอิสรา. ฝ่ายค้านจ้องข่มในสภา! แพร์ พ.ร.ก. ชะลอ กม. ส่งเสริมสถาบันครอบครัวฯ พม. อ้าง
คนไม่พร้อม. [ออนไลน์] 2562. แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/isranews-news/79818-isranews-79818.html> [10 ธันวาคม 2562].

สำนักงานกิจการยุติธรรม. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 4 เมษายน 2560. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา:
<https://law.dit.go.th/Upload/Document/c8434eea-c2f3-4016-ac75-7be5eb4314fe.pdf> [15 กุมภาพันธ์ 2561].

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, การบรรยายพิเศษเรื่อง กระบวนการร่างกฎหมายของไทย โดย
ศาสตราจารย์ ดร. อมร จันทรสุมบุรณ์ ประธานกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๔ ในการสัมมนา
เรื่อง “การปรับเปลี่ยนกระบวนการร่างกฎหมายของฝ่ายบริหาร”. [ออนไลน์]. 2561.
แหล่งที่มา: <http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType= I&actCode= 45&head=4&item=n5> [30 พฤศจิกายน 2562].

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ดัชนีกฎหมายไทยจำแนกตามปีที่ประกาศ.[ออนไลน์]. 2561.
แหล่งที่มา: http://www.krisdika.go.th/wps/portal/general/!ut/p/c5/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3g_A2czQ0cTQ89ApyAnA0__EIOAQGdXAwMzi6B8JG55dzMCuv088nNT9Qtyl8oBspJgtw!!/dl3/d3/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnZ3LzZftjBDNjFBNDfJUUJSQjBJT1QwUFFDRTAwVTU!/ [15 กุมภาพันธ์ 2561].

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช 2549. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th /Law /File_download/1159841316-1.pdf [11 พฤศจิกายน 2560].

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://click.senate.go.th/wpcontent/uploads/2017/06/%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B9%E0%B8%8D-2560.pdf> [11 พฤศจิกายน 2560].

สุดสงวน สุธีสร. เหยื่ออาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2546.

สุนิสา จองวัฒนา, ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ. กว่าจะมาเป็น "ผู้เดียวเมียเดียว" : สังเขปประวัติความเป็นมาของกฎหมายครอบครัวสมัยใหม่ในสยาม พ.ศ.2410-2478, 2556.

สุวณี รักธรรม. การช่วยเหลือสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงด้านการรักษาพยาบาล. ใน ผู้หญิงกับความรุนแรง. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์, 2546.

องค์การเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN Women). กฎหมายว่าด้วยความรุนแรงเกี่ยวกับครอบครัวและการดำเนินงานตามกฎหมาย: บทวิเคราะห์สำหรับประเทศในภูมิภาคอาเซียนตามมาตรฐานสากล และการปฏิบัติที่ดี (หน้าที่ 8) [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://cedaw-in-action.org/en/wp-content/uploads/2013/04/domestic-violence-Thai.pdf> [22 ธันวาคม 2560].

องค์การสหประชาชาติ. เป้าหมาย From MDGs to SDGs [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/> [22 ธันวาคม 2560].

อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์. การประเมินการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

อมรา พงศาพิชญ์, ขบวนการสิทธิมนุษยชน : กรณีขบวนการสิ่งแวดล้อมและขบวนการสตรี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.nhrc.or.th/getattachment/0a023b0e-4ec2-47f1-b45f-a07a2e280858/>.aspx>.

อมรา พงศาพิชญ์ และ วิมลศิริ ชำนาญเวช. สถานภาพสตรีไทยทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2541.

อรอนงค์ อินทรจิตร และ นรินทร์ กรินชัย. ผู้หญิงและเด็ก: เหยื่อความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สถาบันจิตวิทยาออนไลน์, 2542.

อัณณพ ชูบำรุง และ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. ว่าด้วยเหยื่ออาชญากรรม (Victimology). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาสาธารณสุข อาเซียน, 2538.

ภาษาอังกฤษ

European Institute for Gender Equality. Strategic Framework on Violence Against Women 2015-2018. [online]. 2015. Available from: <https://eigeuropa.eu/publicationsstrategic-framework-violence-against-women-2015-2018> [20 July 2019].

European Parliament. Policy Department; Citizen's Rights and Constitutional Affairs. [online]. 2016. Available from: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU\(2016\)556931_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556931/IPOL_STU(2016)556931_EN.pdf) [15 February 2018].

Freedman, J. Feminism. Philadelphia: Open University Press, 2001.

Galtung, J. Violence, Peace and Peace Research. in Journal of Peace Research 1969.

Gender and Water in Central Asia, History and Theory of Feminism, [online]. 2019. Available from: http://www.gender.cawater-info.net/knowledge_base/rubricator/feminism_e.htm [15 November 2019].

Grum, Francesca. Minimum Set of Gender Indicators Data availability to measure and monitor gender issues. [Online]. 2019. Available from: https://unstats.un.org/unsd/ender/mexico_nov2014/Session%208%20UNSD%20ppt.pdf.

Hudson, B. Don't forget what international Women's Day is really about- Striking. Available from: <https://www.independent.co.uk/voices/international-womens->

day-where-it-comes-from-history-strike-a8245711.html [20 August 2019].

Inter-Parliamentary Union. International day of democracy 2009. [Online]. 2017. Available From: <http://archive.ipu.org/dem-e/idd/leaflet09.pdf> [10 December 2017].

Inter-Parliamentary Union. Your Voice, Your Choice Together we can make democracy work. [online]. 2008. Available from: <http://archive.ipu.org/dem-e/idd/poster.pdf> [10 December 2017].

i-Sight. (n.d.). Sexual Harassment Statistics: The Numbers Behind the Problem. [Online]. 2019. Available from: <https://i-sight.com/resources/sexual-harassment-statistics-the-numbers-behind-the-problem/#> [20 August 2019].

John G. Taylor. Behind the Veil: Inside the Mind of Men “Thai Abuse”. [online]. 2018. Available from: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-reality-corner/201302/behind-the-veil-inside-the-mind-men-abuse> [25 June 2018].

My Social Work Lab. Politics and the Policymaking Process. [online]. 2018. Available from: https://catalogue.pearsoned.ca/assets/hip/us/hip_us_pearsonhighered/samplechapter/0205011616.pdf [3 march 2018].

National Public Radio. For Stanton, All Women Were Not Created Equal. [online]. 2019. Available from: <https://www.npr.org/2011/07/13/137681070/for-stanton-all-women-were-not-created-equal> [15 November 2019].

Partners for Law in Development. (n.d.) CEDAW South ASIA. [Online]. 2019. Available from: <http://cedawsouthasia.org/about-cedaw/core-concepts/> [20July 2019].

Patricia G. Barnes. When the abuser goes to work [online]. 2018. Available from: <http://www.abusergoestowork.com/2010/09/21/power-and-control/> [20 June 2018].

Rampton, M. Pacific University. Four waves of feminism. [Online]. 2015. Available from:

<https://www.pacificu.edu/about/media/four-waves-feminism> [20July 2019].

Roy, N. Washington Square News. A Crash Course on the Four Waves of Feminism. [Online]. 2019. Available from: <https://www.nyunews.com/2018/03/18/03-19-the-me-waves>[20July 2019].

Sage Publications Inc. Chapter 1: Introduction to Victimology. [online]. 2016. Available from: https://in.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/70565_Daigle_Chapter_1.pdf [15 January 2018].

Siegel, L.J. Criminology the Core. Fifth Edition. USA: Cengage Learning, 2011.

State Government of Victoria. (n.d.). Family violence explained. [Online]. 2019. Available from: <https://www.betterhealth.vic.gov.au/health/healthyliving/family-violence-explained> [20July 2019].

Susan Hanks. No Safe Place: Violence against Women [online]. 2018. Available from: <http://www.pbs.org/kued/nosafeplace/interv/hanks.html> [27 June 2018].

Sylvia Walby, Jude Towers and Brian Francis. Mainstreaming Domestic and Gender-Based Violence into Sociology and Criminology of Violence. [online]. Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/1467-954X.12198>.

The Guardian. Women's rights country by country-interactive. [Online]. 2019. Available from: <https://www.theguardian.com/global-development/ng-interactive/2014/feb/04/womens-rights-country-by-country-interactive> [15 November 2019].

The National Domestic Violence Hot Line. Why Do People Abuse? [online]. 2018. Available from: <http://www.thehotline.org/is-this-abuse/why-do-people-abuse/> [20 June 2018].

UN Women. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. [online]. 2019. Available from: United Nations: <http://www.un.org/>

womenwatch/daw/cedaw/ [20 August 2019].

UN Women. 12 critical areas. [online]. 2017. Available from: <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/csw59/feature-stories> [22 December 2017].

Unicef and the Body Shop. Behind Closed Doors The Impact of Domestic Violence on Children. [Online]. 2019. Available from: <https://www.unicef.org/protection/files/BehindClosedDoors.pdf> [20 July 2019].

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence Against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice. [online]. 2017. Available from: <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/egm/nap2010/EGM.GPNAP.2010.SP.01.UNODC.pdf> [23 December 2017].

United Nations Office on Drugs and Crimes. Psychosocial Care for Women in Shelter Homes. [online]. 2019. Available from: https://www.unodc.org/documents/humantrafficking/2011/Psychosocial_care_for_women_in_shelter_homes.pdf1 [5 November 2019].

United Nations. Beijing Platform for Action. [online]. 1995. Available from: http://beijing20.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/csw/pfa_e_final_web.pdf#page=82.

United Nations. Declaration on the Elimination of Violence against Women. [online]. Available from: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm> [22 December 2017].

United Nations. International Day for the Elimination of Violence against Women 25 November. [online]. 2017. Available from: <http://www.un.org/en/events/endviolenceday/> [23 December 2017].

United Nations. International Women's Day 8 March. [online]. Available from:

<http://www.un.org/en/events/womensday/history.shtml> [23 December 2017].

UN Women. Text of the Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. [online]. 2017. Available from: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/protocol/text.htm> [22 December 2017].

Walker, L.E. The Battered Women Syndrome Fourth Edition. NewYork: Springer Publishing Company, 2017.

White Ribbon ca. On December 6th, Remember, Take Action and Become an ally, [online]. 2019. Available from: <https://www.whiteribbon.ca/blog/on-december-6th-remember-take-action-and-become-an-ally> [15 November 2019].

Women's rights country by country interactive (Feb 2013) – data. [Online]. 2019. Available from: https://docs.google.com/spreadsheets/d/17xsCvAb3Bu_OgmcRM7KEOIVJclDdmzdA3K387CuSNUTM/edit#gid=3 [15 November 2019].

World Economic Forum. The Global Gender Gap Report 2013. [Online]. 2019. Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf [15 November 2019].

World Economic Forum. The Global Gender Gap Report 2018. [Online]. 2019. Available from: <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2018> [15 November 2019].

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แนวคำถาม (Semi-structured Questions)

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ หรือ นามสมมติ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ ชิวประวัติ

ส่วนที่ 2. กระบวนการตราเป็นพระราชบัญญัติ(สอบถามผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการออกกฎหมาย)

- เจตนารมณ์ในการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
- ที่มาในการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองฯมีกระบวนการเริ่มต้นได้อย่างไร
- ขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองฯมีขั้นตอนอย่างไร
- ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองฯหรือไม่ อย่างไร
- กระบวนการในการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองฯเป็นเช่นไร

ส่วนที่ 3 คำถามในส่วนผู้นำพระราชบัญญัติไปบังคับใช้(สอบถามกับตำรวจ ซึ่งเป็นหน่วยงานแรกในกระบวนการยุติธรรม)

- สถิติความรุนแรงในครอบครัวภายหลังจากที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ
- สตรีที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว ได้รับความช่วยเหลือจากพระราชบัญญัติคุ้มครองหรือไม่? อย่างไร มีคดีจำนวนมากไหม ส่วนมากอยู่ที่ขั้นตอนใด
- กระบวนการสอบสวน และจับกุมมีปัญหาหรือไม่
- บุคลากรมีเพียงพอหรือไม่ และมีการจัดอบรมที่เกี่ยวข้องเพียงพอหรือไม่
- แนวทางในการแก้ไขปัญหาเป็นเช่นไร

ส่วนที่ 4 คำถามสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบ (สอบถามกับสตรีที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ ขบวนการสตรี และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง)

- ผู้ที่ได้รับความรุนแรง ได้รับความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ และต้องการบังคับใช้ให้เป็นไปตามบทบัญญัติหรือไม่
- การดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นเช่นไร ได้รับผลกระทบเช่นไรจากการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว
- ควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติในเรื่องใดบ้าง
- การที่ออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่ และใช้แทนฉบับดังกล่าวจะมีผลดีเพิ่มมากขึ้นหรือน้อยลง
- สตรีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงต้องการกฎหมายประเภทใดที่มากช่วยเหลือคุ้มครอง และสนับสนุนสตรีเหล่านี้
- ควรปรับปรุงแก้ไขกระบวนการยุติธรรม หรือกระบวนการออกกฎหมายอย่างไร ในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกฎหมายฉบับนี้

ภาคผนวก ข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี 20 ปี ย้อนหลัง (2540-2560) (*ประยุกต์โดยผู้วิจัย)				
ลำดับ	กฎหมายสตรี	ปี พ.ศ.	รัฐบาล	รัฐสภา
1	ไทยเข้าเป็นภาคี โดยการภาคยานุวัติ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือก ปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) วันที่ 9 สิงหาคม 2528 มีผลบังคับใช้ 8 กันยายน 2528	2528	พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (มติสภา ผู้แทนราษฎร)	นายอุกฤษ มงคลนาวิน (ประธานวุฒิสภา)
2	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการ ค้าประเวณี พ.ศ.2539 (14 ตุลาคม 2539)	2539	นายบรรหาร ศิลปะ อาชา (พรรคชาติไทย)	
3	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 (11 ตุลาคม 2540) “มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันใน กฎหมายและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและ หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน)	2540		วันมูหะมัดนอร์ มะทา (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)
4	พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปราม การค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540	2540	พลเอก ชวลิต ยงใจ ยุทธ (พรรคความหวัง ใหม่)	วันมูหะมัดนอร์ มะทา (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)
5	พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 16 – ห้ามมิให้นายจ้างหรือผู้ ซึ่งเป็นหัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน กระทำการล่วงเกิน ทางเพศต่อลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงหรือ เด็ก มาตรา 41 - ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมี ครรภ์มีสิทธิลาเพื่อการคลอดบุตร ครรภ์หนึ่งไม่เกิน 90 วัน การลา ตามวรรคหนึ่ง ให้นับวันหยุดที่มีใน ระหว่างลาด้วย”	2541	นายชวน หลีกภัย (พรรคประชาธิปัตย์)	วันมูหะมัดนอร์ มะทา (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)
6	พ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ พ.ศ.2542	2542	นายชวน หลีกภัย (พรรคประชาธิปัตย์)	วันมูหะมัดนอร์ มะทา (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)
7	ไทยเข้าเป็นภาคีโดยการให้สัตยาบัน พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วย การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีใน ทุกรูปแบบ (Optional Protocol to	2543	นายชวน หลีกภัย (พรรคประชาธิปัตย์)	วันมูหะมัดนอร์ มะทา (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)

	the CEDAW) เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2543 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2543			
8	พ.ร.บ.ชื่อบุคคล พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 3) (ให้สิทธิสตรีในการเลือกใช้นามสกุล)	2548	พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (พรรคไทยรักไทย)	นายโกคิน พลกุล (ประธานสภาผู้แทนราษฎร)
9	พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	2550	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (มติคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข)	
10	ประมวลกฎหมายอาญา หมวดความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 276 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 ครอบคลุมความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่เกิดระหว่างคู่สมรส มาตรา ๒๗๖ (แก้ไขใหม่) ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น โดยขู่ เชิญด้วยประการใดๆ โดยใช้ กำลัง ประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปี ถึง ยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึง สี่หมื่นบาท	2550	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (มติคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข)	นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)
11	พ.ร.บ.ค่าน้ำหน้านามหญิง พ.ศ.2551 (31 มกราคม 2551)	2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (มติคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข)	นายยงยุทธ ตียะไพรัช (ประธานสภาผู้แทนราษฎร)
12	พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2551 (ฉบับใหม่) (15 กุมภาพันธ์ 2551) มาตรา 16 “ห้ามมิให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงานหรือผู้ตรวจงาน กระทำการล่วงเกิน คุกคามหรือ ก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อ ลูกจ้าง” จะเห็นได้ว่ากฎหมาย	2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (มติคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข)	นายยงยุทธ ตียะไพรัช (ประธานสภาผู้แทนราษฎร)

	คุ้มครองแรงงานฉบับใหม่สามารถ แก้ปัญหาประการแรก คือ ขอบเขต การกระทำที่ได้รับความคุ้มครอง กฎหมายใหม่ใช้คำว่า “ล่วงเกิน” “คุกคาม” หรือ “ก่อความเดือดร้อน รำคาญ” ทางเพศ อันเป็นการขยาย ขอบเขตการคุ้มครองให้มากขึ้น กว่าเดิม			
13	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551 (ป้องกันปราบปรามการค้าหญิงและ เด็กที่กระทำด้วยวิธีหลากหลายมาก ขึ้น) (30 มกราคม 2551)	2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุล านนท์ (มติคณะปฏิรูปการ ปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข)	นายยงยุทธ ดิยะไพรัช (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)
14	พรบ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา (ป.วอ.) (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 (30 มกราคม 2551) มาตรา 133 ในคดีความผิดเกี่ยวกับ เพศ การถามปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็น หญิง ให้พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็น หญิงเป็นผู้สอบสวน เว้นแต่ผู้เสียหาย นั้นยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น และให้บันทึกความยินยอมหรือเหตุ จำเป็นนั้นไว้ ทั้งนี้ ผู้เสียหายจะขอให้ บุคคลใดอยู่ร่วมในการถามปากคำนั้น ด้วยก็ได้	2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุล านนท์	นายยงยุทธ ดิยะไพรัช (ประธานสภา ผู้แทนราษฎร)
15	พ.ร.บ.ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 (8 มีนาคม 2558)	2558	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (หัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ)	ศาสตราจารย์พิเศษ พร เพชร วิชิตชลชัย (ประธานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ)
16	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2558	2558	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (หัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ)	ศาสตราจารย์พิเศษ พร เพชร วิชิตชลชัย (ประธานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ)
17	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. 2560	2560	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (หัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ)	ศาสตราจารย์พิเศษ พร เพชร วิชิตชลชัย (ประธานสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ)

ภาคผนวก ค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ลำดับช่วงเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.....

ลำดับที่	วันที่	การเสนอเรื่อง	การพิจารณา
1	วันพุธที่ 6 ตุลาคม 2547	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้พิจารณาว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายบุคคลทั่วไป การมีกฎหมายจัดตั้งกรมคุ้มครองผู้บริโภคจึงเหมาะสมกว่ากระบวนการทางอาญา เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ทั้งให้ผู้ใช้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัว และยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ จึงขอนำเสนอ พระราชบัญญัติจัดตั้งกรมคุ้มครองผู้บริโภคต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
2	วันพฤหัสบดีที่ 18 พฤศจิกายน 2547	เรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 3	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ และคณะกรรมการพิจารณากฎหมายของกระทรวง เห็นควรลดความรุนแรงในสังคมช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง บำบัด รักษา พัฒนาระบบความคิดจิตใจของผู้กระทำความรุนแรง เพื่อเป็นการรักษาสถาบันครอบครัวให้มั่นคง โดยให้เจ้าหน้าที่ใช้วิธียับยั้ง โกลาเลีย เพื่อลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
3	วันศุกร์ที่ 29 ตุลาคม 2547	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ ศช 0002.41/9060 ถึงเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติ
	วันจันทร์ที่ 1 พฤศจิกายน 2547	กระทรวงยุติธรรม	มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ ยธ 0207/19961 ถึงเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติ และตั้งข้อสังเกตในมาตรา 5 เรื่องกำหนดโทษให้หนักที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหากงดเว้น ว่าการบังคับใช้กฎหมายจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด
	วันจันทร์ที่ 22 พฤศจิกายน 2547	สำนักงานศาลยุติธรรม	มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ ศย 016/37239 ถึงเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติ
	วันพุธที่ 15 ธันวาคม 2547	กระทรวงมหาดไทย	มีหนังสือ ค่วนมาก ที่ มท 0208.2/15307 ถึงเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติ
	วันพุธที่ 5 มกราคม 2548	สำนักงานอัยการสูงสุด	มีหนังสือ ที่ อส (บท) 0018/69 ถึงเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นว่าควรขอให้ร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ..... ประกาศบังคับใช้เป็น

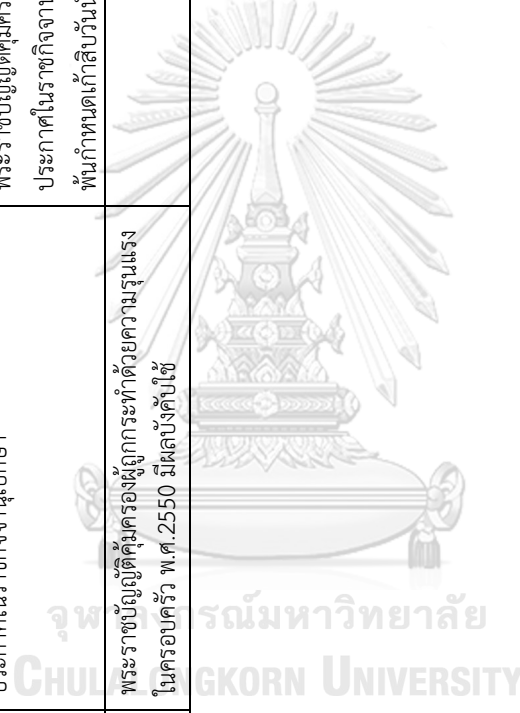
ลำดับที่	วันที่	การเสนอเรื่อง	การพิจารณา
4		คณะรัฐมนตรีสั่งกลับให้กระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาอีกครั้งเพื่อดำเนินการตามข้อสังเกตของ คณะกรรมการกถำนกรอง คณะที่ 3	กฎหมายเสียก่อน เพื่อไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการบังคับใช้กฎหมาย ประเด็นมาตรา 8 อาจเกิดช่องว่างมาตรฐาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถส่งฟ้องศาลได้โดยที่ยังการไม่ต้องตรวจสอบ อาศัยตัวบัญญัติบัญญัติมาตรา 30 ด้านการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลจะเกิดความไม่เป็นธรรม นอกจากนี้มาตรการบรรเทาทุกข์ที่ต่างจาก เป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น ประเด็นมาตรา 5 หากประชาชนทั่วไปไม่แจ้งเมื่อพบเห็นความรุนแรง จะมีโทษหรือจะเอาความผิดอย่างไร?
5	วันจันทร์ที่ 13 มิถุนายน 2548	กระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ มีหนังสือถึงคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเรื่องนี้	มีกสนเปลี่ยนชื่อจาก ร่างพ.ร.บ. จัดตั้งกรมตำรวจในครอบครัว เป็น ร่างพ.ร.บ. ป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และมีมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกถำนกรองคณะที่ 3 ในมาตรา 3มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 8 มาตรา 10 และ มาตรา 11
6	วันพุธที่ 22 มิถุนายน 2548	เรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกถำนกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4	พิจารณา มาตราที่ 7 วรรค 2 อัตรากำลัง 3 ปี หากมีความผิดฐานกระทำความรุนแรงกรรมเดียวกันกับความผิดอาญาโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี โดยส่วนมาก พนักงานสอบสวนจะเสือกส่งสำนวนพิจารณาส่งฟ้องไปยังศาลแขวงจึงให้ตัด อัตรากำลังจำคุก 3 ปี ออก (เพื่อจะได้ไปพิจารณาในศาลยกยอและครอบครัว ซึ่งมีอัตราโทษที่น้อยกว่า)
7	วันอังคารที่ 12 กรกฎาคม 2548	คณะรัฐมนตรีมีมติส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณา	อนุมัติตามมติของคณะกรรมการกถำนกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 และให้ดำเนินการส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตรวจพิจารณาว่าต่อไป
8	วันพุธที่ 20 กรกฎาคม 2548	สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	หนังสือเลขที่ นร 0503/9701 เพื่อพิจารณาว่าพระราชบัญญัติ
9	วันศุกร์ที่ 4 พฤศจิกายน 2548	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม	คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะ 9 พิจารณา โดยมีฝ่ายเลขานุการ เป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
10	วันพุธที่ 16 พฤศจิกายน 2548	วุฒิสภามีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ขอความอนุเคราะห์เร่งดำเนินการพิจารณาว่า พ.ร.บ. ป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.

ลำดับที่	วันที่	การเสนอเรื่อง	การพิจารณา
11	วันจันทร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2548	ชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย	มีหนังสือร้องไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
12	วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน 2548	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หนังสือ ติดตามร่างพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว ไปยัง สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา	
13		คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะ 9 พิจารณาร่าง พระราชบัญญัติ	รายชื่อคณะกรรมการ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์พิเศษ วิชาญ นพเกษร (ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกา 9) ศาสตราจารย์เกษมสันต์ วิชาวรรณ ศาสตราจารย์พิเศษจริญ ภัคดิธนากุล รองศาสตราจารย์พนินิ สุริยะ นางสาวพรเพชร์ สารคุณ รองศาสตราจารย์สุดาศิริ วดวงค์ พลตำรวจเอก อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ ศาสตราจารย์พิเศษกิตติพงษ์ กิตยารักษ์ โดยเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความเห็น ดังนี้ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานกฤษฎีกาและสถาบันครอบครัว
14	วันอังคารที่ 15 พฤศจิกายน 2548	คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 1	
15	วันพฤหัสบดีที่ 17 พฤศจิกายน	คณะกรรมการกฤษฎีกา	

ลำดับที่	วันที่	การเสนอเรื่อง	การพิจารณา
	2548	คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 2	
16	วันอังคารที่ 22 พฤศจิกายน 2548	คณะกรรมการการศึกษา คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 3	
17	วันพฤหัสบดีที่ 24 พฤศจิกายน 2548	คณะกรรมการการศึกษา คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 4	
18	วันอังคารที่ 29 พฤศจิกายน 2548	คณะกรรมการการศึกษา คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 5	
19	วันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548	คณะกรรมการการศึกษา คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 6	
20	วันพฤหัสบดีที่ 29 ธันวาคม 2548	เรื่องเสร็จ	
21	วันพฤหัสบดีที่ 9 มีนาคม 2549	คณะกรรมการการศึกษา คณะ 9 ประชุม ครั้งที่ 7	
22	วันอังคารที่ 11 เมษายน 2549	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แจ้งขอเป็นย่นร่างที่ คณะกรรมการการศึกษา พิจารณาไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมการพิจารณา	
23	วันอังคารที่ 14 พฤศจิกายน 2549	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ดำเนินการส่งเรื่อง กลับไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	
24	วันอังคารที่ 27 มีนาคม 2550	สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร 0503/4504 ถึงประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 18/2550	เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.
25	วันพุธที่ 4 เมษายน 2550		ลงมติรับหลักการแห่งพระราชบัญญัติไว้พิจารณาและมีมติส่งให้คณะกรรมการ การกึ่งการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 12 คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นกรรมาธิการ ตามข้อบังคับการประชุมสภา นิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2549 ข้อ 113 และกำหนดการเบรญญัติภายใน 7 วัน ในการประชุมครั้งที่ 1 ได้มีการแนะนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแก

ลำดับที่	วันที่	การเสนอเรื่อง	การพิจารณา
			ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ และร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... ซึ่งนางสาวกัญญา ศิลปอาชา กับคณะเป็นผู้นำเสนอ โดยที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ถือออกร่างพระราชบัญญัติฯของคณะรัฐมนตรีเป็นหลัก
26	วันพฤหัสบดีที่ 12 เมษายน 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 19 (ประชุมครั้งที่ 1)	การประชุมประกอบด้วยกลุ่มคนหลายบุคคล อาทิ คณะกรรมการฯ จำนวน 12 คน ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ และนักวิชาการประจำคณะกรรมการฯ ผู้แทนจากรัฐบาล อาทิ ผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้แทนจาก กองสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย กองนิติการ
27	วันพฤหัสบดีที่ 19 เมษายน 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 20 (ประชุมครั้งที่ 2)	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม โดยที่ประชุมพิจารณาแต่ละมาตรา ตั้งแต่องค์ประกอบของพระราชบัญญัติ
28	วันศุกร์ที่ 20 เมษายน 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 21 (ประชุมครั้งที่ 3)	
29	วันพฤหัสบดีที่ 26 เมษายน 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 22 (ประชุมครั้งที่ 4)	
30	วันพฤหัสบดีที่ 3 พฤษภาคม 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 23 (ประชุมครั้งที่ 5)	
31	วันศุกร์ที่ 4 เมษายน 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 24 (ประชุมครั้งที่ 6)	
32	วันพฤหัสบดีที่ 17 พฤษภาคม 2550	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 25 (ประชุมครั้งที่ 7)	

ลำดับที่	วันที่	การเสนอเรื่อง	การพิจารณา
33	วันพุธที่ 6 มิถุนายน 2550	ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29/2550	พิจารณารายมาตราในวาระที่ 2
34			ที่ประชุมพิจารณาต่อไปในวาระที่ 3 ลงมติเห็นชอบให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายตามข้อบังคับการประชุมสภามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย พ.ศ.2549 ข้อ 123
35		นายกรัฐมนตรีขึ้นทูลเกล้าฯ	พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย
36	วันอังคารที่ 14 สิงหาคม 2550	ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 41 ก หน้า 1 (มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป)
37	วันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน 2550	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีผลบังคับใช้	

ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ..... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
1	พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติจัดตั้งความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....."	พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....."
2	พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
3	<p>ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>"ความรุนแรงในครอบครัว" หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย สุขภาพ หรือจิตใจ ลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย สุขภาพ หรือจิตใจของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับบุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ละเว้นกระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท</p> <p>"บุคคลในครอบครัว" หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กับหรือเคยอยู่กับอันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ <u>ซึ่งอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกันแต่ไม่รวมถึงบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้เช่า</u></p> <p>"ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวแต่ที่ยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการให้หมายถึงศาลจังหวัด</p>	<p>ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>"ความรุนแรงในครอบครัว" หมายความว่า การกระทำใด ๆ <u>โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำให้เฉยเฉตในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท</u></p> <p>"บุคคลในครอบครัว" หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กับหรือเคยอยู่กับอันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งพึงพอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน</p> <p>"ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวแต่ที่ยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการให้หมายถึงศาลจังหวัด</p>
	"เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์" หมายความว่า ค่าสินไหมทดแทน	"เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์" หมายความว่า ค่าทดแทนความเสียหายเบื้องต้นสำหรับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
	<p>เพื่อเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรง และให้ความคุ้มครองรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายอื่นในครอบครัว</p> <p>“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติกรมพระราชบัญญัตินี้ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษากรมพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>ที่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นที่มีจำเป็น</p> <p>“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติกรมพระราชบัญญัตินี้และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้เป็นพนักงานสอบสวนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ไม่ได้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้</p>
4	<p>ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลดความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลดความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น และให้</p>	<p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษากรมพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลดความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น หากกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้</p>

ร่าง มาตรา	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)</p> <p>ถือว่าเป็นความผิดคนและกระทำความผิดตั้งกล่าว ในภาวะพิจารณาพิพากษาความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าศาล เห็นสมควรอาจกำหนดให้ใช้วิธีฟื้นฟู บำบัดรักษา ความ ประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดช่วยเหลือบรรเทา ทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้ เกิดการใช้ความรุนแรง หรือทำที่ตนชังไม่ได้ ตามวิธีการ และ ระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษได้ ในกรณีที่มีการยอมความ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาลมีอำนาจ กำหนดให้ใช้วิธีการตามวรรคสามเป็นเงื่อนไขแห่งการยอมความ นั้นได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนเงื่อนไขนั้น ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่และศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นคำเงินการต่อไป หลักเกณฑ์และวิธีการและระบบงานสนับสนุนการใช้วิธีการตาม วรรคสามเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....</p>
5	<p>บุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด ที่พบเห็น หรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มี หน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตาม พระราชบัญญัตินี้</p> <p>การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดย สุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ให้เกิดความรับผิดแก่ผู้</p>	<p>ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นใดที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ ก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้แจ้งทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง</p>

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
6	<p>แจ้งทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง</p> <p>การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 อาจกรกระทำโดยฉ้อโกง เป็นหนังสือ โทรศัพท์ หรือวิธีการอื่นใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำ ความรุนแรง ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรง และบุคคลอื่นที่อยู่ใน สถานะนั้นเกี่ยวกับกรกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งมีอำนาจจัด ให้ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ และได้รับค่าบริการรักษาและนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรืออื่น ๆ สักตามสมควร ก่อนที่จะจัดให้ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงร้อง ทุกข้อตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณี ที่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงประสงค์จะดำเนินคดี แต่ไม่อยู่ใน สภาพหรือวิสัยที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเองให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสองของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กักหนัดในกฎกระทรวง</p>	<p>การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 อาจกรกระทำโดยฉ้อโกง ทางโทรศัพท์ หรือวิธีการ อื่นใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามมาตรา 5 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานะนั้นเกี่ยวกับ การกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งมีอำนาจจัดให้ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ และขอรับค่าบริการรักษาและนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรืออื่น ๆ สักตามสมควร ก่อนที่จะจัดให้ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงร้องทุกข์ด้วยตนเองให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด</p>
7	<p>ถ้าได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือร้อง ทุกๆ ตามมาตรา 6 ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงอยู่ในสถานภาพและโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ ความรุนแรงอยู่ในสถานภาพและโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้</p>	<p>ถ้าได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ ตามมาตรา 6 ภายในสาม เดือนนับแต่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ</p>

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
8	<p>ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ</p> <p>เมื่อได้รับแจ้งเหตุตามมาตรา 5 และผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงได้รับร้องทุกข์ตามมาตรา 6 วรรคสองภายในอายุความแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน โดยจะต้องทำการสอบสวนโดยเร็วและพนักงานอัยการต้องยื่นฟ้องต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมง แต่หากมีเหตุจำเป็น ทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอผู้ต้องหาต่อศาลได้ครั้งละเจ็ดสิบสองชั่วโมง แต่ไม่เกินหกครั้ง</p> <p>การยกฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่ง อาจทำเป็นหนังสือหรือฟ้องด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ฟ้องเป็นหนังสือก็ได้</p>	<p>เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความตามมาตรา 6 ภายในอายุความตามมาตรา 7 แล้วให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ขอผู้ต้องหาต่อศาลได้ครั้งละไม่เกินหกวันแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราวโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา 4 วรรคหนึ่งเป็นความผิดกรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นให้ดำเนินคดีความผิดตามมาตรา 4 วรรคหนึ่งต่อศาลรวมไปกับความผิดตามกฎหมายอื่นในวันแต่ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นมีอัตราโทษสูงกว่าให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นโดยให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม</p>
	<p>ในการสอบปากคำผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงตามวรรคหนึ่ง พนักงานสอบสวนต้องจัดทำบันทึกการสอบสวนซึ่งประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของตัวผู้ถูกรังแกและประวัติความเป็นมาของครอบครัวของผู้ถูกรังแก</p>	<p>ในการสอบปากคำผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวพนักงานสอบสวนต้องจัดทำประวัติแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกรังแกมีความรุนแรงในครอบครัวร่วมอยู่ด้วย ในขณะที่สอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา</p>
	<p>ในการวินิจฉัยเป็นแรงคั่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือบุคคลที่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวร่วมอยู่ด้วยเพื่อทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วยแต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการในการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น</p>	<p>ในการวินิจฉัยเป็นแรงคั่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวร่วมอยู่ด้วยเพื่อทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วยแต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด</p>

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
9	ผู้มีอำนาจสอบสวนตรวจคดีหนึ่ง และการสอบสวนปากคำผู้กระทำตามวรรคสามและวรรคสี่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้
10	ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
	ในการดำเนินการตามมาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อคุ้มครองทุกข้อให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อคุ้มครองทุกข้อให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเป็น	ในการดำเนินการตามมาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อคุ้มครองทุกข้อให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวไม่ว่าจะมีคำสั่งร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใดๆ
	การชั่วคราวในชั้นสอบสวน ไม่ว่าจะสมัครร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว และออกคำสั่งใด ๆ เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงขอใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น การห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในพื้นที่พักของครอบครัว ห้ามเข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว หรือการดูแลบุตร	ได้เท่าที่จำเป็นและสมควรซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวขอใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะการออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในพื้นที่พักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลได้ในครอบครัวตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร
	ถ้าเหตุการหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อพนักงาน	ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมได้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง อาจยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อศาลได้
คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

<p>ร่าง มาตรา</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)</p> <p>เจ้าหน้าที่เห็นสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามวรรคหนึ่งเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพิ่มเติมอีกก็ได้</p> <p>ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรานี้สามารถอุทธรณ์ต่อศาลเป็นหนังสือภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่ง และคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรการหรือวิธีการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดในมาตรานี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
<p>11</p>	<p>ในกรณีที่เกิดเห็นสมควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงเป็นการชั่วคราวในชั้นพิจารณาของศาล ไม่วางมีค่าธรรมเนียมจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น และออกคำสั่งใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น การห้ามผู้กระทำความรุนแรงเข้าไปในพื้นที่พักของครอบครัว ห้ามเข้าใกล้บุคคลใดในครอบครัว หรือการดูแลบุตร</p> <p>ถ้าเหตุการณ์หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรง หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวตามวรรคหนึ่งเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ เพิ่มเติมอีกก็ได้</p>	 <p>ในระหว่างการสอนหรือการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 หรือออกคำสั่งใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร</p> <p>ในกรณีที่เหตุการณ์หรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
	ผู้ได้เป็นผู้มีมาตรการหรือวิธีการที่ขัดกับกำหนดมาตรฐานนี้ ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ	
12		<p>ในกรณีที่เกิดพิพาททักท้วงผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตามมาตรา 4 ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟูบำบัดรักษาคุ้มครองความปลอดภัยให้ผู้กระทำผิดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ทำงานบริการสาธารณะเว้นการกระทำความผิดเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือทำโทษปรับไว้ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำผิดคดีได้</p> <p>ในกรณีที่มีการยอมความการถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา 4 ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีกำหนดให้ใช้วิธีการตามวรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขแห่งการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นต้นดำเนินการต่อไป</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนดในราชกิจจานุเบกษาหรือรัฐมนตรีกำหนดแล้วแต่กรณี</p> <p>ใช้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับใช้ให้เป็นไปตามมาตรา 10 และมาตรา 11 โดยกำหนดในกฎกระทรวง</p>
13	หลักเกณฑ์หรือวิธีการและระบบสนับสนุนการกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา 10 และมาตรา 11 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	
14	วิธีพิจารณาและการยื่นการรับฟังพยานหลักฐานข้อใดหากพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่ง	วิธีพิจารณาการยื่นและการรับฟังพยานหลักฐานหากพระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ร่าง มาตรา	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)</p> <p>เจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควรเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันหรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์หน่วยงานสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้</p> <p>เมื่อผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยประนีประนอมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วยในกรณีที่มีการไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จบุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกันต่อพนักงานงานเจ้าหน้าที่หรือศาลก็ได้</p> <p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่เป็นที่ชอบด้วยกฎหมายและควรสั่งปัดความรับผิดของคู่ความนั้น</p> <p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่เป็นที่ชอบด้วยกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญายอมความนั้น</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....</p> <p>สงเคราะห์หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้</p> <p>เมื่อผู้ประนีประนอมยอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วยในกรณีที่มีการไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จบุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญายอมความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกันต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลก็ได้</p> <p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่เป็นที่ชอบด้วยกฎหมายและควรสั่งปัดความรับผิดของคู่ความนั้น</p>
17	<p>ใช้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีที่กระทำความรุนแรงในครอบครัวจำนวนคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว จำนวนการละเมิดคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาลรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบปีละครั้ง</p>	<p>ใช้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีที่กระทำความรุนแรงในครอบครัวจำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาลและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบปีละครั้ง</p>
18	<p>ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาพระราชบัญญัติของมนุษย์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้</p>

ร่าง มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... (ร่างแรก)	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....
	และกระทักกิจการอื่น เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้	กฎกระทรวงและระเบียบนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

การเปรียบเทียบประเด็นการพิจารณาและการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ 1 วาระที่ 2 และ วาระที่ 3 ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ....”	ไม่มีการอภิปราย	ไม่มีการแก้ไข		มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550”
มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	ไม่มีการอภิปราย	ไม่มีการแก้ไข		มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า ความหมายว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ เจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจใช้อำนาจครอบงำหรือกดขี่ข่มเหงบุคคลในครอบครัว	-เมื่อพูดถึงบุคคลในครอบครัว มันิยามบัญญัติไว้ในมาตรา 3 หมายถึงสมาชิกในครอบครัวด้วย ดังนั้นคำในครอบครัวน่าจะหมายถึงสมาชิกในครอบครัวด้วย ดังนั้นคำว่า สมาชิกในครอบครัวกับบุคคลในครอบครัวต่างกันอย่างไร ในมาตรา 10 ใช้คำว่า บุคคลได้ในครอบครัว แทน	- ที่ประชุมคณะกรรมการให้ตัดคำว่า “แต่ท้องที่ที่ยังไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวไว้ดำเนินการให้หมายถึงศาลจังหวัด” ออก เนื่องจากขณะนั้นศาลเยาวชนและครอบครัวได้มีการจัดตั้งขึ้นครบทุกจังหวัดแล้ว - มาตรา 3 วรรคแปด คำนิยาม “พนักงานสอบสวน” กระทั่งร่างการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์	มีการอภิปรายเรื่องความไม่ชัดเจนในคำนิยามของพนักงานเจ้าหน้าที่ และพนักงานสอบสวนซึ่งหากกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถกำหนดได้ในส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่สามารถกำหนดในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ทั้งนี้กรณีชี้แจงในเรื่องดังกล่าว	มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ เจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำหรือกดขี่ข่มเหงบุคคลในครอบครัว หรือยอมรับต่อกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่

<p>ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>วาระที่ 1</p> <p>คำว่า บุคคลในครอบครัว แต่ในมาตรา 15 กลับมาใช้</p>	<p>วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p>
<p>บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่ กระทำการ หรือยอมรับการกระทำ อย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่ รวมถึงการกระทำโดยประมาท</p>	<p>คำว่า บุคคลในครอบครัว แต่ในมาตรา 15 กลับมาใช้</p>	<p>ต้องพิจารณาขั้นตอนในการ แต่งตั้งพนักงานสอบสวน โดยรอบคอบ โดยจัดให้มีการ เพิ่มเติมในด้านหลักฐานที่ เกี่ยวกับกระบวนการสอบสวน การฟ้องร้อง พยานหลักฐาน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใน ส่วนที่ยังไม่มีความเชี่ยวชาญ และควรมีการซักซ้อมและสร้าง ความเข้าใจในการทำงานของ พนักงานเจ้าหน้าที่และการ ร่วมกันทำงานระหว่างบุคคลหรือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสอบสวน การรีบเร่ง แต่งตั้งพนักงานสอบสวนไม่เป็น สิ่งที่ดี หากบุคคลที่ได้รับการ</p>	<p>ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ 3 ระดับ คือ</p>	<p>รวมถึงการกระทำโดยประมาท</p>
<p>“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่ สมรส คู่ สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กิน สามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกใน ครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้อง พึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือน เดียวกัน</p>	<p>คำว่า สมาชิกในครอบครัว ตนเองสงสัยว่ามีนัยสำคัญ อย่างไรระหว่างผู้ที่ถูก กระทำ บุคคลที่ถูกระทำ ในส่วนบุคคลในครอบครัว ต่างอย่างไรกับสมาชิกใน ครอบครัว ขอเป็นข้อสังเกต ประกอบการแปรญัติ - มาตรา 3 ในบทนิยาม เริ่ม จาก ความรุนแรงใน ครอบครัวก่อน แต่หาก นิยาม บุคคลในครอบครัวมา ก่อนความรุนแรงใน ครอบครัวจะดีหรือไม่?</p>	<p>ต้องการงานสอบสวน 1) พนักงานสอบสวน ธรรมดา เป็นเจ้าหน้าที่ ของกระทรวงก็ได้ หรือ เป็นคนในท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. และต้องผ่านการ ฝึกอบรม</p> <p>2) พนักงานสอบสวน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่จะต้องรู้เรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว และก่อนที่จะมาทำคดี ต้องผ่านการอบรม เสียก่อน หากกระยะแรก ขาดคน อาจใช้พนักงาน สอบสวนที่เป็นตำรวจไป</p>	<p>“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินสามี ภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตร บุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคล ใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือน เดียวกัน</p> <p>“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและ ครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาล เยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว</p> <p>“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่า ทดแทนความเสียหายเบื้องต้นสำหรับเงินหรือ ทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวและให้หมายความ</p>	<p>รวมถึงการกระทำโดยประมาท</p>
<p>“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและ ครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แต่ข้อที่ซึ่งไม่มีศาลเยาวชนและ ครอบครัวแม้ดำเนินการให้หมายถึงศาล จังหวัด</p> <p>“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่าทดแทนความ</p>	<p>จาก ความรุนแรงใน ครอบครัวก่อน แต่หาก นิยาม บุคคลในครอบครัวมา ก่อนความรุนแรงใน ครอบครัวจะดีหรือไม่?</p>	<p>ต้องการงานสอบสวน 1) พนักงานสอบสวน ธรรมดา เป็นเจ้าหน้าที่ ของกระทรวงก็ได้ หรือ เป็นคนในท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. และต้องผ่านการ ฝึกอบรม</p> <p>2) พนักงานสอบสวน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่จะต้องรู้เรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว และก่อนที่จะมาทำคดี ต้องผ่านการอบรม เสียก่อน หากกระยะแรก ขาดคน อาจใช้พนักงาน สอบสวนที่เป็นตำรวจไป</p>	<p>ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ 3 ระดับ คือ</p>	<p>รวมถึงการกระทำโดยประมาท</p>

<p>ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p> <p>เสียหายเบื้องต้นสำหรับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญหายไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญหายไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และ ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น</p> <p>“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยา นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิจารณาความอาญา “นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา “พนักงานเจ้าหน้าที่”</p>	<p>วาระที่ 1</p>	<p>วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการสิทธิการสามัญ</p> <p>แต่งตั้งมีมาตรฐานการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ</p>	<p>วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p> <p>ก่อน 3) พนักงานเจ้าหน้าที่ ชั้นผู้ใหญ่ เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในการออกมาตรการคุ้มครอง (protection order) ตามมาตรา 10 ซึ่งทั้ง 3 ระดับ จะต้องได้รับการฝึกอบรมเหมือนกันหมด</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p> <p>รวมถึงรายได้ที่สูญหายไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น “นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>
<p>ร่าง พรบ. ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และ ให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจตามประมวล</p>	<p>อันตรายแก่ร่างกายเป็น รูปธรรมชัดเจน แต่อันตราย ต่อจิตใจตนเองรู้สึกเป็นห่วง เนื่องจากอาจจะเป็นเหตุให้</p>	<p>ที่เกี่ยวข้อง ไม่เทียบเท่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งอาจ ก่อให้เกิดความเสียหายได้</p>	<p>แม้ว่าจะมีได้ปรากฏน้อย ความดังกล่าวในเอกสาร ก็ ได้มีการเปลี่ยนแปลงโดย ความเพิ่มเติมแต่อย่างใด</p>	<p>“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นัก สังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่ง</p>

<p>ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p>	<p>วาระที่ 1</p>	<p>วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p>
<p>ปรับปรุงแก้ไขบทพิพาท หรือทั้งข้าง ปรับให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็น ความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้าง ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น หากการกระทำ ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิด ฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอม ความได้</p>	<p>ไม่มีการอภิปราย</p>	<p>ไม่มีการอภิปราย</p>	<p>ไม่มีการอภิปราย</p>	<p>ไม่มีการอภิปราย</p>	<p>บท หรือทั้งข้างปรับ ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอัน ยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หาก การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความ ได้</p>
<p>มาตรา 5 ผู้กระทําด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใดที่พบเห็น หรือทราบการกระทําด้วยความรุนแรง ในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตาม พระราชบัญญัติ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม วรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทําโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและ ไม่ก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้แจ้งทั้งทาง แพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง</p>	<p>มาตรา 5 ผู้กระทําด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้พบเห็นหรือทราบการกระทําด้วย ความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตาม พระราชบัญญัติ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรค หนึ่ง เมื่อได้กระทําโดยสุจริต ย่อมได้รับ</p>	<p>มาตรา 5 ระบุบุคคลที่ ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว หรือบุคคลอื่น ใดที่พบเห็น หรือทราบการ กระทําด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อระบุ ว่าเป็นหน้าที่แล้ว หากผู้</p>	<p>ที่ประชุมมีมติ แก้ไขข้อความ วรรคที่สอง เป็น "การแจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทําโดยสุจริต ย่อม ได้รับความคุ้มครองและ<u>ไม่ได้รับ</u> ผิดทั้งทางแพ่งทางอาญา และ ทาง</p>	<p>มาตรา 5 ผู้กระทําด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้พบเห็นหรือทราบการกระทําด้วย ความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตาม พระราชบัญญัติ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรค หนึ่ง เมื่อได้กระทําโดยสุจริต ย่อมได้รับ</p>	<p>ไม่มีการอภิปราย</p>

<p>ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>วาระที่ 1</p> <p>พบเห็นไม่ได้ทำหน้าที่ จะมี ทางออกอย่างไร มี ความผิดไหม กฎหมาย ไม่ได้รับรู้ไว้ชัดเจน</p>	<p>วาระที่ 2</p> <p>ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสมัชชา บัญญัติแห่งชาติ</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการพิจารณาการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p>
		<p>ปกครอง" ข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการมีดังนี้มาตรา 5 ถ้อยความว่า "...มีหน้าที่แจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่" ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีผล บังคับในทางกฎหมายให้ต้อง ปฏิบัติตาม ดังนั้น เพื่อเป็นการ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตาม กระบวนการในร่าง พระราชบัญญัตินี้ หน่วยงาน ต่างๆที่เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) จัดให้ มีการเผยแพร่ รณรงค์ให้มีการ แจ้งความหรือร้องทุกข์ เพื่อให้มี การช่วยเหลือ หรือให้บุคคลทั่วไป ทราบถึงวิธีการให้ความ ช่วยเหลือบุคคลที่ถูกกระทำร้าย</p>		<p>ความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง</p>
		<p>ความรุนแรงในครอบครัว ตาม กระบวนการของร่าง</p>		

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภา บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>มาตรา 6</p> <p>การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 5 อาจกระทำโดยวาจา เป็น หนังสือ ทางโทรศัพท์ หรือวิธีการอย่าง ใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้ง ตามมาตรา 5 แล้ว ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถาม ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่อยู่ใน สถานที่นั้นหรือบุคคลอื่นที่</p>	<p>- มาตรา 6 การแจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำ โดยวาจา หนังสือ โทรศัพท์ หรือวิธีการอย่างใด ๆ ทาง อิเล็กทรอนิกส์ได้ ไม่นับว่า ตรงนั้นครอบครัวหรือไม่ หากเขียนใหม่ว่า แจ้งโดย วาจา เป็นหนังสือ โทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการใด ๆ ซึ่งน่าจะอยู่ ข้างท้าย</p>	<p>พระราชบัญญัตินี้ 2) ควรมีการ คิดค้นวิธีการตอบแทนคุณความ ดีของบุคคลที่แจ้งความหรือร้อง ทุกข์ให้ความช่วยเหลือบุคคล อื่น อาจเป็นการสะสมแต้ม ความดีแล้วตอบแทนตามวิธีการ ที่สมควรก็ได้</p> <p>- ให้อย่าคำว่า โดยวิธีการอื่นใด มาใช้หลังคำว่า วิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มวิธีการ แจ้งในกรณีอื่นๆได้</p>		<p>มาตรา 6</p> <p>การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้ง ตามมาตรา 5 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มี อำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิด เหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่</p>

ร่าง พรบ. จากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากกรมการศึกษานานาชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีนี้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเองให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้หากเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด	- มาตรา 7 "ถ้าได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายใน 3 เดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและ	ส่วนสำคัญของมาตรานี้มีเนื้อหา 2 ส่วนคือ 1) การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 และ 2) การร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ซึ่งเมื่อกระทำอย่างใดอย่าง		อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งมีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีนี้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเองให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้หากเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
มาตรา 7 ถ้าได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในวิสัยและมีความเป็นไปได้ที่จะร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ	- มาตรา 7 "ถ้าได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายใน 3 เดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและ	มาตรา 7 ส่วนสำคัญของมาตรานี้มีเนื้อหา 2 ส่วนคือ 1) การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 และ 2) การร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ซึ่งเมื่อกระทำอย่างใดอย่าง		

<p>ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>วาระที่ 1</p> <p>โอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอัน ขาดอายุความ" หากอ่านเนื้อหา อาจจะเห็นว่าเป็นการช่วย คนกระทำทารุณกรรมให้ หลุดพ้นคดี แต่หากบอกว่า อยู่ในวิสัย หรือโอกาสที่จะ ไปแจ้งความร้องทุกข์ น่าจะ เข้าใจได้ ทั้งนี้ขอให้รัฐมนตรี ช่วยตอบเพื่อความชัดเจน ขึ้นอีกครั้ง</p> <p>- การใช้ถ้อยคำ คำว่า "ผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว" แต่</p> <p>มาตรา 7 และมาตรา 15 เขียนว่า "ผู้ที่ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว" ใน มาตรา 5 ใช้อีกสำนวน หนึ่ง แทนที่จะใช้คำว่า "ผู้ถูกกระทำ" ใช้คำว่า "บุคคลที่ถูกกระทำ" แทน</p>	<p>วาระที่ 2</p> <p>ในชั้นคณะกรรมการสิทธิการสามัญ</p> <p>หนึ่งแล้วอายุความยอมระงับคดี หยุดลง และทั้งสองกรณีดังกล่าว ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขแห่งการนับ อายุความ โดยนับแต่ผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้ง หรือร้องทุกข์ได้ ดังนั้น ผู้ซึ่งต้อง ดำเนินกระบวนการต่างๆ ตาม ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะต้องพิจารณาในประเด็น เหล่านี้ก่อน เพื่อเป็นการเปิด โอกาสให้ผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวได้กระทำการ สิ่งที่ยากก่อน คือการแจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับความ คุ้มครอง โดยไม่ต้องรอดุลพินิจ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าจะรับ เรื่องราวร้องทุกข์ของผู้ที่ร้อง ทุกข์หรือไม่เพราะอ้างเหตุแห่ง อายุความ</p>	<p>วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสมัชชานิติ บัญญัติแห่งชาติ</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p> <p>แต่ไม่ตัดสินให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอ คุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว</p>
<p>มาตรา 8 เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความ</p>	<p>- มาตรา 8 มีการลำดับความ สลับไปมา ตอนแรกพูดถึง</p>	<p>ที่ประชุมมีมติ แก้ไขถ้อยความใน</p>		<p>มาตรา 8 เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความตาม</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>ตามมาตรา 6 ภายใต้งานตาม มาตรา 7 แล้วให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัว ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว สำนวนการสอบสวนพร้อมทั้ง ความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อ ฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปด ชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความ รุนแรงในครอบครัวแต่หากมีเหตุ จำเป็นทำให้เอาจริงฟ้องได้ทันที ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ข้อผิด ฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราวโดยให้ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวงมาใช้</p> <p>บังคับโดยอนุโลม</p> <p>ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตาม มาตรา 4 วรรคหนึ่งเป็นความผิดกรรม เดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นเว้นแต่ ดำเนินการความผิดตามมาตรา 4 วรรค</p>	<p>การร้องทุกขให้พนักงาน สอบสวนดำเนินการโดยเร็ว วรรคท้าย ๆ พูดถึงเรื่องการ สอบปากคำ ให้มีจิตแพทย์ มาดูแล หรือวิธีการของ พนักงานสอบสวนให้เป็นไป ตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนด ทั้งหมดเป็นเรื่อง การสอบสวน แต่วรรค 1 กับ วรรค 2 กลับกล่าวถึง เมื่อสอบสวนเสร็จให้ยื่นฟ้อง โดยเร็วภายใน 48 ชั่วโมง ควร เรียงลำดับการตีความ วิธีการให้กล่าวถึงการ สอบสวนให้เสร็จ แล้วค่อย พูดถึงการเสนอคดีต่อศาล</p>	<p>มาตรา 8 ดังนี้ เมื่อมีการร้อง ทุกขภายในอายุความตามมาตรา 7 แล้วให้พนักงานสอบสวนทำ การสอบสวนโดยเร็วและส่งตัว ผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงาน อัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาล ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ได้ ตัวผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวแต่หากมีเหตุจำเป็น ทำให้เอาจริงฟ้องได้ทันที</p>		<p>มาตรา 7 แล้วให้พนักงานสอบสวนทำการ สอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความ รุนแรงในครอบครัวสำนวนการสอบสวน พร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวแต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้เอาจริง ยื่นฟ้องได้ทันทีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ข้อผิดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหก วันแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราวโดยให้ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธี พิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้ บังคับโดยอนุโลม</p> <p>ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา 4 วรรคหนึ่งเป็นความผิดกรรมเดียวกับ ความผิดตามกฎหมายอื่นให้ดำเนินการ ความผิดตามมาตรา 4 วรรคหนึ่งต่อศาลรวม ไปกับความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นเว้นแต่ ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นมีอัตราโทษสูง กว่าให้ดำเนินการคดีต่อศาล</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>หนึ่งต่อศาลรวมไปกับความผิดตาม กฎหมายอื่นนั้นเว้นแต่ความผิดตาม กฎหมายอื่นนั้นมิ้อตราโทษสูงกว่าให้ ดำเนินคดี</p> <p>ต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตาม กฎหมาย</p>		<p>ด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธี พิจารณาความอาญาในศาล แขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม"</p>		
<p>อื่นนั้นโดยให้นำบัญญัติทั้งหลาย แห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับโดย อนุโลมในการสอบปากคำผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวพนักงาน สอบสวนต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์หรือ บุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวร้องขอรวมอยู่ในขณะ สอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควร ไม่อาจรอจิตแพทย์นักจิตวิทยานัก สังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน</p>	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>			<p>ที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมาย อื่นนั้นโดยให้นำบัญญัติทั้งหลายแห่ง พระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม ในการสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวพนักงานสอบสวน ต้องจัดให้มีจิตแพทย์นักจิตวิทยานักสังคม สงเคราะห์หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวร้องขอรวมอยู่ด้วย ในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจ รอจิตแพทย์นักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัวร้องขอให้พนักงานสอบสวนทำ การสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคล ดังกล่าวรวมอยู่ด้วยแต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่ อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการ สอบสวน</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภา บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>ครอบครัวร้องขอให้พนักงานสอบสวนทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องบุคคลดังกล่าวไว้บุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วยแต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจสอบสวนบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด</p>	<p>- มาตรา 9 มีเนื้อหา คือ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้ว ห้ามมิให้ลงพิมพ์โฆษณา เผยแพร่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่ยกกตั้งข้อสังเกต คือจะครอบคลุมทุกกรณี หรือไม่ จำเป็นจะต้องตามมาตรา 5 หรือมาตรา 6 แต่หมายถึงเรื่องการกระทำรุนแรงในครอบครัวทั้งหมด ไม่น่า</p>	<p>ไม่มีการแก้ไข</p>	<p>มีการขอเพิ่มเติมความในท้ายของมาตรา 9 ว่า “เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่สังคมและผู้ถูกรกระทำร้ายยอม” แต่ไม่ผ่านมติที่ประชุมสภา</p>	<p>หลักการและวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด</p>
<p>มาตรา 9</p> <p>เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกรกระทำร้ายในครอบครัวหรือผู้ถูกรกระทำร้ายในครอบครัวหรือผู้ถูกรกระทำร้ายในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัติความรุนแรงในครอบครัวได้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>- มาตรา 9 มีเนื้อหา คือ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้ว ห้ามมิให้ลงพิมพ์โฆษณา เผยแพร่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่ยกกตั้งข้อสังเกต คือจะครอบคลุมทุกกรณี หรือไม่ จำเป็นจะต้องตามมาตรา 5 หรือมาตรา 6 แต่หมายถึงเรื่องการกระทำรุนแรงในครอบครัวทั้งหมด ไม่น่า</p>	<p>ไม่มีการแก้ไข</p>	<p>มีการขอเพิ่มเติมความในท้ายของมาตรา 9 ว่า “เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาแก่สังคมและผู้ถูกรกระทำร้ายยอม” แต่ไม่ผ่านมติที่ประชุมสภา</p>	<p>มาตรา 9</p> <p>เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ หรือข่าว หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกรกระทำร้ายในครอบครัวหรือผู้ถูกรกระทำร้ายในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัติความรุนแรงในครอบครัวได้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
	<p>เอามาลงพิมพ์โฆษณาโดยวิธีใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์หรือเรื่องราว เหตุเพราะว่าคนที่ถูกทำร้ายหรือถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เป็นผู้ที่น่าสงสาร มีปัญหา และอับอายขายหน้ากันไปพอสมควรแล้ว บางเรื่องไม่น่าดู และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้กับคนที่แยกอีกหลายคน ดังนั้นขอตั้งข้อเสนอบนยัง</p>			
	<p>กรมการถือว่า มาตรา 6 ดีแล้ว แต่ขอให้ครอบคลุมทุกกรณี โดยไม่จำเป็นต้องเป็นโดยมาตรา 5 หรือ โดยมาตรา 6</p> <p>-มาตรา 9ที่บอกว่าจะพิมพ์โฆษณาไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ เจตนาเพื่อว่าเป็นเรื่องส่วนตัวภายในครอบครัว ไม่น่าเอามาลงให้สังคมได้รับรู้ แต่ตนเองอีกด้าน</p>			

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
	<p>หากผู้ถูกกระทำไปร้องทุกข์ต่อสื่อมวลชน เพื่อให้กรณีทำนองนี้เป็นที่ค้นคว้าหรือเผยแพร่ต่อไปไม่ควรกระทำเช่นนี้อีก สื่อมวลชนจะทำเช่นไร? เนื่องจากกฎหมายไม่ได้รับเอาไว้เช่นเดียวกับกฎหมายอาญาหรือว่า ถ้านำเสนอและเป็นเรื่องที่ต่อสาธารณะ</p>			
	<p>กฎหมายก็คุ้มครองการทำงานของผู้สื่อมวลชน</p> <p>- มาตรา 9 เห็นว่าด้านหนึ่งต้องคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรง หรือผู้ถูกกระทำในกรณีที่สื่อมวลชน เอาเรื่องราวไปประจานหรือประโคมข่าวเกินกว่าเหตุ แต่อีกด้านหากอยกทำให้ประชาชนตระหนักรู้ว่าการ</p>			

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
	<p>กระทำความรุนแรงเป็นเรื่อง ไม่ดี น่าจะมีการเผยแพร่ เรื่องราวเหล่านี้ได้ หรือการ ห้ามเผยแพร่ต่อสาธารณะ อาจมีระยะเวลาได้ เช่น เมื่อ คดีสิ้นสุดแล้ว อาจเอาเรื่อง นั้นมาตีพิมพ์เผยแพร่ได้ หรือไม่ หรือเมื่อแจ้งความ แล้วร้องนับลงไปสมารถ พูดได้ถึงอีก ซึ่งมาตรา 9 มี ข้อดี แต่ก็มีข้อจำกัด</p>	<p>มีการปรับแก้ไขดังนี้ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะ เทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา และได้รับ มอบหมายจากรัฐมนตรี มี อำนาจออกคำสั่งกำหนด</p>		
<p>มาตรา 10 ในการดำเนินการตามมาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบ ได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาและได้รับ มอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออก คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อ บรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำ</p>	<p>- เกิดสัมพันธ์เกี่ยวกับอำนาจ ของเจ้าพนักงานและอำนาจ ของศาล ตามมาตรา 10 และมาตรา 11 ตามมาตรา 10 บัญญัติให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ มีอำนาจออก คำสั่งใดๆ ที่จำเป็น และ</p>			<p>มาตรา 10 ในการดำเนินการตามมาตรา 8 ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำ กว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้น ผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมี อำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวไม่</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภาคณะ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภาคณะบัญญัติแห่งชาติ
<p>พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือคำสั่งใดๆ</p> <p>รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมได้</p> <p>ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง อาจยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อศาลได้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>ของเจ้าพนักงานต่อศาล ซึ่งต้องกำหนดวิธีการ เงื่อนไข และเงื่อนไขเวลาให้ชัดเจน</p>	<p>ของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนด</p>		<p>ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าวให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป</p> <p>ในกรณีที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนหรือมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปให้ศาลทำการได้สวนและมีคำสั่งโดยพลัน</p>
		<p>มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนด</p>		<p>หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เพียงพอแก่การวินิจฉัยออกคำสั่งศาลจากแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนคำสั่ง</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภา บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภาบัญญัติแห่งชาติ
	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>มาตรการหรือวิธีการเพื่อ บรรเทาทุกข์ดังกล่าว ให้คำสั่ง กำหนดมาตรการหรือวิธีการ เพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป ในกรณีที่ศาลไม่เห็นชอบ ด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือมี ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลทำการ ไต่สวนและมีคำสั่งโดยพลัน หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ เพียงพอแก่การวินิจฉัยออก คำสั่ง ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง</p>		<p>กำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือออกคำสั่งใด ๆ หนึ่งทั้งกำหนดเงิน เพิ่มเติมก็ได้</p> <p>ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงาน เจ้าหน้าที่หรือศาลตามมาตรฐานสามารถยื่น อุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือขอให้ศาลทบทวน คำสั่งได้ภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่ง ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สุด</p> <p>ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินสามพัน บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
		<p>หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทา ทุกข์ หรือออกคำสั่งใด ๆ หนึ่งทั้ง กำหนดเงินเพิ่มเติมก็ได้</p> <p>ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่ง</p>		

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการธิการสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภาภคินิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>มาตรา 11</p> <p>ในระหว่างที่การสอบสวนหรือการพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อคุ้มครองพยานหรือพยานหลักฐาน หรือออกคำสั่งใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร</p> <p>ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์หรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว</p>	<p>วาระที่ 1</p>	<p>วาระที่ 2</p> <p>ในชั้นคณะกรรมการธิการสามัญ</p> <p>ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสามอาจสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งซึ่งเป็นหนังสือต่อศาลได้ หรือขอให้ศาลทบทวนคำสั่งได้ภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่งให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สุด ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ไม่มีการแก้ไข</p>		<p>มาตรา 11</p> <p>ในระหว่างที่การสอบสวนหรือการพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อคุ้มครองพยานหรือพยานหลักฐาน หรือออกคำสั่งใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร</p> <p>ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์หรือพฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>พร้อมนั้น โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ปฏิบัติตามระเบียบที่พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือรัฐมนตรีกำหนดแล้วแต่กรณี</p>	<p>พิจารณา เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติการบังคับคดีของศาลพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ถ้าเป็นเช่นนั้นควรเขียนไว้ อีกมาตราหนึ่ง</p> <p>- มาตรา 12 ในร่างที่รัฐบาลเสนอ วรรคสองเกี่ยวกับพนักงานสอบสวนกรณียอมความก็ดี ถอนคำร้องทุกคดี การถอนฟ้องก็ดี เป็นเรื่องของพนักงานสอบสวน แต่เมื่ออ่านไปถึงมาตรา 16 เวลาพูดถึงการยอมความ เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่ใช่พนักงานสอบสวน และเห็นว่า การถอนคำร้องทุกข้อไม่ทราบว่าจะยื่นขึ้นใหม่ อาจอยู่ที่ชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน ตนเองไม่แน่ใจ เมื่อไปดู</p>	<p>การยอมความการถอนคำร้องทุกข้อหรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา 4 ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีจัดทำก่อนการบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความการถอนคำร้องทุกข้อหรือการถอนฟ้องนั้นและกำหนดให้วิธีการตามวรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติ ตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยที่อนุโลมโดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัว ประกอบด้วยก็ได้หากได้ปฏิบัติ ตามบันทึกข้อตกลง</p>		<p>ความผิดตามมาตรา 4 ได้หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีพิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือรัฐมนตรีกำหนดแล้วแต่กรณี</p>
	<p>ที่ชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน ตนเองไม่แน่ใจ เมื่อไปดู</p>	<p>และเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้วจึงให้มีการยอมความการถอนคำร้องทุกข้อหรือการถอน</p>		

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
	<p>นิยามแล้ว คำว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ มีความหมายกว้างกว่าพนักงานสอบสวน คิดว่าน่าจะลองเปรียบเทียบมาตรา 12 มาตรา 13 ว่าจะใช้คำว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกัน หรือใช้คำว่าพนักงานสอบสวนอย่างไร</p> <p>- มาตรา 12 วรรคสองที่บอกว่าในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ การถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา 4 ให้พนักงานสอบสวน หรือศาล แล้วแต่กรณีกำหนดให้ใช้วิธีการตามวรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขแห่งการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ การถอนฟ้องโดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัว</p>	<p>ฟ้องในความผิดตามมาตรา 4 ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้น ดำเนินการต่อไป" เพื่อให้เป็นไปตามการเปรียบเทียบของกฎหมาย</p> <p>2 ฉบับคือพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่มีหลักการ diversion หรือหันเหคดีไม่ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม</p>		
	บุคคลในครอบครัว			

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
	<p>ประกอบด้วย หากผู้ต้องหา หรือจำเลยฝ่าฝืนปฏิบัติ ตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้ พนักงานสอบสวน หรือศาล มีอำนาจยกคดีขึ้น ดำเนินการต่อไป ในชุดนี้ ใน วิธีพิจารณาความอาญาเป็น เรื่องการยอมความ การถอน คำร้องทุกข์ หรือการถอน ฟ้อง มีกระบวนกรเริ่มต้น และสิ้นสุด อันมีไม่ใช้การ จำหน่ายคดี ถ้าไปกำหนดให้ พนักงานสอบสวนหรือศาลมี อำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการ ต่อไป จะฝืนกับวิธีพิจารณา ความอาญาที่วางหลักไว้หรือ เปล่า จำเป็นขนาดไหนที่ ต้องเปลี่ยนหลักการในวิธี พิจารณาความอาญาให้ เป็นไปตามที่กำหนดใน มาตรา 2 วรรคสอง</p>			

<p>ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา</p> <p>มาตรา13 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จัดทำ ระบบงานเพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไป ตามมาตรา10และมาตรา11โดย กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>วาระที่ 1</p> <p>- ในมาตรา 13ให้มี กฎกระทรวงสนับสนุนการ ดำเนินงานและการบังคับ ให้เป็นไปตามมาตรา 10 และมาตรา 11 น่าจะเติม มาตรา 12 เข้าไปด้วย เพราะ มาตรา 12 เป็นเรื่องที่ศาลจะ กำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษาควบคุมประพฤติ ผู้กระทำผิดความผิด ซึ่ง เรื่องราวเหล่านี้จะมี ระบบงานสนับสนุนการ ดำเนินงาน</p>	<p>วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการสามัญ</p> <p>ที่ประชุมมีมติ เพิ่มเติม และมาตรา 12 เพื่อย้ายการทำงานของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์</p>	<p>วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ</p>	<p>ร่าง พรบ. จากการผ่านพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ</p> <p>มาตรา13 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จัดทำมีระบบงานเพื่อ สนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้ เป็นไปตามมาตรา10มาตรา11และมาตรา 12โดยกำหนดในกฎกระทรวง</p>
<p>ร่าง พรบ. มาตรา14 วิธีพิจารณาการยื่นและการรับ ฟังพยานหลักฐานหา พระราชบัญญัติไม่มีได้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะให้นำกฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและ</p>	<p>ไม่มีการอภิปราย</p>	<p>มีการอภิปราย แต่ไม่มีกรณีแก้ไข</p>		<p>มาตรา14 วิธีพิจารณาการยื่นและการรับฟัง พยานหลักฐานหาพระราชบัญญัติไม่มีได้ บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาการยื่นและการรับฟัง</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภา บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 15</p> <p>ไม่ว่าการพิจารณาคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวจะได้ ดำเนินไปแล้วเพียงใดให้ศาลพยายาม เปรียบเทียบให้ความยอมความ กันโดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย</p> <p>(1) การคุ้มครองสิทธิของ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว</p> <p>(2) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพ ของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวม ของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่ กินนอนสมรสกันไม่อาจรักษา สถานภาพของการสมรสได้ก็ให้การ หยาเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและ เสียหายน้อยที่สุดโดยคำนึงถึงสถิติ ภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ</p> <p>(3) การคุ้มครองและช่วยเหลือ</p>	<p>ความสับสนและความสัมพันธ์ ในการดำเนินคดีกับ ผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 15 และมาตรา 16 ซึ่งมาตรา 15 และมาตรา 16 มุ่งให้มีการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมยอมความ ในคดีการกระทำอื่นเป็น ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่ง เป็นหลักการทำที่มาตรา 8 กัลป์บัญญัติไว้เรื่องฟ้อง คดีอาญาต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง แต่ผลัดฟ้องลักษณะ เดียวกับคดีอาญาในอำนาจ ศาลแขวง ซึ่งเห็นว่าการขัดกัน อยู่ ตนเองเห็นว่า</p>	<p>- ในข้อ 4 เปลี่ยนคำว่า บุคคลใน ครอบครัว เป็นคำว่า สมาชิกใน ครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับ มาตราอื่น ๆ</p>		<p>มาตรา 15</p> <p>ไม่ว่าการพิจารณาคดีการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้ว เพียงใดให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้ คู่ความโดยยอมความกันโดยมุ่งถึงความสงบ สุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็น สำคัญ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย</p> <p>(1) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว</p> <p>(2) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพ ของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของ ชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินนอน สมรสกันไม่อาจรักษาสถานภาพของการ สมรสได้ก็ให้การหยาเป็นไปด้วยความเป็น ธรรมและเสียหายน้อยที่สุดโดย คำนึงถึงสถิติภาพและอนาคตของบุตรเป็น สำคัญ</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
<p>ครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ขณะที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบ ในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่ เป็นผู้เยาว์</p> <p>(4) มาตรการต่างๆเพื่อ ช่วยเหลือสมาชิกและสมาชิกใน ครอบครัวให้ปรองดองกันและ ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง และกับบุตร</p>	<p>กระบวนการใกล้เคียงควร เริ่มได้เลยในชั้นสอบสวน ไม่ ต้องรอฟ้อง</p>			<p>(3) การคุ้มครองและช่วยเหลือ ครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะ ที่</p>
<p>(4) มาตรการต่างๆเพื่อ ช่วยเหลือสมาชิกและสมาชิกใน ครอบครัวให้ปรองดองกันและ ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง และกับบุตร</p>	<p>คดีต่อศาลก่อน - ในมาตรา 12 ที่ศาล กำหนดวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครอง ประพฤติ แต่ในมาตรา 15 และ มาตรา 16 มีการใกล้เคียง ความเพื่อรักษา สถาบันครอบครัว ให้คู่กรณี ได้คืนดีกัน ซึ่งหากเป็นเรื่อง ที่ตัดสินดีกันได้ แต่ตนเอง มีข้อสังเกตว่า การให้ใกล้เคียง อย่างเดียวกันพอ น่าจะ มีการใช้ข้อความในมาตรา 15 และ มาตรา 16 เพราะว่าการ ใกล้เคียงย่อมความ ให้</p>			<p>ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้ การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์ (4) มาตรการต่างๆเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ภริยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดอง กันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่าง กันเองและกับบุตร</p>

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภา บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
	คืนถิ่นเฉยๆ โดยไม่ได้ให้ ฟื้นฟู หรือว่าบำบัด ความ รุนแรงอาจเกิดขึ้นซ้ำซาก เพราะ			
	ตามหลักฐานทางวิจัย คนที่ กระทำความรุนแรงใน ครอบครัว มักกระทำจาก รุนแรงน้อยไปจนถึงรุนแรง มากขึ้นๆ หากไม่มีการฟื้นฟู บำบัด หรือว่าไม่มีมาตรการ อื่นในการช่วยเยียวยาให้ เปลี่ยนพฤติกรรม ก็เป็นการ ไกล่เกลี่ย สว่นใหญ่ความ รุนแรงมักจะเกิดขึ้นกับสตรี จะทำให้เขาถูกฆ่าชากยอม ทนเพื่อครอบครัวเพื่อลูก แต่ ต้องทรงมาต่อไปในอนาคต			
มาตรา16		ที่ประชุมมีมติ ให้แก้ไขมาตรา 16		มาตรา16

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภา บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เรียกดูความหมายคำสัญญาและความ กันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือ ศาลก็ได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็น ว่าสัญญาและความไม่ฝ่าฝืนต่อ กฎหมายและความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนให้ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาโดย ความนั้น	มาตรา 17 ในร่างของนางสาวกัญญา ขอให้มีการทำรายงานต่อ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา แต่ร่างของรัฐสภาไม่มีโดย ความเรื่องการจัดทำรายงาน ให้รัฐสภาทราบ	มาตรา 17 จำนวนคดีความรุนแรง จำนวนคำสั่งของศาล หรือ วิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์และ จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการของ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเป็น ข้อมูลสำคัญที่จะเป็นแหล่งชีวิต ได้ว่า ครอบครัวหรือสังคมมี แนวโน้มเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว อย่างไร อันจะสามารถนำมา เป็นประโยชน์ในการกระตุ้นให้ เกิดความเข้าใจและการแก้ไข		สัญญาโดยความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชนให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาโดยความ นั้น
มาตรา 17 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จัดทำ รายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีการ กระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือ วิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์และจำนวน การละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของ พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลและ รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบปี ละครั้ง	มาตรา 17 ในร่างของนางสาวกัญญา ขอให้มีการทำรายงานต่อ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา แต่ร่างของรัฐสภาไม่มีโดย ความเรื่องการจัดทำรายงาน ให้รัฐสภาทราบ	มาตรา 17 จำนวนคดีความรุนแรง จำนวนคำสั่งของศาล หรือ วิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์และ จำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการของ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเป็น ข้อมูลสำคัญที่จะเป็นแหล่งชีวิต ได้ว่า ครอบครัวหรือสังคมมี แนวโน้มเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว อย่างไร อันจะสามารถนำมา เป็นประโยชน์ในการกระตุ้นให้ เกิดความเข้าใจและการแก้ไข		มาตรา 17 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี แสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงใน ครอบครัวจำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์และจำนวนการ ละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการ เพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และศาลและจำนวนการยอมความและ รายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อ ทราบปีละครั้ง

ร่าง พรบ. จากการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	วาระที่ 1	วาระที่ 2 ในชั้นคณะกรรมการกฤษฎีกาสามัญ	วาระที่ 2 และวาระที่ 3 ในการประชุมสภาบดี บัญญัติแห่งชาติ	ร่าง พรบ. จากการผ่านการพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
		ปัญหาได้ถูกต้อง ดังนั้น กระทรวงการ-พัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการ จัดทำรายงาน จึงควรมีการ เผยแพร่รายงานเหล่านี้ให้สังคม ได้รับรู้ตลอดจนจัดหาหรือ คิดค้นวิธีการต่างๆเพื่อให้ ครอบครัวหรือสังคมได้เข้าถึง ข้อมูลเหล่านี้โดยง่าย		
มาตรา 18 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัติ นี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและ ระเบียบเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้	ไม่มีกรอภิปราย	ไม่มีกรอภิปราย		มาตรา 18 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออก กฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงและระเบียบนั้นเมื่อได้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้ บังคับได้

ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

ความแตกต่าง	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว	บทวิเคราะห์
ปีที่บังคับใช้	พ.ศ. 2550	พ.ศ.2553 ฉบับปรับปรุง ฉบับที่ 2 และ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2558 ฉบับที่ 4 และ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2559	แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองฯ มิได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นตลอดระยะเวลา 10 ปี แห่งการใช้พระราชบัญญัติ ในขณะที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนเมื่อมีการประกาศใช้ในปี พ.ศ.2553 แล้ว มีการปรับปรุงทั้งสิ้น 4 ครั้ง คือ หลังจากที่ประกาศใช้ 5 และ 6 ปี ตามลำดับ
ตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ตำรวจ - พนักงานสอบสวน - มูลนิธิ สหวิชาชีพ - พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ - ศาล 	<ul style="list-style-type: none"> - ศาล - สหวิชาชีพ - พนักงานสอบสวน 	<p>ความแตกต่างในระดับชั้นการทำงาน โดยผู้ที่ประสานกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในระดับจากล่างสู่บน (Bottom up) ในขณะที่การร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพสามารถร้องได้โดยตรงจากบนสู่ล่างในการบังคับใช้ (Top down) แทนซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อมีกรณีมาปรึกษา เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน ฝ่ายผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจะเลือกการขอคุ้มครองสวัสดิภาพ แทนการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ</p>
กำหนดระยะเวลาในการร้องขอความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม	คดีมีอายุความ 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่ถูกร้ายร่างกาย	สามารถร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพได้ทันทีที่ศาล และมีกรณีฉุกเฉิน หากเป็นเหตุร้ายแรง และคำสั่งคุ้มครองจะใช้ระยะเวลาทั้งหมด	พระราชบัญญัติคุ้มครองฯ เปิดโอกาสให้พิจารณาว่าจะดำเนินการให้เป็นคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองหรือไม่ แต่ในทางปฏิบัติ สามารถถอนฟ้องได้ทันที ยอมความได้ตลอด

ความแตกต่าง	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว	บทวิเคราะห์
		ไม่เกิน 6 เดือน	ระยะเวลาในการดำเนินคดีภายใต้กระบวนการยุติธรรม ในขณะที่การร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ สามารถดำเนินการได้ทันทีและศาลสามารถออกคำสั่งได้ทันทีหากเป็นกรณีฉุกเฉิน แต่ทั้งนี้คำสั่งคุ้มครองดังกล่าวมีระยะเวลา 6 เดือนจึงอาจเกิดปัญหาหากผู้เสียหายต้องการฟ้องคดีคุ้มครองฯ เนื่องจากมีอายุความแค่ 3 เดือน
มาตรการคุ้มครอง	มาตรา 12 ศาลพิพากษาโดยกำหนดวิธีการฟื้นฟูบำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยให้ผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ทำทัณฑ์บน แทนการลงโทษผู้กระทำความผิด	- มาตรา 174 ห้ามมิให้ถูกกล่าวหาเสพสุราหรือสิ่งมีเมา เข้าใกล้ที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานของผู้ร้อง ใช้หรือครอบครองทรัพย์สินหรือกระทำการใดอันอาจนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว และให้ศาลมีคำสั่งให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นติดตามกำกับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามคำสั่ง และรายงานให้ศาลทราบตามระยะเวลาที่เห็นสมควร - มาตรา 175 ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้ร้องมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ บำบัดรักษา ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องเข้ารับคำปรึกษา แนะนำหรือเข้ารับการอบรม หรือบำบัดรักษา	พระราชบัญญัติคุ้มครอง จะใช้การกำหนดวิธีการบำบัดฟื้นฟูรักษา และอื่นๆ แทนการลงโทษผู้กระทำความผิด ในขณะที่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ จะใช้วิธีการคุ้มครองในเบื้องต้นที่ครอบคลุมทั้งผู้กระทำความรุนแรง และผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

ความแตกต่าง	พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว	บทวิเคราะห์
		หรือฟื้นฟูจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาล หรือหน่วยงานหรือองค์กรซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือครอบครัวตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดได้	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ฐานา วิบูลย์ภาณุเวช
วัน เดือน ปี เกิด	10 เมษายน 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนผดุงดรุณี - มัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย - ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวรรณกรรมสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ - Master of Political Science Ramkhamhaeng University - Master of Political Science (International Relations) University of Essex (2548-2549) - รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2558-2562)
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 34 ซอยอุดมสุข 27 แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260
ผลงานตีพิมพ์	- "Legislation for Women's Rights: A study of Victims of Domestic Violence Protection Act B.E. 2550" (112-124) in Journal of Community Development Research (Humanities and Social Science) Vol. 12, No.4 October-December 2019 - "Feminism and the Declaration on the Elimination of Violence against Women: A view through Thai Public Policy" in Social Science Asia: Modern Justice Administration and the Persisting Forms of Crime